॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೇ

ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸ-ಅಟ್ಠಕಥಾ

೧. ದೇವದಹವಗ್ಗೋ

೧. ದೇವದಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ದೇವದಹಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದೇವದಹಂ ನಾಮಾ**ತಿ ದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಾಜಾನೋ, ತತ್ಥ ಚ ಸಕ್ಯರಾಜೂನಂ ಮಙ್ಗಲಪೋಕ್ಖರಣೀ ಅಹೋಸಿ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಆರಕ್ಖಸಮ್ಪನ್ನಾ, ಸಾ ದೇವಾನಂ ದಹತ್ತಾ "ದೇವದಹ"ನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ। ತದುಪಾದಾಯ ಸೋಪಿ ನಿಗಮೋ ದೇವದಹನ್ತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। ಭಗವಾ ತಂ ನಿಗಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲುಮ್ಬಿನಿವನೇ ವಿಹರತಿ। **ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಪುಬ್ಬೇಕತಹೇತೂ**ತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ। ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮವೇದನಞ್ಚ ಕಿರಿಯವೇದನಞ್ಚ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಏಕಂ ವಿಪಾಕವೇದನಮೇವ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಏವಂ ವಾದಿನೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿಗಣ್ಠಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪುಬ್ಬೇ ಅನಿಯಮೇತ್ವಾ ವುತ್ತಂ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಿ।

ಅಹುವಮ್ಹೇವ ಮಯನ್ತಿ ಇದಂ ಭಗವಾ ತೇಸಂ ಅಜಾನನಭಾವಂ ಜಾನನ್ತೋವ ಕೇವಲಂ ಕಲಿಸಾಸನಂ ಆರೋಪೇತುಕಾಮೋ ಪುಚ್ಛತಿ। ಯೇ ಹಿ "ಮಯಂ ಅಹುವಮ್ಹಾ"ತಿಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ಕಥಂ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕತಭಾವಂ ವಾ ಅಕತಭಾವಂ ವಾ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಉತ್ತರಿಪುಚ್ಛಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೨. **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಚೂಳದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೯-೧೮೦) ಮಹಾನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ವಚನೇ ಸಚ್ಚೇ ಸನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ, ಇಧ ಪನ ಏತ್ತಕಸ್ಸ ಠಾನಸ್ಸ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಜಾನನಭಾವೇ ಸನ್ತೇತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಕಲ್ಲ**ನ್ತಿ ನ ಯುತ್ತಂ।

೩. **ಗಾಳ್ಹೂಪಲೇಪನೇನಾ**ತಿ ಬಹಲೂಪಲೇಪನೇನ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ವಿಸರಞ್ಜಿತೇನ, ನ ಪನ ಖಲಿಯಾ ಲಿತ್ತೇನ ವಿಯ। **ಏಸನಿಯಾ**ತಿ ಏಸನಿಸಲಾಕಾಯ ಅನ್ತಮಸೋ ನನ್ತಕವಟ್ಟಿಯಾಪಿ। **ಏಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಗಮ್ಭೀರಂ ವಾ ಉತ್ತಾನಂ ವಾತಿ ವೀಮಂಸೇಯ್ಯ। **ಅಗದಙ್ಗಾರ**ನ್ತಿ ಝಾಮಹರೀತಕಸ್ಸ ವಾ ಆಮಲಕಸ್ಸ ವಾ ಚುಣ್ಣಂ। **ಓದಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। **ಅರೋಗೋ**ತಿಆದಿ ಮಾಗಣ್ಡಿಯಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೩) ವುತ್ತಮೇವ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ, ಸಲ್ಲೇನ ವಿದ್ಧಸ್ಸ ಹಿ ವಿದ್ಧಕಾಲೇ ವೇದನಾಯ ಪಾಕಟಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮೇಸಂ "ಮಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ಅಹುವಮ್ಹಾ ವಾ ನೋ ವಾ, ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಅಕರಮ್ಹಾ ವಾ ನೋ ವಾ, ಏವರೂಪಂ ವಾ ಪಾಪಂ ಕರಮ್ಹಾ"ತಿ ಜಾನನಕಾಲೋ ಸಿಯಾ। ವಣಮುಖಸ್ಸ ಪರಿಕನ್ತನಾದೀಸು ಚತೂಸು ಕಾಲೇಸು ವೇದನಾಯ ಪಾಕಟಕಾಲೋ ವಿಯ "ಏತ್ತಕಂ ವಾ ನೋ ದುಕ್ಖಂ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಂ, ಏತ್ತಕೇ ವಾ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣೇ ಸಬ್ಬಮೇವ ದುಕ್ಖಂ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸುದ್ಧನ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಜಾನನಕಾಲೋ ಸಿಯಾ। ಅಪರಭಾಗೇ ಫಾಸುಭಾವಜಾನನಕಾಲೋ ವಿಯ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪದಾಯ ಜಾನನಕಾಲೋ ಸಿಯಾ। ಏವಮೇತ್ಥ ಏಕಾಯ ಉಪಮಾಯ ತಯೋ ಅತ್ಥಾ, ಚತೂಹಿ ಉಪಮಾಹಿ ಏಕೋ ಅತ್ಥೋ ಪರಿದೀಪಿತೋ।

೪. ಇಮೇ ಪನ ತತೋ ಏಕಮ್ಪಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ವಿರಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗತೇ ಸಲ್ಲೇ ಅವಿದ್ಧೋವ "ವಿದ್ಧೋಸಿ ಮಯಾ"ತಿ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸ್ಸ ವಚನಪ್ಪಮಾಣೇನೇವ "ವಿದ್ಧೋಸ್ಮೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ದುಕ್ಖಪ್ಪತ್ತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಕೇವಲಂ ಮಹಾನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ವಚನಪ್ಪಮಾಣೇನ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಸದ್ದಹನ್ತಾ ಏವಂ ಸಲ್ಲೋಪಮಾಯ ಭಗವತಾ ನಿಗ್ಗಹಿತಾ ಪಚ್ಚಾಹರಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾ ಯಥಾ ನಾಮ ದುಬ್ಬಲೋ ಸುನಖೋ ಮಿಗಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಅಭಿಮುಖಂ ಕರಿತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಓಸಕ್ಕತಿ, ಏವಂ ಮಹಾನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಮತ್ಥಕೇ ವಾದಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಾ **ನಿಗಣ್ಠೋ, ಆವುಸೋ**ತಿಆದಿಮಾಹಂಸು।

೫. ಅಥ ನೇ ಭಗವಾ ಸಾಚರಿಯಕೇ ನಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ **ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ತತ್ರಾಯಸ್ಮನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ತೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಆಯಸ್ಮನ್ತಾನಂ। **ಕಾ ಅತೀತಂಸೇ ಸತ್ಥರಿ ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಅತೀತಂಸವಾದಿಮ್ಹಿ ಸತ್ಥರಿ ಕಾ ಸದ್ಧಾ। ಯಾ ಅತೀತವಾದಂ ಸದ್ದಹನ್ತಾನಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮಹಾನಿಗಣ್ಠಸ್ಸ ಸದ್ಧಾ, ಸಾ ಕತಮಾ? ಕಿಂ ಭೂತತ್ಥಾ ಅಭೂತತ್ಥಾ, ಭೂತವಿಪಾಕಾ ಅಭೂತವಿಪಾಕಾತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕ**ನ್ತಿ ಸಹೇತುಕಂ ಸಕಾರಣಂ। **ವಾದಪಟಿಹಾರ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಾಗಮನಕವಾದಂ। ಏತ್ತಾವತಾ ತೇಸಂ "ಅಪನೇಥ ಸದ್ಧಂ, ಸಬ್ಬದುಬ್ಬಲಾ ಏಸಾ"ತಿ ಸದ್ಧಾಛೇದಕವಾದಂ ನಾಮ ದಸ್ಸೇತಿ।

೬. **ಅವಿಜ್ಜಾ ಅಞ್ಞಾಣಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಅಞ್ಞಾಣೇನ। **ಸಮ್ಮೋಹಾ**ತಿ ಸಮ್ಮೋಹೇನ। **ವಿಪಚ್ಚೇಥಾ**ತಿ ವಿಪರೀತತೋ ಸದ್ದಹಥ, ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹಂ ವಾ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೭. **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕದಾಯಕಂ। **ಉಪಕ್ಕಮೇನಾ**ತಿ ಪಯೋಗೇನ। **ಪಧಾನೇನಾ**ತಿ ವೀರಿಯೇನ। **ಸಮ್ಪರಾಯವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ದುತಿಯೇ ವಾ ತತಿಯೇ ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕದಾಯಕಂ। **ಸುಖವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣವಿಪಾಕದಾಯಕಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ। ವಿಪರೀತಂ **ದುಕ್ಖವೇದನೀಯಂ**। **ಪರಿಪಕ್ಕವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಪರಿಪಕ್ಕೇ ನಿಪ್ಫನ್ನೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ವೇದನೀಯಂ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಸ್ಸೇವೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಅಪರಿಪಕ್ಕವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಅಪರಿಪಕ್ಕೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ವೇದನೀಯಂ, ಸಮ್ಪರಾಯವೇದನೀಯಸ್ಸೇವೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿಸೇಸೋ - ಯಂ ಪಠಮವಯೇ ಕತಂ ಪಠಮವಯೇ ವಾ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ವಾ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ, ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ಕತಂ ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ ವಾ ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ವಾ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ, ಪಚ್ಛಿಮವಯೇ ಕತಂ ತತ್ಥೇವ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ, ತಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ, ತಂ ಪರಿಪಕ್ಕವೇದನೀಯಂ ನಾಮ। ತಂ ಕುಸಲಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಅಕುಸಲಮ್ಪಿ।

ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - **ಪುಣ್ಣೋ** ನಾಮ ಕಿರ ದುಗ್ಗತಮನುಸ್ಸೋ ರಾಜಗಹೇ ಸುಮನಸೇಟ್ಠಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸತಿ। ತಮೇನಂ ಏಕದಿವಸಂ ನಗರಮ್ಹಿ ನಕ್ಖತ್ತೇ ಸಙ್ಘುಟ್ಠೇ ಸೇಟ್ಠಿ ಆಹ - "ಸಚೇ ಅಜ್ಜ ಕಸಿಸ್ಸಸಿ, ದ್ವೇ ಚ ಗೋಣೇ ನಙ್ಗಲಞ್ಚ ಲಭಿಸ್ಸಸಿ। ಕಿಂ ನಕ್ಖತ್ತಂ ಕೀಳಿಸ್ಸಸಿ, ಕಸಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ। ಕಿಂ ಮೇ ನಕ್ಖತ್ತೇನ, ಕಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ? ತೇನ ಹಿ ಯೇ ಗೋಣೇ ಇಚ್ಛಸಿ, ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಸಾಹೀತಿ। ಸೋ ಕಸಿತುಂ ಗತೋ। ತಂ ದಿವಸಂ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ "ಕಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ? ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಪುಣ್ಣಂ ದಿಸ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಆದಾಯ ತಸ್ಸ ಕಸನಟ್ಠಾನಂ ಗತೋ। ಪುಣ್ಣೋ ಕಸಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ದತ್ವಾ ಮುಖೋದಕಂ ಅದಾಸಿ। ಥೇರೋ ಸರೀರಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ನಿಸೀದಿ ಭತ್ತಾಭಿಹಾರಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ। ಅಥಸ್ಸ ಭರಿಯಂ ಭತ್ತಂ ಆಹರನ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇಯೇವ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇಸಿ।

ಸಾ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಆಹಟಭತ್ತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪುನ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಭತ್ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ದಿವಾ ಅಗಮಾಸಿ। ಪುಣ್ಣೋ ಏಕವಾರಂ ಕಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಸಾಪಿ ಭತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ ಆಹ - "ಸಾಮಿ ಪಾತೋವ ತೇ ಭತ್ತಂ ಆಹರಿಯಿತ್ಥ, ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಪನ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ತಸ್ಸ ದತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಪಚಿತ್ವಾ ಆಹರನ್ತಿಯಾ ಮೇ ಉಸ್ಸೂರೋ ಜಾತೋ, ಮಾ ಕುಜ್ಝಿ ಸಾಮೀ"ತಿ। ಭದ್ದಕಂ ತೇ ಭದ್ದೇ ಕತಂ, ಮಯಾ ಥೇರಸ್ಸ ಪಾತೋವ ದನ್ತಕಟ್ಠಞ್ಚ ಮುಖೋದಕಞ್ಚ ದಿನ್ನಂ, ಅಮ್ಹಾಕಂಯೇವಾನೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೋಪಿ ಪರಿಭುತ್ತೋ, ಅಜ್ಜ ಥೇರೇನ ಕತಸಮಣಧಮ್ಮಸ್ಸ ಮಯಂ ಭಾಗಿನೋ ಜಾತಾತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಸಿ। ಏಕವಾರಂ

ಕಸಿತಟ್ಠಾನಂ ಸುವಣ್ಣಮೇವ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಕಸಿತಟ್ಠಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯ ಯಟ್ಠಿಯಾ ಪಹರಿತ್ವಾ ರತ್ತಸುವಣ್ಣಭಾವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ "ರಞ್ಞೋ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಕಟೇಹಿ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ರಾಸಿಂ ಕಾರೇತ್ವಾ "ಕಸ್ಸಿಮಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಏತ್ತಕಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಕಸ್ಸಚಿ ನತ್ಥೀತಿ ಚ ವುತ್ತೇ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಮಸ್ಸ ಅದಾಸಿ। ಸೋ **ಪುಣ್ಣಸೇಟ್ಠಿ** ನಾಮ ಜಾತೋ।

ಅಪರಮ್ಪಿ ವತ್ಥು - ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ರಾಜಗಹೇ **ಕಾಳವೇಳಿಯೋ** ನಾಮ ದುಗ್ಗತೋ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಸ ಭರಿಯಾ ಪಣ್ಣಮ್ಬಿಲಯಾಗುಂ ಪಚಿ। ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರೋ ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ "ಕಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಸಾ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಅದಾಸಿ, ಥೇರೋ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಉಪನಾಮೇಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ಯಾಪನಮತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿ, ಸೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖುಸತಾನಂ ಪಹೋಸಿ। ಕಾಳವಳಿಯೋಪಿ ತಂ ಠಾನಂ ಪತ್ತೋ ಚೂಳಕಂ ಲಭಿ। ಮಹಾಕಸ್ಸಪೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಕಾಳವಳಿಯಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಸತ್ಥಾ "ಇತೋ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಸೇಟ್ಠಿಚ್ಛತ್ತಂ ಲಭಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಹ। ಕಾಳವಳಿಯೋ ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಭರಿಯಾಯ ಆರೋಚೇಸಿ।

ತದಾ ಚ ರಾಜಾ ನಗರಂ ಅನುಸಞ್ಚರನ್ತೋ ಬಹಿನಗರೇ ಜೀವಸೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಪುರಿಸಂ ಅದ್ದಸ। ಪುರಿಸೋ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಚ್ಚಾಸದ್ದಂ ಅಕಾಸಿ "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಮೇ ಭುಞ್ಜನಭತ್ತಂ ಪಹಿಣಥ ದೇವಾ"ತಿ। ರಾಜಾ "ಪೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ಸಾಯಮಾಸಭತ್ತೇ ಉಪನೀತೇ ಸರಿತ್ವಾ "ಇಮಂ ಹರಿತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ಜಾನಾಥಾ"ತಿ ಆಹ, ನಗರೇ ಸಹಸ್ಸಭಣ್ಡಿಕಂ ಚಾರೇಸುಂ। ತತಿಯವಾರೇ ಕಾಳವಳಿಯಸ್ಸ ಭರಿಯಾ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ । ಅಥ ನಂ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇಸುಂ, ಸಾ ಪುರಿಸವೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಾವುಧಸನ್ನದ್ಧಾ ಭತ್ತಪಾತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಬಹಿನಗರೇ ತಾಲೇ ಅಧಿವತ್ಥೋ **ದೀಘತಾಲೋ** ನಾಮ ಯಕ್ಖೋ ತಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇನ ಗಚ್ಛನ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ "ತಿಟ್ಠ ತಿಟ್ಠ ಭಕ್ಖೋಸಿ ಮೇ"ತಿ ಆಹ। ನಾಹಂ ತವ ಭಕ್ಖೋ, ರಾಜದೂತೋ ಅಹನ್ತಿ। ಕತ್ಥ ಗಚ್ಛಸೀತಿ। ಜೀವಸೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕನ್ತಿ। ಮಮಪಿ ಏಕಂ ಸಾಸನಂ ಹರಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಸೀತಿ। ಆಮ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ। "ದೀಘತಾಲಸ್ಸ ಭರಿಯಾ ಸುಮನದೇವರಾಜಧೀತಾ ಕಾಳೀ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾತಾ"ತಿ ಆರೋಚೇಯ್ಯಾಸಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಾಲಮೂಲೇ ಸತ್ತ ನಿಧಿಕುಮ್ಭಿಯೋ ಅತ್ಥಿ, ತಾ ತ್ವಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಸೀತಿ। ಸಾ "ದೀಘತಾಲಸ್ಸ ಭರಿಯಾ ಸುಮನದೇವರಾಜಧೀತಾ ಕಾಳೀ ಪುತ್ತಂ ವಿಜಾತಾ"ತಿ ಉಗ್ಘೋಸೇನ್ತೀ ಅಗಮಾಸಿ।

ಸುಮನದೇವೋ ಯಕ್ಖಸಮಾಗಮೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸುತ್ವಾ "ಏಕೋ ಮನುಸ್ಸೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಿಯಪವತ್ತಿಂ ಆಹರತಿ, ಪಕ್ಕೋಸಥ ನ"ನ್ತಿ ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಸನ್ನೋ "ಇಮಸ್ಸ ರುಕ್ಖಸ್ಸ ಪರಿಮಣ್ಡಲಚ್ಛಾಯಾಯ ಫರಣಟ್ಠಾನೇ ನಿಧಿಕುಮ್ಭಿಯೋ ತುಯ್ಹಂ ದಮ್ಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಜೀವಸೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನಪುರಿಸೋ ಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಮುಖಪುಞ್ಛನಕಾಲೇ ಇತ್ಥಿಫಸ್ಸೋತಿ ಞತ್ವಾ ಚೂಳಾಯ ಡಂಸಿ, ಸಾ ಅಸಿನಾ ಅತ್ತನೋ ಚೂಳಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂಯೇವ ಗತಾ। ರಾಜಾ ಭತ್ತಭೋಜಿತಭಾವೋ ಕಥಂ ಜಾನಿತಬ್ಬೋತಿ? ಚೂಳಸಞ್ಞಾಯಾತಿ ವತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ತಂ ಧನಂ ಆಹರಾಪೇಸಿ। ರಾಜಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಏತ್ತಕಂ ಧನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ। ನತ್ಥಿ ದೇವಾತಿ। ರಾಜಾ ತಸ್ಸಾ ಪತಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಧನಸೇಟ್ಠಿಂ ಅಕಾಸಿ। **ಮಲ್ಲಿಕಾಯಪಿ** ದೇವಿಯಾ ವತ್ಥು ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಇಮಾನಿ ತಾವ **ಕುಸಲಕಮ್ಮೇ ವತ್ಥೂನಿ**।

ನನ್ದಮಾಣವಕೋ ಪನ ಉಪ್ಪಲವಣ್ಣಾಯ ಥೇರಿಯಾ ವಿಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಿ, ತಸ್ಸ ಮಞ್ಚತೋ ಉಟ್ಠಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಮಹಾಪಥವೀ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಓಕಾಸಮದಾಸಿ, ತತ್ಥೇವ ಮಹಾನರಕಂ ಪವಿಟ್ಠೋ। **ನನ್ದೋಪಿ** ಗೋಘಾತಕೋ ಪಣ್ಣಾಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಗೋಘಾತಕಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಏಕದಿವಸಂ ಭೋಜನಕಾಲೇ ಮಂಸಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಏಕಸ್ಸ ಜೀವಮಾನಕಗೋಣಸ್ಸ ಜಿವ್ಹಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗಾರೇಸು ಪಚಾಪೇತ್ವಾ ಖಾದಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಅಥಸ್ಸ ಜಿವ್ಹಾ ಮೂಲೇ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಭತ್ತಪಾತಿಯಂಯೇವ ಪತಿತಾ, ಸೋ ವಿರವನ್ತೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। **ನನ್ದೋಪಿ ಯಕ್ಖೋ** ಅಞ್ಞೇನ ಯಕ್ಖೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಂ ನವೋರೋಪಿತೇಹಿ ಕೇಸೇಹಿ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಅಬ್ಭೋಕಾಸೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ದಿಸ್ವಾ ಸೀಸೇ ಪಹರಿತುಕಾಮೋ ಇತರಸ್ಸ ಯಕ್ಖಸ್ಸ

ಆರೋಚೇತ್ವಾ ತೇನ ವಾರಿಯಮಾನೋಪಿ ಪಹಾರಂ ದತ್ವಾ ಡಯ್ಹಾಮಿ ಡಯ್ಹಾಮೀತಿ ವಿರವನ್ತೋ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಭೂಮಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಹಾನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋತಿ ಇಮಾನಿ **ಅಕುಸಲಕಮ್ಮೇ ವತ್ಥೂನಿ**।

ಯಂ ಪನ ಅನ್ತಮಸೋ ಮರಣಸನ್ತಿಕೇಪಿ ಕತಂ ಕಮ್ಮಂ ಭವನ್ತರೇ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ **ಸಮ್ಪರಾಯವೇದನೀಯಂ** ನಾಮ। ತತ್ಥ ಯೋ ಅಪರಿಹೀನಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ವಿಪಾಕೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಇಧ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತವಿಪಾಕೋತಿ ವುತ್ತೋ। ತಸ್ಸ ಮೂಲಭೂತಂ ಕಮ್ಮಂ ನೇವ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ನ ಸಮ್ಪರಾಯವೇದನೀಯನ್ತಿ, ನ ವಿಚಾರಿತಂ, ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ವಿಚಾರಿತಂ, ಸಮ್ಪರಾಯವೇದನೀಯಮೇವ ಪನೇತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಯೋ ಪಠಮಮಗ್ಗಾದೀನಂ ಭವನ್ತರೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಪಾಕೋ, ಸೋ ಇಧ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಗುಣೋತ್ವೇವ ವುತ್ತೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏವಂ ವುತ್ತೋ, ಮಗ್ಗಕಮ್ಮಂ ಪನ **ಪರಿಪಕ್ಕವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಮಗ್ಗಚೇತನಾಯೇವ ಹಿ ಸಬ್ಬಲಹುಂ ಫಲದಾಯಿಕಾ ಅನನ್ತರಫಲತ್ತಾತಿ।

೮. **ಬಹುವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಸಞ್ಞಾಭವೂಪಗಂ। **ಅಪ್ಪವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಅಸಞ್ಞಾಭವೂಪಗಂ। **ಸವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಸವಿಪಾಕಂ ಕಮ್ಮಂ। **ಅವೇದನೀಯ**ನ್ತಿ ಅವಿಪಾಕಂ ಕಮ್ಮಂ। **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಇಮೇಸಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಾದೀನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ಸಮ್ಪರಾಯವೇದನೀಯಾದಿ ಭಾವಕಾರಣಸ್ಸ ಅಲಾಭೇ ಸತಿ। **ಅಫಲೋ**ತಿ ನಿಪ್ಫಲೋ ನಿರತ್ಥಕೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಪಯೋಗಸ್ಸ ಅಫಲತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಪಧಾನಚ್ಛೇದಕವಾದೋ ನಾಮ ದಸ್ಸಿತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಹಧಮ್ಮಿಕಾ ವಾದಾನುವಾದಾ**ತಿ ಪರೇಹಿ ವುತ್ತಕಾರಣೇನ ಸಕಾರಣಾ ಹುತ್ವಾ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ವಾದಾ ಚ ಅನುವಾದಾ ಚ। **ಗಾರಯ್ಹಂ ಠಾನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ವಿಞ್ಞೂಹಿ ಗರಹಿತಬ್ಬಂ ಕಾರಣಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। "ವಾದಾನುಪ್ಪತ್ತಾ ಗಾರಯ್ಹಟ್ಠಾನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ। ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪರೇಹಿ ವುತ್ತೇನ ಕಾರಣೇನ ಸಕಾರಣಾ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ವಾದಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ ತಂ ವಾದಂ ಸೋಸೇನ್ತಾ ಮಿಲಾಪೇನ್ತಾ ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಕಾರಿನೋತಿಆದಯೋ ದಸ ಗಾರಯ್ಹಟ್ಠಾನಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ।

೯. **ಸಙ್ಗತಿಭಾವಹೇತೂ**ತಿ ನಿಯತಿಭಾವಕಾರಣಾ। **ಪಾಪಸಙ್ಗತಿಕಾ**ತಿ ಪಾಪನಿಯತಿನೋ। **ಅಭಿಜಾತಿಹೇತೂ**ತಿ ಛಳಭಿಜಾತಿಹೇತು।

೧೦. ಏವಂ ನಿಗಣ್ಠಾನಂ ಉಪಕ್ಕಮಸ್ಸ ಅಫಲತಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನೇ ಉಪಕ್ಕಮಸ್ಸ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಚ ಸಫಲತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅನದ್ಧಭೂತ**ನ್ತಿ ಅನಧಿಭೂತಂ। ದುಕ್ಖೇನ ಅನಧಿಭೂತೋ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸತ್ತಭಾವೋ ವುಚ್ಚತಿ, ನ ತಂ ಅದ್ಧಭಾವೇತಿ ನಾಭಿಭವತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಮ್ಪಿ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾಯ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಾಯ ಪಯೋಜೇನ್ತೋ ದುಕ್ಖೇನ ಅದ್ಧಭಾವೇತಿ ನಾಮ। ಯೇ ಪನ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಆರಞ್ಞಕಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕಾದಯೋ ವಾ, ತೇ ದುಕ್ಖೇನ ನ ಅದ್ಧಭಾವೇನ್ತಿ ನಾಮ। ನಿಯ್ಯಾನಿಕಸಾಸನಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವೀರಿಯಂ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಥೇರೋ ಪನಾಹ - ಯೋ ಇಸ್ಸರಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಸತ್ತವಸ್ಸಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತೋ ಪಿತುಅಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಘರೇ ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇನ ಅನುಮೋದನಾಯ ಕರಿಯಮಾನಾಯ ತಿಸ್ಸೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸಚ್ಚೇಸು ಪಕಾಸಿತೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ವಾ "ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಸಿ ತಾತಾ"ತಿ ವುತ್ತೋ "ಆಮ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವತ್ವಾ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ನೀತೋ ತಚಪಞ್ಚಕಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕೇಸೇಸು ಓಹಾರಿಯಮಾನೇಸು ಖುರಗ್ಗೇಯೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ನವಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ಪನ ಮನೋಸಿಲಾತೇಲಮಕ್ಖಿತೇನ ಸೀಸೇನ ಪುನದಿವಸೇ ಮಾತಾಪಿತೂಹಿ ಪೇಸಿತಂ ಕಾಜಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ವಿಹಾರೇ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಂ ನ ದುಕ್ಖೇನ ಅತ್ತಾನಂ ಅದ್ಧಭಾವೇತಿ ನಾಮ। ಅಯಂ ಪನ ಉಕ್ಕಟ್ಠಸಕ್ಕಾರೋ। ಯೋ ದಾಸಿಕುಚ್ಛಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಅನ್ತಮಸೋ ರಜತಮುದ್ದಿಕಮ್ಪಿ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ಗೋರಕಪಿಯಙ್ಗುಮತ್ತೇನಾಪಿ ಸರೀರಂ ವಿಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ "ಪಬ್ಬಾಜೇಥ ನ"ನ್ತಿ ನೀತೋ ಖುರಗ್ಗೇ ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಅಯಮ್ಪಿ ನ ಅನದ್ಧಭೂತಂ ಅತ್ತಾನಂ ದುಕ್ಖೇನ ಅದ್ಧಭಾವೇತಿ ನಾಮ।

ಧಮ್ಮಿಕಂ ಸುಖಂ ನಾಮ ಸಙ್ಘತೋ ವಾ ಗಣತೋ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಚತುಪಚ್ಚಯಸುಖಂ। **ಅನಧಿಮುಚ್ಛಿತೋತಿ** ತಣ್ಹಾಮುಚ್ಛನಾಯ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ। ಧಮ್ಮಿಕಞ್ಹಿ ಸುಖಂ ನ ಪರಿಚ್ಚಜಾಮೀತಿ ನ ತತ್ಥ ಗೇಧೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಸಙ್ಘತೋ ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಲಾಕಭತ್ತಂ ವಾ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ವಾ "ಇದಮತ್ಥಂ ಏತ"ನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅನ್ತರೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಪತ್ತನ್ತರೇ ಪದುಮಂ ವಿಯ ಸೀಲಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲೇಹಿ ವಡ್ಢತಿ। **ಇಮಸ್ಸಾತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಮೂಲಭೂತಸ್ಸ। **ದುಕ್ಖನಿದಾನಸ್ಸಾತಿ** ತಣ್ಹಾಯ। ಸಾ ಹಿ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿದಾನಂ। **ಸಙ್ಖಾರಂ ಪದಹತೋತಿ** ಸಮ್ಪಯೋಗವೀರಿಯಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ। **ವಿರಾಗೋ ಹೋತೀತಿ** ಮಗ್ಗೇನ ವಿರಾಗೋ ಹೋತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ "ಸಙ್ಖಾರಪಧಾನೇನ ಮೇ ಇಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖನಿದಾನಸ್ಸ ವಿರಾಗೋ ಹೋತೀ"ತಿ **ಏವಂ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಸುಖಾಪಟಿಪದಾ ಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ। ದುತಿಯವಾರೇನ ತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಯೋಗವೀರಿಯಸ್ಸ ಮಜ್ಝತ್ತತಾಕಾರೋ ಕಥಿತೋ। **ಸೋ ಯಸ್ಸ ಹಿ ಖ್ವಾಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥ ಅಯಂ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಯಸ್ಸ ದುಕ್ಖನಿದಾನಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಪಧಾನೇನ ವಿರಾಗೋ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಖಾರಂ ತತ್ಥ ಪದಹತಿ, ಮಗ್ಗಪಧಾನೇನ ಪದಹತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ದುಕ್ಖನಿದಾನಸ್ಸ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತೋ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ವಿರಾಗೋ ಹೋತಿ, ಉಪೇಕ್ಖಂ ತತ್ಥ ಭಾವೇತಿ, ಮಗ್ಗಭಾವನಾಯ ಭಾವೇತಿ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ।

೧೧. **ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋತಿ** ಛನ್ದರಾಗೇನ ಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ। **ತಿಬ್ಬಚ್ಛನ್ದೋತಿ** ಬಹಲಚ್ಛನ್ದೋ। **ತಿಬ್ಬಾಪೇಕ್ಖೋತಿ** ಬಹಲಪತ್ಥನೋ। **ಸನ್ತಿಟ್ಠನ್ತಿನ್ತಿ** ಏಕತೋ ತಿಟ್ಠನ್ತಿಂ। **ಸಞ್ಜಗ್ಘನ್ತಿನ್ತಿ** ಮಹಾಹಸಿತಂ ಹಸಮಾನಂ। **ಸಂಹಸನ್ತಿನ್ತಿ** ಸಿತಂ ಕುರುಮಾನಂ।

ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮವಿಭಾವನಂ - ಏಕೋ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಸಾರತ್ತೋ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಮಾಲಾಲಙ್ಕಾರಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಘರೇ ವಾಸೇತಿ। ಸಾ ತಂ ಅತಿಚರಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಸೇವತಿ। ಸೋ "ನೂನ ಅಹಂ ಅಸ್ಸಾ ಅನುರೂಪಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ನ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಸಕ್ಕಾರಂ ವಡ್ಢೇಸಿ। ಸಾ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಅತಿಚರತಿಯೇವ। ಸೋ - "ಅಯಂ ಸಕ್ಕರಿಯಮಾನಾಪಿ ಅತಿಚರತೇವ, ಘರೇ ಮೇ ವಸಮಾನಾ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಕರೇಯ್ಯ, ನೀಹರಾಮಿ ನ"ನ್ತಿ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಅಲಂವಚನೀಯಂ ಕತ್ವಾ "ಮಾ ಪುನ ಗೇಹಂ ಪಾವಿಸೀ"ತಿ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸಿ। ಸಾ ಕೇನಚಿ ಉಪಾಯೇನ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸನ್ಥವಂ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೀ ನಟನಚ್ಚಕಾದೀಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಚರತಿ। ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ದೋಮನಸ್ಸಂ, ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಪನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ತತ್ಥ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಇತ್ಥಿಯಾ ಸಾರತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅತ್ತಭಾವೇ ಆಲಯೋ। ಘಾಸಚ್ಛಾದನಾದೀನಿ ದತ್ವಾ ಘರೇ ವಸಾಪನಕಾಲೋ ವಿಯ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪಟಿಜಗ್ಗನಕಾಲೋ। ತಸ್ಸಾ ಅತಿಚರಣಕಾಲೋ ವಿಯ ಜಗ್ಗಿಯಮಾನಸ್ಸೇವ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಪಿತ್ತಪಕೋಪಾದೀನಂ ವಸೇನ ಸಾಬಾಧತಾ। "ಅತ್ತನೋ ಅನುರೂಪಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಅಲಭನ್ತೀ ಅತಿಚರತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾರವಡ್ಢನಂ ವಿಯ "ಭೇಸಜ್ಜಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಏವಂ ಹೋತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಕರಣಕಾಲೋ। ಸಕ್ಕಾರೇ ವಡ್ಢಿತೇಪಿ ಪುನ ಅತಿಚರಣಂ ವಿಯ ಪಿತ್ತಾದೀಸು ಏಕಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜೇ ಕರಿಯಮಾನೇ ಸೇಸಾನಂ ಪಕೋಪವಸೇನ ಪುನ ಸಾಬಾಧತಾ। ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಅಲಂವಚನೀಯಂ ಕತ್ವಾ ಗೇಹಾ ನಿಕ್ಕಡ್ಢನಂ ವಿಯ "ಇದಾನಿ ತೇ ನಾಹಂ ದಾಸೋ ನ ಕಮ್ಮಕರೋ, ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ತಂಯೇವ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೋ ವಿಚರಿಂ, ಕೋ ಮೇ ತಯಾ ಅತ್ಥೋ, ಭಿಜ್ಜ ವಾ ಭಿಜ್ಜ ವಾ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಅನಪೇಕ್ಖತಂ ಆಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವೀರಿಯಂ ಥಿರಂ ಕತ್ವಾ ಮಗ್ಗೇನ ಕಿಲೇಸಸಮುಗ್ಘಾತನಂ। ನಟನಚ್ಚಕಾದೀಹಿ ನಚ್ಚಮಾನಂ ವಿಚರನ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಏವಮೇವ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಪಿತ್ತಪಕೋಪಾದೀನಂ ವಸೇನ ಆಬಾಧಿಕಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ದೋಮನಸ್ಸಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, "ಮುಚ್ಚಿಸ್ಸಾಮಿ ವತ ಖನ್ಧಪರಿಹಾರದುಕ್ಖತೋ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಉಪಮಾ "ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ ನತ್ಥೇತನ್ತಿ ಇತ್ವಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಛನ್ದರಾಗಂ ಪಜಹತಿ, ಏವಮಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಖಾರಂ ವಾ ಪದಹನ್ತಸ್ಸ ಉಪೇಕ್ಖಂ ವಾ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ದುಕ್ಖನಿದಾನಂ ಪಹೀಯತಿ, ನೋ ಅಞ್ಞಥಾತಿ ಇತ್ವಾ ತದುಭಯಂ ಸಮ್ಪಾದೇನ್ತೋ ದುಕ್ಖನಿದಾನಂ ಪಜಹತೀ"ತಿ ಏತಮತ್ಥಂ ವಿಭಾವೇತುಂ ಆಗತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೨. **ಯಥಾ ಸುಖಂ ಖೋ ಮೇ ವಿಹರತೋತಿ** ಯೇನ ಸುಖೇನ ವಿಹರಿತುಂ ಇಚ್ಛಾಮಿ ತೇನ, ಮೇ ವಿಹರತೋ। **ಪದಹತೋತಿ** ಪೇಸೇನ್ತಸ್ಸ। ಏತ್ಥ ಚ ಯಸ್ಸ ಸುಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಅಸಪ್ಪಾಯಾ, ಸುಖುಮಚೀವರಾನಿ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಪಾಸಾದಿಕೇ ಸೇನಾಸನೇ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ವಿಕ್ಖಿಪತಿ, ದುಕ್ಖಾ ಪಟಿಪದಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ, ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಾನಿ ಥೂಲಚೀವರಾನಿ ಧಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಸುಸಾನರುಕ್ಖಮೂಲಾದೀಸು ವಸನ್ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ, ಉಸುಕಾರೋ ವಿಯ ಹಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಭೀತೋ ಯೋಗೀ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ವಙ್ಕಕುಟಿಲಜಿಮ್ಹತೇಜನಂ ವಿಯ ವಙ್ಕಕುಟಿಲಜಿಮ್ಹಚಿತ್ತಂ, ದ್ವೇ ಅಲಾತಾ ವಿಯ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ, ತೇಜನಂ ಉಜುಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಞ್ಜಿಕತೇಲಂ ವಿಯ ಸದ್ಧಾ, ನಮನದಣ್ಡಕೋ ವಿಯ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ, ಉಸ್ಸುಕಾರಸ್ಸ ವಙ್ಕಕುಟಿಲಜಿಮ್ಹತೇಜನಂ ಕಞ್ಜಿಕತೇಲೇನ ಸಿನೇಹೇತ್ವಾ ಅಲಾತೇಸು ತಾಪೇತ್ವಾ ನಮನದಣ್ಡಕೇನ ಉಜುಕರಣಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಙ್ಕಕುಟಿಲಜಿಮ್ಹಚಿತ್ತಂ ಸದ್ಧಾಯ ಸಿನೇಹೇತ್ವಾ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯೇನ ತಾಪೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೇನ ಉಜುಕರಣಂ, ಉಸುಕಾರಸ್ಸೇವ ಏವಂ ಉಜುಕತೇನ ತೇಜನೇನ ಸಪತ್ತಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಅನುಭವನಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಯೋಗಿನೋ ತಥಾ ಉಜುಕತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಕಿಲೇಸಗಣಂ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಿಕೇ ಸೇನಾಸನೇ ನಿರೋಧವರತಲಗತಸ್ಸ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಸುಖಾನುಭವನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಸುಖಾಪಟಿಪದಾಖಿಪ್ಪಾಭಿಞ್ಞಭಿಕ್ಖುನೋ, ದುಕ್ಖಾಪಟಿಪದಾದನ್ಧಾಭಿಞ್ಞಭಿಕ್ಖುನೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಯೋ ಕಥಿತಾ, ಇತರೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ನ ಕಥಿತಾ, ತಾ ಕಥೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ಇಮಾಸು ವಾ ದ್ವೀಸು ಕಥಿತಾಸು ಇತರಾಪಿ ಕಥಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಆಗಮನೀಯಪಟಿಪದಾ ಪನ ನ ಕಥಿತಾ, ತಂ ಕಥೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ಸಹಾಗಮನೀಯಾಪಿ ವಾ ಪಟಿಪದಾ ಕಥಿತಾವ, ಅದಸ್ಸಿತಂ ಪನ ಏಕಂ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ನಿಕ್ಖಮನದೇಸನಂ ಅರಹತ್ತೇನ ವಿನಿವಟ್ಟೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ದೇವದಹಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಪಞ್ಚತ್ತಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಪಞ್ಚತ್ತಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏಕೇತಿ** ಏಕಚ್ಚೇ। **ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಪರಿಬ್ಬಜುಪಗತಭಾವೇನ ಸಮಣಾ ಜಾತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ, ಲೋಕೇನ ವಾ ಸಮಣಾತಿ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಚ ಏವಂ ಸಮ್ಮತಾ। ಅಪರನ್ತಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ **ಅಪರನ್ತಕಪ್ಪಿಕಾ**। ಅಪರನ್ತಕಪ್ಪೋ ವಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿಪಿ ಅಪರನ್ತಕಪ್ಪಿಕಾ। ಏತ್ಥ ಚ **ಅನ್ತೋತಿ** "ಸಕ್ಕಾಯೋ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಏಕೋ ಅನ್ತೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅ॰ ನಿ॰ ೬.೬೧) ವಿಯ ಇಧ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ಕಪ್ಪೋತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ "ಕಪ್ಪೋತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಾ ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪೋ ಚಾ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅನಾಗತಂ ಖನ್ಧಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾತಿ ಅಪರನ್ತಕಪ್ಪಿಕಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। ತೇಸಂ ಏವಂ ಅಪರನ್ತಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜನವಸೇನ ಅಪರನ್ತಮೇವ ಅನುಗತಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ **ಅಪರನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿನೋ**। ತೇ ಏವಂದಿಟ್ಠಿನೋ ತಂ ಅಪರನ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಆಗಮ್ಮ ಪಟಿಚ್ಚ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಜನಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಂ ಕರೋನ್ತಾ ಅನೇಕವಿಹಿತಾನಿ ಅಧಿವುತ್ತಿಪದಾನಿ ಅಭಿವದನ್ತಿ। **ಅನೇಕವಿಹಿತಾನೀತಿ** ಅನೇಕವಿಧಾನಿ। **ಅಧಿವುತ್ತಿಪದಾನೀತಿ** ಅಧಿವಚನಪದಾನಿ। ಅಥ ವಾ ಭೂತಮತ್ಥಂ ಅಧಿಭವಿತ್ವಾ ಯಥಾಸಭಾವತೋ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವತ್ತನತೋ **ಅಧಿವುತ್ತಿಯೋತಿ** ದಿಟ್ಠಿಯೋ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಅಧಿವುತ್ತೀನಂ ಪದಾನಿ **ಅಧಿವುತ್ತಿಪದಾನಿ,** ದಿಟ್ಠಿದೀಪಕಾನಿ ವಚನಾನೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಸಞ್ಞೀತಿ ಸಞ್ಞಾಸಮಙ್ಗೀ। **ಅರೋಗೋತಿ** ನಿಚ್ಚೋ। **ಇತ್ಥೇಕೇತಿ** ಇತ್ಥಂ ಏಕೇ, ಏವಮೇಕೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ ಕಥಿತಾ, **ಅಸಞ್ಞೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ, **ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಅಟ್ಠ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ, **ಸತೋ ವಾ ಪನ ಸತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಸತ್ತ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ। ತತ್ಥ **ಸತೋತಿ** ವಿಜ್ಜಮಾನಸ್ಸ।

ಉಚ್ಛೇದನ್ತಿ ಉಪಚ್ಛೇದಂ। **ವಿನಾಸನ್ತಿ** ಅದಸ್ಸನಂ। **ವಿಭವನ್ತಿ** ಭವವಿಗಮಂ। ಸಬ್ಬಾನೇತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಂ ವಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಪಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಾ ಕಥಿತಾ। ತತ್ಥ **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೋತಿ** ಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಟಿಲದ್ಧಅತ್ತಭಾವಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ದುಕ್ಖವೂಪಸಮನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ತಂ ವಾತಿ** ಸಞ್ಞೀತಿಆದಿವಸೇನ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸನ್ತಂ। **ತೀಣಿ ಹೋನ್ತೀತಿ** ಸಞ್ಞೀ ಅತ್ತಾತಿಆದೀನಿ ಸನ್ತಅತ್ತವಸೇನ ಏಕಂ, ಇತರಾನಿ ದ್ವೇತಿ ಏವಂ ತೀಣಿ।

೨೧. **ರೂಪಿಂ ವಾತಿ** ಕರಜರೂಪೇನ ವಾ ಕಸಿಣರೂಪೇನ ವಾ ರೂಪಿಂ। ತತ್ಥ ಲಾಭೀ ಕಸಿಣರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಕ್ಕೀ ಉಭೋಪಿ ರೂಪಾನಿ ಗಣ್ಹಾತಿಯೇವ। **ಅರೂಪಿನ್ತಿ** ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ವಾ, ಠಪೇತ್ವಾ ಸಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ ಸೇಸಅರೂಪಧಮ್ಮೇ ವಾ ಅತ್ತಾತಿ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಾ ಲಾಭಿನೋಪಿ ತಕ್ಕಿಕಾಪಿ ಏವಂ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತಿ। ತತಿಯದಿಟ್ಠಿ ಪನ ಮಿಸ್ಸಕಗಾಹವಸೇನ ಪವತ್ತಾ, ಚತುತ್ಥಾ ತಕ್ಕಗಾಹೇನೇವ। ದುತಿಯಚತುಕ್ಕೇ ಪಠಮದಿಟ್ಠಿ ಸಮಾಪನ್ನಕವಾರೇನ ಕಥಿತಾ, ದುತಿಯದಿಟ್ಠಿ ಅಸಮಾಪನ್ನಕವಾರೇನ, ತತಿಯದಿಟ್ಠಿ ಸುಪ್ಪಮತ್ತೇನ ವಾ ಸರಾವಮತ್ತೇನ ವಾ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮವಸೇನ, ಚತುತ್ಥದಿಟ್ಠಿ ವಿಪುಲಕಸಿಣವಸೇನ ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಏತಂ ವಾ ಪನೇಕೇಸಂ ಉಪಾತಿವತ್ತತನ್ತಿ ಸಞ್ಞೀತಿಪದೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋ ವುತ್ತಂ ಸಞ್ಞಾಸತ್ತಕಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಪರೇ ಅಟ್ಠಕನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ತದುಭಯಂ ಪರತೋ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪತ್ಥೋ - ಕೇಚಿ ಹಿ ಏತಾ ಸತ್ತ ವಾ ಅಟ್ಠ ವಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಪನ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತೇವ ಗಹಿತಾ। ತೇಸಂ ಪನ ಏಕೇಸಂ ಉಪಾತಿವತ್ತತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಾನಂ ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗಙ್ಗಂ ಉತ್ತಿಣ್ಣೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ಏಕೋ ದೀಘವಾಪಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಏಕೋ ತತೋ ಪರಂ ಮಹಾಗಾಮಂ; ಏವಮೇವ ಏಕೇ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಆನೇಞ್ಜನ್ತಿ ವತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ, ಏಕೇ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ। ತತ್ಥ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ತಾವ ದಸ್ಸೇತುಂ **ವಿಞ್ಞಾಣಕಸಿಣಮೇಕೇತಿ** ವುತ್ತಂ। ಪರತೋ "ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಮೇಕೇ"ತಿ ವಕ್ಖತಿ। **ತಯಿದನ್ತಿ** ತಂ ಇದಂ ದಿಟ್ಠಿಗತಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಞ್ಚ। **ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಜಾನಾತೀತಿ**। ಇಮಿನಾ ಪಚ್ಚಯೇನ ಇದಂ ನಾಮ ದಸ್ಸನಂ ಗಹಿತನ್ತಿ ಅಭಿವಿಸಿಟ್ಠೇನ ಞಾಣೇನ ಜಾನಾತಿ।

ಇದಾನಿ ತದೇವ ವಿತ್ಥಾರೇನ್ತೋ **ಯೇ ಖೋ ತೇ ಭೋನ್ತೋತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ಯಾ ವಾ ಪನ ಏತಾಸಂ ಸಞ್ಞಾನನ್ತಿ** ಯಾ ವಾ ಪನ ಏತಾಸಂ "ಯದಿ ರೂಪಸಞ್ಞಾನ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧಾತಿ** ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ। **ಪರಮಾತಿ** ಉತ್ತಮಾ। **ಅಗ್ಗಾತಿ** ಸೇಟ್ಠಾ। **ಅನುತ್ತರಿಯಾ ಅಕ್ಖಾಯತೀತಿ** ಅಸದಿಸಾ ಕಥೀಯತಿ। **ಯದಿ ರೂಪಸಞ್ಞಾನನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಚತಸ್ಸೋ ರೂಪಾವಚರಸಞ್ಞಾ ಕಥಿತಾ। **ಯದಿ ಅರೂಪಸಞ್ಞಾನನ್ತಿ** ಇಮಿನಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಾ। ಇತರೇಹಿ ಪನ ದ್ವೀಹಿ ಪದೇಹಿ ಸಮಾಪನ್ನಕವಾರೋ ಚ ಅಸಮಾಪನ್ನಕವಾರೋ ಚ ಕಥಿತೋತಿ ಏವಮೇತಾ ಕೋಟ್ಠಾಸತೋ ಅಟ್ಠ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಮಾಪನ್ನಕವಾರೋ ಹಿ ಪುರಿಮಾಹಿ ಛಹಿಸಙ್ಗಹಿತೋಯೇವ। **ತಯಿದಂ ಸಙ್ಖತನ್ತಿ** ತಂ ಇದಂ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಸಞ್ಞಾಗತಂ ಸದ್ಧಿಂ ದಿಟ್ಠಿಗತೇನ ಸಙ್ಖತಂ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಕತಂ। **ಓಳಾರಿಕನ್ತಿ** ಸಙ್ಖತತ್ತಾವ ಓಳಾರಿಕಂ। **ಅತ್ಥಿ ಖೋ ಪನ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿರೋಧೋತಿ** ಏತೇಸಂ ಪನ ಸಙ್ಖತನ್ತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿರೋಧಸಙ್ಖಾತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ। **ಅತ್ಥೇತನ್ತಿ ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾತಿ** ತಂ ಖೋ ಪನ ನಿಬ್ಬಾನಂ "ಅತ್ಥಿ ಏತ"ನ್ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ। **ತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣದಸ್ಸಾವೀತಿ** ತಸ್ಸ ಸಙ್ಖತಸ್ಸ ನಿಸ್ಸರಣದಸ್ಸೀ ನಿಬ್ಬಾನದಸ್ಸೀ। **ತಥಾಗತೋ ತದುಪಾತಿವತ್ತೋತಿ** ತಂ ಸಙ್ಖತಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೨. **ತತ್ರಾತಿ** ತೇಸು ಅಟ್ಠಸು ಅಸಞ್ಞೀವಾದೇಸು। **ರೂಪಿಂ ವಾತಿ**ಆದೀನಿ ಸಞ್ಞೀವಾದೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ಅಯಞ್ಚ ಯಸ್ಮಾ ಅಸಞ್ಞೀವಾದೋ, ತಸ್ಮಾ ಇಧ ದುತಿಯಚತುಕ್ಕಂ ನ ವುತ್ತಂ। **ಪಟಿಕ್ಕೋಸನ್ತೀತಿ** ಪಟಿಬಾಹನ್ತಿ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತಿ। **ಸಞ್ಞಾ ರೋಗೋತಿ**ಆದೀಸು ಆಬಾಧಟ್ಠೇನ **ರೋಗೋ,** ಸದೋಸಟ್ಠೇನ **ಗಣ್ಡೋ,** ಅನುಪವಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ಸಲ್ಲಂ**। **ಆಗತಿಂ ವಾ ಗತಿಂ ವಾತಿ**ಆದೀಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ **ಆಗತಿಂ,** ಚುತಿವಸೇನ **ಗತಿಂ,** ಚವನವಸೇನ **ಚುತಿಂ,** ಉಪಪಜ್ಜನವಸೇನ **ಉಪಪತ್ತಿಂ,** ಪುನಪ್ಪುನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪರಾಪರಂ ವಡ್ಢನವಸೇನ **ವುಡ್ಢಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ**। ಕಾಮಞ್ಚ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ರೂಪಂ ವಿನಾಪಿ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ,

ಸೇಸೇ ಪನ ತಯೋ ಖನ್ಧೇ ವಿನಾ ನತ್ಥಿ। ಅಯಂ ಪನ ಪಞ್ಹೋ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವವಸೇನ ಕಥಿತೋ। ಪಞ್ಚವೋಕಾರೇ ಹಿ ಏತ್ತಕೇ ಖನ್ಧೇ ವಿನಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪವತ್ತಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ವಿತಣ್ಡವಾದೀ ಪನೇತ್ಥ "ಅಞ್ಞತ್ರ ರೂಪಾತಿಆದಿವಚನತೋ ಅರೂಪಭವೇಪಿ ರೂಪಂ, ಅಸಞ್ಞಾಭವೇ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ಥಿ, ತಥಾ ನಿರೋಧಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸಾ"ತಿ ವದತಿ। ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - ಬ್ಯಞ್ಜನಚ್ಛಾಯಾಯ ಚೇ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬಾಹಸಿ, ಆಗತಿಂ ವಾತಿಆದಿವಚನತೋ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಪಕ್ಖಿದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದಾ ವಿಯ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಪದಸಾಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಗೋವಿಸಾಣವಲ್ಲಿಆದೀನಿ ವಿಯ ಚ ವಡ್ಢತೀತಿ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಯೇ ಚ ಭಗವತಾ ಅನೇಕಸತೇಸು ಸುತ್ತೇಸು ತಯೋ ಭವಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಅರೂಪಭವಸ್ಸ ಅಭಾವಾ ದ್ವೇವ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಮಾ ಏವಂ ಅವಚ, ಯಥಾ ವುತ್ತಮತ್ಥಂ ಧಾರೇಹೀತಿ।

೨೪. **ತತ್ರಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಸು ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದೇಸು ಭುಮ್ಮಂ। ಇಧಾಪಿ **ರೂಪಿಂ ವಾ**ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಅಸಞ್ಞಾ ಸಮ್ಮೋಹೋ**ತಿ ನಿಸ್ಸಞ್ಞಭಾವೋ ನಾಮೇಸ ಸಮ್ಮೋಹಟ್ಠಾನಂ। ಯೋ ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ತಂ ಅಸಞ್ಞೀ ಏಸೋತಿ ವದನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಮತ್ತೇನಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಮತ್ತೇನ ಸುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಮತ್ತೇನ ಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಮತ್ತೇನ। ಏತ್ಥ ಚ ವಿಜಾನಾತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಂ, ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಮತ್ತೇನ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಸಞ್ಞಾಪವತ್ತಿಮತ್ತೇನಾತಿ ಅಯಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। **ಸಙ್ಖಾರಮತ್ತೇನಾ**ತಿ ಓಳಾರಿಕಸಙ್ಖಾರಪವತ್ತಿಮತ್ತೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏತಸ್ಸ ಆಯತನಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತಸ್ಸ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸ್ಸ । **ಉಪಸಮ್ಪದ**ನ್ತಿ ಪಟಿಲಾಭಂ। **ಬ್ಯಸನಂ ಹೇತ**ನ್ತಿ ವಿನಾಸೋ ಹೇಸ, ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೇತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಸಞ್ಞಾಪವತ್ತಞ್ಹಿ ಓಳಾರಿಕಸಙ್ಖಾರಪವತ್ತಂ ವಾ ಅಪ್ಪವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಪವತ್ತೇನ ತತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಙ್ಖಾರಸಮಾಪತ್ತಿಪತ್ತಬ್ಬಮಕ್ಖಾಯತೀ**ತಿ ಓಳಾರಿಕಸಙ್ಖಾರಪವತ್ತಿಯಾ ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ನ ಅಕ್ಖಾಯತಿ। **ಸಙ್ಖಾರಾವಸೇಸಸಮಾಪತ್ತಿಪತ್ತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂಯೇವ ಅವಸೇಸಾ ಭಾವನಾವಸೇನ ಸಬ್ಬಸುಖುಮಭಾವಂ ಪತ್ತಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ತೇಸಂ ಪವತ್ತಿಯಾ ಏತಂ ಪತ್ತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವರೂಪೇಸು ಹಿ ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಪವತ್ತೇಸು ಏತಂ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ತಯಿದ**ನ್ತಿ ತಂ ಇದಂ ಏತಂ ಸುಖುಮಮ್ಪಿ ಸಮಾನಂ ಸಙ್ಖತಂ ಸಙ್ಖತತ್ತಾ ಚ ಓಳಾರಿಕಂ।

೨೫. **ತತ್ರಾ**ತಿ ಸತ್ತಸು ಉಚ್ಛೇದವಾದೇಸು ಭುಮ್ಮಂ। **ಉದ್ಧಂ ಸರ**ನ್ತಿ ಉದ್ಧಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅನಾಗತಸಂಸಾರವಾದೋ, ಅನಾಗತಂ ಸಂಸಾರವಾದಂ ಸರನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಸತ್ತಿಂಯೇವ ಅಭಿವದನ್ತಿ** ಲಗ್ಗನಕಂಯೇವ ವದನ್ತಿ। "ಆಸತ್ತ"ನ್ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಣ್ಹಂಯೇವ ವದನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತಿ ಪೇಚ್ಚ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ**ತಿ ಏವಂ ಪೇಚ್ಚ ಭವಿಸ್ಸಾಮ। ಖತ್ತಿಯಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ। **ವಾಣಿಜೂಪಮಾ ಮಞ್ಞೇ**ತಿ ವಾಣಿಜೂಪಮಾ ವಿಯ ವಾಣಿಜಪಟಿಭಾಗಾ ವಾಣಿಜಸದಿಸಾ ಮಯ್ಹಂ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। **ಸಕ್ಕಾಯಭಯಾ**ತಿ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ಭಯಾ। ತೇ ಹಿ ಯಥೇವ "ಚತ್ತಾರೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಭಯಸ್ಸ ಭಾಯನ್ತಿ। ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ? ಗಣ್ಡುಪ್ಪಾದೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಭಯಾ ಪಥವಿಂ ನ ಖಾದತಿ 'ಮಾ ಪಥವೀ ಖಿಯೀ'ತಿ, ಕೋನ್ತೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಏಕಪಾದೇನ ತಿಟ್ಠತಿ 'ಮಾ ಪಥವೀ ಓಸೀದೀ'ತಿ, ಕಿಕೀ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಉತ್ತಾನಾ ಸೇತಿ 'ಮಾ ಅಮ್ಹಾ ಉನ್ದ್ರಿಯೀ'ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧಮ್ಮಿಕೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ನ ಚರತಿ 'ಮಾ ಲೋಕೋ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜೀ'ತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅಭಯಸ್ಸ ಭಾಯನ್ತಿ, ಏವಂ ಸಕ್ಕಾಯಸ್ಸ ಭಾಯನ್ತಿ"। **ಸಕ್ಕಾಯಪರಿಜೇಗುಚ್ಛಾ**ತಿ ತಮೇವ ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾತಂ ಸಕ್ಕಾಯಂ ಪರಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನಾ। **ಸಾ ಗದ್ದುಲಬದ್ಧೋ**ತಿ ದಣ್ಡಕೇ ರಜ್ಜುಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಬದ್ಧಸುನಖೋ। **ಏವಮೇವಿಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ದಳ್ಹತ್ಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ಖೀಲೋ ವಿಯ ಚ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಸಙ್ಖಾತೋ ಸಕ್ಕಾಯೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಸಾ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ, ದಣ್ಡಕೋ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿ, ರಜ್ಜು ವಿಯ ತಣ್ಹಾ, ಗದ್ದುಲೇನ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಥಮ್ಭೇ ವಾ ಖೀಲೇ ವಾ ಉಪನಿಬದ್ಧಸುನಖಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗನ್ತುಂ ಅಸಮತ್ಥಸ್ಸ ಅನುಪರಿಧಾವನಂ ವಿಯ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿದಣ್ಡಕೇ ಪವೇಸಿತಾಯ ತಣ್ಹಾರಜ್ಜುಯಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾಯೇ ಉಪನಿಬದ್ಧಸ್ಸ ಅನುಪರಿಧಾವನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೨೬. **ಇಮಾನೇವ ಪಞ್ಚಾಯತನಾನೀ**ತಿ ಇಮಾನೇವ ಪಞ್ಚ ಕಾರಣಾನಿ। ಇತಿ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇನ್ತೇನಪಿ ಪಞ್ಚೇವ ಠಪಿತಾನಿ, ನಿಗಮೇನ್ತೇನಪಿ ಪಞ್ಚೇವ ನಿಗಮಿತಾನಿ, ಭಾಜೇನ್ತೇನ ಪನ ಚತ್ತಾರಿ ಭಾಜಿತಾನಿ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನಂ ಕುಹಿಂ ಪವಿಟ್ಠನ್ತಿ।

ಏಕತ್ತನಾನತ್ತವಸೇನ ದ್ವೀಸು ಪದೇಸು ಪವಿಟ್ಠನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೧೭. ಏವಞ್ಚ ಚತುಚತ್ತಾಲೀಸ ಅಪರನ್ತಕಪ್ಪಿಕೇ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪುಬ್ಬನ್ತಕಪ್ಪಿಕೇ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅತೀತಕೋಟ್ಠಾಸಸಙ್ಖಾತಂ ಪುಬ್ಬನ್ತಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವಿಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ **ಪುಬ್ಬನ್ತಕಪ್ಪಿಕಾ**। ಪುಬ್ಬನ್ತಕಪ್ಪೋ ವಾ ಏತೇಸಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಪುಬ್ಬನ್ತಕಪ್ಪಿಕಾ। ಏವಂ ಸೇಸಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಂ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸಸ್ಸತೋ ಅತ್ತಾ ಚ ಲೋಕೋ ಚಾ**ತಿ ರೂಪಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಂ ಅತ್ತಾತಿ ಚ ಲೋಕೋತಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಸ್ಸತೋ ಅಮರೋ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋತಿ ಅಭಿವದನ್ತಿ। ಯಥಾಹ "ರೂಪಂ ಅತ್ತಾ ಚೇವ ಲೋಕೋ ಚ ಸಸ್ಸತೋ ಚಾತಿ ಅತ್ತಾನಞ್ಚ ಲೋಕಞ್ಚ ಪಞ್ಞಪೇನ್ತೀ"ತಿ ವಿತ್ಥಾರೋ। ಅಸಸ್ಸತಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಠಮವಾದೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ ವುತ್ತಾ, ದುತಿಯವಾದೇನ ಸತ್ತ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ।

ನನು ಚೇತೇ ಹೇಟ್ಠಾ ಆಗತಾ, ಇಧ ಕಸ್ಮಾ ಪುನ ಗಹಿತಾತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮತೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆಗತಾ। ಇಧ ಪನ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಲಾಭೀ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೋ ಅತೀತಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಅನಾಗತಂ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ "ಪುಬ್ಬನ್ತತೋ ಆಗತೋ ಅತ್ತಾ ಇಧೇವ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತಿ, ಇತೋ ಪರಂ ನ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಇಮಸ್ಸತ್ಥಸ್ಸ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಗಹಿತಾ। ತತಿಯವಾದೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತವಾದಾ ವುತ್ತಾ, ಚತುತ್ಥವಾದೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕಾ ವುತ್ತಾ। **ಅನ್ತವಾ**ತಿ ಸಪರಿಯನ್ತೋ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನೋ ಪರಿವಟುಮೋ। ಅವಡ್ಢಿತಕಸಿಣಸ್ಸ ತಂ ಕಸಿಣಂ ಅತ್ತಾತಿ ಚ ಲೋಕೋತಿ ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ಏವಂ ಹೋತಿ। ದುತಿಯವಾದೋ ವಡ್ಢಿತಕಸಿಣಸ್ಸ ವಸೇನ ವುತ್ತೋ, ತತಿಯವಾದೋ ತಿರಿಯಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಉದ್ಧಮಧೋ ಅವಡ್ಢಿತಕಸಿಣಸ್ಸ, ಚತುತ್ಥವಾದೋ ತಕ್ಕಿವಸೇನ ವುತ್ತೋ। ಅನನ್ತರಚತುಕ್ಕಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಏಕನ್ತಸುಖೀತಿ ನಿರನ್ತರಸುಖೀ। ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ಲಾಭೀಜಾತಿಸ್ಸರತಕ್ಕೀನಂ ವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನ ಖತ್ತಿಯಾದಿಕುಲೇ ಏಕನ್ತಸುಖಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಜಾತಿಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಥಾ ಜಾತಿಸ್ಸರಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಸುಖಮನುಭವತೋ ಅತೀತಾಸು ಸತ್ತಸು ಜಾತೀಸು ತಾದಿಸಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ। ತಕ್ಕಿಸ್ಸ ಪನ ಇಧ ಸುಖಸಮಙ್ಗಿನೋ "ಅತೀತೇಪಾಹಂ ಏವಮೇವ ಅಹೋಸಿ"ನ್ತಿ ತಕ್ಕೇನೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಏಕನ್ತದುಕ್ಖೀತಿ ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿ ಲಾಭಿನೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಸೋ ಹಿ ಏಕನ್ತೇನೇವ ಇಧ ಝಾನಸುಖೇನ ಸುಖೀ ಹೋತಿ। ಇಧ ದುಕ್ಖೇನ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಪನ ಜಾತಿಸ್ಸರಸ್ಸ ತಕ್ಕಿಸ್ಸೇವ ಚ ಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತತಿಯಾ ಇಧ ವೋಕಿಣ್ಣಸುಖದುಕ್ಖಾನಂ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತೇಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಾ ದಿಟ್ಠಿ। ಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಇದಾನಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವಸೇನ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಸ್ಸ, ಪುಬ್ಬೇ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಮೇವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ । ಜಾತಿಸ್ಸರಸ್ಸಾಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಮಜ್ಝತ್ತಸ್ಸ, ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಮಜ್ಝತ್ತಭೂತಟ್ಠಾನಮೇವ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ, ತಕ್ಕಿನೋಪಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಮಜ್ಝತ್ತಸ್ಸ, ಅತೀತೇಪಿ ಏವಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ತಕ್ಕೇನೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಸ್ಸ ಏಸಾ ದಿಟ್ಠಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕಾ , ದ್ವೇ ಅಧಿಚ್ಚ-ಸಮುಪ್ಪನ್ನಿಕಾತಿ ಅಟ್ಠಾರಸಪಿ ಪುಬ್ಬನ್ತಕಪ್ಪಿಕಾ ಕಥಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

೧೮. ಇದಾನಿ ದಿಟ್ಠುದ್ಧಾರಂ ಉದ್ಧರನ್ತೋ **ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಚ್ಚತ್ತಂಯೇವ ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಞಾಣಂ। **ಪರಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ। **ಪರಿಯೋದಾತ**ನ್ತಿ ಪಭಸ್ಸರಂ। ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂಯೇವ ಕಥಿತಂ। ಸದ್ಧಾದಯೋ ಹಿ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಬಾಹಿರಸಮಯಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ ಸಾಸನಸ್ಮಿಂಯೇವ। **ತತ್ಥ ಞಾಣಭಾಗಮತ್ತಮೇವ ಪರಿಯೋದಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಮಯಮಿದಂ ಜಾನಾಮಾತಿ ಏವಂ ತತ್ಥ ಞಾಣಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಓತಾರೇನ್ತಿಯೇವ। **ಉಪಾದಾನಮಕ್ಖಾಯತೀ**ತಿ ನ ತಂ ಞಾಣಂ, ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಂ ನಾಮೇತಂ, ತಸ್ಮಾ ತದಪಿ ತೇಸಂ ಭವನ್ತಾನಂ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ ಅಕ್ಖಾಯತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥಾಪಿ ತಂ ಜಾನನಮತ್ತಲಕ್ಖಣತ್ತಾ ಞಾಣಭಾಗಮತ್ತಮೇವ, ತಥಾಪಿ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸನಸ್ಸ ಅನುಪಾತಿವತ್ತನತೋ ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯತೋ ಚ

ಉಪಾದಾನಮೇವ। **ತದುಪಾತಿವತ್ತೋ**ತಿ ತಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಸ್ಸತವಾದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಏಕಚ್ಚಸಸ್ಸತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅನ್ತಾನನ್ತಿಕಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಅಮರಾವಿಕ್ಖೇಪಿಕಾ, ದ್ವೇ ಅಧಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಿಕಾ, ಸೋಳಸ ಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ಅಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಅಟ್ಠ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀವಾದಾ, ಸತ್ತ ಉಚ್ಛೇದವಾದಾ, ಪಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮನಿಬ್ಬಾನವಾದಾತಿ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ಆಗತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿಪಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಕಥಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲೇ ಪನ ಕಥಿತೇ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಅಕಥಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಧ ತತೋ ಅತಿರೇಕಾಯ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಯಾ ಆಗತತ್ತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಕಥಿತೇ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಂ ಕಥಿತಮೇವ ಹೋತಿ।

೩೦. ಇದಾನಿ ಇಮಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಪಮುಖೇನೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಏಕಚ್ಚೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾ**ತಿ ಪರಿಚ್ಚಾಗೇನ। **ಕಾಮಸಂಯೋಜನಾನಂ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣತಣ್ಹಾನಂ ನಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ। **ಪವಿವೇಕಂ ಪೀತಿ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪೀತಿಕಜ್ಝಾನದ್ವಯಪೀತಿಂ। **ನಿರುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಝಾನನಿರೋಧೇನ ನಿರುಜ್ಝತಿ। ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಪನ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ನಿರುದ್ಧಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಥೇವ ಹಿ "ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾಯ ವೇದನಾಯ ನಿರೋಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ನಿರಾಮಿಸಂ ಸುಖಂ, ನಿರಾಮಿಸಸುಖಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ನ ಅಯಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ - ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನನಿರೋಧಾ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀತಿ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತತಿಯಜ್ಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ದೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಹೀನಜ್ಝಾನಪರಿಯಾದಾನಕದೋಮನಸ್ಸಂ। ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಕಮ್ಮನಿಯಭಾವೋ ಕಥಿತೋ।

ಪವಿವೇಕಾ ಪೀತೀತಿ ಸಾ ಏವ ಝಾನದ್ವಯಪೀತಿ। **ಯಂ ಛಾಯಾ ಜಹತೀ**ತಿ ಯಂ ಠಾನಂ ಛಾಯಾ ಜಹತಿ। ಕಿಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ? ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಛಾಯಾ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಆತಪೋ ನತ್ಥಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಆತಪೋ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಛಾಯಾ ನತ್ಥೀತಿ।

೩೧. **ನಿರಾಮಿಸಂ ಸುಖ**ನ್ತಿ ತತಿಯಜ್ಝಾನಸುಖಂ।

೩೨. **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖ**ನ್ತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನವೇದನಂ।

೩೩. **ಅನುಪಾದಾನೋಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ನಿಗ್ಗಹಣೋ ಅಹಮಸ್ಮಿ। **ನಿಬ್ಬಾನಸಪ್ಪಾಯ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಉಪಕಾರಭೂತಂ । ನನು ಚ ಮಗ್ಗದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಸುಕ್ಖಾಪಿತಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಕಥಮೇತಂ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಉಪಕಾರಪಟಿಪದಾ ನಾಮ ಜಾತನ್ತಿ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನುಪಾದಿಯನವಸೇನ ಅಗ್ಗಣ್ಹನವಸೇನ ಉಪಕಾರಪಟಿಪದಾ ನಾಮ ಜಾತಂ। **ಅಭಿವದತೀ**ತಿ ಅಭಿಮಾನೇನ ಉಪವದತಿ। **ಪುಬ್ಬನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿ**ನ್ತಿ ಅಟ್ಠಾರಸವಿಧಮ್ಪಿ ಪುಬ್ಬನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ। **ಅಪರನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿ**ನ್ತಿ ಚತುಚತ್ತಾರೀಸವಿಧಮ್ಪಿ ಅಪರನ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ। **ಉಪಾದಾನಮಕ್ಖಾಯತೀ**ತಿ ಅಹಮಸ್ಮೀತಿ ಗಹಣಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠುಪಾದಾನಂ ಅಕ್ಖಾಯತಿ।

ಸನ್ತಿವರಪದನ್ತಿ ವೂಪಸನ್ತಕಿಲೇಸತ್ತಾ ಸನ್ತಂ ಉತ್ತಮಪದಂ। **ಛನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನ**ನ್ತಿ ಭಗವತಾ "ಯತ್ಥ ಚಕ್ಖು ಚ ನಿರುಜ್ಝತಿ ರೂಪಸಞ್ಞಾ ಚ ನಿರುಜ್ಝತಿ ಸೋ ಆಯತನೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ"ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

> "ಯತ್ಥ ಆಪೋ ಚ ಪಥವೀ, ತೇಜೋ ವಾಯೋ ನ ಗಾಧತಿ।
> ಅತೋ ಸರಾ ನಿವತ್ತನ್ತಿ, ಏತ್ಥ ವಟ್ಟಂ ನ ವತ್ತತಿ।
> ಏತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭) -

ಏತ್ಥ ಪನ ಸಜ್ಝಾರಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

“ಕತ್ಥ ಆಪೋ ಚ ಪಥವೀ, ತೇಜೋ ವಾಯೋ ನ ಗಾಧತಿ।
ಕತ್ಥ ದೀಘಞ್ಚ ರಸ್ಸಞ್ಚ, ಅಣುಂ ಥೂಲಂ ಸುಭಾಸುಭಂ।
ಕತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ”ತಿ॥ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೯೮)।

ತತ್ರ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಭವತಿ –

“ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿದಸ್ಸನಂ, ಅನನ್ತಂ ಸಬ್ಬತೋ ಪಭ”ನ್ತಿ –

ಏತ್ಥ ಸಙ್ಖಾರಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಛಆಯತನಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ದಸ್ಸಿತಂ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚ **ಅನುಪಾದಾವಿಮೋಕ್ಖೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ಇಧ ಪನ ಅರಹತ್ತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಪಞ್ಚತ್ತಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಕಿನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಕಿನ್ತಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಿಸಿನಾರಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ಮಣ್ಡಲಪದೇಸೇ। **ಬಲಿಹರಣೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ವನಸಣ್ಡೇ ಭೂತಾನಂ ಬಲಿಂ ಆಹರನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಬಲಿಹರಣನ್ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಚೀವರಹೇತೂ**ತಿ ಚೀವರಕಾರಣಾ, ಚೀವರಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಇತಿಭವಾಭವಹೇತೂ**ತಿ ಏವಂ ಇಮಂ ದೇಸನಾಮಯಂ ಪುಞ್ಞಕಿರಿಯವತ್ಥುಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಸುಖಂ ವೇದಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಕಿಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಂ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೫. **ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ**ತಿಆದಯೋ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾವ ಕಥಿತಾ। **ತತ್ಥಾ**ತಿ ತೇಸು ಸತ್ತತಿಂಸಾಯ ಧಮ್ಮೇಸು। **ಸಿಯಂಸೂ**ತಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ। **ಅಭಿಧಮ್ಮೇ**ತಿ ವಿಸಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ, ಇಮೇಸು ಸತ್ತತಿಂಸಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಅತ್ಥೋ। **ತತ್ರ ಚೇ**ತಿ ಇದಮ್ಪಿ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇಸ್ವೇವ ಭುಮ್ಮಂ। **ಅತ್ಥತೋ ಚೇವ ನಾನಂ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ಚಾ**ತಿ ಏತ್ಥ “ಕಾಯೋವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಅತ್ಥತೋ ನಾನಂ ಹೋತಿ , “ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ”ತಿ ವುತ್ತೇ ಪನ ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ನಾನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ತದಮಿನಾಪೀ**ತಿ ತಂ ತುಮ್ಹೇ ಇಮಿನಾಪಿ ಕಾರಣೇನ ಜಾನಾಥಾತಿ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ಸಮಾನೇತ್ವಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ಚ ಅಞ್ಞಥಾ ಗಹಿತಭಾವೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸ್ಸ ಚ ಮಿಚ್ಛಾ ರೋಪಿತಭಾವೋ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ। **ಯೋ ಧಮ್ಮೋ ಯೋ ವಿನಯೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಪನಕಾರಣಮೇವ ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚ।

೩೭. **ಅತ್ಥತೋ ಹಿ ಖೋ ಸಮೇತೀ**ತಿ ಸತಿಯೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನನ್ತಿ ಗಹಿತಾ। **ಬ್ಯಞ್ಜನತೋ ನಾನ**ನ್ತಿ ಕೇವಲಂ ಬ್ಯಞ್ಜನಮೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೋತಿ ವಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾ ರೋಪೇಥ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ಖೋ**ತಿ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪರಿತ್ತಮತ್ತಂ ಧನಿತಂ ಕತ್ವಾ ರೋಪಿತೇಪಿ ಹಿ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪತ್ತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು – ವಿಜಯಾರಾಮವಿಹಾರವಾಸೀ ಕಿರೇಕೋ ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರೋ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸುತ್ತಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ – “ಸಮುದ್ದೋ ಸಮುದ್ದೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಭಾಸತೀ”ತಿ ಧನಿತಂ ಕತ್ವಾ ಆಹ। ಏಕೋ ಭಿಕ್ಖು “ಸಮುದ್ಧೋ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ಆಹ। ಆವುಸೋ, ಸಮುದ್ದೋತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಸಮುದ್ಧೋತಿ ವುತ್ತೇಪಿ ಮಯಂ ಲೋಣಸಾಗರಮೇವ ಜಾನಾಮ, ತುಮ್ಹೇ ಪನ ನೋ ಅತ್ಥಗವೇಸಕಾ, ಬ್ಯಞ್ಜನಗವೇಸಕಾ, ಗಚ್ಛಥ ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಪಗುಣಬ್ಯಞ್ಜನಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸೋಧಾಪೇಥಾತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಕಥೇತ್ವಾವ ಉಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಸೋ ಅಪರಭಾಗೇ

ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಭೇರಿಂ ಪಹರಾಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇತ್ವಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ। ಏವಂ ಸುತ್ತನ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ವಿನಯಂ ಪನ ಪತ್ವಾ ನೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಂ। ಸಾಮಣೇರಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ಹಿ ಉಭತೋಸುದ್ಧಿತೋ ವಟ್ಟತಿ, ಉಪಸಮ್ಪದಾದಿಕಮ್ಮಾನಿಪಿ ಸಿಥಿಲಾದೀನಂ ಧನಿತಾದಿಕರಣಮತ್ತೇನೇವ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಸುತ್ತನ್ತಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೩೮. ಅಥ ಚತುತ್ಥವಾರೇ ವಿವಾದೋ ಕಸ್ಮಾ? ಸಞ್ಞಾಯ ವಿವಾದೋ। “ಅಹಂ ಸತಿಮೇವ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ವದಾಮಿ, ಅಯಂ ‘ಕಾಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನ’ನ್ತಿ ವದತೀ”ತಿ ಹಿ ನೇಸಂ ಸಞ್ಞಾ ಹೋತಿ। ಬ್ಯಞ್ಜನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೯. **ನ ಚೋದನಾಯ ತರಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ನ ಚೋದನತ್ಥಾಯ ವೇಗಾಯಿತಬ್ಬಂ। ಏಕಚ್ಚೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ “ನಲಾಟೇ ತೇ ಸಾಸಪಮತ್ತಾ ಪಿಳಕಾ”ತಿ ವುತ್ತೋ “ಮಯ್ಹಂ ನಲಾಟೇ ಸಾಸಪಮತ್ತಂ ಪಿಳಕಂ ಪಸ್ಸಸಿ, ಅತ್ತನೋ ನಲಾಟೇ ತಾಲಪಕ್ಕಮತ್ತಂ ಮಹಾಗಣ್ಡಂ ನ ಪಸ್ಸಸೀ”ತಿ ವದತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪುಗ್ಗಲೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬೋ। **ಅದಳ್ಹದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಅನಾದಾನದಿಟ್ಠೀ ಸುಂಸುಮಾರಂ ಹದಯೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ದಳ್ಹಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ಉಪಘಾತೋತಿ ಚಣ್ಡಭಾವೇನ ವಣಘಟ್ಟಿತಸ್ಸ ವಿಯ ದುಕ್ಖುಪ್ಪತ್ತಿ। **ಸುಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೀ**ತಿ “ಕಿಂ ನಾಮ ಅಹಂ ಆಪನ್ನೋ, ಕದಾ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ವಾ “ತ್ವಂ ಆಪನ್ನೋ, ತವ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಪನ್ನೋ”ತಿ ವಾ ಏಕಂ ದ್ವೇ ವಾರೇ ವತ್ವಾಪಿ “ಅಸುಕಂ ನಾಮ ಅಸುಕದಿವಸೇ ನಾಮ, ಭನ್ತೇ, ಆಪನ್ನತ್ಥ, ಸಣಿಕಂ ಅನುಸ್ಸರಥಾ”ತಿ ಸರಿತ್ವಾ ತಾವದೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। **ವಿಹೇಸಾ**ತಿ ಬಹುಂ ಅತ್ಥಞ್ಚ ಕಾರಣಞ್ಚ ಆಹರನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯಚಿತ್ತಕಿಲಮಥೋ। **ಸಕ್ಕೋಮೀ**ತಿ ಏವರೂಪೋ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇತ್ವಾ “ಆಪತ್ತಿಂ ಆಪನ್ನತ್ಥ, ಭನ್ತೇ”ತಿ ವುತ್ತೋ “ಕದಾ ಕಿಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ವತ್ವಾ “ಅಸುಕದಿವಸೇ ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ “ನ ಸರಾಮಿ, ಆವುಸೋ”ತಿ ವದತಿ, ತತೋ “ಸಣಿಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಸರಥಾ”ತಿ ಬಹುಂ ವತ್ವಾ ಸಾರಿತೋ ಸರಿತ್ವಾ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ। ತೇನಾಹ “ಸಕ್ಕೋಮೀ”ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಉಪೇಕ್ಖಾ ನಾತಿಮಞ್ಞಿತಬ್ಬಾತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬಾ, ಕತ್ತಬ್ಬಾ ಜನೇತಬ್ಬಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಯೋ ಹಿ ಏವರೂಪಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ರಿತ್ತಕಂಯೇವ ಪಸ್ಸಾವಂ ಕರೋನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾಪಿ “ನನು, ಆವುಸೋ, ನಿಸೀದಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ ವದತಿ, ಸೋ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಅತಿಮಞ್ಞತಿ ನಾಮ।

೪೦. **ವಚೀಸಂಹಾರೋ**ತಿ ವಚನಸಞ್ಚಾರೋ। ಇಮೇಹಿ ಕಥಿತಂ ಅಮೂಸಂ ಅನ್ತರಂ ಪವೇಸೇಯ್ಯ, ತುಮ್ಹೇ ಇಮೇಹಿ ಇದಞ್ಚಿದಞ್ಚ ವುತ್ತಾತಿ ಅಮೂಹಿ ಕಥಿತಂ ಇಮೇಸಂ ಅನ್ತರಂ ಪವೇಸೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದಿಟ್ಠಿಪಳಾಸೋ**ತಿಆದೀಹಿ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನಾರಾಧನಿಯಭಾವೋ ಕಥಿತೋ। **ತಂ ಜಾನಮಾನೋ ಸಮಾನೋ ಗರಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಂ ಸತ್ಥಾ ಜಾನಮಾನೋ ಸಮಾನೋ ನಿನ್ದೇಯ್ಯ ಅಮ್ಹೇತಿ। **ಏತಂ ಪನಾವುಸೋ, ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತಂ ಕಲಹಭಣ್ಡನಧಮ್ಮಂ।

ತಞ್ಚೇತಿ ತಂ ಸಞ್ಞತ್ತಿಕಾರಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ। **ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮಯಾ ಏತೇ ಸುದ್ಧನ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪಿತಾತಿ ಅವತ್ವಾ ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಸಞ್ಞತ್ತಿ ಕತಾ, ತದೇವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ। **ತಾಹಂ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸಾರಣೇಯಧಮ್ಮೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। **ನ ಚೇವ ಅತ್ತಾನ**ನ್ತಿಆದೀಸು “ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ಪಮಾಣೋ ಹೇಸ ಅಗ್ಗಿ ಉಟ್ಠಾಸಿ, ಕೋ ಏತಮಞ್ಞತ್ರ ಮಯಾ ನಿಬ್ಬಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ”ತಿ ಹಿ ವದನ್ತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸೇತಿ ನಾಮ। “ಏತ್ತಕಾ ಜನಾ ವಿಚರನ್ತಿ, ಓಕಾಸೋ ಲದ್ಧುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಏಕೋಪಿ ಏತ್ತಕಮತ್ತಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ”ತಿ ವದಮಾನೋ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ ನಾಮ। ತದುಭಯಮ್ಪೇಸ ನ ಕರೋತಿ। **ಧಮ್ಮೋ** ಪನೇತ್ಥ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಬ್ಯಾಕರಣಂ, ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಞ್ಞತ್ತಿಕರಣಂ **ಅನುಧಮ್ಮೋ**, ತದೇವ **ಬ್ಯಾಕರೋತಿ**

ನಾಮ। **ನ ಚ ಕೋಚಿ ಸಹಧಮ್ಮಿಕೋ**ತಿ ಅಞ್ಞೋ ಚಸ್ಸ ಕೋಚಿ ಸಹೇತುಕೋ ಪರೇಹಿ ವುತ್ತೋ ವಾದೋ ವಾ ಅನುವಾದೋ ವಾ ಗರಹಿತಬ್ಬಭಾವಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಕಿನ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸಾಮಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸಾಮಗಾಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಾಮಗಾಮೇ**ತಿ ಸಾಮಾಕಾನಂ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೇ ಗಾಮೇ। **ಅಧುನಾ ಕಾಲಙ್ಕತೋ**ತಿ ಸಮ್ಪತಿ ಕಾಲಂ ಕತೋ। **ದ್ವೇಧಿಕಜಾತಾ**ತಿ ದ್ವೇಜ್ಝಜಾತಾ ದ್ವೇಭಾಗಜಾತಾ। ಭಣ್ಡನಾದೀಸು **ಭಣ್ಡನಂ** ಪುಬ್ಬಭಾಗಕಲಹೋ, ತಂ ದಣ್ಡಾದಾನಾದಿವಸೇನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮವಸೇನ ಚ ವಡ್ಢಿತಂ **ಕಲಹೋ,** "ನ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಂ ಆಜಾನಾಸೀ"ತಿಆದಿಕಂ ವಿರುದ್ಧವಚನಂ **ವಿವಾದೋ**। **ವಿತುದನ್ತಾ**ತಿ ವಿತುಜ್ಜನ್ತಾ। **ಸಹಿತಂ ಮೇ**ತಿ ಮಮ ವಚನಂ ಅತ್ಥಸಂಹಿತಂ। **ಅಧಿಚಿಣ್ಣಂ ತೇ ವಿಪರಾವತ್ತ**ನ್ತಿ ಯಂ ತವ ಅಧಿಚಿಣ್ಣಂ ಚಿರಕಾಲಸೇವನವಸೇನ ಪಗುಣಂ, ತಂ ಮಮ ವಾದಂ ಆಗಮ್ಮ ನಿವತ್ತಂ। **ಆರೋಪಿತೋ ತೇ ವಾದೋ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ಉಪರಿ ಮಯಾ ದೋಸೋ ಆರೋಪಿತೋ। **ಚರ ವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಭತ್ತಪುಟಂ ಆದಾಯ ತಂ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಾದಪ್ಪಮೋಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಉತ್ತರಿ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ಚರ। **ನಿಬ್ಬೇಠೇಹಿ ವಾ**ತಿ ಅಥ ಮಯಾ ಆರೋಪಿತವಾದತೋ ಅತ್ತಾನಂ ಮೋಚೇಹಿ। **ಸಚೇ ಪಹೋಸೀ**ತಿ ಸಚೇ ಸಕ್ಕೋಸಿ। **ವಧೋಯೇವಾ**ತಿ ಮರಣಮೇವ।

ನಾಟಪುತ್ತಿಯೇಸೂತಿ ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೇಸು। **ನಿಬ್ಬಿನ್ನರೂಪಾ**ತಿ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಸಭಾವಾ, ಅಭಿವಾದನಾದೀನಿ ನ ಕರೋನ್ತಿ। **ವಿರತ್ತರೂಪಾ**ತಿ ವಿಗತಪೇಮಾ। **ಪಟಿವಾನರೂಪಾ**ತಿ ತೇಸಂ ನಿಪಚ್ಚಕಿರಿಯತೋ ನಿವತ್ತಸಭಾವಾ। **ಯಥಾ ತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಚ ದುರಕ್ಖಾತಾದಿಸಭಾವೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ನಿಬ್ಬಿನ್ನವಿರತ್ತಪಟಿವಾನರೂಪೇಹಿ ಭವಿತಬ್ಬಂ, ತಥೇವ ಜಾತಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುರಕ್ಖಾತೇ**ತಿ ದುಕ್ಕಥಿತೇ। **ದುಪ್ಪವೇದಿತೇ**ತಿ ದುವಿಞ್ಞಾಪಿತೇ। **ಅನುಪಸಮಸಂವತ್ತನಿಕೇ**ತಿ ರಾಗಾದೀನಂ ಉಪಸಮಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥೇ। **ಭಿನ್ನಥೂಪೇ**ತಿ ಭಿನ್ನಪತಿಟ್ಠೇ। ಏತ್ಥ ಹಿ ನಾಟಪುತ್ತೋವ ನೇಸಂ ಪತಿಟ್ಠೇನ ಥೂಪೋ, ಸೋ ಪನ ಭಿನ್ನೋ ಮತೋ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಭಿನ್ನಥೂಪೇ"ತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ಅಭಾವೇನ ಪಟಿಸರಣವಿರಹಿತೇ।

ನನು ಚಾಯಂ ನಾಟಪುತ್ತೋ ನಾಳನ್ದವಾಸಿಕೋ, ಸೋ ಕಸ್ಮಾ ಪಾವಾಯಂ ಕಾಲಂಕತೋತಿ। ಸೋ ಕಿರ ಉಪಾಲಿನಾ ಗಹಪತಿನಾ ಪಟಿವಿದ್ಧಸಚ್ಚೇನ ದಸಹಿ ಗಾಥಾಹಿ ಭಾಸಿತೇ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ಸುತ್ವಾ ಉಣ್ಹಂ ಲೋಹಿತಂ ಛಡ್ಡೇಸಿ। ಅಥ ನಂ ಅಫಾಸುಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾವಂ ಅಗಮಂಸು, ಸೋ ತತ್ಥ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ಕಾಲಂ ಕುರುಮಾನೋ ಚ "ಮಮ ಲದ್ಧಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಾ ಸಾರರಹಿತಾ, ಮಯಂ ತಾವ ನಟ್ಠಾ, ಅವಸೇಸಜನೋ ಮಾ ಅಪಾಯಪೂರಕೋ ಅಹೋಸಿ । ಸಚೇ ಪನಾಹಂ 'ಮಮ ಸಾಸನಂ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕ'ನ್ತಿ ವಕ್ಖಾಮಿ, ನ ಸದ್ದಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಯಂನೂನಾಹಂ ದ್ವೇಪಿ ಜನೇ ನ ಏಕನೀಹಾರೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇಯ್ಯಂ, ತೇ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸತ್ಥಾ ತಂ ವಿವಾದಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಏಕಂ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ತತೋ ತೇ ಸಾಸನಸ್ಸ ಮಹನ್ತಭಾವಂ ಜಾನಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ।

ಅಥ ನಂ ಏಕೋ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಆಹ "ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹೇ ದುಬ್ಬಲಾ, ಮಯ್ಹಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಸಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖಥ ಆಚರಿಯಪ್ಪಮಾಣ"ನ್ತಿ। ಆವುಸೋ, ತ್ವಂ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸಸ್ಸತನ್ತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾಸೀತಿ। ಅಪರೋಪಿ ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ, ತಂ ಉಚ್ಛೇದಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸಿ। ಏವಂ ದ್ವೇಪಿ ಜನೇ ಏಕಲದ್ಧಿಕೇ ಅಕತ್ವಾ ಬಹೂ ನಾನಾನೀಹಾರೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಕಾಲಮಕಾಸಿ। ತೇ ತಸ್ಸ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪುಚ್ಛಿಂಸು "ಕಸ್ಸಾವುಸೋ, ಆಚರಿಯೋ ಸಾರಮಾಚಿಕ್ಖೀ"ತಿ? ಏಕೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಮಯ್ಹನ್ತಿ ಆಹ। ಕಿಂ ಆಚಿಕ್ಖೀತಿ? ಸಸ್ಸತನ್ತಿ। ಅಪರೋ ತಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಸಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖೀತಿ ಆಹ। ಏವಂ ಸಬ್ಬೇ

“ಮಯ್ಹಂ ಸಾರಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ, ಅಹಂ ಜೇಟ್ಠಕೋ”ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವಾದಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅಕ್ಕೋಸೇ ಚೇವ ಪರಿಭಾಸೇ ಚ ಹತ್ಥಪಾದಪಹಾರಾದೀನಿ ಚ ಪವತ್ತೇತ್ವಾ ಏಕಮಗ್ಗೇನ ದ್ವೇ ಅಗಚ್ಛನ್ತಾ ನಾನಾದಿಸಾಸು ಪಕ್ಕಮಿಂಸು, ಏಕಚ್ಚೇ ಗಿಹೀ ಅಹೇಸುಂ।

ಭಗವತೋ ಪನ ಧರಮಾನಕಾಲೇಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ವಿವಾದೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ಸತ್ಥಾ ಹಿ ತೇಸಂ ವಿವಾದಕಾರಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತೇಯೇವ ಸಯಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ, ತೇ ವಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಖನ್ತಿ ಮೇತ್ತಾ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಅವಿಹಿಂಸಾ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮೇಸು ಏಕಂ ಕಾರಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ವಿವಾದಂ ವೂಪಸಮೇತಿ। ಏವಂ ಧರಮಾನೋಪಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾವ ಅಹೋಸಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಮಾನೋಪಿ ಅವಿವಾದಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಭಗವತಾ ಹಿ ಸುತ್ತೇ ದೇಸಿತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೧೮೦; ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೭) ಯಾವಜ್ಜದಿವಸಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪತಿಟ್ಠಾ ಚ ಅವಸ್ಸಯೋ ಚ। ತಥಾ ಖನ್ಧಕೇ ದೇಸಿತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾಪದೇಸಾ (ಮಹಾವ॰ ೩೦೫) ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣಾನಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೪.೪೨) ಚ। ತೇನೇವಾಹ - “ಯೋ ವೋ ಮಯಾ, ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮೋ ಚ ವಿನಯೋ ಚ ದೇಸಿತೋ ಪಞ್ಞತ್ತೋ, ಸೋ ವೋ ಮಮಚ್ಚಯೇನ ಸತ್ಥಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೬)।

೪೨. ಅಥ ಖೋ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋತಿ ಅಯಂ ಥೇರೋ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಿಕೋ। ತಂ ಭಿಕ್ಖೂ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋತಿ ಸಮುದಾಚರಿತ್ವಾ ಥೇರಕಾಲೇಪಿ ತಥೇವ ಸಮುದಾಚರಿಂಸು। ತೇನ ವುತ್ತಂ “ಚುನ್ದೋ ಸಮಣುದ್ದೇಸೋ”ತಿ। **ಉಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ನಾಟಪುತ್ತೇ ಕಿರ ಕಾಲಙ್ಕತೇ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಕಥಂ ಪವತ್ತಯಿಂಸು - “ನಿಗಣ್ಠೋ ನಾಟಪುತ್ತೋ ಏಕೋ ಸತ್ಥಾತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ತಸ್ಸ ಕಾಲಕಿರಿಯಾಯ ಸಾವಕಾನಂ ಏವರೂಪೋ ವಿವಾದೋ ಜಾತೋ, ಸಮಣೋ ಪನ ಗೋತಮೋ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಚನ್ದೋ ವಿಯ ಸೂರಿಯೋ ವಿಯ ಚ ಪಾಕಟೋಯೇವ, ಕೀದಿಸೋ ನು ಖೋ ಸಮಣೇ ಗೋತಮೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಸಾವಕಾನಂ ವಿವಾದೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - “ಇಮಂ ಕಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸಬಲಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸ್ಸಾಮಿ, ಸತ್ಥಾ ಚ ಏತಂ ಅತ್ಥುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಂ ದೇಸನಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಸೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯೇನ ಸಾಮಗಾಮೋ, ಯೇನಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ। ಉಜುಮೇವ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಯೇನಸ್ಸ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - “ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಮೇ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ, ಸೋ ಇಮಂ ಸಾಸನಂ ಸತ್ಥು ಆರೋಚೇಸ್ಸತಿ, ಅಥ ಸತ್ಥಾ ತದನುರೂಪಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತೀ”ತಿ। **ಕಥಾಪಾಭತ**ನ್ತಿ ಕಥಾಮೂಲಂ, ಮೂಲಞ್ಹಿ ಪಾಭತನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾಹ -

> “ಅಪ್ಪಕೇನಪಿ ಮೇಧಾವೀ, ಪಾಭತೇನ ವಿಚಕ್ಖಣೋ।
> ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತಿ ಅತ್ತಾನಂ, ಅಣುಂ ಅಗ್ಗಿಂವ ಸನ್ಧಮ”ನ್ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೧.೧.೪)।

ದಸ್ಸನಾಯಾತಿ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ। ಕಿಂ ಪನಿಮಿನಾ ಭಗವಾ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋತಿ? ನೋ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ಅಯಞ್ಹಿ ಆಯಸ್ಮಾ ದಿವಾ ನವ ವಾರೇ ರತ್ತಿಂ ನವ ವಾರೇತಿ ಏಕಾಹಂ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಾರೇ ಉಪಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ದಿವಸಸ್ಸ ಪನ ಸತಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಸಮಾನೋಪಿ ನ ಅಕಾರಣಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕಂ ಪಞ್ಹುದ್ಧಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾವ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ತಂದಿವಸಂ ತೇನ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಏವಮಾಹ।

ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನನ್ತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಿವಾದೋ ಕಥಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ? ಕೋಸಮ್ಬಕಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಮಹಾವ॰ ೪೫೧) ವಿಯ ಹಿ ದ್ವೀಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ವಿವಾದಂ ಆಪನ್ನೇಸು ತಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ತೇಸಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ವಿವದನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಓವಾದಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ ವಿವದತಿ, ತತೋ ತೇಸಂ ಉಪಟ್ಠಾಕಾ ವಿವದನ್ತಿ, ಅಥ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾ ಧಮ್ಮವಾದಿನಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಅಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಅಧಮ್ಮವಾದಿನಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ। ತತೋ ತಾಸಂ ಆರಕ್ಖದೇವತಾನಂ ಮಿತ್ತಾ ಭುಮ್ಮದೇವತಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ।

ಏವಂ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೇ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ಧಮ್ಮವಾದೀಹಿ ಪನ ಅಧಮ್ಮವಾದಿನೋವ ಬಹುತರಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತೋ ಯಂ ಬಹೂಹಿ ಗಹಿತಂ, ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಧಮ್ಮಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಬಹುತರಾವ ಅಧಮ್ಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇ ಅಧಮ್ಮಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಾ ಅಪಾಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಏವಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ವಿವಾದೋ ಬಹೂನಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಹೋತಿ।

೪೩. **ಅಭಿಞ್ಞಾ ದೇಸಿತಾ**ತಿ ಮಹಾಬೋಧಿಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೇನ ಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಕತ್ವಾ ಪವೇದಿತಾ। **ಪತಿಸ್ಸಯಮಾನರೂಪಾ ವಿಹರನ್ತೀ**ತಿ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತಿ। **ಭಗವತೋ ಅಚ್ಚಯೇನಾ**ತಿ ಏತರಹಿ ಭಗವನ್ತಂ ಜೇಟ್ಠಕಂ ಕತ್ವಾ ಸಗಾರವಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ತುಮ್ಹಾಕಂ, ಭನ್ತೇ, ಉಗ್ಗತೇಜತಾಯ ದುರಾಸದತಾಯ ವಿವಾದಂ ಜನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಭಗವತೋ ಪನ ಅಚ್ಚಯೇನ ವಿವಾದಂ ಜನೇಯ್ಯುನ್ತಿ ವದತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ತಂ ವಿವಾದಂ ಜನೇಯ್ಯುಂ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅಜ್ಝಾಜೀವೇ ವಾ ಅಧಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖೇ ವಾ**ತಿ ಆಹ। ತತ್ಥ **ಅಜ್ಝಾಜೀವೇ**ತಿ ಆಜೀವಹೇತು ಆಜೀವಕಾರಣಾ - "ಭಿಕ್ಖು ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಉಲ್ಲಪತಿ ಆಪತ್ತಿ ಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿನಾ (ಪರಿ॰ ೨೮೭) ನಯೇನ ಪರಿವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಛ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ, ತಾನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾನಿ ಸಬ್ಬಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ **ಅಧಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖಂ** ನಾಮ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ ಸೋ ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಅಜ್ಝಾಜೀವಂ ಅಧಿಪಾತಿಮೋಕ್ಖಞ್ಚ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನವಿವಾದೋ ನಾಮ ಯಸ್ಮಾ ಪರಸ್ಸ ಕಥಾಯಪಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯಪಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಜಹೋ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ।

ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ "ನ ಸಕ್ಕಾ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ಅನುಲ್ಲಪನ್ತೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ಲದ್ಧು"ನ್ತಿಆದೀನಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಆಜೀವಹೇತು ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಂ ವಾ ಉಲ್ಲಪತಿ ಸಞ್ಚರಿತ್ತಂ ವಾ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಯೋ ತೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ, ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಅರಹಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪನಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಅಗಿಲಾನೋ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಪಣೀತಭೋಜನಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಭುಞ್ಜತಿ, ಭಿಕ್ಖುನೀ ವಾ ಪನ ತಾನಿ ವಿಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಪಾಟಿದೇಸನೀಯಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ಯೋ ಕೋಚಿ ದುಕ್ಕಟವತ್ಥುಕಂ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸೂಪೋದನವಿಞ್ಞತ್ತಿಮೇವ ವಾ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಪನ ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಹರತಿ, ತಮೇನಂ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀ ಏವಂ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ - "ಕಿಂ ಇಮಸ್ಸ ಇಮಿನಾ ಲಾಭೇನ ಲದ್ಧೇನ, ಯೋ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋತೀ"ತಿ। ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯಪಿಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಕಿಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಲಾಭೇನ, ಯ್ವಾಹಂ ಏವಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಿಚ್ಛಾಜೀವೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇಮಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿವೀತಿಕ್ಕಮಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತತೋ ಓರಮತಿ। ಏವಂ ಪರಸ್ಸ ಕಥಾಯಪಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯಪಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಜಹೋ ಹೋತಿ। ತೇನ ಭಗವಾ "ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋ"ತಿ ಆಹ।

ಮಗ್ಗೇ ವಾ ಹಿ, ಆನನ್ದ, ಪಟಿಪದಾಯ ವಾತಿ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗಂ ಪತ್ವಾ ವಿವಾದೋ ನಾಮ ಸಬ್ಬಸೋ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ನತ್ಥಿ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗಾನಂ ವಿವಾದೋ। ಪುಬ್ಬಭಾಗಮಗ್ಗಂ ಪನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ - ಏವಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮೇ ಸಮ್ಭಾವೇನ್ತಿ। ಸೋ ಸದ್ಧಿವಿಹಾರಿಕಾದಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತೇ ಪುಚ್ಛತಿ "ಕಿಂ ಆಗತತ್ಥಾ"ತಿ। ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ, ಭನ್ತೇತಿ। ನಿಸೀದಥ, ಖಣೇನೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಕಥಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ವತ್ವಾ ವದತಿ - "ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ತಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಓಭಾಸೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಅಯಂ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ನಾಮ। ಸೋ ದುತಿಯಂ ಓಭಾಸಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ದುತಿಯಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಗತೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತತಿಯಞ್ಚ ಚತುತ್ಥಞ್ಚ। ಏತ್ತಾವತಾ ಮಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಚೇವ ಫಲಪ್ಪತ್ತೋ ಚ ಹೋತೀ"ತಿ। ಅಥ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ "ಅಖೀಣಾಸವೋ ನಾಮ ಏವಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅದ್ಧಾಯಂ ಖೀಣಾಸವೋ"ತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ।

ಸೋ ಅಪರೇನ ಸಮಯೇನ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ। ಸಮನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗಾಮೇಹಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ "ಕೇನಚಿ, ಭನ್ತೇ, ಥೇರೋ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತೋ"ತಿ। ಉಪಾಸಕಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಥೇರೇನ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ ಅಮ್ಹಾಕನ್ತಿ। ತೇ ಪುಪ್ಫಮಣ್ಡಪಂ ಪುಪ್ಫಕೂಟಾಗಾರಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣೇನ ಅಕ್ಖಿಪಿಧಾನಮುಖಪಿಧಾನಾದಿಂ ಕರಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಂ ಸಾಧುಕೀಳಿಕಂ ಕೀಳೇತ್ವಾ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠೀನಿ ಆದಾಯ ಚೇತಿಯಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಅಞ್ಞೇ ಆಗನ್ತುಕಾ ವಿಹಾರಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ "ಮಹಾಥೇರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮ, ಕಹಂ, ಆವುಸೋ, ಮಹಾಥೇರೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ದುಕ್ಕರಂ, ಆವುಸೋ, ಥೇರೇನ ಕತಂ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತೇನ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ಥ, ಆವುಸೋತಿ। ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಇಮಿನಾ ನಿಯಾಮೇನ ಕಥೇಸಿ, ಭನ್ತೇತಿ। ನ ಏಸೋ, ಆವುಸೋ, ಮಗ್ಗೋ, ವಿಪಸ್ಸನುಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ನಾಮೇಸ, ನ ತುಮ್ಹೇ ಜಾನಿತ್ಥ, ಪುಥುಜ್ಜನೋ, ಆವುಸೋ, ಥೇರೋತಿ। ತೇ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ "ಸಕಲವಿಹಾರೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಚ ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಗಾಮೇಸು ಮನುಸ್ಸಾ ಚ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ತುಮ್ಹೇಯೇವ ಜಾನಾಥ। ಕತರಮಗ್ಗೇನ ತುಮ್ಹೇ ಆಗತಾ, ಕಿಂ ವೋ ವಿಹಾರದ್ವಾರೇ ಚೇತಿಯಂ ನ ದಿಟ್ಠ"ನ್ತಿ। ಏವಂವಾದೀನಂ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತಂ ವಾ, ಹೋತು ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ, ಯಾವ ತಂ ಲದ್ಧಿಂ ನಪ್ಪಜಹನ್ತಿ, ಸಗ್ಗೋಪಿ ಮಗ್ಗೋಪಿ ವಾರಿತೋಯೇವ।

ಅಪರೋಪಿ ತಾದಿಸೋವ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಏವಂ ಕಥೇತಿ - ಚಿತ್ತೇನೇವ ತೀಸು ಉದ್ಧನೇಸು ತೀಣಿ ಕಪಲ್ಲಾನಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಗ್ಗಿಂ ಕತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಅತ್ತನೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ಕಪಲ್ಲೇಸು ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ದಣ್ಡಕೇನ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಪರಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಭಜ್ಜಿತಬ್ಬಂ, ಯಾ ಝಾಯಮಾನೇ ಛಾರಿಕಾ ಹೋತಿ, ಸಾ ಮುಖವಾತೇನ ಪಲಾಸೇತಬ್ಬಾ। ಏತ್ತಕೇನ ಧೂತಪಾಪೋ ನಾಮೇಸ ಸಮಣೋ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

ಅಪರೋ ಏವಂ ಕಥೇತಿ - ಚಿತ್ತೇನೇವ ಮಹಾಚಾಟಿಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಮತ್ಥುಂ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಚಿತ್ತೇನೇವ ಅತ್ತನೋ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾಟೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಮತ್ಥುಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಮನ್ಥಿತಬ್ಬಂ। ಮಥಿಯಮಾನಂ ವಿಲೀಯತಿ, ವಿಲೀನೇ ಉಪರಿ ಫೇಣೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ಫೇಣೋ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬೋ। ಏತ್ತಾವತಾ ವೋ ಅಮತಂ ಪರಿಭುತ್ತಂ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸತಿ । ಇತೋ ಪರಂ "ಅಥ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ"ತಿಆದಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

೪೪. ಇದಾನಿ ಯೋ ಏವಂ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಸ ಮೂಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಛಯಿಮಾನೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಗಾರವೋ**ತಿ ಗಾರವವಿರಹಿತೋ। **ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸೋ**ತಿ ಅಪ್ಪತಿಸ್ಸಯೋ ಅನೀಚವುತ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಸತ್ಥರಿ ಧರಮಾನೇ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಉಪಟ್ಠಾನಂ ನ ಯಾತಿ, ಸತ್ಥರಿ ಅನುಪಾಹನೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಸಉಪಾಹನೋ ಚಙ್ಕಮತಿ, ನೀಚೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮನ್ತೇ ಉಚ್ಚೇ ಚಙ್ಕಮೇ ಚಙ್ಕಮತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ವಸನ್ತೇ ಉಪರಿ ವಸತಿ, ಸತ್ಥು ದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ಉಭೋ ಅಂಸೇ ಪಾರುಪತಿ, ಛತ್ತಂ ಧಾರೇತಿ, ಉಪಾಹನಂ ಧಾರೇತಿ, ನ್ಹಾನತಿತ್ಥೇ ಉಚ್ಚಾರಂ ವಾ ಪಸ್ಸಾವಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ವಾ ಪನ ಚೇತಿಯಂ ವನ್ದಿತುಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಚೇತಿಯಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯನಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ಥುದಸ್ಸನಟ್ಠಾನೇ ವುತ್ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ "ಕಸ್ಮಾ ಏವಂ ಕರೋಸಿ, ನ ಇದಂ ವಟ್ಟತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಾಮ ಲಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ತುಣ್ಹೀ ಹೋತಿ, ಕಿಂ ಬುದ್ಧೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ವದಸೀ"ತಿ ಭಣತಿ, ಅಯಂ **ಸತ್ಥರಿ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ।

ಯೋ ಪನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಸಙ್ಘುಟ್ಠೇ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಧಮ್ಮಂ ನ ಸುಣಾತಿ, ನಿದ್ದಾಯತಿ ವಾ ಸಲ್ಲಪೇನ್ತೋ ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಧಾರೇತಿ, "ಕಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವಂ ಕರೋಸೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ "ತುಣ್ಹೀ ಹೋತಿ, ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮೋತಿ ವದಸಿ, ಕಿಂ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮಾ"ತಿ ವದತಿ, ಅಯಂ **ಧಮ್ಮೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ।

ಯೋ ಪನ ಥೇರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಅನಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ನಿಸೀದತಿ ಪಞ್ಹಂ ಕಥೇತಿ, ವುಡ್ಢೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಘಟ್ಟೇನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ, ತಿಟ್ಠತಿ ನಿಸೀದತಿ, ದುಸ್ಸಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಹತ್ಥಪಲ್ಲತ್ಥಿಕಂ ವಾ ಕರೋತಿ, ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಉಭೋ ಅಂಸೇ ಪಾರುಪತಿ, ಛತ್ತುಪಾಹನಂ

ಧಾರೇತಿ, “ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಲಜ್ಜಿತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ವುತ್ತೇಪಿ “ತುಣ್ಹೀ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ವದಸಿ, ಕಿಂ ಸಙ್ಘೋ, ಮಿಗಸಙ್ಘೋ ಅಜಸಙ್ಘೋ”ತಿಆದೀನಿ ವದತಿ, ಅಯಂ **ಸಙ್ಘೇ ಅಗಾರವೋ** ನಾಮ। ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಹಿ ಅಗಾರವೇ ಕತೇ ಸಙ್ಘೇ ಕತೋಯೇವ ಹೋತಿ। ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ ಪನ ಅಪರಿಪೂರಯಮಾನೋವ **ಸಿಕ್ಖಾಯ ನ ಪರಿಪೂರಕಾರೀ** ನಾಮ।

ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾತಿ ಅತ್ತನಿ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಸಾಯ ವಾ। **ಬಾಹಿದ್ಧಾ**ತಿ ಪರಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪರಸ್ಸ ಪರಿಸಾಯ ವಾ।

೪೬. ಇದಾನಿ ಅಯಂ ಛ ಠಾನಾನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನವಿವಾದೋ ವಡ್ಢನ್ತೋ ಯಾನಿ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಾನಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಚತ್ತಾರಿಮಾನೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ವೂಪಸಮನತ್ಥಾಯ ಪವತ್ತಮಾನೇಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಅಧಿಕಾತಬ್ಬಾನೀತಿ **ಅಧಿಕರಣಾನಿ**। ವಿವಾದೋವ ಅಧಿಕರಣಂ **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ**। ಇತರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇದಾನಿ ಇಮಾನಿಪಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಪತ್ವಾ ಉಪರಿ ವಡ್ಢೇನ್ತೋ ಸೋ ವಿವಾದೋ ಯೇಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ, ತೇಸಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಸತ್ತ ಖೋ ಪನಿಮೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಸಮೇನ್ತಿ ವೂಪಸಮೇನ್ತೀತಿ **ಅಧಿಕರಣಸಮಥಾ**। **ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನ**ನ್ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ। **ಅಧಿಕರಣಾನ**ನ್ತಿ ಏತೇಸಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ। **ಸಮಥಾಯ ವೂಪಸಮಾಯಾ**ತಿ ಸಮನತ್ಥಞ್ಚೇವ ವೂಪಸಮನತ್ಥಞ್ಚ। **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ...ಪೇ॰... ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋ**ತಿ ಇಮೇ ಸತ್ತ ಸಮಥಾ ದಾತಬ್ಬಾ।

ತತ್ರಾಯಂ ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ - ಅಧಿಕರಣೇಸು ತಾವ ಧಮ್ಮೋತಿ ವಾ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ವಾತಿ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ವತ್ಥೂಹಿ ವಿವದನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಯೋ ವಿವಾದೋ, ಇದಂ **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ। ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಆಚಾರದಿಟ್ಠಿಆಜೀವವಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಅನುವದನ್ತಾನಂ ಯೋ ಅನುವಾದೋ ಉಪವದನಾ ಚೇವ ಚೋದನಾ ಚ, ಇದಂ **ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ। ಮಾತಿಕಾಯಂ ಆಗತಾ ಪಞ್ಚ ವಿಭಙ್ಗೇ ದ್ವೇತಿ ಸತ್ತ ಆಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಾ **ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ। ಯಂ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಅಪಲೋಕನಾದೀನಂ ಚತುನ್ನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಕರಣಂ, ಇದಂ **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ** ನಾಮ।

ತತ್ಥ **ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ** ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಚ। ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ಸಮ್ಮಮಾನಂ ಯಸ್ಮಿಂ ವಿಹಾರೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ, ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ವಾ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ವಾ, ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ನಿಯ್ಯಾತಿತಂ, ತತ್ಥ ಸಙ್ಘೇನ ವಾ ಗಣೇನ ವಾ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೇ ತತ್ಥೇವ ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಸಮ್ಮತಪುಗ್ಗಲೇಹಿ ವಾ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ಸಮ್ಮತಿ। ಏವಂ ಸಮ್ಮಮಾನೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಯಾ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಧಮ್ಮಸಮ್ಮುಖತಾ, ವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾ, ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ, ಅಯಂ **ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ** ನಾಮ।

ತತ್ಥ ಚ ಕಾರಕಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸಾಮಗ್ಗಿವಸೇನ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ। ಸಮೇತಬ್ಬಸ್ಸ ವತ್ಥುನೋ ಭೂತತಾ ಧಮ್ಮಸಮ್ಮುಖತಾ। ಯಥಾ ತಂ ಸಮೇತಬ್ಬಂ, ತಥೇವ ಸಮನಂ ವಿನಯಸಮ್ಮುಖತಾ। ಯೋ ಚ ವಿವದತಿ, ಯೇನ ಚ ವಿವದತಿ, ತೇಸಂ ಉಭಿನ್ನಂ ಅತ್ತಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವೋ ಪುಗ್ಗಲಸಮ್ಮುಖತಾ। ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ವೂಪಸಮೇ ಪನೇತ್ಥ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಏವಂ ತಾವ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ಸಮ್ಮತಿ।

ಸಚೇ ಪನೇವಮ್ಪಿ ನ ಸಮ್ಮತಿ, ಅಥ ನಂ ಉಬ್ಬಾಹಿಕಾಯ ಸಮ್ಮತಾ ಭಿಕ್ಖೂ “ನ ಮಯಂ ಸಕ್ಕೋಮ ವೂಪಸಮೇತು”ನ್ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸೇವ ನಿಯ್ಯಾತೇನ್ತಿ। ತತೋ ಸಙ್ಘೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಕಂ ಸಮ್ಮನ್ನಿತ್ವಾ ತೇನ ಗುಳ್ಹಕವಿವಟಕಸಕಣ್ಣಜಪ್ಪಕೇಸು ತೀಸು ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇಸು ಅಞ್ಞತರವಸೇನ ಸಲಾಕಂ ಗಾಹೇತ್ವಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಪರಿಸಾಯ ಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಯೇಭುಯ್ಯತಾಯ ಯಥಾ ತೇ ಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ವದನ್ತಿ, ಏವಂ ವೂಪಸನ್ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ

ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ। ಯಂ ಪನ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕರಣಂ, ಅಯಂ **ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ** ನಾಮ। ಏವಂ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಂ ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ।

ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಚತೂಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಸತಿವಿನಯೇನ ಚ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೇನ ಚ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾಯ ಚ। ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ಸಮ್ಮಮಾನಂ ಯೋ ಚ ಅನುವದತಿ, ಯಞ್ಚ ಅನುವದತಿ, ತೇಸಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಸಚೇ ಕಾಚಿ ಆಪತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಉಭೋ ಖಮಾಪೇತ್ವಾ, ಸಚೇ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಂ ನಾಮೇತ್ಥ ಆಪತ್ತೀತಿ ಏವಂ ವಿನಿಚ್ಛಿತಂ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯಲಕ್ಖಣಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

ಯದಾ ಪನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಮೂಲಿಕಾಯ ಸೀಲವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅನುದ್ಧಂಸಿತಸ್ಸ ಸತಿವಿನಯಂ ಯಾಚಮಾನಸ್ಸ ಸಙ್ಘೋ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಸತಿವಿನಯಂ ದೇತಿ, ತದಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಸತಿವಿನಯೇನ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ। ದಿನ್ನೇ ಪನ ಸತಿವಿನಯೇ ಪುನ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕಸ್ಸಚಿ ಅನುವಾದೋ ನ ರುಹತಿ।

ಯದಾ ಉಮ್ಮತ್ತಕೋ ಭಿಕ್ಖು ಉಮ್ಮಾದವಸೇನ ಕತೇ ಅಸ್ಸಾಮಣಕೇ ಅಜ್ಝಾಚಾರೇ "ಸರತಾಯಸ್ಮಾ ಏವರೂಪಿಂ ಆಪತ್ತಿ"ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ವುಚ್ಚಮಾನೋ - "ಉಮ್ಮತ್ತಕೇನ ಮೇ, ಆವುಸೋ, ಏತಂ ಕತಂ, ನಾಹಂ ತಂ ಸರಾಮೀ"ತಿ ಭಣನ್ತೋಪಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಚೋದಿಯಮಾನೋವ ಪುನ ಅಚೋದನತ್ಥಾಯ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಂ ಯಾಚತಿ, ಸಙ್ಘೋ ಚಸ್ಸ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯಂ ದೇತಿ, ತದಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೇನ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ। ದಿನ್ನೇ ಪನ ಅಮೂಳ್ಹವಿನಯೇ ಪುನ ತಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಕಸ್ಸಚಿ ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ಅನುವಾದೋ ನ ರುಹತಿ।

ಯದಾ ಪನ ಪಾರಾಜಿಕೇನ ವಾ ಪಾರಾಜಿಕಸಾಮನ್ತೇನ ವಾ ಚೋದಿಯಮಾನಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇನಾಞ್ಞಂ ಪಟಿಚರತೋ ಪಾಪುಸ್ಸನ್ನತಾಯ ಪಾಪಿಯಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ - "ಸಚಾಯಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಮ್ಮಾ ವತ್ತಿತ್ವಾ ಓಸಾರಣಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಸಚೇ ಛಿನ್ನಮೂಲೋ, ಅಯಮೇವಸ್ಸ ನಾಸನಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಸಙ್ಘೋ ಞತ್ತಿಚತುತ್ಥೇನ ಕಮ್ಮೇನ ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಂ ಕರೋತಿ, ತದಾ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ತಸ್ಸ ಪಾಪಿಯಸಿಕಾಯ ಚ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಂ ಚತೂಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ।

ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ತೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣೇನ ಚ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೇನ ಚ। ತಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ವೂಪಸಮೋ ನತ್ಥಿ। ಯದಾ ಪನ ಏಕಸ್ಸ ವಾ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಙ್ಘಗಣಮಜ್ಝೇಸು ವಾ ಭಿಕ್ಖು ಲಹುಕಂ ಆಪತ್ತಿಂ ದೇಸೇತಿ, ತದಾ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣೇನ ಚ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ। ತತ್ಥ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ತಾವ ಯೋ ಚ ದೇಸೇತಿ, ಯಸ್ಸ ಚ ದೇಸೇತಿ, ತೇಸಂ ಸಮ್ಮುಖತಾ। ಸೇಸಂ ವುತ್ತನಯಮೇವ। ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಚ ಗಣಸ್ಸ ಚ ದೇಸನಾಕಾಲೇ ಸಙ್ಘಸಮ್ಮುಖತಾ ಪರಿಹಾಯತಿ। ಯಂ ಪನೇತ್ಥ "ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಇತ್ಥನ್ನಾಮಂ ಆಪತ್ತಿಂ ಅಪನ್ನೋ"ತಿ ಚ, ಆಮ "ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚ ಪಟಿಞ್ಞಾತಾಯ "ಆಯತಿಂ ಸಂವರೇಯ್ಯಾಸೀ"ತಿ ಕರಣಂ, ತಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ ನಾಮ। ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸೇ ಪರಿವಾಸಾದಿಯಾಚನಾ ಪಟಿಞ್ಞಾ, ಪರಿವಾಸಾದೀನಂ ದಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣಂ ನಾಮ।

ದ್ವೇಪಕ್ಖಜಾತಾ ಪನ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹುಂ ಅಸ್ಸಾಮಣಕಂ ಅಜ್ಝಾಚಾರಂ ಚರಿತ್ವಾ ಪುನ ಲಜ್ಜಿಧಮ್ಮೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇ "ಸಚೇ ಮಯಂ ಇಮಾಹಿ ಆಪತ್ತೀಹಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮ, ಸಿಯಾಪಿ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಕಕ್ಖಳತ್ತಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಕಾರಾಪನೇ ದೋಸಂ ದಿಸ್ವಾ ಯದಾ ತಿಣವತ್ಥಾರಕಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಿ, ತದಾ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೇನ ಚ ಸಮ್ಮತಿ। ತತ್ರ ಹಿ ಯತ್ತಕಾ ಹತ್ಥಪಾಸುಪಗತಾ "ನ ಮೇ ತಂ ಖಮತೀ"ತಿ ಏವಂ ದಿಟ್ಠಾವಿಕಮ್ಮಂ ಅಕತ್ವಾ "ದುಕ್ಕಟಂ ಕಮ್ಮಂ ಪುನ ಕಾತಬ್ಬಂ ಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ನ ಉಕ್ಕೋಟೇನ್ತಿ, ನಿದ್ದಮ್ಪಿ ಓಕ್ಕನ್ತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಥುಲ್ಲವಜ್ಜಞ್ಚ

ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಞ್ಚ ಸಬ್ಬಾಪತ್ತಿಯೋ ವುಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಏವಂ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ತೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ। **ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಂ** ಏಕೇನ ಸಮಥೇನ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ।

ಇಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಧಿಕರಣಾನಿ ಯಥಾನುರೂಪಂ ಇಮೇಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಅಧಿಕರಣಾನಂ ಸಮಥಾಯ ವೂಪಸಮಾಯ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ದಾತಬ್ಬೋ...ಪೇ॰... ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋ"ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ವಿನಿಚ್ಛಯನಯೋ, ವಿತ್ಥಾರೋ ಪನ ಸಮಥಕ್ಖನ್ಧಕೇ (ಚೂಳವ॰ ೧೮೫) ಆಗತೋಯೇವ। ವಿನಿಚ್ಛಯೋಪಿಸ್ಸ **ಸಮನ್ತಪಾಸಾದಿಕಾಯ** ವುತ್ತೋ।

೪೭. ಯೋ ಪನಾಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ "ಇಧಾನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖೂ ವಿವದನ್ತೀ"ತಿಆದಿಕೋ ವಿತ್ಥಾರೋ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ಏತೇನ ನಯೇನ ಸಙ್ಖೇಪತೋವ ವುತ್ತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ **ಧಮ್ಮೋ**ತಿಆದೀಸು ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ತಾವ ದಸ ಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ **ಧಮ್ಮೋ,** ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥಾ **ಅಧಮ್ಮೋ**। ತಥಾ "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ"ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಆಗತಾ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ, ತಯೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ತಯೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ತಯೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಛ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಛ ಬಲಾನಿ ಅಟ್ಠ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ನವಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಚಾತಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಉಪಾದಾನಾ ಪಞ್ಚ ನೀವರಣಾನೀತಿಆದಯೋ ಸಙ್ಕಿಲಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ ಚಾತಿ ಅಯಂ ಅಧಮ್ಮೋ।

ತತ್ಥ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಂ ಅಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಇಮಂ ಅಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೋತಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮ, ಏವಂ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಆಚರಿಯಕುಲಂ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಪಾಕಟಾ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ತಂ ಅಧಮ್ಮಂ "ಧಮ್ಮೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಾ ಧಮ್ಮೋತಿ ವಿವದನ್ತಿ। ತತ್ಥೇವ ಧಮ್ಮಕೋಟ್ಠಾಸೇಸು ಏಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಅಧಮ್ಮೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಾ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ವಿವದನ್ತಿ।

ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ಭೂತೇನ ವತ್ಥುನಾ ಚೋದೇತ್ವಾ ಸಾರೇತ್ವಾ ಯಥಾಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕಾತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ **ಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ, ಅಭೂತೇನ ಪನ ವತ್ಥುನಾ ಅಚೋದೇತ್ವಾ ಅಸಾರೇತ್ವಾ ಅಪಟಿಞ್ಞಾಯ ಕತಬ್ಬಕಮ್ಮಂ **ಅಧಮ್ಮೋ** ನಾಮ। ತೇಸುಪಿ ಅಧಮ್ಮಂ "ಧಮ್ಮೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಾ ಧಮ್ಮೋತಿ ವಿವದನ್ತಿ, "ಅಧಮ್ಮೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಾ ಅಧಮ್ಮೋತಿ ವಿವದನ್ತಿ।

ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯಾಯೇನ ಪನ ರಾಗವಿನಯೋ ದೋಸವಿನಯೋ ಮೋಹವಿನಯೋ ಸಂವರೋ ಪಹಾನಂ ಪಟಿಸಙ್ಖಾತಿ ಅಯಂ **ವಿನಯೋ** ನಾಮ, ರಾಗಾದೀನಂ ಅವಿನಯೋ ಅಸಂವರೋ ಅಪ್ಪಹಾನಂ ಅಪ್ಪಟಿಸಙ್ಖಾತಿ ಅಯಂ **ಅವಿನಯೋ** ನಾಮ। ವಿನಯಪರಿಯಾಯೇನ ವತ್ಥುಸಮ್ಪತ್ತಿ ಞತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅನುಸಾವನಸಮ್ಪತ್ತಿ ಸೀಮಸಮ್ಪತಿ ಪರಿಸಸಮ್ಪತ್ತೀತಿ ಅಯಂ **ವಿನಯೋ** ನಾಮ, ವತ್ಥುವಿಪತ್ತಿ...ಪೇ॰... ಪರಿಸವಿಪತ್ತೀತಿ ಅಯಂ **ಅವಿನಯೋ** ನಾಮ। ತೇಸುಪಿ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಅವಿನಯಂ "ವಿನಯೋ ಅಯ"ನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಾ ವಿನಯೋತಿ ವಿವದನ್ತಿ, ವಿನಯಂ ಅವಿನಯೋತಿ ಕಥೇನ್ತಾ ಅವಿನಯೋತಿ ವಿವದನ್ತಿ।

ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿ ಸಮನುಮಜ್ಜಿತಬ್ಬಾತಿ ಧಮ್ಮರಜ್ಜು ಅನುಮಜ್ಜಿತಬ್ಬಾ ಞಾಣೇನ ಘಂಸಿತಬ್ಬಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಾ। ಸಾ ಪನೇಸಾ ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿ "ಇತಿ ಖೋ ವಚ್ಛ ಇಮೇ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ದಸ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ"ತಿ ಏವಂ ಮಹಾವಚ್ಛಗೋತ್ತಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೯೪) ಆಗತಾತಿ ವುತ್ತಾ। ಸಾ ಏವ ವಾ ಹೋತು, ಯೋ ವಾ ಇಧ ಧಮ್ಮೋತಿ ಚ ವಿನಯೋ ಚ ವುತ್ತೋ। **ಯಥಾ ತತ್ಥ ಸಮೇತೀ**ತಿ ಯಥಾ ತಾಯ ಧಮ್ಮನೇತ್ತಿಯಾ ಸಮೇತಿ, "ಧಮ್ಮೋ ಧಮ್ಮೋವ ಹೋತಿ, ಅಧಮ್ಮೋ ಅಧಮ್ಮೋವ, ವಿನಯೋ ವಿನಯೋವ ಹೋತಿ, ಅವಿನಯೋ ಅವಿನಯೋವ"। **ತಥಾ ತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ತಂ ಅಧಿಕರಣಂ ವೂಪಸಮೇತಬ್ಬಂ। **ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಅಧಿಕರಣಾನ**ನ್ತಿ ಇಧ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೋ ಪನ ನ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಅಧಿಕರಣೇ ನ ಲಬ್ಭತಿ।

೪೮. ತಂ ಪನೇತಂ ಯಸ್ಮಾ ದ್ವೀಹಿ ಸಮಥೇಹಿ ಸಮ್ಮತಿ ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನ ಚ ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾಯ ಚ, ತಸ್ಮಾ ಹೇಟ್ಠಾ ಮಾತಿಕಾಯ ಠಪಿತಾನುಕ್ಕಮೇನ ಇದಾನಿ ಸತಿವಿನಯಸ್ಸ ವಾರೇ ಪತ್ತೇಪಿ ತಂ ಅವತ್ವಾ ವಿವಾದಾಧಿಕರಣಯೇವ ತಾವ

ದುತಿಯಸಮಥಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕಥಞ್ಚಾನನ್ದ, ಯೇಭುಯ್ಯಸಿಕಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಬಹುತರಾ**ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ದ್ವೀಹಿ ತೀಹಿಪಿ ಅತಿರೇಕತರಾ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೪೯. ಇದಾನಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಅವಿತ್ಥಾರಿತಂ ಸತಿವಿನಯಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರಿತಾವಸೇಸಸಮಥೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವಿತ್ಥಾರೇತುಂ **ಕಥಞ್ಚಾನನ್ದ, ಸತಿವಿನಯೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಪಾರಾಜಿಕಸಾಮನ್ತೇನ ವಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಸಾಮನ್ತಾನಿ ಖನ್ಧಸಾಮನ್ತಞ್ಚ ಆಪತ್ತಿಸಾಮನ್ತಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಪಾರಾಜಿಕಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯ-ಪಾಚಿತ್ತಿಯ-ಪಾಟಿದೇಸನೀಯ-ದುಕ್ಕಟ-ದುಬ್ಭಾಸಿತಾಪತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೋತಿ ಏವಂ ಪುರಿಮಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಖನ್ಧಂ ಖನ್ಧಸಾಮನ್ತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪಠಮಪಾರಾಜಿಕಸ್ಸ ಪನ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ದುಕ್ಕಟಂ, ಸೇಸಾನಂ ಥುಲ್ಲಚ್ಚಯನ್ತಿ ಇದಂ ಆಪತ್ತಿಸಾಮನ್ತಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಖನ್ಧಸಾಮನ್ತೇ ಪಾರಾಜಿಕಸಾಮನ್ತಂ ಗರುಕಾಪತ್ತಿ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸರತಾಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಸರತು ಆಯಸ್ಮಾ। **ಏಕಚ್ಚಾನಂ ಅಧಿಕರಣಾನ**ನ್ತಿ ಇಧ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ।

೫೦. ಭಾಸಿತಪರಿಕ್ಕನ್ತನ್ತಿ ವಾಚಾಯ ಭಾಸಿತಂ ಕಾಯೇನ ಚ ಪರಿಕ್ಕನ್ತಂ, ಪರಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏಕಚ್ಚಾನ**ನ್ತಿ ಇಧಾಪಿ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಮೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಪಟಿಞ್ಞಾತಕರಣೇ "ಏಕಚ್ಚಾನ"ನ್ತಿ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ।

೫೧. ದವಾತಿ ಸಹಸಾ। **ರವಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಂ ಭಣಿತುಕಾಮೇನ ಅಞ್ಞಂ ವುತ್ತಂ। **ಏವಂ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ತಸ್ಸಪಾಪಿಯಸಿಕಾ ಹೋತೀ**ತಿ ತಸ್ಸಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಪುಸ್ಸನ್ನತಾ ಪಾಪಿಯಸಿಕಾ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ವತ್ಥು ದಸ್ಸಿತಂ। ಏವರೂಪಸ್ಸ ಹಿ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಕಾತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಮ್ಮೇನ ಹಿ ಅಧಿಕರಣಸ್ಸ ವೂಪಸಮೋ ಹೋತಿ, ನ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಾಪುಸ್ಸನ್ನತಾಯ। ಇಧಾಪಿ ಚ ಅನುವಾದಾಧಿಕರಣಮೇವ ಅಧಿಕರಣನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೫೨. ಕಥಞ್ಚಾನನ್ದ , ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸದಿಸತ್ತಾ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಗೂಥಂ ವಾ ಮುತ್ತಂ ವಾ ಘಟ್ಟಿಯಮಾನಂ ದುಗ್ಗನ್ಧತಾಯ ಬಾಧತಿ, ತಿಣೇಹಿ ಅವತ್ಥರಿತ್ವಾ ಸುಪ್ಪಟಿಚ್ಛಾದಿತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಸೋ ಗನ್ಧೋ ನ ಬಾಧತಿ, ಏವಮೇವ ಯಂ ಅಧಿಕರಣಂ ಮೂಲಾನುಮೂಲಂ ಗನ್ತ್ವಾ ವೂಪಸಮಿಯಮಾನಂ ಕಕ್ಖಳತ್ತಾಯ ವಾಳತ್ತಾಯ ಭೇದಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ತಂ ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮೇನ ವೂಪಸನ್ತಂ ಗೂಥಂ ವಿಯ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೇನ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ವೂಪಸನ್ತಂ ಹೋತೀತಿ ಇದಂ ಕಮ್ಮಂ ತಿಣವತ್ಥಾರಕಸದಿಸತ್ತಾ ತಿಣವತ್ಥಾರಕೋತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ **ಇಧಾನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಭಣ್ಡನಜಾತಾನ**ನ್ತಿಆದಿವಚನೇನ ಆಕಾರಮತ್ತಮೇವ ದಸ್ಸಿತಂ, ಖನ್ಧಕೇ ಆಗತಾಯೇವ ಪನೇತ್ಥ ಕಮ್ಮವಾಚಾ ಪಮಾಣಂ। **ಠಪೇತ್ವಾ ಥುಲ್ಲವಜ್ಜಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತ**ನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಥುಲ್ಲವಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಥೂಲ್ಲವಜ್ಜಂ ಪಾರಾಜಿಕಞ್ಚೇವ ಸಙ್ಘಾದಿಸೇಸಞ್ಚ। **ಗಿಹಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಗಿಹೀನಂ ಹೀನೇನ ಖುಂಸನವಮ್ಭನಧಮ್ಮಿಕಪಟಿಸ್ಸವೇಸು ಆಪನ್ನಾ ಆಪತ್ತಿ। **ಅಧಿಕರಣಾನ**ನ್ತಿ ಇಧ ಆಪತ್ತಾಧಿಕರಣಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಿಚ್ಚಾಧಿಕರಣಸ್ಸ ಪನ ವಸೇನ ಇಧ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವುತ್ತಂ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ವುತ್ತಂ, ಸಮ್ಮುಖಾವಿನಯೇನೇವ ಪನಸ್ಸ ವೂಪಸಮೋ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೫೪. ಛಯಿಮೇ , ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮಾ ಸಾರಣೀಯಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಲಹವಸೇನ ಸುತ್ತಂ ಆರದ್ಧಂ, ಉಪರಿ ಸಾರಣೀಯಧಮ್ಮಾ ಆಗತಾ। ಇತಿ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿನಾವ ದೇಸನಾ ಗತಾ ಹೋತಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಕೋಸಮ್ಬಿಯಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೪೯೮-೫೦೦) ಪನ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಕಥಿತಾ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಅಣು**ನ್ತಿ ಅಪ್ಪಸಾವಜ್ಜಂ। **ಥೂಲ**ನ್ತಿ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಂ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಾಮಗಾಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸುನಕ್ಖತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೫೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಾತಿ** ಅರಹತ್ತಂ। **ಬ್ಯಾಕತಾತಿ** ಖೀಣಾ ಜಾತೀತಿಆದೀಹಿ ಚತೂಹಿ ಪದೇಹಿ ಕಥಿತಾ। **ಅಧಿಮಾನೇನಾತಿ** ಅಪ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಅನಧಿಗತೇ ಅಧಿಗತಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ ಅಮ್ಹೇಹೀತಿ ಮಾನೇನ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು।

೫೬. ಏವಞ್ಚೇತ್ಥ ಸುನಕ್ಖತ್ತ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ ಸುನಕ್ಖತ್ತ ಏತ್ಥ ಏತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಞ್ಹಬ್ಯಾಕರಣೇ - "ಇದಂ ಠಾನಂ ಏತೇಸಂ ಅವಿಭೂತಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ, ತೇನಿಮೇ ಅನಧಿಗತೇ ಅಧಿಗತಸಞ್ಞಿನೋ, ಹನ್ದ ನೇಸಂ ವಿಸೋಧೇತ್ವಾ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಮೀ"ತಿ, ಏವಞ್ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಹೋತಿ। **ಅಥ ಚ ಪನಿಧೇಕಚ್ಚೇ...ಪೇ॰... ತಸ್ಸಪಿ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಥತ್ತನ್ತಿ** ಭಗವಾ ಪಟಿಪನ್ನಕಾನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಯತ್ಥ ಪನ ಇಚ್ಛಾಚಾರೇ ಠಿತಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ತತ್ರ ಭಗವಾ ಪಸ್ಸತಿ - "ಇಮೇ ಇಮಂ ಪಞ್ಹಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಅಜಾನಿತ್ವಾವ ಜಾನನ್ತಾ ವಿಯ ಅಪ್ಪತ್ತೇ ಪತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ ಹುತ್ವಾ ಗಾಮನಿಗಮಾದೀಸು ವಿಸೇವಮಾನಾ ವಿಚರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತಂ ನೇಸಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯಾ"ತಿ ಏವಮಸ್ಸಾಯಂ ಇಚ್ಛಾಚಾರೇ ಠಿತಾನಂ ಕಾರಣಾ ಪಟಿಪನ್ನಕಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಾಯ "ಧಮ್ಮಂ ದೇಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೋ ಹೋತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೫೮. ಲೋಕಾಮಿಸಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ ವಟ್ಟಾಮಿಸ-ಕಾಮಾಮಿಸ-ಲೋಕಾಮಿಸಭೂತೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಅಧಿಮುತ್ತೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ। **ತಪ್ಪತಿರೂಪೀತಿ** ಕಾಮಗುಣಸಭಾಗಾ। **ಆನೇಞ್ಜಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯಾತಿ** ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಪತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ। **ಸಂಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಕಥೇಯ್ಯ। **ಆನೇಞ್ಜಸಂಯೋಜನೇನ ಹಿ ಖೋ ವಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ** ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಪತ್ತಿಸಂಯೋಜನೇನ ವಿಸಂಸಟ್ಠೋ। **ಲೋಕಾಮಿಸಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ** ಏವರೂಪೋ ಹಿ ಲೂಖಚೀವರಧರೋ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಂ ಆದಾಯ ಅತ್ತನೋ ಸದಿಸೇಹಿ ಕತಿಪಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಚ್ಚನ್ತಜನಪದಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಕಾಲೇ ಮನುಸ್ಸಾ ದಿಸ್ವಾ "ಮಹಾಪಂಸುಕುಲಿಕಾ ಆಗತಾ"ತಿ ಯಾಗುಭತ್ತಾದೀನಿ ಸಮ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದಾನಂ ದೇನ್ತಿ, ಭತ್ತಕಿಚ್ಚೇ ನಿಟ್ಠಿತೇ ಅನುಮೋದನಂ ಸುತ್ವಾ - "ಸ್ವೇಪಿ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇವ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಅಲಂ ಉಪಾಸಕಾ, ಅಜ್ಜಾಪಿ ವೋ ಬಹೂನಂ ದಿನ್ನನ್ತಿ। ತೇನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಅನ್ತೋವಸ್ಸಂ ಇಧ ವಸೇಯ್ಯಾಥಾತಿ ಅಧಿವಾಸೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಮಗ್ಗಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸೇನಾಸನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪಟಿಸಾಮೇನ್ತಿ। ಸಾಯಂ ಏಕೋ ಆವಾಸಿಕೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛತಿ "ಕತ್ಥ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ಥಾ"ತಿ? ಅಸುಕಗಾಮೇತಿ। ಭಿಕ್ಖಾಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ? ಆಮ ಏವರೂಪಾ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸದ್ಧಾ ಹೋತಿ। "ಅಜ್ಜೇವ ನು ಖೋ ಏತೇ ಏದಿಸಾ, ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಏದಿಸಾ"ತಿ? ಸದ್ಧಾ ತೇ ಮನುಸ್ಸಾ ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಏದಿಸಾ, ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯೇವ ಅಯಂ ವಿಹಾರೋ ವಡ್ಢತೀತಿ। ತತೋ ತೇ ಪಂಸುಕುಲಿಕಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತೇಸಂ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತಿ , ದಿವಸಾವಸೇಸಂ ಕಥೇತ್ವಾ ರತ್ತಿಮ್ಪಿ ಕಥೇನ್ತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಇಚ್ಛಾಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಸೀಸಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಹೋತಿ ಉದರಂ ಫಾಲಿತಂ। ಏವಂ ಲೋಕಾಮಿಸಾಧಿಮುತ್ತೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೫೯. ಇದಾನಿ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿಂ ಅಧಿಮಾನಿಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನೇತನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ಆನೇಞ್ಜಾಧಿಮುತ್ತಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಲೇಸಸಿಞ್ಚನವಿರಹಿತಾಸು ಹೇಟ್ಠಿಮಾಸು ಛಸು ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಅಧಿಮುತ್ತಸ್ಸ ತನ್ನಿನ್ನಸ್ಸ ತಗ್ಗರುನೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರಸ್ಸ। **ಸೇ ಪವುತ್ತೇತಿ** ತಂ ಪವುತ್ತಂ। ಛ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾಮಿಸಬನ್ಧನಾ ಪತಿತಪಣ್ಡುಪಲಾಸೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೬೦. ಇದಾನಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ ಲಾಭಿನೋ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸ ನಿಘಂಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ದ್ವೇಧಾ ಭಿನ್ನಾತಿ** ಮಜ್ಝೇ ಭಿನ್ನಾ। **ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾತಿ** ಖುದ್ದಕಾ ಮುಟ್ಠಿಪಾಸಾಣಮತ್ತಾ ಜತುನಾ ವಾ ಸಿಲೇಸೇನ ವಾ ಅಲ್ಲೀಯಾಪೇತ್ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಾತುಂ ಸಕ್ಕಾ। ಮಹನ್ತಂ ಪನ ಕುಟಾಗಾರಪ್ಪಮಾಣಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಸೇ ಭಿನ್ನೇತಿ** ತಂ ಭಿನ್ನಂ। ಉಪರಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾಸಮಾಪತ್ತಿ ದ್ವೇಧಾಭಿನ್ನಾ ಸೇಲಾ ವಿಯ ಹೋತಿ, ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೬೧. ಇದಾನಿ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಲಾಭಿನೋ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸ ಚ ನಿಘಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೇ ವನ್ತೇ**ತಿ ತಂ ವನ್ತಂ। ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ವನ್ತಸದಿಸಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಪುನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೬೨. ಇದಾನಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನಿಘಂಸಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೇ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೇ**ತಿ ಸೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ। ಉಪರಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾಸಮಾಪತ್ತಿ ಮೂಲಚ್ಛಿನ್ನತಾಲೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೬೩. **ಠಾನಂ ಖೋ ಪನಾ**ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಹಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸಪಿ ನಿಘಂಸೋ ಕಥಿತೋ, ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಪನ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸಪಿ ನ ಕಥಿತೋ। ತೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಿಘಂಸಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತಂ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ತಂ। ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಹಿ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸ ನಿಘಂಸೇ ಕಥಿತೇ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸಪಿ ಅಧಿಮಾನಿಕಸ್ಸ ಕಥಿತೋವ ಹೋತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಚ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಥಿತೇ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಥಿತೋವ ಹೋತಿ। ಏತೇಸಂ ಪನ ದ್ವಿನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಪ್ಪಾಯಾಸಪ್ಪಾಯಂ ಕಥೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತಾವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ ಹೋತು, ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಥಂ ಅಸಪ್ಪಾಯನ್ತಿ। ಯದಗ್ಗೇನ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅಸಪ್ಪಾಯಂ, ತದಗ್ಗೇನ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸಾಪಿ ಅಸಪ್ಪಾಯಮೇವ। ವಿಸಂ ನಾಮ ಜಾನಿತ್ವಾ ಖಾದಿತಮ್ಪಿ ಅಜಾನಿತ್ವಾ ಖಾದಿತಮ್ಪಿ ವಿಸಮೇವ। ನ ಹಿ ಖೀಣಾಸವೇನಪಿ ''ಅಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ''ತಿ ಅಸಂವುತೇನ ಭವಿತಬ್ಬಂ। ಖೀಣಾಸವೇನಪಿ ಯುತ್ತಪಯುತ್ತೇನೇವ ಭವಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

೬೪. ತತ್ಥ **ಸಮಣೇನಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಸಮಣೇನ। **ಛನ್ದರಾಗಬ್ಯಾಪಾದೇನಾ**ತಿ ಸೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೋ ವಿಸದೋಸೋ ಛನ್ದರಾಗೇನ ಚ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ ಚ ರುಪ್ಪತಿ ಕುಪ್ಪತಿ। **ಅಸಪ್ಪಾಯಾನೀ**ತಿ ಅವಡ್ಢಿಕರಾನಿ ಆರಮ್ಮಣಾನಿ। **ಅನುದ್ಧಂಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸೋಸೇಯ್ಯ ಮಿಲಾಪೇಯ್ಯ। **ಸಉಪಾದಿಸೇಸ**ನ್ತಿ ಸಗಹಣಸೇಸಂ, ಉಪಾದಿತಬ್ಬಂ ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬಂ ಇಧ ಉಪಾದೀತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅನಲಞ್ಚ ತೇ ಅನ್ತರಾಯಾಯಾ**ತಿ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯಂ ತೇ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥಂ। **ರಜೋಸೂಕ**ನ್ತಿ ರಜೋ ಚ ವೀಹಿಸುಕಾದಿ ಚ ಸೂಕಂ। **ಅಸು ಚ ವಿಸದೋಸೋ**ತಿ ಸೋ ಚ ವಿಸದೋಸೋ। **ತದುಭಯೇನಾ**ತಿ ಯಾ ಸಾ ಅಸಪ್ಪಾಯಕಿರಿಯಾ ಚ ಯೋ ವಿಸದೋಸೋ ಚ, ತೇನ ಉಭಯೇನ। **ಪುಥುತ್ತ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಭಾವಂ।

ಏವಮೇವ ಖೋತಿ ಏತ್ಥ ಸಉಪಾದಾನಸಲ್ಲುದ್ಧಾರೋ ವಿಯ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ಅವಿಜ್ಜಾವಿಸದೋಸೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಅಸಪ್ಪಾಯಕಿರಿಯಾಯ ಠಿತಭಾವೋ ವಿಯ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಅಸಂವುತಕಾಲೋ, ತದುಭಯೇನ ವಣೇ ಪುಥುತ್ತಂ ಗತೇ ಮರಣಂ ವಿಯ ಸಿಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾಯ ಹೀನಾಯಾವತ್ತನಂ, ಮರಣಮತ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ವಿಯ ಅಞ್ಞತರಾಯ ಗರುಕಾಯ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಯ ಆಪತ್ತಿಯಾ ಆಪಜ್ಜನಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೇಪಿ ಇಮಿನಾವ ನಯೇನ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೬೫. **ಸತಿಯಾಯೇತಂ ಅಧಿವಚನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸತಿ ಪಞ್ಞಾಗತಿಕಾ। ಲೋಕಿಕಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಲೋಕಿಕಾ ಹೋತಿ, ಲೋಕುತ್ತರಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಾ। **ಅರಿಯಾಯೇತಂ ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಪರಿಸುದ್ಧಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ।

ಇದಾನಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಬಲಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ವತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಂವುತಕಾರೀ**ತಿ ಪಿಹಿತಕಾರೀ। **ಇತಿ ವಿದಿತ್ವಾ ನಿರುಪಧೀ**ತಿ ಏವಂ ಜಾನಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸುಪಧಿಪಹಾನಾ ನಿರುಪಧಿ ಹೋತಿ, ನಿರುಪಾದಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಧಿಸಙ್ಖಯೇ ವಿಮುತ್ತೋ**ತಿ ಉಪಧೀನಂ ಸಙ್ಖಯಭೂತೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವಿಮುತ್ತೋ। **ಉಪಧಿಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಕಾಮುಪಧಿಸ್ಮಿಂ। **ಕಾಯಂ**

ಉಪಸಂಹರಿಸ್ಸತೀತಿ ಕಾಯಂ ಅಲ್ಲೀಯಾಪೇಸ್ಸತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ತಣ್ಹಕ್ಖಯೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವಿಮುತ್ತೋ ಖೀಣಾಸವೋ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಸೇವಿತುಂ, ಕಾಯಂ ವಾ ಉಪಸಂಹರಿಸ್ಸತಿ ಚಿತ್ತಂ ವಾ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನತ್ಥಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸುನಕ್ಖತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೬೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅನಿಚ್ಚಾ**ತಿ ಹುತ್ವಾ ಅಭಾವಟ್ಠೇನ ಅನಿಚ್ಚಾ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾಪಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾಪಿ। **ತುಚ್ಛಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚಸಾರಧುವಸಾರಅತ್ತಸಾರವಿರಹಿತತ್ತಾ ರಿತ್ತಾ, ನ ಪನ ನತ್ಥೀತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಾ। ನ ಹಿ ತುಚ್ಛಮುಟ್ಠೀತಿ ವುತ್ತೇ ಮುಟ್ಠಿ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ತುಚ್ಛೋ। **ಮುಸಾ**ತಿ ನಾಸನಕಾ। **ಮೋಸಧಮ್ಮಾ**ತಿ ನಸ್ಸನಸಭಾವಾ, ಖೇತ್ತಂ ವಿಯ ವತ್ಥು ವಿಯ ಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಂ ವಿಯ ಚ ನ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ಸುಪಿನಕೇ ದಿಟ್ಠಾ ವಿಯ ನಸ್ಸನ್ತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಮೋಸಧಮ್ಮಾ"ತಿ, **ಮಾಯಾಕತಮೇತ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಮಾಯಾಯ ಉದಕಂ ಮಣೀತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ಬದರಿಪಣ್ಣಂ ಕಹಾಪಣೋತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಿತಂ, ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪನ ಏವರೂಪಂ ದಸ್ಸನೂಪಚಾರೇ ಠಿತಸ್ಸೇವ ತಥಾ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಉಪಚಾರಾತಿಕ್ಕಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪಾಕತಿಕಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏವಂ ಕಾಮಾಪಿ ಇತ್ತರಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾನಟ್ಠೇನ "ಮಾಯಾಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಯಥಾ ಚ ಮಾಯಾಕಾರೋ ಉದಕಾದೀನಿ ಮಣಿಆದೀನಂ ವಸೇನ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ವಞ್ಚೇತಿ, ಏವಂ ಕಾಮಾಪಿ ಅನಿಚ್ಚಾದೀನಿ ನಿಚ್ಚಾದಿಸಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಾ ವಞ್ಚೇನ್ತೀತಿ ವಞ್ಚನಕಟ್ಠೇನಪಿ "ಮಾಯಾಕತ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಬಾಲಲಾಪನ**ನ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ, ಮಯ್ಹಂ ಧೀತಾ, ಮಯ್ಹಂ ಹಿರಞ್ಞಂ ಮಯ್ಹಂ ಸುವಣ್ಣನ್ತಿ ಏವಂ ಬಾಲಾನಂ ಲಾಪನತೋ ಬಾಲಲಾಪನಂ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾ ಕಾಮಾ**ತಿ ಮಾನುಸಕಾ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ। **ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾ**ತಿ ತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅವಸೇಸಾ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾ। ಕಾಮಸಞ್ಞಾ**ತಿ ಮಾನುಸಕೇ ಕಾಮೇ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪನ್ನಸಞ್ಞಾ। **ಉಭಯಮೇತಂ ಮಾರಧೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಏತೇ ಕಾಮಾ ಚ ಕಾಮಸಞ್ಞಾ ಚ ಉಭಯಮ್ಪಿ ಮಾರಧೇಯ್ಯಂ। ಯೇಹಿ ಉಭಯಮೇತಂ ಗಹಿತಂ, ತೇಸಞ್ಹಿ ಉಪರಿ ಮಾರೋ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಉಭಯಮೇತಂ ಮಾರಧೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಮಾರಸ್ಸೇಸ ವಿಸಯೋತಿಆದೀಸುಪಿ ಯಥಾ ಚೋಳಸ್ಸ ವಿಸಯೋ ಚೋಳವಿಸಯೋ, ಪಣ್ಡಸ್ಸ ವಿಸಯೋ ಪಣ್ಡವಿಸಯೋ, ಸಂವರಾನಂ ವಿಸಯೋ ಸಂವರವಿಸಯೋತಿ ಪವತ್ತನಟ್ಠಾನಂ ವಿಸಯೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಯೇಹಿ ಏತೇ ಕಾಮಾ ಗಹಿತಾ, ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಮಾರೋ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಮಾರಸ್ಸೇಸ ವಿಸಯೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಪಞ್ಚ ಪನ ಕಾಮಗುಣೇ ನಿವಾಪಬೀಜಂ ವಿಯ ವಿಪ್ಪಕಿರನ್ತೋ ಮಾರೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಯೇಹಿ ಪನ ತೇ ಗಹಿತಾ, ತೇಸಂ ಉಪರಿ ಮಾರೋ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಮಾರಸ್ಸೇಸ ನಿವಾಪೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಥಾ ಚ ಯತ್ಥ ಹತ್ಥಿಆದಯೋ ವಸಂ ವತ್ತೇನ್ತಿ, ಸೋ ಹತ್ಥಿಗೋಚರೋ ಅಸ್ಸಗೋಚರೋ ಅಜಗೋಚರೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಏವಂ ಯೇಹಿ ಏತೇ ಕಾಮಾ ಗಹಿತಾ, ತೇಸು ಮಾರೋ ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಮಾರಸ್ಸೇಸ ಗೋಚರೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ।

ಏತ್ಥಾತಿ ಏತೇಸು ಕಾಮೇಸು। **ಮಾನಸಾ**ತಿ ಚಿತ್ತಸಮ್ಭೂತಾ। ತತ್ಥ ಸಿಯಾ - ದುವಿಧೇ ತಾವ ಕಾಮೇ ಆರಬ್ಭ ಅಭಿಜ್ಝಾನಲಕ್ಖಣಾ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಕರಣುತ್ತರಿಯಲಕ್ಖಣೋ ಸಾರಮ್ಭೋ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತು, ಬ್ಯಾಪಾದೋ ಕಥಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ? ಮಮಾಯಿತೇ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಚ್ಛಿನ್ನೇಪಿ ಸೋಚನ್ತಿ, ಅಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತೇಪಿ ಸೋಚನ್ತಿ, ಅಚ್ಛಿನ್ನಸಙ್ಕಿನೋಪಿ ಸೋಚನ್ತಿ, ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಘಾತೋತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। **ತೇವ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ। ವಕಾರೋ ಆಗಮಸನ್ಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇಧ ಮನುಸಿಕ್ಖತೋ**ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಸಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ತೇ ತಯೋಪಿ ಕಿಲೇಸಾ ಅನ್ತರಾಯಕರಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಲೋಕ**ನ್ತಿ ಕಾಮಲೋಕಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ। **ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಮನಸಾ**ತಿ ಝಾನಾರಮ್ಮಣಚಿತ್ತೇನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ। **ಅಪರಿತ್ತ**ನ್ತಿ ಕಾಮಾವಚರಚಿತ್ತಂ ಪರಿತ್ತಂ ನಾಮ, ತಸ್ಸ

ಪಟಿಕ್ಖೇಪೇನ ಮಹಗ್ಗತಂ ಅಪರಿತ್ತಂ ನಾಮ। **ಪಮಾಣ**ನ್ತಿಪಿ ಕಾಮಾವಚರಮೇವ, ರೂಪಾವಚರಂ ಅರೂಪಾವಚರಂ **ಅಪ್ಪಮಾಣಂ**। **ಸುಭಾವಿತ**ನ್ತಿ ಪನ ಏತಂ ಕಾಮಾವಚರಾದೀನಂ ನಾಮಂ ನ ಹೋತಿ, ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸೇವೇತಂ ನಾಮಂ। ತಸ್ಮಾ ಏತಸ್ಸ ವಸೇನ ಅಪರಿತ್ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಂ ಸುಭಾವಿತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ವಟ್ಟತಿ।

ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರಿನೋತಿ ಕಾಮಪಟಿಬಾಹನೇನ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಬಹುಲಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। **ಆಯತನೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತೀ**ತಿ ಕಾರಣೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತಿ। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಾರಣಂ? ಅರಹತ್ತಂ ವಾ, ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಾ, ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ವಾ, ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಉಪಚಾರಂ ವಾ। **ಸಮ್ಪಸಾದೇ ಸತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ದುವಿಧೋ ಸಮ್ಪಸಾದೋ ಅಧಿಮೋಕ್ಖಸಮ್ಪಸಾದೋ ಚ ಪಟಿಲಾಭಸಮ್ಪಸಾದೋ ಚ। ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಹರತೋ ಮಹಾಭೂತಾದೀಸು ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೇಸು ಯೇನಿಮೇ ನೀಹಾರೇನ ಮಹಾಭೂತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಉಪಾದಾರೂಪಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ ನಾಮರೂಪಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಪಚ್ಚಯಾ ಸಬ್ಬಥಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಉಪಟ್ಠಹತಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧೇಯೇವ ಆಸಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಟಿಲಭತಿ। ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ವಾ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನತ್ಥಾಯ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನೀವರಣವಿಕ್ಖಮ್ಭನಾದೀನಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತೋ ಯೇನಿಮೇ ನೀಹಾರೇನ ನೀವರಣಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನ್ತಿ, ಕಿಲೇಸಾ ಸನ್ನಿಸೀದನ್ತಿ, ಸತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ವಾ ವಿಭೂತಂ ಪಾಕಟಂ ಹುತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಸ್ಸ ಪರಲೋಕೋ ವಿಯ ಉಪಟ್ಠಾತಿ , ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೋ ಲೇಪಪಿಣ್ಡೇ ಲಗ್ಗಮಾನೋ ವಿಯ ಉಪಚಾರೇನ ಸಮಾಧಿಯತಿ, ಅಜ್ಜೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಪಟಿಲದ್ಧೇಯೇವ ಆಸಾ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಟಿಲಭತಿ । ಅಯಂ **ಅಧಿಮೋಕ್ಖಸಮ್ಪಸಾದೋ** ನಾಮ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಪಸಾದೇ ಸತಿ। ಯೋ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ವಾ ಪಟಿಲಭತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ವಾ, ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ವಿಪ್ಪಸನ್ನಂ ಹೋತಿಯೇವ। ಇಧ ಪನ "ಆಯತನೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಸೀದತೀ"ತಿ ವಚನತೋ ಅರಹತ್ತವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಚೇವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೂಪಚಾರಸ್ಸ ಚ ಪಟಿಲಾಭೋ **ಪಟಿಲಾಭಸಮ್ಪಸಾದೋ**ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಹಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಮುಚ್ಚನಸ್ಸ ಕಾರಣಂ, ಉಪಚಾರಂ ಆನೇಞ್ಜಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ।

ಏತರಹಿ ವಾ ಆನೇಞ್ಜಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಪಞ್ಞಾಯ ವಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀತಿ ಏತ್ಥ ಏತರಹಿ ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಆನೇಞ್ಜಂ ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ ಏವಂ ಪದಪರಿವತ್ತನಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಞ್ಹಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ತಸ್ಮಿಂ ಸಮ್ಪಸಾದೇ ಸತಿ ಏತರಹಿ ವಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ತಂ ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣನ್ತೋ ಆನೇಞ್ಜಂ ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಅಥ ವಾ **ಪಞ್ಞಾಯ ವಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ತಂ ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣನ್ತೋ ಆನೇಞ್ಜಂ ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಏತರಹಿ ಚತುಸಚ್ಚಂ ವಾ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ತಂ ಅನಭಿಸಮ್ಭುಣನ್ತೋ ಆನೇಞ್ಜಂ ವಾ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀತಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ನಯೋ - ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕರೋತಿ। ತಸ್ಸ ನೀವರಣಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನ್ತಿ, ಸತಿ ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ಉಪಚಾರೇನ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾಧಿಯತಿ। ಸೋ ರೂಪಾರೂಪಂ ಪರಿಗಣ್ಹಾತಿ, ಪಚ್ಚಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವವತ್ಥಪೇತಿ, ತಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ - "ಉಪಚಾರೇನ ಮೇ ಝಾನಂ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಂ ಭವೇಯ್ಯ, ತಿಟ್ಠತು ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯತಾ, ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ। ಏತ್ತಕೇನಸ್ಸ ಕಿಚ್ಚಂ ಕತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪನ ತತೋ ಓಸಕ್ಕಿತಮಾನಸೋ ಅನ್ತರಾ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಯೇವ। ಯಥಾ ಕಿಂ? ಯಥಾ ಪುರಿಸೋ "ವನಮಹಿಂಸಂ ಘಾತೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನುಬನ್ಧನ್ತೋ ಸಚೇ ತಂ ಘಾತೇತಿ, ಸಕಲಗಾಮವಾಸಿನೋ ತೋಸೇಸ್ಸತಿ, ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಪನ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸಸಗೋಧಾದಯೋ ಖುದ್ದಕಮಿಗೇ ಘಾತೇತ್ವಾ ಕಾಜಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಏತಿಯೇವ।

ತತ್ಥ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವನಮಹಿಂಸಾನುಬನ್ಧನಂ ವಿಯ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಕರಣಂ, ವನಮಹಿಂಸಘಾತನಂ ವಿಯ - "ನೀವರಣವಿಕ್ಖಮ್ಭನಾದೀನಿ ಸಮನುಪಸ್ಸತೋ ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಂ

ಭವೇಯ್ಯ, ತಿಟ್ಠತು ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯತಾ, ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಂ ನಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕರಣಂ, ಮಹಿಂಸಂ ಘಾತೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತರಾಮಗ್ಗೇ ಸಸಗೋಧಾದಯೋ ಖುದ್ದಕಮಿಗೇ ಘಾತೇತ್ವಾ ಕಾಜಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಗಮನಂ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ, ತತೋ ಓಸಕ್ಕಿತ್ವಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಮಗ್ಗಭಾವನಾ ಚತುಸಚ್ಚಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯೋಜನಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಟ್ಠಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯನ್ತಿ** ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ತಂ ಸಂವತ್ತನಿಕಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಸ್ಸ ಆನೇಞ್ಜೂಪಗಂ, ತಂ ಕಾರಣಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ **ತಂಸಂವತ್ತನಿಕನ್ತಿ** ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಂವತ್ತನಿಕಂ। ಯೇನ ವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಸಂವತ್ತತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ಆನೇಞ್ಜೂಪಗನ್ತಿ** ಕುಸಲಾನೇಞ್ಜಸಭಾವೂಪಗತಂ ಅಸ್ಸ, ತಾದಿಸಮೇವ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕೇಚಿ ಕುಸಲವಿಞ್ಞಾಣಂ ವದನ್ತಿ। ಯಂ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಉಪಪತ್ತಿಹೇತುಭೂತಂ ಕುಸಲವಿಞ್ಞಾಣಂ ಆನೇಞ್ಜೂಪಗತಂ ಅಸ್ಸ, ವಿಪಾಕಕಾಲೇಪಿ ತನ್ನಾಮಕಮೇವ ಅಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೋ ಪನಾಯಮತ್ಥೋ – "ಪುಞ್ಞಂ ಚೇ ಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಪುಞ್ಞೂಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಅಪುಞ್ಞಂ ಚೇ ಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೋತಿ, ಅಪುಞ್ಞುಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಆನೇಞ್ಜಂ ಚೇ ಸಙ್ಖಾರಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತಿ, ಆನೇಞ್ಜೂಪಗಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೫೧) ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯಾ**ತಿ ಆನೇಞ್ಜಸ್ಸ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಸಪ್ಪಾಯಾ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಸಾ ಆನೇಞ್ಜಸ್ಸೇವ, ಉಪರಿ ಅರಹತ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಸಪ್ಪಾಯಾವ ಉಪಕಾರಭೂತಾಯೇವಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಕಆನೇಞ್ಜೇ ಸಮಾಧಿವಸೇನ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ।

೬೭. **ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀ**ತಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಪತ್ವಾ ಏವಂ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಹೇಟ್ಠಿಮೇನ ಭಿಕ್ಖುನಾ ಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ ತಸ್ಸ ಚ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅತ್ತನೋ ಚಾತಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರಿನೋ**ತಿ ರೂಪಪಟಿಬಾಹನೇನ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಬಹುಲಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। **ಆನೇಞ್ಜಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಾನಾನೇಞ್ಜಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಸೇಸಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ। ಯಥಾ ಚ ಇಧ, ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ವಿಸೇಸಮತ್ತಮೇವ ಪನ ವಕ್ಖಾಮ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ದುತಿಯಆನೇಞ್ಜೇ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ, "ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪ"ನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೇನ ಕಥಿತಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಪತ್ವಾ ಏವಂ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ದ್ವೀಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ ತೇಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಚಾತಿ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ಉಭಯಮೇತಂ ಅನಿಚ್ಚನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಅಟ್ಠ ಏಕೇಕಕೋಟ್ಠಾಸಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕವಸೇನ ಪನ ಸಙ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉಭಯನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನಾಲಂ ಅಭಿನನ್ದಿತುನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಭಿನನ್ದಿತುಂ ನ ಯುತ್ತಂ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರಿನೋ**ತಿ ಕಾಮಪಟಿಬಾಹನೇನ ಚ ರೂಪಪಟಿಬಾಹನೇನ ಚ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಬಹುಲಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। **ಆನೇಞ್ಜಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಾನಾನೇಞ್ಜಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ತತಿಯಆನೇಞ್ಜೇ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ।

೬೮. **ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀ**ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಪತ್ವಾ ಏವಂ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ತೀಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ ತೇಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಚಾತಿ ಚತುನ್ನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ಯತ್ಥೇತಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀ**ತಿ ಯಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಪತ್ವಾ ಏತಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಞ್ಞಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। **ಏತಂ ಸನ್ತಂ ಏತಂ ಪಣೀತನ್ತಿ** ಏತಂ ಅಙ್ಗಸನ್ತತಾಯ ಆರಮ್ಮಣಸನ್ತತಾಯ ಚ **ಸನ್ತಂ**, ಅತಪ್ಪಕಟ್ಠೇನ **ಪಣೀತಂ**। **ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರಿನೋ**ತಿ ತಾಸಂ ಸಞ್ಞಾನಂ ಪಟಿಬಾಹನೇನ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಬಹುಲಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಠಮಾಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ ಸಮಾಧಿವಸೇನ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ।

ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಮೇವ ಪತ್ವಾ ಏವಂ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಚತೂಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ ತೇಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಚಾತಿ ಪಞ್ಚನ್ನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾತಿ** ಅಹಂ ಮಮಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬೇನ ಸುಞ್ಞಂ ತುಚ್ಛಂ ರಿತ್ತಂ। ಏವಮೇತ್ಥ ದ್ವಿಕೋಟಿಕಾ ಸುಞ್ಞತಾ ದಸ್ಸಿತಾ। **ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರಿನೋತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪಟಿಪದಞ್ಚ ಇಮಞ್ಚ ಸುಞ್ಞತಪಟಿಪದಂ ಬಹುಲಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ದುತಿಯಾಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ।

೭೦. **ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀತಿ** ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಮೇವ ಪತ್ವಾ ಏವಂ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ ತೇಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಚಾತಿ ಛನ್ನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ನಾಹಂ ಕ್ವಚನಿ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚನತಸ್ಮಿಂ, ನ ಚ ಮಮ ಕ್ವಚನಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚನಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಚತುಕೋಟಿಕಾ ಸುಞ್ಞತಾ ಕಥಿತಾ। ಕಥಂ? ಅಯಞ್ಹಿ **ನಾಹಂ ಕ್ವಚನೀತಿ** ಕ್ವಚಿ ಅತ್ತಾನಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, **ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚನತಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತಾನಂ ಕಸ್ಸಚಿ ಪರಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಅತ್ತನೋ ಭಾತಿಟ್ಠಾನೇ ಭಾತರಂ ಸಹಾಯಟ್ಠಾನೇ ಸಹಾಯಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಮಞ್ಞಿತ್ವಾ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚ ಮಮ ಕ್ವಚನೀತಿ** ಏತ್ಥ ಮಮ - ಸದ್ದಂ ತಾವ ಠಪೇತ್ವಾ ನ ಚ ಕ್ವಚನಿ ಪರಸ್ಸ ಚ ಅತ್ತಾನಂ ಕ್ವಚಿ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅಯಮತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ಮಮ - ಸದ್ದಂ ಆಹರಿತ್ವಾ **ಮಮ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚನಂ ನತ್ಥೀತಿ** ಸೋ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾ ಮಮ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಅತ್ಥೀತಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಅತ್ತನೋ ಭಾತಿಟ್ಠಾನೇ ಭಾತರಂ ಸಹಾಯಟ್ಠಾನೇ ಸಹಾಯಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರನ್ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಠಾನೇ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಇಮಿನಾ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇನ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಮಯಂ ಯಸ್ಮಾ ನೇವ ಕತ್ಥಚಿ ಅತ್ತಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ತಂ ಪರಸ್ಸ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಪಸ್ಸತಿ, ನ ಪರಸ್ಸ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಕಿಞ್ಚನಭಾವೇ ಉಪನೇತಬ್ಬಂ ಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಂ ಸುಞ್ಞತಾ ಚತುಕೋಟಿಕಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರಿನೋತಿ** ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಪ್ಪಟಿಪದಂ ಇಮಂ ಚತುಕೋಟಿಸುಞ್ಞತಞ್ಚ ಬಹುಲಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ತತಿಯಾಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನೇವ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ।

ಇತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಪತ್ವಾ ಏವಂ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಛಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ ತೇಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಚಾತಿ ಸತ್ತನ್ನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ಯತ್ಥೇತಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತೀತಿ** ಯಂ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಪತ್ವಾ ಏತ್ಥ ಏತಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸಞ್ಞಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। **ತಬ್ಬಹುಲವಿಹಾರಿನೋತಿ** ತಾಸಂ ಸಞ್ಞಾನಂ ಪಟಿಬಾಹನೇನ ತಮೇವ ಪಟಿಪದಂ ಬಹುಲಂ ಕತ್ವಾ ವಿಹರನ್ತಸ್ಸ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೇ ಸಮಾಧಿವಸೇನ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ।

೭೧. **ನೋ ಚಸ್ಸ ನೋ ಚ ಮೇ ಸಿಯಾತಿ** ಸಚೇ ಮಯ್ಹಂ ಪುಬ್ಬೇ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ ನ ಆಯೂಹಿತಂ ಅಸ್ಸ, ಯಂ ಮೇ ಇದಂ ಏತರಹಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಂ ಏತಂ ಮೇ ನ ಸಿಯಾ ನಪ್ಪವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ಸಚೇ ಏತರಹಿ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ ಆಯೂಹಿತಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ನ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಅನಾಗತೇ ಮೇ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಯದತ್ಥಿ ಯಂ ಭೂತಂ ತಂ ಪಜಹಾಮೀತಿ** ಯಂ ಅತ್ಥಿ ಯಂ ಭೂತಂ ಏತರಹಿ ಖನ್ಧಪಞ್ಚಕಂ, ತಂ ಪಜಹಾಮಿ। **ಏವಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಪಟಿಲಭತೀತಿ** ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಂ ಲಭತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯ ನು ಖೋ ಸೋ, ಭನ್ತೇ, ಭಿಕ್ಖು ನ ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯಾತಿ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ, ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮ್ಪಿ ಓಸಕ್ಕನಾಪಿ ಪಟಿಪದಾಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪಿ ಕಥಿತಾ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಪಾದಕಾನಿ ಕತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ, ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಕಥಿತಂ, ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅಪೇತ್ಥಾತಿ** ಅಪಿ ಏತ್ಥ। **ಸೋ ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಅಭಿನನ್ದತೀತಿ** ಸೋ ತಂ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಂ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಅಭಿನನ್ದನಾಹಿ ಅಭಿನನ್ದತಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ** ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಸ್ಸಿತಂ ಹೋತಿ। **ತದುಪಾದಾನನ್ತಿ** ಯಂ ನಿಕನ್ತಿವಿಞ್ಞಾಣಂ,

ತಂ ತಸ್ಸ ಉಪಾದಾನಂ ನಾಮ ಗಹಣಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। **ಸಉಪಾದಾನೋ**ತಿ ಸಗಹಣೋ। **ನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಾಲಯೋ ಭಿಕ್ಖು ಮಮ ಸಾಸನೇ ನ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। ಯೋ ಪನ ವಿಹಾರಪರಿವೇಣಉಪಟ್ಠಾಕಾದೀಸು ಸಾಲಯೋ, ತಸ್ಮಿಂ ವತ್ತಬ್ಬಮೇವ ನತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಕಹಂ ಪನಾ**ತಿ? ಕತ್ಥ ಪನ? **ಉಪಾದಿಯಮಾನೋ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಮಾನೋ ಗಣ್ಹಾತಿ। **ಉಪಾದಾನಸೇಟ್ಠಂ ಕಿರ ಸೋ, ಭನ್ತೇ**ತಿ, ಭನ್ತೇ, ಸೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಗಹೇತಬ್ಬಟ್ಠಾನಂ ಸೇಟ್ಠಂ ಉತ್ತಮಂ ಭವಂ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಸೇಟ್ಠಭವೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಕಥಿತಾ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥೇತುಂ **ಇಧಾನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೭೩. **ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಸ್ಸಾಯಾ**ತಿ ತಂ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ। **ಓಘಸ್ಸ ನಿತ್ಥರಣಾ ಅಕ್ಖಾತಾ**ತಿ ಓಘತರಣಂ ಕಥಿತಂ, ತತಿಯಜ್ಝಾನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಭಿಕ್ಖುನೋ ಓಘನಿತ್ಥರಣಾ ಕಥಿತಾ…ಪೇ॰… ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಭಿಕ್ಖುನೋ ಓಘನಿತ್ಥರಣಾ ಕಥಿತಾತಿ ವದತಿ।

ಕತಮೋ ಪನ, ಭನ್ತೇ, ಅರಿಯೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ ಇಧ ಕಿಂ ಪುಚ್ಛತಿ? ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ತಾವ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ನಾವಂ ವಾ ಉಳುಮ್ಪಾದೀನಿ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹೋಘಂ ತರಿತ್ವಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ನ ಕಿಲಮತಿ। ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಪನ ಪಕಿಣ್ಣಕಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಬಾಹುಬಲೇನ ಸೋತಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ಕಿಲಮತಿ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಸ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅರಿಯಸಾವಕೋ**ತಿ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। ಅಯಞ್ಹಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಟ್ಠಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ ತೇಸಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ತನೋ ಚಾತಿ ನವನ್ನಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಸತಿ। **ಏಸ ಸಕ್ಕಾಯೋ ಯಾವತಾ ಸಕ್ಕಾಯೋ**ತಿ ಯತ್ತಕೋ ತೇಭೂಮಕವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತೋ ಸಕ್ಕಾಯೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬೋಪಿ ಸೋ ಏಸ ಸಕ್ಕಾಯೋ, ನ ಇತೋ ಪರಂ ಸಕ್ಕಾಯೋ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ।

ಏತಂ ಅಮತಂ ಯದಿದಂ ಅನುಪಾದಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಮೋಕ್ಖೋತಿ ಯೋ ಪನೇಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪಾದಾವಿಮೋಕ್ಖೋ ನಾಮ, ಏತಂ ಅಮತಂ ಏತಂ ಸನ್ತಂ ಏತಂ ಪಣೀತನ್ತಿ ಪಟಿಸಞ್ಚಿಕ್ಖತಿ। ಅಞ್ಞತ್ಥ ಚ "ಅನುಪಾದಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ।

ಕೇವಲಂ ಪನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ, ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿ, ನವಸು ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಕಥಂ? ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ತಾವ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ, ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಕಥಿತಾ, ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ, ತಥಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ। ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಪನ ಪದಟ್ಠಾನಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಾನಂ ತಿಣ್ಣಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ, ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಕಥಿತಾ, ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತಂ। ತಥಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ। ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಪಾದಕಂ ಕತ್ವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಪನ ಓಸಕ್ಕನಾ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಪನ ಅರಹತ್ತಞ್ಚ ಕಥಿತಂ। ಸುಕ್ಖವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಮೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಓಸಕ್ಕನಾ ಕಥಿತಾ, ಅಟ್ಠಸು ಠಾನೇಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿ, ನವಸು ಠಾನೇಸು ಅರಹತ್ತಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮಞ್ಚ ಪನ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಓಸಕ್ಕನಂ ಅಟ್ಠಸು ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನವಸು ಅರಹತ್ತಂ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಕಥೇನ್ತೇನ ಇಮಂ ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತಂ ಸುಕಥಿತಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಆನೇಞ್ಜಸಪ್ಪಾಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಗಣಕಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಗಣಕಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯಾವ ಪಚ್ಛಿಮಸೋಪಾನಕಳೇವರಾ**ತಿ ಯಾವ ಪಠಮಸೋಪಾನಫಲಕಾ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ಸತ್ತಭೂಮಿಕೋ ಪಾಸಾದೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ, ವತ್ಥುಂ ಸೋಧೇತ್ವಾ ಥಮ್ಭುಸ್ಸಾಪನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಯಾವ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಕರಣಾ ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಾ ಚೇತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಯದಿದಂ ಅಜ್ಝೇನೇ**ತಿ ತಯೋಪಿ ವೇದಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ಅಧೀಯಿತುಂ, ಏತೇಸಂ ಅಜ್ಝೇನೇಪಿ ಪನ ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಾವ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಇಸ್ಸತ್ಥೇ**ತಿ ಆವುಧವಿಜ್ಜಾಯಪಿ ಏಕದಿವಸೇನೇವ ವಾಲವೇಧಿ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ, ಠಾನಸಮ್ಪಾದನಮುಟ್ಠಿಕರಣಾದೀಹಿ ಪನ ಏತ್ಥಾಪಿ ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಸಙ್ಖಾನೇ**ತಿ ಗಣನಾಯ। ತತ್ಥ ಅನುಪುಬ್ಬಕಿರಿಯಂ ಅತ್ತನಾವ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಏವಂ ಗಣಾಪೇಮಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೭೫. **ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಇಧ ಭಗವಾ ಯಸ್ಮಾ ಬಾಹಿರಸಮಯೇ ಯಥಾ ಯಥಾ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಕೇರಾಟಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನಂ ಬಾಹಿರಸಮಯೇನ ಅನುಪಮೇತ್ವಾ ಭದ್ರಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೇನ ಉಪಮೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಭದ್ರೋ ಹಿ ಅಸ್ಸಾಜಾನೀಯೋ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾರಣೇ ದಮಿತೋ ಹೋತಿ, ತಂ ಜೀವಿತಹೇತುಪಿ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ। ಏವಮೇವ ಸಾಸನೇ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಸೀಲವೇಲಂ ನಾತಿಕ್ಕಮತಿ। **ಮುಖಾಧಾನೇ**ತಿ ಮುಖಟ್ಠಪನೇ।

೭೬. **ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯ ಚಾ**ತಿ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಹಿ ಸಮಙ್ಗೀಭಾವತ್ಥಾಯ । ದ್ವೇ ಹಿ ಖೀಣಾಸವಾ ಸತತವಿಹಾರೀ ಚ ನೋಸತತವಿಹಾರೀ ಚ। ತತ್ಥ **ಸತತವಿಹಾರೀ** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾಪಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನೋ **ಸತತವಿಹಾರೀ** ಪನ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇಪಿ ಕಿಚ್ಚೇ ಕಿಚ್ಚಪ್ಪಸುತೋ ಹುತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು - ಏಕೋ ಕಿರ ಖೀಣಾಸವತ್ಥೇರೋ ಖೀಣಾಸವಸಾಮಣೇರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞವಾಸಂ ಗತೋ, ತತ್ಥ ಮಹಾಥೇರಸ್ಸ ಸೇನಾಸನಂ ಪತ್ತಂ, ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಂ ವಿತಕ್ಕೇನ್ತೋ ಥೇರೋ ಏಕದಿವಸಮ್ಪಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಸಾಮಣೇರೋ ಪನ ತೇಮಾಸಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿರತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತ್ವಾ "ಸಪ್ಪಾಯೋ , ಭನ್ತೇ, ಅರಞ್ಞವಾಸೋ ಜಾತೋ"ತಿ ಥೇರಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಥೇರೋ "ನ ಜಾತೋ, ಆವುಸೋ"ತಿ ಆಹ। ಇತಿ ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಖೀಣಾಸವೋ, ಸೋ ಇಮೇ ಧಮ್ಮೇ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾವ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ "ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾಯ ಚಾ"ತಿ ಆಹ।

೭೮. **ಯೇಮೇ, ಭೋ ಗೋತಮಾ**ತಿ ತಥಾಗತೇ ಕಿರ ಕಥಯನ್ತೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ "ಇಮೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ನ ಆರಾಧೇನ್ತಿ, ಇಮೇ ಆರಾಧೇನ್ತೀ"ತಿ ನಯೋ ಉದಪಾದಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಂ ವತ್ತುಮಾರದ್ಧೋ।

ಪರಮಜ್ಜಧಮ್ಮೇಸೂತಿ ಅಜ್ಜಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ಛಸತ್ಥಾರಧಮ್ಮಾ, ತೇಸು ಗೋತಮವಾದೋವ, ಪರಮೋ ಉತ್ತಮೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಗಣಕಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಗೋಪಕಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೭೯. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಗೋಪಕಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಭಗವತೀ**ತಿ ಭಗವತಿ ಅಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ, ಧಾತುಭಾಜನೀಯಂ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗೀತಿಂ ಕಾತುಂ ರಾಜಗಹಂ ಆಗತಕಾಲೇ । **ರಞ್ಞೋ ಪಜ್ಜೋತಸ್ಸ ಆಸಙ್ಕಮಾನೋ**ತಿ ಚಣ್ಡಪಜ್ಜೋತೋ ನಾಮೇಸ ರಾಜಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಸಹಾಯೋ ಅಹೋಸಿ, ಜೀವಕಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜಕಾರಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ದಳ್ಹಮಿತ್ತೋವ ಜಾತೋ, ಸೋ "ಅಜಾತಸತ್ತುನಾ ದೇವದತ್ತಸ್ಸ ವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಿತಾ

ಘಾತಿತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಮಮ ಪಿಯಮಿತ್ತಂ ಘಾತೇತ್ವಾ ಏಸ ರಜ್ಜಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮಞ್ಞತಿ, ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಸಹಾಯಾನಂ ಅತ್ಥಿಕಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪರಿಸತಿ ವಾಚಂ ಅಭಾಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಆಸಙ್ಕಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ರಞ್ಞೋ ಪಜ್ಜೋತಸ್ಸ ಆಸಙ್ಕಮಾನೋ"ತಿ। **ಕಮ್ಮನ್ತೋ**ತಿ ಬಹಿನಗರೇ ನಗರಪಟಿಸಙ್ಖಾರಾಪನತ್ಥಾಯ ಕಮ್ಮನ್ತಟ್ಠಾನಂ।

ಉಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಮಯಂ ಧಮ್ಮವಿನಯಸಙ್ಗೀತಿಂ ಕಾರೇಸ್ಸಾಮಾತಿ ವಿಚರಾಮ, ಅಯಞ್ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ ರಾಜವಲ್ಲಭೋ ಸಙ್ಗಹೇ ಕತೇ ವೇಳುವನಸ್ಸ ಆರಕ್ಖಂ ಕರೇಯ್ಯಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ತೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹೀ**ತಿ ತೇಹಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಧಮ್ಮೇಹಿ। **ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಸಬ್ಬಂ। **ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ಸಬ್ಬಂ। ಕಿಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ? ಛ ಹಿ ಸತ್ಥಾರೋ ಪಠಮತರಂ ಅಪ್ಪಞ್ಞಾತಕುಲೇಹಿ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತೇ ತಥಾಗತೇ ಧರಮಾನೇಯೇವ ಕಾಲಙ್ಕತಾ, ಸಾವಕಾಪಿ ನೇಸಂ ಅಪ್ಪಞ್ಞಾತಕುಲೇಹೇವ ಪಬ್ಬಜಿತಾ। ತೇ ತೇಸಂ ಅಚ್ಚಯೇನ ಮಹಾವಿವಾದಂ ಅಕಂಸು। ಸಮಣೋ ಪನ ಗೋತಮೋ ಮಹಾಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ತಸ್ಸ ಅಚ್ಚಯೇನ ಸಾವಕಾನಂ ಮಹಾವಿವಾದೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಯಂ ಕಥಾ ಸಕಲಜಮ್ಬುದೀಪಂ ಪತ್ಥರಮಾನಾ ಉದಪಾದಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಚ ಧರನ್ತೇ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಿವಾದೋ ನಾಹೋಸಿ। ಯೋಪಿ ಅಹೋಸಿ, ಸೋಪಿ ತತ್ಥೇವ ವೂಪಸಮಿತೋ। ಪರಿನಿಬ್ಬುತಕಾಲೇ ಪನಸ್ಸ - "ಅಟ್ಠಸಟ್ಠಿಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸುಬ್ಬೇಧಂ ಸಿನೇರುಂ ಅಪವಾಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥಸ್ಸ ವಾತಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪುರಾಣಪಣ್ಣಂ ಕಿಂ ಠಸ್ಸತಿ, ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಅಲಜ್ಜಮಾನೋ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ಕಸ್ಸ ಲಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಹಾಸಂವೇಗಂ ಜನೇತ್ವಾ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗಾ ಜಾತಾ ಅತಿವಿಯ ಉಪಸನ್ತುಪಸನ್ತಾ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಏತನ್ತಿ ಇದಂ ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅನುಸಞ್ಞಾಯಮಾನೋ**ತಿ ಅನುಸಞ್ಚಾಯಮಾನೋ, ಕತಾಕತಂ ಜಾನನ್ತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅನುವಿಚರಮಾನೋ ವಾ।

೮೦. **ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮಪುಚ್ಛಮೇವ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ**ತಿ ಅಪ್ಪಟಿಸರಣೇ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ। **ಕೋ ಹೇತು ಸಾಮಗ್ಗಿಯಾ**ತಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಮಗ್ಗಭಾವಸ್ಸ ಕೋ ಹೇತು ಕೋ ಪಚ್ಚಯೋ। **ಧಮ್ಮಪ್ಪಟಿಸರಣಾ**ತಿ ಧಮ್ಮೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪಟಿಸರಣಂ, ಧಮ್ಮೋ ಅವಸ್ಸಯೋತಿ ದೀಪೇತಿ।

೮೧. **ಪವತ್ತತೀ**ತಿ ಪಗುಣಂ ಹುತ್ವಾ ಆಗಚ್ಛತಿ। **ಆಪತ್ತಿ ಹೋತಿ ವೀತಿಕ್ಕಮೋ**ತಿ ಉಭಯಮೇತಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಆಣಾತಿಕ್ಕಮನಮೇವ। **ಯಥಾಧಮ್ಮಂ ಯಥಾನುಸಿಟ್ಠಂ ಕಾರೇಮಾ**ತಿ ಯಥಾ ಧಮ್ಮೋ ಚ ಅನುಸಿಟ್ಠಿ ಚ ಠಿತಾ, ಏವಂ ಕಾರೇಮಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನ ಕಿರ ನೋ ಭವನ್ತೋ ಕಾರೇನ್ತಿ ಧಮ್ಮೋ ನೋ ಕಾರೇತೀತಿ ಪದದ್ವಯೇಪಿ ನೋ ಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ನ ಕಿರ ಭವನ್ತೋ ಕಾರೇನ್ತಿ, ಧಮ್ಮೋವ ಕಾರೇತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

೮೨. **ತಗ್ಘಾ**ತಿ ಏಕಂಸೇ ನಿಪಾತೋ। **ಕಹಂ ಪನ ಭವಂ ಆನನ್ದೋ**ತಿ ಕಿಂ ಥೇರಸ್ಸ ವೇಳುವನೇ ವಸನಭಾವಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ? ಜಾನಾತಿ। ವೇಳುವನಸ್ಸ ಪನ ಅನೇನ ಆರಕ್ಖಾ ದಿನ್ನಾ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತಾನಂ ಉಕ್ಕಂಸಾಪೇತುಕಾಮೋ ಪುಚ್ಛತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ತೇನ ತತ್ಥ ಆರಕ್ಖಾ ದಿನ್ನಾ? ಸೋ ಕಿರ ಏಕದಿವಸಂ ಮಹಾಕಚ್ಚಾಯನತ್ಥೇರಂ ಗಿಜ್ಝಕೂಟಾ ಓತರನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಮಕ್ಕಟೋ ವಿಯ ಏಸೋ"ತಿ ಆಹ। ಭಗವಾ ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ - "ಸಚೇ ಖಮಾಪೇತಿ, ಇಚ್ಚೇತಂ ಕುಸಲಂ। ನೋ ಚೇ ಖಮಾಪೇತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ವೇಳುವನೇ ಗೋನಙ್ಗಲಮಕ್ಕಟೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ತಂ ಕಥಂ ಸುತ್ವಾ - "ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ ಕಥಾಯ ದ್ವೇಧಾಭಾವೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪಚ್ಛಾ ಮೇ ಮಕ್ಕಟಭೂತಕಾಲೇ ಗೋಚರಟ್ಠಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ವೇಳುವನೇ ನಾನಾವಿಧೇ ರುಕ್ಖೇ ರೋಪೇತ್ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಅದಾಸಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಮಕ್ಕಟೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। "ವಸ್ಸಕಾರಾ"ತಿ ವುತ್ತೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಮೀಪೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। **ತಗ್ಘಾ**ತಿ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಏಕಂಸವಚನೇಯೇವ ನಿಪಾತೋ। **ತಗ್ಘ, ಭೋ ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಏವಂ ಥೇರೇನ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಅತ್ತನೋ ಉಕ್ಕಂಸಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅಹಮ್ಪಿ ಥೇರಂ ಉಕ್ಕಂಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಮಾಹ।

೮೪. ನ ಚ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ವಣ್ಣಿತಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅವಣ್ಣಿತಜ್ಝಾನಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ, ಅಯಂ ಪನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಸಬ್ಬಮೇವ ವಣ್ಣೇತೀತಿ ಪಞ್ಹಂ ವಿಸಂವಾದೇತಿ, ನ ಖೋ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಇಮಸ್ಸ ಮುಖಂ ಉಲ್ಲೋಕೇತುಂ ನ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ರಕ್ಖಿತುಂ, ಪಞ್ಹಂ ಉಜುಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಇದಂ ವತ್ತುಂ ಆರದ್ಧಂ। **ಅನ್ತರಂ ಕರಿತ್ವಾತಿ** ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕರಿತ್ವಾ। **ಏವರೂಪಂ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಸೋ ಭಗವಾ ಝಾನಂ ವಣ್ಣೇಸೀತಿ** ಇಧ ಸಬ್ಬಸಙ್ಗಾಹಕಜ್ಝಾನಂ ನಾಮ ಕಥಿತಂ।

ಯಂ ನೋ ಮಯನ್ತಿ ಅಯಂ ಕಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಸ್ಸಕಾರಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಉಸೂಯತಿ, ತೇನ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅಕಥನಂ ಪಚ್ಚಾಸೀಸಮಾನೋ ಕಥಿತಭಾವಂ ಞತ್ವಾ "ವಸ್ಸಕಾರೇನ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ತಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ, ಮಯಾ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಂ ಪನ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಉಪ್ಪೀಳೇನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕದೇಸಮೇವ ಕಥೇಸೀ"ತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಗೋಪಕಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಮಹಾಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೮೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತದಹೂತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಅಹು, ತಸ್ಮಿಂ ದಿವಸೇತಿ ಅತ್ಥೋ। ಉಪವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ **ಉಪೋಸಥೋ।** ಉಪವಸನ್ತೀತಿ ಸೀಲೇನ ವಾ ಅನಸನೇನ ವಾ ಉಪೇತಾ ಹುತ್ವಾ ವಸನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥುದ್ಧಾರೋ - "ಆಯಾಮ, ಆವುಸೋ, ಕಪ್ಪಿನ, ಉಪೋಸಥಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿಆದೀಸು ಹಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೋ ಉಪೋಸಥೋ। "ಅಟ್ಠಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಖೋ ವಿಸಾಖೇ ಉಪೋಸಥೋ ಉಪವುತ್ಥೋ"ತಿಆದೀಸು (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೮.೫೩) ಸೀಲಂ। "ಸುದ್ಧಸ್ಸ ವೇ ಸದಾ ಫಗ್ಗು, ಸುದ್ಧಸ್ಸುಪೋಸಥೋ ಸದಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೯) ಉಪವಾಸೋ। "ಉಪೋಸಥೋ ನಾಮ ನಾಗರಾಜಾ"ತಿಆದೀಸು (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೪೬) ಪಞ್ಞತ್ತಿ। "ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತದಹುಪೋಸಥೇ ಸಭಿಕ್ಖುಕಾ ಆವಾಸಾ"ತಿಆದೀಸು (ಮಹಾವ॰ ೧೮೧) ಉಪವಸಿತಬ್ಬದಿವಸೋ। ಇಧಾಪಿ ಸೋಯೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ । ಸೋ ಪನೇಸ ಅಟ್ಠಮೀಚಾತುದ್ದಸೀಪನ್ನರಸೀಭೇದೇನ ತಿವಿಧೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೇಸದ್ವಯನಿವಾರಣತ್ಥಂ **ಪನ್ನರಸೇತಿ** ವುತ್ತಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಉಪವಸನ್ತಿ ಏತ್ಥಾತಿ ಉಪೋಸಥೋ"ತಿ। ಮಾಸಪುಣ್ಣತಾಯ ಪುಣ್ಣಾ ಸಂಪುಣ್ಣಾತಿ **ಪುಣ್ಣಾ। ಮಾ**-ಇತಿ ಚನ್ದೋ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೋ ಏತ್ಥ ಪುಣ್ಣೋತಿ **ಪುಣ್ಣಮಾ।** ಏವಂ ಪುಣ್ಣಾಯ ಪುಣ್ಣಮಾಯಾತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದದ್ವಯೇ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದೇಸನ್ತಿ ಕಾರಣಂ। **ತೇನ ಹಿ ತ್ವಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಕೇ ಆಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಾತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಅಕಥೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇಸೀತಿ। ಅಯಂ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾನಂ ಪಧಾನಿಯಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅರಞ್ಞೇ ವಸತಿ, ತೇ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಘಟೇನ್ತಿ ವಾಯಮನ್ತಿ। ಮಹಾಭೂತಾನಿ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಉಪಾದಾರೂಪಾನಿ, ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಲಕ್ಖಣಾರಮ್ಮಣಿಕವಿಪಸ್ಸನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಅಥ ನೇ ಆಚರಿಯುಪಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ಥೇರೋ ಮಹಾಭೂತಪರಿಗ್ಗಹಾದೀನಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಕಥೇನ್ತಿ, ಮಗ್ಗಫಲಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತಾ ಪನ ಕಥೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಥ ಥೇರೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಮ ಸನ್ತಿಕೇ ಏತೇಸಂ ಓವಾದಸ್ಸ ಪರಿಹಾನಿ ನತ್ಥಿ, ಇಮೇ ಚ ಆರದ್ಧವೀರಿಯಾ ವಿಹರನ್ತಿ। ಕುಕ್ಕುಟಸ್ಸ ಪಾನೀಯಪಿವನಕಾಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ನೇಸಂ ಪಮಾದಕಿರಿಯಾ ನತ್ಥಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಮಗ್ಗಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಅಹಂ ಇಮೇಸಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ನ ಜಾನಾಮಿ, ಬುದ್ಧವೇನೇಯ್ಯಾ ಏತೇ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ , ಗಹೇತ್ವಾ ನೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ, ಅಥ ನೇಸಂ ಸತ್ಥಾ ಚರಿಯವಸೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸತೀ"ತಿ, ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತೋ।

ಸತ್ಥಾಪಿ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಆನನ್ದತ್ಥೇರೇನ ಉಪನೀತಂ ಉದಕಂ ಆದಾಯ ಸರೀರಂ ಉತುಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದಪರಿವೇಣೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋಪಿ ನಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಸೂರಿಯೋ ಅತ್ಥಙ್ಗಮೇತಿ, ಚನ್ದೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಮಜ್ಝಟ್ಠಾನೇ ಚ ಭಗವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ। ಚನ್ದಸ್ಸ ಪಭಾ ನತ್ಥಿ, ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಪಭಾ ನತ್ಥಿ, ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾನಂ ಪಭಂ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣಾ ಯಮಕಬುದ್ಧರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಾ ಪುಞ್ಜಾ ಪುಞ್ಜಾ ಹುತ್ವಾ ದಿಸಾವಿದಿಸಾಸು ಧಾವನ್ತೀತಿ ಸಬ್ಬಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ವಣ್ಣಭೂಮಿ ನಾಮೇಸಾ, ಧಮ್ಮಕಥಿಕಸ್ಸೇವೇತ್ಥ ಥಾಮೋ ಪಮಾಣಂ, ಯತ್ತಕಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತತ್ತಕಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ದುಕ್ಕಥಿತನ್ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಸನ್ನಿಸಿನ್ನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಥೇರೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇಸಿ। ತತೋ ಭಗವಾ - "ಸಚೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಿತಕೇ ಪುಚ್ಛನ್ತೇ 'ಆಚರಿಯೋ ನೋ ಉಟ್ಠಿತೋ'ತಿ ಸೇಸಭಿಕ್ಖೂ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಏವಂ ತಥಾಗತೇ ಅಗಾರವೋ ಕತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಅಥ ನಿಸಿನ್ನಾವ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಆಚರಿಯೇ ಅಗಾರವೋ ಕತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಏಕಗ್ಗಾ ಹುತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಆಚರಿಯೇ ಪನ ನಿಸಿನ್ನೇ ತೇಪಿ ನಿಸೀದಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತತೋ ಏಕಗ್ಗಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ಸಕ್ಕುಣಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ ಭಗವಾ ಠಿತಸ್ಸ ಅಕಥೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇತೀತಿ।

ಇಮೇ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇತಿ ವಿಮತಿಪುಚ್ಛಾ ವಿಯ ಕಥಿತಾ। ಥೇರೋ ಪನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ ಮಹಾಖೀಣಾಸವೋ, ನತ್ಥಿ ಏತಸ್ಸ ವಿಮತಿ। ಜಾನನ್ತೇನಪಿ ಪನ ಅಜಾನನ್ತೇನ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇ ಹಿ ಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛತಿ, "ಜಾನಾತಿ ಅಯ"ನ್ತಿ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ ಏಕದೇಸಮೇವ ಕಥೇತಿ। ಅಜಾನನ್ತೇನ ವಿಯ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪನ ಕಥೇನ್ತೋ ಇತೋ ಚ ಏತ್ತೋ ಚ ಕಾರಣಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇತಿ। ಕೋಚಿ ಪನ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛತಿ। ಥೇರೋ ಏವರೂಪಂ ವಚನಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಜಾನನ್ತೋಯೇವ ಪನ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಪುಚ್ಛತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಛನ್ದಮೂಲಕಾತಿ ತಣ್ಹಾಮೂಲಕಾ। **ಏವಂರೂಪೋ ಸಿಯ**ನ್ತಿ ಸಚೇ ಓದಾತೋ ಹೋತುಕಾಮೋ, ಹರಿತಾಲವಣ್ಣೋ ವಾ ಮನೋಸಿಲಾವಣ್ಣೋ ವಾ ಸಿಯನ್ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ । ಸಚೇ ಕಾಳೋ ಹೋತುಕಾಮೋ, ನೀಲುಪ್ಪಲವಣ್ಣೋ ವಾ ಅಞ್ಜನವಣ್ಣೋ ವಾ ಅತಸೀಪುಪ್ಫವಣ್ಣೋ ವಾ ಸಿಯನ್ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ। **ಏವಂವೇದನೋ**ತಿ ಕುಸಲವೇದನೋ ವಾ ಸುಖವೇದನೋ ವಾ ಸಿಯನ್ತಿ ಪತ್ಥೇತಿ। ಸಞ್ಞಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅತೀತೇ ಪತ್ಥನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಪತ್ಥೇನ್ತೇನಾಪಿ ಚ ನ ಸಕ್ಕಾ ತಂ ಲದ್ಧುಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಪಿ ನ ಹೋತಿ, ನ ಹಿ ಓದಾತೋ ಕಾಳಭಾವಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಾಳೋ ಹೋತಿ, ನ ಕಾಳೋ ವಾ ಓದಾತೋ, ದೀಘೋ ವಾ ರಸ್ಸೋ, ರಸ್ಸೋ ವಾ ದೀಘೋ, ದಾನಂ ಪನ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂ ವಾ ಸಮಾದಿಯಿತ್ವಾ "ಅನಾಗತೇ ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಹೋಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ"ತಿ ಪತ್ಥೇನ್ತಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ ಸಮಿಜ್ಝತಿ। ತಸ್ಮಾ ಅನಾಗತಮೇವ ಗಹಿತಂ।

ಖನ್ಧಾಧಿವಚನನ್ತಿ ಖನ್ಧಾನಂ ಖನ್ಧಪಣ್ಣತ್ತಿ ಕಿತ್ತಕೇನ ಹೋತೀತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

ಮಹಾಭೂತಾ ಹೇತೂತಿ "ತಯೋ ಕುಸಲಹೇತೂ"ತಿಆದೀಸು (ಧ॰ ಸ॰ ೧೪೪೧) ಹಿ ಹೇತುಹೇತು ವುತ್ತೋ। ಅವಿಜ್ಜಾ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾದೀನಂ ಸಾಧಾರಣತ್ತಾ ಸಾಧಾರಣಹೇತು। ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕದಾನೇ ಉತ್ತಮಹೇತು। ಇಧ ಪಚ್ಚಯಹೇತು ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ತತ್ಥ ಪಥವೀಧಾತು ಮಹಾಭೂತಂ ಇತರೇಸಂ ತಿಣ್ಣಂ ಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾರೂಪಸ್ಸ ಚ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಏವಂ ಸೇಸೇಸುಪಿ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಫಸ್ಸೋತಿ "ಫುಟ್ಠೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇದೇತಿ, ಫುಟ್ಠೋ ಸಞ್ಜಾನಾತಿ, ಫುಟ್ಠೋ ಚೇತೇತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೯೩) ವಚನತೋ ಫಸ್ಸೋ ತಿಣ್ಣಂ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। **ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣೇನ ತಾವ ಸದ್ಧಿಂ ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕಾನಂ ಉಪರಿಮಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ಸಮತಿಂಸ ರೂಪಾನಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂ ನಾಮರೂಪಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ ಚೇವ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಞ್ಚ ರೂಪಂ,

ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ನಾಮಂ। ತಂ ನಾಮರೂಪಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಪನಾಯ ಹೇತು ಚೇವ ಪಚ್ಚಯೋ ಚ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸೇಸವಿಞ್ಞಾಣೇಸು।

೮೭. **ಕಥಂ ಪನ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಇದಂ ಕಿತ್ತಕೇನ ನು ಖೋತಿ ವಟ್ಟಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ನ ಹೋತೀ**ತಿ ಇದಂ ವಿವಟ್ಟಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

೮೮. **ಅಯಂ ರೂಪೇ ಅಸ್ಸಾದೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪರಿಞ್ಞಾಪಟಿವೇಧೋ ಚೇವ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಞ್ಚ ಕಥಿತಂ। **ಅಯಂ ರೂಪೇ ಆದೀನವೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪಹಾನಪಟಿವೇಧೋ ಚೇವ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಞ್ಚ। **ಇದಂ ರೂಪೇ ನಿಸ್ಸರಣ**ನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಟಿವೇಧೋ ಚೇವ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಞ್ಚ। ಯೇ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ಧಮ್ಮಾ, ಅಯಂ ಭಾವನಾಪಟಿವೇಧೋ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೮೯. **ಬಹಿದ್ಧಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ। **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತೇಸೂ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಪನ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ। "ಸವಿಞ್ಞಾಣಕೇ ಕಾಯೇ"ತಿ ವಚನೇನ ವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ಕಾಯೋ ಗಹಿತೋವ, ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಹಣೇನ ಅನಿನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಂ ಗಣ್ಹಾತಿ।

೯೦. **ಅನತ್ತಕತಾನೀ**ತಿ ಅನತ್ತನಿ ಠತ್ವಾ ಕತಾನಿ। **ಕಮತ್ತಾನಂ ಫುಸಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಕತರಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತನಿ ಠತ್ವಾ ವಿಪಾಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೀತಿ ಸಸ್ಸತದಸ್ಸನಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ತಣ್ಹಾಧಿಪತೇಯ್ಯೇನಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾಜೇಟ್ಠಕೇನ। **ತತ್ರ ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। **ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಕತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಜಹಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ನವಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಅಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಚೂಳಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತುಣ್ಹೀಭೂತಂ ತುಣ್ಹೀಭೂತ**ನ್ತಿ ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ಅನುವಿಲೋಕೇತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ತುಣ್ಹೀಭೂತಮೇವ। **ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಪಸಾದಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ತತೋ ತತೋ ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಮ್ಪಿ ಅಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸೋ**ತಿ ಪಾಪಪುರಿಸೋ। **ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅನ್ಧೋ ಅನ್ಧಂ ವಿಯ ಸೋ ತಂ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹಂಸು। ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಅಸ್ಸದ್ಧಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಪಾಪಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸಭತ್ತೀ**ತಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಸೇವನೋ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸಚಿನ್ತೀ**ತಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಚಿನ್ತಾಯ ಚಿನ್ತಕೋ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸಮನ್ತೀ**ತಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಮನ್ತನಂ ಮನ್ತೇತಾ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸವಾಚೋ**ತಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸವಾಚಂ ಭಾಸಿತಾ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸಕಮ್ಮನ್ತೋ**ತಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಕಮ್ಮಾನಂ ಕತ್ತಾ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸದಿಟ್ಠೀ**ತಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸದಾನ**ನ್ತಿ ಅಸಪ್ಪುರಿಸೇಹಿ ದಾತಬ್ಬಂ ದಾನಂ। **ತ್ಯಾಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾ**ತಿ ತೇ ಅಸ್ಸ ಮಿತ್ತಾ। **ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಚೇತೇತೀ**ತಿ ಪಾಣಂ ಹನಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಿಚ್ಛಾ ಚರಿಸ್ಸಾಮಿ, ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಅತ್ತನೋ ದುಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಚಿನ್ತೇತಿ। **ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಅಸುಕೋ ಅಸುಕಂ ಪಾಣಂ ಹನ್ತಿ, ಅಸುಕಸ್ಸ ಸನ್ತಕಂ ಅದಿನ್ನಂ ಆದಿಯತಿ, ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತತಿ, ಏವಂ ನಂ ಆಣಾಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ

ಪರಸ್ಸ ದುಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಚಿನ್ತೇತಿ। **ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಾ**ತಿ ಅಹಂ ಅಸುಕಞ್ಚ ಅಸುಕಞ್ಚ ಗಹೇತ್ವಾ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ಉಭಯದುಕ್ಖತ್ಥಾಯ ಚಿನ್ತೇತೀತಿ।

ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯಪಿ ಮನ್ತೇತೀತಿಆದೀಸು ಅಹಂ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮನ್ತೇನ್ತೋ ಅತ್ತಬ್ಯಾಬಾಧಾಯ ಮನ್ತೇತಿ ನಾಮ। ಅಸುಕಂ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಪೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮನ್ತೇನ್ತೋ ಪರಬ್ಯಾಬಾಧಾಯ ಮನ್ತೇತಿ ನಾಮ। ಅಞ್ಞೇನ ಸದ್ಧಿಂ - "ಮಯಂ ಉಭೋಪಿ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ದಸ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮಪಥೇ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಮನ್ತೇನ್ತೋ ಉಭಯಬ್ಯಾಬಾಧಾಯ ಮನ್ತೇತಿ ನಾಮ।

ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ದಾನಂ ದೇತೀತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ಪುಗ್ಗಲಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕರೋತಿ। ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ನ ಸಕ್ಕರೋತಿ ನಾಮ ಉತ್ತಣ್ಡುಲಾದಿದೋಸಸಮನ್ನಾಗತಂ ಆಹಾರಂ ದೇತಿ, ನ ಪಸನ್ನಂ ಕರೋತಿ। ಪುಗ್ಗಲಂ ನ ಸಕ್ಕರೋತಿ ನಾಮ ನಿಸೀದನಟ್ಠಾನಂ ಅಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಯತ್ಥ ವಾ ತತ್ಥ ವಾ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ಆಧಾರಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದಾನಂ ದೇತಿ। **ಅಸಹತ್ಥಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಹತ್ಥೇನ, ನ ದೇತಿ, ದಾಸಕಮ್ಮಕಾರಾದೀಹಿ ದಾಪೇತಿ। **ಅಚಿತ್ತಿಕತ್ವಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತನಯೇನ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೇಪಿ ಪುಗ್ಗಲೇಪಿ ನ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ದೇತಿ। **ಅಪವಿದ್ಧ**ನ್ತಿ ಛಡ್ಡೇತುಕಾಮೋ ಹುತ್ವಾ ವಮ್ಮಿಕೇ ಉರಗಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೋ ವಿಯ ದೇತಿ। **ಅನಾಗಮನದಿಟ್ಠಿಕೋ**ತಿ ನೋ ಫಲಪಾಟಿಕಙ್ಖೀ ಹುತ್ವಾ ದೇತಿ।

ತತ್ಥ ಉಪಪಜ್ಜತೀತಿ ನ ದಾನಂ ದತ್ವಾ ನಿರಯೇ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಯಂ ಪನ ತೇನ ಪಾಪಲದ್ಧಿಕಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನಂ ಗಹಿತಂ, ತಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿರಯೇ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಸುಕ್ಕಪಕ್ಖೋ ವುತ್ತಪಟಿಪಕ್ಖನಯೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ದೇವಮಹತ್ತತಾ**ತಿ ಛಕಾಮಾವಚರದೇವಾ। **ಮನುಸ್ಸಮಹತ್ತತಾ**ತಿ ತಿಣ್ಣಂ ಕುಲಾನಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವ। ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಸುದ್ಧವಟ್ಟವಸೇನೇವ ಕಥಿತನ್ತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಪುಣ್ಣಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಠಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಅನುಪದವಗ್ಗೋ

೧. ಅನುಪದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೩. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಅನುಪದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ಏತಂ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೪) “ಪಣ್ಡಿತೋ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಗುಣಕಥಂ ಅವೋಚ। ಕಸ್ಮಾ? ಅವಸೇಸತ್ಥೇರೇಸು ಹಿ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರಸ್ಸ ಇದ್ಧಿಮಾತಿ ಗುಣೋ ಪಾಕಟೋ, ಮಹಾಕಸ್ಸಪಸ್ಸ ಧುತವಾದೋತಿ, ಅನುರುದ್ಧತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೋತಿ, ಉಪಾಲಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿನಯಧರೋತಿ, ರೇವತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಝಾಯೀ ಝಾನಾಭಿರತೋತಿ, ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಬಹುಸ್ಸುತೋತಿ। ಏವಂ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಥೇರಾನಂ ತೇ ತೇ ಗುಣಾ ಪಾಕಟಾ, ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಅಪಾಕಟಾ। ಕಸ್ಮಾ? ಪಞ್ಞವತೋ ಹಿ ಗುಣಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಅಕಥಿತಾ ಜಾನಿತುಂ। ಇತಿ ಭಗವಾ “ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಗುಣೇ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಸಭಾಗಪರಿಸಾಯ ಸನ್ನಿಪಾತಂ ಆಗಮೇಸಿ। ವಿಸಭಾಗಪುಗ್ಗಲಾನಞ್ಹಿ ಸನ್ತಿಕೇ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ತೇ ವಣ್ಣೇ ಕಥಿಯಮಾನೇ ಅವಣ್ಣಮೇವ ಕಥೇನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಿವಸೇ ಥೇರಸ್ಸ ಸಭಾಗಪರಿಸಾ ಸನ್ನಿಪತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ।

ತತ್ಥ **ಪಣ್ಡಿತೋ**ತಿ ಧಾತುಕುಸಲತಾ ಆಯತನಕುಸಲತಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲತಾ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಕುಸಲತಾತಿ ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೋ। **ಮಹಾಪಞ್ಞೋ**ತಿಆದೀಸು ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತತ್ರಿದಂ ಮಹಾಪಞ್ಞಾದೀನಂ ನಾನತ್ತಂ - ತತ್ಥ ಕತಮಾ **ಮಹಾಪಞ್ಞಾ**? ಮಹನ್ತೇ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ, ಮಹನ್ತೇ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇ, ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ, ಮಹನ್ತಾನಿ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಾನಿ, ಮಹನ್ತಾ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ , ಮಹನ್ತಾನಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ, ಮಹನ್ತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ, ಇದ್ಧಿಪಾದೇ, ಮಹನ್ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಬಲಾನಿ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ, ಮಹನ್ತೇ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ, ಮಹನ್ತಾನಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ, ಮಹನ್ತಾ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ, ಮಹನ್ತಂ ಪರಮತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಮಹಾಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ಪುಥುಪಞ್ಞಾ,** ಪುಥು ನಾನಾಖನ್ಧೇಸು ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪುಥುಪಞ್ಞಾ। ಪುಥು ನಾನಾಧಾತೂಸು, ಪುಥು ನಾನಾಆಯತನೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಅತ್ಥೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಸುಞ್ಞತಮನುಪಲಬ್ಭೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಅತ್ಥೇಸು, ಧಮ್ಮೇಸು, ನಿರುತ್ತೀಸು, ಪಟಿಭಾನೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಸಮಾಧಿ-ಪಞ್ಞಾ-ವಿಮುತ್ತಿ-ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಠಾನಾಟ್ಠಾನೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತೀಸು, ಪುಥು ನಾನಾಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇಸು, ಇದ್ಧಿಪಾದೇಸು, ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು, ಬಲೇಸು, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಸು, ಪುಥು ನಾನಾಅರಿಯಮಗ್ಗೇಸು, ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇಸು, ಅಭಿಞ್ಞಾಸು, ಪುಥು ನಾನಾಜನಸಾಧಾರಣೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪರಮತ್ಥೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತೀತಿ ಪುಥುಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ಹಾಸಪಞ್ಞಾ,** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಹಾಸಬಹುಲೋ ವೇದಬಹುಲೋ ತುಟ್ಠಿಬಹುಲೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಬಹುಲೋ ಸೀಲಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಂ ಪರಿಪೂರೇತಿ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಂ, ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಂ, ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ, ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ, ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ, ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಂ, ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ। ಹಾಸಬಹುಲೋ ಪಾಮೋಜ್ಜಬಹುಲೋ ಠಾನಾಟ್ಠಾನಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ, ಹಾಸಬಹುಲೋ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪರಿಪೂರೇತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ, ಹಾಸಬಹುಲೋ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝತಿ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ, ಇದ್ಧಿಪಾದೇ, ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಬಲಾನಿ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಿ, ಅರಿಯಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ, ಹಾಸಬಹುಲೋ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಸಚ್ಛಿಕರೋತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ, ಹಾಸಬಹುಲೋ ವೇದತುಟ್ಠಿಪಾಮೋಜ್ಜಬಹುಲೋ ಪರಮತ್ಥಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋತೀತಿ ಹಾಸಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ಜವನಪಞ್ಞಾ,** ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ...ಪೇ॰... ಯಂ ದೂರೇ ಸನ್ತಿಕೇ ವಾ, ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ದುಕ್ಖತೋ ಖಿಪ್ಪಂ... ಅನತ್ತತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ಕಾಚಿ ವೇದನಾ...ಪೇ॰... ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ಚಕ್ಖು...ಪೇ॰... ಜರಾಮರಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ಅನತ್ತತೋ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನ, ದುಕ್ಖಂ ಭಯಟ್ಠೇನ, ಅನತ್ತಾ ಅಸಾರಕಟ್ಠೇನಾತಿ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ರೂಪನಿರೋಧೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ವೇದನಾ, ಸಞ್ಞಾ, ಸಙ್ಖಾರಾ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ , ಚಕ್ಖು...ಪೇ॰... ಜರಾಮರಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಖಯಟ್ಠೇನ...ಪೇ॰... ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ। ರೂಪಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ...ಪೇ॰... ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಚಕ್ಖು...ಪೇ॰... ಜರಾಮರಣಂ ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ಸಙ್ಖತಂ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ಖಯಧಮ್ಮಂ ವಯಧಮ್ಮಂ ವಿರಾಗಧಮ್ಮಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮನ್ತಿ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಖಿಪ್ಪಂ ಜವತೀತಿ ಜವನಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ,** ಖಿಪ್ಪಂ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದತೀತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ। ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕಂ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕಂ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕಂ, ಉಪ್ಪನ್ನುಪ್ಪನ್ನೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ರಾಗಂ, ದೋಸಂ, ಮೋಹಂ, ಕೋಧಂ, ಉಪನಾಹಂ, ಮಕ್ಖಂ, ಪಳಾಸಂ, ಇಸ್ಸಂ, ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಮಾಯಂ, ಸಾಠೇಯ್ಯಂ, ಥಮ್ಭಂ, ಸಾರಮ್ಭಂ, ಮಾನಂ, ಅತಿಮಾನಂ, ಮದಂ, ಪಮಾದಂ, ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸೇ, ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತೇ, ಸಬ್ಬೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೇ, ಸಬ್ಬೇ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮೇ ನಾಧಿವಾಸೇತಿ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತೀತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆಸನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯೋ, ಛ ಚ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಚ್ಛಿಕತಾ ಫಸ್ಸಿತಾ ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ **ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾ,** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ಉಬ್ಬೇಗಬಹುಲೋ ಹೋತಿ ಉತ್ತಾಸಬಹುಲೋ ಉಕ್ಕಣ್ಠನಬಹುಲೋ ಅರತಿಬಹುಲೋ ಅನಭಿರತಿಬಹುಲೋ ಬಹಿಮುಖೋ ನ ರಮತಿ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು, ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅಪ್ಪದಾಲಿತಪುಬ್ಬಂ ಲೋಭಕ್ಖನ್ಧಂ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝತಿ ಪದಾಲೇತೀತಿ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾ। ಅನಿಬ್ಬಿದ್ಧಪುಬ್ಬಂ ಅಪ್ಪದಾಲಿತಪುಬ್ಬಂ ದೋಸಕ್ಖನ್ಧಂ, ಮೋಹಕ್ಖನ್ಧಂ, ಕೋಧಂ, ಉಪನಾಹಂ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬೇ ಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮೇ ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝತಿ ಪದಾಲೇತೀತಿ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞಾ।

ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನನ್ತಿ ಸಮಾಪತ್ತಿವಸೇನ ವಾ ಝಾನಙ್ಗವಸೇನ ವಾ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿಪಸ್ಸತಿ, ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನ್ತೋ ಅದ್ಧಮಾಸೇನ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಪನ ಸತ್ತಹಿ ದಿವಸೇಹಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಮಹಾಪಞ್ಞವನ್ತತರೋ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನತ್ಥೇರೋ ಹಿ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಂ ಯಟ್ಠಿಕೋಟಿಯಾ ಉಪ್ಪೀಳೇನ್ತೋ ವಿಯ ಏಕದೇಸಮೇವ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಸತ್ತ ದಿವಸೇ ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಂ ಸಾವಕಾನಂ ಸಮ್ಮಸನಚಾರಂ ನಿಪ್ಪದೇಸಂ ಸಮ್ಮಸಿ। ಏವಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತೋ ಅದ್ಧಮಾಸಂ ವಾಯಮಿ। ಅರಹತ್ತಞ್ಚ ಕಿರ ಪತ್ವಾ ಅಞ್ಞಾಸಿ - “ಠಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧೇ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ಚ ಅಞ್ಞೋ ಸಾವಕೋ ನಾಮ ಪಞ್ಞಾಯ ಮಯಾ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಪತ್ತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ವೇಳುಯಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಮಹಾಜಟಂ ವೇಳುಂ ದಿಸ್ವಾ ಜಟಂ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಅನ್ತರೇನ ಹತ್ಥಂ ಪವೇಸೇತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಯಟ್ಠಿಂ ಮೂಲೇ ಚ ಅಗ್ಗೇ ಚ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಸೋ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಠಮತರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಟ್ಠಿಂ ಪನ ಸಾರಂ ವಾ ಉಜುಂ ವಾ ನ ಲಭತಿ। ಅಪರೋ ಚ ತಥಾರೂಪಮೇವ ವೇಣುಂ ದಿಸ್ವಾ “ಸಚೇ ಸಮ್ಪತ್ತಂ ಯಟ್ಠಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಾರಂ ವಾ ಉಜುಂ ವಾ ನ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಕಚ್ಛಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮಹನ್ತೇನ ಸತ್ಥೇನ ವೇಣುಜಟಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಾರಾ ಚೇವ ಉಜೂ ಚ ಯಟ್ಠಿಯೋ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ

ಆದಾಯ ಪಕ್ಕಮೇಯ್ಯ। ಅಯಂ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಪಚ್ಛಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಯಟ್ಠಿಯೋ ಪನ ಸಾರಾ ಚೇವ ಉಜೂ ಚ ಲಭತಿ। ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ಇಮೇಸಂ ದ್ವಿನ್ನಂ ಥೇರಾನಂ ಪಧಾನಂ।

ಏವಂ ಪನ ಅಡ್ಢಮಾಸಂ ವಾಯಮಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಸೂಕರಖತಲೇಣದ್ವಾರೇ ಭಾಗಿನೇಯ್ಯಸ್ಸ ದೀಘನಖಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸ್ಸ ವೇದನಾಪರಿಗ್ಗಹಸುತ್ತನ್ತೇ ದೇಸಿಯಮಾನೇ ದಸಬಲಂ ಬೀಜಯಮಾನೋ ಠಿತೋ ದೇಸನಾನುಸಾರೇನ ಞಾಣಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತದಿವಸತೋ ಪನ್ನರಸಮೇ ದಿವಸೇ ಸಾವಕಪಾರಮಿಞಾಣಸ್ಸ ಮತ್ಥಕಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ತಸಟ್ಠಿ ಞಾಣಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಸೋಳಸವಿಧಂ ಪಞ್ಞಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೋ।

ತತ್ರಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯಾತಿ ಯಾ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಂ ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾ ವುತ್ತಾ, ತತ್ರ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಾರಿಪುತ್ತಸ್ಸ ಇದಂ ಹೋತಿ। ಇದಾನಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ತಂ ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

೯೪. ಪಠಮೇ ಝಾನೇತಿ ಯೇ ಪಠಮೇ ಝಾನೇ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಧಮ್ಮಾ। **ತ್ಯಾಸ್ಸಾ**ತಿ ತೇ ಅಸ್ಸ। **ಅನುಪದವವತ್ಥಿತಾ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಅನುಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ವವತ್ಥಿತಾ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಾ ಞಾತಾ ವಿದಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಥೇರೋ ಹಿ ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಭಿನಿರೋಪನಲಕ್ಖಣೋ ವಿತಕ್ಕೋ ವತ್ತತೀತಿ ಜಾನಾತಿ। ತಥಾ ಅನುಮಜ್ಜನಲಕ್ಖಣೋ ವಿಚಾರೋ, ಫರಣಲಕ್ಖಣಾ ಪೀತಿ, ಸಾತಲಕ್ಖಣಂ ಸುಖಂ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಲಕ್ಖಣಾ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ, ಫುಸನಲಕ್ಖಣೋ ಫಸ್ಸೋ ವೇದಯಿತಲಕ್ಖಣಾ ವೇದನಾ, ಸಞ್ಜಾನನಲಕ್ಖಣಾ ಸಞ್ಞಾ, ಚೇತಯಿತಲಕ್ಖಣಾ ಚೇತನಾ, ವಿಜಾನನಲಕ್ಖಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಕತ್ತುಕಮ್ಯತಾಲಕ್ಖಣೋ ಛನ್ದೋ, ಅಧಿಮೋಕ್ಖಲಕ್ಖಣೋ ಅಧಿಮೋಕ್ಖೋ, ಪಗ್ಗಾಹಲಕ್ಖಣಂ ವೀರಿಯಂ ಉಪಟ್ಠಾನಲಕ್ಖಣಾ ಸತಿ, ಮಜ್ಝತ್ತಲಕ್ಖಣಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ಅನುನಯಮನಸಿಕಾರಲಕ್ಖಣೋ ಮನಸಿಕಾರೋ ವತ್ತತೀತಿ ಜಾನಾತಿ। ಏವಂ ಜಾನಂ ಅಭಿನಿರೋಪನಟ್ಠೇನ ವಿತಕ್ಕಂ ಸಭಾವತೋ ವವತ್ಥಪೇತಿ…ಪೇ॰… ಅನುನಯಮನಸಿಕಾರಣಟ್ಠೇನ ಮನಸಿಕಾರಂ ಸಭಾವಭಾವತೋ ವವತ್ಥಪೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ''ತ್ಯಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಅನುಪದವವತ್ಥಿತಾ ಹೋನ್ತೀ''ತಿ।

ವಿದಿತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ವಿದಿತಾ ಪಾಕಟಾವ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। **ವಿದಿತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತೀ**ತಿ ತಿಟ್ಠಮಾನಾಪಿ ವಿದಿತಾ ಪಾಕಟಾವ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾಪಿ ವಿದಿತಾ ಪಾಕಟಾವ ಹುತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ತಂಞಾಣತಾ ಚೇವ ಞಾಣಬಹುತಾ ಚ ಮೋಚೇತಬ್ಬಾ। ಯಥಾ ಹಿ ತೇನೇವ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗೇನ ತಂ ಅಙ್ಗುಲಗ್ಗಂ ನ ಸಕ್ಕಾ ಫುಸಿತುಂ, ಏವಮೇವ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ತಸ್ಸ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ವಾ ಠಿತಿ ವಾ ಭಙ್ಗೋ ವಾ ನ ಸಕ್ಕಾ ಜಾನಿತುನ್ತಿ। ಏವಂ ತಾವ ತಂಞಾಣತಾ ಮೋಚೇತಬ್ಬಾ। ಯದಿ ಪನ ದ್ವೇ ಚಿತ್ತಾನಿ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಏಕೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಏಕಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ವಾ ಠಿತಿ ವಾ ಭಙ್ಗೋ ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ ಜಾನಿತುಂ। ದ್ವೇ ಪನ ಫಸ್ಸಾ ವಾ ವೇದನಾ ವಾ ಸಞ್ಞಾ ವಾ ಚೇತನಾ ವಾ ಚಿತ್ತಾನಿ ವಾ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಕಾನಿ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಏಕೇಕಮೇವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಞಾಣಬಹುತಾ ಮೋಚೇತಬ್ಬಾ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಕಥಂ? ಮಹಾಥೇರಸ್ಸ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಸೋಳಸ ಧಮ್ಮಾ ವಿದಿತಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತೀತಿ। ವತ್ಥಾರಮ್ಮಣಾನಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತತಾಯ। ಥೇರೇನ ಹಿ ವತ್ಥು ಚೇವ ಆರಮ್ಮಣಞ್ಚ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ, ತೇನಸ್ಸ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ, ಠಾನಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಠಾನಂ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಭೇದಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಭೇದೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ ''ವಿದಿತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ವಿದಿತಾ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ ವಿದಿತಾ ಅಬ್ಭತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ''ತಿ। **ಅಹುತ್ವಾ ಸಮ್ಭೋನ್ತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉದಯಂ ಪಸ್ಸತಿ। **ಹುತ್ವಾ ಪಟಿವೇನ್ತೀ**ತಿ ಇಮಿನಾ ವಯಂ ಪಸ್ಸತಿ।

ಅನುಪಾಯೋತಿ ರಾಗವಸೇನ ಅನುಪಗಮನೋ ಹುತ್ವಾ। **ಅನಪಾಯೋ**ತಿ ಪಟಿಘವಸೇನ ಅನಪಗತೋ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೇಹಿ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ। **ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೋ**ತಿ ಛನ್ದರಾಗೇನ ಅಬದ್ಧೋ। **ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ**ತಿ ಕಾಮರಾಗತೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ।

ವಿಸಂಯುತ್ತೋತಿ ಚತೂಹಿ ಯೋಗೇಹಿ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಾ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ। **ವಿಮರಿಯಾದೀಕತೇನಾತಿ** ನಿಮ್ಮರಿಯಾದೀಕತೇನ। **ಚೇತಸಾತಿ** ಏವಂವಿಧೇನ ಚಿತ್ತೇನ ವಿಹರತಿ।

ತತ್ಥ ದ್ವೇ ಮರಿಯಾದಾ ಕಿಲೇಸಮರಿಯಾದಾ ಚ ಆರಮ್ಮಣಮರಿಯಾದಾ ಚ। ಸಚೇ ಹಿಸ್ಸ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಪವತ್ತೇ ಸೋಳಸ ಧಮ್ಮೇ ಆರಬ್ಭ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಕಿಲೇಸಮರಿಯಾದಾ ತೇನ ಕತಾ ಭವೇಯ್ಯ, ತೇಸು ಪನಸ್ಸ ಏಕೋಪಿ ನ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ಕಿಲೇಸಮರಿಯಾದಾ ನತ್ಥಿ। ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಪವತ್ತೇ ಸೋಳಸ ಧಮ್ಮೇ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಏಕಚ್ಚೇ ಆಪಾಥಂ ನಾಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ। ಏವಮಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣಮರಿಯಾದಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ತೇ ಪನಸ್ಸ ಸೋಳಸ ಧಮ್ಮೇ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಅನಾಗತಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಆರಮ್ಮಣಮರಿಯಾದಾಪಿ ನತ್ಥಿ।

ಅಪರಾಪಿ ದ್ವೇ ಮರಿಯಾದಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಮರಿಯಾದಾ ಚ ಸಮುಚ್ಛೇದಮರಿಯಾದಾ ಚ। ತಾಸು ಸಮುಚ್ಛೇದಮರಿಯಾದಾ ಉಪರಿ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಮರಿಯಾದಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ತಸ್ಸ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಪಚ್ಚನೀಕತ್ತಾ ನತ್ಥೀತಿ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತಿ।

ಉತ್ತರಿ ನಿಸ್ಸರಣನ್ತಿ ಇತೋ ಉತ್ತರಿ ನಿಸ್ಸರಣಂ। ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಸುತ್ತೇಸು "ಉತ್ತರಿ ನಿಸ್ಸರಣ"ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ವುತ್ತಂ, ಇಧ ಪನ ಅನನ್ತರೋ ವಿಸೇಸೋ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ತಬ್ಬಹುಲೀಕಾರಾತಿ** ತಸ್ಸ ಪಜಾನನಸ್ಸ ಬಹುಲೀಕರಣೇನ। **ಅತ್ಥಿತ್ವೇವಸ್ಸ ಹೋತೀತಿ** ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿಯೇವ ದಳ್ಹತರಂ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸವಾರೇಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ದುತಿಯವಾರೇ ಪನ ಸಮ್ಪಸಾದನಟ್ಠೇನ **ಸಮ್ಪಸಾದೋ**। ಸಭಾವತೋ ವವತ್ಥಪೇತಿ।

ಚತುತ್ಥವಾರೇ **ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ** ಸುಖಟ್ಠಾನೇ ವೇದನುಪೇಕ್ಖಾವ। **ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಚೇತಸೋ ಅನಾಭೋಗೋತಿ** ಯೋ ಸೋ "ಯದೇವ ತತ್ಥ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಚೇತಸೋ ಆಭೋಗೋ, ಏತೇನೇತಂ ಓಳಾರಿಕಮಕ್ಖಾಯತೀತಿ ಏವಂ ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಚೇತಸೋ ಅನಾಭೋಗೋ ವುತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಅಭಾವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧೀತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಾಸತಿಯೇವ। **ಉಪೇಕ್ಖಾಪಿ** ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಉಪೇಕ್ಖಾ।

೯೫. **ಸತೋ ವುಟ್ಠಹತೀತಿ** ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಞಾಣೇನ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹುತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾತಿ। **ತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಮನುಪಸ್ಸತೀತಿ** ಯಸ್ಮಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನೇ ಬುದ್ಧಾನಂಯೇವ ಅನುಪದಧಮ್ಮವಿಪಸ್ಸನಾ ಹೋತಿ, ನ ಸಾವಕಾನಂ, ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥ ಕಲಾಪವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತೀತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾಯ ಚತ್ತಾರಿ ಸಚ್ಚಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಯುಗನದ್ಧಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತವಾರೋಪಿ ಅತ್ಥಿ, ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಸಮಾಪನ್ನವಾರೋಪಿ। ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತವಾರೋ ಇಧ ಗಹಿತೋ, ನಿರೋಧಂ ಪನ ಚಿಣ್ಣವಸಿತಾಯ ಅಪರಾಪರಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ತತ್ಥಸ್ಸ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ, ನಿರೋಧಸ್ಸ ವಾರೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಗೂಳ್ಹಾ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿ ಸೀಸಂ ಹೋತಿ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ವಾರೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಗೂಳ್ಹಾ ಹೋತಿ। ಜಮ್ಬುದೀಪವಾಸಿನೋ ಥೇರಾ ಪನ ವದನ್ತಿ "ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಂ ಯುಗನದ್ಧಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ, ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ"ತಿ। **ತೇ ಧಮ್ಮೇತಿ** ಅನ್ತೋಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಪವತ್ತೇ ತಿಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಧಮ್ಮೇ, ಹೇಟ್ಠಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ಪವತ್ತಧಮ್ಮೇ ವಾ। ತೇಪಿ ಹಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಾರೇ ವಿಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಧಮ್ಮಾವ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ವಾ ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಂ ವುತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

೯೭. **ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋತಿ** ಚಿಣ್ಣವಸಿತಂ ಪತ್ತೋ। **ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋತಿ** ನಿಪ್ಫತ್ತಿಂ ಪತ್ತೋ। **ಓರಸೋತಿ**ಆದೀಸು ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಉರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಜಾತೋತಿ **ಓರಸೋ,** ಮುಖೇನ ಪಭಾವಿತಂ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ ಜಾತೋತಿ **ಮುಖತೋ ಜಾತೋ,** ಧಮ್ಮೇನ ಪನ ಜಾತತ್ತಾ ನಿಮ್ಮಿತತ್ತಾ **ಧಮ್ಮಜೋ ಧಮ್ಮನಿಮ್ಮಿತೋ,** ಧಮ್ಮದಾಯಸ್ಸ ಆದಿಯನತೋ **ಧಮ್ಮದಾಯಾದೋ,** ಆಮಿಸದಾಯಸ್ಸ ಅನಾದಿಯನತೋ **ನೋ ಆಮಿಸದಾಯಾದೋತಿ** ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅನುಪದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಛಬ್ಬಿಸೋಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೯೮. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಛಬ್ಬಿಸೋಧನಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಖೀಣಾ ಜಾತೀತಿ**ಆದೀಸು ಏಕೇನಾಪಿ ಪದೇನ ಅಞ್ಞಾ ಬ್ಯಾಕತಾವ ಹೋತಿ, ದ್ವೀಹಿಪಿ। ಇಧ ಪನ ಚತೂಹಿ ಪದೇಹಿ ಅಞ್ಞಬ್ಯಾಕರಣಂ ಆಗತಂ। **ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠವಾದಿತಾತಿ**ಆದೀಸು ಯಾಯ ಚೇತನಾಯ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಂ ಮೇತಿ ವದತಿ, ಸಾ ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠವಾದಿತಾ ನಾಮ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅಯಮನುಧಮ್ಮೋತಿ** ಅಯಂ ಸಭಾವೋ। **ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಅಭಿನನ್ದಿತಬ್ಬಂ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಸಬ್ಬೋಪಿ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರೋ ಕಾತಬ್ಬೋ। **ಉತ್ತರಿಂ ಪಞ್ಹೋತಿ** ಸಚೇ ಪನಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಅಸನ್ತುಟ್ಠಾ ಹೋಥ, ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಇತೋ ಪರೇಸುಪಿ ತೀಸು ವಾರೇಸು ಅಯಮೇವ ನಯೋ।

೯೯. **ಅಬಲ**ನ್ತಿ ದುಬ್ಬಲಂ। **ವಿರಾಗುನ**ನ್ತಿ ವಿಗಚ್ಛನಸಭಾವಂ। **ಅನಸ್ಸಾಸಿಕ**ನ್ತಿ ಅಸ್ಸಾಸವಿರಹಿತಂ। **ಉಪಾಯೂಪಾದಾನಾತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ಹಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮೇ ಉಪೇನ್ತೀತಿ **ಉಪಾಯಾ,** ಉಪಾದಿಯನ್ತೀತಿ **ಉಪಾದಾನಾ। ಚೇತಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯಾತಿ**ಪಿ ತಾಸಂಯೇವ ನಾಮಂ। ಚಿತ್ತಞ್ಹಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಸಕ್ಕಾಯಧಮ್ಮೇಸು ತಿಟ್ಠತಿ ಅಧಿತಿಟ್ಠತೀತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಯೋ **ಚೇತಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾ,** ತಾಹಿ ತಂ ಅಭಿನಿವಿಸತೀತಿ **ಅಭಿನಿವೇಸಾ,** ತಾಹಿಯೇವ ತಂ ಅನುಸೇತೀತಿ **ಅನುಸಯಾತಿ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಖಯಾ ವಿರಾಗಾತಿ**ಆದೀಸು ಖಯೇನ ವಿರಾಗೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಚೇತಾನಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞವೇವಚನಾನೇವ।

೧೦೦. **ಪಥವೀಧಾತೂತಿ** ಪತಿಟ್ಠಾನಧಾತು। **ಆಪೋಧಾತೂತಿ** ಆಬನ್ಧನಧಾತು। **ತೇಜೋಧಾತೂತಿ** ಪರಿಪಾಚನಧಾತು। **ವಾಯೋಧಾತೂತಿ** ವಿತ್ಥಮ್ಭನಧಾತು। **ಆಕಾಸಧಾತೂತಿ** ಅಸಮ್ಫುಟ್ಠಧಾತು। **ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತೂತಿ** ವಿಜಾನನಧಾತು। **ನ ಅನತ್ತತೋ ಉಪಗಚ್ಛಿ**ನ್ತಿ ಅಹಂ ಅತ್ತಾತಿ ಅತ್ತಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ನ ಉಪಗಮಿಂ। **ನ ಚ ಪಥವೀಧಾತುನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ಪಥವೀಧಾತುನಿಸ್ಸಿತಾ ಸೇಸಧಾತುಯೋ ಚ ಉಪಾದಾರೂಪಞ್ಚ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾ ಚ। ತೇಪಿ ಹಿ ನಿಸ್ಸಿತವತ್ಥುರೂಪಾನಂ ಪಥವೀಧಾತುನಿಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಏಕೇನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಪಥವೀಧಾತುನಿಸ್ಸಿತಾವ। ತಸ್ಮಾ "ನ ಚ ಪಥವೀಧಾತುನಿಸ್ಸಿತ"ನ್ತಿ ವದನ್ತೋ ಸೇಸರೂಪಾರೂಪಧಮ್ಮೇಪಿ ಅತ್ತತೋ ನ ಉಪಗಚ್ಛಿನ್ತಿ ವದತಿ। ಆಕಾಸಧಾತುನಿಸ್ಸಿತಪದೇ ಪನ ಅವಿನಿಬ್ಭೋಗವಸೇನ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಭೂತುಪಾದಾರೂಪಂ **ಆಕಾಸಧಾತುನಿಸ್ಸಿತಂ** ನಾಮ , ತಥಾ ತಂನಿಸ್ಸಿತರೂಪವತ್ಥುಕಾ ಅರೂಪಕ್ಖನ್ಧಾ। ಏವಂ ಇಧಾಪಿ ರೂಪಾರೂಪಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುನಿಸ್ಸಿತಪದೇ ಪನ ಸಹಜಾತಾ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ಚಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನರೂಪಞ್ಚ **ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿ ರೂಪಾರೂಪಂ ಗಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ।

೧೦೧. **ರೂಪೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ** ಏತ್ಥ ಯಂ ಅತೀತೇ ಚಕ್ಖುದ್ವಾರಸ್ಸ ಆಪಾಥಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಂ, ಯಞ್ಚ ಅನಾಗತೇ ಆಪಾಥಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ಯಮ್ಪಿ ಏತರಹಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ರೂಪಂ ನಾಮ। ಯಂ ಪನ ಅತೀತೇಪಿ ಆಪಾಥಂ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ನಿರುದ್ಧಂ, ಅನಾಗತೇಪಿ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ, ಏತರಹಿಪಿ ಅನಾಗನ್ತ್ವಾ

ನಿರುದ್ಧಂ, ತಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಸಙ್ಗಹಿತನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೋ ಆಹ - "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ದ್ವಿಧಾ ಕರೋಥ, ಉಪರಿ ಛನ್ದೋವಾರೇ ಕಿನ್ತಿ ಕರಿಸ್ಸಥ, ನಯಿದಂ ಲಬ್ಭತೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ತೀಸು ಕಾಲೇಸು ಆಪಾಥಂ ಆಗತಂ ವಾ ಅನಾಗತಂ ವಾ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ತಂ ರೂಪಮೇವ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಪನ ತಯೋ ಖನ್ಧಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬಧಮ್ಮಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಯಞ್ಚೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ "ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂ"ತಿ। **ಛನ್ದೋ**ತಿ ತಣ್ಹಾಛನ್ದೋ। **ರಾಗೋ**ತಿ ಸ್ವೇವ ರಜ್ಜನವಸೇನ ರಾಗೋ। **ನನ್ದೀ**ತಿ ಸ್ವೇವ ಅಭಿನನ್ದನವಸೇನ ನನ್ದೀ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ಸ್ವೇವ ತಣ್ಹಾಯನವಸೇನ ತಣ್ಹಾ। ಸೇಸದ್ವಾರೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೦೨. **ಅಹಙ್ಕಾರಮಮಙ್ಕಾರಮಾನಾನುಸಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಹಙ್ಕಾರೋ ಮಾನೋ, ಮಮಙ್ಕಾರೋ ತಣ್ಹಾ, ಸ್ವೇವ ಮಾನಾನುಸಯೋ। **ಆಸವಾನಂ ಖಯಞಾಣಾಯಾ**ತಿ ಇದಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಞ್ಚ ಅವತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ವುತ್ತಂ? ಭಿಕ್ಖೂ ಲೋಕಿಯಧಮ್ಮಂ ನ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಲೋಕುತ್ತರಮೇವ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛಿತಪಞ್ಹಂಯೇವ ಕಥೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಏಕವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಸುತ್ತಂ ನಾಮೇತಂ, ಛಬ್ಬಿಸೋಧನನ್ತಿಪಿಸ್ಸ ನಾಮಂ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಚತ್ತಾರೋ ವೋಹಾರಾ ಪಞ್ಚ ಖನ್ಧಾ ಛ ಧಾತುಯೋ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ಅತ್ತನೋ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಕಾಯೋ ಪರೇಸಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಕಾಯೋತಿ ಇಮೇ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ ವಿಸುದ್ಧಾ, ತಸ್ಮಾ "ಛಬ್ಬಿಸೋಧನಿಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಪರಸಮುದ್ದವಾಸಿತ್ಥೇರಾ** ಪನ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರಸ್ಸ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಕಕಾಯಂ ಏಕಮೇವ ಕತ್ವಾ ಚತೂಹಿ ಆಹಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ತಿ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವದನ್ತಿ।

ಇಮೇ ಪನ ಛ ಕೋಟ್ಠಾಸಾ "ಕಿಂ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕದಾ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕತ್ಥ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕತಮೇ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ಕತಮೇಸಂ ತ್ವಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಾಭೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೧೯೮) ಏವಂ ವಿನಯನಿದ್ದೇಸಪರಿಯಾಯೇನ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ।

ಏತ್ಥ ಹಿ **ಕಿಂ ತೇ ಅಧಿಗತ**ನ್ತಿ ಅಧಿಗಮಪುಚ್ಛಾ, ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖಾದೀಸು ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದೀಸು ವಾ ಕಿಂ ತಯಾ ಅಧಿಗತಂ। **ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಅಧಿಗತ**ನ್ತಿ ಉಪಾಯಪುಚ್ಛಾ। ಅಯಞ್ಹಿ ಏತ್ಥಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಕಿಂ ತಯಾ ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ, ದುಕ್ಖಾನತ್ತಲಕ್ಖಣೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ, ಕಿಂ ವಾ ಸಮಾಧಿವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ , ಉದಾಹು ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ, ತಥಾ ಕಿಂ ರೂಪೇ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ, ಉದಾಹು ಅರೂಪೇ, ಕಿಂ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾ, ಉದಾಹು ಬಹಿದ್ಧಾತಿ। **ಕದಾ ತೇ ಅಧಿಗತ**ನ್ತಿ ಕಾಲಪುಚ್ಛಾ, ಪುಬ್ಬಣ್ಹಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾದೀಸು ಕತರಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕತ್ಥ ತೇ ಅಧಿಗತನ್ತಿ ಓಕಾಸಪುಚ್ಛಾ, ಕಿಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ, ಕಿಂ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಮಣ್ಡಪೇ ಕತರಸ್ಮಿಂ ವಾ ವಿಹಾರೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಕತಮೇ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ**ತಿ ಪಹೀನಕಿಲೇಸೇ ಪುಚ್ಛತಿ, ಕತರಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ ತವ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಕತಮೇಸಂ ತ್ವಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಾಭೀತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಧಮ್ಮಪುಚ್ಛಾ, ಪಠಮಮಗ್ಗಾದೀಸು ಕತಮೇಸಂ ತ್ವಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಾಭೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ತಸ್ಮಾ ಇದಾನಿ ಚೇಪಿ ಕೋಚಿ ಭಿಕ್ಖು ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮಾಧಿಗಮಂ ಬ್ಯಾಕರೇಯ್ಯ, ನ ಸೋ ಏತ್ತಾವತಾವ ಸಕ್ಕಾತಬ್ಬೋ। ಇಮೇಸು ಪನ ಛಸು ಠಾನೇಸು ಸೋಧನತ್ಥಂ ವತ್ತಬ್ಬೋ "ಕಿಂ ತೇ ಅಧಿಗತಂ, ಕಿಂ ಝಾನಂ ಉದಾಹು ವಿಮೋಕ್ಖಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರ"ನ್ತಿ? ಯೋ ಹಿ ಯೇನ ಅಧಿಗತೋ ಧಮ್ಮೋ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ "ಇದಂ ನಾಮ ಮೇ ಅಧಿಗತ"ನ್ತಿ ವದತಿ, ತತೋ "ಕಿನ್ತಿ ತೇ ಅಧಿಗತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ। ಅನಿಚ್ಚಲಕ್ಖಣಾದೀಸು ಕಿಂ ಧುರಂ ಕತ್ವಾ, ಅಟ್ಠತಿಂಸಾಯ ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ರೂಪಾರೂಪಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾದಿಭೇದೇಸು ವಾ ಧಮ್ಮೇಸು ಕೇನ ಮುಖೇನ ಅಭಿನಿವಿಸಿತ್ವಾತಿ? ಯೋ ಹಿ ಯಸ್ಸಾಭಿನಿವೇಸೋ, ಸೋ ತಸ್ಸ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ।

ಸಚೇ ಪನ “ಅಯಂ ನಾಮ ಮೇ ಅಭಿನಿವೇಸೋ, ಏವಂ ಮಯಾ ಅಧಿಗತ”ನ್ತಿ ವದತಿ, ತತೋ “ಕದಾ ತೇ ಅಧಿಗತ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, “ಕಿಂ ಪುಬ್ಬಣ್ಹೇ, ಉದಾಹು ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ”ತಿ ? ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಕಾಲೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ “ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಮೇ ಕಾಲೇ ಅಧಿಗತ”ನ್ತಿ ವದತಿ, ತತೋ “ಕತ್ಥ ತೇ ಅಧಿಗತ”ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, “ಕಿಂ ದಿವಾಟ್ಠಾನೇ, ಉದಾಹು ರತ್ತಿಟ್ಠಾನಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಮಿಂ ಓಕಾಸೇ”ತಿ? ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತೋಕಾಸೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ “ಅಮುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಮೇ ಓಕಾಸೇ ಅಧಿಗತ”ನ್ತಿ ವದತಿ, ತತೋ “ಕತಮೇ ತೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, “ಕಿಂ ಪಠಮಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ, ಉದಾಹು ದುತಿಯಾದಿಮಗ್ಗವಜ್ಝಾ”ತಿ? ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೇನ ಪಹೀನಕಿಲೇಸಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಸಚೇ “ಇಮೇ ನಾಮ ಮೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ”ತಿ ವದತಿ, ತತೋ “ಕತಮೇಸಂ ತ್ವಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಾಭೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬೋ, “ಕಿಂ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಸ್ಸ, ಉದಾಹು ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರಸ್ಸಾ”ತಿ? ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಹಿ ಅತ್ತನಾ ಅಧಿಗತಧಮ್ಮೋ ಪಾಕಟೋ ಹೋತಿ। ಸಚೇ “ಇಮೇಸಂ ನಾಮಾಹಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಲಾಭೀ”ತಿ ವದತಿ, ಏತ್ತಾವತಾಪಿಸ್ಸ ವಚನಂ ನ ಸದ್ಧಾತಬ್ಬಂ। ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಹಿ ಉಗ್ಗಹಪರಿಪುಚ್ಛಾಕುಸಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಮಾನಿ ಛ ಠಾನಾನಿ ಸೋಧೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಆಗಮನಪಟಿಪದಾ ಸೋಧೇತಬ್ಬಾ, ಯದಿ ಆಗಮನಪಟಿಪದಾ ನ ಸುಜ್ಝತಿ, “ಇಮಾಯ ಪಟಿಪದಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಾ ನಾಮ ನ ಲಬ್ಭನ್ತೀ”ತಿ ಅಪನೇತಬ್ಬೋ।

ಯದಿ ಪನಸ್ಸ ಆಗಮನಪಟಿಪದಾ ಸುಜ್ಝತಿ, “ದೀಘರತ್ತಂ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಜಾಗರಿಯಮನುಯುತ್ತೋ ಚತೂಸು ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಲಗ್ಗೋ ಆಕಾಸೇ ಪಾಣಿಸಮೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀ”ತಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಪಟಿಪದಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ। “ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಗಙ್ಗೋದಕಂ ಯಮುನೋದಕೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ, ಏವಮೇವ ಸುಪಞ್ಞತ್ತಾ ತೇನ ಭಗವತಾ ಸಾವಕಾನಂ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಸಂಸನ್ದತಿ ಸಮೇತಿ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಪಟಿಪದಾ ಚಾ”ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೯೬) ವುತ್ತಸದಿಸಂ ಹೋತಿ।

ಅಪಿಚ ಖೋ ಏತ್ತಕೇನಾಪಿ ಸಕ್ಕಾರೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ। ಕಸ್ಮಾ? ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸಾಪಿ ಸತೋ ಖೀಣಾಸವಪಟಿಪತ್ತಿಸದಿಸಾ ಪಟಿಪದಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತೇಹಿ ತೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಉತ್ತಾಸೇತಬ್ಬೋ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ನಾಮ ಅಸನಿಯಾಪಿ ಮತ್ಥಕೇ ಪತಮಾನಾಯ ಭಯಂ ವಾ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ವಾ ಲೋಮಹಂಸೋ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೇನಾಪಿ ಹೋತಿ।

ತತ್ರಿಮಾನಿ ವತ್ಥೂನಿ - ದೀಘಭಾಣಕಅಭಯತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಏಕಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಂ ಪರಿಗ್ಗಹೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ದಹರಸ್ಸ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ತಂ ನ್ಹಾಯಮಾನಂ ಕಲ್ಯಾಣೀನದೀಮುಖದ್ವಾರೇ ನಿಮುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾದೇ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕೋ ಕುಮ್ಭೀಲೋತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಮಹಾಸದ್ದಮಕಾಸಿ, ತದಾ ನಂ ಪುಥುಜ್ಜನೋತಿ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। ಚನ್ದಮುಖತಿಸ್ಸರಾಜಕಾಲೇ ಪನ ಮಹಾವಿಹಾರೇ ಸಙ್ಘತ್ಥೇರೋ ಖೀಣಾಸವೋ ದುಬ್ಬಲಚಕ್ಖುಕೋ ವಿಹಾರೇಯೇವ ಅಚ್ಛಿ। ರಾಜಾ ಥೇರಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಭಿಕ್ಖಾಚಾರಂ ಗತೇಸು ಅಪ್ಪಸದ್ದೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪೋ ವಿಯ ಪಾದೇ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಥೇರೋ ಸಿಲಾಥಮ್ಭೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲೋ ಹುತ್ವಾ ಕೋ ಏತ್ಥಾತಿ ಆಹ ? ಅಹಂ, ಭನ್ತೇ, ತಿಸ್ಸೋತಿ। ಸುಗನ್ಧಂ ವಾಯಸಿ ನೋ ತಿಸ್ಸಾತಿ? ಏವಂ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಯಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ।

ಏಕಚ್ಚೋ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನೋಪಿ ಅತಿಸೂರೋ ಹೋತಿ ನಿಬ್ಭಯೋ। ಸೋ ರಜ್ಜನೀಯೇನ ಆರಮ್ಮಣೇನ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಿತಬ್ಬೋ। ವಸಭರಾಜಾಪಿ ಹಿ ಏಕಂ ಥೇರಂ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹಮಾನೋ ಘರೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಬದರಸಾಳವಂ ಮದ್ದಮಾನೋ ನಿಸೀದಿ। ಮಹಾಥೇರಸ್ಸ ಖೇಳೋ ಚಲಿ, ತತೋ ಥೇರಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ ಆವಿಭೂತೋ। ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಹಿ ರಸತಣ್ಹಾ ನಾಮ ಸುಪ್ಪಹೀನಾ, ದಿಬ್ಬೇಸುಪಿ ರಸೇಸು ನಿಕನ್ತಿ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮೇಹಿ ಉಪಾಯೇಹಿ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಚಸ್ಸ ಭಯಂ ವಾ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ವಾ

ಲೋಮಹಂಸೋ ವಾ ರಸತಣ್ಹಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ನ ತ್ವಂ ಅರಹಾತಿ ಅಪನೇತಬ್ಬೋ। ಸಚೇ ಪನ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಹುತ್ವಾ ಸೀಹೋ ವಿಯ ನಿಸೀದತಿ, ದಿಬ್ಬಾರಮ್ಮಣೇಪಿ ನಿಕನ್ತಿಂ ನ ಜನೇತಿ। ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಸಮ್ಪನ್ನವೇಯ್ಯಾಕರಣೋ ಸಮನ್ತಾ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀಹಿ ಪೇಸಿತಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಅರಹತೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಛಬ್ಬಿಸೋಧನಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೫. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮಂ। **ಅಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪಾಪಪುರಿಸಾನಂ ಧಮ್ಮಂ। ಏವಂ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾಪಿ ಪುನ ಯಥಾ ನಾಮ ಮಗ್ಗಕುಸಲೋ ಪುರಿಸೋ ವಾಮಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಪಠಮಂ ಮುಞ್ಚಿತಬ್ಬಂ ಕಥೇತಿ, ಏವಂ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಧಮ್ಮಂ ಪಠಮಂ ದೇಸೇನ್ತೋ **ಕತಮೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಚ್ಚಾಕುಲಾ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ ವಾ। ಏತದೇವ ಹಿ ಕುಲದ್ವಯಂ "ಉಚ್ಚಾಕುಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸೋ ತತ್ಥ ಪುಜ್ಜೋ**ತಿ ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತೇಸು ಭಿಕ್ಖೂಸು ಪೂಜಾರಹೋ। **ಅನ್ತರಂ ಕರಿತ್ವಾ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಕತ್ವಾ।

ಮಹಾಕುಲಾತಿ ಖತ್ತಿಯಕುಲಾ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲಾ ವಾ ವೇಸ್ಸಕುಲಾ ವಾ। ಇದಮೇವ ಹಿ ಕುಲತ್ತಯಂ "ಮಹಾಕುಲ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಮಹಾಭೋಗಕುಲಾ**ತಿ ಮಹನ್ತೇಹಿ ಭೋಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಕುಲಾ। **ಉಳಾರಭೋಗಕುಲಾ**ತಿ ಉಳಾರೇಹಿ ಪಣೀತೇಹಿ ಭೋಗೇಹಿ ಸಮ್ಪನ್ನಕುಲಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದದ್ವಯೇ ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಕುಲಾನಿ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ಕುಲೇ ಜಾತೋ ಹಿ ಪುಞ್ಞಬಲೇಹಿ ಮಹಾಭೋಗೋಪಿ ಉಳಾರಭೋಗೋಪಿ ಹೋತಿಯೇವ।

೧೦೬. **ಯಸಸ್ಸೀ**ತಿ ಪರಿವಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಅಪ್ಪಞ್ಞಾತಾ**ತಿ ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತಸರಾ ವಿಯ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝಾದೀಸು ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। **ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖಾ**ತಿ ಅಪ್ಪಪರಿವಾರಾ।

೧೦೭. **ಆರಞ್ಞಿಕೋ**ತಿ ಸಮಾದಿನ್ನಆರಞ್ಞಿಕಧುತಙ್ಗೋ। ಸೇಸಧುತಙ್ಗೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಸುತ್ತೇ ಪಾಳಿಯಂ ನವೇವ ಧುತಙ್ಗಾನಿ ಆಗತಾನಿ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನೇತಾನಿ ತೇರಸ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸು ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಧುತಙ್ಗನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಮೇವ।

೧೦೮. **ಅತಮ್ಮಯತಾ**ತಿ ತಮ್ಮಯತಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ, ನಿತ್ತಣ್ಹಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅತಮ್ಮಯತಞ್ಞೇವ ಅನ್ತರಂ ಕರಿತ್ವಾ**ತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹತಂಯೇವ ಕಾರಣಂ ಕತ್ವಾ ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ವಾ ಕತ್ವಾ, ಚಿತ್ತೇ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ನಿರೋಧವಾರೇ ಯಸ್ಮಾ ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವಾವ ತಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ಸಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಪ್ಪುರಿಸವಾರೋ ಪರಿಹೀನೋ। **ನ ಕಞ್ಚಿ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ತೀಹಿ ಮಞ್ಞನಾಹಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ। **ನ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಓಕಾಸೇ ನ ಮಞ್ಞತಿ। **ನ ಕೇನಚಿ ಮಞ್ಞತೀ**ತಿ ಕೇನಚಿ ವತ್ಥುನಾಪಿ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ನ ಮಞ್ಞತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೦೯. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಕಾಯಸಮಾಚಾರನ್ತಿ** ಅಞ್ಞಂ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ಕಾಯಸಮಾಚಾರಂ, ಅಞ್ಞಂ ಅಸೇವಿತಬ್ಬಂ ವದಾಮಿ, ಸೇವಿತಬ್ಬಮೇವ ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಅಸೇವಿತಬ್ಬನ್ತಿ, ಅಸೇವಿತಬ್ಬಂ ವಾ ಸೇವಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಚ ನ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ವಚೀಸಮಾಚಾರಾದೀಸು ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಸತ್ತಹಿ ಪದೇಹಿ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅವಿಭಜಿತ್ವಾವ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಓಕಾಸಕರಣತ್ಥಂ।

೧೧೩. **ಮನೋಸಮಾಚಾರೇ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ದಿಟ್ಠಿಪಟಿಲಾಭವಸೇನ ವಿಸುಂ ಅಙ್ಗಂ ಹುತ್ವಾ ಠಿತಾತಿ ನ ಗಹಿತಾ।

೧೧೪. **ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇ** ಅಕಮ್ಮಪಥಪ್ಪತ್ತಾ ಅಭಿಜ್ಝಾದಯೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೧೫. ಸಞ್ಞಾಪಟಿಲಾಭವಾರೇ **ಅಭಿಜ್ಝಾಸಹಗತಾಯ ಸಞ್ಞಾಯಾ**ತಿಆದೀನಿ ಕಾಮಸಞ್ಞಾದೀನಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ।

೧೧೭. **ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝನ್ತಿ** ಸದುಕ್ಖಂ। **ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಭಾವಾಯಾ**ತಿ ಭವಾನಂ ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಭಾವಾಯ। ಏತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝತ್ತಭಾವಾ ನಾಮ ಚತ್ತಾರೋ ಹೋನ್ತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನೋಪಿ ಹಿ ಯೋ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಭವಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಚ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಸದುಕ್ಖಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ ನಾಮ। ತಥಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿನೋ। ಪುಥುಜ್ಜನಾದಯೋ ತಾವ ಹೋನ್ತು, ಅನಾಗಾಮೀ ಕಥಂ ಸಬ್ಯಾಬಜ್ಝಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಕಥಞ್ಚಸ್ಸ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ, ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತೀತಿ। ಅನಾಗಾಮೀಪಿ ಹಿ ಸುದ್ಧಾವಾಸೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಉಯ್ಯಾನವಿಮಾನಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ "ಅಹೋ ಸುಖಂ ಅಹೋ ಸುಖ"ನ್ತಿ ಉದಾನಂ ಉದಾನೇತಿ, ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಭವಲೋಭೋ ಭವತಣ್ಹಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾವ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಹೀನತಣ್ಹತಾಯ ಅಕುಸಲಾ ವಡ್ಢನ್ತಿ ನಾಮ, ಕುಸಲಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ ನಾಮ, ಸದುಕ್ಖಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಅಪರಿನಿಟ್ಠಿತಭವೋಯೇವ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝನ್ತಿ ಅದುಕ್ಖಂ। ಅಯಮ್ಪಿ ಚತುನ್ನಂ ಜನಾನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಯೋ ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋಪಿ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಭವಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಪುನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಕುಸಲಾ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ, ಕುಸಲಾಯೇವ ವಡ್ಢನ್ತಿ, ಅದುಕ್ಖಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಪರಿನಿಟ್ಠಿತಭವೋಯೇವ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತಥಾ ಸೋತಾಪನ್ನಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿನೋ। ಸೋತಾಪನ್ನಾದಯೋ ತಾವ ಹೋನ್ತು, ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಕಥಂ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝಅತ್ತಭಾವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಕಥಞ್ಚಸ್ಸ ಅಕುಸಲಪರಿಹಾನಿಆದೀನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನೋಪಿ ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕೋ ತೇನತ್ತಭಾವೇನ ಭವಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಅಙ್ಗುಲಿಮಾಲಸ್ಸ ವಿಯ ಏಕೇನೂನಪಾಣಸಹಸ್ಸಂ ಘಾತೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ಅತ್ತಭಾವೋ ಅಬ್ಯಾಬಜ್ಝೋಯೇವ ನಾಮ, ಭವಂ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತಿಯೇವ ನಾಮ। ಅಕುಸಲಮೇವ ಹಾಯತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಮೇವ ಗಬ್ಭಂ ಗಣ್ಹಾಪೇತಿ ನಾಮ।

೧೧೯. **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯ**ನ್ತಿಆದೀಸು ಯಸ್ಮಾ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ರೂಪೇ ರಾಗಾದಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಭಿನನ್ದತಿ ಅಸ್ಸಾದೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನ್ತೋ ಅಸ್ಸಾದೇನ್ತೋ ಅನಯಬ್ಯಸನಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದತಿ ವಿರಜ್ಜತಿ, ನಿಬ್ಬಿನ್ದನ್ತೋ ವಿರಜ್ಜನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ತಸ್ಮಾ "ತಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞ"ನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

ಏವಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯುನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಕೇ ಭಗವತೋ ಇಮಸ್ಸ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಆಜಾನನ್ತಿ, ಕೇ ನ ಆಜಾನನ್ತೀತಿ? ಯೇ ತಾವ ಇಮಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಪಾಳಿಞ್ಚ ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ತಕ್ಕರಾ ನ ಹೋನ್ತಿ, ಯಥಾವುತ್ತಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ನ ಆಜಾನನ್ತಿ ನಾಮ। ಯೇ ಪನ ತಕ್ಕರಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯಥಾವುತ್ತಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತೇ ಆಜಾನನ್ತಿ

ನಾಮ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಸಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ ತಾವ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಹೋತು, ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾನಂ ಕಥಂ ಹೋತೀತಿ। ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ ಅನುಪಾದಾನಾ ವಿಯ ಜಾತವೇದಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ಅಚ್ಚಯೇನ ತೇಸಂ ಪುನ ದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಇತಿ ಏಕಂಸೇನ ತೇಸಂಯೇವ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸೇವಿತಬ್ಬಾಸೇವಿತಬ್ಬಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಬಹುಧಾತುಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೨೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಬಹುಧಾತುಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಭಯಾನೀ**ತಿಆದೀಸು **ಭಯ**ನ್ತಿ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸೋ। **ಉಪದ್ದವೋ**ತಿ ಅನೇಕಗ್ಗತಾಕಾರೋ। **ಉಪಸಗ್ಗೋ**ತಿ ಉಪಸಟ್ಠಾಕಾರೋ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲಗ್ಗನಾಕಾರೋ। ತೇಸಂ ಏವಂ ನಾನತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ - ಪಬ್ಬತಾದಿವಿಸಮನಿಸ್ಸಿತಾ ಚೋರಾ ಜನಪದವಾಸೀನಂ ಪೇಸೇನ್ತಿ "ಮಯಂ ಅಸುಕದಿವಸೇ ನಾಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಗಾಮಂ ಪಹರಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಸುತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಭಯಂ ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಯಂ ಚಿತ್ತುತ್ರಾಸೋ ನಾಮ। "ಇಧ ನೋ ಚೋರಾ ಕುಪಿತಾ ಅನತ್ಥಮ್ಪಿ ಆವಹೇಯ್ಯು"ನ್ತಿ ಹತ್ಥಸಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದ್ವಿಪದಚತುಪ್ಪದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಭೂಮಿಯಂ ನಿಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಡಂಸಮಕಸಾದೀಹಿ ಖಜ್ಜಮಾನಾ ಗುಮ್ಬನ್ತರಾನಿ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಖಾಣುಕಣ್ಟಕೇ ಮದ್ದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಏವಂ ವಿಚರನ್ತಾನಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಭಾವೋ ಅನೇಕಗ್ಗತಾಕಾರೋ ನಾಮ। ತತೋ ಚೋರೇಸು ಯಥಾವುತ್ತೇ ದಿವಸೇ ಅನಾಗಚ್ಛನ್ತೇಸು "ತುಚ್ಛಕಸಾಸನಂ ತಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಸಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಗಾಮಂ ಪವಿಸನ್ತಿ, ಅಥ ತೇಸಂ ಪವಿಟ್ಠಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಗಾಮಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ಅಗ್ಗಿಂ ದತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸೇ ಘಾತೇತ್ವಾ ಚೋರಾ ಸಬ್ಬಂ ವಿಭವಂ ವಿಲುಮ್ಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತೇಸು ಘಾತಿತಾವಸೇಸಾ ಅಗ್ಗಿಂ ನಿಬ್ಬಾಪೇತ್ವಾ ಕೋಟ್ಠಚ್ಛಾಯಭಿತ್ತಿಚ್ಛಾಯಾದೀಸು ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಲಗ್ಗಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತಿ ನಟ್ಠಂ ಅನುಸೋಚಮಾನಾ। ಅಯಂ ಉಪಸಟ್ಠಾಕಾರೋ ಲಗ್ಗನಾಕಾರೋ ನಾಮ।

ನಳಾಗಾರಾತಿ ನಳೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛನ್ನಾ ಅಗಾರಾ, ಸೇಸಸಮ್ಭಾರಾ ಪನೇತ್ಥ ರುಕ್ಖಮಯಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಿಣಾಗಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀ**ತಿ ಬಾಲಮೇವ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಬಾಲೋ ಹಿ ಅಪಣ್ಡಿತಪುರಿಸೋ ರಜ್ಜಂ ವಾ ಉಪರಜ್ಜಂ ವಾ ಅಞ್ಞಂ ವಾ ಪನ ಮಹನ್ತಂ ಠಾನಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೋ ಕತಿಪಯೇ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸೇ ವಿಧವಾಪುತ್ತೇ ಮಹಾಧುತ್ತೇ ಗಹೇತ್ವಾ "ಏಥ ಅಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಇಸ್ಸರೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪಬ್ಬತಗಹನಾದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅನ್ತನ್ತೇ ಗಾಮೇ ಪಹರನ್ತೋ ದಾಮರಿಕಭಾವಂ ಜಾನಾಪೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ನಿಗಮೇಪಿ ಜನಪದೇಪಿ ಪಹರತಿ, ಮನುಸ್ಸಾ ಗೇಹಾನಿ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಖೇಮನ್ತಟ್ಠಾನಂ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಸನ್ತಾ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನಾನಿ ಪಹಾಯ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ಗತಗತಟ್ಠಾನೇ ಭಿಕ್ಖಾಪಿ ಸೇನಾಸನಮ್ಪಿ ದುಲ್ಲಭಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಚತುನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಭಯಂ ಆಗತಮೇವ ಹೋತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೇಸುಪಿ ದ್ವೇ ಬಾಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ವಿವಾದಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಚೋದನಂ ಆರಭನ್ತಿ । ಇತಿ ಕೋಸಮ್ಬಿವಾಸಿಕಾನಂ ವಿಯ ಮಹಾಕಲಹೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಪರಿಸಾನಂ ಭಯಂ ಆಗತಮೇವ ಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಯಾನಿ ಕಾನಿಚಿ ಭಯಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಬ್ಬಾನಿ ತಾನಿ ಬಾಲತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಏತದವೋಚಾತಿ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಮತ್ಥಕಂ ಅಪಾಪೇತ್ವಾವ ನಿಟ್ಠಾಪಿತಾ। ಯಂನೂನಾಹಂ ದಸಬಲಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನೇವಸ್ಸ ದೇಸನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಂ ಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏತಂ "ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ"ತಿಆದಿವಚನಂ ಅವೋಚ।

೧೨೫. ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಧಾತೂಸು ಅಡ್ಢೇಕಾದಸಧಾತುಯೋ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋ, ಅಡ್ಢಟ್ಠಮಕಧಾತುಯೋ ಅರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ರೂಪಾರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋವ ಕಥಿತೋ। ಸಬ್ಬಾಪಿ ಖನ್ಧವಸೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಪಞ್ಚಪಿ ಖನ್ಧಾ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಂ, ತೇಸಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪಿಕಾ ತಣ್ಹಾ ಸಮುದಯಸಚ್ಚಂ, ಉಭಿನ್ನಂ ಅಪ್ಪವತ್ತಿ ನಿರೋಧಸಚ್ಚಂ, ನಿರೋಧಪಜಾನನಾ ಪಟಿಪದಾ ಮಗ್ಗಸಚ್ಚಂ। ಇತಿ ಚತುಸಚ್ಚಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರತೋ ಪನೇತಾ ಧಾತುಯೋ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಕಥಿತಾವ। **ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೋ ವುತ್ತೋ।

ಪಥವೀಧಾತುಆದಯೋ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಕಾಯಂ ಸುಞ್ಞತೋ ನಿಸ್ಸತ್ತತೋ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಾ। ತಾಪಿ ಪುರಿಮಾಹಿ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿ ಧಾತೂಹಿ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಪೂರೇನ್ತೇನ ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಹೇಸಾ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾದಿವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯಾ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾಯ ತಸ್ಸಾ ವತ್ಥು ಚಕ್ಖುಧಾತು, ಆರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಧಾತೂತಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯಾ ಪನ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾಯ ತಸ್ಸಾ ಪುರಿಮಪಚ್ಛಿಮವಸೇನ ಮನೋಧಾತು, ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಧಮ್ಮಧಾತೂತಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಇತಿ ಇಮಾಸು ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಧಾತೂಸು ಅಡ್ಢೇಕಾದಸಧಾತುಯೋ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇದಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಸುಖಧಾತೂತಿಆದೀಸು ಸುಖಞ್ಚ ತಂ ನಿಸ್ಸತ್ತಸುಞ್ಞತಟ್ಠೇನ ಧಾತು ಚಾತಿ ಸುಖಧಾತು। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಏತ್ಥ ಚ ಪುರಿಮಾ ಚತಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಸಪ್ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ ಗಹಿತಾ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ದ್ವೇ ಸರಿಕ್ಖಕವಸೇನ। ಅವಿಭೂತಭಾವೇನ ಹಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಧಾತು ಅವಿಜ್ಜಾಧಾತುಯಾ ಸರಿಕ್ಖಾ। ಏತ್ಥ ಚ ಸುಖದುಕ್ಖಧಾತೂಸು ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾಸು ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾವ ಹೋತಿ, ಸೇಸಾಸು ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾಸು ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾವ ಹೋತಿ। ಇಮಾಪಿ ಛ ಧಾತುಯೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿಯೇವ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಪೂರೇನ್ತೇನ ಉಪೇಕ್ಖಾಧಾತುತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಇಮಾಸು ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಧಾತೂಸು ಅಡ್ಢೇಕಾದಸಧಾತುಯೋ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇದಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಕಾಮಧಾತುಆದೀನಂ ದ್ವೇಧಾವಿತಕ್ಕೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೬) ಕಾಮವಿತಕ್ಕಾದೀಸು ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇಪಿ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕಾಮಧಾತು, ಕಾಮಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ತಕ್ಕೋ ವಿತಕ್ಕೋ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೧೮೨) ನಯೇನೇವ ಏತಾಸಂ ವಿತ್ಥಾರೋ ಆಗತೋಯೇವ। ಇಮಾಪಿ ಛ ಧಾತುಯೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿಯೇವ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಪೂರೇನ್ತೇನ ಕಾಮಧಾತುತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಇಮಾಸು ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಧಾತೂಸು ಅಡ್ಢೇಕಾದಸಧಾತುಯೋ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇದಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಕಾಮಧಾತುಆದೀಸು ಪಞ್ಚ ಕಾಮಾವಚರಕ್ಖನ್ಧಾ ಕಾಮಧಾತು ನಾಮ, ಪಞ್ಚ ರೂಪಾವಚರಕ್ಖನ್ಧಾ ರೂಪಧಾತು ನಾಮ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಾವಚರಕ್ಖನ್ಧಾ ಅರೂಪಧಾತು ನಾಮ। ಅಭಿಧಮ್ಮೇ ಪನ "ತತ್ಥ ಕತಮಾ ಕಾಮಧಾತು, ಹೇಟ್ಠತೋ ಅವೀಚಿನಿರಯಂ ಪರಿಯನ್ತಂ ಕರಿತ್ವಾ"ತಿಆದಿನಾ (ವಿಭ॰ ೧೮೨) ನಯೇನ ಏತಾಸಂ ವಿತ್ಥಾರೋ ಆಗತೋಯೇವ। ಇಮಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಧಾತುಯೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿಯೇವ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಪೂರೇನ್ತೇನ ಕಾಮಧಾತುತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಇಮಾಸು ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಧಾತೂಸು ಅಡ್ಢೇಕಾದಸಧಾತುಯೋ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇದಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

ಸಙ್ಖತಾತಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಕತಾ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಖನ್ಧಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ನ ಸಙ್ಖತಾ **ಅಸಙ್ಖತಾ**। ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಇಮಾಪಿ ದ್ವೇ ಧಾತುಯೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಅಟ್ಠಾರಸಹಿಯೇವ ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಪೂರೇನ್ತೇನ ಸಙ್ಖತಧಾತುತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ

ಪೂರೇತಬ್ಬಾ। ಇತಿ ಇಮಾಸು ಅಟ್ಠಾರಸಸು ಧಾತೂಸು ಅಡ್ಢೇಕಾದಸಧಾತುಯೋ ರೂಪಪರಿಗ್ಗಹೋತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಇದಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ನಿಗ್ಗಮನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ।

೧೨೬. **ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರಾನೀತಿ** ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಚ ಬಾಹಿರಾನಿ ಚ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಚಕ್ಖುಆದೀನಿ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಛ, ರೂಪಾದೀನಿ ಬಾಹಿರಾನಿ ಛ। ಇಧಾಪಿ **ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತೀತಿ** ಸಹ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋ।

ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದನ್ತಿಆದಿ ಮಹಾತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಯೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ।

೧೨೭. **ಅಟ್ಠಾನನ್ತಿ** ಹೇತುಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। **ಅನವಕಾಸೋತಿ** ಪಚ್ಚಯಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ। ಉಭಯೇನಾಪಿ ಕಾರಣಮೇವ ಪಟಿಕ್ಖಿಪತಿ। ಕಾರಣಞ್ಹಿ ತದಾಯತ್ತವುತ್ತಿತಾಯ ಅತ್ತನೋ ಫಲಸ್ಸ ಠಾನನ್ತಿ ಚ ಅವಕಾಸೋತಿ ಚ ವುಚ್ಚತಿ। **ಯನ್ತಿ** ಯೇನ ಕಾರಣೇನ। **ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ** ಮಗ್ಗದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ। **ಕಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ** ಚತುಭೂಮಕೇಸು ಸಙ್ಖತಸಙ್ಖಾರೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಏಕಸಙ್ಖಾರಮ್ಪಿ। **ನಿಚ್ಚತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ** ನಿಚ್ಚೋತಿ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। **ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ** ಏತಂ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ ನ ಉಪಲಬ್ಭತಿ। **ಯಂ ಪುಥುಜ್ಜನೋತಿ** ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ಪುಥುಜ್ಜನೋ। **ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ** ಏತಂ ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥಿ। ಸಸ್ಸತದಿಟ್ಠಿಯಾ ಹಿ ಸೋ ತೇಭೂಮಕೇಸು ಸಙ್ಖತಸಙ್ಖಾರೇಸು ಕಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಾರಂ ನಿಚ್ಚತೋ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಚತುತ್ಥಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರಾ ಪನ ತೇಜುಸ್ಸದತ್ತಾ ದಿವಸಂ ಸನ್ತತ್ತೋ ಅಯೋಗುಳೋ ವಿಯ ಮಕ್ಖಿಕಾನಂ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾ ಅಕುಸಲಾನಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ **ಕಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಾರಂ ಸುಖತೋತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ಸುಖತೋ ಉಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ "ಏಕನ್ತಸುಖೀ ಅತ್ತಾ ಹೋತಿ ಅರೋಗೋ ಪರಂ ಮರಣಾ"ತಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೧, ೨೨) ಏವಂ ಅತ್ತದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಸುಖತೋ ಗಾಹಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೇನ ಪನ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪರಿಳಾಹಾಭಿಭೂತೋ ಪರಿಳಾಹವೂಪಸಮತ್ಥಂ ಮತ್ತಹತ್ಥಿಂ ಪರಿತ್ತಾಸಿತೋ ವಿಯ, ಚೋಕ್ಖಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಿಯ ಚ ಗೂಥಂ ಕಞ್ಚಿ ಸಙ್ಖಾರಂ ಸುಖತೋ ಉಪಗಚ್ಛತಿ। ಅತ್ತವಾರೇ ಕಸಿಣಾದಿಪಣ್ಣತ್ತಿಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಸಙ್ಖಾರನ್ತಿ ಅವತ್ವಾ ಕಞ್ಚಿ ಧಮ್ಮನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಧಾಪಿ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಚತುಭೂಮಕವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ, ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ತೇಭೂಮಕವಸೇನ। ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸಾಪಿ ತೇಭೂಮಕವಸೇನೇವ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವಟ್ಟತಿ। ಯಂ ಯಞ್ಹಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತತೋ ತತೋ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಗಾಹಂ ವಿನಿವೇಠೇತಿ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಹಿ ಯಂ ಯಂ ನಿಚ್ಚಂ ಸುಖಂ ಅತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ, ತಂ ತಂ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ತಂ ಗಾಹಂ ವಿನಿವೇಠೇತಿ।

೧೨೮. **ಮಾತರನ್ತಿ**ಆದೀಸು ಜನಿಕಾವ ಮಾತಾ, ಜನಕೋ ಪಿತಾ, ಮನುಸ್ಸಭೂತೋವ ಖೀಣಾಸವೋ ಅರಹಾತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತೋ। ಕಿಂ ಪನ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಞ್ಞಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯಾತಿ? ಏತಮ್ಪಿ ಅಟ್ಠಾನಂ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ಭವನ್ತರಗತಂ ಅರಿಯಸಾವಕಂ ಅತ್ತನೋ ಅರಿಯಭಾವಂ ಅಜಾನನ್ತಮ್ಪಿ ಕೋಚಿ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ "ಇಮಂ ಕುನ್ಥಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತ್ವಾ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಗಬ್ಭೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಜ್ಜಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಾಹೀ"ತಿ , ನೇವ ಸೋ ತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ। ಅಥಾಪಿ ನಂ ಏವಂ ವದೇಯ್ಯ "ಸಚೇ ಇಮಂ ನ ಘಾತೇಸ್ಸಸಿ, ಸೀಸಂ ತೇ ಛಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ। ಸೀಸಮೇವಸ್ಸ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ನ ಚ ಸೋ ತಂ ಘಾತೇಯ್ಯ। ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಸ್ಸ ಪನ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಚ ಬಲದೀಪನತ್ಥಮೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಸಾವಜ್ಜೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವೋ, ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಮಾತುಘಾತಾದೀನಿಪಿ ಆನನ್ತರಿಯಾನಿ ಕರಿಸ್ಸತಿ। ಮಹಾಬಲೋ ಚ ಅರಿಯಸಾವಕೋ, ಯೋ ಏತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ನ ಕರೋತೀತಿ।

ದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋತಿ ವಧಕಚಿತ್ತೇನ ಪದುಟ್ಠಚಿತ್ತೋ। **ಲೋಹಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯಾತಿ** ಜೀವಮಾನಕಸರೀರೇ ಖುದ್ದಕಮಕ್ಖಿಕಾಯ ಪಿವನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಲೋಹಿತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಯ್ಯ। **ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ** ಸಮಾನಸಂವಾಸಕಂ ಸಮಾನಸೀಮಾಯ ಠಿತಂ ಪಞ್ಚಹಿ

ಕಾರಣೇಹಿ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ “ಪಞ್ಚಹುಪಾಲಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಸಙ್ಘೋ ಭಿಜ್ಜತಿ। ಕಮ್ಮೇನ ಉದ್ದೇಸೇನ ವೋಹರನ್ತೋ ಅನುಸ್ಸಾವನೇನ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನಾ”ತಿ (ಪರಿ॰ ೪೫೮)।

ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮೇನಾತಿ** ಅಪಲೋಕನಾದೀಸು ಚತೂಸು ಕಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ಕಮ್ಮೇನ। **ಉದ್ದೇಸೇನಾತಿ** ಪಞ್ಚಸು ಪಾತಿಮೋಕ್ಖುದ್ದೇಸೇಸು ಅಞ್ಞತರೇನ ಉದ್ದೇಸೇನ। **ವೋಹರನ್ತೋತಿ** ಕಥಯನ್ತೋ, ತಾಹಿ ತಾಹಿ ಉಪ್ಪತ್ತೀಹಿ ಅಧಮ್ಮಂ ಧಮ್ಮೋತಿಆದೀನಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ಭೇದಕರವತ್ಥೂನಿ ದೀಪೇನ್ತೋ। **ಅನುಸ್ಸಾವನೇನಾತಿ** ನನು ತುಮ್ಹೇ ಜಾನಾಥ ಮಯ್ಹಂ ಉಚ್ಚಾಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವಂ ಬಹುಸ್ಸುತಭಾವಞ್ಚ, ಮಾದಿಸೋ ನಾಮ ಉದ್ಧಮ್ಮಂ ಉಬ್ಬಿನಯಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ಗಾಹೇಯ್ಯಾತಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಉಪ್ಪಾದೇತುಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಯುತ್ತಂ, ಕಿಂ ಮಯ್ಹಂ ಅವೀಚಿ ನೀಲುಪ್ಪಲವನಂ ವಿಯ ಸೀತಲೋ, ಕಿಂ ಅಹಂ ಅಪಾಯತೋ ನ ಭಾಯಾಮೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಕಣ್ಣಮೂಲೇ ವಚೀಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಅನುಸ್ಸಾವನೇನ। **ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನಾತಿ** ಏವಂ ಅನುಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ತೇಸಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೇತ್ವಾ ಅನಿವತ್ತಿಧಮ್ಮೇ ಕತ್ವಾ “ಗಣ್ಹಥ ಇಮಂ ಸಲಾಕ”ನ್ತಿ ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹೇನ।

ಏತ್ಥ ಚ ಕಮ್ಮಮೇವ ಉದ್ದೇಸೋ ವಾ ಪಮಾಣಂ, ವೋಹಾರಾನುಸ್ಸಾವನಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಾ ಪನ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾ। ಅಟ್ಠಾರಸವತ್ಥುದೀಪನವಸೇನ ಹಿ ವೋಹರನ್ತೇನ ತತ್ಥ ರುಚಿಜನನತ್ಥಂ ಅನುಸ್ಸಾವೇತ್ವಾ ಸಲಾಕಾಯ ಗಾಹಿತಾಯಪಿ ಅಭಿನ್ನೋವ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘೋ। ಯದಾ ಪನ ಏವಂ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಅತಿರೇಕಾ ವಾ ಸಲಾಕಂ ಗಾಹೇತ್ವಾ ಆವೇಣಿಕಂ ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಉದ್ದೇಸಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಿ, ತದಾ ಸಙ್ಘೋ ಭಿನ್ನೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಂ ದಿಟ್ಠಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಮಾತುಘಾತಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಾನಿ ದಸ್ಸಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯಾನಿ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಕರೋತಿ, ನ ಅರಿಯಸಾವಕೋ, ತೇಸಂ ಆವಿಭಾವತ್ಥಂ -

> ಕಮ್ಮತೋ ದ್ವಾರತೋ ಚೇವ, ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಯತೋ ತಥಾ।
> ಪಾಕಸಾಧಾರಣಾದೀಹಿ, ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ॥

ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮತೋ** ತಾವ - ಏತ್ಥ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಭೂತಸ್ಸೇವ ಮನುಸ್ಸಭೂತಂ ಮಾತರಂ ವಾ ಪಿತರಂ ವಾ ಅಪಿ ಪರಿವತ್ತಲಿಙ್ಗಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಆನನ್ತರಿಯಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ ಮಹಾಚೇತಿಯಪ್ಪಮಾಣೇಹಿ ಕಞ್ಚನಥೂಪೇಹಿ ಪೂರೇತ್ವಾಪಿ ಸಕಲಚಕ್ಕವಾಳಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾಪಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಸಙ್ಘಾಟಿಕಣ್ಣಂ ಅಮುಞ್ಚನ್ತೋ ವಿಚರಿತ್ವಾಪಿ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ನಿರಯಮೇವ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಪನ ಸಯಂ ಮನುಸ್ಸಭೂತೋ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಂ ಮಾತರಂ ವಾ ಪಿತರಂ ವಾ, ಸಯಂ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತೋ ಮನುಸ್ಸಭೂತಂ, ತಿರಚ್ಛಾನೋಯೇವ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಭೂತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇತಿ, ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಆನನ್ತರಿಯಂ ನ ಹೋತಿ, ಭಾರಿಯಂ ಪನ ಹೋತಿ, ಆನನ್ತರಿಯಂ ಆಹಚ್ಚೇವ ತಿಟ್ಠತಿ। ಮನುಸ್ಸಜಾತಿಕಾನಂ ಪನ ವಸೇನ ಅಯಂ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ।

ತತ್ಥ ಏಳಕಚತುಕ್ಕಂ ಸಙ್ಗಾಮಚತುಕ್ಕಂ ಚೋರಚತುಕ್ಕಞ್ಚ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಏಳಕಂ ಮಾರೇಮೀತಿ ಅಭಿಸನ್ಧಿನಾಪಿ ಹಿ ಏಳಕಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಂ ಮನುಸ್ಸೋ ಮನುಸ್ಸಭೂತಂ ಮಾತರಂ ವಾ ಪಿತರಂ ವಾ ಮಾರೇನ್ತೋ ಆನನ್ತರಿಯಂ ಫುಸತಿ। ಏಳಕಾಭಿಸನ್ಧಿನಾ ಪನ ಮಾತಾಪಿತಾಅಭಿಸನ್ಧಿನಾ ವಾ ಏಳಕಂ ಮಾರೇನ್ತೋ ಆನನ್ತರಿಯಂ ನ ಫುಸತಿ। ಮಾತಾಪಿತಾಅಭಿಸನ್ಧಿನಾ ಮಾತಾಪಿತರೋ ಮಾರೇನ್ತೋ ಫುಸತೇವ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಇತರಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಚತುಕ್ಕದ್ವಯೇ। ಯಥಾ ಚ ಮಾತಾಪಿತೂಸು, ಏವಂ ಅರಹನ್ತೇಪಿ ಏತಾನಿ ಚತುಕ್ಕಾನಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

ಮನುಸ್ಸಅರಹನ್ತಮೇವ ಮಾರೇತ್ವಾ ಆನನ್ತರಿಯಂ ಫುಸತಿ, ನ ಯಕ್ಖಭೂತಂ। ಕಮ್ಮಂ ಪನ ಭಾರಿಯಂ, ಆನನ್ತರಿಯಸದಿಸಮೇವ। ಮನುಸ್ಸಅರಹನ್ತಸ್ಸ ಚ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇಯೇವ ಸತ್ಥಪ್ಪಹಾರೇ ವಾ ವಿಸೇ ವಾ ದಿನ್ನೇಪಿ ಯದಿ ಸೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ತೇನೇವ ಮರತಿ, ಅರಹನ್ತಘಾತೋ ಹೋತಿಯೇವ। ಯಂ ಪನ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ದಿನ್ನಂ ದಾನಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ

ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸೇವ ದಿನ್ನಂ ಹೋತಿ। ಸೇಸಅರಿಯಪುಗ್ಗಲೇ ಮಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಆನನ್ತರಿಯಂ ನತ್ಥಿ। ಕಮ್ಮಂ ಪನ ಭಾರಿಯಂ, ಆನನ್ತರಿಯಸದಿಸಮೇವ।

ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದೇ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಭೇಜ್ಜಕಾಯತಾಯ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ಚಮ್ಮಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ಲೋಹಿತಪಗ್ಘರಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸರೀರಸ್ಸ ಪನ ಅನ್ತೋಯೇವ ಏಕಸ್ಮಿಂಯೇವ ಠಾನೇ ಲೋಹಿತಂ ಸಮೋಸರತಿ। ದೇವದತ್ತೇನ ಪವಿದ್ಧಸಿಲತೋ ಭಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗತಾ ಸಕಲಿಕಾಪಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಪಾದನ್ತಂ ಪಹರಿ, ಫರಸುನಾ ಪಹಟೋ ವಿಯ ಪಾದೋ ಅನ್ತೋಲೋಹಿತೋಯೇವ ಅಹೋಸಿ। ತಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಆನನ್ತರಿಯಂ ಹೋತಿ। ಜೀವಕೋ ಪನ ತಥಾಗತಸ್ಸ ರುಚಿಯಾ ಸತ್ಥಕೇನ ಚಮ್ಮಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ತಮ್ಹಾ ಠಾನಾ ದುಟ್ಠಲೋಹಿತಂ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಫಾಸುಮಕಾಸಿ, ತಥಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಮೇವ ಹೋತಿ।

ಅಥ ಯೇ ಚ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ತಥಾಗತೇ ಚೇತಿಯಂ ಭಿನ್ದನ್ತಿ, ಬೋಧಿಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ ಧಾತುಮ್ಹಿ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಕಿಂ ಹೋತೀತಿ? ಭಾರಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ ಆನನ್ತರಿಯಸದಿಸಂ। ಸಧಾತುಕಂ ಪನ ಥೂಪಂ ವಾ ಪಟಿಮಂ ವಾ ಬಾಧಮಾನಂ ಬೋಧಿಸಾಖಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಸಚೇಪಿ ತತ್ಥ ನಿಲೀನಾ ಸಕುಣಾ ಚೇತಿಯೇ ವಚ್ಚಂ ಪಾತೇನ್ತಿ, ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಪರಿಭೋಗಚೇತಿಯತೋ ಹಿ ಸರೀರಚೇತಿಯಂ ಮಹನ್ತತರಂ। ಚೇತಿಯವತ್ಥುಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಂ ಬೋಧಿಮೂಲಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಹರಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಯಾ ಪನ ಬೋಧಿಸಾಖಾ ಬೋಧಿಘರಂ ಬಾಧತಿ, ತಂ ಗೇಹರಕ್ಖಣತ್ಥಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ನ ಲಭತಿ, ಬೋಧಿಅತ್ಥಞ್ಹಿ ಗೇಹಂ, ನ ಗೇಹತ್ಥಾಯ ಬೋಧಿ। ಆಸನಘರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಯಸ್ಮಿಂ ಪನ ಆಸನಘರೇ ಧಾತು ನಿಹಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಬೋಧಿಸಾಖಂ ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿ। ಬೋಧಿಜಗ್ಗನತ್ಥಂ ಓಜೋಹರಣಸಾಖಂ ವಾ ಪೂತಿಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ, ಭಗವತೋ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನೇ ವಿಯ ಪುಞ್ಞಮ್ಪಿ ಹೋತಿ।

ಸಙ್ಘಭೇದೇ ಸೀಮಟ್ಠಕಸಙ್ಘೇ ಅಸನ್ನಿಪತಿತೇ ವಿಸುಂ ಪರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕತವೋಹಾರಾನುಸ್ಸಾವನ-ಸಲಾಕಗ್ಗಾಹಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ, ಉದ್ದೇಸಂ ವಾ ಉದ್ದಿಸನ್ತಸ್ಸ ಭೇದೋ ಚ ಹೋತಿ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಞ್ಚ। ಸಮಗ್ಗಸಞ್ಞಾಯ ಪನ ವಟ್ಟತೀತಿ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಭೇದೋವ ಹೋತಿ, ನ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ, ತಥಾ ನವತೋ ಊನಪರಿಸಾಯಂ। ಸಬ್ಬನ್ತಿಮೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ನವನ್ನಂ ಜನಾನಂ ಯೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತಿ , ತಸ್ಸ ಆನನ್ತರಿಯಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। ಅನುವತ್ತಕಾನಂ ಅಧಮ್ಮವಾದೀನಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜಕಮ್ಮಂ। ಧಮ್ಮವಾದಿನೋ ಪನ ಅನವಜ್ಜಾ।

ತತ್ಥ ನವನ್ನಮೇವ ಸಙ್ಘಭೇದೇ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ – "ಏಕತೋ ಉಪಾಲಿ ಚತ್ತಾರೋ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕತೋ ಚತ್ತಾರೋ, ನವಮೋ ಅನುಸ್ಸಾವೇತಿ, ಸಲಾಕಂ ಗಾಹೇತಿ 'ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಅಯಂ ವಿನಯೋ ಇದಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ, ಇದಂ ಗಣ್ಹಥ, ಇಮಂ ರೋಚೇಥಾ'ತಿ, ಏವಂ ಖೋ, ಉಪಾಲಿ, ಸಙ್ಘರಾಜಿ ಚೇವ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಚ। ನವನ್ನಂ ವಾ, ಉಪಾಲಿ, ಅತಿರೇಕನವನ್ನಂ ವಾ ಸಙ್ಘರಾಜಿ ಚೇವ ಹೋತಿ ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಚಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೫೧)। ಏತೇಸು ಪನ ಪಞ್ಚಸು ಸಙ್ಘಭೇದೋ ವಚೀಕಮ್ಮಂ, ಸೇಸಾನಿ ಕಾಯಕಮ್ಮಾನೀತಿ। ಏವಂ ಕಮ್ಮತೋ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ದ್ವಾರತೋತಿ ಸಬ್ಬಾನೇವ ಚೇತಾನಿ ಕಾಯದ್ವಾರತೋಪಿ ವಚೀದ್ವಾರತೋಪಿ ಸಮುಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಪುರಿಮಾನಿ ಪನೇತ್ಥ ಚತ್ತಾರಿ ಆಣತ್ತಿಕವಿಜ್ಜಾಮಯಪಯೋಗವಸೇನ ವಚೀದ್ವಾರತೋ ಸಮುಟ್ಠಹಿತ್ವಾಪಿ ಕಾಯದ್ವಾರಮೇವ ಪೂರೇನ್ತಿ, ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಹತ್ಥಮುದ್ದಾಯ ಭೇದಂ ಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಾಯದ್ವಾರತೋ ಸಮುಟ್ಠಹಿತ್ವಾಪಿ ವಚೀದ್ವಾರಮೇವ ಪೂರೇತೀತಿ। ಏವಮೇತ್ಥ ದ್ವಾರತೋಪಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಯತೋತಿ ಸಙ್ಘಭೇದೋಯೇವ ಚೇತ್ಥ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಯೋ। ಸಣ್ಠಹನ್ತೇ ಹಿ ಕಪ್ಪೇ ಕಪ್ಪವೇಮಜ್ಝೇ ವಾ ಸಙ್ಘಭೇದಂ ಕತ್ವಾ ಕಪ್ಪವಿನಾಸೇಯೇವ ಮುಚ್ಚತಿ। ಸಚೇಪಿ ಹಿ ಸ್ವೇವ ಕಪ್ಪೋ ವಿನಸ್ಸಿಸ್ಸತೀತಿ ಅಜ್ಜ ಸಙ್ಘಭೇದಂ ಕರೋತಿ, ಸ್ವೇವ ಮುಚ್ಚತಿ,

ಏಕದಿವಸಮೇವ ನಿರಯೇ ಪಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಕರಣಂ ಪನ ನತ್ಥಿ। ಸೇಸಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಆನನ್ತರಿಯಾನೇವ ಹೋನ್ತಿ, ನ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಯಾನೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಕಪ್ಪಟ್ಠಿತಿಯತೋಪಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಪಾಕತೋತಿ ಯೇನ ಚ ಪಞ್ಚಪೇ'ತಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಕತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಸಙ್ಘಭೇದೋಯೇವ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ವಿಪಚ್ಚತಿ, ಸೇಸಾನಿ "ಅಹೋಸಿಕಮ್ಮಂ, ನಾಹೋಸಿ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕೋ"ತಿ ಏವಮಾದೀಸು ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭೇದಾಭಾವೇ ಲೋಹಿತುಪ್ಪಾದೋ, ತದಭಾವೇ ಅರಹನ್ತಘಾತೋ, ತದಭಾವೇ ಚ ಸಚೇ ಪಿತಾ ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ, ಮಾತಾ ದುಸ್ಸೀಲಾ, ನೋ ವಾ ತಥಾ ಸೀಲವತೀ, ಪಿತುಘಾತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ವಿಪಚ್ಚತಿ। ಸಚೇ ಮಾತಾಪಿತುಘಾತೋ, ದ್ವೀಸುಪಿ ಸೀಲೇನ ವಾ ದುಸ್ಸೀಲೇನ ವಾ ಸಮಾನೇಸು ಮಾತುಘಾತೋವ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ವಿಪಚ್ಚತಿ । ಮಾತಾ ಹಿ ದುಕ್ಕರಕಾರಿನೀ ಬಹೂಪಕಾರಾ ಚ ಪುತ್ತಾನನ್ತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಪಾಕತೋಪಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಸಾಧಾರಣಾದೀಹೀತಿ ಪುರಿಮಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ಗಹಟ್ಠಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ಸಾಧಾರಣಾನಿ। ಸಙ್ಘಭೇದೋ ಪನ "ನ ಖೋ, ಉಪಾಲಿ ಭಿಕ್ಖುನೀ, ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತಿ, ನ ಸಿಕ್ಖಮಾನಾ, ನ ಸಾಮಣೇರೋ, ನ ಸಾಮಣೇರೀ, ನ ಉಪಾಸಕೋ, ನ ಉಪಾಸಿಕಾ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತಿ, ಭಿಕ್ಖು ಖೋ, ಉಪಾಲಿ, ಪಕತತ್ತೋ ಸಮಾನಸಂವಾಸಕೋ ಸಮಾನಸೀಮಾಯಂ ಠಿತೋ ಸಙ್ಘಂ ಭಿನ್ದತೀ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೫೧) ವಚನತೋ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋವ ಹೋತಿ, ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ, ತಸ್ಮಾ ಅಸಾಧಾರಣೋ। ಆದಿಸದ್ದೇನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ದುಕ್ಖವೇದನಾಸಹಗತಾ ದೋಸಮೋಹಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಸಾಧಾರಣಾದೀಹಿಪಿ ವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೋ ವಿನಿಚ್ಛಯೋ।

ಅಞ್ಞಂ ಸತ್ಥಾರನ್ತಿ "ಅಯಂ ಮೇ ಸತ್ಥಾ ಸತ್ಥುಕಿಚ್ಚಂ ಕಾತುಂ ಅಸಮತ್ಥೋ"ತಿ ಭವನ್ತರೇಪಿ ಅಞ್ಞಂ ತಿತ್ಥಕರಂ "ಅಯಂ ಮೇ ಸತ್ಥಾ"ತಿ ಏವಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೨೯. **ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ**ತಿ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ। **ತೀಣಿ ಹಿ ಖೇತ್ತಾನಿ** ಜಾತಿಖೇತ್ತಂ ಆಣಾಖೇತ್ತಂ ವಿಸಯಖೇತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಜಾತಿಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು। ಸಾ ಹಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಓಕ್ಕಮನಕಾಲೇ ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇ ಸಮ್ಬೋಧಿಕಾಲೇ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನೇ ಆಯುಸಙ್ಖಾರೋಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಚ ಕಮ್ಪತಿ। ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಂ ಪನ **ಆಣಾಖೇತ್ತಂ** ನಾಮ। ಆಟಾನಾಟಿಯಮೋರಪರಿತ್ತಧಜಗ್ಗಪರಿತ್ತರತನಪರಿತ್ತಾದೀನಞ್ಹಿ ಏತ್ಥ ಆಣಾ ವತ್ತತಿ। **ವಿಸಯಖೇತ್ತಸ್ಸ** ಪನ ಪರಿಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ। ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ "ಯಾವತಕಂ ಞಾಣಂ ತಾವತಕಂ ನೇಯ್ಯಂ, ಯಾವತಕಂ ನೇಯ್ಯಂ ತಾವತಕಂ ಞಾಣಂ, ಞಾಣಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ನೇಯ್ಯಂ ನೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಞಾಣ"ನ್ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೩.೫) ವಚನತೋ ಅವಿಸಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

ಇಮೇಸು ಪನ ತೀಸು ಖೇತ್ತೇಸು ಠಪೇತ್ವಾ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥಿ। **ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ** ವಿನಯಪಿಟಕಂ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕಂ ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ, **ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ** ಮಹಾಕಸ್ಸಪತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಙ್ಗೀತಿ, ಯಸತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಙ್ಗೀತಿ, ಮೋಗ್ಗಲಿಪುತ್ತತಿಸ್ಸತ್ಥೇರಸ್ಸ ಸಙ್ಗೀತೀತಿ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಙ್ಗೀತಿಯೋ ಆರುಳ್ಹೇ ತೇಪಿಟಕೇ ಬುದ್ಧವಚನೇ ಇಮಂ ಚಕ್ಕವಾಳಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞತ್ಥ ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಸುತ್ತಂ ನತ್ಥಿ, ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ಪನ ಅತ್ಥಿ।

ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮನ್ತಿ ಅಪುರೇ ಅಪಚ್ಛಾ। ಏಕತೋ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಪುರೇ ವಾ ಪಚ್ಛಾ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಬೋಧಿಂ ಅಪ್ಪತ್ವಾ ನ ಉಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ನಿಸಿನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ, ತಾವ ಪುಬ್ಬೇತಿ ನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣೇನ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳಕಮ್ಪನೇನೇವ ಖೇತ್ತಪರಿಗ್ಗಹೋ ಕತೋ, ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನಿವಾರಿತಾವ ಹೋತಿ। ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಸಾಸಪಮತ್ತಾ ಧಾತು ತಿಟ್ಠತಿ, ತಾವ

ಪಚ್ಛಾತಿ ನ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಧಾತೂಸು ಹಿ ಠಿತಾಸು ಬುದ್ಧಾ ಠಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನಿವಾರಿತಾವ ಹೋತಿ। ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನೇ ಪನ ಜಾತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನ ನಿವಾರಿತಾ।

ತೀಣಿ ಹಿ ಅನ್ತರಧಾನಾನಿ ನಾಮ ಪರಿಯತ್ತಿಅನ್ತರಧಾನಂ, ಪಟಿವೇಧಅನ್ತರಧಾನಂ, ಪಟಿಪತ್ತಿಅನ್ತರಧಾನನ್ತಿ। ತತ್ಥ **ಪರಿಯತ್ತೀ**ತಿ ತೀಣಿ ಪಿಟಕಾನಿ। **ಪಟಿವೇಧೋ**ತಿ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧೋ। **ಪಟಿಪತ್ತೀ**ತಿ ಪಟಿಪದಾ। ತತ್ಥ ಪಟಿವೇಧೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿಪಿ ನ ಹೋತಿಪಿ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಕಾಲೇ ಪಟಿವೇಧಧರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ, ಏಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪುಥುಜ್ಜನೋತಿ ಅಙ್ಗುಲಿಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ದೀಪೇ ಏಕವಾರೇ ಪುಥುಜ್ಜನಭಿಕ್ಖು ನಾಮ ನಾಹೋಸಿ। ಪಟಿಪತ್ತಿಪೂರಿಕಾಪಿ ಕದಾಚಿ ಬಹೂ ಹೋನ್ತಿ ಕದಾಚಿ ಅಪ್ಪಾ। ಇತಿ ಪಟಿವೇಧೋ ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿ ಚ ಹೋತಿಪಿ ನ ಹೋತಿಪಿ, ಸಾಸನಟ್ಠಿತಿಯಾ ಪನ **ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಮಾಣಂ**।

ಪಣ್ಡಿತೋ ಹಿ ತೇಪಿಟಕಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಪೂರೇತಿ। ಯಥಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಆಳಾರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾ ಸತ್ತ ಚ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಸೋ ನ ಜಾನಾಮೀತಿ ಆಹ। ತತೋ ಉದಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಧಿಗತಂ ವಿಸೇಸಂ ಸಂಸನ್ದೇತ್ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸ್ಸ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಸೋ ಆಚಿಕ್ಖಿ, ತಸ್ಸ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ ಮಹಾಸತ್ತೋ ತಂ ಸಮ್ಪಾದೇಸಿ, ಏವಮೇವ ಪಞ್ಞವಾ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಯತ್ತಿಂ ಸುತ್ವಾ ದ್ವೇಪಿ ಪೂರೇತಿ। ತಸ್ಮಾ ಪರಿಯತ್ತಿಯಾ ಠಿತಾಯ ಸಾಸನಂ ಠಿತಂ ಹೋತಿ।

ಯದಾ ಪನ ಸಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತದಾ ಪಠಮಂ **ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ** ನಸ್ಸತಿ। ತತ್ಥ ಪಟ್ಠಾನಂ ಸಬ್ಬಪಠಮಂ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ಅನುಕ್ಕಮೇನ ಪಚ್ಛಾ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಇತರೇಸು ದ್ವೀಸು ಪಿಟಕೇಸು ಠಿತೇಸು ಸಾಸನಂ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಸುತ್ತನ್ತಪಿಟಕೇ ಅನ್ತರಧಾಯಮಾನೇ ಪಠಮಂ ಅಙ್ಗುತ್ತರನಿಕಾಯೋ ಏಕಾದಸಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಏಕಕಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತದನನ್ತರಂ ಸಂಯುತ್ತನಿಕಾಯೋ ಚಕ್ಕಪೇಯ್ಯಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಓಘತರಣಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತದನನ್ತರಂ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಮೂಲಪರಿಯಾಯಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತದನನ್ತರಂ ದೀಘನಿಕಾಯೋ ದಸುತ್ತರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಜಾಲಾ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ। ಏಕಿಸ್ಸಾಪಿ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಗಾಥಾನಂ ಪುಚ್ಛಾ ಅದ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಾಸನಂ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ ಸಭಿಯಪುಚ್ಛಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ಸಭಿಯಸುತ್ತಂ) ವಿಯ ಆಳವಕಪುಚ್ಛಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ಆಳವಕಸುತ್ತಂ; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬) ವಿಯ ಚ। ಏತಾ ಕಿರ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲಿಕಾ ಅನ್ತರಾ ಸಾಸನಂ ಧಾರೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು।

ದ್ವೀಸು ಪನ ಪಿಟಕೇಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸುಪಿ ವಿನಯಪಿಟಕೇ ಠಿತೇ ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ, ಪರಿವಾರಖನ್ಧಕೇಸು ಅನ್ತರಹಿತೇಸು ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಠಿತೇ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಉಭತೋವಿಭಙ್ಗೇ ಅನ್ತರಹಿತೇ ಮಾತಿಕಾಯ ಠಿತಾಯಪಿ ಠಿತಮೇವ ಹೋತಿ। ಮಾತಿಕಾಯ ಅನ್ತರಹಿತಾಯ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಪಬ್ಬಜ್ಜಉಪಸಮ್ಪದಾಸು ಠಿತಾಸು ಸಾಸನಂ ತಿಟ್ಠತಿ। ಲಿಙ್ಗಮದ್ಧಾನಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸೇತವತ್ಥಸಮಣವಂಸೋ ಪನ ಕಸ್ಸಪಬುದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಸನಂ ಧಾರೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ। ಪಚ್ಛಿಮಕಸ್ಸ ಪನ ಸಚ್ಚಪಟಿವೇಧತೋ ಪಚ್ಛಿಮಕಸ್ಸ ಸೀಲಭೇದತೋ ಚ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿ ನ ವಾರಿತಾತಿ।

ತೀಣಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಾನಿ ನಾಮ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಿಲೇಸಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ಅಹೋಸಿ, ಖನ್ಧಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಕುಸಿನಾರಾಯಂ, ಧಾತುಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅನಾಗತೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಾಸನಸ್ಸ ಕಿರ ಓಸಕ್ಕನಕಾಲೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಧಾತುಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಮಹಾಚೇತಿಯಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹಾಚೇತಿಯತೋ ನಾಗದೀಪೇ ರಾಜಾಯತನಚೇತಿಯಂ, ತತೋ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ನಾಗಭವನತೋಪಿ ದೇವಲೋಕತೋಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕತೋಪಿ ಧಾತುಯೋ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕಮೇವ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಾಸಪಮತ್ತಾಪಿ ಧಾತು ಅನ್ತರಾ ನ ನಸ್ಸಿಸ್ಸತಿ। ಸಬ್ಬಾ

ಧಾತುಯೋ ಮಹಾಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ರಾಸಿಭೂತಾ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧೋ ವಿಯ ಏಕಗ್ಘನಾ ಹುತ್ವಾ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇಸ್ಸನ್ತಿ, ತಾ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಂ ಫರಿಸ್ಸನ್ತಿ।

ತತೋ ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ದೇವತಾ ಯೋ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಸತ್ಥಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಅಜ್ಜ ಸಾಸನಂ ಓಸಕ್ಕತಿ, ಪಚ್ಛಿಮದಸ್ಸನಂ ದಾನಿ ಇದಂ ಅಮ್ಹಾಕ"ನ್ತಿ ದಸಬಲಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬುತದಿವಸತೋ ಮಹನ್ತತರಂ ಕಾರುಞ್ಞಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಖೀಣಾಸವೇ ಅವಸೇಸಾ ಸಕಭಾವೇನ ಸಣ್ಠಾತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಧಾತೂಸು ತೇಜೋಧಾತು ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಯಾವ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾ ಉಗ್ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಸಾಸಪಮತ್ತಾಯಪಿ ಧಾತುಯಾ ಸತಿ ಏಕಜಾಲಾವ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಧಾತೂಸು ಪರಿಯಾದಾನಂ ಗತಾಸು ಪಚ್ಛಿಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಮಹನ್ತಂ ಆನುಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಧಾತೂಸು ಅನ್ತರಹಿತಾಸು ಸಾಸನಂ ಅನ್ತರಹಿತಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಯಾವ ಏವಂ ನ ಅನನ್ತರಧಾಯತಿ, ತಾವ ಅಚರಿಮಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏವಂ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುನ್ತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ। ಅನಚ್ಛರಿಯತ್ತಾ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸಾ। ಯಥಾಹ – "ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಮನುಸ್ಸೋ, ಕತಮೋ ಏಕಪುಗ್ಗಲೋ, ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ (ಅಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭೧-೧೭೪)।

ಯದಿ ಚ ದ್ವೇ ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ವಾ ಅಟ್ಠ ವಾ ಸೋಳಸ ವಾ ಏಕತೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ವಿಹಾರೇ ದ್ವಿನ್ನಂ ಚೇತಿಯಾನಮ್ಪಿ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರೋ ಉಳಾರೋ ನ ಹೋತಿ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಬಹುತಾಯ ನ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಜಾತಾ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಾಪಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ತಸ್ಮಾ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ದೇಸನಾಯ ಚ ವಿಸೇಸಾಭಾವತೋ। ಯಞ್ಹಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾದಿಭೇದಂ ಧಮ್ಮಂ ಏಕೋ ದೇಸೇತಿ, ಅಞ್ಞೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾಪಿ ಸೋವ ದೇಸೇತಬ್ಬೋ ಸಿಯಾ। ತತೋ ನ ಅಚ್ಛರಿಯೋ ಸಿಯಾ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತೇ ದೇಸನಾಪಿ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಹೋತಿ।

ವಿವಾದಾಭಾವತೋ ಚ। ಬಹೂಸು ಚ ಬುದ್ಧೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇಸು ಬಹೂನಂ ಆಚರಿಯಾನಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಾ ವಿಯ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಮಧುರಸ್ಸರೋ ಲಾಭೀ ಪುಞ್ಞವಾ"ತಿ ವಿವದೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಏವಂ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಪಿಚೇತಂ ಕಾರಣಂ ಮಿಲಿನ್ದರಞ್ಞಾ ಪುಟ್ಠೇನ ನಾಗಸೇನತ್ಥೇರೇನ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹಿ (ಮಿ॰ ಪ॰ ೫.೧.೧) –

"ತತ್ಥ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಭಾಸಿತಮ್ಪೇತಂ ಭಗವತಾ 'ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾ ದ್ವೇ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀ'ತಿ। ದೇಸೇನ್ತಾ ಚ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ತಥಾಗತಾ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮೇ ದೇಸೇನ್ತಿ, ಕಥಯಮಾನಾ ಚ ಚತ್ತಾರಿ ಅರಿಯಸಚ್ಚಾನಿ ಕಥೇನ್ತಿ, ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಾ ಚ ತೀಸು ಸಿಕ್ಖಾಸು ಸಿಕ್ಖಾಪೇನ್ತಿ, ಅನುಸಾಸಮಾನಾ ಚ ಅಪ್ಪಮಾದಪಟಿಪತ್ತಿಯಂ ಅನುಸಾಸನ್ತಿ। ಯದಿ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಸಬ್ಬೇಸಮ್ಪಿ ತಥಾಗತಾನಂ ಏಕಾ ದೇಸನಾ ಏಕಾ ಕಥಾ ಏಕಾ ಸಿಕ್ಖಾ ಏಕಾ ಅನುಸಿಟ್ಠಿ, ಕೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ತಥಾಗತಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ? ಏಕೇನಪಿ ತಾವ ಬುದ್ಧುಪ್ಪಾದೇನ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಓಭಾಸಜಾತೋ। ಯದಿ ದುತಿಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಭವೇಯ್ಯ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಪಭಾಯ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಭಿಯ್ಯೋಸೋಮತ್ತಾಯ ಓಭಾಸಜಾತೋ ಭವೇಯ್ಯ। ಓವದಮಾನಾ ಚ ದ್ವೇ ತಥಾಗತಾ ಸುಖಂ ಓವದೇಯ್ಯುಂ, ಅನುಸಾಸಮಾನಾ ಚ ಸುಖಂ ಅನುಸಾಸೇಯ್ಯುಂ, ತತ್ಥ ಮೇ ಕಾರಣಂ ಬ್ರೂಹಿ, ಯಥಾಹಂ ನಿಸ್ಸಂಸಯೋ ಭವೇಯ್ಯನ್ತಿ।

ಅಯಂ ಮಹಾರಾಜ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಬುದ್ಧಧಾರಣೀ, ಏಕಸ್ಸೇವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಗುಣಂ ಧಾರೇತಿ, ಯದಿ ದುತಿಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನಾಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಧಾರೇಯ್ಯ, ಚಲೇಯ್ಯ ಕಮ್ಪೇಯ್ಯ ನಮೇಯ್ಯ ಓನಮೇಯ್ಯ

ವಿನಮೇಯ್ಯ ವಿಕಿರೇಯ್ಯ ವಿಧಮೇಯ್ಯ ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯ, ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ।

ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ನಾವಾ ಏಕಪುರಿಸಸನ್ಧಾರಣೀ ಭವೇಯ್ಯ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪುರಿಸೇ ಅಭಿರೂಳ್ಹೇ ಸಾ ನಾವಾ ಸಮುಪಾದಿಕಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಅಥ ದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ತಾದಿಸೋ ಆಯುನಾ ವಣ್ಣೇನ ವಯೇನ ಪಮಾಣೇನ ಕಿಸಥೂಲೇನ ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗೇನ, ಸೋ ತಂ ನಾವಂ ಅಭಿರೂಹೇಯ್ಯ। ಅಪಿನು ಸಾ ಮಹಾರಾಜ, ನಾವಾ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಧಾರೇಯ್ಯಾತಿ? ನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಚಲೇಯ್ಯ ಕಮ್ಪೇಯ್ಯ ನಮೇಯ್ಯ ಓನಮೇಯ್ಯ ವಿನಮೇಯ್ಯ ವಿಕಿರೇಯ್ಯ ವಿಧಮೇಯ್ಯ ವಿದ್ಧಂಸೇಯ್ಯ, ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಓಸೀದೇಯ್ಯ ಉದಕೇತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಬುದ್ಧಧಾರಣೀ, ಏಕಸ್ಸೇವ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಗುಣಂ ಧಾರೇತಿ, ಯದಿ ದುತಿಯೋ ಬುದ್ಧೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ನಾಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಧಾರೇಯ್ಯ, ಚಲೇಯ್ಯ...ಪೇ॰... ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯ।

ಯಥಾ ವಾ ಪನ ಮಹಾರಾಜ ಪುರಿಸೋ ಯಾವದತ್ಥಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ ಛಾದೇನ್ತಂ ಯಾವಕಣ್ಠಮಭಿಪೂರಯಿತ್ವಾ, ಸೋ ಧಾತೋ ಪೀಣಿತೋ ಪರಿಪುಣ್ಣೋ ನಿರನ್ತರೋ ತನ್ದಿಕತೋ ಅನೋನಮಿತದಣ್ಡಜಾತೋ ಪುನದೇವ ತತ್ತಕಂ ಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಅಪಿನು ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಪುರಿಸೋ ಸುಖಿತೋ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ? ನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ಸಕಿಂ ಭುತ್ತೋವ ಮರೇಯ್ಯಾತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅಯಂ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು ಏಕಬುದ್ಧಧಾರಣೀ ...ಪೇ॰... ನ ಠಾನಮುಪಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ।

ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಅತಿಧಮ್ಮಭಾರೇನ ಪಥವೀ ಚಲತೀತಿ? ಇಧ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವೇ ಸಕಟಾ ರತನಪರಿಪೂರಿತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ ಯಾವ ಮುಖಸಮಾ। ಏಕಸ್ಮಾ ಸಕಟತೋ ರತನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಸಕಟೇ ಆಕಿರೇಯ್ಯುಂ, ಅಪಿನು ಖೋ ತಂ, ಮಹಾರಾಜ, ಸಕಟಂ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಕಟಾನಂ ರತನಂ ಧಾರೇಯ್ಯಾತಿ? ನ ಹಿ, ಭನ್ತೇ, ನಾಭಿಪಿ ತಸ್ಸ ಫಲೇಯ್ಯ, ಅರಾಪಿ ತಸ್ಸ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ನೇಮಿಪಿ ತಸ್ಸ ಓಪತೇಯ್ಯ, ಅಕ್ಖೋಪಿ ತಸ್ಸ ಭಿಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ। ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅತಿರತನಭಾರೇನ ಸಕಟಂ ಭಿಜ್ಜತೀತಿ? ಆಮ, ಭನ್ತೇತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಅತಿಧಮ್ಮಭಾರೇನ ಪಥವೀ ಚಲತೀತಿ।

ಅಪಿಚ ಮಹಾರಾಜ ಇಮಂ ಕಾರಣಂ ಬುದ್ಧಬಲಪರಿದೀಪನಾಯ ಓಸಾರಿತಂ, ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ತತ್ಥ ಅಭಿರೂಪಂ ಕಾರಣಂ ಸುಣೋಹಿ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಯದಿ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸಂ ಪರಿಸಾಯ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ – "ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ಉಭತೋಪಕ್ಖಜಾತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಯಥಾ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಬಲವಾಮಚ್ಚಾನಂ ಪರಿಸಾಯ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ 'ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಮಚ್ಚೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಅಮಚ್ಚೋ'ತಿ ಉಭತೋಪಕ್ಖಜಾತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಯದಿ, ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತೇಸಂ ಪರಿಸಾಯ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ 'ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬುದ್ಧೋ'ತಿ ಉಭತೋಪಕ್ಖಜಾತಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ಇದಂ ತಾವ, ಮಹಾರಾಜ, ಏಕಂ ಕಾರಣಂ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಅಪರಮ್ಪಿ, ಮಹಾರಾಜ, ಉತ್ತರಿಂ ಕಾರಣಂ ಸುಣೋಹಿ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಯದಿ, ಮಹಾರಾಜ, ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ಅಗ್ಗೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಯಂ ವಚನಂ, ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಜೇಟ್ಠೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಯಂ ವಚನಂ, ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಸೇಟ್ಠೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ವಿಸಿಟ್ಠೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಉತ್ತಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಪವರೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಸಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಸಮಸಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಸಮೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ ಬುದ್ಧೋತಿ, ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲೋ ಬುದ್ಧೋತಿ ಯಂ ವಚನಂ , ತಂ ಮಿಚ್ಛಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಇದಮ್ಪಿ ಖೋ ತ್ವಂ, ಮಹಾರಾಜ , ಕಾರಣಂ ಅತ್ಥತೋ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛ, ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ದ್ವೇ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಏಕಕ್ಖಣೇ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಅಪಿಚ ಖೋ ಮಹಾರಾಜ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸಭಾವಪಕತಿ ಏಸಾ, ಯಂ ಏಕೋಯೇವ ಬುದ್ಧೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ ಕಾರಣಾ? ಮಹನ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಗುಣಾನಂ। ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಮಹಾರಾಜ ಯಂ ಲೋಕೇ ಮಹನ್ತಂ, ತಂ ಏಕಂಯೇವ ಹೋತಿ। ಪಥವೀ, ಮಹಾರಾಜ, ಮಹನ್ತೀ, ಸಾ ಏಕಾಯೇವ। ಸಾಗರೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಸಿನೇರು ಗಿರಿರಾಜಾ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಆಕಾಸೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಸಕ್ಕೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಮಾರೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ಬ್ರಹ್ಮಾ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ। ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಮಹನ್ತೋ, ಸೋ ಏಕೋಯೇವ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। ಯತ್ಥ ತೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಓಕಾಸೋ ನ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ, ಮಹಾರಾಜ, ತಥಾಗತೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕೋಯೇವ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಸುಕಥಿತೋ, ಭನ್ತೇ ನಾಗಸೇನ, ಪಞ್ಹೋ ಓಪಮ್ಮೇಹಿ ಕಾರಣೇಹೀ"ತಿ।

ಏಕಿಸ್ಸಾ ಲೋಕಧಾತುಯಾತಿ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ। ಹೇಟ್ಠಾ ಇಮಿನಾವ ಪದೇನ ದಸಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಗಹಿತಾನಿ ತಾನಿಪಿ, ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇನೇವ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತುಂ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಉಪ್ಪಜ್ಜನಟ್ಠಾನೇ ಪನ ವಾರಿತೇ ಇತೋ ಅಞ್ಞೇಸು ಚಕ್ಕವಾಳೇಸು ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವಾರಿತಮೇವ ಹೋತಿ।

ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಚಕ್ಕರತನಪಾತುಭಾವತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪುಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸೇವ ಅನ್ತರಧಾನತೋ ಪಚ್ಛಾ ಚರಿಮಂ। ತತ್ಥ ದ್ವಿಧಾ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಅನ್ತರಧಾನಂ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಕಾಲಂಕಿರಿಯತೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ವಾ। ಅನ್ತರಧಾಯಮಾನಞ್ಚ ಪನ ತಂ ಕಾಲಂಕಿರಿಯತೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜತೋ ವಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ, ತತೋ ಪರಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಪಾತುಭಾವೋ ಅವಾರಿತೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ದ್ವೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ । ವಿವಾದುಪಚ್ಛೇದತೋ ಅಚ್ಛರಿಯಭಾವತೋ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಮಹಾನುಭಾವತೋ ಚ। ದ್ವೀಸು ಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೇಸು "ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಮಹನ್ತೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಮಹನ್ತೋ"ತಿ ವಿವಾದೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ದೀಪೇ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ ಚ ಏಕಸ್ಮಿಂ ದೀಪೇ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿ ಚ ಅನಚ್ಛರಿಯಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ । ಯೋ ಚಾಯಂ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸದೀಪಪರಿವಾರೇಸು ಚತೂಸು ಮಹಾದೀಪೇಸು ಇಸ್ಸರಿಯಾನುಪ್ಪದಾನಸಮತ್ಥೋ ಮಹಾನುಭಾವೋ, ಸೋ ಪರಿಹಾಯೇಥ। ಇತಿ ವಿವಾದುಪಚ್ಛೇದತೋ ಅಚ್ಛರಿಯಭಾವತೋ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಮಹಾನುಭಾವತೋ ಚ ನ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ದ್ವೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ।

೧೩೦. **ಯಂ ಇತ್ಥೀ ಅಸ್ಸ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ತಿಟ್ಠತು ತಾವ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಲೋಕುತ್ತಾರಣಸಮತ್ಥೋ ಬುದ್ಧಭಾವೋ, ಪಣಿಧಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ಇತ್ಥಿಯಾ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ।

> ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಲಿಙ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಹೇತು ಸತ್ಥಾರದಸ್ಸನಂ।
> ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಗುಣಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಅಧಿಕಾರೋ ಚ ಛನ್ದತಾ।
> ಅಟ್ಠಧಮ್ಮಸಮೋಧಾನಾ, ಅಭಿನೀಹಾರೋ ಸಮಿಜ್ಝತೀತಿ॥ (ಬು॰ ವಂ॰ ೨.೫೯) -

ಇಮಾನಿ ಹಿ ಪಣಿಧಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಾನಿ। ಇತಿ ಪಣಿಧಾನಮ್ಪಿ ಸಮ್ಪಾದೇತುಂ ಅಸಮತ್ಥಾಯ ಇತ್ಥಿಯಾ ಕುತೋ ಬುದ್ಧಭಾವೋತಿ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಇತ್ಥೀ ಅಸ್ಸ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರೋ ಚ ಪುಞ್ಞುಸ್ಸಯೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಮೇವ ಅತ್ತಭಾವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಪುರಿಸೋವ ಅರಹಂ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ।

ಯಂ ಇತ್ಥೀ ರಾಜಾ ಅಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತೀತಿಆದೀಸುಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಇತ್ಥಿಯಾ ಕೋಸೋಹಿತವತ್ಥಗುಯ್ಹತಾದೀನಂ ಅಭಾವೇನ ಲಕ್ಖಣಾನಿ ನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಇತ್ಥಿರತನಾಭಾವೇನ ಸತ್ತರತನಸಮಙ್ಗಿತಾ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಬ್ಬಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಚ ಅಧಿಕೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ನ ಹೋತಿ,

ತಸ್ಮಾ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಇತ್ಥೀ ರಾಜಾ ಅಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಸಕ್ಕತ್ತಾದೀನಿ ತೀಣಿ ಠಾನಾನಿ ಉತ್ತಮಾನಿ, ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಞ್ಚ ಹೀನಂ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾ ಸಕ್ಕತ್ತಾದೀನಿಪಿ ಪಟಿಸಿದ್ಧಾನಿ।

ನನು ಚ ಯಥಾ ಇತ್ಥಿಲಿಙ್ಗಂ, ಏವಂ ಪುರಿಸಲಿಙ್ಗಮ್ಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನತ್ಥಿ? ತಸ್ಮಾ "ಯಂ ಪುರಿಸೋ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿಪಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾತಿ। ನೋ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಧ ಪುರಿಸಸ್ಸ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತನತೋ। ಬ್ರಹ್ಮತ್ತನ್ತಿ ಹಿ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮತ್ತಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಇತ್ಥೀ ಚ ಇಧ ಝಾನಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಪಾರಿಸಜ್ಜಾನಂ ಸಹಬ್ಯತಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ, ನ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾನಂ, ಪುರಿಸೋ ಪನ ತತ್ಥ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬೋ। ಸಮಾನೇಪಿ ಚೇತ್ಥ ಉಭಯಲಿಙ್ಗಾಭಾವೇ ಪುರಿಸಸಣ್ಠಾನಾವ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ, ನ ಇತ್ಥಿಸಣ್ಠಾನಾ, ತಸ್ಮಾ ಸುವುತ್ತಮೇವೇತಂ।

೧೩೧. **ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸಾ**ತಿಆದೀಸು ಯಥಾ ನಿಮ್ಬಬೀಜಕೋಸಾತಕೀಬೀಜಾದೀನಿ ಮಧುರಫಲಂ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ಅಸಾತಂ ಅಮಧುರಮೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾದೀನಿ ಮಧುರವಿಪಾಕಂ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ಅಮಧುರಮೇವ ವಿಪಾಕಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ। ಯಥಾ ಚ ಉಚ್ಛುಬೀಜಸಾಲಿಬೀಜಾದೀನಿ ಮಧುರಂ ಸಾದುರಸಮೇವ ಫಲಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ನ ಅಸಾತಂ ಕಟುಕಂ, ಏವಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಾದೀನಿ ಮಧುರಮೇವ ವಿಪಾಕಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇನ್ತಿ, ನ ಅಮಧುರಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

> "ಯಾದಿಸಂ ವಪತೇ ಬೀಜಂ, ತಾದಿಸಂ ಹರತೇ ಫಲಂ।
> ಕಲ್ಯಾಣಕಾರೀ ಕಲ್ಯಾಣಂ, ಪಾಪಕಾರೀ ಚ ಪಾಪಕ"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೫೬)।

ತಸ್ಮಾ "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ ಅನವಕಾಸೋ ಯಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಸ್ಸಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಸಮಙ್ಗೀತಿಆದೀಸು **ಸಮಙ್ಗೀ**ತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ಸಮಙ್ಗಿತಾ ಆಯೂಹನಸಮಙ್ಗಿತಾ ಚೇತನಾಸಮಙ್ಗಿತಾ ಕಮ್ಮಸಮಙ್ಗಿತಾ ವಿಪಾಕಸಮಙ್ಗಿತಾ, ಉಪಟ್ಠಾನಸಮಙ್ಗಿತಾತಿ। ತತ್ಥ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮಾಯೂಹನಕ್ಖಣೇ **ಆಯೂಹನಸಮಙ್ಗಿತಾ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತಥಾ **ಚೇತನಾಸಮಙ್ಗಿತಾ**। ಯಾವ ಪನ ಅರಹತ್ತಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಾವ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸತ್ತಾ ಪುಬ್ಬೇ ಉಪಚಿತಂ ವಿಪಾಕಾರಹಂ ಕಮ್ಮಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಕಮ್ಮಸಮಙ್ಗಿನೋ"ತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಏಸಾ **ಕಮ್ಮಸಮಙ್ಗಿತಾ**। **ವಿಪಾಕಸಮಙ್ಗಿತಾ** ವಿಪಾಕಕ್ಖಣೇಯೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಯಾವ ಪನ ಸತ್ತಾ ಅರಹತ್ತಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಾವ ನೇಸಂ ತತೋ ತತೋ ಚವಿತ್ವಾ ನಿರಯೇ ತಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಲೋಹಕುಮ್ಭಿಆದೀಹಿ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರೇಹಿ ನಿರಯೋ, ಗಬ್ಭಸೇಯ್ಯಕತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿ, ದೇವೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾನಂ ಕಪ್ಪರುಕ್ಖವಿಮಾನಾದೀಹಿ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರೇಹಿ ದೇವಲೋಕೋತಿ ಏವಂ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಇತಿ ನೇಸಂ ಇಮಿನಾ ಉಪ್ಪತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಉಪಟ್ಠಾನೇನ ಅಪರಿಮುತ್ತತಾ **ಉಪಟ್ಠಾನಸಮಙ್ಗಿತಾ** ನಾಮ। ಸಾ ಚಲತಿ ಸೇಸಾ ನಿಚ್ಚಲಾ। ನಿರಯೇ ಹಿ ಉಪಟ್ಠಿತೇಪಿ ದೇವಲೋಕೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ದೇವಲೋಕೇ ಉಪಟ್ಠಿತೇಪಿ ನಿರಯೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಉಪಟ್ಠಿತೇಪಿ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಾ ಚ ಉಪಟ್ಠಿತಾಯಪಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿಯೇವ।

ತತ್ರಿದಂ ವತ್ಥು – ಸೋಣಗಿರಿಪಾದೇ ಕಿರ ಅಚೇಲವಿಹಾರೇ ಸೋಣತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಏಕೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ, ತಸ್ಸ ಪಿತಾ ಸುನಖಜೀವಿಕೋ ಅಹೋಸಿ। ಥೇರೋ ತಂ ಪಟಿಬಾಹನ್ತೋಪಿ ಸಂವರೇ ಠಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ "ಮಾ ನಸ್ಸಿ ಜರಕೋ"ತಿ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇ ಅಕಾಮಕಂ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಗಿಲಾನಸೇಯ್ಯಾಯ ನಿಪನ್ನಸ್ಸ ನಿರಯೋ ಉಪಟ್ಠಾತಿ, ಸೋಣಗಿರಿಪಾದತೋ ಮಹನ್ತಾ ಮಹನ್ತಾ ಸುನಖಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಖಾದಿತುಕಾಮಾ ವಿಯ ಸಮ್ಪರಿವಾರೇಸುಂ। ಸೋ ಮಹಾಭಯಭೀತೋ – "ವಾರೇಹಿ, ತಾತ ಸೋಣ, ವಾರೇಹಿ, ತಾತ ಸೋಣಾ"ತಿ ಆಹ। ಕಿಂ ಮಹಾಥೇರಾತಿ। ನ ಪಸ್ಸಸಿ ತಾತಾತಿ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಸೋಣತ್ಥೇರೋ – "ಕಥಞ್ಹಿ ನಾಮ ಮಾದಿಸಸ್ಸ ಪಿತಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ಪತಿಟ್ಠಾ'ಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಾಮಣೇರೇಹಿ ನಾನಾಪುಪ್ಫಾನಿ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಬೋಧಿಯಙ್ಗಣೇಸು ತಲಸನ್ಥರಣಪೂಜಂ ಆಸನಪೂಜಞ್ಚ ಕಾರೇತ್ವಾ ಪಿತರಂ ಮಞ್ಚೇನ ಚೇತಿಯಙ್ಗಣಂ

ಆಹರಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾ - "ಅಯಂ ಮಹಾಥೇರ-ಪೂಜಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತಾ 'ಅಯಂ ಮೇ ಭಗವಾ ದುಗ್ಗತಪಣ್ಣಾಕಾರೋ'ತಿ ವತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಹೀ"ತಿ ಆಹ। ಸೋ ಮಹಾಥೇರೋ ಪೂಜಂ ದಿಸ್ವಾ ತಥಾ ಕರೋನ್ತೋ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇಸಿ, ತಾವದೇವಸ್ಸ ದೇವಲೋಕೋ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ, ನನ್ದನವನ-ಚಿತ್ತಲತಾವನ-ಮಿಸ್ಸಕವನ-ಫಾರುಸಕವನವಿಮಾನಾನಿ ಚೇವ ನಾಟಕಾನಿ ಚ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಾನಿ ವಿಯ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ "ಅಪೇಥ ಅಪೇಥ ಸೋಣಾ"ತಿ ಆಹ। ಕಿಮಿದಂ ಥೇರಾತಿ? ಏತಾ ತೇ, ತಾತ, ಮಾತರೋ ಆಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ । ಥೇರೋ "ಸಗ್ಗೋ ಉಪಟ್ಠಿತೋ ಮಹಾಥೇರಸ್ಸಾ"ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಾನಸಮಙ್ಗಿತಾ ಚಲತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತಾಸು ಸಮಙ್ಗಿತಾಸು ಇಧ ಆಯೂಹನಚೇತನಾಕಮ್ಮಸಮಙ್ಗಿತಾವಸೇನ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಸಮಙ್ಗೀತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

೧೩೧. **ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ**ತಿ "ಏವಂ ಭಗವತಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೇ ಥೇರೋ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಸುತ್ತಂ ಸಮನ್ನಾಹರಿತ್ವಾ ಏವಂ ಸಸ್ಸಿರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸಿತಸುತ್ತಸ್ಸ ನಾಮ ಭಗವತಾ ನಾಮಂ ನ ಗಹಿತಂ। ಹನ್ದಸ್ಸ ನಾಮಂ ಗಣ್ಹಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ।

ತಸ್ಮಾತಿಹ ತ್ವನ್ತಿಆದೀಸು ಅಯಂ ಅತ್ಥಯೋಜನಾ -

ಆನನ್ದ, ಯಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯೇ "ಅಟ್ಠಾರಸ ಖೋ ಇಮಾ, ಆನನ್ದ, ಧಾತುಯೋ, ಛ ಇಮಾ, ಆನನ್ದ, ಧಾತುಯೋ"ತಿ ಏವಂ ಬಹುಧಾತುಯೋ ವಿಭತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಿಹ ತ್ವಂ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ **ಬಹುಧಾತುಕೋ**ತಿಪಿ ನಂ ಧಾರೇಹಿ। ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಧಾತುಆಯತನಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಟ್ಠಾನಾಟ್ಠಾನವಸೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪರಿವಟ್ಟಾ ಕಥಿತಾ , ತಸ್ಮಾ **ಚತುಪರಿವಟ್ಟೋ**ತಿಪಿ ನಂ ಧಾರೇಹಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಆದಾಸಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಮುಖನಿಮಿತ್ತಂ ವಿಯ ಇಮಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಏತೇ ಧಾತುಆದಯೋ ಅತ್ಥಾ ಪಾಕಟಾ ಹೋನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಧಮ್ಮಾದಾಸೋ**ತಿಪಿ ನಂ ಧಾರೇಹಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಯಥಾ ನಾಮ ಪರಸೇನಮದ್ದನಾ ಯೋಧಾ ಸಙ್ಗಾಮತೂರಿಯಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಸೇನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಪತ್ತೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಜಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಕಿಲೇಸಸೇನಮದ್ದನಾ ಯೋಗಿನೋ ಇಧ ವುತ್ತವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅರಹತ್ತಜಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ **ಅಮತದುನ್ದುಭೀ**ತಿಪಿ ನಂ ಧಾರೇಹಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಯಥಾ ಸಙ್ಗಾಮಯೋಧಾ ಪಞ್ಚಾವುಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಸೇನಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಜಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಏವಂ ಯೋಗಿನೋಪಿ ಇಧ ವುತ್ತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವುಧಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಸೇನಂ ವಿದ್ಧಂಸೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಜಯಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ **ಅನುತ್ತರೋ ಸಙ್ಗಾಮವಿಜಯೋ**ತಿಪಿ ನಂ ಧಾರೇಹೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಬಹುಧಾತುಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಇಸಿಗಿಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಇಸಿಗಿಲಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞಾವ ಸಮಞ್ಞಾ ಅಹೋಸೀ**ತಿ ಇಸಿಗಿಲಿಸ್ಸ ಇಸಿಗಿಲೀತಿ ಸಮಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನಕಾಲೇ ವೇಭಾರೋ ನ ವೇಭಾರೋತಿ ಪಞ್ಞಾಯಿತ್ಥ, ಅಞ್ಞಾಯೇವಸ್ಸ ಸಮಞ್ಞಾ ಅಹೋಸಿ। **ಅಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತೀ**ತಿ ಇದಂ ಪುರಿಮಪದಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತದಾ ಕಿರ ಭಗವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಪಞ್ಚ ಪಬ್ಬತಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ತತ್ಥ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಪಬ್ಬತೇ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ತತ್ಥ ನ ಭಗವತೋ ಪಬ್ಬತೇಹಿ ಅತ್ಥೋ ಅತ್ಥಿ, ಇತಿ ಇಮೇಸು ಪನ ಪಬ್ಬತೇಸು ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಕಥಿಯಮಾನೇಸು ಇಸಿಗಿಲಿಸ್ಸ

ಇಸಿಗಿಲಿಭಾವೋ ಕಥೇತಬ್ಬೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಕಥಿಯಮಾನೇ ಪದುಮವತಿಯಾ ಪುತ್ತಾನಂ ಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮಾನಿ ಚೇವ ಪದುಮವತಿಯಾ ಚ ಪತ್ಥನಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಪಞ್ಚ ಪಬ್ಬತಪಟಿಪಾಟಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ।

ಪವಿಸನ್ತಾ ದಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪವಿಟ್ಠಾ ನ ದಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಯಥಾಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕತಭತ್ತಕಿಚ್ಚಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಚೇತಿಯಗಬ್ಭೇ ಯಮಕಮಹಾದ್ವಾರಂ ವಿವರನ್ತಾ ವಿಯ ತಂ ಪಬ್ಬತಂ ದ್ವೇಧಾ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಾನಿ ಮಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಸಿಂಸು, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಇಮೇ ಇಸೀತಿ** ಇಮೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಇಸೀ।

ಕದಾ ಪನ ತೇ ತತ್ಥ ವಸಿಂಸು? ಅತೀತೇ ಕಿರ ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ತಥಾಗತೇ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಗಾಮಕೇ ಏಕಾ ಕುಲಧೀತಾ ಖೇತ್ತಂ ರಕ್ಖಮಾನಾ ಏಕಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಞ್ಚಹಿ ಲಾಜಾಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಂ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ದತ್ವಾ ಪಞ್ಚ ಪುತ್ತಸತಾನಿ ಪತ್ಥೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಚ ಖಣೇ ಪಞ್ಚಸತಾ ಮಿಗಲುದ್ದಕಾ ಮಧುರಮಂಸಂ ದತ್ವಾ "ಏತಿಸ್ಸಾ ಪುತ್ತಾ ಭವೇಯ್ಯಾಮಾ"ತಿ ಪತ್ಥಯಿಂಸು। ಸಾ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಠತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ, ತತೋ ಚುತಾ ಜಾತಸ್ಸರೇ ಪದುಮಗಬ್ಭೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಮೇಕೋ ತಾಪಸೋ ದಿಸ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿ, ತಸ್ಸಾ ವಿಚರನ್ತಿಯಾವ ಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಪಾದುದ್ಧಾರೇ ಭೂಮಿತೋ ಪದುಮಾನಿ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಏಕೋ ವನಚರಕೋ ದಿಸ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ನಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಂ ಅಕಾಸಿ, ತಸ್ಸಾ ಗಬ್ಭೋ ಸಣ್ಠಾಸಿ। ಮಹಾಪದುಮಕುಮಾರೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ವಸಿ, ಸೇಸಾ ಗಬ್ಭಮಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ವಯಪ್ಪತ್ತಾ ಉಯ್ಯಾನೇ ಪದುಮಸ್ಸರೇ ಕೀಳನ್ತಾ ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ಪದುಮೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಖಯವಯಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಯಿಂಸು। ಅಯಂ ತೇಸಂ ಬ್ಯಾಕರಣಗಾಥಾ ಅಹೋಸಿ –

"ಸರೋರುಹಂ ಪದುಮಪಲಾಸಪತ್ತಜಂ, ಸುಪುಪ್ಫಿತಂ ಭಮರಗಣಾನುಚಿಣ್ಣಂ।
ಅನಿಚ್ಚತಾಯುಪಗತಂ ವಿದಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ತೇ ತತ್ಥ ವಸಿಂಸು, ತದಾ ಚಸ್ಸ ಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಇಸಿಗಿಲೀತಿ ಸಮಞ್ಞಾ ಉದಪಾದಿ।

೧೩೫. **ಯೇ ಸತ್ತಸಾರಾತಿ** ಅರಿಟ್ಠೋ ಉಪರಿಟ್ಠೋ ತಗರಸಿಖೀ ಯಸಸ್ಸೀ ಸುದಸ್ಸನೋ ಪಿಯದಸ್ಸೀ ಗನ್ಧಾರೋ ಪಿಣ್ಡೋಲೋ ಉಪಾಸಭೋ ನೀತೋ ತಥೋ ಸುತವಾ ಭಾವಿತತ್ತೋತಿ ತೇರಸನ್ನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ನಾಮಾನಿ ವತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಞ್ಚ ಅಞ್ಞೇಸಞ್ಚ ಗಾಥಾಬನ್ಧೇನ ನಾಮಾನಿ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ **ಯೇ ಸತ್ತಸಾರಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ । ತತ್ಥ **ಸತ್ತಸಾರಾತಿ** ಸತ್ತಾನಂ ಸಾರಭೂತಾ। **ಅನೀಘಾತಿ** ನಿದ್ದುಕ್ಖಾ। **ನಿರಾಸಾತಿ** ನಿತ್ತಣ್ಹಾ।

ದ್ವೇ ಜಾಲಿನೋತಿ ಚೂಳಜಾಲಿ ಮಹಾಜಾಲೀತಿ ದ್ವೇ ಜಾಲಿನಾಮಕಾ। **ಸನ್ತಚಿತ್ತೋತಿ** ಇದಮ್ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ನಾಮಮೇವ। **ಪಸ್ಸಿ ಜಹಿ ಉಪಧಿದುಕ್ಖಮೂಲನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪಸ್ಸಿ ನಾಮ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪನ ಮೂಲಂ ಉಪಧಿಂ ಜಹೀತಿ ಅಯಮಸ್ಸ ಥುತಿ। **ಅಪರಾಜಿತೋತಿ**ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ನಾಮಮೇವ।

ಸತ್ಥಾ ಪವತ್ತಾ ಸರಭಙ್ಗೋ ಲೋಮಹಂಸೋ ಉಚ್ಚಙ್ಗಮಾಯೋತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಜನಾ। **ಅಸಿತೋ ಅನಾಸವೋ ಮನೋಮಯೋತಿ** ಇಮೇಪಿ ತಯೋ ಜನಾ। **ಮಾನಚ್ಛಿದೋ ಚ ಬನ್ಧುಮಾತಿ** ಬನ್ಧುಮಾ ನಾಮ ಏಕೋ, ಮಾನಸ್ಸ ಪನ ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಮಾನಚ್ಛಿದೋತಿ ವುತ್ತೋ। **ತದಾಧಿಮುತ್ತೋತಿ**ಪಿ ನಾಮಮೇವ।

ಕೇತುಮ್ಭರಾಗೋ ಚ ಮಾತಙ್ಗೋ ಅರಿಯೋತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಜನಾ। **ಅಥಚ್ಚುತೋತಿ** ಅಥ ಅಚ್ಚುತೋ। **ಅಚ್ಚುತಗಾಮಬ್ಯಾಮಕೋತಿ** ಇಮೇ ದ್ವೇ ಜನಾ। **ಖೇಮಾಭಿರತೋ ಚ ಸೋರತೋತಿ** ಇಮೇ ದ್ವೇಯೇವ।

ಸಯ್ಹೋ ಅನೋಮನಿಕ್ಕಮೋತಿ ಸಯ್ಹೋ ನಾಮ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ, ಅನೋಮವೀರಿಯತ್ತಾ ಪನ ಅನೋಮನಿಕ್ಕಮೋತಿ ವುತ್ತೋ। **ಆನನ್ದೋ ನನ್ದೋ ಉಪನನ್ದೋ ದ್ವಾದಸಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಆನನ್ದಾ, ಚತ್ತಾರೋ ನನ್ದಾ ಚತ್ತಾರೋ ಉಪನನ್ದಾತಿ ಏವಂ ದ್ವಾದಸ। **ಭಾರದ್ವಾಜೋ ಅನ್ತಿಮದೇಹಧಾರೀತಿ** ಭಾರದ್ವಾಜೋ ನಾಮ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ। **ಅನ್ತಿಮದೇಹಧಾರೀತಿ** ಥುತಿ।

ತಣ್ಹಚ್ಛಿದೋತಿ ಸಿಖರಿಸ್ಸಾಯಂ ಥುತಿ। **ವೀತರಾಗೋತಿ** ಮಙ್ಗಲಸ್ಸ ಥುತಿ। **ಉಸಭಚ್ಛಿದಾ ಜಾಲಿನಿಂ ದುಕ್ಖಮೂಲನ್ತಿ** ಉಸಭೋ ನಾಮ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ದುಕ್ಖಮೂಲಭೂತಂ ಜಾಲಿನಿಂ ಅಚ್ಛಿದಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಜ್ಝಗಮೋಪನೀತೋತಿ** ಉಪನೀತೋ ನಾಮ ಸೋ ಬುದ್ಧೋ ಸನ್ತಂ ಪದಂ ಅಜ್ಝಗಮಾ। **ವೀತರಾಗೋತಿ**ಪಿ ಏಕಸ್ಸ ನಾಮಮೇವ। **ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋತಿ** ಅಯಂ ಕಣ್ಹಸ್ಸ ಥುತಿ।

ಏತೇ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚಾತಿ ಏತೇ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾ ಚ ಪಾಳಿಯಂ ಅನಾಗತಾ ಅಞ್ಞೇ ಚ ಏತೇಸಂ ಏಕನಾಮಕಾಯೇವ। ಇಮೇಸು ಹಿ ಪಞ್ಚಸು ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಸತೇಸು ದ್ವೇಪಿ ತಯೋಪಿ ದಸಪಿ ದ್ವಾದಸಪಿ ಆನನ್ದಾದಯೋ ವಿಯ ಏಕನಾಮಕಾ ಅಹೇಸುಂ। ಇತಿ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತನಾಮೇಹೇವ ಸಬ್ಬೇಸಂ ನಾಮಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತೀತಿ ಇತೋ ಪರಂ ವಿಸುಂ ವಿಸುಂ ಅವತ್ವಾ "ಏತೇ ಚ ಅಞ್ಞೇ ಚಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಇಸಿಗಿಲಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಮಹಾಚತ್ತಾರೀಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೩೬. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಮಹಾಚತ್ತಾರೀಸಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅರಿಯನ್ತಿ** ನಿದ್ದೋಸಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ, ನಿದ್ದೋಸಞ್ಹಿ "ಅರಿಯ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಸಮಾಧಿಂ। **ಸಉಪನಿಸನ್ತಿ** ಸಪಚ್ಚಯಂ। **ಸಪರಿಕ್ಖಾರನ್ತಿ** ಸಪರಿವಾರಂ।

ಪರಿಕ್ಖತಾತಿ ಪರಿವಾರಿತಾ। **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಹೋತೀತಿ** ದ್ವಿಧಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮಾ ಹೋತಿ ಪುರೇಚಾರಿಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಚ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಚ। ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ತೇಭೂಮಕಸಙ್ಖಾರೇ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪರಿವೀಮಂಸತಿ; ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪನ ಪರಿವೀಮಂಸನಪರಿಯೋಸಾನೇ ಭೂಮಿಲದ್ಧಂ ವಟ್ಟಂ ಸಮುಗ್ಘಾಟಯಮಾನಾ ವೂಪಸಮಯಮಾನಾ ಸೀತುದಕಘಟಸಹಸ್ಸಂ ಮತ್ಥಕೇ ಆಸಿಞ್ಚಮಾನಾ ವಿಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಖೇತ್ತಂ ಕುರುಮಾನೋ ಕಸ್ಸಕೋ ಪಠಮಂ ಅರಞ್ಞೇ ರುಕ್ಖೇ ಛಿನ್ದತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಿಂ ದೇತಿ, ಸೋ ಅಗ್ಗಿ ಪಠಮಂ ಛಿನ್ನೇ ರುಕ್ಖೇ ಅನವಸೇಸೇ ಝಾಪೇತಿ, ಏವಮೇವ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪಠಮಂ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ ವೀಮಂಸತಿ, ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ತಾಯ ವೀಮಂಸನತ್ಥಂ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪುನ ಅಪ್ಪವತ್ತಿವಸೇನ ಸಮುಗ್ಘಾಟಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸಾ ದುವಿಧಾಪಿ ಇಧ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ।

ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಜಾನಾತಿ, ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಕಿಚ್ಚತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪಜಾನಾತಿ। **ಸಾಸ್ಸ ಹೋತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ** ಸಾ ಏವಂ ಪಜಾನನಾ ಅಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ದ್ವಾಯಂ ವದಾಮೀತಿ ದ್ವಯಂ ವದಾಮಿ, ದುವಿಧಕೋಟ್ಠಾಸಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪುಞ್ಞಭಾಗಿಯಾತಿ** ಪುಞ್ಞಕೋಟ್ಠಾಸಭೂತಾ। **ಉಪಧಿವೇಪಕ್ಕಾತಿ** ಉಪಧಿಸಙ್ಖಾತಸ್ಸ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ದಾಯಿಕಾ।

ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯನ್ತಿಆದೀಸು ವಿಭಜಿತ್ವಾ ವಿಭಜಿತ್ವಾ ಅಮತದ್ವಾರಂ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ದಸ್ಸೇತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾ**। ತಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಇನ್ದತ್ತಂ ಕರೋತೀತಿ **ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ**। ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನ ಕಮ್ಪತೀತಿ **ಪಞ್ಞಾಬಲಂ**। **ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪ್ಪತ್ತಾ** ಹುತ್ವಾ ಚತುಸಚ್ಚಧಮ್ಮೇ ವಿಚಿನಾತೀತಿ **ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ**। ಮಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪಸಟ್ಠಾ ಸೋಭನಾ ದಿಟ್ಠೀತಿ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ**। ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಙ್ಗನ್ತಿ **ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ**। **ಸೋತಿ** ಸೋ ಭಿಕ್ಖು। **ಪಹಾನಾಯಾತಿ** ಪಜಹನತ್ಥಾಯ। **ಉಪಸಮ್ಪದಾಯಾತಿ** ಪಟಿಲಾಭತ್ಥಾಯ। **ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋತಿ** ನಿಯ್ಯಾನಿಕೋ ಕುಸಲವಾಯಾಮೋ। **ಸತೋತಿ** ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹುತ್ವಾ। **ಅನುಪರಿಧಾವನ್ತಿ ಅನುಪರಿವತ್ತನ್ತೀತಿ** ಸಹಜಾತಾ ಚ ಪುರೇಜಾತಾ ಚ ಹುತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಚ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಚ ಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಸಹಜಾತಾ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ ರಾಜಾನಂ ವಿಯ ಏಕರಥೇ ಠಿತಾ ಅಸಿಗ್ಗಾಹಛತ್ತಗ್ಗಾಹಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪನ ಪುರೇಜಾತಾ ಹುತ್ವಾ ಪರಿವಾರೇತಿ ರಥಸ್ಸ ಪುರತೋ ಪತ್ತಿಕಾದಯೋ ವಿಯ। ದುತಿಯಪಬ್ಬತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಂ ತಯೋಪಿ ಸಹಜಾತಪರಿವಾರಾವ ಹೋನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೩೭. **ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪಜಾನಾತಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ಕಿಚ್ಚತೋ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪಜಾನಾತಿ। ಇತೋ ಅಪರೇಸು ಸಮ್ಮಾವಾಚಾದೀಸುಪಿ ಏವಮೇವ ಯೋಜನಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ದ್ವೇಧಾವಿತಕ್ಕಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೬) ವುತ್ತಾಯೇವ।

ತಕ್ಕೋತಿಆದೀಸು ತಕ್ಕನವಸೇನ **ತಕ್ಕೋ**। ಸ್ವೇವ ಚ ಉಪಸಗ್ಗೇನ ಪದಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ **ವಿತಕ್ಕೋತಿ** ವುತ್ತೋ, ಸ್ವೇವ ಸಙ್ಕಪ್ಪನವಸೇನ **ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**। ಏಕಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇ ಅಪ್ಪೇತೀತಿ **ಅಪ್ಪನಾ** । ಉಪಸಗ್ಗೇನ ಪನ ಪದಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ **ಬ್ಯಪ್ಪನಾತಿ** ವುತ್ತಂ। **ಚೇತಸೋ ಅಭಿನಿರೋಪನಾತಿ** ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಭಿನಿರೋಪನಾ। ವಿತಕ್ಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತಿ ವಿತಕ್ಕೋ ಆರಮ್ಮಣೇ ಚಿತ್ತಂ ಅಭಿನಿರೋಪೇತಿ ವಿತಕ್ಕೇ ಪನ ಅಸತಿ ಅತ್ತನೋಯೇವ ಧಮ್ಮತಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಭಿರುಹತಿ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಭಿಞ್ಞಾತಪುರಿಸೋ ವಿಯ ರಾಜಗೇಹಂ। ಅನಭಿಞ್ಞಾತಸ್ಸ ಹಿ ಪಟಿಹಾರೇನ ವಾ ದೋವಾರಿಕೇನ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಹೋತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಂ ಸಬ್ಬೇ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ತನೋವ ಧಮ್ಮತಾಯ ನಿಕ್ಖಮತಿ ಚೇವ ಪವಿಸತಿ ಚ, ಏವಂಸಮ್ಪದಮಿದಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ವಾಚಂ ಸಙ್ಖರೋತೀತಿ **ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋ**। ಏತ್ಥ ಚ ಲೋಕಿಯವಿತಕ್ಕೋ ವಾಚಂ ಸಙ್ಖರೋತಿ, ನ ಲೋಕುತ್ತರೋ। ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ನ ಸಙ್ಖರೋತಿ, ವಚೀಸಙ್ಖಾರೋತ್ವೇವ ಚ ಪನಸ್ಸ ನಾಮಂ ಹೋತಿ। **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ಅನುಪರಿಧಾವನ್ತೀತಿ** ಲೋಕುತ್ತರಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಂ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ಏತ್ಥ ಚ ತಯೋಪಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಯೋ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾಚಿತ್ತೇಸು ಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಪನ ತಿಣ್ಣಮ್ಪಿ ಕಾಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀನಞ್ಚ ಪದಚ್ಛೇದಂ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನೋ ಏಕೋವ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದಿವಸೇನ ತೀಣಿ ನಾಮಾನಿ ಲಭತಿ। ಪರತೋ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೩೮. **ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀತಿ**ಆದೀಸು ವಿರತಿಪಿ ಚೇತನಾಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಆರತೀತಿ**ಆದೀಸು ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ ಆರಕಾ ರಮತೀತಿ **ಆರತಿ**। ವಿನಾ ತೇಹಿ ರಮತೀತಿ **ವಿರತಿ**। ತತೋ ತತೋ ಪಟಿನಿವತ್ತಾವ ಹುತ್ವಾ ತೇಹಿ ವಿನಾ ರಮತೀತಿ **ಪಟಿವಿರತಿ**। ಉಪಸಗ್ಗವಸೇನ ವಾ ಪದಂ ವಡ್ಢಿತಂ, ಸಬ್ಬಮಿದಂ ಓರಮನಭಾವಸ್ಸೇವ ಅಧಿವಚನಂ। ವೇರಂ ಮಣತಿ ವಿನಾಸೇತೀತಿ **ವೇರಮಣಿ**। ಇದಮ್ಪಿ ಓರಮನಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ।

೧೩೯. **ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀತಿ**ಆದೀಸುಪಿ ಚೇತನಾ ವಿರತೀತಿ ಉಭಯಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿಯೇವ।

೧೪೦. **ಕುಹನಾತಿ**ಆದೀಸು ತಿವಿಧೇನ ಕುಹನವತ್ಥುನಾ ಲೋಕಂ ಏತಾಯ ಕುಹಯನ್ತಿ ವಿಮ್ಹಾಪಯನ್ತೀತಿ **ಕುಹನಾ**। ಲಾಭಸಕ್ಕಾರತ್ಥಿಕಾ ಹುತ್ವಾ ಏತಾಯ ಲಪನ್ತೀತಿ **ಲಪನಾ**। ನಿಮಿತ್ತಂ ಸೀಲಮೇತೇಸನ್ತಿ ನೇಮಿತ್ತಿಕಾ, ತೇಸಂ ಭಾವೋ **ನೇಮಿತ್ತಿಕತಾ**। ನಿಪ್ಪೇಸೋ ಸೀಲಮೇತೇಸನ್ತಿ ನಿಪ್ಪೇಸಿಕಾ, ತೇಸಂ ಭಾವೋ **ನಿಪ್ಪೇಸಿಕತಾ**। ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನ್ತಿ ಮಗ್ಗನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತೀತಿ

ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನಾ, ತೇಸಂ ಭಾವೋ **ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನತಾ**। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನೇತಾ ಕುಹನಾದಿಕಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಸೀಲನಿದ್ದೇಸೇಯೇವ ಪಾಳಿಞ್ಚ **ಅಟ್ಠಕಥಞ್ಚ** ಆಹರಿತ್ವಾ ಪಕಾಸಿತಾ। **ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವಸ್ಸ ಪಹಾನಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ನ ಕೇವಲಂ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೋವ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋ, ಆಜೀವಹೇತು ಪನ ಪವತ್ತಿತಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಯೋ ಸತ್ತಕಮ್ಮಪಥಚೇತನಾಪಿ ಮಿಚ್ಛಾಆಜೀವೋವ। ತಾಸಂಯೇವ ಸತ್ತನ್ನಂ ಚೇತನಾನಂ ಪದಪಚ್ಛೇದಂ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಕುರುಮಾನಂ ಮಗ್ಗಙ್ಗಂ ಪೂರಯಮಾನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ವಿರತಿ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ ನಾಮ।

೧೪೧. **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸಾತಿ** ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಂ ಠಿತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ। **ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತೀತಿ** ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತಿ, ಫಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸಪಿ ಫಲಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತೀತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಸಮ್ಮಾಞಾಣಸ್ಸ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಠಿತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ ಪಹೋತಿ, ಫಲಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಮ್ಹಿ ಠಿತಸ್ಸ ಫಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ ಪಹೋತಿ। ಮಗ್ಗಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸಮ್ಮಾಞಾಣೇ ಚ ಠಿತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ ಪಹೋತಿ, ಫಲಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಸಮ್ಮಾಞಾಣೇ ಠಿತಸ್ಸ ಫಲಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ ಪಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಫಲಙ್ಗಾನಿ ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ಕತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಫಲಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತೀತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೪೨. **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋತೀತಿ**ಆದೀಸು ಅವಸೇಸನಿಕಾಯಭಾಣಕಾ ಫಲಂ ಕಥಿತನ್ತಿ ವದನ್ತಿ, ಮಜ್ಝಿಮಭಾಣಕಾ ಪನ ದಸನ್ನಂ ನಿಜ್ಜರವತ್ಥೂನಂ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗೋ ಕಥಿತೋತಿ ವದನ್ತಿ। ತತ್ಥ ದಸ್ಸನಟ್ಠೇನ **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ** ವೇದಿತಬ್ಬಾ, ವಿದಿತಕರಣಟ್ಠೇನ **ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ,** ತದಧಿಮುತ್ತಟ್ಠೇನ **ಸಮ್ಮಾವಿಮುತ್ತಿ**।

ವೀಸತಿ ಕುಸಲಪಕ್ಖಾತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ದಸ, "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಅನೇಕೇ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ದಸಾತಿ ಏವಂ ವೀಸತಿ ಕುಸಲಪಕ್ಖಾ ಹೋನ್ತಿ। **ವೀಸತಿ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾತಿ** "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಿಜ್ಜಿಣ್ಣಾ ಹೋತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಆದಯೋ ದಸ, "ಯೇ ಚ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಪಚ್ಚಯಾ ಅನೇಕೇ ಪಾಪಕಾ"ತಿಆದಿನಾ ವುತ್ತಾ ದಸ ಚಾತಿ ಏವಂ ವೀಸತಿ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಮಹಾಚತ್ತಾರೀಸಕೋತಿ** ಮಹಾವಿಪಾಕದಾನೇನ ಮಹನ್ತಾನಂ ಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕಾನಞ್ಚೇವ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕಾನಞ್ಚ ಚತ್ತಾರೀಸಾಯ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಕಾಸಿತತ್ತಾ ಮಹಾಚತ್ತಾರೀಸಕೋತಿ।

ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಚ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಪಞ್ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯೋ ಕಥಿತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಫಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ। ತತ್ಥ "ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠೀತಿ ಪಜಾನಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ। "ಅತ್ಥಿ ದಿನ್ನ"ನ್ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವುತ್ತಾ ಕಮ್ಮಸ್ಸಕತಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮ। "ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸ್ಸ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಹೋತೀ"ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಮಗ್ಗಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಫಲಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀತಿ ದ್ವೇಪಿ ಕಥಿತಾ। "ಸಮ್ಮಾಞಾಣಂ ಪಹೋತೀ"ತಿ। ಏತ್ಥ ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಕಥಿತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೪೩. **ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಚೇ ಭವಂ ಗರಹತೀತಿ** ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮಾಯಂ ಸೋಭನಾತಿ ವದನ್ತೋಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ನಾಮಾಯಂ ನ ಸೋಭನಾತಿ ವದನ್ತೋಪಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಂ ಗರಹತಿ ನಾಮ। **ಓಕ್ಕಲಾತಿ** ಓಕ್ಕಲಜನಪದವಾಸಿನೋ। **ವಸ್ಸಭಞ್ಞಾತಿ** ವಸ್ಸೋ ಚ ಭಞ್ಞೋ ಚಾತಿ ದ್ವೇ ಜನಾ। **ಅಹೇತುವಾದಾತಿ** ನತ್ಥಿ ಹೇತು ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಸತ್ತಾನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಯಾತಿ ಏವಮಾದಿವಾದಿನೋ। **ಅಕಿರಿಯವಾದಾತಿ** ಕರೋತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪನ್ತಿ ಏವಂ ಕಿರಿಯಪಟಿಕ್ಖೇಪವಾದಿನೋ। **ನತ್ಥಿಕವಾದಾತಿ** ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನನ್ತಿಆದಿವಾದಿನೋ। ತೇ ಇಮೇಸು ತೀಸುಪಿ ದಸ್ಸನೇಸು ಓಕ್ಕನ್ತನಿಯಾಮಾ ಅಹೇಸುಂ। ಕಥಂ ಪನೇತೇಸು ನಿಯಾಮೋ ಹೋತೀತಿ। ಯೋ ಹಿ ಏವರೂಪಂ ಲದ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಜ್ಝಾಯತಿ ವೀಮಂಸತಿ, ತಸ್ಸ "ನತ್ಥಿ ಹೇತು ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ ಕರೋತೋ ನ ಕರೀಯತಿ ಪಾಪಂ, ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಆರಮ್ಮಣೇ ಮಿಚ್ಛಾಸತಿ

ಸನ್ತಿಟ್ಠತಿ, ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ, ಜವನಾನಿ ಜವನ್ತಿ। ಪಠಮಜವನೇ ಸತೇಕಿಚ್ಛೋ ಹೋತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಾದೀಸು। ಸತ್ತಮೇ ಬುದ್ಧಾನಮ್ಪಿ ಅತೇಕಿಚ್ಛೋ ಅನಿವತ್ತೀ ಅರಿಟ್ಠಕಣ್ಡಕಸದಿಸೋ ಹೋತಿ।

ತತ್ಥ ಕೋಚಿ ಏಕಂ ದಸ್ಸನಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಕೋಚಿ ದ್ವೇ, ಕೋಚಿ ತೀಣಿಪಿ, ನಿಯತಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕೋವ ಹೋತಿ, ಪತ್ತೋ ಸಗ್ಗಮಗ್ಗಾವರಣಞ್ಚೇವ ಮೋಕ್ಖಮಗ್ಗಾವರಣಞ್ಚ। ಅಭಬ್ಬೋ ತಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವಸ್ಸ ಅನನ್ತರಂ ಸಗ್ಗಮ್ಪಿ ಗನ್ತುಂ, ಪಗೇವ ಮೋಕ್ಖಂ, ವಟ್ಟಖಾಣು ನಾಮೇಸ ಸತ್ತೋ ಪಥವೀಗೋಪಕೋ, ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಏವರೂಪಸ್ಸ ಭವತೋ ವುಟ್ಠಾನಂ ನತ್ಥಿ। ವಸ್ಸಭಞ್ಞಾಪಿ ಏದಿಸಾ ಅಹೇಸುಂ। **ನಿನ್ದಾಬ್ಯಾರೋಸಉಪಾರಮ್ಭಭಯಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ನಿನ್ದಾಭಯೇನ ಘಟ್ಟನಭಯೇನ ಉಪವಾದಭಯೇನ ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಚತ್ತಾರೀಸಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚಾ**ತಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತೇ ದಸ ಥೇರೇ ಅಞ್ಞೇಹಿಪಿ ಅಭಿಞ್ಞಾತೇಹಿ ಬಹೂಹಿ ಸಾವಕೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ। ತದಾ ಕಿರ ಮಹಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ಅಹೋಸಿ ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಗಣನೋ।

ಓವದನ್ತಿ ಅನುಸಾಸನ್ತೀತಿ ಆಮಿಸಸಙ್ಗಹೇನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೇನ ಚಾತಿ ದ್ವೀಹಿ ಸಙ್ಗಹೇಹಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೋವಾದಾನುಸಾಸನೀಹಿ ಓವದನ್ತಿ ಚ ಅನುಸಾಸನ್ತಿ ಚ। **ತೇ ಚಾ**ತಿ ಚಕಾರೋ ಆಗಮಸನ್ಧಿಮತ್ತಂ। **ಉಳಾರಂ ಪುಬ್ಬೇನಾಪರಂ ವಿಸೇಸಂ ಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ಸೀಲಪರಿಪೂರಣಾದಿತೋ ಪುಬ್ಬವಿಸೇಸತೋ ಉಳಾರತರಂ ಅಪರಂ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಾದಿವಿಸೇಸಂ ಜಾನನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೧೪೫. **ಆರದ್ಧೋ**ತಿ ತುಟ್ಠೋ। **ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪಾಪುಣನತ್ಥಂ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಕೋಮುದಿಂ ಚಾತುಮಾಸಿನಿ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಕತ್ತಿಕಚಾತುಮಾಸಪುಣ್ಣಮಂ। ಸಾ ಹಿ ಕುಮುದಾನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಕೋಮುದೀ, ಚತುನ್ನಂ ವಸ್ಸಿಕಾನಂ ಮಾಸಾನಂ ಪರಿಯೋಸಾನತ್ತಾ ಚಾತುಮಾಸಿನೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಆಗಮೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಉದಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಜ್ಜ ಅಪವಾರೇತ್ವಾ ಯಾವ ಸಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಾವ ಕತ್ಥಚಿ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಇಧೇವ ವಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹಂ ಅನುಜಾನನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹೋ ನಾಮ ಇತ್ತಿದುತಿಯೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದಿಯ್ಯತಿ ಕಸ್ಸ ಪನೇಸ ದಿಯ್ಯತಿ, ಕಸ್ಸ ನ ದಿಯ್ಯತೀತಿ। ಅಕಾರಕಸ್ಸ ತಾವ ಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನಸ್ಸ ನ ದಿಯ್ಯತಿ, ತಥಾ ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ಚೇವ ಅರಿಯಸಾವಕಸ್ಸ ಚ। ಯಸ್ಸ ಪನ ಸಮಥೋ ವಾ ತರುಣೋ ಹೋತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವಾ, ತಸ್ಸ ದಿಯ್ಯತಿ। ಭಗವಾಪಿ ತದಾ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಪರಿವೀಮಂಸನ್ತೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾನಂ ತರುಣಭಾವಂ ಞತ್ವಾ – "ಮಯಿ ಅಜ್ಜ ಪವಾರೇನ್ತೇ ದಿಸಾಸು ವಸ್ಸಂವುಟ್ಠಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಇಧ ಓಸರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತತೋ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ವುಡ್ಢತರೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸೇನಾಸನೇ ಗಹಿತೇ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಸಚೇಪಿ ಚಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇಮೇಸಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ದುಲ್ಲಭಮೇವ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಮಯಿ ಪನ ಅಪವಾರೇನ್ತೇ ಭಿಕ್ಖೂಪಿ ಇಮಂ ಸಾವತ್ಥಿಂ ನ ಓಸರಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ಚಾರಿಕಂ ನ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತೇ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಫಾಸು ವಿಹರನ್ತಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಥಾಮಜಾತಾ ಕತ್ವಾ ವಿಸೇಸಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ಸೋ ತಂದಿವಸಂ ಅಪವಾರೇತ್ವಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಪವಾರೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹಂ ಅನುಜಾನಿ। ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಲದ್ಧೇ ಯಸ್ಸ

ನಿಸ್ಸಯಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಆಚರಿಯುಪಜ್ಝಾಯಾ ಪಕ್ಕಮನ್ತಿ, ಸೋಪಿ "ಸಚೇ ಪತಿರೂಪೋ ನಿಸ್ಸಯದಾಯಕೋ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ನಿಸ್ಸಯಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಯಾವ ಗಿಮ್ಹಾನಂ ಪಚ್ಛಿಮಮಾಸಾ ವಸಿತುಂ ಲಭತಿ। ಸಚೇಪಿ ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ತಸ್ಸ ಸೇನಾಸನಂ ಗಹೇತುಂ ನ ಲಭನ್ತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಪನ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹೋ ಏಕಸ್ಸ ದಿನ್ನೋಪಿ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಿನ್ನೋಯೇವ ಹೋತಿ।

ಸಾವತ್ಥಿಂ ಓಸರನ್ತೀತಿ ಭಗವತಾ ಪವಾರಣಸಙ್ಗಹೋ ದಿನ್ನೋತಿ ಸುತಸುತಟ್ಠಾನೇಯೇವ ಯಥಾಸಭಾವೇನ ಏಕಂ ಮಾಸಂ ವಸಿತ್ವಾ ಕತ್ತಿಕಪುಣ್ಣಮಾಯ ಉಪೋಸಥಂ ಕತ್ವಾ ಓಸರನ್ತೇ ಸನ್ಧಾಯ ಇದಂ ವುತ್ತಂ। **ಪುಬ್ಬೇನಾಪರ**ನ್ತಿ ಇಧ ತರುಣಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಸು ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಥಾಮಜಾತಾ ಅಕಂಸು, ಅಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಸೇಸೋ ನಾಮ। ತತೋ ಸಮಾಹಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ಕೇಚಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ...ಪೇ॰... ಕೇಚಿ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಂಸು। ಅಯಂ ಅಪರೋ ಉಳಾರೋ ವಿಸೇಸೋ ನಾಮ।

೧೪೭. **ಅಲ**ನ್ತಿ ಯುತ್ತಂ। **ಯೋಜನಗಣನಾನೀ**ತಿ ಏಕಂ ಯೋಜನಂ ಯೋಜನಮೇವ, ದಸಪಿ ಯೋಜನಾನಿ ಯೋಜನಾನೇವ, ತತೋ ಉದ್ಧಂ ಯೋಜನಗಣನಾನೀತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಇಧ ಪನ ಯೋಜನಸತಮ್ಪಿ ಯೋಜನಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ಪುಟೋಸೇನಾಪೀ**ತಿ ಪುಟೋಸಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ. ತಂ ಪಾಥೇಯ್ಯಂ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಂ ಯುತ್ತಮೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। "ಪುಟಂಸೇನಾ"ತಿಪಿ ಪಾಠೋ, ತಸ್ಸತ್ಥೋ - ಪುಟೋ ಅಂಸೇ ಅಸ್ಸಾತಿ ಪುಟಂಸೋ, ತೇನ ಪುಟಂಸೇನ, ಅಂಸೇ ಪಾಥೇಯ್ಯಪುಟಂ ವಹನ್ತೇನಾಪೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೪೮. ಇದಾನಿ ಏವರೂಪೇಹಿ ಚರಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಏತ್ಥ ಭಿಕ್ಖೂ ಅತ್ಥೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಕಮ್ಮಟ್ಠಾನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾನಿ। ತತ್ಥ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಾ ಕಥಿತಾ। ತತ್ರ ಹಿ ಯೇ ಭಿಕ್ಖೂ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಲೋಕುತ್ತರಾ ಹೋನ್ತಿ। ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಾನಂ ಲೋಕಿಯಾ। **ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಭಾವನಾನುಯೋಗ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸಞ್ಞಾಸೀಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ । ಯಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಆನಾಪಾನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಾವ ಬಹೂ ಭಿಕ್ಖೂ, ತಸ್ಮಾ ಸೇಸಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಸಙ್ಖೇಪೇನ ಕಥೇತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಕಥೇನ್ತೋ **ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇದಂ ಪನ ಆನಾಪಾನಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ವಿತ್ಥಾರಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ ವುತ್ತನಯೇನೇವಸ್ಸ ಪಾಳಿತ್ಥೋ ಚ ಭಾವನಾನಯೋ ಚ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೪೯. **ಕಾಯಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ಪಥವೀಕಾಯಾದೀಸು ಚತೂಸು ಕಾಯೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ವದಾಮಿ, ವಾಯೋ ಕಾಯಂ ವದಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಅಥ ವಾ ರೂಪಾಯತನಂ...ಪೇ॰... ಕಬಳೀಕಾರೋ ಆಹಾರೋತಿ ಪಞ್ಚವೀಸತಿ ರೂಪಕೋಟ್ಠಾಸಾ ರೂಪಕಾಯೋ ನಾಮ। ತೇಸು ಆನಾಪಾನಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಯತನೇ ಸಙ್ಗಹಿತತ್ತಾ ಕಾಯಞ್ಞತರಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾಪಿ ಏವಮಾಹ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಚತೂಸು ಕಾಯೇಸು ಅಞ್ಞತರಂ ವಾಯೋಕಾಯಂ, ಪಞ್ಚವೀಸತಿರೂಪಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಾ ರೂಪಕಾಯೇ ಅಞ್ಞತರಂ ಆನಾಪಾನಂ ಅನುಪಸ್ಸತಿ, ತಸ್ಮಾ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವೇದನಾಞ್ಞತರ**ನ್ತಿ ತೀಸು ವೇದನಾಸು ಅಞ್ಞತರಂ, ಸುಖವೇದನಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರ**ನ್ತಿ ಪೀತಿಪಟಿಸಂವೇದಿತಾದಿವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸುನ್ದರಮನಸಿಕಾರಂ। ಕಿಂ ಪನ ಮನಸಿಕಾರೋ ಸುಖವೇದನಾ ಹೋತೀತಿ। ನ ಹೋತಿ, ದೇಸನಾಸೀಸಂ ಪನೇತಂ। ಯಥೇವ ಹಿ "ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾಭಾವನಾನುಯೋಗಮನುಯುತ್ತಾ"ತಿ ಏತ್ಥ ಸಞ್ಞಾನಾಮೇನ ಪಞ್ಞಾ ವುತ್ತಾ, ಏವಮಿಧಾಪಿ ಮನಸಿಕಾರನಾಮೇನ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಏತಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ ಪಠಮಪದೇ ಪೀತಿಸೀಸೇನ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾ, ದುತಿಯಪದೇ ಸುಖನ್ತಿ ಸರೂಪೇನೇವ ವುತ್ತಾ। ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಪದದ್ವಯೇ "ಸಞ್ಞಾ ಚ ವೇದನಾ ಚ ಚೇತಸಿಕಾ, ಏತೇ ಧಮ್ಮಾ ಚಿತ್ತಪಟಿಬದ್ಧಾ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೭೪) ವಚನತೋ "ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾ

ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರೇ ಸಙ್ಗಹಿತಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರನಾಮೇನ ವೇದನಾ ವುತ್ತಾ। ತಂ ಸಬ್ಬಂ ಮನಸಿಕಾರನಾಮೇನ ಸಙ್ಗಹೇತ್ವಾ ಇಧ "ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕಾರ"ನ್ತಿ ಆಹ।

ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯಸ್ಮಾ ಏಸಾ ವೇದನಾ ಆರಮ್ಮಣಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾ ನ ಯುಜ್ಜತೀತಿ। ನೋ ನ ಯುಜ್ಜತಿ, ಸತಿಪಟ್ಠಾನವಣ್ಣನಾಯಮ್ಪಿ ಹಿ "ತಂತಂಸುಖಾದೀನಂ ವತ್ಥುಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ವೇದನಾವ ವೇದಯತಿ, ತಂ ಪನ ವೇದನಾಪವತ್ತಿಂ ಉಪಾದಾಯ 'ಅಹಂ ವೇದಯಾಮೀ'ತಿ ವೋಹಾರಮತ್ತಂ ಹೋತೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ । ಅಪಿಚ ಪೀತಿಪಟಿಸಂವೇದೀತಿಆದೀನಂ ಅತ್ಥವಣ್ಣನಾಯಮೇತಸ್ಸ ಪರಿಹಾರೋ ವುತ್ತೋಯೇವ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ -

"ದ್ವೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಚ। ಕಥಂ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ? ಸಪ್ಪೀತಿಕೇ ದ್ವೇ ಝಾನೇ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮಾಪತ್ತಿಕ್ಖಣೇ ಝಾನಪಟಿಲಾಭೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸ ಪಟಿಸಂವಿದಿತತ್ತಾ। ಕಥಂ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ (ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ)? ಸಪ್ಪೀತಿಕೇ ದ್ವೇ ಝಾನೇ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಪೀತಿಂ ಖಯತೋ ವಯತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾಕ್ಖಣೇ ಲಕ್ಖಣಪಟಿವೇಧಾ ಅಸಮ್ಮೋಹತೋ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯಂ 'ದೀಘಂ ಅಸ್ಸಾಸವಸೇನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಏಕಗ್ಗತಂ ಅವಿಕ್ಖೇಪಂ ಪಜಾನತೋ ಸತಿ ಉಪಟ್ಠಿತಾ ಹೋತಿ, ತಾಯ ಸತಿಯಾ, ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಾ ಪೀತಿ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತೀ'ತಿ। ಏತೇನೇವ ನಯೇನ ಅವಸೇಸಪದಾನಿಪಿ ಅತ್ಥತೋ ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ"ತಿ।

ಇತಿ ಯಥೇವ ಝಾನಪಟಿಲಾಭೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಪೀತಿಸುಖಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಇಮಿನಾಪಿ ಝಾನಸಮ್ಪಯುತ್ತೇನ ವೇದನಾಸಙ್ಖಾತಮನಸಿಕಾರಪಟಿಲಾಭೇನ ಆರಮ್ಮಣತೋ ವೇದನಾ ಪಟಿಸಂವಿದಿತಾ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸುವುತ್ತಮೇತಂ ಹೋತಿ "ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರತೀ"ತಿ।

ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸಾತಿ ಏತ್ಥ ಅಯಮಧಿಪ್ಪಾಯೋ - ಯಸ್ಮಾ ಚಿತ್ತಪಟಿಸಂವೇದೀ ಅಸ್ಸಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಸ್ಸಾಸಪಸ್ಸಾಸನಿಮಿತ್ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣೇ ಸತಿಞ್ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಪವತ್ತನತೋ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀಯೇವ ನಾಮೇಸ ಹೋತಿ। ನ ಹಿ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಭಾವನಾ ಅತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಆರಮ್ಮಣತೋ ಚಿತ್ತಪಟಿಸಂವಿದಿತಾದಿವಸೇನ ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸೀ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರತೀತಿ। **ಸೋ ಯಂ ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಪಹಾನಂ, ತಂ ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ ಸಾಧುಕಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ, ದೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ಇದಞ್ಹಿ ಚತುಕ್ಕಂ ವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನೇವ ವುತ್ತಂ, ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾ ಚ ನೀವರಣಪಬ್ಬಾದಿವಸೇನ ಛಬ್ಬಿಧಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸಾ ನೀವರಣಪಬ್ಬಂ ಆದಿ, ತಸ್ಸಪಿ ಇದಂ ನೀವರಣದ್ವಯಂ ಆದಿ, ಇತಿ ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ಆದಿಂ ದಸ್ಸೇತುಂ "ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾನ"ನ್ತಿ ಆಹ। **ಪಹಾನ**ನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾಯ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಂ ಪಜಹತೀತಿ ಏವಂ ಪಹಾನಕರಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। **ತಂ ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ**ತಿ ತಂ ಅನಿಚ್ಚವಿರಾಗನಿರೋಧಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಞಾಣಸಙ್ಖಾತಂ ಪಹಾನಞಾಣಂ ಅಪರಾಯ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ, ತಮ್ಪಿ ಅಪರಾಯಾತಿ ಏವಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪರಮ್ಪರಂ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಯಞ್ಚ ಸಮಥಪಟಿಪನ್ನಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತಿ, ಯಞ್ಚ ಏಕತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತೀತಿ ದ್ವಿಧಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖತಿ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸಹಜಾತಾನಮ್ಪಿ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ ಹೋತಿ ಆರಮ್ಮಣಸ್ಸಪಿ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ, ಇಧ ಆರಮ್ಮಣಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। **ತಸ್ಮಾತಿಹ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸೀ ಅಸ್ಸಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪವತ್ತೋ ನ ಕೇವಲಂ ನೀವರಣಾದಿಧಮ್ಮೇ, ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಸೀಸೇನ ಪನ ವುತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಞಾಣಮ್ಪಿ ಪಞ್ಞಾಯ ದಿಸ್ವಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ "ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಭಿಕ್ಖು ವಿಹರತೀ"ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೫೦. **ಪವಿಚಿನತೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ಪವಿಚಿನತಿ। ಇತರಂ ಪದದ್ವಯಂ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ನಿರಾಮಿಸಾ**ತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾ। **ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀ**ತಿ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕದರಥಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಕಾಯೋಪಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। **ಸಮಾಧಿಯತೀ**ತಿ ಸಮ್ಮಾ ಠಪಿಯತಿ, ಅಪ್ಪನಾಪತ್ತಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। **ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತೀ**ತಿ ಸಹಜಾತಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾಯ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖಿತಾ ಹೋತಿ।

ಏವಂ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಾಹಕಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಯೇ ಸತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಸತಿಯಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ ಞಾಣಂ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಮೇವ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕವೀರಿಯಂ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಪೀತಿ, ಪಸ್ಸದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ, ಇಮೇಸಂ ಛನ್ನಂ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅನೋಸಕ್ಕನಅನತಿವತ್ತನಸಙ್ಖಾತೋ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ। ಯಥೇವ ಹಿ ಸಮಪ್ಪವತ್ತೇಸು ಅಸ್ಸೇಸು ಸಾರಥಿನೋ "ಅಯಂ ಓಲೀಯತೀ"ತಿ ತುದನಂ ವಾ, "ಅಯಂ ಅತಿಧಾವತೀ"ತಿ ಆಕಡ್ಢನಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ಏವಂ ಪಸ್ಸಮಾನಸ್ಸ ಠಿತಾಕಾರೋವ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಇಮೇಸಂ ಛನ್ನಂ ಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅನೋಸಕ್ಕನಅನತಿವತ್ತನಸಙ್ಖಾತೋ ಮಜ್ಝತ್ತಾಕಾರೋ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ? ಏಕಚಿತ್ತಕ್ಖಣಿಕಾ ನಾನಾರಸಲಕ್ಖಣಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ನಾಮ ಕಥಿತಾ।

೧೫೧. **ವಿವೇಕನಿಸ್ಸಿತ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ವುತ್ತತ್ಥಾನೇವ। ಏತ್ಥ ಪನ ಆನಾಪಾನಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಾ ಸತಿ ಲೋಕಿಯಾ ಹೋತಿ, ಲೋಕಿಯಾ ಆನಾಪಾನಾ ಲೋಕಿಯಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಲೋಕಿಯಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಲೋಕುತ್ತರಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಲೋಕುತ್ತರಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ। ಇತಿ ಲೋಕಿಯಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಲೋಕಿಯಂ ಕಥಿತಂ, ಲೋಕುತ್ತರಸ್ಸ ಆಗತಟ್ಠಾನೇ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಕಥಿತನ್ತಿ। ಥೇರೋ ಪನಾಹ "ಅಞ್ಞತ್ಥ ಏವಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಉಪರಿ ಆಗತಂ, ಲೋಕಿಯಾ ಆನಾಪಾನಾ ಲೋಕಿಯಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಲೋಕಿಯಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಲೋಕಿಯೇ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ಲೋಕಿಯಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಲೋಕುತ್ತರಂ ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ ಪರಿಪೂರೇನ್ತಿ, ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಪದೇನ ಹಿ ಇಧ ವಿಜ್ಜಾವಿಮುತ್ತಿಫಲನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತ"ನ್ತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಕಾಯಗತಾಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೫೩-೪. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಕಾಯಗತಾಸತಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಗೇಹಸಿತಾ**ತಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಾ। **ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ**ತಿ ಧಾವನಸಙ್ಕಪ್ಪಾ। ಸರನ್ತೀತಿ ಹಿ ಸರಾ, ಧಾವನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಸ್ಮಿಂಯೇವ। **ಕಾಯಗತಾಸತಿ**ನ್ತಿ ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕಮ್ಪಿ ಕಾಯಾರಮ್ಮಣಮ್ಪಿ ಸತಿಂ। ಕಾಯಪರಿಗ್ಗಾಹಿಕನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಸಮಥೋ ಕಥಿತೋ ಹೋತಿ, ಕಾಯಾರಮ್ಮಣನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ವಿಪಸ್ಸನಾ। ಉಭಯೇನ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಪುನ ಚಪರಂ...ಪೇ॰... ಏವಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಕಾಯಗತಾಸತಿಂ ಭಾವೇತೀತಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಚುದ್ದಸವಿಧೇನ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾ ಕಥಿತಾ।

೧೫೬. **ಅನ್ತೋಗಧಾವಾಸ್ಸಾ**ತಿ ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಭಾವನಾಯ ಅಬ್ಭನ್ತರಗತಾವ ಹೋನ್ತಿ। **ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮ್ಪಯೋಗವಸೇನ ವಿಜ್ಜಂ ಭಜನ್ತೀತಿ ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯಾ। ವಿಜ್ಜಾಭಾಗೇ ವಿಜ್ಜಾಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವತ್ತನ್ತೀತಿಪಿ ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯಾ। ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣಂ, ಮನೋಮಯಿದ್ಧಿ, ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾತಿ ಅಟ್ಠ ವಿಜ್ಜಾ। ಪುರಿಮೇನ ಅತ್ಥೇನ ತಾಹಿ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಧಮ್ಮಾಪಿ ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯಾ। ಪಚ್ಛಿಮೇನ ಅತ್ಥೇನ ತಾಸು ಯಾ ಕಾಚಿ ಏಕಾ ವಿಜ್ಜಾ ವಿಜ್ಜಾ, ಸೇಸಾ ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯಾತಿ ಏವಂ ವಿಜ್ಜಾಪಿ ವಿಜ್ಜಾಯ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ

ಧಮ್ಮಾಪಿ ವಿಜ್ಜಾಭಾಗಿಯಾತೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಚೇತಸಾ ಫುಟೋತಿ** ಏತ್ಥ ದುವಿಧಂ ಫರಣಂ ಆಪೋಫರಣಞ್ಚ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಫರಣಞ್ಚ, ತತ್ಥ ಆಪೋಕಸಿಣಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಆಪೇನ ಫರಣಂ ಆಪೋಫರಣಂ ನಾಮ। ಏವಂ ಫುಟೇಪಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಸಬ್ಬಾ ಸಮುದ್ದಙ್ಗಮಾ ಕುನ್ನದಿಯೋ ಅನ್ತೋಗಧಾವ ಹೋನ್ತಿ, ಆಲೋಕಂ ಪನ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ಸಕಲಸಮುದ್ದಸ್ಸ ದಸ್ಸನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಫರಣಂ ನಾಮ। ಏವಂ ಫರಣೇಪಿ ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಸಬ್ಬಾ ಸಮುದ್ದಙ್ಗಮಾ ಕುನ್ನದಿಯೋ ಅನ್ತೋಗಧಾವ ಹೋನ್ತಿ।

ಓತಾರನ್ತಿ ವಿವರಂ ಛಿದ್ದಂ। **ಆರಮ್ಮಣ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಪಚ್ಚಯಂ। **ಲಭೇಥ ಓತಾರ**ನ್ತಿ ಲಭೇಯ್ಯ ಪವೇಸನಂ, ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಯಾವ ಪರಿಯೋಸಾನಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನಿಕ್ಖೇಪನ**ನ್ತಿ ನಿಕ್ಖಿಪನಟ್ಠಾನಂ।

೧೫೭. ಏವಂ ಅಭಾವಿತಕಾಯಗತಾಸತಿಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಅಲ್ಲಮತ್ತಿಕಪುಞ್ಜಾದೀಹಿ ಉಪಮೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಭಾವಿತಕಾಯಗತಾಸತಿಂ ಸಾರಫಲಕಾದೀಹಿ ಉಪಮೇತುಂ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಗ್ಗಳಫಲಕ**ನ್ತಿ ಕವಾಟಂ।

೧೫೮. **ಕಾಕಪೇಯ್ಯೋ**ತಿ ಮುಖವಟ್ಟಿಯಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಕಾಕೇನ ಗೀವಂ ಅನಾಮೇತ್ವಾವ ಪಾತಬ್ಬೋ। **ಅಭಿಞ್ಞಾಸಚ್ಛಿಕರಣೀಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಸ್ಸ। **ಸಕ್ಖಿಭಬ್ಬತಂ ಪಾಪುಣಾತೀ**ತಿ ಪಚ್ಚಕ್ಖಭಾವಂ ಪಾಪುಣಾತಿ। **ಸತಿ ಸತಿ ಆಯತನೇ**ತಿ ಸತಿಸತಿ ಕಾರಣೇ। ಕಿಂ ಪನೇತ್ಥ ಕಾರಣನ್ತಿ? ಅಭಿಞ್ಞಾವ ಕಾರಣಂ। **ಆಳಿಬನ್ಧಾ**ತಿ ಮರಿಯಾದಬದ್ಧಾ।

ಯಾನೀಕತಾಯಾತಿ ಯುತ್ತಯಾನಂ ವಿಯ ಕತಾಯ। **ವತ್ಥುಕತಾಯಾ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಕತಾಯ। **ಅನುಟ್ಠಿತಾಯಾ**ತಿ ಅನುಪ್ಪವತ್ತಿತಾಯ। **ಪರಿಚಿತಾಯಾ**ತಿ ಪರಿಚಯಕತಾಯ। **ಸುಸಮಾರದ್ಧಾಯಾ**ತಿ ಸುಟ್ಠು ಸಮಾರದ್ಧಾಯ ಸುಸಮ್ಪಗ್ಗಹಿತಾಯ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಕಾಯಗತಾಸತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಸಙ್ಖಾರುಪಪತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೬೦. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರುಪಪತ್ತಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖಾರುಪಪತ್ತಿ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾರಾನಂಯೇವ ಉಪಪತ್ತಿಂ, ನ ಸತ್ತಸ್ಸ, ನ ಪೋಸಸ್ಸ, ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇನ ವಾ ಭವೂಪಗಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಉಪಪತ್ತಿಂ।

೧೬೧. **ಸದ್ಧಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಸದ್ಧಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕಿಕಾ ವಟ್ಟನ್ತಿ। **ದಹತೀ**ತಿ ಠಪೇತಿ। **ಅಧಿಟ್ಠಾತೀ**ತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇತಿ। **ಸಙ್ಖಾರಾ ಚ ವಿಹಾರಾ ಚಾ**ತಿ ಸಹ ಪತ್ಥನಾಯ ಸದ್ಧಾದಯೋವ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ। **ತತ್ರುಪಪತ್ತಿಯಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನತ್ಥಾಯ। **ಅಯಂ ಮಗ್ಗೋ ಅಯಂ ಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಸಹ ಪತ್ಥನಾಯ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾವ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಅತ್ಥಿ, ನ ಪತ್ಥನಾ, ತಸ್ಸ ಗತಿ ಅನಿಬದ್ಧಾ। ಯಸ್ಸ ಪತ್ಥನಾ ಅತ್ಥಿ, ನ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ, ತಸ್ಸಪಿ ಅನಿಬದ್ಧಾ। ಯೇಸಂ ಉಭಯಂ ಅತ್ಥಿ, ತೇಸಂ ಗತಿ ನಿಬದ್ಧಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಆಕಾಸೇ ಖಿತ್ತದಣ್ಡೋ ಅಗ್ಗೇನ ವಾ ಮಜ್ಝೇನ ವಾ ಮೂಲೇನ ವಾ ನಿಪತಿಸ್ಸತೀತಿ ನಿಯಮೋ ನತ್ಥಿ, ಏವಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣಂ ಅನಿಯತಂ। ತಸ್ಮಾ ಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪತ್ಥನಂ ಕಾತುಂ ವಟ್ಟತಿ।

೧೬೫. **ಆಮಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಆಮಲಕಂ। ಯಥಾ ತಂ ಪರಿಸುದ್ಧಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋವ ಪಾಕಟಂ ಹೋತಿ, ಏವಂ ತಸ್ಸ ಬ್ರಹ್ಮುನೋ ಸದ್ಧಿಂ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಸತ್ತೇಹಿ ಸಹಸ್ಸೀ ಲೋಕಧಾತು। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ।

೧೯೭. **ಸುಭೋತಿ** ಸುನ್ದರೋ। **ಜಾತಿಮಾತಿ** ಆಕರಸಮ್ಪನ್ನೋ। **ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತೋತಿ** ಧೋವನಾದೀಹಿ ಸುಟ್ಠುಕತಪರಿಕಮ್ಮೋ। **ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತೋತಿ** ರತ್ತಕಮ್ಬಲೇ ಠಪಿತೋ।

೧೯೮. **ಸತಸಹಸ್ಸೋತಿ** ಲೋಕಧಾತುಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಹಿ ಆಲೋಕಫರಣಬ್ರಹ್ಮಾ। **ನಿಕ್ಖನ್ತಿ** ನಿಕ್ಖೇನ ಕತಂ ಪಿಳನ್ಧನಂ, ನಿಕ್ಖಂ ನಾಮ ಪಞ್ಚಸುವಣ್ಣಂ, ಊನಕನಿಕ್ಖೇನ ಕತಂ ಪಸಾಧನಞ್ಹಿ ಘಟ್ಟನಮಜ್ಜನಕ್ಖಮಂ ನ ಹೋತಿ, ಅತಿರೇಕೇನ ಕತಂ ಘಟ್ಟನಮಜ್ಜನಂ ಖಮತಿ, ವಣ್ಣವನ್ತಂ ಪನ ನ ಹೋತಿ, ಫರುಸಧಾತುಕಂ ಖಾಯತಿ। ನಿಕ್ಖೇನ ಕತಂ ಘಟ್ಟನಮಜ್ಜನಞ್ಚೇವ ಖಮತಿ, ವಣ್ಣವನ್ತಞ್ಚ ಹೋತಿ। **ಜಮ್ಬೋನದನ್ತಿ** ಜಮ್ಬುನದಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ। ಮಹಾಜಮ್ಬುರುಕ್ಖಸ್ಸ ಹಿ ಏಕೇಕಾ ಸಾಖಾ ಪಣ್ಣಾಸ ಪಣ್ಣಾಸ ಯೋಜನಾನಿ ವಡ್ಢಿತಾ, ತಾಸು ಮಹನ್ತಾ ನದಿಯೋ ಸನ್ದನ್ತಿ, ತಾಸಂ ನದೀನಂ ಉಭಯತೀರೇಸು ಜಮ್ಬುಪಕ್ಕಾನಂ ಪತಿತಟ್ಠಾನೇ ಸುವಣ್ಣಙ್ಕುರಾ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತೇ ನದೀಜಲೇನ ವುಯ್ಹಮಾನಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ಪವಿಸನ್ತಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಜಮ್ಬೋನದನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ದಕ್ಖಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತಉಕ್ಕಾಮುಖಸುಕುಸಲಸಮ್ಪಹಟ್ಠನ್ತಿ** ದಕ್ಖೇನ ಸುಕುಸಲೇನ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೇನ ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಪಚಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪಹಟ್ಠಂ। **ಉಕ್ಕಾಮುಖೇತಿ** ಉದ್ಧನೇ। **ಸಮ್ಪಹಟ್ಠನ್ತಿ** ಧೋತಘಟ್ಟಿತಮಜ್ಜಿತಂ। ವತ್ಥೋಪಮೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೭೫-೭೬) ಚ ಧಾತುವಿಭಙ್ಗೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೫೭-೩೬೦) ಚ ಪಿಣ್ಡಸೋಧನಂ ವುತ್ತಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಕತಭಣ್ಡಸೋಧನಂ ವುತ್ತಂ।

ಯಂ ಪನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು **ಫರಿತ್ವಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾತಿ** ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಪಞ್ಚವಿಧಂ ಫರಣಂ ಚೇತೋಫರಣಂ ಕಸಿಣಫರಣಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಫರಣಂ ಆಲೋಕಫರಣಂ ಸರೀರಫರಣನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚೇತೋಫರಣಂ ನಾಮ ಲೋಕಧಾತುಸಹಸ್ಸೇ ಸತ್ತಾನಂ ಚಿತ್ತಜಾನನಂ। ಕಸಿಣಫರಣಂ ನಾಮ ಲೋಕಧಾತುಸಹಸ್ಸೇ ಕಸಿಣಪತ್ಥರಣಂ। ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಫರಣಂ ನಾಮ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ಸಹಸ್ಸಲೋಕಧಾತುದಸ್ಸನಂ। ಆಲೋಕಫರಣಮ್ಪಿ ಏತದೇವ। ಸರೀರಫರಣಂ ನಾಮ ಲೋಕಧಾತುಸಹಸ್ಸೇ ಸರೀರಪಭಾಯ ಪತ್ಥರಣಂ। ಸಬ್ಬತ್ಥ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚ ಫರಣಾನಿ ಅವಿನಾಸೇನ್ತೇನ ಕಥೇತಬ್ಬನ್ತಿ।

ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ - "ಮಣಿಓಪಮ್ಮೇ ಕಸಿಣಫರಣಂ ವಿಯ ನಿಕ್ಖೋಪಮ್ಮೇ ಸರೀರಫರಣಂ ವಿಯ ದಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ತಸ್ಸ ವಾದಂ ವಿಯ ಅಟ್ಠಕಥಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಪಟಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಸರೀರಫರಣಂ ನ ಸಬ್ಬಕಾಲಿಕಂ, ಚತ್ತಾರಿಮಾನಿ ಫರಣಾನಿ ಅವಿನಾಸೇತ್ವಾವ ಕಥೇತಬ್ಬನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀತಿ** ಪದಂ ಫರಣಪದಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಅಥ ವಾ **ಫರತೀತಿ** ಪತ್ಥರತಿ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀತಿ** ಜಾನಾತಿ।

೧೯೯. **ಆಭಾತಿಆದೀಸು** ಆಭಾದಯೋ ನಾಮ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕಾ ದೇವಾ ನತ್ಥಿ, ತಯೋ ಪರಿತ್ತಾಭಾದಯೋ ದೇವಾ ಆಭಾ ನಾಮ, ಪರಿತ್ತಾಸುಭಾದಯೋ ಚ। ಸುಭಕಿಣ್ಹಾದಯೋ ಚ ಸುಭಾ ನಾಮ। ವೇಹಪ್ಫಲಾದಿವಾರಾ ಪಾಕಟಾಯೇವ।

ಇಮೇ ತಾವ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮೇ ಭಾವೇತ್ವಾ ಕಾಮಾವಚರೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತು। ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪನ ಆಸವಕ್ಖಯಞ್ಚ ಕಥಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ? ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಧಮ್ಮಾ ಸೀಲಂ, ಸೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತಾ ತಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಭಾವೇತ್ವಾ ರೂಪೀಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಅರೂಪಜ್ಝಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಅರೂಪೀಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ, ಸಮಾಪತ್ತಿಪದಟ್ಠಾನಂ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಸುದ್ಧಾವಾಸೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಉಪರಿಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತ್ವಾ ಆಸವಕ್ಖಯಂ ಪಾಪುಣಾತೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಙ್ಖಾರುಪಪತ್ತಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ದುತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಸುಞ್ಞತವಗ್ಗೋ

೧. ಚೂಳಸುಞ್ಞತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೭೬. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಸುಞ್ಞತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏಕಮಿದ**ನ್ತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ ಭಗವತೋ ವತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಾಲಪರಿಚ್ಛೇದಂ ಕತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಾರಮ್ಮಣಂ ಸುಞ್ಞತಾಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಯಥಾಪರಿಚ್ಛೇದೇನ ವುಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಾ ಸುಞ್ಞತೋ ಉಪಟ್ಠಹಿಂಸು। ಸೋ ಸುಞ್ಞತಾಕಥಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಜಾತೋ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – "ನ ಖೋ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಧುರೇನ ಧುರಂ ಪಹರನ್ತೇನ ವಿಯ ಗನ್ತ್ವಾ 'ಸುಞ್ಞತಾಕಥಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಕಥೇಥಾ'ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ವತ್ತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ಯಂ ಮೇ ಭಗವಾ ನಗರಕಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರನ್ತೋ ಏಕಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸಿ, ತಂ ಸಾರೇಮಿ, ಏವಂ ಮೇ ಭಗವಾ ಸುಞ್ಞತಾಕಥಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ದಸಬಲಂ ಸಾರೇನ್ತೋ **ಏಕಮಿದ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ **ಇದ**ನ್ತಿ ನಿಪಾತಮತ್ತಮೇವ। **ಕಚ್ಚಿಮೇತಂ, ಭನ್ತೇ**ತಿ ಥೇರೋ ಏಕಪದೇ ಠತ್ವಾ ಸಟ್ಠಿಪದಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಧಾರೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ, ಕಿಂ ಸೋ "ಸುಞ್ಞತಾವಿಹಾರೇನಾ"ತಿ ಏಕಂ ಪದಂ ಧಾರೇತುಂ ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ, ಸೋತುಕಾಮೇನ ಪನ ಜಾನನ್ತೇನ ವಿಯ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ, ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರಿಯಮಾನಂ ಸುಞ್ಞತಾಕಥಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಅಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಏವಮಾಹ। ಏಕೋ ಅಜಾನನ್ತೋಪಿ ಜಾನನ್ತೋ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಥೇರೋ ಏವರೂಪಂ ಕೋಹಞ್ಞಂ ಕಿಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅತ್ತನೋ ಜಾನನಟ್ಠಾನೇಪಿ ಭಗವತೋ ಅಪಚಿತಿಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ "ಕಚ್ಚಿಮೇತ"ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಪುಬ್ಬೇಪೀತಿ ಪಠಮಬೋಧಿಯಂ ನಗರಕಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹರಣಕಾಲೇಪಿ। **ಏತರಹಿಪೀ**ತಿ ಇದಾನಿಪಿ। ಏವಂ ಪನ ವತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಆನನ್ದೋ ಸುಞ್ಞತಾಕಥಂ ಸೋತುಕಾಮೋ, ಏಕೋ ಪನ ಸೋತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಉಗ್ಗಹೇತುಂ, ಏಕೋ ಸೋತುಮ್ಪಿ ಉಗ್ಗಹೇತುಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನ ಕಥೇತುಂ, ಆನನ್ದೋ ಪನ ಸೋತುಮ್ಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿ ಉಗ್ಗಹೇತುಮ್ಪಿ ಕಥೇತುಮ್ಪಿ, (ಕಥೇಮಿಸ್ಸ) ಸುಞ್ಞತಾಕಥ"ನ್ತಿ। ಇತಿ ತಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸುಞ್ಞೋ ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವೇನಾ**ತಿ ತತ್ಥ ಕಟ್ಠರೂಪಪೋತ್ಥಕರೂಪಚಿತ್ತರೂಪವಸೇನ ಕತಾ ಹತ್ಥಿಆದಯೋ ಅತ್ಥಿ, ವೇಸ್ಸವಣಮನ್ಧಾತಾದೀನಂ ಠಿತಟ್ಠಾನೇ ಚಿತ್ತಕಮ್ಮವಸೇನ ಕತಮ್ಪಿ, ರತನಪರಿಕ್ಖತಾನಂ ವಾತಪಾನದ್ವಾರಬನ್ಧಮಞ್ಚಪೀಠಾದೀನಂ ವಸೇನ ಸಣ್ಠಿತಮ್ಪಿ, ಜಿಣ್ಣಪಟಿಸಙ್ಖರಣತ್ಥಂ ಠಪಿತಮ್ಪಿ ಜಾತರೂಪರಜತಂ ಅತ್ಥಿ, ಕಟ್ಠರೂಪಾದಿವಸೇನ ಕತಾ ಧಮ್ಮಸವನಪಞ್ಹಪುಚ್ಛನಾದಿವಸೇನ ಆಗಚ್ಛನ್ತಾ ಚ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾಪಿ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ನ ಸೋ ತೇಹಿ ಸುಞ್ಞೋ। ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಾನಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಾನಂ ಹತ್ಥಿಆದೀನಂ, ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಕ್ಖಣೇ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತಬ್ಬಸ್ಸ ಜಾತರೂಪರಜತಸ್ಸ, ನಿಬದ್ಧವಾಸಂ ವಸನ್ತಾನಂ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸಾನಞ್ಚ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ ಭಿಕ್ಖೂಸು ಹಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠೇಸುಪಿ ವಿಹಾರಭತ್ತಂ ಸಾದಿಯನ್ತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಚೇವ ಗಿಲಾನಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾಕಉದ್ದೇಸಚೀವರಕಮ್ಮಪಸುತಾದೀಹಿ ಚ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸೋ ಅಸುಞ್ಞೋವ ಹೋತಿ, ಇತಿ ನಿಚ್ಚಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಿತಾಯ ಏವಮಾಹ। **ಏಕತ್ತ**ನ್ತಿ ಏಕಭಾವಂ, ಏಕಂ ಅಸುಞ್ಞತಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಏಕೋ ಅಸುಞ್ಞಭಾವೋ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಅಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಅಕತ್ವಾ ಅನಾವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ। **ಗಾಮಸಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಗಾಮೋತಿ ಪವತ್ತವಸೇನ ವಾ ಕಿಲೇಸವಸೇನ ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಗಾಮಸಞ್ಞಂ। ಮನುಸ್ಸಸಞ್ಞಾಯಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ ಏಕತ್ತ**ನ್ತಿ ಇದಂ ಅರಞ್ಞಂ, ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ, ಅಯಂ ಪಬ್ಬತೋ, ಅಯಂ ನೀಲೋಭಾಸೋ ವನಸಣ್ಡೋತಿ ಏವಂ ಏಕಂ ಅರಞ್ಞಂಯೇವ ಪಟಿಚ್ಚ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। **ಪಕ್ಖನ್ದತೀ**ತಿ ಓತರತಿ। **ಅಧಿಮುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಏವನ್ತಿ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ। **ಯೇ ಅಸ್ಸು ದರಥಾ**ತಿ ಯೇ ಚ ಪವತ್ತದರಥಾ ವಾ ಕಿಲೇಸದರಥಾ ವಾ ಗಾಮಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ತೇ ಇಧ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಾಯ ನ ಸನ್ತಿ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅತ್ಥಿ ಚೇವಾಯ**ನ್ತಿ ಅಯಂ ಪನ ಏಕಂ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಪವತ್ತದರಥಮತ್ತಾ ಅತ್ಥಿ।

ಯಞ್ಹಿ ಖೋ ತತ್ಥ ನ ಹೋತೀತಿ ಯಂ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ ಹತ್ಥಿಆದಯೋ ವಿಯ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಾಯ ಗಾಮಸಞ್ಞಾಮನುಸ್ಸಸಞ್ಞಾವಸೇನ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಂ ಪವತ್ತದರಥಕಿಲೇಸದರಥಜಾತಂ, ತಂ ನ ಹೋತಿ। **ಯಂ ಪನ ತತ್ಥ ಅವಸಿಟ್ಠನ್ತಿ** ಯಂ ಮಿಗಾರಮಾತುಪಾಸಾದೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ ವಿಯ ತತ್ಥ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಾಯ ಪವತ್ತದರಥಮತ್ತಂ ಅವಸಿಟ್ಠಂ ಹೋತಿ। **ತಂ ಸನ್ತಮಿದಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಪಜಾನಾತೀತಿ** ತಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ "ಅತ್ಥಿ ಇದ"ನ್ತಿ ಪಜಾನಾತಿ, **ಸುಞ್ಞತಾವಕ್ಕನ್ತೀತಿ** ಸುಞ್ಞತಾನಿಬ್ಬತ್ತಿ।

೧೭೭. **ಅಮನಸಿಕರಿತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಸಞ್ಞನ್ತಿ** ಇಧ ಗಾಮಸಞ್ಞಂ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಮನುಸ್ಸಸಞ್ಞಾಯ ಗಾಮಸಞ್ಞಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ, ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಾಯ ಮನುಸ್ಸಸಞ್ಞಂ, ಪಥವೀಸಞ್ಞಾಯ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಂ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಞ್ಞಾಯ ಪಥವೀಸಞ್ಞಂ...ಪೇ॰... ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಞ್ಞಾಯ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಞ್ಞಂ , ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಞ್ಞಂ, ಮಗ್ಗೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಞ್ಞತಂ ನಾಮ ದಸ್ಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಪಥವೀಸಞ್ಞನ್ತಿ** ಕಸ್ಮಾ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಂ ಪಹಾಯ ಪಥವೀಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ? ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಾಯ ವಿಸೇಸಾನಧಿಗಮನತೋ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ರಮಣೀಯಂ ಖೇತ್ತಟ್ಠಾನಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಇಧ ವುತ್ತಾ ಸಾಲಿಆದಯೋ ಸುಟ್ಠು ಸಮ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಮಹಾಲಾಭಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಖೇತ್ತಟ್ಠಾನಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಸಾಲಿಆದಯೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೇವ, ಸಚೇ ಪನ ತಂ ಠಾನಂ ವಿಹತಖಾಣುಕಕಣ್ಟಕಂ ಕತ್ವಾ ಕಸಿತ್ವಾ ವಪತಿ, ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏವಮೇವ - "ಇದಂ ಅರಞ್ಞಂ, ಅಯಂ ರುಕ್ಖೋ, ಅಯಂ ಪಬ್ಬತೋ, ಅಯಂ ನೀಲೋಭಾಸೋ ವನಸಣ್ಡೋ"ತಿ ಸಚೇಪಿ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ನೇವೂಪಚಾರಂ ನ ಸಮಾಧಿಂ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಪಥವೀಸಞ್ಞಾಯ ಪನಸ್ಸ ಧುವಸೇವನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಪಥವೀಕಸಿಣಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಝಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಝಾನಪದಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ। ತಸ್ಮಾ ಅರಞ್ಞಸಞ್ಞಂ ಪಹಾಯ ಪಥವೀಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। **ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮ್ಭೂತಂ।

ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಪಥವೀಕಸಿಣೇ ಸೋ ಪಥವೀಸಞ್ಞೀ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಓಪಮ್ಮದಸ್ಸನತ್ಥಂ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಉಸಭಸ್ಸ ಏತನ್ತಿ **ಆಸಭಂ**। ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪನ ಗುನ್ನಂ ಗಣ್ಹಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಪಹಾರಾಪಿ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಚಮ್ಮಂ ಪಸಾರಿಯಮಾನಂ ನಿಬ್ಬಲಿಕಂ ನ ಹೋತಿ, ಉಸಭಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನತಾಯ ತೇ ದೋಸಾ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸ ಚಮ್ಮಂ ಗಹಿತಂ। **ಸಙ್ಕುಸತೇನಾತಿ** ಖಿಲಸತೇನ। **ಸುವಿಹತನ್ತಿ** ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಸುಟ್ಠು ವಿಹತಂ। ಊನಕಸತಸಙ್ಕುವಿಹತಞ್ಹಿ ನಿಬ್ಬಲಿಕಂ ನ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಕುಸತೇನ ವಿಹತಂ ಭೇರಿತಲಂ ವಿಯ ನಿಬ್ಬಲಿಕಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಉಕ್ಕೂಲವಿಕ್ಕೂಲನ್ತಿ** ಉಚ್ಚನೀಚಂ ಥಲಟ್ಠಾನಂ ನಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ। **ನದೀವಿದುಗ್ಗನ್ತಿ** ನದಿಯೋ ಚೇವ ದುಗ್ಗಮಟ್ಠಾನಞ್ಚ। **ಪಥವೀಸಞ್ಞಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ ಏಕತ್ತನ್ತಿ** ಕಸಿಣಪಥವಿಯಂಯೇವ ಪಟಿಚ್ಚ ಸಮ್ಭೂತಂ ಏಕಂ ಸಞ್ಞಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ। **ದರಥಮತ್ತಾತಿ** ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಪವತ್ತದರಥವಸೇನ ದರಥಮತ್ತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೮೧. **ಅನಿಮಿತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಾಧಿನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಚಿತ್ತಸಮಾಧಿಂ। ಸೋ ಹಿ ನಿಚ್ಚನಿಮಿತ್ತಾದಿವಿರಹಿತೋ ಅನಿಮಿತ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಇಮಮೇವ ಕಾಯನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವತ್ಥುಂ ದಸ್ಸೇತಿ। ತತ್ಥ **ಇಮಮೇವಾತಿ** ಇಮಂ ಏವ ಚತುಮಹಾಭೂತಿಕಂ। **ಸಳಾಯತನಿಕನ್ತಿ** ಸಳಾಯತನಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ। **ಜೀವಿತಪಚ್ಚಯಾತಿ** ಯಾವ ಜೀವಿತಿನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪವತ್ತಿ, ತಾವ ಜೀವಿತಪಚ್ಚಯಾ ಪವತ್ತದರಥಮತ್ತಾ ಅತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೧೮೨. ಪುನ **ಅನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ** ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಪಟಿವಿಪಸ್ಸನಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। **ಕಾಮಾಸವಂ ಪಟಿಚ್ಚಾತಿ** ಕಾಮಾಸವಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನಪವತ್ತದರಥಾ ಇಧ ನ ಸನ್ತಿ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಚೇವ ಅರಿಯಫಲೇ ಚ ನತ್ಥೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಇಮಮೇವ ಕಾಯನ್ತಿ** ಇಮಂ ಉಪಾದಿಸೇಸದರಥದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಇತಿ ಮನುಸ್ಸಸಞ್ಞಾಯ ಗಾಮಸಞ್ಞಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಮಗ್ಗೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಞ್ಞತಾ ನಾಮ ದಸ್ಸಿತಾ ಹೋತಿ।

೧೮೪. ಪರಿಸುದ್ಧನ್ತಿ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ। **ಅನುತ್ತರನ್ತಿ** ಉತ್ತರವಿರಹಿತಂ ಸಬ್ಬಸೇಟ್ಠಂ। **ಸುಞ್ಞತನ್ತಿ** ಸುಞ್ಞತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ಯಸ್ಮಾ ಅತೀತೇಪಿ, ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕಸಙ್ಖಾತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। ಅನಾಗತೇಪಿ, ಏತರಹಿಪಿ ಬುದ್ಧಬುದ್ಧಸಾವಕಸಙ್ಖಾತಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಇಮಂಯೇವ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಪರಮಂ ಅನುತ್ತರಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಂಸು ವಿಹರಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಿಹರನ್ತಿ ಚ, ತಸ್ಮಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಸುಞ್ಞತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಮಹಾಸುಞ್ಞತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೮೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಸುಞ್ಞತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಕಾಳಖೇಮಕಸ್ಸಾತಿ** ಛವಿವಣ್ಣೇನ ಸೋ ಕಾಳೋ, ಖೇಮಕೋತಿ ಪನಸ್ಸ ನಾಮಂ। **ವಿಹಾರೋತಿ** ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮೇ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಪಾಕಾರೇನ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಂ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಹಂಸವಟ್ಟಕಾದಿಸೇನಾಸನಾನಿ ಚೇವ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಭೋಜನಸಾಲಾದೀನಿ ಚ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಕತೋ ವಿಹಾರೋ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನೀತಿ** ಮಞ್ಚೋ ಪೀಠಂ ಭಿಸಿಬಿಮ್ಬೋಹನಂ ತಟ್ಟಿಕಾ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡೋ ತಿಣಸನ್ಥಾರೋ ಪಣ್ಣಸನ್ಥಾರೋ ಪಲಾಲಸನ್ಥಾರೋತಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಞತ್ತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಮಞ್ಚೇನ ಮಞ್ಚಂ…ಪೇ॰… ಪಲಾಲಸನ್ಥಾರೇನೇವ ಪಲಾಲಸನ್ಥಾರಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಪಿತಾನಿ, ಗಣಭಿಕ್ಖೂನಂ ವಸನಟ್ಠಾನಸದಿಸಂ ಅಹೋಸಿ।

ಸಮ್ಬಹುಲಾ ನು ಖೋತಿ ಭಗವತೋ ಬೋಧಿಪಲ್ಲಙ್ಕೇಯೇವ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತತ್ತಾ ಸಂಸಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ವಿತಕ್ಕಪುಬ್ಬಭಾಗಾ ಪುಚ್ಛಾ, ವಿತಕ್ಕಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಚಾಯಂ ನುಕಾರೋ ನಿಪಾತಮತ್ತೋ। ಪಾಟಿಮತ್ಥಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಅವಿನಿಚ್ಛಿತೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಇತೋ ಕಿರ ಪುಬ್ಬೇ ಭಗವತಾ ದಸ ದ್ವಾದಸ ಭಿಕ್ಖೂ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ವಸನ್ತಾ ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ।

ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - ಗಣವಾಸೋ ನಾಮಾಯಂ ವಟ್ಟೇ ಆಚಿಣ್ಣಸಮಾಚಿಣ್ಣೋ ನದೀಓತಿಣ್ಣಉದಕಸದಿಸೋ, ನಿರಯತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಪೇತ್ತಿವಿಸಯಾಸುರಕಾಯೇಸುಪಿ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕ-ದೇವಲೋಕಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಸುಪಿ ಗಣವಾಸೋವ ಆಚಿಣ್ಣೋ। ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸೋ ಹಿ **ನಿರಯೋ** ತಿಪುಚುಣ್ಣಭರಿತಾ ನಾಳಿ ವಿಯ ಸತ್ತೇಹಿ ನಿರನ್ತರೋ, ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಕಮ್ಮಕಾರಣಕರಣಟ್ಠಾನೇ ಸತ್ತಾನಂ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ವಾಸೇಹಿ ತಚ್ಛನಾದಿಠಾನೇಸು, ಇತಿ ಗಣಭೂತಾವ ಪಚ್ಚನ್ತಿ। **ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ** ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಮ್ಮಿಕೇ ಉಪಸಿಕಾನಂ ಪಮಾಣಂ ವಾ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಥಾ ಏಕೇಕಬಿಲಾದೀಸುಪಿ ಕಿಪಿಲ್ಲಿಕಾದೀನಂ। ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಮ್ಪಿ ಗಣವಾಸೋವ। **ಪೇತನಗರಾನಿ** ಚ ಗಾವುತಿಕಾನಿ ಅಡ್ಢಯೋಜನಿಕಾನಿಪಿ ಪೇತಭರಿತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇಪಿ ಗಣವಾಸೋವ। **ಅಸುರಭವನಂ** ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ಕಣ್ಣೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಸೂಚಿಯಾ ಕಣ್ಣಬಿಲಂ ವಿಯ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಅಸುರಕಾಯೇಪಿ ಗಣವಾಸೋವ। **ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ** ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಸತ್ತಪಣ್ಣಾಸ ಕುಲಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ರಾಜಗಹೇ ಅನ್ತೋ ಚ ಬಹಿ ಚ ಅಟ್ಠಾರಸ ಮನುಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ವಸಿಂಸು। ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಸುಪಿ ಠಾನೇಸೂತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಪಿ ಗಣವಾಸೋವ। **ಭುಮ್ಮದೇವತಾ** ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇಸುಪಿ ಗಣವಾಸೋವ। ಏಕೇಕಸ್ಸ ಹಿ ದೇವಪುತ್ತಸ್ಸ ಅಡ್ಢತಿಯಾ ನಾಟಕಕೋಟಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ನವಪಿ ಕೋಟಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಟ್ಠಾನೇ ದಸಸಹಸ್ಸಾಪಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ವಸನ್ತಿ।

ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - ''ಮಯಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಗಣವಾಸವಿದ್ಧಂಸನತ್ಥಂ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ಇಮೇ ಚ ಭಿಕ್ಖೂ ಇತೋ ಪಟ್ಠಾಯೇವ ಗಣಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗಣಾಭಿರತಾ ಜಾತಾ ಅನನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕರೋನ್ತೀ''ತಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮಸಂವೇಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಪುನ ಚಿನ್ತೇಸಿ - ''ಸಚೇ 'ಏಕಟ್ಠಾನೇ ದ್ವೀಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ನ ವಸಿತಬ್ಬ'ನ್ತಿ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ

ಪಞ್ಞಪೇತುಂ, ಸಿಕ್ಖಾಪದಂ ಪಞ್ಞಾಪೇಯ್ಯಂ, ನ ಖೋ ಪನೇತಂ ಸಕ್ಕಾ। ಹನ್ದಾಹಂ ಮಹಾಸುಞ್ಞತಾಪಟಿಪತ್ತಿಂ ನಾಮ ಸುತ್ತನ್ತಂ ದೇಸೇಮಿ, ಯಂ ಸಿಕ್ಖಾಕಾಮಾನಂ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ ಸಿಕ್ಖಾಪದಪಞ್ಞತ್ತಿ ವಿಯ ನಗರದ್ವಾರೇ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಸಬ್ಬಕಾಯಿಕಆದಾಸೋ ವಿಯ ಚ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ತತೋ ಯಥಾ ನಾಮೇಕಸ್ಮಿಂ ಆದಾಸೇ ಖತ್ತಿಯಾದಯೋ ಅತ್ತನೋ ವಜ್ಜಂ ದಿಸ್ವಾ ತಂ ಪಹಾಯ ಅನವಜ್ಜಾ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವಂ ಮಯಿ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇಪಿ ಪಞ್ಚವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗಣಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಏಕೀಭಾವಾಭಿರತಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅನ್ತಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಭಗವತೋ ಚ ಮನೋರಥಂ ಪೂರೇನ್ತಾ ವಿಯ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗಣಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಖೇಪೇತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ ಕುಲಪುತ್ತಾ ಗಣನಪಥಂ ವೀತಿವತ್ತಾ। ವಾಲಿಕಪಿಟ್ಠಿವಿಹಾರೇಪಿ ಹಿ ಆಭಿಧಮ್ಮಿಕಅಭಯತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಸಮಯೇ ಸಮ್ಬಹುಲೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಸಜ್ಝಾಯಿತ್ವಾ "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏವಂ ಕಾರೇತಿ, ಮಯಂ ಕಿಂ ಕರೋಮಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಗಣಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಏಕೀಭಾವಾಭಿರತಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ಗಣಭೇದನಂ ನಾಮ ಇದಂ ಸುತ್ತನ್ತಿ।

೧೮೬. **ಘಟಾಯಾ**ತಿ ಏವಂನಾಮಕಸ್ಸ ಸಕ್ಕಸ್ಸ। **ವಿಹಾರೇ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ವಿಹಾರೋ ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮಸ್ಸೇವ ಏಕದೇಸೇ ಕಾಳಖೇಮಕಸ್ಸ ವಿಹಾರೋ ವಿಯ ಕತೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಚೀವರಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಜಿಣ್ಣಮಲಿನಾನಂ ಅಗ್ಗಳಟ್ಠಾನುಪ್ಪಾದನಧೋವನಾದೀಹಿ ಕತಪರಿಭಣ್ಡಮ್ಪಿ, ಚೀವರತ್ಥಾಯ ಉಪ್ಪನ್ನವತ್ಥಾನಂ ವಿಚಾರಣಸಿಬ್ಬನಾದೀಹಿ ಅಕತಂ ಸಂವಿಧಾನಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಇಧ ಪನ ಅಕತಂ ಸಂವಿಧಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಮನುಸ್ಸಾ ಹಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚೀವರಸಾಟಕೇ ಅದಂಸು। ತಸ್ಮಾ ಥೇರೋ ಸಮ್ಬಹುಲೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಚೀವರಕಮ್ಮಂ ಅಕಾಸಿ। ತೇಪಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಾತೋವ ಸೂಚಿಪಾಸಕಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಯನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಿಸಿನ್ನಾ ಅಪಞ್ಞಾಯನಕಾಲೇ ಉಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಸೂಚಿಕಮ್ಮೇ ನಿಟ್ಠಿತೇಯೇವ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಸಂವಿದಹಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ನ ಸಂವಿದಹಿಂಸು। **ಚೀವರಕಾರಸಮಯೋ ನೋ**ತಿ ಥೇರೋ ಕಿರ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅದ್ಧಾ ಏತೇಹಿ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ನ ಪಟಿಸಾಮಿತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ, ಭಗವತಾ ಚ ದಿಟ್ಠಾನಿ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಇತಿ ಅನತ್ತಮನೋ ಸತ್ಥಾ ಸುಟ್ಠು ನಿಗ್ಗಹೇತುಕಾಮೋ, ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ; ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ – "ನ, ಭನ್ತೇ, ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕಮ್ಮಾರಾಮಾ ಏವ, ಚೀವರಕಿಚ್ಚವಸೇನ ಪನ ಏವಂ ವಸನ್ತೀ"ತಿ।

ನ ಖೋ, ಆನನ್ದಾತಿ, ಆನನ್ದ, ಕಮ್ಮಸಮಯೋ ವಾ ಹೋತು ಅಕಮ್ಮಸಮಯೋ ವಾ, ಚೀವರಕಾರಸಮಯೋ ವಾ ಹೋತು ಅಚೀವರಕಾರಸಮಯೋ ವಾ, ಅಥ ಖೋ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಸೋಭತಿಯೇವ। ಮಾ ತ್ವಂ ಅನುಪತ್ಥಮ್ಭಟ್ಠಾನೇ ಉಪತ್ಥಮ್ಭೋ ಅಹೋಸೀತಿ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಗಣಿಕಾ**ತಿ ಸಕಪರಿಸಸಮೋಧಾನಂ। **ಗಣೋ**ತಿ ನಾನಾಜನಸಮೋಧಾನಂ। ಇತಿ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋ ವಾ ಹೋತು ಗಣಾರಾಮೋ ವಾ, ಸಬ್ಬಥಾಪಿ ಗಣಬಾಹುಲ್ಲಾಭಿರತೋ ಗಣಬನ್ಧನಬದ್ಧೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಸೋಭತಿ। ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಪನ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಸುಧೋತಹತ್ಥಪಾದೋ ಮೂಲಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಾರಾಮತಮನುಯುತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು ಬುದ್ಧಸಾಸನೇ ಸೋಭತಿ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖ**ನ್ತಿ ಕಾಮತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸ್ಸ ಸುಖಂ। **ಪವಿವೇಕಸುಖ**ಮ್ಪಿ ಕಾಮಪವಿವೇಕಸುಖಮೇವ। ರಾಗಾದೀನಂ ಪನ ವೂಪಸಮತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ **ಉಪಸಮಸುಖಂ**। ಮಗ್ಗಸಮ್ಬೋಧತ್ಥಾಯ ಸಂವತ್ತತೀತಿ **ಸಮ್ಬೋಧಿಸುಖಂ**। **ನಿಕಾಮಲಾಭೀ**ತಿ ಕಾಮಲಾಭೀ ಇಚ್ಛಿತಲಾಭೀ। **ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ**ತಿ ಅದುಕ್ಖಲಾಭೀ। **ಅಕಸಿರಲಾಭೀ**ತಿ ವಿಪುಲಲಾಭೀ।

ಸಾಮಾಯಿಕನ್ತಿ ಅಪ್ಪಿತಪ್ಪಿತಸಮಯೇ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಂ। **ಕನ್ತ**ನ್ತಿ ಮನಾಪಂ। **ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿ**ನ್ತಿ ರೂಪಾರೂಪಾವಚರಚಿತ್ತವಿಮುತ್ತಿಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಝಾನಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಚ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ, ಅಯಂ ಸಾಮಾಯಿಕೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೨೧೩)। **ಅಸಾಮಾಯಿಕ**ನ್ತಿ ನ ಸಮಯವಸೇನ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತಂ, ಅಥ ಖೋ ಅಚ್ಚನ್ತವಿಮುತ್ತಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ವುತ್ತಂ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ – "ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ, ಅಯಂ ಅಸಾಮಾಯಿಕೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ"ತಿ। **ಅಕುಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಅಕೋಪೇತಬ್ಬಂ।

ಏತ್ತಾವತಾ ಕಿಂ ಕಥಿತಂ ಹೋತಿ? ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋ ಭಿಕ್ಖು ಗಣಬನ್ಧನಬದ್ಧೋ ನೇವ ಲೋಕಿಯಗುಣಂ, ನ ಚ ಲೋಕುತ್ತರಗುಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಗಣಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಪನ ಏಕಾಭಿರತೋ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಥಾ ಹಿ ವಿಪಸ್ಸೀ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಚತುರಾಸೀತಿಯಾ ಪಬ್ಬಜಿತಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಪರಿವುತೋ ಸತ್ತ ವಸ್ಸಾನಿ ವಿಚರನ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ಗಣಂ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಸತ್ತದಿವಸೇ ಏಕೀಭಾವಾಭಿರತೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ। ಅಮ್ಹಾಕಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪಞ್ಚವಗ್ಗಿಯೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಛಬ್ಬಸ್ಸಾನಿ ವಿಚರನ್ತೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ, ತೇಸು ಪಕ್ಕನ್ತೇಸು ಏಕೀಭಾವಾಭಿರತೋ ಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಗುಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ।

ಏವಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮಸ್ಸ ಗುಣಾಧಿಗಮಾಭಾವಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ದೋಸುಪ್ಪತ್ತಿಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ನಾಹಂ ಆನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ರೂಪ**ನ್ತಿ ಸರೀರಂ। **ಯತ್ಥ ರತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ರೂಪೇ ರಾಗವಸೇನ ರತ್ತಸ್ಸ। **ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯು**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ರೂಪೇ ರತ್ತಸ್ಸ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ, ತಂ ರೂಪಂ ನ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಅಥ ಖೋ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾನಂ ದಸಬಲಸಾವಕತ್ತುಪಗಮನಸಙ್ಖಾತೇನ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೇನ ಸಞ್ಚಯಸ್ಸ ವಿಯ, ಉಪಾಲಿಗಹಪತಿನೋ ಅಞ್ಞಥಾಭಾವೇನ ನಾಟಪುತ್ತಸ್ಸ ವಿಯ, ಪಿಯಜಾತಿಕಸುತ್ತೇ ಸೇಟ್ಠಿಆದೀನಂ ವಿಯ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿಯೇವ।

೧೮೭. **ಅಯಂ ಖೋ ಪನಾನನ್ದಾ**ತಿ ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ? ಸಚೇ ಹಿ ಕೋಚಿ ದುಬ್ಬುದ್ಧೀ ನವಪಬ್ಬಜಿತೋ ವದೇಯ್ಯ - "ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಖೇತ್ತಂ ಪವಿಟ್ಠಾ ಗಾವಿಯೋ ವಿಯ ಅಮ್ಹೇಯೇವ ಗಣತೋ ನೀಹರತಿ, ಏಕೀಭಾವೇ ನಿಯೋಜೇತಿ, ಸಯಂ ಪನ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀಹಿ ಪರಿವುತೋ ವಿಹರತೀ"ತಿ, ತಸ್ಸ ವಚನೋಕಾಸುಪಚ್ಛೇದನತ್ಥಂ - "ಚಕ್ಕವಾಳಪರಿಯನ್ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ ತಥಾಗತೋ ಏಕಕೋವಾ"ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಸಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ರೂಪಾದೀನಂ ಸಙ್ಖನಿಮಿತ್ತಾನಂ। **ಅಜ್ಝತ್ತ**ನ್ತಿ ವಿಸಯಜ್ಝತ್ತಂ। **ಸುಞ್ಞತ**ನ್ತಿ ಸುಞ್ಞತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ। **ತತ್ರ ಚೇ**ತಿ ಉಪಯೋಗತ್ಥೇ ಭುಮ್ಮಂ, ತಂ ಚೇತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಪುನ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಠಿತೋ। **ವಿವೇಕನಿನ್ನೇನಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನೇನ। **ಬ್ಯನ್ತೀಭೂತೇನಾ**ತಿ ಆಸವಟ್ಠಾನೀಯಧಮ್ಮೇಹಿ ವಿಗತನ್ತೇನ ನಿಸ್ಸಟೇನ ವಿಸಂಯುತ್ತೇನ। **ಉಯ್ಯೋಜನಿಕಪಟಿಸಂಯುತ್ತ**ನ್ತಿ ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇತಿ ಏವಂ ಉಯ್ಯೋಜನಿಕೇನ ವಚನೇನ ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಂ।

ಕಾಯ ಪನ ವೇಲಾಯ ಭಗವಾ ಏವಂ ಕಥೇತಿ? ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಕಿಚ್ಚವೇಲಾಯ, ವಾ ಪುರಿಮಯಾಮಕಿಚ್ಚವೇಲಾಯ ವಾ। ಭಗವಾ ಹಿ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ವುಟ್ಠಾಯ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಪರಿಸಾ ಸನ್ನಿಪತನ್ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾಸನವರಗತೋ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ ಭೇಸಜ್ಜತೇಲಪಾಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವಿಯ ಕಾಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವಿವೇಕನಿನ್ನೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಪರಿಸಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ । ಪುರಿಮಯಾಮೇಪಿ "ಅಭಿಕ್ಕನ್ತಾ ಖೋ ವಾಸೇಟ್ಠಾ ರತ್ತಿ, ಯಸ್ಸ ದಾನಿ ಕಾಲಂ ಮಞ್ಞಥಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೬) ಏವಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತಿ । ಬುದ್ಧಾನಞ್ಹಿ ಬೋಧಿಪತ್ತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದ್ವೇ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಿಪಿ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನಾನೇವ। **ತಸ್ಮಾತಿಹಾನನ್ದಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸುಞ್ಞತಾವಿಹಾರೋ ಸನ್ತೋ ಪಣೀತೋ, ತಸ್ಮಾ।

೧೮೮. **ಅಜ್ಝತ್ತಮೇವಾ**ತಿ ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತಮೇವ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಞ್ಞತ**ನ್ತಿ ಇಧ ನಿಯಕಜ್ಝತ್ತಂ, ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು ನಿಸ್ಸಿತನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪಜ್ಜನಭಾವಜಾನನೇನ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। **ಬಹಿದ್ಧಾ**ತಿ ಪರಸ್ಸ ಪಞ್ಚಸು ಖನ್ಧೇಸು। **ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಲೇನ ಬಹಿದ್ಧಾ । **ಆನೇಞ್ಜ**ನ್ತಿ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ।

ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪುರಿಮಸ್ಮಿನ್ತಿ ಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ। ಅಪಗುಣಪಾದಕಜ್ಝಾನತೋ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಹಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಞ್ಞತಂ ಮನಸಿಕರೋತೋ ತತ್ಥ ಚಿತ್ತಂ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ತತೋ "ಪರಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ನು ಖೋ ಕಥ"ನ್ತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥಪಿ ನ

ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ತತೋ - “ಕಾಲೇನ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಾನೇ, ಕಾಲೇನ ಪರಸ್ಸ ಸನ್ತಾನೇ ನು ಖೋ ಕಥ”ನ್ತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥಪಿ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ತತೋ ಉಭತೋಭಾಗವಿಮುತ್ತೋ ಹೋತುಕಾಮೋ “ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯಂ ನು ಖೋ ಕಥ”ನ್ತಿ ಆನೇಞ್ಜಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥಪಿ ನ ಪಕ್ಖನ್ದತಿ। ಇದಾನಿ - “ನ ಮೇ ಚಿತ್ತಂ ಪಕ್ಖನ್ದತೀತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠವೀರಿಯೇನ ಉಪಟ್ಠಾಕಾದೀನಂ ಪಚ್ಛತೋ ನ ಚರಿತಬ್ಬಂ, ಪಾದಕಜ್ಝಾನಮೇವ ಪನ ಸಾಧುಕಂ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಮನಸಿಕಾತಬ್ಬಂ। ಏವಮಸ್ಸ ರುಕ್ಖೇ ಛಿನ್ದತೋ ಫರಸುಮ್ಹಿ ಅವಹನ್ತೇ ಪುನ ನಿಸಿತಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಛಿನ್ದನ್ತಸ್ಸ ಛಿಜ್ಜೇಸು ಫರಸು ವಿಯ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಮನಸಿಕಾರೋ ವಹತೀ”ತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಸ್ಮಿಂಯೇವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇದಾನಿಸ್ಸ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಯಂ ಯಂ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮನಸಿಕಾರೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಪಕ್ಖನ್ದತೀ**ತಿ ಆಹ।

೧೮೯. **ಇಮಿನಾ ವಿಹಾರೇನಾ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವಿಹಾರೇನ। **ಇತಿಹ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಇತಿ ಚಙ್ಕಮನ್ತೋಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಸಮ್ಪಜ್ಜಮಾನೇ “ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ ಮೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನ”ನ್ತಿ ಜಾನನೇನ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತಿ। **ಸಯತೀ**ತಿ ನಿಪಜ್ಜತಿ। ಏತ್ಥ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ - “ಇದಾನಿ ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಚಙ್ಕಮಿತುಂ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ಇರಿಯಾಪಥಂ ಅಹಾಪೇತ್ವಾ ಠಾತಬ್ಬಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು । **ನ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ, ಇತಿಹ ತತ್ಥಾ**ತಿ ಏವಂ ನ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಜಾನನೇನ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ।

ಪುನ ದುತಿಯವಾರೇ **ಏವರೂಪಿಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಜಾನನೇನ ಸಮ್ಪಜಾನಕಾರೀ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾ ತರುಣಾವ, ತಾಸಂ ಅನುರಕ್ಖಣತ್ಥಂ -

> “ಆವಾಸೋ ಗೋಚರೋ ಭಸ್ಸಂ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಥ ಭೋಜನಂ।
> ಉತು ಇರಿಯಾಪಥೋ ಚೇವ, ಸಪ್ಪಾಯೋ ಸೇವಿತಬ್ಬಕೋ”ತಿ॥

ಸತ್ತ ಸಪ್ಪಾಯಾನಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾನಿ। ತೇಸಂ ದಸ್ಸನತ್ಥಮಿದಂ ವುತ್ತಂ। ವಿತಕ್ಕವಾರೇಸು ಅವಿತಕ್ಕನಸ್ಸ ಚ ವಿತಕ್ಕನಸ್ಸ ಚ ಜಾನನೇನ ಸಮ್ಪಜಾನತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೧೯೦. ಇತಿ ವಿತಕ್ಕಪಹಾನೇನ ದ್ವೇ ಮಗ್ಗೇ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತತಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ **ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮೇ, ಆನನ್ದ, ಕಾಮಗುಣಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಆಯತನೇ**ತಿ ತೇಸುಯೇವ ಕಾಮಗುಣೇಸು ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿದೇವ ಕಿಲೇಸುಪ್ಪತ್ತಿಕಾರಣೇ। **ಸಮುದಾಚಾರೋ**ತಿ ಸಮುದಾಚರಣತೋ ಅಪ್ಪಹೀನಕಿಲೇಸೋ। **ಏವಂ ಸನ್ತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ವಿಜ್ಜಮಾನಮೇವ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಅಸಮ್ಪತ್ತಿಜಾನನೇನ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ದುತಿಯವಾರೇ **ಏವಂ ಸನ್ತಮೇತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಏತಂ। **ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಸಮ್ಪತ್ತಿಜಾನನೇನ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಅಯಞ್ಹಿ “ಪಹೀನೋ ನು ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ನೋ”ತಿ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ಅಪಹೀನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತಿ, ತತೋ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಫಲಂ, ಫಲತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಮಾನೋ ಪಹೀನಭಾವಂ ಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಸ ಜಾನನೇನ “ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಹೋತೀ”ತಿ ವುತ್ತಂ।

೧೯೧. ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತೋ **ಪಞ್ಚ ಖೋ ಇಮೇ, ಆನನ್ದ, ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸೋ ಪಹೀಯತೀ**ತಿ ರೂಪೇ ಅಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ ಅಸ್ಮೀತಿ ಛನ್ದೋ ಅಸ್ಮೀತಿ ಅನುಸಯೋ ಪಹೀಯತಿ। ತಥಾ ವೇದನಾದೀಸು ಸಮ್ಪಜಾನತಾ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಇಮೇ ಖೋ ತೇ, ಆನನ್ದ, ಧಮ್ಮಾತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತೇ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಮಗ್ಗಫಲಧಮ್ಮೇ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ಕುಸಲಾಯತಿಕಾ**ತಿ ಕುಸಲತೋ ಆಗತಾ। ಕುಸಲಾ ಹಿ ಕುಸಲಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ ಕುಸಲಾಯತಿಕಾಪಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ, ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಕುಸಲಂ, ದುತಿಯಜ್ಝಾನಂ

ಕುಸಲಞ್ಚೇವ ಕುಸಲಾಯತಿಕಞ್ಚ…ಪೇ॰… ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಕುಸಲಂ, ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಕುಸಲಞ್ಚೇವ ಕುಸಲಾಯತಿಕಞ್ಚ, ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಕುಸಲಂ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೋ ಕುಸಲೋ ಚೇವ ಕುಸಲಾಯತಿಕೋ ಚ…ಪೇ॰… ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ಕುಸಲೋ, ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಕುಸಲೋ ಚೇವ ಕುಸಲಾಯತಿಕೋ ಚ। ತಥಾ ಪಠಮಜ್ಝಾನಂ ಕುಸಲಂ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ಚೇವ ಕುಸಲಾಯತಿಕಾ ಚ…ಪೇ॰… ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೋ ಕುಸಲೋ, ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಕಾ ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ಚೇವ ಕುಸಲಾಯತಿಕಾ ಚ।

ಅರಿಯಾತಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾ ವಿಸುದ್ಧಾ। **ಲೋಕುತ್ತರಾ**ತಿ ಲೋಕೇ ಉತ್ತರಾ ವಿಸಿಟ್ಠಾ। **ಅನವಕ್ಕನ್ತಾ ಪಾಪಿಮತಾ**ತಿ ಪಾಪಿಮನ್ತೇನ ಮಾರೇನ ಅನೋಕ್ಕನ್ತಾ। ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಚಿತ್ತಂ ಮಾರೋ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ‘‘ಇದಂ ನಾಮ ಆರಮ್ಮಣಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸಂವತ್ತತೀ’’ತಿ ಜಾನಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ‘‘ಅನವಕ್ಕನ್ತಾ’’ತಿ ವುತ್ತಂ।

ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಸೀತಿ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ? ಗಣೇಪಿ ಏಕೋ ಆನಿಸಂಸೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇದಮಾಹ। **ಅನುಬನ್ಧಿತು**ನ್ತಿ ಅನುಗಚ್ಛಿತುಂ ಪರಿಚರಿತುಂ।

ನ ಖೋ, ಆನನ್ದಾತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಭಗವತಾ - ‘‘ಸುತಾವುಧೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಅಕುಸಲಂ ಪಜಹತಿ, ಕುಸಲಂ ಭಾವೇತಿ, ಸಾವಜ್ಜಂ ಪಜಹತಿ, ಅನವಜ್ಜಂ ಭಾವೇತಿ, ಸುದ್ಧಂ ಅತ್ತಾನಂ ಪರಿಹರತೀ’’ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೬೭) ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಪಞ್ಞಾವುಧಸಮ್ಪನ್ನೋ ಯೋಧೋ ವಿಯ ಕತೋ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಸೋ ಸುತಪರಿಯತ್ತಿಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ತದನುಚ್ಛವಿಕಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ತಸ್ಸ ತಂ ಆವುಧಂ ಹೋತಿ। ಯೋ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸೇವ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತದತ್ಥಂ ಅನುಬನ್ಧಿತುಂ ನಾರಹತೀತಿ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ನ ಖೋ, ಆನನ್ದಾ**ತಿ ಆಹ।

ಇದಾನಿ ಯದತ್ಥಂ ಅನುಬನ್ಧಿತಬ್ಬೋ, ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಯಾ ಚ ಖೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಆಗತಾನಿ। ‘‘ಇತಿ ಏವರೂಪಂ ಕಥಂ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ’’ತಿ ಸಪ್ಪಾಯಾಸಪ್ಪಾಯವಸೇನ ಆಗತಾನಿ, ‘‘ಯದಿದಂ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯ’’ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಸುತಪರಿಯತ್ತಿವಸೇನ ಆಗತಾನಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪರಿಪೂರಣವಸೇನ ಆಗತಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ದಸ ಕಥಾವತ್ಥೂನಿ ಕಥೇನ್ತೇನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಕಥೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಇದಾನಿ ಯಸ್ಮಾ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಏಕಕಸ್ಸ ವಿಹರತೋಪಿ ಅತ್ಥೋ ನ ಸಮ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏಕೀಭಾವೇ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಖೋ, ಆನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಏವಂ ಸನ್ತೇ**ತಿ ಏವಂ ಏಕೀಭಾವೇ ಸನ್ತೇ।

೧೯೩. ಸತ್ಥಾತಿ ಬಾಹಿರಕೋ ತಿತ್ಥಕರಸತ್ಥಾ। **ಅನ್ವಾವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಅನುಆವತ್ತನ್ತಿ ಉಪಸಙ್ಕಮನ್ತಿ। **ಮುಚ್ಛಂ ಕಾಮಯತೀ**ತಿ ಮುಚ್ಛನತಣ್ಹಂ ಪತ್ಥೇತಿ, ಪವತ್ತೇತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಚರಿಯೂಪದ್ದವೇನಾ**ತಿ ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಉಪ್ಪನ್ನೇನ ಕಿಲೇಸೂಪದ್ದವೇನ ಆಚರಿಯಸ್ಸುಪದ್ದವೋ। ಸೇಸುಪದ್ದವೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅವಧಿಂಸು ನ**ನ್ತಿ ಮಾರಯಿಂಸು ನಂ। ಏತೇನ ಹಿ ಗುಣಮರಣಂ ಕಥಿತಂ।

ವಿನಿಪಾತಾಯಾತಿ ಸುಟ್ಠು ನಿಪತನಾಯ। ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರುಪದ್ದವೋವ - ‘‘ದುಕ್ಖವಿಪಾಕತರೋ ಚ ಕಟುಕವಿಪಾಕತರೋ ಚ ವಿನಿಪಾತಾಯ ಚ ಸಂವತ್ತತೀ’’ತಿ ವುತ್ತೋತಿ। ಬಾಹಿರಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಹಿ ಅಪ್ಪಲಾಭಾ, ತತ್ಥ ಮಹನ್ತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಬ್ಬಗುಣೋ ನತ್ಥಿ, ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಮತ್ತಕಮೇವ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಯಥಾ ಗದ್ರಭಪಿಟ್ಠಿತೋ ಪತಿತಸ್ಸ ಮಹನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ನ ಹೋತಿ, ಸರೀರಸ್ಸ ಪಂಸುಮಕ್ಖನಮತ್ತಮೇವ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಬಾಹಿರಸಮಯೇ ಲೋಕಿಯಗುಣಮತ್ತತೋವ ಪರಿಹಾಯತಿ, ತೇನ ಪುರಿಮಂ ಉಪದ್ದವದ್ವಯಂ ನ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। ಸಾಸನೇ ಪನ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ಮಹಾಲಾಭಾ, ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಫಲಾನಿ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಮಹನ್ತಾ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಗುಣಾ। ಇತಿ ಯಥಾ ಉಭತೋ ಸುಜಾತೋ ಖತ್ತಿಯಕುಮಾರೋ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧವರಗತೋ ನಗರಂ

ಅನುಸಞ್ಚರನ್ತೋ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧತೋ ಪತಿತೋ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ನಿಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಸಾಸನತೋ ಪರಿಹಾಯಮಾನೋ ನವಹಿ ಲೋಕುತ್ತರಗುಣೇಹಿ ಪರಿಹಾಯತಿ। ತೇನಾಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರುಪದ್ದವೋ ಏವಂ ವುತ್ತೋ।

೧೯೬. **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಸೇಸುಪದ್ದವೇಹಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರುಪದ್ದವೋ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕತರೋ, ಯಸ್ಮಾ ವಾ ಸಪತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಂ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ದೀಘರತ್ತಂ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ಮಿತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿ ಹಿತಾಯ, ತಸ್ಮಾ। ಏವಂ ಉಪರಿಮೇನಪಿ ಹೇಟ್ಠಿಮೇನಪಿ ಅತ್ಥೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಮಿತ್ತವತಾಯಾ**ತಿ ಮಿತ್ತಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ। **ಸಪತ್ತವತಾಯಾ**ತಿ ವೇರಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ।

ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ಚ ಸತ್ಥುಸಾಸನಾತಿ ದುಕ್ಕಟದುಬ್ಭಾಸಿತಮತ್ತಮ್ಪಿ ಹಿ ಸಞ್ಚಿಚ್ಚ ವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ವತ್ತತಿ ನಾಮ। ತದೇವ ಅವೀತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ನ ವೋಕ್ಕಮ್ಮ ವತ್ತತಿ ನಾಮ।

ನ ವೋ ಅಹಂ, ಆನನ್ದ, ತಥಾ ಪರಕ್ಕಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಹಂ ತುಮ್ಹೇಸು ತಥಾ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಆಮಕೇ**ತಿ ಅಪಕ್ಕೇ। **ಆಮಕಮತ್ತೇ**ತಿ ಆಮಕೇ ನಾತಿಸುಕ್ಖೇ ಭಾಜನೇ। ಕುಮ್ಭಕಾರೋ ಹಿ ಆಮಕಂ ನಾತಿಸುಕ್ಖಂ ಅಪಕ್ಕಂ ಉಭೋಹಿ ಹತ್ಥೇಹಿ ಸಣ್ಹಿಕಂ ಗಣ್ಹಾತಿ "ಮಾ ಭಿಜ್ಜತೂ"ತಿ। ಇತಿ ಯಥಾ ಕುಮ್ಭಕಾರೋ ತತ್ಥ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ನಾಹಂ ತುಮ್ಹೇಸು ತಥಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ। **ನಿಗ್ಗಯ್ಹ ನಿಗ್ಗಯ್ಹಾ**ತಿ ಸಕಿಂ ಓವದಿತ್ವಾ ತುಣ್ಹೀ ನ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಓವದಿಸ್ಸಾಮಿ ಅನುಸಾಸಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಪವಯ್ಹ ಪವಯ್ಹಾ**ತಿ ದೋಸೇ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಪವಾಹೇತ್ವಾ। ಯಥಾ ಪಕ್ಕಭಾಜನೇಸು ಕುಮ್ಭಕಾರೋ ಭಿನ್ನಛಿನ್ನಜಜ್ಜರಾನಿ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಏಕತೋ ಕತ್ವಾ ಸುಪಕ್ಕಾನೇವ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಗಣ್ಹಾತಿ, ಏವಮೇವ ಅಹಮ್ಪಿ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಪವಾಹೇತ್ವಾ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಓವದಿಸ್ಸಾಮಿ ಅನುಸಾಸಿಸ್ಸಾಮಿ। **ಯೋ ಸಾರೋ ಸೋ ಠಸ್ಸತೀ**ತಿ ಏವಂ ವೋ ಮಯಾ ಓವದಿಯಮಾನಾನಂ ಯೋ ಮಗ್ಗಫಲಸಾರೋ, ಸೋ ಠಸ್ಸತಿ। ಅಪಿಚ ಲೋಕಿಯಗುಣಾಪಿ ಇಧ ಸಾರೋತ್ವೇವ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಸುಞ್ಞತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೭. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಯತ್ರ ಹಿ ನಾಮಾ**ತಿ ಅಚ್ಛರಿಯತ್ಥೇ ನಿಪಾತೋ। ಯೋ ನಾಮ ತಥಾಗತೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಛಿನ್ನಪಪಞ್ಚೇ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪಪಞ್ಚಾ ನಾಮ ತಣ್ಹಾ ಮಾನೋ ದಿಟ್ಠೀತಿ ಇಮೇ ತಯೋ ಕಿಲೇಸಾ। **ಛಿನ್ನವಟುಮೇ**ತಿ ಏತ್ಥ **ವಟುಮ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲಕಮ್ಮವಟ್ಟಂ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪರಿಯಾದಿನ್ನವಟ್ಟೇ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖವೀತಿವತ್ತೇ**ತಿ ಸಬ್ಬಂ ವಿಪಾಕವಟ್ಟಸಙ್ಖಾತಂ ದುಕ್ಖಂ ವೀತಿವತ್ತೇ। **ಅನುಸ್ಸರಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಇದಂ ಯತ್ರಾತಿ ನಿಪಾತವಸೇನ ಅನಾಗತವಚನಂ, ಅತ್ಥೋ ಪನೇತ್ಥ ಅತೀತವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ತೇ ಬುದ್ಧೇ ಅನುಸ್ಸರಿ, ನ ಇದಾನಿ ಅನುಸ್ಸರಿಸ್ಸತಿ। **ಏವಂಜಚ್ಚಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸೀಆದಯೋ ಖತ್ತಿಯಜಚ್ಚಾ, ಕಕುಸನ್ಧಾದಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಜಚ್ಚಾತಿ। **ಏವಂಗೋತ್ತಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸೀಆದಯೋ ಕೋಣ್ಡಞ್ಞಗೋತ್ತಾ, ಕಕುಸನ್ಧಾದಯೋ ಕಸ್ಸಪಗೋತ್ತಾತಿ। **ಏವಂಸೀಲಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಸೀಲೇನ ಏವಂಸೀಲಾ। **ಏವಂಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಧಿಪ್ಪೇತಾ । ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಏವಂಸಮಾಧಿನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಏವಂಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಪಞ್ಞಾಯ ಏವಂಪಞ್ಞಾ। **ಏವಂವಿಹಾರೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಹೇಟ್ಠಾ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಗಹಿತತ್ತಾ ವಿಹಾರೋ ಗಹಿತೋವ, ಪುನ ಕಸ್ಮಾ ಗಹಿತಮೇವ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಚೇ, ನ ಇದಂ ಗಹಿತಮೇವ। ಇದಞ್ಹಿ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿದೀಪನತ್ಥಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ।

ಏವಂವಿಮುತ್ತಾತಿ ಏತ್ಥ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತಿ ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತಿ ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತಿ ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚವಿಧಾ ವಿಮುತ್ತಿಯೋ। ತತ್ಥ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಯಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತೇಹಿ ನೀವರಣಾದೀಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ವಿಕ್ಖಮ್ಭನವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದಿಕಾ ಸತ್ತ ಅನುಪಸ್ಸನಾ ಸಯಂ ತಸ್ಸ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚನೀಕಙ್ಗವಸೇನ ಪರಿಚತ್ತಾಹಿ ನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾದೀಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ತದಙ್ಗವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಸಯಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ **ಸಮುಚ್ಛೇದವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಮಗ್ಗಾನುಭಾವೇನ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನತ್ತಾ **ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ನಿಸ್ಸಟತ್ತಾ ಅಪಗತತ್ತಾ ದೂರೇ ಠಿತತ್ತಾ **ನಿಸ್ಸರಣವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತಂ। ಇತಿ ಇಮಾಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವಿಮುತ್ತೀನಂ ವಸೇನ ಏವಂವಿಮುತ್ತಾತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

೧೯೯. **ತಸ್ಮಾತಿಹಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ತ್ವಂ "ತಥಾಗತಾ ಅಚ್ಛರಿಯಾ"ತಿ ವದಸಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಭಿಯ್ಯೋಸೋ ಮತ್ತಾಯ ಪಟಿಭನ್ತು ತಥಾಗತಸ್ಸ ಅಚ್ಛರಿಯಾ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಾತಿ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ದ್ವೇಸಮ್ಪಜಞ್ಞಾನಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ದೇವಲೋಕೇ ಚ। ತತ್ಥ ವೇಸ್ಸನ್ತರಜಾತಕೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದ್ವೇ ಪುತ್ತೇ ದತ್ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ಸಕ್ಕಸ್ಸ ದೇವಿಂ ದತ್ವಾ ಸಕ್ಕೇನ ಪಸೀದಿತ್ವಾ ದಿನ್ನೇ ಅಟ್ಠ ವರೇ ಗಣ್ಹನ್ತೋ -

> "ಇತೋ ವಿಮುಚ್ಚಮಾನಾಹಂ, ಸಗ್ಗಗಾಮೀ ವಿಸೇಸಗೂ।
> ಅನಿವತ್ತೀ ತತೋ ಅಸ್ಸಂ, ಅಟ್ಠಮೇತಂ ವರಂ ವರೇ"ತಿ॥ (ಜಾ॰ ೨.೨೨.೨೩೦೦) -

ಏವಂ ತುಸಿತಭವನೇ ಮೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಹೋತೂತಿ ವರಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ, ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತುಸಿತಭವನೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಜಾನಾತಿ, ಇದಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ವೇಸ್ಸನ್ತರತ್ತಭಾವತೋ ಪನ ಚುತೋ ಪುನ ತುಸಿತಭವನೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋಸ್ಮೀತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ, ಇದಂ ದೇವಲೋಕೇ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ।

ಕಿಂ ಪನ ಸೇಸದೇವತಾ ನ ಜಾನನ್ತೀತಿ? ನೋ ನ ಜಾನನ್ತಿ। ತಾ ಪನ ಉಯ್ಯಾನವಿಮಾನಕಪ್ಪರುಕ್ಖೇ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ದೇವನಾಟಕೇಹಿ ತೂರಿಯಸದ್ದೇನ ಪಬೋಧಿತಾ "ಮಾರಿಸ ಅಯಂ ದೇವಲೋಕೋ ತುಮ್ಹೇ ಇಧ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ"ತಿ ಸಾರಿತಾ ಜಾನನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪಠಮಜವನವಾರೇ ನ ಜಾನಾತಿ, ದುತಿಯಜವನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಜಾನಾತಿ। ಇಚ್ಚಸ್ಸ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಜಾನನಂ ಹೋತಿ।

ಅಟ್ಠಾಸೀತಿ ಏತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಞ್ಞೇಪಿ ದೇವಾ ತತ್ಥ ಠಿತಾ ಠಿತಮ್ಹಾತಿ ಜಾನನ್ತಿ, ತೇ ಪನ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಬಲವತಾ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇನ ಅಭಿಭುಯ್ಯಮಾನಾ ಸತಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಭುತ್ತಪೀತಭಾವಮ್ಪಿ ಅಜಾನನ್ತಾ ಆಹಾರೂಪಚ್ಛೇದೇನ ಕಾಲಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಕಿಂ ತಥಾರೂಪಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ನತ್ಥೀತಿ? ನೋ ನತ್ಥಿ। ಸೋ ಹಿ ಸೇಸದೇವೇ ದಸಹಿ ಠಾನೇಹಿ ಅಧಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಆರಮ್ಮಣೇನ ಪನ ಅತ್ತಾನಂ ಮದ್ದಿತುಂ ನ ದೇತಿ, ತಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ, ಆನನ್ದ, ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತುಸಿತೇ ಕಾಯೇ ಅಟ್ಠಾಸೀ"ತಿ।

೨೦೦. **ಯಾವತಾಯುಕ**ನ್ತಿ ಸೇಸತ್ತಭಾವೇಸು ಕಿಂ ಯಾವತಾಯುಕಂ ನ ತಿಟ್ಠತೀತಿ? ಆಮ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಞ್ಞದಾ ಹಿ ದೀಘಾಯುಕದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ತತ್ಥ ಪಾರಮಿಯೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಪೂರೇತುನ್ತಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ನಿಮೀಲೇತ್ವಾ ಅಧಿಮುತ್ತಿಕಾಲಂಕಿರಿಯಂ ನಾಮ ಕತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ । ಅಯಂ ಕಾಲಙ್ಕಿರಿಯಾ ಅಞ್ಞೇಸಂ ನ ಹೋತಿ। ತದಾ ಪನ ಅದಿನ್ನದಾನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಅರಕ್ಖಿತಸೀಲಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸಬ್ಬಪಾರಮೀನಂ ಪೂರಿತತ್ತಾ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ತುಸಿತಾ ಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತೀತಿ ಏವಂ ತಾವ ಸಬ್ಬಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಯಾವತಾಯುಕಂ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ದೇವತಾನಂ ಪನ - "ಮನುಸ್ಸಗಣನಾವಸೇನ ಇದಾನಿ ಸತ್ತಹಿ ದಿವಸೇಹಿ ಚುತಿ

ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪಞ್ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ - ಮಾಲಾ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ, ವತ್ಥಾನಿ ಕಿಲಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಕಚ್ಛೇಹಿ ಸೇದಾ ಮುಚ್ಚನ್ತಿ, ಕಾಯೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣಿಯಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ದೇವೋ ದೇವಾಸನೇ ನ ಸಣ್ಠಾತಿ।

ತತ್ಥ **ಮಾಲಾ**ತಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗ್ಗಹಣದಿವಸೇ ಪಿಳನ್ಧನಮಾಲಾ। ತಾ ಕಿರ ಸಟ್ಠಿಸತಸಹಸ್ಸಾಧಿಕಾ ಸತ್ತಪಣ್ಣಾಸ-ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ಅಮಿಲಾಯಿತ್ವಾ ತದಾ ಮಿಲಾಯನ್ತಿ। **ವತ್ಥೇಸು**ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತ್ತಕಂ ಪನ ಕಾಲಂ ದೇವಾನಂ ನೇವ ಸೀತಂ ನ ಉಣ್ಹಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸರೀರತೋ ಬಿನ್ದುಬಿನ್ದುವಸೇನ **ಸೇದಾ** ಮುಚ್ಚನ್ತಿ। ಏತ್ತಕಞ್ಚ ಕಾಲಂ ತೇಸಂ ಸರೀರೇ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಪಾಲಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ **ವಿವಣ್ಣತಾ** ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ದೇವಧೀತಾ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ, ದೇವಪುತ್ತಾ ವೀಸತಿವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕಾ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ। ಮರಣಕಾಲೇ ಪನ ನೇಸಂ ಕಿಲನ್ತರೂಪೋ ಅತ್ತಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಏತ್ತಕಞ್ಚ ನೇಸಂ ಕಾಲಂ ದೇವಲೋಕೇ **ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತಾ** ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಮರಣಕಾಲೇ ಪನ ನಿಸ್ಸಸನ್ತಿ ವಿಜಮ್ಭನ್ತಿ, ಸಕೇ ಆಸನೇ ನಾಭಿರಮನ್ತಿ।

ಇಮಾನಿ ಪನ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ, ಯಥಾ ಲೋಕೇ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾನಂ ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದೀನಂಯೇವ ಉಕ್ಕಾಪಾತಭೂಮಿಚಾಲಚನ್ದಗ್ಗಾಹಾದೀನಿ ನಿಮಿತ್ತಾನಿ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬೇಸಂ, ಏವಮೇವ ಮಹೇಸಕ್ಖಾನಂ ದೇವತಾನಂಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬೇಸಂ। ಯಥಾ ಚ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ನಕ್ಖತ್ತಪಾಠಕಾದಯೋವ ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಸಬ್ಬೇ, ಏವಮೇವ ತಾನಿಪಿ ಸಬ್ಬೇ ದೇವಾ ನ ಜಾನನ್ತಿ, ಪಣ್ಡಿತಾ ಏವ ಪನ ಜಾನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ಚ ಮನ್ದೇನ ಕುಸಲಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ದೇವಪುತ್ತಾ, ತೇ ತೇಸು ಉಪ್ಪನ್ನೇಸು - "ಇದಾನಿ ಕೋ ಜಾನಾತಿ, ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಭಾಯನ್ತಿ। ಯೇ ಮಹಾಪುಞ್ಞಾ, ತೇ - "ಅಮ್ಹೇಹಿ ದಿನ್ನಂ ದಾನಂ ರಕ್ಖಿತಂ ಸೀಲಂ ಭಾವಿತಂ ಭಾವನಂ ಆಗಮ್ಮ ಉಪರಿದೇವಲೋಕೇಸು ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ನ ಭಾಯನ್ತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋಪಿ ತಾನಿ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಾನಿ ದಿಸ್ವಾ "ಇದಾನಿ ಅನನ್ತರೇ ಅತ್ತಭಾವೇ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ನ ಭಾಯಿ। ಅಥಸ್ಸ ತೇಸು ನಿಮಿತ್ತೇಸು ಪಾತುಭೂತೇಸು ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳದೇವತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ - "ಮಾರಿಸ ತುಮ್ಹೇಹಿ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೇಹಿ ನ ಸಕ್ಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ನ ಮಾರಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ಕವತ್ತಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಪತ್ಥೇನ್ತೇಹಿ ಪೂರಿತಾ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ ಪನ ಬುದ್ಧತ್ತಂ ಪತ್ಥಯಮಾನೇಹಿ ಪೂರಿತಾ। ಸೋ ವೋ ಇದಾನಿ ಕಾಲೋ ಮಾರಿಸ ಬುದ್ಧತ್ತಾಯ, ಸಮಯೋ ಮಾರಿಸ ಬುದ್ಧತ್ತಾಯಾ"ತಿ ಯಾಚನ್ತಿ।

ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಅದತ್ವಾವ ಕಾಲದೀಪದೇಸಕುಲಜನೇತ್ತಿಆಯುಪರಿಚ್ಛೇದವಸೇನ **ಪಞ್ಚಮಹಾವಿಲೋಕನಂ** ನಾಮ ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ "ಕಾಲೋ ನು ಖೋ, ನ ಕಾಲೋ"ತಿ ಪಠಮಂ ಕಾಲಂ ವಿಲೋಕೇಸಿ। ತತ್ಥ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಉದ್ಧಂ ವಡ್ಢಿತಆಯುಕಾಲೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತದಾ ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾನಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾನಞ್ಚ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ನಾಮ ತಿಲಕ್ಖಣಮುತ್ತಾ ನತ್ಥಿ, ತೇಸಂ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಕಥೇನ್ತಾನಂ "ಕಿಂ ನಾಮೇತಂ ಕಥೇನ್ತೀ"ತಿ ನೇವ ಸೋತುಂ ನ ಸದ್ದಾತುಂ ಮಞ್ಞನ್ತಿ, ತತೋ ಅಭಿಸಮಯೋ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಅನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ ಸಾಸನಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅಕಾಲೋ। ವಸ್ಸಸತತೋ ಊನಆಯುಕಾಲೋಪಿ ಕಾಲೋ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ತದಾ ಹಿ ಸತ್ತಾ ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾ ಹೋನ್ತಿ, ಉಸ್ಸನ್ನಕಿಲೇಸಾನಞ್ಚ ದಿನ್ನೋವಾದೋ ಓವಾದಟ್ಠಾನೇ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। ಉದಕೇ ದಣ್ಡರಾಜಿ ವಿಯ ಖಿಪ್ಪಂ ವಿಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋಪಿ ಅಕಾಲೋ। ಸತಸಹಸ್ಸತೋ ಪನ ಪಟ್ಠಾಯ ಹೇಟ್ಠಾ ವಸ್ಸಸತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಉದ್ಧಂ ಆಯುಕಾಲೋ ಕಾಲೋ ನಾಮ। ತದಾ ಚ ವಸ್ಸಸತಕಾಲೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಮಹಾಸತ್ತೋ "ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬಕಾಲೋ"ತಿ **ಕಾಲಂ** ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ **ದೀಪಂ** ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಸಪರಿವಾರೇ ಚತ್ತಾರೋ ದೀಪೇ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ - "ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಬುದ್ಧಾ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಜಮ್ಬುದೀಪೇಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"ತಿ ದೀಪಂ ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ - "ಜಮ್ಬುದೀಪೋ ನಾಮ ಮಹಾ, ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪರಿಮಾಣೋ, ಕತರಸ್ಮಿಂ ನು ಖೋ ಪದೇಸೇ ಬುದ್ಧಾ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀ"ತಿ **ದೇಸಂ** ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸಂ ಪಸ್ಸಿ। ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೋ ನಾಮ "ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಗಜಙ್ಗಲಂ ನಾಮ

ನಿಗಮೋ''ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ವಿನಯೇ (ಮಹಾವ॰ ೨೫೯) ವುತ್ತೋವ। ಸೋ ಪನ ಆಯಾಮತೋ ತೀಣಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ। ವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಡ್ಢತಿಯಾನಿ, ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ನವಯೋಜನಸತಾನೀತಿ। ಏತಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಪದೇಸೇ ಚತ್ತಾರಿ ಅಟ್ಠ ಸೋಳಸ ವಾ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ದ್ವೇ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏಕಂ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದಯೋ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾದೀಪಾನಂ ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಾನಂ ಪರಿತ್ತದೀಪಾನಞ್ಚ ಇಸ್ಸರಿಯಾಧಿಪಚ್ಚಕಾರಕಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಅಞ್ಞೇ ಚ ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಇದಞ್ಚೇತ್ಥ ಕಪಿಲವತ್ಥು ನಾಮ ನಗರಂ, ತತ್ಥ ಮಯಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಬ್ಬನ್ತಿ ನಿಟ್ಠಮಗಮಾಸಿ।

ತತೋ **ಕುಲಂ** ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ - ''ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಲೋಕಸಮ್ಮತೇ ಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ, ಇದಾನಿ ಚ ಖತ್ತಿಯಕುಲಂ ಲೋಕಸಮ್ಮತಂ, ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸುದ್ಧೋದನೋ ನಾಮ ರಾಜಾ ಮೇ ಪಿತಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ''ತಿ ಕುಲಂ ಪಸ್ಸಿ।

ತತೋ **ಮಾತರಂ** ವಿಲೋಕೇನ್ತೋ - ''ಬುದ್ಧಮಾತಾ ನಾಮ ಲೋಲಾ ಸುರಾಧುತ್ತಾ ನ ಹೋತಿ, ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಂ ಪೂರಿತಪಾರಮೀ ಜಾತಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅಖಣ್ಡಪಞ್ಚಸೀಲಾ ಹೋತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಮಹಾಮಾಯಾ ನಾಮ ದೇವೀ ಏದಿಸಾ। ಅಯಂ ಮೇ ಮಾತಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಕಿತ್ತಕಂ ಪನಸ್ಸಾ ಆಯೂ''ತಿ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ - ''ದಸನ್ನಂ ಮಾಸಾನಂ ಉಪರಿ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನೀ''ತಿ ಪಸ್ಸಿ।

ಇತಿ ಇಮಂ **ಪಞ್ಚಮಹಾವಿಲೋಕನಂ** ವಿಲೋಕೇತ್ವಾ - ''ಕಾಲೋ ಮೇ ಮಾರಿಸಾ ಬುದ್ಧಭಾವಾಯಾ''ತಿ ದೇವತಾನಂ ಸಙ್ಗಹಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪಟಿಞ್ಞಂ ದತ್ವಾ ''ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ''ತಿ ತಾ ದೇವತಾ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ತುಸಿತದೇವತಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ತುಸಿತಪುರೇ ನನ್ದನವನಂ ಪಾವಿಸಿ। ಸಬ್ಬದೇವಲೋಕೇಸು ಹಿ ನನ್ದನವನಂ ಅತ್ಥಿಯೇವ। ತತ್ಥ ನಂ ದೇವತಾ - ''ಇತೋ ಚುತೋ ಸುಗತಿಂ ಗಚ್ಛ, ಇತೋ ಚುತೋ ಸುಗತಿಂ ಗಚ್ಛಾ''ತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಕುಸಲಕಮ್ಮೋಕಾಸಂ ಸಾರಯಮಾನಾ ವಿಚರನ್ತಿ। ಸೋ ಏವಂ ದೇವತಾಹಿ ಕುಸಲಂ ಸಾರಯಮಾನಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ತತ್ಥ ವಿಚರನ್ತೋವ ಚವಿ।

ಏವಂ ಚುತೋ ಚವಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮೇ ಠಾನೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಗಹಿತಾತಿ ಏವಂ ಪನ ಜಾನಾತಿ। ಕೇಚಿ ಪನ ಥೇರಾ ''ಆವಜ್ಜನಪರಿಯಾಯೋ ನಾಮ ಲದ್ಧುಂ ವಟ್ಟತಿ, ದುತಿಯತತಿಯಚಿತ್ತವಾರೇಯೇವ ಜಾನಿಸ್ಸತೀ''ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಿಪಿಟಕಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನಾಹ - ''ಮಹಾಸತ್ತಾನಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ನ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಸದಿಸಾ, ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತಂ ತೇಸಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ತೇನೇವ ಚಿತ್ತೇನ ತಂ ಚಿತ್ತಂ ಞಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ತಸ್ಮಾ ಚುತಿಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ। ಚುತಿಕ್ಖಣೇಪಿ ಚವಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಹೇತ್ವಾಪಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಗಹಿತಾತಿ ಪಜಾನಾತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದಸಸಹಸ್ಸೀ ಕಮ್ಪತೀ''ತಿ। ಏವಂ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮನ್ತೋ ಪನ ಏಕೂನವೀಸತಿಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಚಿತ್ತೇಸು ಮೇತ್ತಾಪುಬ್ಬಭಾಗಸ್ಸ ಸೋಮನಸ್ಸ-ಸಹಗತ-ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತ-ಅಸಙ್ಖಾರಿಕ-ಕುಸಲಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸದಿಸಮಹಾವಿಪಾಕಚಿತ್ತೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ। ಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರೋ ಪನ ''ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನಾ''ತಿ ಆಹ।

ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಪನ ಆಸಾಳ್ಹೀಪುಣ್ಣಮಾಯಂ ಉತ್ತರಾಸಾಳ್ಹನಕ್ಖತ್ತೇನ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ತದಾ ಕಿರ ಮಹಾಮಾಯಾ ಪುರೇ ಪುಣ್ಣಮಾಯ ಸತ್ತಮದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಿಗತಸುರಾಪಾನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಭೂಸನಸಮ್ಪನ್ನಂ ನಕ್ಖತ್ತಕೀಳಂ ಅನುಭವಮಾನಾ ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ಪಾತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರವಿಭೂಸಿತಾ ವರಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಸಿರಿಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಿರೀಸಯನೇ ನಿಪನ್ನಾ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕಮಮಾನಾ ಇದಂ ಸುಪಿನಂ ಅದ್ದಸ - ''ಚತ್ತಾರೋ ಕಿರ ನಂ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಸಯನೇನೇವ ಸದ್ಧಿಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅನೋತತ್ತದಹಂ ನೇತ್ವಾ ಏಕಮನ್ತಂ ಅಟ್ಠಂಸು। ಅಥ

ನೇಸಂ ದೇವಿಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮನುಸ್ಸಮಲಹರಣತ್ಥಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಗನ್ಧೇಹಿ ವಿಲಿಮ್ಪೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಪುಪ್ಫಾನಿ ಪಿಳನ್ಧಿತ್ವಾ ತತೋ ಅವಿದೂರೇ ರಜತಪಬ್ಬತೋ, ತಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ಕನಕವಿಮಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಪಾಚೀನತೋ ಸೀಸಂ ಕತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇಸುಂ। ಅಥ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಸೇತವರವಾರಣೋ ಹುತ್ವಾ ತತೋ ಅವಿದೂರೇ ಏಕೋ ಸುವಣ್ಣಪಬ್ಬತೋ, ತತ್ಥ ಚರಿತ್ವಾ ತತೋ ಓರುಯ್ಹ ರಜತಪಬ್ಬತಂ ಅಭಿರುಹಿತ್ವಾ ಉತ್ತರದಿಸತೋ ಆಗಮ್ಮ ಕನಕವಿಮಾನಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮಾತರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸಂ ಫಾಲೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿಂ ಪವಿಟ್ಠಸದಿಸೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥ ಪಬುದ್ಧಾ ದೇವೀ ತಂ ಸುಪಿನಂ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ಪಭಾತಾಯ ರತ್ತಿಯಾ ಚತುಸಟ್ಠಿಮತ್ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾಮೋಕ್ಖೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಹರಿತೂಪಲಿತ್ತಾಯ ಲಾಜಾದೀಹಿ ಕತಮಙ್ಗಲಸಕ್ಕಾರಾಯ ಭೂಮಿಯಾ ಮಹಾರಹಾನಿ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಸಪ್ಪಿಮಧುಸಕ್ಕರಾಭಿಸಙ್ಖತಸ್ಸ ವರಪಾಯಾಸಸ್ಸ ಸುವಣ್ಣರಜತಪಾತಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣರಜತಪಾತೀತಿಹೇವ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ, ಅಞ್ಞೇಹಿ ಚ ಅಹತವತ್ಥಕಪಿಲಗಾವಿದಾನಾದೀಹಿ ತೇ ಸನ್ತಪ್ಪೇಸಿ। ಅಥ ನೇಸಂ ಸಬ್ಬಕಾಮಸನ್ತಪ್ಪಿತಾನಂ ಸುಪಿನಂ ಆರೋಚಾಪೇತ್ವಾ – "ಕಿಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಆಹಂಸು – "ಮಾ ಚಿನ್ತಯಿ ಮಹಾರಾಜ, ದೇವಿಯಾ ತೇ ಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಗಬ್ಭೋ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ, ಸೋ ಚ ಖೋ ಪುರಿಸಗಬ್ಭೋ, ನ ಇತ್ಥಿಗಬ್ಭೋ, ಪುತ್ತೋ ತೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸೋ ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಅಜ್ಝಾವಸಿಸ್ಸತಿ, ರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ। ಸಚೇ ಅಗಾರಾ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಬ್ಬಜಿಸ್ಸತಿ, ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಲೋಕೇ ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ"ತಿ। ಏವಂ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ತುಸಿತಕಾಯಾ ಚವಿತ್ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ।

ತತ್ಥ **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಚತುತ್ಥಾಯ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯಾ ಓಕ್ಕಮತೀತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಚತಸ್ಸೋ ಹಿ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯೋ।

"ಚತಸ್ಸೋ ಇಮಾ, ಭನ್ತೇ, ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿಯೋ। ಇಧ, ಭನ್ತೇ, ಏಕಚ್ಚೋ ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ಪಠಮಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಅಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ತತಿಯಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತಿ।

ಪುನ ಚಪರಂ, ಭನ್ತೇ, ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಠಾತಿ, ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಯಂ ಚತುತ್ಥಾ ಗಬ್ಭಾವಕ್ಕನ್ತೀ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೪೭)।

ಏತಾಸು ಪಠಮಾ ಲೋಕಿಯಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹೋತಿ, ದುತಿಯಾ ಅಸೀತಿಮಹಾಸಾವಕಾನಂ, ತತಿಯಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಸತ್ತಾನಞ್ಚ। ತೇ ಕಿರ ಕಮ್ಮಜವಾತೇಹಿ ಉದ್ಧಂಪಾದಾ ಅಧೋಸಿರಾ ಅನೇಕಸತಪೋರಿಸೇ ಪಪಾತೇ ವಿಯ ಯೋನಿಮುಖೇ ತಾಳಚ್ಛಿಗ್ಗಲೇನ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಅತಿವಿಯ ಸಮ್ಬಾಧೇನ ಯೋನಿಮುಖೇನ ನಿಕ್ಖಮಮಾನಾ ಅನನ್ತಂ ದುಕ್ಖಂ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। ತೇನ ನೇಸಂ "ಮಯಂ ನಿಕ್ಖಮಾಮಾ"ತಿ ಸಮ್ಪಜಾನತಾ ನ ಹೋತಿ। ಚತುತ್ಥಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ। ತೇ ಹಿ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾಪಿ ಜಾನನ್ತಿ, ತತ್ಥ ವಸನ್ತಾಪಿ ಜಾನನ್ತಿ। ನಿಕ್ಖಮನಕಾಲೇಪಿ ನೇಸಂ ಕಮ್ಮಜವಾತಾ ಉದ್ಧಂಪಾದೇ ಅಧೋಸಿರೇ ಕತ್ವಾ ಖಿಪಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಠಿತಕಾವ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ।

೧೦೧. **ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕಮತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಂ ಓಕ್ಕನ್ತೋ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಓಕ್ಕನ್ತೇ ಹಿ ತಸ್ಮಿಂ ಏವಂ ಹೋತಿ, ನ ಓಕ್ಕಮಮಾನೇ। **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮಾಣೋ, ವಿಪುಲೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಳಾರೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। **ದೇವಾನುಭಾವ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ದೇವಾನಂ ಅಯಮಾನುಭಾವೋ - ನಿವತ್ಥವತ್ಥಸ್ಸ ಪಭಾ ದ್ವಾದಸ ಯೋಜನಾನಿ ಫರತಿ, ತಥಾ ಸರೀರಸ್ಸ, ತಥಾ ಅಲಙ್ಕಾರಸ್ಸ, ತಥಾ ವಿಮಾನಸ್ಸ, ತಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಲೋಕನ್ತರಿಕಾತಿ ತಿಣ್ಣಂ ತಿಣ್ಣಂ ಚಕ್ಕವಾಳಾನಂ ಅನ್ತರಾ ಏಕೇಕೋ ಲೋಕನ್ತರಿಕಾ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ಸಕಟಚಕ್ಕಾನಂ ಪತ್ತಾನಂ ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಆಹಚ್ಚ ಠಪಿತಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ಓಕಾಸೋ ವಿಯ। ಸೋ ಪನ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೋ ಪರಿಮಾಣತೋ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸೋ ಹೋತಿ। **ಅಘಾ**ತಿ ನಿಚ್ಚವಿವಟಾ। **ಅಸಂವುತಾ**ತಿ ಹೇಟ್ಠಾಪಿ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಾ। **ಅನ್ಧಕಾರಾ**ತಿ ತಮಭೂತಾ। **ಅನ್ಧಕಾರತಿಮಿಸಾ**ತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣುಪ್ಪತ್ತಿನಿವಾರಣತೋ ಅನ್ಧಭಾವಕರಣತಿಮಿಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ತತ್ಥ ಕಿರ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ಜಾಯತಿ। **ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕಾ**ತಿ ಚನ್ದಿಮಸೂರಿಯಾ ಕಿರ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ತೀಸು ದೀಪೇಸು ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಏವಂಮಹಿದ್ಧಿಕಾ। ಏಕೇಕಾಯ ದಿಸಾಯ ನವನವಯೋಜನಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಏವಂ ಮಹಾನುಭಾವಾ। **ಆಭಾಯ ನಾನುಭೋನ್ತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಪಭಾಯ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ। ತೇ ಕಿರ ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಸ್ಸ ವೇಮಜ್ಝೇನ ಚರನ್ತಿ, ಚಕ್ಕವಾಳಪಬ್ಬತಞ್ಚ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಲೋಕನ್ತರಿಕನಿರಯೋ, ತಸ್ಮಾ ತೇ ತತ್ಥ ಆಭಾಯ ನಪ್ಪಹೋನ್ತಿ।

ಯೇಪಿ ತತ್ಥ ಸತ್ತಾತಿ ಯೇಪಿ ತಸ್ಮಿಂ ಲೋಕನ್ತರಮಹಾನಿರಯೇ ಸತ್ತಾ ಉಪಪನ್ನಾ। ಕಿಂ ಪನ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ತೇ ತತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ? ಭಾರಿಯಂ ದಾರುಣಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಧಮ್ಮಿಕಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಞ್ಚ ಉಪರಿ ಅಪರಾಧಂ ಅಞ್ಞಞ್ಚ ದಿವಸೇ ದಿವಸೇ ಪಾಣವಧಾದಿಸಾಹಸಿಕಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಅಭಯಚೋರನಾಗಚೋರಾದಯೋ ವಿಯ। ತೇಸಂ ಅತ್ತಭಾವೋ ತಿಗಾವುತಿಕೋ ಹೋತಿ, ವಗ್ಗುಲೀನಂ ವಿಯ ದೀಘನಖಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇ ರುಕ್ಖೇ ವಗ್ಗುಲಿಯೋ ವಿಯ ನಖೇಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಪಾದೇ ಲಗ್ಗನ್ತಿ। ಯದಾ ಪನ ಸಂಸಪ್ಪನ್ತಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಹತ್ಥಪಾಸಂ ಗತಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥ "ಭಕ್ಖೋ ನೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ ತತ್ಥ ವಾವಟಾ ವಿಪರಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಲೋಕಸನ್ಧಾರಕಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ। ವಾತೇ ಪಹರನ್ತೇ ಮಧುಕಫಲಾನಿ ವಿಯ ಛಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉದಕೇ ಪತನ್ತಿ। ಪತಿತಮತ್ತಾ ಚ ಅಚ್ಚನ್ತಖಾರೇ ಉದಕೇ ಪಿಟ್ಠಪಿಣ್ಡಿ ವಿಯ ವಿಲೀಯನ್ತಿ।

ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕಿರ ಭೋ ಸನ್ತಿ ಸತ್ತಾತಿ - "ಯಥಾ ಮಯಂ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವಾಮ, ಏವಂ ಅಞ್ಞೇಪಿ ಕಿರ ಸತ್ತಾ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನ್ತಾ ಇಧೂಪಪನ್ನಾ"ತಿ ತಂ ದಿವಸಂ ಪಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ಓಭಾಸೋ ಏಕಯಾಗುಪಾನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯಾವತಾ ನಿದ್ದಾಯಿತ್ವಾ ಪಬುದ್ಧೋ ಆರಮ್ಮಣಂ ವಿಭಾವೇತಿ, ತತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ಹೋತಿ। ದೀಘಭಾಣಕಾ ಪನ "ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಾಟಮತ್ತಮೇವ ವಿಜ್ಜುಭಾಸೋ ವಿಯ ನಿಚ್ಛರಿತ್ವಾ ಕಿಂ ಇದನ್ತಿ ಭಣನ್ತಾನಂಯೇವ ಅನ್ತರಧಾಯತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। **ಸಙ್ಕಮ್ಪತೀ**ತಿ ಸಮನ್ತತೋ ಕಮ್ಪತಿ। ಇತರದ್ವಯಂ ಪುರಿಮಪಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಪುನ **ಅಪ್ಪಮಾಣೋ ಚಾ**ತಿಆದಿ ನಿಗಮನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ।

೧೦೨. **ಚತ್ತಾರೋ ದೇವಪುತ್ತಾ ಚತುದ್ದಿಸಂ ಆರಕ್ಖಾಯ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ಏತ್ಥ **ಚತ್ತಾರೋ**ತಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾರಾಜೂನಂ ವಸೇನ ವುತ್ತಂ, ದಸಸಹಸ್ಸಚಕ್ಕವಾಳೇ ಪನ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಕತ್ವಾ ಚತ್ತಾಲೀಸದಸಸಹಸ್ಸಾ ಹೋನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕವಾಳೇ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಖಗ್ಗಹತ್ಥಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಆರಕ್ಖಣತ್ಥಾಯ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಸಿರೀಗಬ್ಭಂ ಪವಿಟ್ಠಾ, ಇತರೇ ಗಬ್ಭದ್ವಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅವರುದ್ಧಪಂಸುಪಿಸಾಚಕಾದಿಯಕ್ಖಗಣೇ ಪಟಿಕ್ಕಮಾಪೇತ್ವಾ ಯಾವ ಚಕ್ಕವಾಳಾ ಆರಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಿಂಸು।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನಾಯಂ ರಕ್ಖಾ ಆಗತಾ? ನನು ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಣೇ ಕಲಲಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಚೇಪಿ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾ ಮಾರಾ ಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಂ ಸಿನೇರುಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುಯಾ ವಾ ಅನ್ತರಾಯಕರಣತ್ಥಂ ಆಗಚ್ಛೇಯ್ಯುಂ, ಸಬ್ಬೇ ಅನ್ತರಾವ ಅನ್ತರಧಾಯೇಯ್ಯುಂ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ ಭಗವತಾ ರುಹಿರುಪ್ಪಾದವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ - "ಅಟ್ಠಾನಮೇತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನವಕಾಸೋ, ಯಂ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ತಥಾಗತಂ ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಯ್ಯ। ಅನುಪಕ್ಕಮೇನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಾ

ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಿ। ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಥಾವಿಹಾರಂ, ಅರಕ್ಖಿಯಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಥಾಗತಾ"ತಿ (ಚೂಳವ॰ ೩೪೧)। ಏವಮೇತಂ, ನ ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ತೇಸಂ ಜೀವಿತನ್ತರಾಯೋ ಅತ್ಥಿ। ಸನ್ತಿ ಖೋ ಪನ ಅಮನುಸ್ಸಾ ವಿರೂಪಾ ದುದ್ದಸಿಕಾ, ಭೇರವರುಪಾ ಪಕ್ಖಿನೋ, ಯೇಸಂ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಸದ್ದಂ ವಾ ಸುತ್ವಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಭಯಂ ವಾ ಸನ್ತಾಸೋ ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತೇಸಂ ನಿವಾರಣತ್ಥಾಯ ರಕ್ಖಂ ಅಗ್ಗಹೇಸುಂ। ಅಪಿಚ ಖೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪುಞ್ಞತೇಜೇನ ಸಞ್ಜಾತಗಾರವಾ ಅತ್ತನೋ ಗಾರವಚೋದಿತಾಪಿ ತೇ ಏವಮಕಂಸು।

ಕಿಂ ಪನ ತೇ ಅನ್ತೋಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಠಿತಾ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುಯಾ ಅತ್ತಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ ನ ದಸ್ಸೇನ್ತೀತಿ? ನಹಾನಮಣ್ಡನಭೋಜನಾದಿಸರೀರಕಿಚ್ಚಕಾಲೇ ನ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ, ಸಿರೀಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವರಸಯನೇ ನಿಪನ್ನಕಾಲೇ ಪನ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಅಮನುಸ್ಸದಸ್ಸನಂ ನಾಮ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಸಪ್ಪಟಿಭಯಂ ಹೋತಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಚೇವ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ತೇ ದಿಸ್ವಾ ನ ಭಾಯತಿ, ಪಕತಿಅನ್ತೇಪುರಪಾಲಕೇಸು ವಿಯ ಅಸ್ಸಾ ತೇಸು ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

೧೦೩. **ಪಕತಿಯಾ ಸೀಲವತೀ**ತಿ ಸಭಾವೇನೇವ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ। ಅನುಪ್ಪನ್ನೇ ಕಿರ ಬುದ್ಧೇ ಮನುಸ್ಸಾ ತಾಪಸಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾನಂ ಸನ್ತಿಕೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕುಟಿಕಂ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸೀಲಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾಪಿ ಕಾಲದೇವಿಲಸ್ಸ ಇಸಿನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಗಣ್ಹಾತಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಪನ ಕುಚ್ಛಿಗತೇ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪಾದಮೂಲೇ ನಿಸೀದಿತುಂ ನಾಮ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಸಮಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಗಹಿತಸೀಲಮ್ಪಿ ಅವಞ್ಞಾ ಕಾರಣಮತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಯಮೇವ ಸೀಲಂ ಅಗ್ಗಹೇಸೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

ಪುರಿಸೇಸೂತಿ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಿತರಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಕೇಸುಚಿ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಪುರಿಸಾಧಿಪ್ಪಾಯಚಿತ್ತಂ ನುಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ತಞ್ಚ ಖೋ ಬೋಧಿಸತ್ತೇ ಗಾರವೇನ, ನ ಪಹೀನಕಿಲೇಸತಾಯ। ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ರೂಪಂ ಪನ ಸುಕುಸಲಾಪಿ ಸಿಪ್ಪಿಕಾ ಪೋತ್ಥಕಮ್ಮಾದೀಸುಪಿ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪುರಿಸಸ್ಸ ರಾಗೋ ನುಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ ನ ಸಕ್ಕಾ ವತ್ತುಂ। ಸಚೇ ಪನ ತಂ ರತ್ತಚಿತ್ತೋ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ಪಾದಾ ನ ವಹನ್ತಿ, ದಿಬ್ಬಸಙ್ಖಲಿಕಾ ವಿಯ ಬಜ್ಝನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ "ಅನತಿಕ್ಕಮನೀಯಾ"ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಕಾಮಗುಣಾನನ್ತಿ ಪುಬ್ಬೇ "ಕಾಮಗುಣೂಪಸಂಹಿತ"ನ್ತಿ ಪುರಿಸಾಧಿಪ್ಪಾಯವಸೇನ ವತ್ಥುಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ ಕಥಿತೋ, ಇಧ ಆರಮ್ಮಣಪ್ಪಟಿಲಾಭೋ ದಸ್ಸಿತೋ। ತದಾ ಕಿರ "ದೇವಿಯಾ ಏವರೂಪೋ ಪುತ್ತೋ ಕುಚ್ಛಿಸ್ಮಿಂ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ, ಸುತ್ವಾ ಸಮನ್ತತೋ ರಾಜಾನೋ ಮಹಗ್ಘಆಭರಣತೂರಿಯಾದಿವಸೇನ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಾರಮ್ಮಣವತ್ಥುಭೂತಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇನ್ತಿ, ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಚ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತುಯಾ ಚ ಕತಕಮ್ಮಸ್ಸ ಉಸ್ಸನ್ನತ್ತಾ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸ್ಸ ಪಮಾಣಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ।

೧೦೪. **ಅಕಿಲನ್ತಕಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞಾ ಇತ್ಥಿಯೋ ಗಬ್ಭಭಾರೇನ ಕಿಲಮನ್ತಿ, ಹತ್ಥಪಾದಾ ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದೀನಿ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ತಸ್ಸಾ ಕೋಚಿ ಕಿಲಮಥೋ ಅಹೋಸಿ। **ತಿರೋಕುಚ್ಛಿಗತ**ನ್ತಿ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಗತಂ। ಕಲಲಾದಿಕಾಲಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಞ್ಜಾತಅಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಂ ಅಹೀನಿನ್ದ್ರಿಯಭಾವಂ ಉಪಗತಂಯೇವ ಪಸ್ಸತಿ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಪಸ್ಸತಿ? ಸುಖವಾಸತ್ಥಂ। ಯಥೇವ ಹಿ ಮಾತಾ ಪುತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನಿಸಿನ್ನಾ ವಾ ನಿಪನ್ನಾ ವಾ "ಹತ್ಥಂ ವಾ ಪಾದಂ ವಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಣ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸುಖವಾಸತ್ಥಂ ಪುತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತಿ, ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾಪಿ ಯಂ ತಂ ಮಾತು ಉಟ್ಠಾನಗಮನಪರಿವತ್ತನನಿಸಜ್ಜಾದೀಸು ಉಣ್ಹಸೀತಲೋಣಿಕತಿತ್ತಕಕಟುಕಾಹಾರಅಜ್ಝೋಹರಣಕಾಲೇಸು ಚ ಗಬ್ಭಸ್ಸ ದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅತ್ಥಿ ನು ಖೋ ಮೇ ತಂ ಪುತ್ತಸ್ಸಾತಿ ಸುಖವಾಸತ್ಥಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಅಞ್ಞೇ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಗತಾ ಪಕ್ಕಾಸಯಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಆಮಾಸಯಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಉದರಪಟಲಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಕ್ಕುಟಿಕಾ ದ್ವೀಸು ಮುಟ್ಠೀಸು ಹನುಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದೇವೇ ವಸ್ಸನ್ತೇ ರುಕ್ಖಸುಸಿರೇ ಮಕ್ಕಟಾ ವಿಯ ನಿಸೀದನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ಪಿಟ್ಠಿಕಣ್ಟಕಂ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಕತ್ವಾ ಧಮ್ಮಾಸನೇ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಿಯ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ನಿಸೀದತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಕತಕಮ್ಮಂ ಪನಸ್ಸಾ ವತ್ಥುಂ ಸೋಧೇತಿ, ಸುದ್ಧೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ಸುಖುಮಚ್ಛವಿಲಕ್ಖಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ ।

ಅಥ ನಂ ಕುಚ್ಛಿಗತಂ ತಚೋ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಓಲೋಕೇನ್ತಿಯಾ ಬಹಿ ಠಿತೋ ವಿಯ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಮತ್ಥಂ ಉಪಮಾಯ ವಿಭಾವೇನ್ತೋ **ಸೇಯ್ಯಥಾಪೀತಿ**ಆದಿಮಾಹ। ಬೋಧಿಸತ್ತೋ ಪನ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಗತೋ ಮಾತರಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ನ ಹಿ ಅನ್ತೋಕುಚ್ಛಿಯಂ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

೨೦೫. **ಕಾಲಂ ಕರೋತೀತಿ ನ ವಿಜಾತಭಾವಪಚ್ಚಯಾ, ಆಯುಪರಿಕ್ಖಯೇನೇವ। ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ವಸಿತಟ್ಠಾನಞ್ಹಿ ಚೇತಿಯಕುಟಿಸದಿಸಂ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ** ಅಪರಿಭೋಗಂ, ನ ಚ ಸಕ್ಕಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತರಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಠಪೇತುನ್ತಿ ತತ್ತಕಂಯೇವ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತು ಆಯುಪ್ಪಮಾಣಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ತದಾ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ಪನ ವಯೇ ಕಾಲಂ ಕರೋತೀತಿ? ಮಜ್ಝಿಮವಯೇ। ಪಠಮವಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸತ್ತಾನಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಛನ್ದರಾಗೋ ಬಲವಾ ಹೋತಿ, ತೇನ ತದಾ ಸಞ್ಜಾತಗಬ್ಭಾ ಇತ್ಥೀ ತಂ ಗಬ್ಭಂ ಅನುರಕ್ಖಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಗಬ್ಭೋ ಬಹ್ವಾಬಾಧೋ ಹೋತಿ। ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ಪನ ದ್ವೇ ಕೋಟ್ಠಾಸೇ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವತ್ಥುಂ ವಿಸದಂ ಹೋತಿ, ವಿಸದೇ ವತ್ಥುಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ದಾರಕಾ ಅರೋಗಾ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾಪಿ ಪಠಮವಯೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾ ಮಜ್ಝಿಮವಯಸ್ಸ ತತಿಯಕೋಟ್ಠಾಸೇ ವಿಜಾಯಿತ್ವಾ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ।

ನವ ವಾ ದಸ ವಾತಿ ಏತ್ಥ ವಾ-ಸದ್ದೇನ ವಿಕಪ್ಪನವಸೇನ ಸತ್ತ ವಾ ಅಟ್ಠ ವಾ ಏಕಾದಸ ವಾ ದ್ವಾದಸ ವಾತಿ ಏವಮಾದೀನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಗಹೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ತತ್ಥ ಸತ್ತಮಾಸಜಾತೋ ಜೀವತಿ, ಸೀತುಣ್ಹಕ್ಖಮೋ ಪನ ನ ಹೋತಿ। ಅಟ್ಠಮಾಸಜಾತೋ ನ ಜೀವತಿ, ಸೇಸಾ ಜೀವನ್ತಿ।

ಠಿತಾವಾತಿ ಠಿತಾವ ಹುತ್ವಾ। ಮಹಾಮಾಯಾಪಿ ದೇವೀ ಉಪವಿಜಞ್ಞಾ ಞಾತಿಕುಲಘರಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುತೋ ದೇವದಹನಗರಗಾಮಿಮಗ್ಗಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ದೇವಿಂ ಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾಯ ನಿಸೀದಾಪೇಸಿ। ಸಕಲನಗರವಾಸಿನೋ ಸಕ್ಯಾ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನಾ ದೇವಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಾಯಿಂಸು। ಸಾ ದೇವದಹನಗರಸ್ಸ ಅವಿದೂರೇ ಲುಮ್ಬಿನಿಸಾಲವನುಯ್ಯಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಯ್ಯಾನವಿಚರಣತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ರಾಜಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪಟಿಜಗ್ಗಾಪೇತ್ವಾ ಆರಕ್ಖಂ ಸಂವಿದಹಾಪೇಸಿ। ದೇವಿಯಾ ಉಯ್ಯಾನಂ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತಾಯ ಕಾಯದುಬ್ಬಲ್ಯಂ ಅಹೋಸಿ, ಅಥಸ್ಸಾ ಮಙ್ಗಲಸಾಲಮೂಲೇ ಸಿರೀಸಯನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಸಾಣಿಯಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ಸಾ ಅನ್ತೋಸಾಣಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸಾಲಸಾಖಂ ಹತ್ಥೇನ ಗಹೇತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ತಾವದೇವ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ।

ದೇವಾ ನಂ ಪಠಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ ಖೀಣಾಸವಾ ಸುದ್ಧಾವಾಸಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಕಥಂ? ಸೂತಿವೇಸಂ ಗಣ್ಹಿತ್ವಾತಿ ಏಕೇ। ತಂ ಪನ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಂ ವುತ್ತಂ - ತದಾ ಬೋಧಿಸತ್ತಮಾತಾ ಸುವಣ್ಣಖಚಿತಂ ವತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಮಚ್ಛಕ್ಖಿಸದಿಸಂ ದುಕೂಲಪಟಂ ಯಾವ ಪಾದನ್ತಾವ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ಸಲ್ಲಹುಕಂ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ ಧಮ್ಮಕರಣತೋ ಉದಕನಿಕ್ಖಮನಸದಿಸಂ। ಅಥ ತೇ ಪಕತಿಬ್ರಹ್ಮವೇಸೇನೇವ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಠಮಂ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸುಂ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ದೇವಾ ನಂ ಪಠಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಮನುಸ್ಸಾ"ತಿ।

೨೦೬. **ಚತ್ತಾರೋ ನಂ ದೇವಪುತ್ತಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ। **ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾತಿ** ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣಿಯಾ ಪಟಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ। **ಮಹೇಸಕ್ಖೋತಿ** ಮಹಾತೇಜೋ ಮಹಾಯಸೋ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪನ್ನೋತಿ ಅತ್ಥೋ।

ವಿಸದೋವ ನಿಕ್ಖಮತೀತಿ ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತಾ ಯೋನಿಮಗ್ಗೇ ಲಗ್ಗನ್ತಾ ಭಗ್ಗವಿಭಗ್ಗಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ನಿಕ್ಖಮತಿ, ಅಲಗ್ಗೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉದೇನಾತಿ** ಉದಕೇನ। **ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾತಿ** ಯಥಾ ಅಞ್ಞೇ ಸತ್ತಾ ಕಮ್ಮಜವಾತೇಹಿ ಉದ್ಧಂಪಾದಾ ಅಧೋಸಿರಾ ಯೋನಿಮಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿತ್ತಾ ಸತಪೋರಿಸನರಕಪಪಾತಂ ಪತನ್ತಾ ವಿಯ ತಾಳಚ್ಛಿದ್ದೇನ ನಿಕ್ಕಡ್ಢಿಯಮಾನಾ ಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಅನುಭವನ್ತಾ ನಾನಾಅಸುಚಿಮಕ್ಖಿತಾವ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಬೋಧಿಸತ್ತೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತಞ್ಹಿ ಕಮ್ಮಜವಾತಾ

ಉದ್ಧಂಪಾದಂ ಅಧೋಸಿರಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಸೋ ಧಮ್ಮಾಸನತೋ ಓತರನ್ತೋ ಧಮ್ಮಕಥಿಕೋ ವಿಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿತೋ ಓತರನ್ತೋ ಪುರಿಸೋ ವಿಯ ಚ ದ್ವೇ ಹತ್ಥೇ ಚ ಪಾದೇ ಚ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಠಿತಕೋವ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಸಮ್ಭವೇನ ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅಮಕ್ಖಿತೋವ ನಿಕ್ಖಮತಿ।

ಉದಕಸ್ಸ ಧಾರಾತಿ ಉದಕವಟ್ಟಿಯೋ। ತಾಸು ಸೀತಾ ಸುವಣ್ಣಕಟಾಹೇ ಪತತಿ, ಉಣ್ಹಾ ರಜತಕಟಾಹೇ। ಇದಞ್ಚ ಪಥವೀತಲೇ ಕೇನಚಿ ಅಸುಚಿನಾ ಅಸಮ್ಮಿಸ್ಸಂ ತೇಸಂ ಪಾನೀಯಪರಿಭೋಜನೀಯಉದಕಞ್ಚೇವ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಅಸಾಧಾರಣಂ ಕೀಳನಉದಕಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ ವುತ್ತಂ। ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಪನ ಸುವಣ್ಣರಜತಘಟೇಹಿ ಆಹರಿಯಮಾನಉದಕಸ್ಸ ಚೇವ ಹಂಸವಟ್ಟಕಾದಿಪೋಕ್ಖರಣಿಗತಸ್ಸ ಚ ಉದಕಸ್ಸ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ।

೨೦೭. **ಸಮ್ಪತಿಜಾತೋ**ತಿ ಮುಹುತ್ತಜಾತೋ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತೋ ವಿಯ ದಸ್ಸಿತೋ, ನ ಪನ ಏವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ನಿಕ್ಖನ್ತಮತ್ತಞ್ಹಿ ತಂ ಪಠಮಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಸುವಣ್ಣಜಾಲೇನ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಿಂಸು, ತೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಮಙ್ಗಲಸಮ್ಮತಾಯ ಸುಖಸಮ್ಫಸ್ಸಾಯ ಅಜಿನಪ್ಪವೇಣಿಯಾ, ತೇಸಂ ಹತ್ಥತೋ ಮನುಸ್ಸಾ ದುಕೂಲಚುಮ್ಬಟಕೇನ, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೋ।

ಸೇತಮ್ಹಿ ಛತ್ತೇ ಅನುಧಾರಿಯಮಾನೇತಿ ದಿಬ್ಬಸೇತಚ್ಛತ್ತೇ ಅನುಧಾರಿಯಮಾನೇ। ಏತ್ಥ ಚ ಛತ್ತಸ್ಸ ಪರಿವಾರಾನಿ ಖಗ್ಗಾದೀನಿ ಪಞ್ಚ ರಾಜಕಕುಧಭಣ್ಡಾನಿಪಿ ಆಗತಾನೇವ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ ರಾಜಗಮನೇ ರಾಜಾ ವಿಯ ಛತ್ತಮೇವ ವುತ್ತಂ। ತೇಸು ಛತ್ತಮೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ನ ಛತ್ತಗ್ಗಾಹಕಾ। ತಥಾ ಖಗ್ಗ-ತಾಲವಣ್ಟ-ಮೋರಹತ್ಥಕ-ವಾಳಬೀಜನಿ-ಉಣ್ಹೀಸಮತ್ತಾಯೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ನ ತೇಸಂ ಗಾಹಕಾ। ಸಬ್ಬಾನಿ ಕಿರ ತಾನಿ ಅದಿಸ್ಸಮಾನರೂಪಾ ದೇವತಾ ಗಣ್ಹಿಂಸು। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

> “ಅನೇಕಸಾಖಞ್ಚ ಸಹಸ್ಸಮಣ್ಡಲಂ,
> ಛತ್ತಂ ಮರೂ ಧಾರಯುಮನ್ತಲಿಕ್ಖೇ।
> ಸುವಣ್ಣದಣ್ಡಾ ವಿಪತನ್ತಿ ಚಾಮರಾ,
> ನ ದಿಸ್ಸರೇ ಚಾಮರಛತ್ತಗಾಹಕಾ”ತಿ॥ (ಸು॰ ನಿ॰ ೬೯೩)।

ಸಬ್ಬಾ ಚ ದಿಸಾತಿ ಇದಂ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೂಪರಿ ಠಿತಸ್ಸ ವಿಯ ಸಬ್ಬದಿಸಾನುವಿಲೋಕನಂ ವುತ್ತಂ, ನ ಖೋ ಪನೇವಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ಮಹಾಸತ್ತೋ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಹತ್ಥತೋ ಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಂ ಓಲೋಕೇಸಿ, ಅನೇಕಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸಾನಿ ಏಕಙ್ಗಣಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತತ್ಥ ದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಯಮಾನಾ - “ಮಹಾಪುರಿಸ ಇಧ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದಿಸೋಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕುತೋ ಉತ್ತರಿತರೋ”ತಿ ಆಹಂಸು। ಏವಂ ಚತಸ್ಸೋ ದಿಸಾ, ಚತಸ್ಸೋ ಅನುದಿಸಾ, ಹೇಟ್ಠಾ, ಉಪರೀತಿ ದಸಪಿ ದಿಸಾ ಅನುವಿಲೋಕೇತ್ವಾ ಅತ್ತನಾ ಸದಿಸಂ ಅದಿಸ್ವಾ ಅಯಂ ಉತ್ತರಾ ದಿಸಾತಿ ಸತ್ತಪದವೀತಿಹಾರೇನ ಅಗಮಾಸೀತಿ ಏವಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಆಸಭಿ**ನ್ತಿ ಉತ್ತಮಂ। **ಅಗ್ಗೋ**ತಿ ಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಪಠಮೋ। ಇತರಾನಿ ದ್ವೇ ಪದಾನಿ ಏತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। **ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿ ದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ**ತಿ ಪದದ್ವಯೇನ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಅರಹತ್ತಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ಏತ್ಥ ಚ ಸಮೇಹಿ ಪಾದೇಹಿ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಚತುಇದ್ಧಿಪಾದಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖಭಾವೋ ಮಹಾಜನಂ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಗಮನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ , ಸತ್ತಪದಗಮನಂ ಸತ್ತಬೋಜ್ಝಙ್ಗರತನಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ದಿಬ್ಬಸೇತಚ್ಛತ್ತಧಾರಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಚ್ಛತ್ತಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಞ್ಚರಾಜಕಕುಧಭಣ್ಡಾನಿ ಪಞ್ಚಹಿ ವಿಮುತ್ತೀಹಿ ವಿಮುಚ್ಚನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ದಿಸಾನುವಿಲೋಕನಂ ಅನಾವರಣಞಾಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಆಸಭೀವಾಚಾಭಾಸನಂ ಅಪ್ಪಟಿವತ್ತಿಯಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। “ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತೀ”ತಿ ಸೀಹನಾದೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ

ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಇಮೇ ವಾರಾ ಪಾಳಿಯಂ ಆಗತಾ, ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ಪನ ಆಗತೋ, ಆಹರಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

ಮಹಾಪುರಿಸಸ್ಸ ಹಿ ಜಾತದಿವಸೇ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಕಮ್ಪಿ। ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಮ್ಹಿ ದೇವತಾ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು। ಪಠಮಂ ದೇವಾ ಪಟಿಗ್ಗಹಿಂಸು, ಪಚ್ಛಾ ಮನುಸ್ಸಾ। ತನ್ತಿಬದ್ಧಾ ವೀಣಾ ಚಮ್ಮಬದ್ಧಾ ಭೇರಿಯೋ ಚ ಕೇನಚಿ ಅವಾದಿತಾ ಸಯಮೇವ ವಜ್ಜಿಂಸು, ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅನ್ದುಬನ್ಧನಾದೀನಿ ಖಣ್ಡಾಖಣ್ಡಂ ಭಿಜ್ಜಿಂಸು। ಸಬ್ಬರೋಗಾ ಅಮ್ಬಿಲೇನ ಧೋತತಮ್ಬಮಲಂ ವಿಯ ವಿಗಚ್ಛಿಂಸು, ಜಚ್ಚನ್ಧಾ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸಿಂಸು। ಜಚ್ಚಬಧಿರಾ ಸದ್ದಂ ಸುಣಿಂಸು, ಪೀಠಸಪ್ಪೀ ಜವನಸಮ್ಪನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ಜಾತಿಜಳಾನಮ್ಪಿ ಏಳಮೂಗಾನಂ ಸತಿ ಪತಿಟ್ಠಾಸಿ, ವಿದೇಸೇ ಪಕ್ಖನ್ದನಾವಾ ಸುಪಟ್ಟನಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು, ಆಕಾಸಟ್ಠಕಭೂಮಟ್ಠಕರತನಾನಿ ಸಕತೇಜೋಭಾಸಿತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ, ವೇರಿನೋ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಂ ಪಟಿಲಭಿಂಸು, ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ಅಗ್ಗಿ ನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಲೋಕನ್ತರೇ ಆಲೋಕೋ ಉದಪಾದಿ, ನದೀಸು ಜಲಂ ನ ಪವತ್ತಿ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೇಸು ಮಧುರಸದಿಸಂ ಉದಕಂ ಅಹೋಸಿ, ವಾತೋ ನ ವಾಯಿ, ಆಕಾಸಪಬ್ಬತರುಕ್ಖಗತಾ ಸಕುಣಾ ಭಸ್ಸಿತ್ವಾ ಪಥವೀಗತಾ ಅಹೇಸುಂ, ಚನ್ದೋ ಅತಿರೋಚಿ, ಸೂರಿಯೋ ನ ಉಣ್ಹೋ ನ ಸೀತಲೋ ನಿಮ್ಮಲೋ ಉತುಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಹೋಸಿ, ದೇವತಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಮಾನದ್ವಾರೇ ಠತ್ವಾ ಅಪ್ಫೋಟನಸೇಳನಚೇಲುಕ್ಖೇಪಾದೀಹಿ ಮಹಾಕೀಳಂ ಕೀಳಿಂಸು, ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘೋ ವಸ್ಸಿ, ಮಹಾಜನಂ ನೇವ ಖುದಾ ನ ಪಿಪಾಸಾ ಪೀಳೇಸಿ, ದ್ವಾರಕವಾಟಾನಿ ಸಯಮೇವ ವಿವರಿಂಸು, ಪುಪ್ಫೂಪಗಫಲೂಪಗಾ ರುಕ್ಖಾ ಪುಪ್ಫಫಲಾನಿ ಗಣ್ಹಿಂಸು, ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತು ಏಕದ್ಧಜಮಾಲಾ ಅಹೋಸೀತಿ।

ತತ್ರಾಪಿಸ್ಸ ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಕಮ್ಪೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ದೇವತಾನಂ ಏಕಚಕ್ಕವಾಳೇ ಸನ್ನಿಪಾತೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಕಪ್ಪವತ್ತನಕಾಲೇ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಠಮಂ ದೇವತಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಚತುನ್ನಂ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ। ಪಚ್ಛಾ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಟಿಗ್ಗಹಣಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಜ್ಝಾನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ತನ್ತಿಬದ್ಧವೀಣಾನಂ ಸಯಂ ವಜ್ಜನಂ ಅನುಪುಬ್ಬವಿಹಾರಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಚಮ್ಮಬದ್ಧಭೇರೀನಂ ವಜ್ಜನಂ ಮಹತಿಯಾ ಧಮ್ಮಭೇರಿಯಾ ಅನುಸ್ಸಾವನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಅನ್ದುಬನ್ಧನಾದೀನಂ ಛೇದೋ ಅಸ್ಮಿಮಾನಸಮುಚ್ಛೇದಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಸಬ್ಬರೋಗವಿಗಮೋ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸವಿಗಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಜಚ್ಚನ್ಧಾನಂ ರೂಪದಸ್ಸನಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಜಚ್ಚಬಧಿರಾನಂ ಸದ್ದಸ್ಸವನಂ ದಿಬ್ಬಸೋತಧಾತುಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ , ಪೀಠಸಪ್ಪೀನಂ ಜವನಸಮ್ಪದಾ ಚತುಇದ್ಧಿಪಾದಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಜಳಾನಂ ಸತಿಪತಿಟ್ಠಾನಂ ಚತುಸತಿಪಟ್ಠಾನಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ವಿದೇಸಪಕ್ಖನ್ದನಾವಾನಂ ಸುಪಟ್ಟನಸಮ್ಪಾಪುಣನಂ ಚತುಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಧಿಗಮಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ರತನಾನಂ ಸಕತೇಜೋಭಾಸಿತತ್ತಂ ಯಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋಭಾಸಂ ದಸ್ಸೇಸ್ಸತಿ ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ।

ವೇರೀನಂ ಮೇತ್ತಚಿತ್ತಪಟಿಲಾಭೋ ಚತುಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಅವೀಚಿಮ್ಹಿ ಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಏಕಾದಸಅಗ್ಗಿನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಲೋಕನ್ತರಾಲೋಕೋ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಞಾಣಾಲೋಕದಸ್ಸನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಮಹಾಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಮಧುರತಾ ನಿಬ್ಬಾನರಸೇನ ಏಕರಸಭಾವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ವಾತಸ್ಸ ಅವಾಯನಂ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿದಿಟ್ಠಿಗತಭಿನ್ದನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಸಕುಣಾನಂ ಪಥವೀಗಮನಂ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಓವಾದಂ ಸುತ್ವಾ ಪಾಣೇಹಿ ಸರಣಗಮನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಚನ್ದಸ್ಸ ಅತಿವಿರೋಚನಂ ಬಹುಜನಕನ್ತತಾಯ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಉಣ್ಹಸೀತವಿವಜ್ಜನಉತುಸುಖತಾ ಕಾಯಿಕಚೇತಸಿಕಸುಖುಪ್ಪತ್ತಿಯಾ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ದೇವತಾನಂ ವಿಮಾನದ್ವಾರೇಸು ಅಪ್ಫೋಟನಾದೀಹಿ ಕೀಳನಂ ಬುದ್ಧಭಾವಂ ಪತ್ವಾ ಉದಾನಂ ಉದಾನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಚಾತುದ್ದೀಪಿಕಮಹಾಮೇಘವಸ್ಸನಂ ಮಹತೋ ಧಮ್ಮಮೇಘವಸ್ಸನಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಖುದಾಪೀಳನಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ಕಾಯಗತಾಸತಿಅಮತಪಟಿಲಾಭಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ಪಿಪಾಸಾಪೀಳನಸ್ಸ ಅಭಾವೋ ವಿಮುತ್ತಿಸುಖೇನ ಸುಖಿತಭಾವಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ದ್ವಾರಕವಾಟಾನಂ ಸಯಮೇವ ವಿವರಣಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗದ್ವಾರವಿವರಣಸ್ಸ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ, ರುಕ್ಖಾನಂ ಪುಪ್ಫಫಲಗಹಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪುಪ್ಫಿತಸ್ಸ ಚ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಭಾರಭರಿತಭಾವಸ್ಸ ಚ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತಂ,

ದಸಸಹಸ್ಸಿಲೋಕಧಾತುಯಾ ಏಕದ್ಧಜಮಾಲತಾ ಅರಿಯದ್ಧಜಮಾಲಾಮಾಲಿತಾಯ ಪುಬ್ಬನಿಮಿತ್ತನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಅಯಂ ಸಮ್ಬಹುಲವಾರೋ ನಾಮ।

ಏತ್ಥ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ - "ಯದಾ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಥವಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಆಸಭಿಂ ವಾಚಂ ಭಾಸತಿ, ತದಾ ಕಿಂ ಪಥವಿಯಾ ಗತೋ , ಉದಾಹು ಆಕಾಸೇನ? ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ಗತೋ, ಉದಾಹು ಅದಿಸ್ಸಮಾನೋ? ಅಚೇಲಕೋ ಗತೋ, ಉದಾಹು ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತೋ? ದಹರೋ ಹುತ್ವಾ ಗತೋ, ಉದಾಹು ಮಹಲ್ಲಕೋ? ಪಚ್ಛಾಪಿ ಕಿಂ ತಾದಿಸೋವ ಅಹೋಸಿ, ಉದಾಹು ಪುನ ಬಾಲದಾರಕೋ"ತಿ? ಅಯಂ ಪನ ಪಞ್ಹೋ ಹೇಟ್ಠಾ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಸಙ್ಘಸನ್ನಿಪಾತೇ ತಿಪಿಟಕಚೂಳಾಭಯತ್ಥೇರೇನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತೋವ। ಥೇರೋ ಕಿರೇತ್ಥ ನಿಯತಿ ಪುಬ್ಬೇಕತಕಮ್ಮ-ಇಸ್ಸರನಿಮ್ಮಾನವಾದವಸೇನ ತಂ ತಂ ಬಹುಂ ವತ್ವಾ ಅವಸಾನೇ ಏವಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ - "ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಪಥವಿಯಂ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಆಕಾಸೇ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಅದಿಸ್ಸಮಾನೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಅಚೇಲಕೋ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಅಲಙ್ಕತಪ್ಪಟಿಯತ್ತೋವ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ದಹರೋವ ಗತೋ, ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಪನ ಸೋಳಸವಸ್ಸುದ್ದೇಸಿಕೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಪಚ್ಛಾ ಪನ ಬಾಲದಾರಕೋವ ಅಹೋಸಿ, ನ ತಾದಿಸೋ"ತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪರಿಸಾ ಚಸ್ಸ "ಬುದ್ಧೇನ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ಭೋ ಥೇರೇನ ಪಞ್ಹೋ ಕಥಿತೋ"ತಿ ಅತ್ತಮನಾ ಅಹೋಸಿ। ಲೋಕನ್ತರಿಕವಾರೋ ವುತ್ತನಯೋ ಏವ।

ವಿದಿತಾತಿ ಪಾಕಟಾ ಹುತ್ವಾ। ಯಥಾ ಹಿ ಸಾವಕಾ ನಹಾನಮುಖಧೋವನಖಾದನಪಿವನಾದಿಕಾಲೇ ಅನೋಕಾಸಗತೇ ಅತೀತಸಙ್ಖಾರೇ ನಿಪ್ಪದೇಸೇ ಸಮ್ಮಸಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಓಕಾಸಪತ್ತಯೇವ ಸಮ್ಮಸನ್ತಿ, ನ ಏವಂ ಬುದ್ಧಾ। ಬುದ್ಧಾ ಹಿ ಸತ್ತದಿವಸಬ್ಭನ್ತರೇ ವವತ್ಥಿತಸಙ್ಖಾರೇ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಮ್ಮಸಿತ್ವಾ ತಿಲಕ್ಖಣಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅವಿಪಸ್ಸಿತಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ "ವಿದಿತಾ"ತಿ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅಚ್ಛರಿಯಅಬ್ಭುತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಬಾಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೦೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಬಾಕುಲಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಬಾಕುಲೋ**ತಿ ಯಥಾ ದ್ವಾವೀಸತಿ ದ್ವತ್ತಿಂಸಾತಿಆದಿಮ್ಹಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಬಾವೀಸತಿ ಬಾತ್ತಿಂಸಾತಿಆದೀನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ದ್ವಿಕುಲೋತಿ ವತ್ತಬ್ಬೇ ಬಾಕುಲೋತಿ ವುತ್ತಂ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಥೇರಸ್ಸ ದ್ವೇ ಕುಲಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಸೋ ಕಿರ ದೇವಲೋಕೋ ಚವಿತ್ವಾ ಕೋಸಮ್ಬಿನಗರೇ ನಾಮ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತಮೇನಂ ಪಞ್ಚಮೇ ದಿವಸೇ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಗಙ್ಗಾಕೀಳಂ ಅಕಂಸು। ಧಾತಿಯಾ ದಾರಕಂ ಉದಕೇ ನಿಮುಜ್ಜನುಮ್ಮುಜ್ಜನವಸೇನ ಕೀಳಾಪೇನ್ತಿಯಾ ಏಕೋ ಮಚ್ಛೋ ದಾರಕಂ ದಿಸ್ವಾ "ಭಕ್ಖೋ ಮೇ ಅಯ"ನ್ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಮುಖಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಉಪಗತೋ। ಧಾತೀ ದಾರಕಂ ಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ಪಲಾತಾ। ಮಚ್ಛೋ ತಂ ಗಿಲಿ। ಪುಞ್ಞವಾ ಸತ್ತೋ ದುಕ್ಖಂ ನ ಪಾಪುಣಿ, ಸಯನಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಪನ್ನೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಮಚ್ಛೋ ದಾರಕಸ್ಸ ತೇಜೇನ ತತ್ತಕಪಲ್ಲಂ ಗಿಲಿತ್ವಾ ದಯ್ಹಮಾನೋ ವಿಯ ವೇಗೇನ ತಿಂಸಯೋಜನಮಗ್ಗಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಾರಾಣಸಿನಗರವಾಸಿನೋ ಮಚ್ಛಬನ್ಧಸ್ಸ ಜಾಲಂ ಪಾವಿಸಿ, ಮಹಾಮಚ್ಛಾ ನಾಮ ಜಾಲಬದ್ಧಾ ಪಹರಿಯಮಾನಾ ಮರನ್ತಿ। ಅಯಂ ಪನ ದಾರಕಸ್ಸ ತೇಜೇನ ಜಾಲತೋ ನೀಹಟಮತ್ತೋವ ಮತೋ। ಮಚ್ಛಬನ್ಧಾ ಚ ಮಹನ್ತಂ ಮಚ್ಛಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಫಾಲೇತ್ವಾ ವಿಕ್ಕಿಣನ್ತಿ। ತಂ ಪನ ದಾರಕಸ್ಸ ಆನುಭಾವೇನ ಅಫಾಲೇತ್ವಾ ಸಕಲಮೇವ ಕಾಜೇನ ಹರಿತ್ವಾ ಸಹಸ್ಸೇನ ದೇಮಾತಿ ವದನ್ತಾ ನಗರೇ ವಿಚರಿಂಸು। ಕೋಚಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ।

ತಸ್ಮಿಂ ಪನ ನಗರೇ ಅಪುತ್ತಕಂ ಅಸೀತಿಕೋಟಿವಿಭವಂ ಸೇಟ್ಠಿಕುಲಂ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ದ್ವಾರಮೂಲಂ ಪತ್ವಾ "ಕಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದೇಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಾ ಕಹಾಪಣನ್ತಿ ಆಹಂಸು। ತೇಹಿ ಕಹಾಪಣಂ ದತ್ವಾ ಗಹಿತೋ। ಸೇಟ್ಠಿಭರಿಯಾಪಿ ಅಞ್ಞೇಸು ದಿವಸೇಸು ಮಚ್ಛೇ ನ

ಕೇಲಾಯತಿ, ತಂ ದಿವಸಂ ಪನ ಮಚ್ಛಂ ಫಲಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಫಾಲೇಸಿ। ಮಚ್ಛಞ್ಚ ನಾಮ ಕುಚ್ಛಿತೋ ಫಾಲೇನ್ತಿ, ಸಾ ಪನ ಪಿಟ್ಠಿತೋ ಫಾಲೇನ್ತೀ ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ದಾರಕಂ ದಿಸ್ವಾ - "ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯಂ ಮೇ ಪುತ್ತೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ನಾದಂ ನದಿತ್ವಾ ದಾರಕಂ ಆದಾಯ ಸಾಮಿಕಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಸೇಟ್ಠಿ ತಾವದೇವ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ದಾರಕಂ ಆದಾಯ ರಞ್ಞೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ - "ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯಂ ಮೇ ದೇವ ದಾರಕೋ ಲದ್ಧೋ, ಕಿಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ ಆಹ। ಪುಞ್ಞವಾ ಏಸ, ಯೋ ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯಂ ಅರೋಗೋ ವಸಿ, ಪೋಸೇಹಿ ನನ್ತಿ।

ಅಸ್ಸೋಸಿ ಖೋ ಇತರಂ ಕುಲಂ - "ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಕಿರ ಏಕಂ ಸೇಟ್ಠಿಕುಲಂ ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯಂ ದಾರಕಂ ಲಭತೀ"ತಿ, ತೇ ತತ್ಥ ಅಗಮಂಸು। ಅಥಸ್ಸ ಮಾತಾ ದಾರಕಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಕೀಳಾಪಿಯಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾವ "ಮನಾಪೋ ವತಾಯಂ ದಾರಕೋ"ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಪವತ್ತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ। ಇತರಾ ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋತಿಆದಿಮಾಹ। ಕಹಂ ತೇ ಲದ್ಧೋತಿ? ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯನ್ತಿ। ನೋ ತುಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ, ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋತಿ। ಕಹಂ ತೇ ಲದ್ಧೋತಿ? ಮಯಾ ದಸಮಾಸೇ ಕುಚ್ಛಿಯಾ ಧಾರಿತೋ, ಅಥ ನಂ ನದಿಯಾ ಕೀಳಾಪಿಯಮಾನಂ ಮಚ್ಛೋ ಗಿಲೀತಿ। ತುಯ್ಹಂ ಪುತ್ತೋ ಅಞ್ಞೇನ ಮಚ್ಛೇನ ಗಿಲಿತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅಯಂ ಪನ ಮಯಾ ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯಂ ಲದ್ಧೋತಿ, ಉಭೋಪಿ ರಾಜಕುಲಂ ಅಗಮಂಸು। ರಾಜಾ ಆಹ - "ಅಯಂ ದಸ ಮಾಸೇ ಕುಚ್ಛಿಯಾ ಧಾರಿತತ್ತಾ ಅಮಾತಾ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಮಚ್ಛಂ ಗಣ್ಹನ್ತಾಪಿ ವಕ್ಕಯಕನಾದೀನಿ ಬಹಿ ಕತ್ವಾ ಗಣ್ಹನ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಮಚ್ಛಕುಚ್ಛಿಯಂ ಲದ್ಧತ್ತಾ ಅಯಮ್ಪಿ ಅಮಾತಾ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ದಾರಕೋ ಉಭಿನ್ನಮ್ಪಿ ಕುಲಾನಂ ದಾಯಾದೋ ಹೋತು, ಉಭೋಪಿ ನಂ ಜಗ್ಗಥಾ"ತಿ ಉಭೋಪಿ ಜಗ್ಗಿಂಸು।

ವಿಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತಸ್ಸ ದ್ವೀಸುಪಿ ನಗರೇಸು ಪಾಸಾದಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ನಾಟಕಾನಿ ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಾಪೇಸುಂ। ಏಕೇಕಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ವಸತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ನಗರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ವುಟ್ಠಸ್ಸ ಸಙ್ಘಾಟನಾವಾಯ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ನಂ ಸದ್ಧಿಂ ನಾಟಕಾಹಿ ಆರೋಪೇನ್ತಿ। ಸೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಮಾನೋ ಇತರಂ ನಗರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ತಂನಗರವಾಸಿನೋ ನಾಟಕಾನಿ ಉಪಡ್ಢಮಗ್ಗಂ ಅಗಮಂಸು। ತೇ ಪಚ್ಚುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಪಾಸಾದಂ ನಯನ್ತಿ। ಇತರಾನಿ ನಾಟಕಾನಿ ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ನಗರಮೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚತ್ತಾರೋ ಮಾಸೇ ವಸಿತ್ವಾ ತೇನೇವ ನಿಯಾಮೇನ ಪುನ ಇತರಂ ನಗರಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮಸ್ಸ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವನ್ತಸ್ಸ ಅಸೀತಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಪರಿಪುಣ್ಣಾನಿ।

ಅಥ ಭಗವಾ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೋ ಬಾರಾಣಸಿಂ ಪತ್ತೋ। ಸೋ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಟಿಲದ್ಧಸದ್ಧೋ ಪಬ್ಬಜಿತೋ। ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸತ್ತಾಹಮೇವ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅಹೋಸಿ, ಅಟ್ಠಮೇ ಪನ ಸೋ ಸಹ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಹಿ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣೀತಿ ಏವಮಸ್ಸ ದ್ವೇ ಕುಲಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತಸ್ಮಾ **ಬಾಕುಲೋ**ತಿ ಸಙ್ಖಂ ಅಗಮಾಸೀತಿ।

ಪುರಾಣಗಿಹಿಸಹಾಯೋತಿ ಪುಬ್ಬೇ ಗಿಹಿಕಾಲೇ ಸಹಾಯೋ। ಅಯಮ್ಪಿ ದೀಘಾಯುಕೋವ ಥೇರಂ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ಪಸ್ಸಿತುಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಅಸೀತಿಮೇ ವಸ್ಸೇ ಗತೋ। **ಮೇಥುನೋ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಬಾಲೋ ನಗ್ಗಸಮಣಕೋ ಬಾಲಪುಚ್ಛಂ ಪುಚ್ಛತಿ, ನ ಸಾಸನವಚನಂ, ಇದಾನಿ ಥೇರೇನ ದಿನ್ನನಯೇ ಠಿತೋ **ಇಮೇಹಿ ಪನ ತೇ**ತಿ ಪುಚ್ಛಿ।

೨೧೦. **ಯಂಪಾಯಸ್ಮಾ**ತಿಆದೀನಿ ಪದಾನಿ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಾಹಕತ್ಥೇರೇಹಿ ನಿಯಮೇತ್ವಾ ಠಪಿತಾನಿ। ತತ್ಥ ಸಞ್ಞಾ ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತಾವ, ವಿತಕ್ಕೋ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದಕೋತಿ । ಥೇರೋ ಪನಾಹ - "ಕಸ್ಮಾ ವಿಸುಂ ಕರೋಥ, ಉಭಯಮ್ಪೇತಂ ಕಮ್ಮಪಥಭೇದಕಮೇವಾ"ತಿ।

೨೧೧. **ಗಹಪತಿಚೀವರ**ನ್ತಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಂ ಚೀವರಂ। **ಸತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಪಿಪ್ಫಲಕೇನ। **ಸೂಚಿಯಾ**ತಿ ಸೂಚಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಿಬ್ಬಿತಭಾವಂ ನ ಸರಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಥಿನೇ ಚೀವರ**ನ್ತಿ ಕಥಿನಚೀವರಂ, ಕಥಿನಚೀವರಮ್ಪಿ ಹಿ ವಸ್ಸಾವಾಸಿಕಗತಿಕಮೇವ। ತಸ್ಮಾ ತತ್ಥ "ಸಿಬ್ಬಿತಾ ನಾಭಿಜಾನಾಮೀ"ತಿ ಆಹ।

ಏತ್ತಕಂ ಪನಸ್ಸ ಕಾಲಂ ಗಹಪತಿಚೀವರಂ ಅಸಾದಿಯನ್ತಸ್ಸ ಛಿನ್ದನಸಿಬ್ಬನಾದೀನಿ ಅಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕುತೋ ಚೀವರಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ದ್ವೀಹಿ ನಗರೇಹಿ। ಥೇರೋ ಹಿ ಮಹಾಯಸಸ್ಸೀ, ತಸ್ಸ ಪುತ್ತಧೀತರೋ ನತ್ತಪನತ್ತಕಾ ಸುಖುಮಸಾಟಕೇಹಿ ಚೀವರಾನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ರಜಾಪೇತ್ವಾ ಸಮುಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಹಿಣನ್ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ನ್ಹಾನಕಾಲೇ ನ್ಹಾನಕೋಟ್ಠಕೇ ಠಪೇನ್ತಿ। ಥೇರೋ ತಾನಿ ನಿವಾಸೇತಿ ಚೇವ ಪಾರುಪತಿ ಚ, ಪುರಾಣಚೀವರಾನಿ ಸಮ್ಪತ್ತಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ದೇತಿ। ಥೇರೋ ತಾನಿ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಚ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಚ ನವಕಮ್ಮಂ ನ ಕರೋತಿ, ಕಿಞ್ಚಿ ಆಯೂಹನಕಮ್ಮಂ ನತ್ಥಿ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ। ಚತೂಸು ಮಾಸೇಸು ಪತ್ತೇಸು ಲೋಮಕಿಲಿಟ್ಠಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಪುನ ತೇನೇವ ನಿಯಾಮೇನ ಪಹಿಣಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ। ಅಡ್ಢಮಾಸೇ ಅಡ್ಢಮಾಸೇ ಪರಿವತ್ತತೀತಿಪಿ ವದನ್ತಿಯೇವ।

ಅನಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ ಥೇರಸ್ಸ ಮಹಾಪುಞ್ಞಸ್ಸ ಮಹಾಭಿಞ್ಞಸ್ಸ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪೇ ಪೂರಿತಪಾರಮಿಸ್ಸ, ಅಸೋಕಧಮ್ಮರಞ್ಞೋ ಕುಲೂಪಕೋ ನಿಗ್ರೋಧತ್ಥೇರೋ ದಿವಸಸ್ಸ ನಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಚೀವರಂ ಪರಿವತ್ತೇಸಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ತಿಚೀವರಂ ಹತ್ಥಿಕ್ಖನ್ಧೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಚ ಗನ್ಧಸಮುಗ್ಗಸತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಚ ಮಾಲಾಸಮುಗ್ಗಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಪಾತೋವ ಆಹರಿಯಿತ್ಥ, ತಥಾ ದಿವಾ ಚೇವ ಸಾಯಞ್ಚ। ರಾಜಾ ಕಿರ ದಿವಸಸ್ಸ ನಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಸಾಟಕೇ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೋ "ಥೇರಸ್ಸ ಚೀವರಂ ನೀತ"ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಆಮ ನೀತ"ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾವ ಪರಿವತ್ತೇಸಿ। ಥೇರೋಪಿ ನ ಭಣ್ಡಿಕಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಠಪೇಸಿ, ಸಮ್ಪತ್ತಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರೀನಂ ಅದಾಸಿ। ತದಾ ಕಿರ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ನಿಗ್ರೋಧಸ್ಸೇವ ಸನ್ತಕಂ ಚೀವರಂ ಅಹೋಸಿ।

ಅಹೋ ವತ ಮಂ ಕೋಚಿ ನಿಮನ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಕಿಂ ಪನ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅನುಪ್ಪಾದನಂ ಭಾರಿಯಂ, ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಹಾನನ್ತಿ। ಚಿತ್ತಂ ನಾಮ ಲಹುಕಪರಿವತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ಅನುಪ್ಪಾದನಂ ಭಾರಿಯಂ , ಉಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಪಹಾನಮ್ಪಿ ಭಾರಿಯಮೇವ । **ಅನ್ತರಘರೇ**ತಿ ಮಹಾಸಕುಲುದಾಯಿಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೩೭) ಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನ್ತರಘರಂ ನಾಮ ಇಧ ನಿಮ್ಬೋದಕಪತನಟ್ಠಾನಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ಕುತೋ ಪನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ಥಾತಿ। ಥೇರೋ ದ್ವೀಸು ನಗರೇಸು ಅಭಿಞ್ಞಾತೋ, ಗೇಹದ್ವಾರಂ ಆಗತಸ್ಸೇವಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನಾನಾರಸಭೋಜನಸ್ಸ ಪೂರೇತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ। ಸೋ ಲದ್ಧಟ್ಠಾನತೋ ನಿವತ್ತತಿ, ಭತ್ತಕಿಚ್ಚಕರಣಟ್ಠಾನಂ ಪನಸ್ಸ ನಿಬದ್ಧಮೇವ ಅಹೋಸಿ। **ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ**ತಿ ಥೇರೇನ ಕಿರ ರೂಪೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಮಾತುಗಾಮೋ ನ ಓಲೋಕಿತಪುಬ್ಬೋ। **ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮಾತುಗಾಮಸ್ಸ ಛಪ್ಪಞ್ಚವಾಚಾಹಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೇನ ಗಾಥಾಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ವತ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿಯೇವ। ಥೇರೋ ಪನ ಕಪ್ಪಿಯಮೇವ ನ ಅಕಾಸಿ। ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ಹಿ ಕುಲೂಪಕಥೇರಾನಮೇತಂ ಕಮ್ಮಂ ಹೋತಿ। **ಭಿಕ್ಖುನುಪಸ್ಸಯ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಉಪಸ್ಸಯಂ। ತಂ ಪನ ಗಿಲಾನಪುಚ್ಛಕೇನ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಥೇರೋ ಪನ ಕಪ್ಪಿಯಮೇವ ನ ಅಕಾಸಿ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಚುಣ್ಣೇನಾ**ತಿ ಕೋಸಮ್ಬಚುಣ್ಣಾದಿನಾ। **ಗತ್ತಪರಿಕಮ್ಮೇ**ತಿ ಸರೀರಸಮ್ಬಾಹನಕಮ್ಮೇ। **ವಿಚಾರಿತಾ**ತಿ ಪಯೋಜಯಿತಾ। **ಗದ್ದೂಹನಮತ್ತ**ನ್ತಿ ಗಾವಿಂ ಥನೇ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಖೀರಬಿನ್ದುಂ ದೂಹನಕಾಲಮತ್ತಮ್ಪಿ।

ಕೇನ ಪನ ಕಾರಣೇನ ಥೇರೋ ನಿರಾಬಾಧೋ ಅಹೋಸಿ। ಪದುಮುತ್ತರೇ ಕಿರ ಭಗವತಿ ಸತಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖುಪರಿವಾರೇ ಚಾರಿಕಂ ಚರಮಾನೇ ಹಿಮವತಿ ವಿಸರುಕ್ಖಾ ಪುಪ್ಫಿಂಸು। ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಾನಮ್ಪಿ ತಿಣಪುಪ್ಫಕರೋಗೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ಇದ್ಧಿಮಾ ತಾಪಸೋ ಹೋತಿ, ಸೋ ಆಕಾಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ದಿಸ್ವಾ ಓತರಿತ್ವಾ ರೋಗಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಹಿಮವನ್ತತೋ ಓಸಧಂ ಆಹರಿತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಉಪಸಿಙ್ಘನಮತ್ತೇನೇವ ರೋಗೋ ವೂಪಸಮಿ। ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇಪಿ ಪಠಮವಪ್ಪದಿವಸೇ ವಪ್ಪಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪರಿಭೋಗಂ ಅಗ್ಗಿಸಾಲಞ್ಚೇವ ವಚ್ಚಕುಟಿಞ್ಚ ಕಾರೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭೇಸಜ್ಜವತ್ತಂ ನಿಬನ್ಧಿ, ಇಮಿನಾ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಾಬಾಧೋ ಅಹೋಸಿ। ಉಕ್ಕಟ್ಠನೇಸಜ್ಜಿಕೋ ಪನೇಸ ಉಕ್ಕಟ್ಠಾರಞ್ಞಕೋ ಚ ತಸ್ಮಾ "ನಾಭಿಜಾನಾಮಿ ಅಪಸ್ಸೇನಕಂ ಅಪಸ್ಸಯಿತಾ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಸರಣೋತಿ ಸಕಿಲೇಸೋ। **ಅಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀ**ತಿ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಅಞ್ಞಂ ಬ್ಯಾಕಾತುಂ ನ ವಟ್ಟತಿ। ಥೇರೋ ಕಸ್ಮಾ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ? ನ ಥೇರೋ ಅಹಂ ಅರಹಾತಿ ಆಹ, ಅಞ್ಞಾ ಉದಪಾದೀತಿ ಪನಾಹ। ಅಪಿಚ ಥೇರೋ ಅರಹಾತಿ ಪಾಕಟೋ, ತಸ್ಮಾ

ಏವಮಾಹ।

೧೧೨. **ಪಬ್ಬಜ್ಜನ್ತಿ** ಥೇರೋ ಸಯಂ ನೇವ ಪಬ್ಬಾಜೇಸಿ, ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸಿ ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂಹಿ ಏವಂ ಕಾರಾಪೇಸಿ। **ಅವಾಪುರಣಂ ಆದಾಯಾ**ತಿ ಕುಞ್ಚಿಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ।

ನಿಸಿನ್ನಕೋವ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಅಹಂ ಧರಮಾನೋಪಿ ನ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಭಾರೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸಾಪಿ ಮೇ ಸರೀರಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಲಿಬೋಧೋ ಮಾ ಅಹೋಸೀತಿ ತೇಜೋಧಾತುಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಸರೀರತೋ ಜಾಲಾ ಉಟ್ಠಹಿ, ಛವಿಮಂಸಲೋಹಿತಂ ಸಪ್ಪಿ ವಿಯ ಝಾಯಮಾನಂ ಪರಿಕ್ಖಯಂ ಗತಂ, ಸುಮನಮಕುಲಸದಿಸಾ ಧಾತುಯೋವ ಅವಸೇಸಿಂಸು। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಪಾಕಟಮೇವ। ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ದುತಿಯಸಙ್ಗಹೇ ಸಙ್ಗೀತನ್ತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಬಾಕುಲಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ದನ್ತಭೂಮಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೧೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ದನ್ತಭೂಮಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಅರಞ್ಞಕುಟಿಕಾಯ**ನ್ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇಳುವನಸ್ಸ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಿವಿತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪಧಾನಕಮ್ಮಿಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅತ್ಥಾಯ ಕತಸೇನಾಸನೇ। **ರಾಜಕುಮಾರೋ**ತಿ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ ಓರಸಕೋ।

ಫುಸೇಯ್ಯಾತಿ ಲಭೇಯ್ಯ। **ಏಕಗ್ಗತ**ನ್ತಿ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಾಮ ಲಭತಿ, ಝಾನಂ ನಾಮ ಲಭತೀತಿ ಇದಂ ಮಯಾ ಸುತನ್ತಿ ವದತಿ। **ಕಿಲಮಥೋ**ತಿ ಕಾಯಕಿಲಮಥೋ। **ವಿಹೇಸಾ**ತಿ ಸ್ವೇವ ಕಿಲಮಥೋ ವುತ್ತೋ। **ಯಥಾಸಕೇ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾಸೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಜಾನನಕೋಟ್ಠಾಸೇಯೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾಸೀತಿ।

೧೧೪. **ದೇಸೇಸೀ**ತಿ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಂ ನಾಮ ಏವಂ ಲಭತಿ, ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಏವಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ ಅಪ್ಪನಾಉಪಚಾರಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಏಕಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕಥೇಸಿ। **ಪವೇದೇತ್ವಾ**ತಿ ಪಕಾಸೇತ್ವಾ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮೇನ ಞಾತಬ್ಬನ್ತಿ ಕಾಮತೋ ನಿಸ್ಸಟಗುಣೇನ ಞಾತಬ್ಬಂ। ಕಾಮತೋ ನಿಸ್ಸಟಗುಣೇ ಠಿತೇನ ಪುಗ್ಗಲೇನ ಏಕಗ್ಗಂ ನಾಮ ಜಾನಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ । ಸೇಸಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಾನಿ। **ಕಾಮೇ ಪರಿಭುಞ್ಜನ್ತೋ**ತಿ ದುವಿಧೇಪಿ ಕಾಮೇ ಭುಞ್ಜಮಾನೋ।

೧೧೫. **ಹತ್ಥಿದಮ್ಮಾ ವಾ ಅಸ್ಸದಮ್ಮಾ ವಾ ಗೋದಮ್ಮಾ ವಾ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅದನ್ತಹತ್ಥಿದಮ್ಮಾದಯೋ ವಿಯ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗರಹಿತಾ ಪುಗ್ಗಲಾ ದಟ್ಠಬ್ಬಾ। ದನ್ತಹತ್ಥಿಆದಯೋ ವಿಯ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗಸಮ್ಪನ್ನಾ। ಯಥಾ ಅದನ್ತಹತ್ಥಿದಮ್ಮಾದಯೋ ಕೂಟಾಕಾರಂ ಅಕತ್ವಾ ಧುರಂ ಅಛಡ್ಡೇತ್ವಾ ದನ್ತಗಮನಂ ವಾ ಗನ್ತುಂ, ದನ್ತೇಹಿ ವಾ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ಭೂಮಿಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗರಹಿತಾ ಸಮ್ಪನ್ನಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಗುಣಂ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತುಂ ಪತ್ತಭೂಮಿಂ ವಾ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ।

೧೧೬. **ಹತ್ಥವಿಲಙ್ಘಕೇನಾ**ತಿ ಹತ್ಥೇನ ಹತ್ಥಂ ಗಹೇತ್ವಾ।

ದಟ್ಠೇಯ್ಯನ್ತಿ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ। **ಆವುತೋ**ತಿ ಆವರಿತೋ। **ನಿವುತೋ**ತಿ ನಿವಾರಿತೋ। **ಓಫುಟೋ**ತಿ ಓನದ್ಧೋ।

೨೧೭. **ನಾಗವನಿಕನ್ತಿ** ಹತ್ಥಿಪದೋಪಮೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೮ ಆದಯೋ) ನಾಗವನಚರಕೋ ಪುರಿಸೋ "ನಾಗವನಿಕೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ, ಇಧ ಹತ್ಥಿಸಿಕ್ಖಾಯ ಕುಸಲೋ ಹತ್ಥಿಂ ಗಹೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ। **ಅತಿಪಸ್ಸಿತ್ವಾತಿ** ದಿಸ್ವಾ। **ಏತ್ಥಗೇಧಾತಿ** ಏತಸ್ಮಿಂ ಪವತ್ತಗೇಧಾ। **ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾನನ್ತಿ** ಧಾವನಸಙ್ಕಪ್ಪಾನಂ। **ಮನುಸ್ಸಕನ್ತೇಸು ಸೀಲೇಸು ಸಮಾದಪನಾಯಾತಿ** ಏತ್ಥ ಯದಾ ನಾಗೋ ಇತ್ಥಿಪುರಿಸೇಹಿ ಕುಮಾರಕುಮಾರಿಕಾಹಿ ಸೋಣ್ಡಾದೀಸು ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಕೇಳಯಮಾನೋ ವಿಕಾರಂ ನ ಕರೋತಿ ಸುಖಾಯತಿ, ತದಾನೇನ ಮನುಸ್ಸಕನ್ತಾನಿ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಿನ್ನಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ಪೇಮನೀಯಾತಿ ತಾತ ರಾಜಾ ತೇ ಪಸನ್ನೋ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನೇವ ಠಪೇಸ್ಸತಿ, ರಾಜಾರಹಾನಿ ಭೋಜನಾದೀನಿ ಲಭಿಸ್ಸಸೀತಿ ಏವರೂಪೀ ನಾಗೇಹಿ ಪಿಯಾಯಿತಬ್ಬಾ ಕಥಾ। **ಸುಸ್ಸೂಸತೀತಿ** ತಂ ಪೇಮನೀಯಕಥಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। **ತಿಣಘಾಸೋದಕನ್ತಿ** ತಿಣಘಾಸಞ್ಚೇವ ಉದಕಞ್ಚ, **ತಿಣಘಾಸನ್ತಿ** ಘಾಸಿತಬ್ಬಂ ತಿಣಂ, ಖಾದಿತಬ್ಬನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪಣವೋತಿ ಡಿಣ್ಡಿಮೋ। **ಸಬ್ಬವಙ್ಕದೋಸನಿಹಿತನಿನ್ನೀತಕಸಾವೋತಿ** ನಿಹಿತಸಬ್ಬವಙ್ಕದೋಸೋ ಚೇವ ಅಪನೀತಕಸಾವೋ ಚ। **ಅಙ್ಗನ್ತೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ** ಅಙ್ಗಸಮೋ ಹೋತಿ।

೨೧೯. **ಗೇಹಸಿತಸೀಲಾನನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಸೀಲಾನಂ। **ಞಾಯಸ್ಸಾತಿ** ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಮಗ್ಗಸ್ಸ।

೨೨೨. **ಅದನ್ತಮರಣಂ ಮಹಲ್ಲಕೋ ರಞ್ಞೋ ನಾಗೋ ಕಾಲಙ್ಕತೋತಿ** ರಞ್ಞೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ ನಾಗೋ ಅದನ್ತಮರಣಂ ಮತೋ ಕಾಲಂ ಕತೋ ಹೋತಿ, ಅದನ್ತಮರಣಂ ಕಾಲಂಕಿರಿಯಂ ನಾಮ ಕರಿಯತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಸೇಸಂ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ದನ್ತಭೂಮಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಭೂಮಿಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೨೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಭೂಮಿಜಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಭೂಮಿಜೋತಿ** ಅಯಂ ಥೇರೋ ಜಯಸೇನರಾಜಕುಮಾರಸ್ಸ ಮಾತುಲೋ। **ಆಸಞ್ಚ ಅನಾಸಞ್ಚಾತಿ** ಕಾಲೇನ ಆಸಂ ಕಾಲೇನ ಅನಾಸಂ। **ಸಕೇನ ಥಾಲಿಪಾಕೇನಾತಿ** ಪಕತಿಪವತ್ತಾಯ ಭಿಕ್ಖಾಯ ಅತ್ತನೋ ನಿಟ್ಠಿತಭತ್ತತೋಪಿ ಭತ್ತೇನ ಪರಿವಿಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಭೂಮಿಜಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಅನುರುದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೦. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಅನುರುದ್ಧಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏವಮಾಹಂಸೂತಿ** ತಸ್ಸ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಅಫಾಸುಕಕಾಲೋ ಅಹೋಸಿ, ತದಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹಂಸು। **ಅಪಣ್ಣಕನ್ತಿ** ಅವಿರಾಧಿತಂ। **ಏಕತ್ಥಾತಿ** ಅಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ವಾ ಮಹಗ್ಗತಾತಿ ವಾ ಝಾನಮೇವ ಚಿತ್ತೇಕಗ್ಗತಾಯೇವ ಏವಂ ವುಚ್ಚತೀತಿ ಇಮಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಮಾಹ।

೨೩೧. **ಯಾವತಾ ಏಕಂ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಮಹಗ್ಗತನ್ತಿ ಫರಿತ್ವಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀತಿ** ಏಕರುಕ್ಖಮೂಲಪಮಾಣಟ್ಠಾನಂ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತೇನ ಓತ್ಥರಿತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಕಸಿಣನಿಮಿತ್ತೇ ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಧಿಮುಚ್ಚಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಮಹಗ್ಗತನ್ತಿ ಪನಸ್ಸ ಆಭೋಗೋ ನತ್ಥಿ, ಕೇವಲಂ ಮಹಗ್ಗತಜ್ಝಾನಪವತ್ತಿವಸೇನ ಪನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಇಮಿನಾ ಖೋ ಏತಂ ಗಹಪತಿ ಪರಿಯಾಯೇನಾತಿ** ಇಮಿನಾ ಕಾರಣೇನ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಾತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಹಾರಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ನ ವಡ್ಢತಿ, ಉಗ್ಘಾಟನಂ ನ ಜಾಯತಿ, ತಾನಿ ಝಾನಾನಿ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ವಾ ನಿರೋಧಸ್ಸ ವಾ ಪಾದಕಾನಿ ನ ಹೋನ್ತಿ, ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಾನಿ ಪನ ವಟ್ಟಪಾದಕಾನಿ ಭವೋಕ್ಕಮನಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ। "ಮಹಗ್ಗತಾ"ತಿ ವುತ್ತಾನಂ ಪನ ಕಸಿಣಜ್ಝಾನಾನಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ವಡ್ಢತಿ, ಉಗ್ಘಾಟನಂ ಜಾಯತಿ, ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಹೋನ್ತಿ, ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾದಕಾನಿ ನಿರೋಧಪಾದಕಾನಿ ವಟ್ಟಪಾದಕಾನಿ ಭವೋಕ್ಕಮನಾನಿ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಮಿಮೇ ಧಮ್ಮಾ ನಾನತ್ಥಾ, ಅಪ್ಪಮಾಣಾ ಮಹಗ್ಗತಾತಿ ಏವಂ ನಾನಾಬ್ಯಞ್ಜನಾ ಚ।

೨೩೨. ಇದಾನಿ ಮಹಗ್ಗತಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಭವೂಪಪತ್ತಿಕಾರಣಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಚತಸ್ಸೋ ಖೋ ಇಮಾತಿ**ಆದಿಮಾಹ। **ಪರಿತ್ತಾಭಾತಿ** ಫರಿತ್ವಾ ಜಾನನ್ತಸ್ಸ ಅಯಮಾಭೋಗೋ ಅತ್ಥಿ, ಪರಿತ್ತಾಭೇಸು ಪನ ದೇವೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾರಣಂ ಝಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಏವಂ ವುತ್ತೋ। ಏಸ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। ಪರಿತ್ತಾಭಾ ಸಿಯಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾಭಾ, ಅಪ್ಪಮಾಣಾಭಾ ಸಿಯಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾಭಾ। ಕಥಂ? ಸುಪ್ಪಮತ್ತೇ ವಾ ಸರಾವಮತ್ತೇ ವಾ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಚಿಣ್ಣವಸಿಭಾವೋ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಟ್ಠು ಅಪರಿಸೋಧಿತತ್ತಾ ದುಬ್ಬಲಮೇವ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ವಳಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಗುಣಜ್ಝಾನೇ ಠಿತೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿತ್ತಾಭೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ವಣ್ಣೋ ಪನಸ್ಸ ಪರಿತ್ತೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಚ। ಪಞ್ಚಹಿ ಪನಾಕಾರೇಹಿ ಆಚಿಣ್ಣವಸಿಭಾವೋ ಪಚ್ಚನೀಕಧಮ್ಮಾನಂ ಸುಟ್ಠು ಪರಿಸೋಧಿತತ್ತಾ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ವಳಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಗುಣಜ್ಝಾನೇ ಠಿತೋ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ಪರಿತ್ತಾಭೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ವಣ್ಣೋ ಪನಸ್ಸ ಪರಿತ್ತೋ ಚೇವ ಹೋತಿ ಪರಿಸುದ್ಧೋ ಚ। ಏವಂ ಪರಿತ್ತಾಭಾ ಸಿಯಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾಭಾ। ಕಸಿಣೇ ಪನ ವಿಪುಲಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ ಆಚಿಣ್ಣವಸಿಭಾವೋತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮಸದಿಸಮೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವಂ ಅಪ್ಪಮಾಣಾಭಾ ಸಿಯಾ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಭಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಿಯಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾಭಾತಿ।

ವಣ್ಣನಾನತ್ತನ್ತಿ ಸರೀರವಣ್ಣಸ್ಸ ನಾನತ್ತಂ। **ನೋ ಚ ಆಭಾನಾನತ್ತನ್ತಿ** ಆಲೋಕೇ ನಾನತ್ತಂ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। **ಅಚ್ಚಿನಾನತ್ತನ್ತಿ** ದೀಘರಸ್ಸಅಣುಥೂಲವಸೇನ ಅಚ್ಚಿಯಾ ನಾನತ್ತಂ।

ಯತ್ಥ ಯತ್ಥಾತಿ ಉಯ್ಯಾನವಿಮಾನಕಪ್ಪರುಕ್ಖನದೀತೀರಪೋಕ್ಖರಣೀತೀರೇಸು ಯತ್ಥ ಯತ್ಥ। **ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತೀತಿ** ವಸನ್ತಿ। **ಅಭಿರಮನ್ತೀತಿ** ರಮನ್ತಿ ನ ಉಕ್ಕಣ್ಠನ್ತಿ। **ಕಾಜೇನಾತಿ** ಯಾಗುಭತ್ತತೇಲಫಾಣಿತಮಚ್ಛಮಂಸಕಾಜೇಸು ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಕಾಜೇನ। "ಕಾಚೇನಾತಿ"ಪಿ ಪಾಠೋ, ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ। **ಪಿಟಕೇನಾತಿ** ಪಚ್ಛಿಯಾ। **ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವಾತಿ** ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಂ ಸುಲಭಟ್ಠಾನತೋ ಲೋಣಪೂತಿಮಚ್ಛಾದೀನಂ ಉಸ್ಸನ್ನಟ್ಠಾನಂ ನೀತಾ "ಪುಬ್ಬೇ ಅಮ್ಹಾಕಂ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಫಾಸುಕಂ, ತತ್ಥ ಸುಖಂ ವಸಿಮ್ಹಾ, ಇಧ ಲೋಣಂ ವಾ ನೋ ಬಾಧತಿ ಪೂತಿಮಚ್ಛಗನ್ಧೋ ವಾ ಸೀಸರೋಗಂ ಉಪ್ಪಾದೇತೀ"ತಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ರಮನ್ತಿ।

೨೩೪. **ಆಭಾತಿ** ಆಭಾಸಮ್ಪನ್ನಾ। **ತದಙ್ಗೇನಾತಿ** ತಸ್ಸಾ ಭವೂಪಪತ್ತಿಯಾ ಅಙ್ಗೇನ, ಭವೂಪಪತ್ತಿಕಾರಣೇನಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಾನಿ ತಂ ಕಾರಣಂ ಪುಚ್ಛನ್ತೋ **ಕೋ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ಕಾಯದುಟ್ಠುಲ್ಲನ್ತಿ ಕಾಯಾಲಸಿಯಭಾವೋ। **ಝಾಯತೋತಿ** ಜಲತೋ।

೨೩೫. **ದೀಘರತ್ತಂ ಖೋ ಮೇತಿ** ಥೇರೋ ಕಿರ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇನ್ತೋ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ನಿರನ್ತರಂ ತೀಣಿ ಅತ್ತಭಾವಸತಾನಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಪಟಿಲಭಿ, ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ಆಹ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

“ಅವೋಕಿಣ್ಣಂ ತೀಣಿ ಸತಂ, ಯಂ ಪಬ್ಬಜಿಂ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ।
ಅಸಙ್ಖತಂ ಗವೇಸನ್ತೋ, ಪುಬ್ಬೇ ಸಞ್ಚರಿತಂ ಮಮ”ನ್ತಿ॥

ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅನುರುದ್ಧಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೩೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಏತದವೋಚಾ**ತಿ ನೇವ ಭೇದಾಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ನ ಪಿಯಕಮ್ಯತಾಯ, ಅಥ ಖ್ವಾಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ – “ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಮಮ ವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ನ ಓರಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ಬುದ್ಧಾ ಚ ನಾಮ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪಕಾ, ಅದ್ಧಾ ನೇಸಂ ಭಗವಾ ಏಕಂ ಕಾರಣಂ ಕಥೇಸ್ಸತಿ, ತಂ ಸುತ್ವಾ ಏತೇ ಓರಮಿಸ್ಸನ್ತಿ, ತತೋ ತೇಸಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏತಂ “ಇಧ, ಭನ್ತೇ”ತಿಆದಿವಚನಮವೋಚ। **ಮಾ ಭಣ್ಡನ**ನ್ತಿಆದೀಸು “ಅಕತ್ಥಾ”ತಿ ಪಾಠಸೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ “ಮಾ ಭಣ್ಡನಂ ಅಕತ್ಥಾ”ತಿ ಏವಂ ಅತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ। **ಅಞ್ಞತರೋ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವತೋ ಅತ್ಥಕಾಮೋ, ಅಯಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ – “ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಕೋಧಾಭಿಭೂತಾ ಸತ್ಥು ವಚನಂ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ಮಾ ಭಗವಾ ಏತೇ ಓವದನ್ತೋ ಕಿಲಮೀ”ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸೀತಿ ನ ಕೇವಲಂ ಪಾವಿಸಿ, ಯೇನಪಿ ಜನೇನ ನ ದಿಟ್ಠೋ, ಸೋ ಮಂ ಪಸ್ಸತೂತಿಪಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ಕಿಮತ್ಥಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಸೀತಿ? ತೇಸಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ದಮನತ್ಥಂ। ಭಗವಾ ಹಿ ತದಾ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ “ಪುಥುಸದ್ದೋ ಸಮಜನೋ”ತಿಆದಿಗಾಥಾ ಭಾಸಿತ್ವಾ ಕೋಸಮ್ಬಿತೋ ಬಾಲಕಲೋಣಕಾರಗಾಮಂ ಗತೋ। ತತೋ ಪಾಚೀನವಂಸದಾಯಂ, ತತೋ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕವನಸಣ್ಡಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಹತ್ಥಿನಾಗೇನ ಉಪಟ್ಠಹಿಯಮಾನೋ ತೇಮಾಸಂ ವಸಿ। ನಗರವಾಸಿನೋಪಿ – “ಸತ್ಥಾ ವಿಹಾರಂ ಗತೋ, ಗಚ್ಛಾಮ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಾಯಾ”ತಿ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಹತ್ಥಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ “ಕಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಸತ್ಥಾ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿಂಸು। “ಕಹಂ ತುಮ್ಹೇ ಸತ್ಥಾರಂ ದಕ್ಖಥ, ಸತ್ಥಾ ‘ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಮಗ್ಗೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ’ತಿ ಆಗತೋ, ಸಮಗ್ಗೇ ಕಾತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಗತೋ”ತಿ। “ಮಯಂ ಸತಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ದತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಆನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮ, ಸೋ ನೋ ಅಯಾಚಿತೋ ಸಯಮೇವ ಆಗತೋ, ಮಯಂ ಇಮೇ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸತ್ಥು ಸಮ್ಮುಖಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸೋತುಂ ನ ಲಭಿಮ್ಹಾ। ಇಮೇ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಾಮಗ್ಗಿಂ ಕರೋನ್ತೇ ಸಮಗ್ಗಾ ನ ಜಾತಾ, ಕಸ್ಸಾಞ್ಞಸ್ಸ ವಚನಂ ಕರಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಅಲಂ ನ ಇಮೇಸಂ ಭಿಕ್ಖಾ ದಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ಸಕಲನಗರೇ ದಣ್ಡಂ ಠಪಯಿಂಸು। ತೇ ಪುನದಿವಸೇ ಸಕಲನಗರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಕಟಚ್ಛುಮತ್ತಮ್ಪಿ ಭಿಕ್ಖಂ ಅಲಭಿತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಆಗಮಂಸು। ಉಪಾಸಕಾಪಿ ತೇ ಪುನ ಆಹಂಸು – “ಯಾವ ಸತ್ಥಾರಂ ನ ಖಮಾಪೇಥ, ತಾವ ವೋ ತಮೇವ ದಣ್ಡಕಮ್ಮ”ನ್ತಿ। ತೇ “ಸತ್ಥಾರಂ ಖಮಾಪೇಸ್ಸಾಮಾ”ತಿ ಭಗವತಿ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತೇ ತತ್ಥ ಅಗಮಂಸು। ಸತ್ಥಾ ತೇಸಂ ಅಟ್ಠಾರಸ ಭೇದಕರವತ್ಥೂನಿ ದೇಸೇಸೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಪಾಳಿಮುತ್ತಕಕಥಾ।

೨೩೭. ಇದಾನಿ **ಪುಥುಸದ್ದೋ**ತಿಆದಿಗಾಥಾಸು ಪುಥು ಮಹಾಸದ್ದೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಪುಥುಸದ್ದೋ। ಸಮಜನೋ**ತಿ ಸಮಾನೋ ಏಕಸದಿಸೋ ಜನೋ, ಸಬ್ಬೋವಾಯಂ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಜನೋ ಸಮನ್ತತೋ ಸದ್ದನಿಚ್ಛರಣೇನ ಪುಥುಸದ್ದೋ ಚೇವ ಸದಿಸೋ ಚಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ನ ಬಾಲೋ ಕೋಚಿ ಮಞ್ಞಥಾ**ತಿ ತತ್ರ ಕೋಚಿ ಏಕೋಪಿ ಅಹಂ ಬಾಲೋತಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಪಣ್ಡಿತಮಾನಿನೋಯೇವ। **ನಾಞ್ಞಂ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಮಞ್ಞರು**ನ್ತಿ ಕೋಚಿ ಏಕೋಪಿ ಅಹಂ ಬಾಲೋತಿ ನ ಚ ಮಞ್ಞಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಚ ಸಙ್ಘಸ್ಮಿಂ ಭಿಜ್ಜಮಾನೇ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಏಕಂ “ಮಯ್ಹಂ ಕಾರಣಾ ಸಙ್ಘೋ ಭಿಜ್ಜತೀ”ತಿ ಇದಂ ಕಾರಣಂ ನ ಮಞ್ಞೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

ಪರಿಮುಟ್ಠಾತಿ ಮುಟ್ಠಸ್ಸತಿನೋ। **ವಾಚಾಗೋಚರಭಾಣಿನೋ**ತಿ ರಾಕಾರಸ್ಸ ರಸ್ಸಾದೇಸೋ ಕತೋ; ವಾಚಾಗೋಚರಾವ , ನ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಗೋಚರಾ, ಭಾಣಿನೋ ಚ, ಕಥಂ ಭಾಣಿನೋ? **ಯಾವಿಚ್ಛನ್ತಿ ಮುಖಾಯಾಮಂ,** ಯಾವ ಮುಖಂ ಪಸಾರೇತುಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತಾವ ಪಸಾರೇತ್ವಾ ಭಾಣಿನೋ, ಏಕೋಪಿ ಸಙ್ಘಗಾರವೇನ ಮುಖಸಙ್ಕೋಚನಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಯೇನ ನೀತಾ**ತಿ ಯೇನ ಕಲಹೇನ ಇಮಂ ನಿಲ್ಲಜ್ಜಭಾವಂ ನೀತಾ। **ನ ತಂ ವಿದೂ** ನ ತಂ ಜಾನನ್ತಿ "ಏವಂ ಸಾದೀನವೋ ಅಯ"ನ್ತಿ।

ಯೇ ಚ ತಂ ಉಪನಯ್ಹನ್ತೀತಿ ತಂ ಅಕ್ಕೋಚ್ಛಿ ಮನ್ತಿಆದಿಕಂ ಆಕಾರಂ ಯೇ ಉಪನಯ್ಹನ್ತಿ। **ಸನನ್ತನೋ**ತಿ ಪೋರಾಣೋ।

ಪರೇತಿ ಪಣ್ಡಿತೇ ಠಪೇತ್ವಾ ತತೋ ಅಞ್ಞೇ ಭಣ್ಡನಕಾರಕಾ ಪರೇ ನಾಮ। ತೇ ಏತ್ಥ ಸಙ್ಘಮಜ್ಝೇ ಕಲಹಂ ಕರೋನ್ತಾ "ಮಯಂ ಯಮಾಮಸೇ ಉಪಯಮಾಮ ನಸ್ಸಾಮ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಮಚ್ಚುಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ನ ಜಾನನ್ತಿ। **ಯೇ ಚ ತತ್ಥ ವಿಜಾನನ್ತೀ**ತಿ ಯೇ ಚ ತತ್ಥ ಪಣ್ಡಿತಾ "ಮಯಂ ಮಚ್ಚುನೋ ಸಮೀಪಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ವಿಜಾನನ್ತಿ। **ತತೋ ಸಮ್ಮನ್ತಿ ಮೇಧಗಾ**ತಿ ಏವಞ್ಹಿ ತೇ ಜಾನನ್ತಾ ಯೋನಿಸೋಮನಸಿಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಮೇಧಗಾನಂ ಕಲಹಾನಂ ವೂಪಸಮಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಅಟ್ಠಿಚ್ಛಿನ್ನಾತಿ ಅಯಂ ಗಾಥಾ ಜಾತಕೇ (ಜಾ॰ ೧.೯.೧೬) ಆಗತಾ, ಬ್ರಹ್ಮದತ್ತಞ್ಚ ದೀಘಾವುಕುಮಾರಞ್ಚ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಾ। ಅಯಞ್ಹೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ತೇಸಮ್ಪಿ ತಥಾ ಪವತ್ತವೇರಾನಂ ಹೋತಿ ಸಙ್ಗತಿ, ಕಸ್ಮಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ನ ಹೋತಿ, ಯೇಸಂ ವೋ ನೇವ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅಟ್ಠೀನಿ ಛಿನ್ನಾನಿ, ನ ಪಾಣಾ ಹಟಾ ನ ಗವಾಸ್ಸಧನಾನಿ ಹಟಾನೀತಿ।

ಸಚೇ ಲಭೇಥಾತಿಆದಿಗಾಥಾ ಪಣ್ಡಿತಸಹಾಯಸ್ಸ ಚ ಬಾಲಸಹಾಯಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಾವಣ್ಣದೀಪನತ್ಥಂ ವುತ್ತಾ। **ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನೀ**ತಿ ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯೇ ಚ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯೇ ಚ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತಮನೋ ಸತಿಮಾ ಚರೇಯ್ಯಾತಿ।

ರಾಜಾವ ರಟ್ಠಂ ವಿಜಿತನ್ತಿ ಯಥಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಜಿತರಟ್ಠಂ ಮಹಾಜನಕರಾಜಾ ಚ ಅರಿನ್ದಮಮಹಾರಾಜಾ ಚ ಪಹಾಯ ಏಕಕಾ ವಿಚರಿಂಸು, ಏವಂ ವಿಚರೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಮಾತಙ್ಗರಞ್ಞೇವ ನಾಗೋ**ತಿ ಮಾತಙ್ಗೋ ಅರಞ್ಞೇ ನಾಗೋವ। **ಮಾತಙ್ಗೋ**ತಿ ಹತ್ಥಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ನಾಗೋ**ತಿ ಮಹನ್ತಾಧಿವಚನಮೇತಂ। ಯಥಾ ಹಿ ಮಾತುಪೋಸಕೋ ಮಾತಙ್ಗನಾಗೋ ಅರಞ್ಞೇ ಏಕೋ ಚರಿ, ನ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಅಕಾಸಿ, ಯಥಾ ಚ ಪಾಲಿಲೇಯ್ಯಕೋ, ಏವಂ ಏಕೋ ಚರೇ, ನ ಚ ಪಾಪಾನಿ ಕಯಿರಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೨೩೮. **ಬಾಲಕಲೋಣಕಾರಗಾಮೋ**ತಿ ಉಪಾಲಿಗಹಪತಿಸ್ಸ ಭೋಗಗಾಮೋ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಗಣೇ ಕಿರಸ್ಸ ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಏಕವಿಹಾರಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮತಾ ಉದಪಾದಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೀತಾದೀಹಿ ಪೀಳಿತೋ ಉಣ್ಹಾದೀನಿ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ವಿಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಧಮ್ಮಿಯಾ ಕಥಾಯಾ**ತಿ ಏಕೀಭಾವೇ ಆನಿಸಂಸಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾಯ। ಯೇನ ಪಾಚೀನವಂಸದಾಯೋ, ತತ್ಥ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ಕಲಹಕಾರಕೇ ಕಿರಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಾದೀನವತ್ತಾ ಸಮಗ್ಗವಾಸಿನೋ ಭಿಕ್ಖೂ ಪಸ್ಸಿತುಕಾಮತಾ ಉದಪಾದಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೀತಾದೀಹಿ ಪೀಳಿತೋ ಉಣ್ಹಾದೀನಿ ಪತ್ಥಯಮಾನೋ ವಿಯ ತತ್ಥ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ। **ಆಯಸ್ಮಾ ಚ ಅನುರುದ್ಧೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತನಯಮೇವ।

೨೪೧. **ಅತ್ಥಿ ಪನ ವೋ**ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಪುಚ್ಛಾಯ ಲೋಕುತ್ತರಧಮ್ಮಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಸೋ ಪನ ಥೇರಾನಂ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ನ ಯುತ್ತನ್ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮೋಭಾಸಂ ಪುಚ್ಛತಿ। **ಓಭಾಸಞ್ಚೇವ ಸಞ್ಜಾನಾಮಾ**ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮೋಭಾಸಂ ಸಞ್ಜಾನಾಮ। **ದಸ್ಸನಞ್ಚ ರೂಪಾನ**ನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪದಸ್ಸನಞ್ಚ ಸಞ್ಜಾನಾಮ। **ತಞ್ಚ ನಿಮಿತ್ತಂ ನಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಾಮಾ**ತಿ ತಞ್ಚ ಕಾರಣಂ ನ ಜಾನಾಮ, ಯೇನ ನೋ ಓಭಾಸೋ ಚ ರೂಪದಸ್ಸನಞ್ಚ ಅನ್ತರಧಾಯತಿ।

ತಂ ಖೋ ಪನ ವೋ ಅನುರುದ್ಧಾ ನಿಮಿತ್ತಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತಬ್ಬನ್ತಿ ತಂ ವೋ ಕಾರಣಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ। **ಅಹಮ್ಪಿ ಸುದ**ನ್ತಿ ಅನುರುದ್ಧಾ ತುಮ್ಹೇ ಕಿಂ ನ ಆಳುಲೇಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಹಮ್ಪಿ ಇಮೇಹಿ ಏಕಾದಸಹಿ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಆಳುಲಿತಪುಬ್ಬೋತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ

ಆರಭಿ। **ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಖೋ ಮೇ**ತಿಆದೀಸು ಮಹಾಸತ್ತಸ್ಸ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ರೂಪಾನಿ ದಿಸ್ವಾ "ಇದಂ ಖೋ ಕಿ"ನ್ತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉದಪಾದಿ। **ಸಮಾಧಿ ಚವೀ**ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮಸಮಾಧಿ ಚವಿ। **ಓಭಾಸೋ**ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮೋಭಾಸೋಪಿ ಅನ್ತರಧಾಯಿ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾಪಿ ರೂಪಂ ನ ಪಸ್ಸಿ। **ಅಮನಸಿಕಾರೋ**ತಿ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇದಾನಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ಮನಸಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅಮನಸಿಕಾರೋ ಉದಪಾದಿ।

ಥಿನಮಿದ್ಧನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ಉದಪಾದಿ।

ಛಮ್ಭಿತತ್ತನ್ತಿ ಹಿಮವನ್ತಾಭಿಮುಖಂ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದಾನವರಕ್ಖಸಅಜಗರಾದಯೋ ಅದ್ದಸ, ಅಥಸ್ಸ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಉದಪಾದಿ।

ಉಪ್ಪಿಲನ್ತಿ "ಮಯಾ ದಿಟ್ಠಭಯಂ ಪಕತಿಯಾ ಓಲೋಕಿಯಮಾನಂ ನತ್ಥಿ। ಅದಿಟ್ಠೇ ಕಿಂ ನಾಮ ಭಯ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತಯತೋ ಉಪ್ಪಿಲಾವಿತತ್ತಂ ಉದಪಾದಿ। **ಸಕಿದೇವಾ**ತಿ ಏಕಪಯೋಗೇನೇವ ಪಞ್ಚ ನಿಧಿಕುಮ್ಭಿಯೋಪಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ।

ದುಟ್ಠುಲ್ಲನ್ತಿ ಮಯಾ ವೀರಿಯಂ ಗಾಳ್ಹಂ ಪಗ್ಗಹಿತಂ, ತೇನ ಮೇ ಉಪ್ಪಿಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ ಸಿಥಿಲಮಕಾಸಿ, ತತೋ ಕಾಯದರಥೋ ಕಾಯದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಕಾಯಾಲಸಿಯಂ ಉದಪಾದಿ।

ಅಚ್ಚಾರದ್ಧವೀರಿಯನ್ತಿ ಮಮ ವೀರಿಯಂ ಸಿಥಿಲಂ ಕರೋತೋ ದುಟ್ಠುಲ್ಲಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ ಪುನ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಅಚ್ಚಾರದ್ಧವೀರಿಯಂ ಉದಪಾದಿ। **ಪತಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಮರೇಯ್ಯ।

ಅತಿಲೀನವೀರಿಯನ್ತಿ ಮಮ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹತೋ ಏವಂ ಜಾತನ್ತಿ ಪುನ ವೀರಿಯಂ ಸಿಥಿಲಂ ಕರೋತೋ ಅತಿಲೀನವೀರಿಯಂ ಉದಪಾದಿ।

ಅಭಿಜಪ್ಪಾತಿ ದೇವಲೋಕಾಭಿಮುಖಂ ಆಲೋಕಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ದೇವಸಙ್ಘಂ ಪಸ್ಸತೋ ತಣ್ಹಾ ಉದಪಾದಿ।

ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾತಿ ಮಯ್ಹಂ ಏಕಜಾತಿಕಂ ರೂಪಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಅಭಿಜಪ್ಪಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ನಾನಾವಿಧರೂಪಂ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಕಾಲೇನ ದೇವಲೋಕಾಭಿಮುಖಂ ಕಾಲೇನ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಾಭಿಮುಖಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಮನಸಿಕರೋತೋ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಉದಪಾದಿ।

ಅತಿನಿಜ್ಝಾಯಿತತ್ತನ್ತಿ ಮಯ್ಹಂ ನಾನಾವಿಧಾನಿ ರೂಪಾನಿ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾ ಉದಪಾದಿ, ಇಟ್ಠಂ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಂ ವಾ ಏಕಜಾತಿಕಮೇವ ಮನಸಿ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ತಥಾ ಮನಸಿಕರೋತೋ ಅತಿನಿಜ್ಝಾಯಿತತ್ತಂ ರೂಪಾನಂ ಉದಪಾದಿ।

೨೪೩. **ಓಭಾಸನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋಮೀ**ತಿ ಪರಿಕಮ್ಮೋಭಾಸಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋಮಿ। **ನ ಚ ರೂಪಾನಿ ಪಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಾನಿ ನ ಪಸ್ಸಾಮಿ। **ರೂಪನಿಮಿತ್ತಂ ಮನಸಿ ಕರೋಮೀ**ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸಯರೂಪಮೇವ ಮನಸಿ ಕರೋಮಿ।

ಪರಿತ್ತಞ್ಚೇವ ಓಭಾಸನ್ತಿ ಪರಿತ್ತಕಟ್ಠಾನೇ ಓಭಾಸಂ। **ಪರಿತ್ತಾನಿ ಚ ರೂಪಾನೀ**ತಿ ಪರಿತ್ತಕಟ್ಠಾನೇ ರೂಪಾನಿ। ವಿಪರಿಯಾಯೇನ ದುತಿಯವಾರೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ಪರಿತ್ತೋ ಸಮಾಧೀ**ತಿ ಪರಿತ್ತಕೋ ಪರಿಕಮ್ಮೋಭಾಸೋ, ಓಭಾಸಪರಿತ್ತತಞ್ಹಿ ಸನ್ಧಾಯ ಇಧ ಪರಿಕಮ್ಮಸಮಾಧಿ "ಪರಿತ್ತೋ"ತಿ ವುತ್ತೋ। **ಪರಿತ್ತಂ ಮೇ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ**ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಪಿ ಪರಿತ್ತಕಂ ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪಮಾಣವಾರೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೪೫. **ಅವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ವಿಚಾರಮತ್ತನ್ತಿ** ಪಞ್ಚಕನಯೇ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಂ। **ಅವಿತಕ್ಕಮ್ಪಿ ಅವಿಚಾರನ್ತಿ** ಚತುಕ್ಕನಯೇಪಿ ಪಞ್ಚಕನಯೇಪಿ ಝಾನತ್ತಯಸಮಾಧಿಂ। **ಸಪ್ಪೀತಿಕನ್ತಿ** ದುಕತಿಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಂ। **ನಿಪ್ಪೀತಿಕನ್ತಿ** ದುಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಂ। **ಸಾತಸಹಗತನ್ತಿ** ತಿಕಚತುಕ್ಕಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಂ। **ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತನ್ತಿ** ಚತುಕ್ಕನಯೇ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಂ ಪಞ್ಚಕನಯೇ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಸಮಾಧಿಂ।

ಕದಾ ಪನ ಭಗವಾ ಇಮಂ ತಿವಿಧಂ ಸಮಾಧಿಂ ಭಾವೇತಿ? ಮಹಾಬೋಧಿಮೂಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮೇ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಿಕೋ ಅಹೋಸಿ, ದುತಿಯಾದಯೋ ದುತಿಯತತಿಯಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಿಕಾ । ಪಞ್ಚಕನಯೇ ಪಞ್ಚಮಜ್ಝಾನಸ್ಸ ಮಗ್ಗೋ ನತ್ಥೀತಿ ಸೋ ಲೋಕಿಯೋ ಅಹೋಸೀತಿ ಲೋಕಿಯಲೋಕುತ್ತರಮಿಸ್ಸಕಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೪೬. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾನೀತಿ** ಬಾಲೋ ಅಯನ್ತಿ ಏತೇಹಿ ಲಕ್ಖಿಯತಿ ಞಾಯತೀತಿ ಬಾಲಲಕ್ಖಣಾನಿ। ತಾನೇವ ತಸ್ಸ ಸಞ್ಜಾನನಕಾರಣಾನೀತಿ **ಬಾಲನಿಮಿತ್ತಾನಿ**। ಬಾಲಸ್ಸ ಅಪದಾನಾನೀತಿ **ಬಾಲಾಪದಾನಾನಿ** । **ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀತಿ** ಚಿನ್ತಯನ್ತೋ ಅಭಿಜ್ಝಾಬ್ಯಾಪಾದಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನವಸೇನ ದುಚ್ಚಿನ್ತಿತಮೇವ ಚಿನ್ತೇತಿ। **ದುಬ್ಭಾಸಿತಭಾಸೀತಿ** ಭಾಸಮಾನೋಪಿ ಮುಸಾವಾದಾದಿಭೇದಂ ದುಬ್ಭಾಸಿತಮೇವ ಭಾಸತಿ। **ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಕಾರೀತಿ** ಕರೋನ್ತೋಪಿ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದಿವಸೇನ ದುಕ್ಕಟಕಮ್ಮಮೇವ ಕರೋತಿ। **ತತ್ರ ಚೇತಿ** ಯತ್ಥ ನಿಸಿನ್ನೋ, ತಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ। **ತಜ್ಜಂ ತಸ್ಸಾರುಪ್ಪನ್ತಿ** ತಜ್ಜಾತಿಕಂ ತದನುಚ್ಛವಿಕಂ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ವೇರಾನಂ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಸಮ್ಪರಾಯಿಕಆದೀನವಪ್ಪಟಿಸಂಯುತ್ತನ್ತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ। **ತತ್ರಾತಿ** ತಾಯ ಕಥಾಯ ಕಚ್ಛಮಾನಾಯ। **ಬಾಲನ್ತಿಆದೀನಿ** ಸಾಮಿಅತ್ಥೇ ಉಪಯೋಗವಚನಂ।

೧೪೮. **ಓಲಮ್ಬನ್ತೀತಿ** ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ, ಓಲಮ್ಬನಾದಿಆಕಾರೇನ ಹಿ ತಾನಿ ಉಪಟ್ಠಹನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಪಥವಿಯಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತೀತಿ** ಪಥವಿತಲೇ ಪತ್ಥರನ್ತಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯಂ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ। ಪತ್ಥರಣಾಕಾರೋಯೇವ ಹೇಸ। **ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಬಾಲಸ್ಸಾತಿ** ತಸ್ಮಿಂ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಬಾಲಸ್ಸ ಏವಂ ಹೋತಿ।

೧೪೯. **ಏತದವೋಚಾತಿ** ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲೋ ಭಿಕ್ಖು "ನಿರಯಸ್ಸ ಉಪಮಾ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ"ತಿ ನ ಭಗವಾ ವದತಿ, "ನ ಸುಕರಾ"ತಿ ಪನ ವದತಿ, ನ ಸುಕರಂ ಪನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಕಾತುಂ, ಹನ್ದಾಹಂ ದಸಬಲಂ ಉಪಮಂ ಕಾರಾಪೇಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಏತಂ "ಸಕ್ಕಾ, ಭನ್ತೇ"ತಿ ವಚನಂ ಅವೋಚ। **ಹನೇಯ್ಯುನ್ತಿ** ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಗಮನವಸೇನ ಯಥಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ದ್ವೇ ಪಹಾರಾ ನಿಪತನ್ತಿ, ಏವಂ ಹನೇಯ್ಯುಂ। ತೇನಸ್ಸ ದ್ವೇ ವಣಮುಖಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ। ಇತೋ ಉತ್ತರಿಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೧೫೦. **ಪಾಣಿಮತ್ತನ್ತಿ** ಅನ್ತೋಮುಟ್ಠಿಯಂ ಠಪನಮತ್ತಂ। **ಸಙ್ಖಮ್ಪಿ ನ ಉಪೇತೀತಿ** ಗಣನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ। **ಕಲಭಾಗಮ್ಪೀತಿ** ಸತಿಮಂ ಕಲಂ ಸಹಸ್ಸಿಮಂ ಕಲಂ ಸತಸಹಸ್ಸಿಮಂ ವಾ ಕಲಂ ಉಪಗಚ್ಛತೀತಿಪಿ ವತ್ತಬ್ಬತಂ ನ ಉಪೇತಿ। **ಉಪನಿಧಮ್ಪೀತಿ** ಉಪನಿಕ್ಖೇಪನಮತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪೇತಿ, ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಓಲೋಕಿತಮತ್ತಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ। **ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲನ್ತಿ** ತಿಗಾವುತಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾಯ ಲೋಹಪಥವಿಯಾ ಉತ್ತಾನಕಂ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಹತ್ಥೇ ತಾಲಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಯಸೂಲಂ ಪವೇಸೇನ್ತಿ, ತಥಾ ವಾಮಹತ್ಥಾದೀಸು। ಯಥಾ ಚ ಉತ್ತಾನಕಂ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ, ಏವಂ ಉರೇನಪಿ ದಕ್ಖಿಣಪಸ್ಸೇನಪಿ ವಾಮಪಸ್ಸೇನಪಿ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ತಂ ಕಮ್ಮಕಾರಣಂ ಕರೋನ್ತಿಯೇವ। **ಸಂವೇಸೇತ್ವಾತಿ** ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾಯ ಲೋಹಪಥವಿಯಾ ತಿಗಾವುತಂ

ಅತ್ತಭಾವಂ ನಿಪಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ। **ಕುಠಾರೀಹೀ**ತಿ ಮಹತೀಹಿ ಗೇಹಸ್ಸ ಏಕಪಕ್ಖಛದನಮತ್ತಾಹಿ ಕುಠಾರೀಹಿ ತಚ್ಛನ್ತಿ। ಲೋಹಿತಂ ನದೀ ಹುತ್ವಾ ಸನ್ದತಿ, ಲೋಹಪಥವಿತೋ ಜಾಲಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತಚ್ಛನ್ತಾ ಪನ ಸುತ್ತಾಹತಂ ಕರಿತ್ವಾ ದಾರೂ ವಿಯ ಅಟ್ಠಂಸಮ್ಪಿ ಛಳಂಸಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ। **ವಾಸೀಹೀ**ತಿ ಮಹಾಸುಪ್ಪಪಮಾಣಾಹಿ ವಾಸೀಹಿ। ತಾಹಿ ತಚ್ಛನ್ತಾ ತಚತೋ ಯಾವ ಅಟ್ಠೀನಿ ಸಣಿಕಂ ತಚ್ಛನ್ತಿ, ತಚ್ಛಿತಂ ತಚ್ಛಿತಂ ಪಟಿಪಾಕತಿಕಂ ಹೋತಿ। **ರಥೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ**ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಯುಗಯೋತ್ತಪಞ್ಚರಚಕ್ಕಕುಬ್ಬರಪಾಚನೇಹಿ ಸಬ್ಬತೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತೇ ರಥೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ। **ಮಹನ್ತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕೂಟಾಗಾರಪ್ಪಮಾಣಂ। **ಆರೋಪೇನ್ತೀ**ತಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತೇಹಿ ಅಯಮುಗ್ಗರೇಹಿ ಪೋಥೇನ್ತಾ ಆರೋಪೇನ್ತಿ। **ಸಕಿಮ್ಪಿ ಉದ್ಧ**ನ್ತಿ ಸುಪಕ್ಕುಥಿತಾಯ ಉಕ್ಖಲಿಯಾ ಪಕ್ಖಿತ್ತತಣ್ಡುಲಾ ವಿಯ ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚ ಗಚ್ಛತಿ।

ಭಾಗಸೋ ಮಿತೋತಿ ಭಾಗೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಠಪೇತ್ವಾ ವಿಭತ್ತೋ। **ಪರಿಯನ್ತೋ**ತಿ ಪರಿಕ್ಖಿತ್ತೋ। **ಅಯಸಾ**ತಿ ಉಪರಿ ಅಯಪಟ್ಟೇನ ಛಾದಿತೋ।

ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಸತಂ ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತೀತಿ ಏವಂ ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯಥಾ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಸತೇ ಠಾನೇ ಠತ್ವಾ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ಅಕ್ಖೀನಿ ಯಮಕಗೋಳಕಾ ವಿಯ ನಿಕ್ಖಮನ್ತಿ।

ನ ಸುಕರಾ ಅಕ್ಖಾನೇನ ಪಾಪುಣಿತುನ್ತಿ ನಿರಯೋ ನಾಮ ಏವಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖೋ ಏವಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖೋತಿ ವಸ್ಸಸತಂ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಂ ಕಥೇನ್ತೇನಾಪಿ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ನ ಸುಕರಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

೨೫೧. **ದನ್ತುಲ್ಲೇಹಕ**ನ್ತಿ ದನ್ತೇಹಿ ಉಲ್ಲೇಹಿತ್ವಾ, ಲುಞ್ಚಿತ್ವಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ರಸಾದೋ**ತಿ ರಸಗೇಧೇನ ಪರಿಭುತ್ತರಸೋ।

೨೫೨. **ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಖಾದಿಕಾ**ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಖಾದನಂ।

ದುಬ್ಬಣ್ಣೋತಿ ದುರೂಪೋ। **ದುದ್ದಸಿಕೋ**ತಿ ದಾರಕಾನಂ ಭಯಾಪನತ್ಥಂ ಕತಯಕ್ಖೋ ವಿಯ ದುದ್ದಸೋ। **ಓಕೋಟಿಮಕೋ**ತಿ ಲಕುಣ್ಡಕೋ ಪವಿಟ್ಠಗೀವೋ ಮಹೋದರೋ। **ಕಾಣೋ**ತಿ ಏಕಕ್ಖಿಕಾಣೋ ವಾ ಉಭಯಕ್ಖಿಕಾಣೋ ವಾ। **ಕುಣೀ**ತಿ ಏಕಹತ್ಥಕುಣೀ ವಾ ಉಭಯಹತ್ಥಕುಣೀ ವಾ। **ಪಕ್ಖಹತೋ**ತಿ ಪೀಠಸಪ್ಪೀ। **ಸೋ ಕಾಯೇನಾ**ತಿ ಇದಮಸ್ಸ ದುಕ್ಖಾನುಪಬನ್ಧದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಆರದ್ಧಂ।

ಕಲಿಗ್ಗಹೇನಾತಿ ಪರಾಜಯೇನ। **ಅಧಿಬನ್ಧಂ ನಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಬಹುಂ ಜಿತೋ ಸಬ್ಬಸಾಪತೇಯ್ಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ನಪ್ಪಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅತ್ತನಾಪಿ ಬನ್ಧಂ ನಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ಕೇವಲಾ ಪರಿಪೂರಾ ಬಾಲಭೂಮೀ**ತಿ ಬಾಲೋ ತೀಣಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತತ್ಥ ಪಕ್ಕಾವಸೇಸೇನ ಮನುಸ್ಸತ್ತಂ ಆಗತೋ ಪಞ್ಚಸು ನೀಚಕುಲೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಪುನ ತೀಣಿ ದುಚ್ಚರಿತಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ ಅಯಂ ಸಕಲಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಬಾಲಭೂಮಿ।

೨೫೩. **ಪಣ್ಡಿತಲಕ್ಖಣಾನೀ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಾನುಸಾರೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। **ಸುಚಿನ್ತಿತಚಿನ್ತೀ**ತಿಆದೀನಿ ಚೇತ್ಥ ಮನೋಸುಚರಿತಾದೀನಂ ವಸೇನ ಯೋಜೇತಬ್ಬಾನಿ।

ಚಕ್ಕರತನವಣ್ಣನಾ

೨೫೬. **ಸೀಸಂ ನ್ಹಾತಸ್ಸಾ**ತಿ ಸೀಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ಧೋದಕೇನ ನ್ಹಾತಸ್ಸ। **ಉಪೋಸಥಿಕಸ್ಸಾ**ತಿ ಸಮಾದಿನ್ನಉಪೋಸಥಙ್ಗಸ್ಸ। **ಉಪರಿಪಾಸಾದವರಗತಸ್ಸಾ**ತಿ ಪಾಸಾದವರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಗತಸ್ಸ ಸುಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದವರಸ್ಸ ಉಪರಿ ಮಹಾತಲೇ ಸಿರೀಗಬ್ಭಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸೀಲಾನಿ ಆವಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ। ತದಾ ಕಿರ ರಾಜಾ ಪಾತೋವ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಪುನಪಿ ಸೋಳಸಹಿ ಗನ್ಧೋದಕಘಟೇಹಿ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಕತಪಾತರಾಸೋ ಸುದ್ಧಂ ಉತ್ತರಾಸಙ್ಗಂ ಏಕಂಸಂ ಕತ್ವಾ

ಉಪರಿಪಾಸಾದಸ್ಸ ಸಿರೀಸಯನೇ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ಅತ್ತನೋ ದಾನಮಯಪುಞ್ಞಸಮುದಯಂ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ಅಯಂ ಸಬ್ಬಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ಧಮ್ಮತಾ ।

ತೇಸಂ ತಂ ಆವಜ್ಜನ್ತಾನಂಯೇವ ವುತ್ತಪ್ಪಕಾರಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಂ ಉತುಸಮುಟ್ಠಾನಂ ನೀಲಮಣಿಸಙ್ಘಾಟಸದಿಸಂ ಪಾಚೀನಸಮುದ್ದಜಲತಲಂ ಛಿನ್ದಮಾನಂ ವಿಯ ಆಕಾಸಂ ಅಲಙ್ಕುರುಮಾನಂ ವಿಯ ದಿಬ್ಬಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ। ತಯಿದಂ ದಿಬ್ಬಾನುಭಾವಯುತ್ತತ್ತಾ **ದಿಬ್ಬ**ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ। ಸಹಸ್ಸಂ ಅಸ್ಸ ಅರಾನನ್ತಿ **ಸಹಸ್ಸಾರಂ**। ಸಹ ನೇಮಿಯಾ ಸಹ ನಾಭಿಯಾ ಚಾತಿ **ಸನೇಮಿಕಂ ಸನಾಭಿಕಂ**। ಸಬ್ಬೇಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಪರಿಪೂರನ್ತಿ **ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ**।

ತತ್ಥ ಚಕ್ಕಞ್ಚ ತಂ ರತಿಜನನಟ್ಠೇನ ರತನಞ್ಚಾತಿ **ಚಕ್ಕರತನಂ**। ಯಾಯ ಪನ ತಂ ನಾಭಿಯಾ "ಸನಾಭಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಾ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಮಯಾ ಹೋತಿ। ಮಜ್ಝೇ ಪನಸ್ಸಾ ರಜತಮಯಾ ಪನಾಳಿ, ಯಾಯ ಸುದ್ಧಸಿನಿದ್ಧದನ್ತಪನ್ತಿಯಾ ಹಸಮಾನಂ ವಿಯ ವಿರೋಚತಿ। ಮಜ್ಝೇ ಛಿದ್ದೇನ ವಿಯ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲೇನ ಉಭೋಸುಪಿ ಬಾಹಿರನ್ತೇಸು ರಜತಪಟ್ಟೇನ ಕತಪರಿಕ್ಖೇಪೋ ಹೋತಿ। ತೇಸು ಪನಸ್ಸಾ ನಾಭಿಪನಾಳಿ ಪರಿಕ್ಖೇಪಪಟ್ಟೇಸು ಯುತ್ತಟ್ಠಾನೇ ಪರಿಚ್ಛೇದಲೇಖಾ ಸುವಿಭತ್ತಾವ ಹುತ್ವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಅಯಂ ತಾವಸ್ಸ ನಾಭಿಯಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ಯೇಹಿ ಪನ ತಂ ಅರೇಹಿ "ಸಹಸ್ಸಾರ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ತೇ ಸತ್ತರತನಮಯಾ ಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಯ ಪಭಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ಘಟಮಣಿಕಪರಿಚ್ಛೇದಲೇಖಾದೀನಿ ಸುವಿಭತ್ತಾನೇವ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಅರಾನಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ಯಾಯ ಪನ ತಂ ನೇಮಿಯಾ ಸಹ "ಸನೇಮಿಕ"ನ್ತಿ ವುತ್ತಂ, ಸಾ ಬಾಲಸೂರಿಯರಸ್ಮಿಕಲಾಪಸಿರಿಂ ಅವಹಸಮಾನಾ ವಿಯ ಸುರತ್ತಸುದ್ಧಸಿನಿದ್ಧಪವಾಳಮಯಾ ಹೋತಿ। ಸನ್ಧೀಸು ಪನಸ್ಸಾ ಸಞ್ಝಾರಾಗಸಸ್ಸಿರಿಕರತ್ತಜಮ್ಬೋನದಪಟ್ಟಾ ವಟ್ಟಪರಿಚ್ಛೇದಲೇಖಾ ಚ ಸುವಿಭತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ನೇಮಿಯಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ನೇಮಿಮಣ್ಡಲಪಿಟ್ಠಿಯಂ ಪನಸ್ಸ ದಸನ್ನಂ ದಸನ್ನಂ ಅರಾನಮನ್ತರೇ ಧಮನವಂಸೋ ವಿಯ ಅನ್ತೋಸುಸಿರೋ ಛಿದ್ದಮಣ್ಡಲಚಿತ್ತೋ ವಾತಗಾಹೀ ಪವಾಳದಣ್ಡೋ ಹೋತಿ, ಯಸ್ಸ ವಾತೇನ ಪಹರಿತಸ್ಸ ಸುಕುಸಲಸಮನ್ನಾಹತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕತೂರಿಯಸ್ಸ ವಿಯ ಸದ್ದೋ ವಗ್ಗು ಚ ರಜನೀಯೋ ಚ ಕಮನೀಯೋ ಚ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಖೋ ಪನ ಪವಾಳದಣ್ಡಸ್ಸ ಉಪರಿ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ, ಉಭೋಸು ಪಸ್ಸೇಸು ಸಮೋಸರಿತಕುಸುಮದಾಮಪನ್ತಿಯೋತಿ ಏವಂ ಸಮೋಸರಿತಕುಸುಮದಾಮಪನ್ತಿಸತದ್ವಯಪರಿವಾರೇನ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಸತಧಾರಿನಾ ಪವಾಳದಣ್ಡಸತೇನ ಸಮುಪಸೋಭಿತನೇಮಿಪರಿಕ್ಖೇಪಸ್ಸ ದ್ವಿನ್ನಮ್ಪಿ ನಾಭಿಪನಾಳೀನಂ ಅನ್ತೋ ದ್ವೇ ಸೀಹಮುಖಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ತಾಲಕ್ಖನ್ಧಪ್ಪಮಾಣಾ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಕಿರಣಕಲಾಪಸಸ್ಸಿರಿಕಾ ತರುಣರವಿಸಮಾನರತ್ತಕಮ್ಬಲಗೇಣ್ಡುಕಪರಿಯನ್ತಾ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಾಗತಿಸೋಭಂ ಅಭಿಭವಮಾನಾ ವಿಯ ದ್ವೇ ಮುತ್ತಕಲಾಪಾ ಓಲಮ್ಬನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ಚಕ್ಕರತನೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಕಾಸೇ ಸಮ್ಪರಿವತ್ತಮಾನೇಹಿ ತೀಣಿ ಚಕ್ಕಾನಿ ಏಕತೋ ಪರಿವತ್ತನ್ತಾನಿ ವಿಯ ಖಾಯನ್ತಿ। ಅಯಮಸ್ಸ ಸಬ್ಬಸೋ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರತಾ।

ತಂ ಪನೇತಂ ಏವಂ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪರಿಪೂರಂ ಪಕತಿಯಾ ಸಾಯಮಾಸಭತ್ತಂ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಘರದ್ವಾರೇ ಪಞ್ಞತ್ತಾಸನೇಸು ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪವತ್ತಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೇಸು ಮನುಸ್ಸೇಸು ವೀಥಿಚತುಕ್ಕಾದೀಸು ಕೀಳಮಾನೇ ದಾರಕಜನೇ ನಾತಿಉಚ್ಚೇನ ನಾತಿನೀಚೇನ ವನಸಣ್ಡಮತ್ಥಕಾಸನ್ನೇನ ಆಕಾಸಪ್ಪದೇಸೇನ ಉಪಸೋಭಯಮಾನಂ ವಿಯ ರುಕ್ಖಸಾಖಗ್ಗಾನಿ, ದ್ವಾದಸಯೋಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸುಯ್ಯಮಾನೇನ ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಸತ್ತಾನಂ ಸೋತಾನಿ ಓಧಾಪಯಮಾನಂ ಯೋಜನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಾನಪ್ಪಭಾಸಮುದಯಸಮುಜ್ಜಲೇನ ವಣ್ಣೇನ ನಯನಾನಿ ಸಮಾಕಡ್ಢನ್ತಂ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಂ ಉಗ್ಘೋಸಯನ್ತಂ ವಿಯ ರಾಜಧಾನಿಅಭಿಮುಖಂ ಆಗಚ್ಛತಿ।

ಅಥ ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಸದ್ದಸ್ಸವನೇನೇವ “ಕುತೋ ನು ಖೋ, ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಅಯಂ ಸದ್ದೋ”ತಿ ಆವಜ್ಜಿತಹದಯಾನಂ ಪುರತ್ಥಿಮದಿಸಂ ಓಲೋಕಯಮಾನಾನಂ ತೇಸಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಅಞ್ಞತರೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಏವಮಾಹ - “ಪಸ್ಸ ಭೋ ಅಚ್ಛರಿಯಂ, ಅಯಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ಪುಬ್ಬೇ ಏಕೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಅಜ್ಜ ಪನ ಅತ್ತದುತಿಯೋ ಉಗ್ಗತೋ, ಏತಞ್ಹಿ ರಾಜಹಂಸಮಿಥುನಂ ವಿಯ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಮಿಥುನಂ ಪುಬ್ಬಾಪರಿಯೇನ ಗಗನತಲಂ ಅಭಿಲಙ್ಘತೀ”ತಿ। ತಮಞ್ಞೋ ಆಹ - “ಕಿಂ ಕಥೇಸಿ ಸಮ್ಮ ಕಹಂ ನಾಮ ತಯಾ ದ್ವೇ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಾ ಏಕತೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛನ್ತಾ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬಾ, ನನು ಏಸ ತಪನೀಯರಂಸಿಧಾರೋ ಪಿಞ್ಛಿಕಕಿರಣೋ ದಿವಾಕರೋ ಉಗ್ಗತೋ”ತಿ। ತಮಞ್ಞೋ ಸಿತಂ ಕತ್ವಾ ಏವಮಾಹ - “ಕಿಂ ಉಮ್ಮತ್ತೋಸಿ, ನನು ಖೋ ಇದಾನಿಮೇವ ದಿವಾಕರೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ, ಸೋ ಕಥಂ ಇಮಂ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಂ ಅನುಬನ್ಧಮಾನೋ ಉಗ್ಗಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ, ಅದ್ಧಾ ಪನೇತಂ ಅನೇಕರತನಪ್ಪಭಾಸಮುಜ್ಜಲಂ ಏಕಸ್ಸ ಪುಞ್ಞವತೋ ವಿಮಾನಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ತೇ ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅಪಸಾದಯನ್ತಾ ಅಞ್ಞೇ ಏವಮಾಹಂಸು - “ಕಿಂ ಬಹುಂ ವಿಪ್ಪಲಪಥ, ನೇವೇಸ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ, ನ ಸೂರಿಯೋ ನ ದೇವವಿಮಾನಂ। ನ ಹೇತೇಸಂ ಏವರೂಪಾ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿ ಅತ್ಥಿ, ಚಕ್ಕರತನೇನ ಪನೇತೇನ ಭವಿತಬ್ಬ”ನ್ತಿ।

ಏವಂ ಪವತ್ತಸಲ್ಲಾಪಸ್ಸೇವ ತಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಚನ್ದಮಣ್ಡಲಂ ಓಹಾಯ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅಭಿಮುಖಂ ಹೋತಿ। ತತೋ ತೇಹಿ “ಕಸ್ಸ ನು ಖೋ ಇದಂ ನಿಬ್ಬತ್ತ”ನ್ತಿ ವುತ್ತೇ ಭವನ್ತಿ ವತ್ತಾರೋ - “ನ ಕಸ್ಸಚಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ, ನನು ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಪೂರಿತಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತೋ, ತಸ್ಸೇತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತ”ನ್ತಿ। ಅಥ ಸೋ ಚ ಮಹಾಜನೋ, ಯೋ ಚ ಅಞ್ಞೋ ಪಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬೋ ಚಕ್ಕರತನಮೇವ ಅನುಗಚ್ಛತಿ। ತಮ್ಪಿ ಚಕ್ಕರತನಂ ರಞ್ಞೋಯೇವ ಅತ್ಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಭಾವಂ ಞಾಪೇತುಕಾಮಂ ವಿಯ ಸತ್ತಕ್ಖತ್ತುಂ ಪಾಕಾರಮತ್ಥಕೇನೇವ ನಗರಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಅನ್ತೇಪುರಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ ಕತ್ವಾ ಅನ್ತೇಪುರಸ್ಸ ಉತ್ತರಸೀಹಪಞ್ಜರಆಸನ್ನೇ ಠಾನೇ ಯಥಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಸುಖೇನ ಸಕ್ಕಾ ಹೋತಿ ಪೂಜೇತುಂ, ಏವಂ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಏವಂ ಠಿತಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ವಾತಪಾನಚ್ಛಿದ್ದಾದೀಹಿ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಾನಾವಿರಾಗರತನಪ್ಪಭಾಸಮುಜ್ಜಲಂ ಅನ್ತೋ ಪಾಸಾದಂ ಅಲಙ್ಕುರುಮಾನಂ ಪಭಾಸಮೂಹಂ ದಿಸ್ವಾ ದಸ್ಸನತ್ಥಾಯ ಸಞ್ಜಾತಾಭಿಲಾಸೋ ರಾಜಾ ಹೋತಿ। ಪರಿಜನೋಪಿಸ್ಸ ಪಿಯವಚನಪಾಭತೇನ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಮತ್ಥಂ ನಿವೇದೇತಿ। ಅಥ ರಾಜಾ ಬಲವಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಫುಟಸರೀರೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಮೋಚೇತ್ವಾ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ ಸೀಹಪಞ್ಜರಸಮೀಪಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ದಿಸ್ವಾ “ಸುತಂ ಖೋ ಪನ ಮೇತ”ನ್ತಿಆದಿಕಂ ಚಿನ್ತನಂ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - “ದಿಸ್ವಾನ ರಞ್ಞೋ ಖತ್ತಿಯಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಅಸ್ಸಂ ನು ಖೋ ಅಹಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ”ತಿ। ತತ್ಥ **ಸೋ ಹೋತಿ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ**ತಿ ಕಿತ್ತಾವತಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಹೋತಿ? ಏಕಙ್ಗುಲದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಚಕ್ಕರತನೇ ಆಕಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪವತ್ತೇ।

ಇದಾನಿ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತಾಪನತ್ಥಂ ಯಂ ಕಾತಬ್ಬಂ ತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ**ತಿ ನಿಸಿನ್ನಾಸನತೋ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನಸಮೀಪಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ। **ಭಿಙ್ಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ**ತಿ ಹತ್ಥಿಸೋಣ್ಡಸದಿಸಪನಾಳಿಂ ಸುವಣ್ಣಭಿಙ್ಕಾರಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಾಮಹತ್ಥೇನ ಉದಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ। ಪವತ್ತತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನಂ, ಅಭಿವಿಜಿನಾತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನನ್ತಿ। **ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಚಕ್ಕವತ್ತೀನಞ್ಹಿ ಉದಕೇನ ಅಭಿಸಿಞ್ಚಿತ್ವಾ “ಅಭಿವಿಜಾನಾತು ಭವಂ ಚಕ್ಕರತನ”ನ್ತಿ ವಚನಸಮನನ್ತರಮೇವ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪವತ್ತತಿ, ಯಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಸಮಕಾಲಮೇವ ಸೋ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ನಾಮ ಹೋತಿ।

ಪವತ್ತೇ ಪನ ಚಕ್ಕರತನೇ ತಂ ಅನುಬನ್ಧಮಾನೋವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಯಾನವರಂ ಆರುಯ್ಹ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗಚ್ಛತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಛತ್ತಚಾಮರಾದಿಹತ್ಥೋ ಪರಿಜನೋ ಚೇವ ಅನ್ತೇಪುರಜನೋ ಚ। ತತೋ ನಾನಪ್ಪಕಾರಕಞ್ಚುಕಕವಚಾದಿಸನ್ನಾಹವಿಭೂಸಿತೇನ ವಿವಿಧಾಹರಣಪ್ಪಭಾಸಮುಜ್ಜಲಿತೇನ ಸಮುಸ್ಸಿತದ್ಧಜಪಟಾಕಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇನ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಬಲಕಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪರಾಜಸೇನಾಪತಿ ಪಭೂತಯೋಪಿ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಮೇವ ಪರಿವಾರೇನ್ತಿ। ರಾಜಯುತ್ತಾ ಪನ ಜನಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ನಗರವೀಥೀಸು ಭೇರಿಯೋ ಚರಾಪೇನ್ತಿ “ತಾತಾ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕರತನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಭವಾನುರೂಪೇನ ಮಣ್ಡಿತಪ್ಪಸಾಧಿತಾ ಸನ್ನಿಪತಥಾ”ತಿ। ಮಹಾಜನೋ ಪನ ಪಕತಿಯಾ

ಚಕ್ಕರತನಸದ್ದೇನೇವ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಪಹಾಯ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದೀನಿ ಆದಾಯ ಸನ್ನಿಪತಿತೋವ, ಸೋಪಿ ಸಬ್ಬೋ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಮೇವ ಪರಿವಾರೇತಿ। ಯಸ್ಸ ಯಸ್ಸ ಹಿ ರಞ್ಞಾ ಸದ್ಧಿಂ ಗನ್ತುಕಾಮತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಸೋ ಸೋ ಆಕಾಸಗತೋವ ಹೋತಿ। ಏವಂ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯಾಮವಿತ್ಥಾರಾ ಪರಿಸಾ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಏಕಪುರಿಸೋಪಿ ಛಿನ್ನಭಿನ್ನಸರೀರೋ ವಾ ಕಿಲಿಟ್ಠವತ್ಥೋ ವಾ ನತ್ಥಿ। ಸುಚಿಪರಿವಾರೋ ಹಿ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ। ಚಕ್ಕವತ್ತಿಪರಿಸಾ ನಾಮ ವಿಜ್ಜಾಧರಪರಿಸಾ ವಿಯ ಆಕಾಸೇ ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿತಲೇ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣರತನಸದಿಸಾ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಅನ್ವದೇವ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯಾ"ತಿ।

ತಮ್ಪಿ ಚಕ್ಕರತನಂ ರುಕ್ಖಗ್ಗಾನಂ ಉಪರೂಪರಿ ನಾತಿಉಚ್ಚೇನ ಗಗನಪದೇಸೇನ ಪವತ್ತತಿ, ಯಥಾ ರುಕ್ಖಾನಂ ಪುಪ್ಫಫಲಪಲ್ಲವೇಹಿ ಅತ್ಥಿಕಾ ತಾನಿ ಸುಖೇನ ಗಹೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ, ಭೂಮಿಯಂ ಠಿತಾ "ಏಸ ರಾಜಾ, ಏಸ ಉಪರಾಜಾ, ಏಸ ಸೇನಾಪತೀ"ತಿ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಿ। ಠಾನಾದೀಸುಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ಯೋ ಯೇನ ಇಚ್ಛತಿ, ಸೋ ತೇನೇವ ಗಚ್ಛತಿ। ಚಿತ್ತಕಮ್ಮಾದಿಸಿಪ್ಪಪಸುತಾ ಚೇತ್ಥ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚಂ ಕರೋನ್ತಾಯೇವ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಥೇವ ಹಿ ಭೂಮಿಯಂ, ತಥಾ ನೇಸಂ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಆಕಾಸೇ ಇಜ್ಝನ್ತಿ। ಏವಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಪರಿಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ವಾಮಪಸ್ಸೇನ ಸಿನೇರುಂ ಪಹಾಯ ಸಮುದ್ದಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇನ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಂ ಗಚ್ಛತಿ।

ತತ್ಥ ಯೋ ವಿನಿಬ್ಬೇಧೇನ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಛತ್ತಿಂಸಯೋಜನಪರಿಸಾಯ ಸನ್ನಿವೇಸಕ್ಖಮೋ ಸುಲಭಾಹಾರೂಪಕರಣೋ ಛಾಯೂದಕಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಚಿಸಮತಲೋ ರಮಣೀಯೋ ಭೂಮಿಭಾಗೋ, ತಸ್ಸ ಉಪರಿಭಾಗೇ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಆಕಾಸೇ ಅಕ್ಖಾಹತಂ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ಅಥ ತೇನ ಸಞ್ಞಾಣೇನ ಸೋ ಮಹಾಜನೋ ಓತರಿತ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿ ನ್ಹಾನಭೋಜನಾದೀನಿ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನಿ ಕರೋನ್ತೋ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ತೇನ ವುತ್ತಂ "ಯಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪದೇಸೇ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ತತ್ಥ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ವಾಸಂ ಉಪೇತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚತುರಙ್ಗಿನಿಯಾ ಸೇನಾಯಾ"ತಿ।

ಏವಂ ವಾಸಂ ಉಪಗತೇ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಮ್ಹಿ ಯೇ ತತ್ಥ ರಾಜಾನೋ, ತೇ "ಪರಚಕ್ಕಂ ಆಗತ"ನ್ತಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ನ ಬಲಕಾಯಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ ಯುದ್ಧಸಜ್ಜಾ ಹೋನ್ತಿ। ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಉಪ್ಪತ್ತಿಸಮನನ್ತರಮೇವ ನತ್ಥಿ ಸೋ ಸತ್ತೋ ನಾಮ, ಯೋ ಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಸಞ್ಞಾಯ ರಾಜಾನಂ ಆರಬ್ಭ ಆವುಧಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತುಂ ವಿಸಹೇಯ್ಯ। ಅಯಮನುಭಾವೋ ಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ।

> ಚಕ್ಕಾನುಭಾವೇನ ಹಿ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ,
> ಅರೀ ಅಸೇಸಾ ದಮಥಂ ಉಪೇನ್ತಿ।
> ಅರಿನ್ದಮಂ ನಾಮ ನರಾಧಿಪಸ್ಸ,
> ತೇನೇವ ತಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಸ್ಸ ಚಕ್ಕಂ॥

ತಸ್ಮಾ ಸಬ್ಬೇಪಿ ತೇ ರಾಜಾನೋ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಸಿರಿವಿಭವಾನುರೂಪಂ ಪಾಭತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ರಾಜಾನಂ ಉಪಗಮ್ಮ ಓನತಸಿರಾ ಅತ್ತನೋ ಮೋಳಿಯಮಣಿಪ್ಪಭಾಭಿಸೇಕೇನಸ್ಸ ಪಾದಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತೋ "ಏಹಿ ಖೋ ಮಹಾರಾಜಾ"ತಿಆದೀಹಿ ವಚನೇಹಿ ತಸ್ಸ ಕಿಙ್ಕಾರಪ್ಪಟಿಸ್ಸಾವಿತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ... ಪೇ॰... ಅನುಸಾಸ ಮಹಾರಾಜಾತಿ**।

ತತ್ಥ **ಸ್ವಾಗತ**ನ್ತಿ ಸುಆಗಮನಂ। ಏಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಆಗತೇ ಸೋಚನ್ತಿ, ಗತೇ ನನ್ದನ್ತಿ। ಏಕಸ್ಮಿಂ ಆಗತೇ ನನ್ದನ್ತಿ, ಗತೇ ಸೋಚನ್ತಿ। ತಾದಿಸೋ ತ್ವಂ ಆಗತನನ್ದನೋ ಗಮನಸೋಚನೋ, ತಸ್ಮಾ ತವ ಆಗಮನಂ ಸುಆಗಮನನ್ತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಏವಂ ವುತ್ತೇ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ನಾಪಿ "ಏತ್ತಕಂ ನಾಮ ಮೇ ಅನುವಸ್ಸಂ ಬಲಿಂ ಉಪಕಪ್ಪೇಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ನಾಪಿ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಭೋಗಂ ಅಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ದೇತಿ। ಅತ್ತನೋ ಪನ ಧಮ್ಮರಾಜಭಾವಸ್ಸ ಅನುರೂಪಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾದೀನಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಪೇಮನೀಯೇನ

ಮಞ್ಜುನಾ ಸರೇನ “ಪಸ್ಸಥ ತಾತಾ, ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ನಾಮೇಸ ಆಸೇವಿತೋ ಭಾವಿತೋ ಬಹುಲೀಕತೋ ನಿರಯಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಹೋತೀ”ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತ್ವಾ “ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ”ತಿಆದಿಕಂ ಓವಾದಂ ದೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಏವಮಾಹ ಪಾಣೋ ನ ಹನ್ತಬ್ಬೋ…ಪೇ॰… ಯಥಾಭುತ್ತಞ್ಚ ಭುಞ್ಜಥಾ**ತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಸಬ್ಬೇಪಿ ರಞ್ಞೋ ಇಮಂ ಓವಾದಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀತಿ। ಬುದ್ಧಸ್ಸಪಿ ತಾವ ಸಬ್ಬೇ ನ ಗಣ್ಹನ್ತಿ, ರಞ್ಞೋ ಕಿಂ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಯೇ ಪಣ್ಡಿತಾ ವಿಭಾವಿನೋ, ತೇ ಗಣ್ಹನ್ತಿ। ಸಬ್ಬೇ ಪನ ಅನುಯನ್ತಾ ಭವನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ “ಯೇ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ”ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಅಥ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಏವಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹವಾಸೀನಂ ಓವಾದೇ ದಿನ್ನೇ ಕತಪಾತರಾಸೇ ಚಕ್ಕವತ್ತೀಬಲೇನ ವೇಹಾಸಂ ಅಬ್ಭುಗ್ಗನ್ತ್ವಾ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹತಿ। ಯಥಾ ಯಥಾ ಚ ತಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹತಿ, ತಥಾ ತಥಾ ಅಗದಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ ಸಂಖಿತ್ತಫಣೋ ನಾಗರಾಜಾ ವಿಯ ಸಂಖಿತ್ತಊಮಿವಿಪ್ಫಾರಂ ಹುತ್ವಾ ಓಗಚ್ಛಮಾನಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಸಲಿಲಂ ಯೋಜನಮತ್ತಂ ಓಗನ್ತ್ವಾ ಅನ್ತೋಸಮುದ್ದೇ ವೇಳುರಿಯಭಿತ್ತಿ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ। ತಙ್ಖಣಞ್ಞೇವ ಚ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ಪುಞ್ಞಸಿರಿಂ ದಟ್ಠುಕಾಮಾನಿ ವಿಯ ಮಹಾಸಮುದ್ದತಲೇ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಾನಿ ನಾನಾರತನಾನಿ ತತೋ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪದೇಸಂ ಪೂರಯನ್ತಿ। ಅಥ ಸಾ ರಾಜಪರಿಸಾ ತಂ ನಾನಾರತನಪರಿಪೂರಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದತಲಂ ದಿಸ್ವಾ ಯಥಾರುಚಿ ಉಚ್ಛಙ್ಗಾದೀಹಿ ಆದಿಯತಿ, ಯಥಾರುಚಿ ಆದಿನ್ನರತನಾಯ ಪನ ಪರಿಸಾಯ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಟಿನಿವತ್ತತಿ। ಪಟಿನಿವತ್ತಮಾನೇ ಚ ತಸ್ಮಿಂ ಪರಿಸಾ ಅಗ್ಗತೋ ಹೋತಿ, ಮಜ್ಝೇ ರಾಜಾ, ಅನ್ತೇ ಚಕ್ಕರತನಂ। ತಮ್ಪಿ ಜಲನಿಧಿಜಲಂ ಪಲೋಭಿಯಮಾನಮಿವ ಚಕ್ಕರತನಸಿರಿಯಾ, ಅಸಹಮಾನಮಿವ ಚ ತೇನ ವಿಯೋಗಂ, ನೇಮಿಮಣ್ಡಲಪರಿಯನ್ತಂ ಅಭಿಹನನ್ತಂ ನಿರನ್ತರಮೇವ ಉಪಗಚ್ಛತಿ।

೧೫೭. ಏವಂ ರಾಜಾ ಚಕ್ಕವತ್ತೀ ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಪುಬ್ಬವಿದೇಹಂ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಂ ವಿಜೇತುಕಾಮೋ ಚಕ್ಕರತನದೇಸಿತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಾಭಿಮುಖೋ ಗಚ್ಛತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಅಥ ಖೋ ತಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಚಕ್ಕರತನಂ ಪುರತ್ಥಿಮಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಿಸಂ ಪವತ್ತತೀ**ತಿ। ಏವಂ ಪವತ್ತಮಾನಸ್ಸ ಪನ ತಸ್ಸ ಪವತ್ತನವಿಧಾನಂ ಸೇನಾಸನ್ನಿವೇಸೋ ಪಟಿರಾಜಗಮನಂ ತೇಸಂ ಅನುಸಾಸನಿಪ್ಪದಾನಂ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹನಂ ಸಮುದ್ದಸಲಿಲಸ್ಸ ಓಗಚ್ಛನಂ ರತನಾದಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಪನ ತಂ ದಸಸಹಸ್ಸಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಜಮ್ಬುದೀಪಂ ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದತೋಪಿ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಸತ್ತಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಅಪರಗೋಯಾನಂ ವಿಜೇತುಂ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ತಥೇವ ಅಭಿವಿಜಿನಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಸಮುದ್ದತೋಪಿ ಪಚ್ಚುತ್ತರಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಯೋಜನಸಹಸ್ಸಪ್ಪಮಾಣಂ ಉತ್ತರಕುರುಂ ವಿಜೇತುಂ ತಥೇವ ಗನ್ತ್ವಾ ತಮ್ಪಿ ಸಮುದ್ದಪರಿಯನ್ತಂ ತಥೇವ ಅಭಿವಿಜಿಯ ಉತ್ತರಸಮುದ್ದತೋಪಿ ಪಚ್ಚುತ್ತರತಿ।

ಏತ್ತಾವತಾ ರಞ್ಞಾ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನಾ ಚಾತುರನ್ತಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಆಧಿಪಚ್ಚಂ ಅಧಿಗತಂ ಹೋತಿ। ಸೋ ಏವಂ ವಿಜಿತವಿಜಯೋ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಸಪರಿಸೋ ಉದ್ಧಂ ಗಗನತಲಂ ಅಭಿಲಙ್ಘಿತ್ವಾ ಸುವಿಕಸಿತಪದುಮುಪ್ಪಲಪುಣ್ಡರೀಕವನವಿಚಿತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಜಾತಸ್ಸರೇ ವಿಯ ಪಞ್ಚಸತಪಞ್ಚಸತಪರಿತ್ತದೀಪಪರಿವಾರೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಹಾದೀಪೇ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ ಚಕ್ಕರತನದೇಸಿತೇನೇವ ಮಗ್ಗೇನ ಯಥಾನುಕ್ಕಮಂ ಅತ್ತನೋ ರಾಜಧಾನಿಮೇವ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। ಅಥ ತಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಅನ್ತೇಪುರದ್ವಾರಂ ಸೋಭಯಮಾನಂ ವಿಯ ಹುತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಏವಂ ಪತಿಟ್ಠಿತೇ ಪನ ತಸ್ಮಿಂ ಚಕ್ಕರತನೇ ರಾಜನ್ತೇಪುರೇ ಉಕ್ಕಾಹಿ ವಾ ದೀಪಿಕಾಹಿ ವಾ ಕಿಞ್ಚಿ ಕರಣೀಯಂ ನ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಕರತನೋಭಾಸೋಯೇವ ರತ್ತಿಂ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮತಿ। ಯೇ ಚ ಪನ ರತ್ತಿಂ ಅನ್ಧಕಾರತ್ಥಿಕಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಅನ್ಧಕಾರಮೇವ ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ದಕ್ಖಿಣಸಮುದ್ದಂ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಏವರೂಪಂ ಚಕ್ಕರತನಂ ಪಾತುಭವತೀ**ತಿ।

ಹತ್ಥಿರತನವಣ್ಣನಾ

೨೪೮. ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಚಕ್ಕರತನಸ್ಸ ಪನಸ್ಸ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಅಮಚ್ಚಾ ಪಕತಿಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಂ ಸುಚಿಭೂಮಿಭಾಗಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಹರಿಚನ್ದನಾದೀಹಿ ಸುರಭಿಗನ್ಧೇಹಿ ಉಪಲಿಮ್ಪಾಪೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ವಿಚಿತ್ತವಣ್ಣಸುರಭಿಕುಸುಮಸಮಾಕಿಣ್ಣಂ ಉಪರಿ ಸುವಣ್ಣತಾರಕಾನಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಸಮೋಸರಿತಮನುಞ್ಞ-ಕುಸುಮದಾಮಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತವಿತಾನಂ ದೇವವಿಮಾನಂ ವಿಯ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ "ಏವರೂಪಸ್ಸ ನಾಮ ದೇವ ಹತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಆಗಮನಂ ಚಿನ್ತೇಥಾ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸೋ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ತಂ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ನಿಸೀದತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಚೋದಿತೋ ಛದ್ದನ್ತಕುಲಾ ವಾ ಉಪೋಸಥಕುಲಾ ವಾ ತಂ ಸಕ್ಕಾರವಿಸೇಸಂ ಅನುಭವಿತುಕಾಮೋ ತರುಣರವಿಮಣ್ಡಲಾಭಿರತ್ತಚರಣ-ಗೀವಮುಖಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತವಿಸುದ್ಧಸೇತಸರೀರೋ ಸತ್ತಪ್ಪತಿಟ್ಠೋ ಸುಸಣ್ಠಿತಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಸನ್ನಿವೇಸೋ ವಿಕಸಿತರತ್ತ-ಪದುಮಚಾರುಪೋಕ್ಖರೋ ಇದ್ಧಿಮಾ ಯೋಗೀ ವಿಯ ವೇಹಾಸಂ ಗಮನಸಮತ್ಥೋ ಮನೋಸಿಲಾಚುಣ್ಣರಞ್ಜಿತಪರಿಯನ್ತೋ ವಿಯ ರಜತಪಬ್ಬತೋ ಹತ್ಥಿಸೇಟ್ಠೋ ತಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಸೋ ಛದ್ದನ್ತಕುಲಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಬ್ಬಕನಿಟ್ಠೋ ಆಗಚ್ಛತಿ, ಉಪೋಸಥಕುಲಾ ಸಬ್ಬಜೇಟ್ಠೋ। ಪಾಳಿಯಂ ಪನ "ಉಪೋಸಥೋ ನಾಗರಾಜಾ" ಇಚ್ಚೇವ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಸ್ವಾಯಂ ಪೂರಿತಚಕ್ಕವತ್ತಿವತ್ತಾನಂ ಚಕ್ಕವತ್ತೀನಂ ಸುತ್ತೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಚಿನ್ತಯನ್ತಾನಂ ಆಗಚ್ಛತಿ, ನ ಇತರೇಸಂ। ಸಯಮೇವ ಪಕತಿಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ತಿಟ್ಠತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ನಾಗರಾಜಾತಿ**।

ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಂ ಪನ ತಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ದಿಸ್ವಾ ಹತ್ಥಿಗೋಪಕಾದಯೋ ಹಟ್ಠತುಟ್ಠಾ ವೇಗೇನ ಗನ್ತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇನ್ತಿ। ರಾಜಾ ತುರಿತತುರಿತಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ "ಭದ್ದಕಂ ವತ ಭೋ ಹತ್ಥಿಯಾನಂ, ಸಚೇ ದಮಥಂ ಉಪೇಯ್ಯಾ"ತಿ ಚಿನ್ತಯನ್ತೋ ಹತ್ಥಂ ಪಸಾರೇತಿ। ಅಥ ಸೋ ಘರಧೇನುವಚ್ಛಕೋ ವಿಯ ಕಣ್ಣೇ ಓಲಮ್ಬೇತ್ವಾ ಸೂರತಭಾವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ರಾಜಾ ತಂ ಅಭಿರುಹಿತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಪರಿಜನಾ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಞತ್ವಾ ತಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಸೋವಣ್ಣದ್ಧಜಂ ಸೋವಣ್ಣಾಲಙ್ಕಾರಂ ಹೇಮಜಾಲಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಕತ್ವಾ ಉಪನೇನ್ತಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಅನಿಸೀದಾಪೇತ್ವಾವ ಸತ್ತರತನಮಯಾಯ ನಿಸ್ಸೇಣಿಯಾ ಅಭಿರುಯ್ಹ ಆಕಾಸಂ ಗಮನನಿನ್ನಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ತಸ್ಸ ಸಹ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದೇನೇವ ಸೋ ಹತ್ಥಿರಾಜಾ ರಾಜಹಂಸೋ ವಿಯ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿಪ್ಪಭಾಜಾಲನೀಲಗಗನತಲಂ ಅಭಿಲಙ್ಘತಿ, ತತೋ ಚಕ್ಕಚಾರಿಕಾಯ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಸಕಲರಾಜಪರಿಸಾ। ಇತಿ ಸಪರಿಸೋ ರಾಜಾ ಅನ್ತೋಪಾತರಾಸೇಯೇವ ಸಕಲಪಥವಿಂ ಅನುಸಂಯಾಯಿತ್ವಾ ರಾಜಧಾನಿಂ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ, ಏವಂ ಮಹಿದ್ಧಿಕಂ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ **ಹತ್ಥಿರತನಂ** ಹೋತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ದಿಸ್ವಾನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ... ಪೇ॰... ಏವರೂಪಂ ಹತ್ಥಿರತನಂ ಪಾತುಭವತೀತಿ**।

ಅಸ್ಸರತನವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಹತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಪರಿಸಾ ಪಕತಿಮಙ್ಗಲಅಸ್ಸಟ್ಠಾನಂ ಸುಚಿಸಮತಲಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಚ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ರಞ್ಞೋ ತಸ್ಸ ಆಗಮನಚಿನ್ತನತ್ಥಂ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಜನೇನ್ತಿ। ಸೋ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಕತದಾನಸಕ್ಕಾರೋ ಸಮಾದಿನ್ನಸೀಲೋವ ಪಾಸಾದತಲೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪುಞ್ಞಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಸಮನುಸ್ಸರತಿ, ಅಥಸ್ಸ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಚೋದಿತೋ ಸಿನ್ಧವಕುಲತೋ ವಿಜ್ಜುಲ್ಲತಾವಿನದ್ಧಸರದಕಾಲಸೇತವಲಾಹಕರಾಸಿಸಸ್ಸಿರಿಕೋ ರತ್ತಪಾದೋ ರತ್ತತುಣ್ಡೋ ಚನ್ದಪ್ಪಭಾಪುಞ್ಜಸದಿಸಸುದ್ಧಸಿನಿದ್ಧಘನಸಙ್ಘಾತಸರೀರೋ ಕಾಕಗೀವಾ ವಿಯ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿ ವಿಯ ಚ ಕಾಳವಣ್ಣೇನ ಸೀಸೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಕಾಳಸೀಸೋ** ಸುಟ್ಠು ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಠಪಿತೇಹಿ ವಿಯ ಮುಞ್ಜಸದಿಸೇಹಿ ಸಣ್ಹವಟ್ಟಉಜುಗತಿಗತೇಹಿ ಕೇಸೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ **ಮುಞ್ಜಕೇಸೋ ವೇಹಾಸಙ್ಗಮೋ** ವಲಾಹಕೋ ನಾಮ ಅಸ್ಸರಾಜಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬಂ ಹತ್ಥಿರತನೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಂ। ಏವರೂಪಂ **ಅಸ್ಸರತನಂ** ಸನ್ಧಾಯ ಭಗವಾ **ಪುನ ಚಪರನ್ತಿ**ಆದಿಮಾಹ।

ಮಣಿರತನವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಅಸ್ಸರತನಸ್ಸ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಚತುಹತ್ಥಾಯಾಮಂ ಸಕಟನಾಭಿಸಮಪ್ಪಮಾಣಂ ಉಭೋಸು ಅನ್ತೇಸು ಕಣ್ಣಿಕಪರಿಯನ್ತತೋ ವಿನಿಗ್ಗತಸುಪರಿಸುದ್ಧಮುತ್ತಾಕಲಾಪೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಞ್ಚನಪದುಮೇಹಿ ಅಲಙ್ಕತಂ ಚತುರಾಸೀತಿಮಣಿಸಹಸ್ಸಪರಿವಾರಂ ತಾರಾಗಣಪರಿವುತಸ್ಸ ಪುಣ್ಣಚನ್ದಸ್ಸ ಸಿರಿಂ ಪಟಿಪ್ಫರಮಾನಂ ವಿಯ ವೇಪುಲ್ಲಪಬ್ಬತತೋ **ಮಣಿರತನಂ** ಆಗಚ್ಛತಿ। ತಸ್ಸೇವಂ ಆಗತಸ್ಸ ಮುತ್ತಾಜಾಲಕೇ ಠಪೇತ್ವಾ ವೇಳುಪರಮ್ಪರಾಯ ಸಟ್ಠಿಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಆಕಾಸಂ ಆರೋಪಿತಸ್ಸ ರತ್ತಿಭಾಗೇ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಪ್ಪಮಾಣಂ ಓಕಾಸಂ ಆಭಾ ಫರತಿ, ಯಾಯ ಸಬ್ಬೋ ಸೋ ಓಕಾಸೋ ಅರುಣುಗ್ಗಮನವೇಲಾ ವಿಯ ಸಞ್ಜಾತಾಲೋಕೋ ಹೋತಿ। ತತೋ ಕಸ್ಸಕಾ ಕಸಿಕಮ್ಮಂ, ವಾಣಿಜಾ ಆಪಣುಗ್ಘಾಟನಂ , ತೇ ತೇ ಚ ಸಿಪ್ಪಿನೋ ತಂ ತಂ ಕಮ್ಮನ್ತಂ ಪಯೋಜೇನ್ತಿ ದಿವಾತಿ ಮಞ್ಞಮಾನಾ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ...ಪೇ॰... ಮಣಿರತನಂ ಪಾತುಭವತೀ**ತಿ।

ಇತ್ಥಿರತನವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಮಣಿರತನಸ್ಸ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ವಿಸಯಸುಖವಿಸೇಸಕಾರಣಂ **ಇತ್ಥಿರತನಂ** ಪಾತುಭವತಿ। ಮದ್ದರಾಜಕುಲತೋ ವಾ ಹಿಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಂ ಆನೇನ್ತಿ, ಉತ್ತರಕುರುತೋ ವಾ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವೇನ ಸಯಂ ಆಗಚ್ಛತಿ। ಅವಸೇಸಾ ಪನಸ್ಸಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ "ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಪಾತುಭವತಿ ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಪಾಳಿಯಂಯೇವ ಆಗತಾ।

ತತ್ಥ ಸಣ್ಠಾನಪಾರಿಪೂರಿಯಾ ಅಧಿಕಂ ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಅಭಿರೂಪಾ**। ದಿಸ್ಸಮಾನಾ ಚ ಚಕ್ಖೂನಿ ಪೀಣಯತಿ, ತಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಚ್ಚವಿಕ್ಖೇಪಂ ಹಿತ್ವಾಪಿ ದಟ್ಠಬ್ಬಾತಿ **ದಸ್ಸನೀಯಾ**। ದಿಸ್ಸಮಾನಾ ಚ ಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದೇತೀತಿ **ಪಾಸಾದಿಕಾ**। **ಪರಮಾಯಾ**ತಿ ಏವಂ ಪಸಾದಾವಹತ್ತಾ ಉತ್ತಮಾಯ। **ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯಾ**ತಿ ವಣ್ಣಸುನ್ದರತಾಯ। **ಸಮನ್ನಾಗತಾ**ತಿ ಉಪೇತಾ। **ಅಭಿರೂಪಾ** ವಾ ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿದೀಘಾ ನಾತಿರಸ್ಸಾ, **ದಸ್ಸನೀಯಾ** ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿಕಿಸಾ ನಾತಿಥೂಲಾ, **ಪಾಸಾದಿಕಾ** ಯಸ್ಮಾ ನಾತಿಕಾಳಿಕಾ ನಚ್ಚೋದಾತಾ। **ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ** ಯಸ್ಮಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಂ ವಣ್ಣಂ ಅಪ್ಪತ್ತಾ ದಿಬ್ಬವಣ್ಣಂ। ಮನುಸ್ಸಾನಞ್ಹಿ ವಣ್ಣಾಭಾ ಬಹಿ ನ ನಿಚ್ಛರತಿ, ದೇವಾನಂ ಅತಿದೂರಂ ನಿಚ್ಛರತಿ, ತಸ್ಸಾ ಪನ ದ್ವಾದಸಹತ್ಥಪ್ಪಮಾಣಂ ಪದೇಸಂ ಸರೀರಾಭಾ ಓಭಾಸೇತಿ।

ನಾತಿದೀಘಾದೀಸು ಚಸ್ಸಾ ಪಠಮಯುಗಳೇನ ಆರೋಹಸಮ್ಪತ್ತಿ, ದುತಿಯಯುಗಳೇನ ಪರಿಣಾಹಸಮ್ಪತ್ತಿ, ತತಿಯಯುಗಳೇನ ವಣ್ಣಸಮ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ। ಛಹಿ ವಾಪಿ ಏತೇಹಿ ಕಾಯವಿಪತ್ತಿಯಾ ಅಭಾವೋ, ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಂ ವಣ್ಣನ್ತಿ ಇಮಿನಾ ಕಾಯಸಮ್ಪತ್ತಿ ವುತ್ತಾ।

ತೂಲಪಿಚುನೋ ವಾ ಕಪ್ಪಾಸಪಿಚುನೋ ವಾತಿ ಸಪ್ಪಿಮಣ್ಡೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಠಪಿತಸ್ಸ ಸತವಿಹತಸ್ಸ ತೂಲಪಿಚುನೋ ವಾ ಸತವಿಹತಸ್ಸ ಕಪ್ಪಾಸಪಿಚುನೋ ವಾ ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಹೋತಿ। **ಸೀತೇ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಸೀತಕಾಲೇ। **ಉಣ್ಹೇ**ತಿ ರಞ್ಞೋ ಉಣ್ಹಕಾಲೇ। **ಚನ್ದನಗನ್ಧೋ**ತಿ ನಿಚ್ಚಕಾಲಮೇವ ಸುಪಿಸಿತಸ್ಸ ಅಭಿನವಸ್ಸ ಚತುಜ್ಜಾತಿಸಮಾಯೋಜಿತಸ್ಸ ಹರಿಚನ್ದನಸ್ಸ ಗನ್ಧೋ ಕಾಯತೋ ವಾಯತಿ। **ಉಪ್ಪಲಗನ್ಧೋ**ತಿ ಹಸಿತಕಥಿತಕಾಲೇಸು ಮುಖತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ತಙ್ಖಣಂ ವಿಕಸಿತಸ್ಸೇವ ನೀಲುಪ್ಪಲಸ್ಸ ಅತಿಸುರಭಿಗನ್ಧೋ ವಾಯತಿ।

ಏವಂ ರೂಪಸಮ್ಫಸ್ಸಗನ್ಧಸಮ್ಪತ್ತಿಯುತ್ತಾಯ ಪನಸ್ಸಾ ಸರೀರಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಅನುರೂಪಂ ಆಚಾರಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಂ ಖೋ ಪನಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ ರಾಜಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾಸನತೋ ಅಗ್ಗಿದಡ್ಢಾ ವಿಯ ಪಠಮಮೇವ ಉಟ್ಠಾತೀತಿ **ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿನೀ**।

ತಸ್ಮಿಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ತಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ ತಾಲವಣ್ಟೇನ ಬೀಜನಾದಿಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾ ನಿಪತತಿ ನಿಸೀದತೀತಿ **ಪಚ್ಛಾನಿಪಾತಿನೀ**। ಕಿಂ ಕರೋಮಿ ದೇವಾತಿ ತಸ್ಸ ಕಿಂಕಾರಂ ಪಟಿಸ್ಸಾವೇತೀತಿ **ಕಿಂಕಾರಪಟಿಸ್ಸಾವಿನೀ**। ರಞ್ಞೋ ಮನಾಪಮೇವ ಚರತಿ ಕರೋತೀತಿ **ಮನಾಪಚಾರಿನೀ**। ಯಂ ರಞ್ಞೋ ಪಿಯಂ, ತದೇವ ವದತೀತಿ **ಪಿಯವಾದಿನೀ**।

ಇದಾನಿ ಸ್ವಾಸ್ಸಾ ಆಚಾರೋ ಭಾವಸುದ್ಧಿಯಾ ಏವ, ನ ಸಾಠೇಯ್ಯೇನಾತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ **ತಂ ಖೋ ಪನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ನೋ ಅತಿಚರತೀ**ತಿ ನ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಚರತಿ, ಅಞ್ಞಂ ಪುರಿಸಂ ಚಿತ್ತೇನಪಿ ನ ಪತ್ಥೇತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯೇ ತಸ್ಸಾ ಆದಿಮ್ಹಿ "ಅಭಿರೂಪಾ"ತಿಆದಯೋ ಅನ್ತೇ "ಪುಬ್ಬುಟ್ಠಾಯಿನೀ"ತಿಆದಯೋ ಗುಣಾ ವುತ್ತಾ, ತೇ ಪಕತಿಗುಣಾ ಏವ "ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಮಾನುಸಂ ವಣ್ಣ"ನ್ತಿಆದಯೋ ಪನ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ಪುಞ್ಞಂ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಚಕ್ಕರತನಪಾತುಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುರಿಮಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅಭಿರೂಪತಾದಿಕಾಪಿ ವಾ ಚಕ್ಕರತನಪಾತುಭಾವತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಸಬ್ಬಾಕಾರಪಾರಿಪೂರಾ ಜಾತಾ। ತೇನಾಹ **ಏವರೂಪಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಪಾತುಭವತೀ**ತಿ।

ಗಹಪತಿರತನವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಇತ್ಥಿರತನಸ್ಸ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಧನಕರಣೀಯಾನಂ ಕಿಚ್ಚಾನಂ ಯಥಾಸುಖಪ್ಪವತ್ತನತ್ಥಂ **ಗಹಪತಿರತನಂ** ಪಾತುಭವತಿ। ಸೋ ಪಕತಿಯಾವ ಮಹಾಭೋಗೋ ಮಹಾಭೋಗಕುಲೇ ಜಾತೋ ರಞ್ಞೋ ಧನರಾಸಿವಡ್ಢಕೋ ಸೇಟ್ಠಿ ಗಹಪತಿ ಹೋತಿ, ಚಕ್ಕರತನಾನುಭಾವಸಹಿತಂ ಪನಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು ಪಾತುಭವತಿ, ಯೇನ ಅನ್ತೋಪಥವಿಯಂ ಯೋಜನಬ್ಭನ್ತರೇ ನಿಧಿಂ ಪಸ್ಸತಿ। ಸೋ ತಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ತುಟ್ಠಹದಯೋ ಗನ್ತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಧನೇನ ಪವಾರೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾನಿ ಧನಕರಣೀಯಾನಿ ಸಮ್ಪಾದೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಏವರೂಪಂ ಗಹಪತಿರತನಂ ಪಾತುಭವತೀ**ತಿ।

ಪರಿಣಾಯಕರತನವಣ್ಣನಾ

ಏವಂ ಪಾತುಭೂತಗಹಪತಿರತನಸ್ಸ ಪನ ರಞ್ಞೋ ಚಕ್ಕವತ್ತಿಸ್ಸ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಸಂವಿಧಾನಸಮತ್ಥಂ **ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ** ಪಾತುಭವತಿ। ಸೋ ರಞ್ಞೋ ಜೇಟ್ಠಪುತ್ತೋವ ಹೋತಿ । ಪಕತಿಯಾ ಏವ ಪಣ್ಡಿತೋ ಬ್ಯತ್ತೋ ಮೇಧಾವೀ, ರಞ್ಞೋ ಪುಞ್ಞಾನುಭಾವಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪನಸ್ಸ ಅತ್ತನೋ ಕಮ್ಮಾನುಭಾವೇನ ಪರಚಿತ್ತಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಯೇನ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ ರಾಜಪರಿಸಾಯ ಚಿತ್ತಾಚಾರಂ ಞತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಅಹಿತೇ ಹಿತೇ ಚ ವವತ್ಥಪೇತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ಸೋಪಿ ತಂ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವಂ ದಿಸ್ವಾ ತುಟ್ಠಹದಯೋ ರಾಜಾನಂ ಸಬ್ಬಕಿಚ್ಚಾನುಸಾಸನೇನ ಪವಾರೇತಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ **ಪುನ ಚಪರಂ…ಪೇ॰… ಪರಿಣಾಯಕರತನಂ ಪಾತುಭವತೀ**ತಿ। ತತ್ಥ **ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಠಪೇತು**ನ್ತಿ ತಸ್ಮಿಂ ತಸ್ಮಿಂ ಠಾನನ್ತರೇ ಠಪೇತಬ್ಬಂ ಠಪೇತುಂ।

೨೫೯. ಸಮವೇಪಾಕಿನಿಯಾತಿಆದಿ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

೨೬೦. ಕಟಗ್ಗಹೇನಾತಿ ಜಯಗ್ಗಾಹೇನ। **ಮಹನ್ತಂ ಭೋಗಕ್ಖನ್ಧ**ನ್ತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ। **ಕೇವಲಾ ಪರಿಪೂರಾ ಪಣ್ಡಿತಭೂಮೀ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ತೀಣಿ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತತೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಕುಲರೂಪಭೋಗಸಮ್ಪತ್ತಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ತತ್ಥ ಠಿತೋ ತೀಣಿ ಚ ಸುಚರಿತಾನಿ ಪೂರೇತ್ವಾ ಪುನ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ ಅಯಂ ಸಕಲಾ ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಪಣ್ಡಿತಭೂಮಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಬಾಲಪಣ್ಡಿತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ದೇವದೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೬೧. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ದೇವದೂತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ದ್ವೇ ಅಗಾರಾ**ತಿಆದಿ ಅಸ್ಸಪುರಸುತ್ತೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಮೇವ।

೨೬೨. ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾತಿ ಭಗವಾ ಕತ್ಥಚಿ ನಿರಯತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದೇಸನಂ ದೇವಲೋಕೇನ ಓಸಾಪೇತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ದೇವಲೋಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ನಿರಯೇನ ಓಸಾಪೇತಿ। ಸಚೇ ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ನಿರಯದುಕ್ಖಂ ಏಕದೇಸತೋ ಕಥೇತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿದುಕ್ಖಂ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯದುಕ್ಖಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಏಕದೇಸತೋ ಕಥೇತಿ, ಸಗ್ಗಸಮ್ಪತ್ತಿಮೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಿ। ಸಚೇ ನಿರಯದುಕ್ಖಂ ವಿತ್ಥಾರೇತ್ವಾ ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಹೋತಿ, ದೇವಲೋಕಮನುಸ್ಸಲೋಕೇಸು ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇಸು ಚ ದುಕ್ಖಂ ಏಕದೇಸತೋ ಕಥೇತಿ, ನಿರಯದುಕ್ಖಮೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಿ। ಸೋ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ನಿರಯದುಕ್ಖಂ ವಿತ್ಥಾರೇತುಕಾಮೋ, ತಸ್ಮಾ ದೇವಲೋಕತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದೇಸನಂ ನಿರಯೇನ ಓಸಾಪೇತಿ। ದೇವಲೋಕಮನುಸ್ಸಲೋಕಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಪೇತ್ತಿವಿಸಯದುಕ್ಖಾನಿ ಚ ಏಕದೇಸತೋ ಕಥೇತ್ವಾ ನಿರಯದುಕ್ಖಮೇವ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಕಥೇತುಂ **ತಮೇನಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿರಯಪಾಲಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಏಕಚ್ಚೇ ಥೇರಾ "**ನಿರಯಪಾಲಾ** ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಯನ್ತರೂಪಂ ವಿಯ ಕಮ್ಮಮೇವ ಕಾರಣಂ ಕಾರೇತೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಂ ತಂ "ಅತ್ಥಿ ನಿರಯೇ ನಿರಯಪಾಲಾತಿ, ಆಮನ್ತಾ, ಅತ್ಥಿ ಚ ಕಾರಣಿಕಾ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಅಭಿಧಮ್ಮೇ (ಕಥಾ॰ ೮೬೬) ಪಟಿಸೇಧಿತಮೇವ। ಯಥಾ ಹಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಕಮ್ಮಕಾರಣಕಾರಕಾ ಅತ್ಥಿ, ಏವಮೇವ ನಿರಯೇ ನಿರಯಪಾಲಾ ಅತ್ಥೀತಿ। **ಯಮಸ್ಸ ರಞ್ಞೋ**ತಿ ಯಮರಾಜಾ ನಾಮ ವೇಮಾನಿಕಪೇತರಾಜಾ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ದಿಬ್ಬವಿಮಾನೇ ದಿಬ್ಬಕಪ್ಪರುಕ್ಖದಿಬ್ಬಉಯ್ಯಾನದಿಬ್ಬನಾಟಕಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವತಿ, ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಂ, ಧಮ್ಮಿಕೋ ರಾಜಾ। ನ ಚೇಸ ಏಕೋವ ಹೋತಿ, ಚತೂಸು ಪನ ದ್ವಾರೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಜನಾ ಹೋನ್ತಿ। **ನಾದ್ದಸ**ನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕೇ ಪೇಸಿತಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ದೇವದೂತಸ್ಸ ಅಭಾವಂ ಸನ್ಧಾಯ ಏವಂ ವದತಿ। ಅಥ ನಂ ಯಮೋ "ನಾಯಂ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತೀ"ತಿ ಞತ್ವಾ ಸಲ್ಲಕ್ಖಾಪೇತುಕಾಮೋ **ಅಮ್ಭೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಜಾತಿಧಮ್ಮೋತಿ ಜಾತಿಸಭಾವೋ, ಅಪರಿಮುತ್ತೋ ಜಾತಿಯಾ, ಜಾತಿ ನಾಮ ಮಯ್ಹಂ ಅಬ್ಭನ್ತರೇಯೇವ ಅತ್ಥೀತಿ। ಪರತೋ **ಜರಾಧಮ್ಮೋ**ತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೨೬೩. ಪಠಮಂ ದೇವದೂತಂ ಸಮನುಯುಞ್ಜಿತ್ವಾತಿ ಏತ್ಥ ದಹರಕುಮಾರೋ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದತಿ ನಾಮ "ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ತುಮ್ಹಾಕಂ ವಿಯ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಅತ್ಥಿ, ಸಕೇ ಪನಮ್ಹಿ ಮುತ್ತಕರೀಸೇ ಪಲಿಪನ್ನೋ, ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ನ್ಹಾಯಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ಅಹಂ ಕಿಲಿಟ್ಠಗತ್ತೋಮ್ಹಿ, ನ್ಹಾಪೇಥ ಮನ್ತಿ ವತ್ತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ಜಾತಿತೋಮ್ಹಿ ಅಪರಿಮುತ್ತತಾಯ ಏದಿಸೋ ಜಾತೋ। ನ ಖೋ ಪನಾಹಮೇವ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ಜಾತಿತೋ ಅಪರಿಮುತ್ತಾವ। ಯಥೇವ ಹಿ ಮಯ್ಹಂ, ಏವಂ ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇತಿ ತಸ್ಸಾ ಪುರೇ ಆಗಮನಾವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇನೇಸ ದೇವದೂತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ, ವಚನತ್ಥೋ ಪನ ಮಘದೇವಸುತ್ತೇ ವುತ್ತೋವ।

ದುತಿಯಂ ದೇವದೂತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಜರಾಜಿಣ್ಣಸತ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದತಿ ನಾಮ - "ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ತುಮ್ಹೇ ವಿಯ ತರುಣೋ ಅಹೋಸಿಂ ಊರುಬಲಬಾಹುಬಲಜವನಸಮ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಸ ಮೇ ತಾ ಬಲಜವನಸಮ್ಪತ್ತಿಯೋ ಅನ್ತರಹಿತಾ, ವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಮೇ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಹತ್ಥಪಾದಕಿಚ್ಚಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಜರಾಯಮ್ಹಿ ಅಪರಿಮುತ್ತತಾಯ ಏದಿಸೋ ಜಾತೋ। ನ ಖೋ ಪನಾಹಮೇವ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ಜರಾಯ ಅಪರಿಮುತ್ತಾವ। ಯಥೇವ ಹಿ ಮಯ್ಹಂ, ಏವಂ ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಜರಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇತಿ ತಸ್ಸಾ ಪುರೇ ಆಗಮನಾವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇನೇಸ ದೇವದೂತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ।

ತತಿಯಂ ದೇವದೂತನ್ತಿ ಏತ್ಥಾಪಿ ಗಿಲಾನಸತ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ಏವ ವದತಿ ನಾಮ - "ಪಸ್ಸಥ, ಭೋ, ಅಹಮ್ಪಿ ತುಮ್ಹೇ ವಿಯ ನಿರೋಗೋ ಅಹೋಸಿಂ, ಸೋಮ್ಹಿ ಏತರಹಿ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಹತೋ ಸಕೇ ಮುತ್ತಕರೀಸೇ ಪಲಿಪನ್ನೋ, ಉಟ್ಠಾತುಮ್ಪಿ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ, ವಿಜ್ಜಮಾನಾಪಿ ಮೇ ಹತ್ಥಪಾದಾ ಹತ್ಥಪಾದಕಿಚ್ಚಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಧಿತೋಮ್ಹಿ ಅಪರಿಮುತ್ತತಾಯ ಏದಿಸೋ ಜಾತೋ। ನ ಖೋ ಪನಾಹಮೇವ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ಬ್ಯಾಧಿತೋ ಅಪರಿಮುತ್ತಾವ। ಯಥೇವ ಹಿ ಮಯ್ಹಂ, ಏವಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬ್ಯಾಧಿ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇತಿ ತಸ್ಸ ಪುರೇ ಆಗಮನಾವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇನೇಸ ದೇವದೂತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ।

೨೬೫. **ಚತುತ್ಥಂ ದೇವದೂತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ವಾ ದೇವದೂತಾತಿ ಕಾತಬ್ಬಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಿಕಾ ವಾ। ತತ್ಥ ಪನ ಕಮ್ಮಕಾರಣಪಕ್ಖೇ ಬಾತ್ತಿಂಸ ತಾವ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದನ್ತಿ ನಾಮ - "ಮಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಮಾನಾ ನ ರುಕ್ಖೇ ವಾ ಪಾಸಾಣೇ ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಮ, ತುಮ್ಹಾದಿಸಾನಂ ಸರೀರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಮ, ಇತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಪುರೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತೋವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇನೇತೇ ದೇವದೂತಾ ನಾಮ ಜಾತಾ। ಕಮ್ಮಕಾರಣಿಕಾಪಿ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದನ್ತಿ ನಾಮ - "ಮಯಂ ದ್ವತ್ತಿಂಸ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಕರೋನ್ತಾ ನ ರುಕ್ಖಾದೀಸು ಕರೋಮ, ತುಮ್ಹಾದಿಸೇಸು ಸತ್ತೇಸುಯೇವ ಕರೋಮ, ಇತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ತುಮ್ಹೇಸು ಪುರೇ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾಕರಣತೋವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇನೇತೇಪಿ ದೇವದೂತಾ ನಾಮ ಜಾತಾ।

೨೬೬. **ಪಞ್ಚಮಂ ದೇವದೂತನ್ತಿ** ಏತ್ಥ ಮತಕಸತ್ತೋ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದತಿ ನಾಮ - "ಪಸ್ಸಥ ಭೋ ಮಂ ಆಮಕಸುಸಾನೇ ಛಡ್ಡಿತಂ ಉದ್ಧುಮಾತಕಾದಿಭಾವಂ ಪತ್ತಂ, ಮರಣತೋಮ್ಹಿ ಅಪರಿಮುತ್ತತಾಯ ಏದಿಸೋ ಜಾತೋ। ನ ಖೋ ಪನಾಹಮೇವ, ತುಮ್ಹೇಪಿ ಮರಣತೋ ಅಪರಿಮುತ್ತಾವ। ಯಥೇವ ಹಿ ಮಯ್ಹಂ, ಏವಂ ತುಮ್ಹಾಕಮ್ಪಿ ಮರಣಂ ಆಗಮಿಸ್ಸತಿ, ಇತಿ ತಸ್ಸ ಪುರೇ ಆಗಮನಾವ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ। ತೇನೇಸ ದೇವದೂತೋ ನಾಮ ಜಾತೋ।

ಇಮಂ ಪನ ದೇವದೂತಾನುಯೋಗಂ ಕೋ ಲಭತಿ, ಕೋ ನ ಲಭತೀತಿ? ಯೇನ ತಾವ ಬಹುಂ ಪಾಪಂ ಕತಂ, ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿಯೇವ। ಯೇನ ಪನ ಪರಿತ್ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಕತಂ, ಸೋ ಲಭತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಸಭಣ್ಡಂ ಚೋರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕತ್ತಬ್ಬಮೇವ ಕರೋನ್ತಿ, ನ ವಿನಿಚ್ಛಿನನ್ತಿ। ಅನುವಿಜ್ಜಿತ್ವಾ ಗಹಿತಂ ಪನ ವಿನಿಚ್ಛಯಟ್ಠಾನಂ ನಯನ್ತಿ, ಸೋ ವಿನಿಚ್ಛಯಂ ಲಭತಿ। ಏವಂಸಮ್ಪದಮೇತಂ। ಪರಿತ್ತಪಾಪಕಮ್ಮಾ ಹಿ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯಪಿ ಸರನ್ತಿ, ಸಾರಿಯಮಾನಾಪಿ ಸರನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ದೀಘಜಯನ್ತದಮಿಳೋ ನಾಮ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಸರಿ। ಸೋ ಕಿರ ದಮಿಳೋ ಸುಮನಗಿರಿವಿಹಾರೇ ಆಕಾಸಚೇತಿಯಂ ರತ್ತಪಟೇನ ಪೂಜೇಸಿ। ಅಥ ನಿರಯೇ ಉಸ್ಸದಸಾಮನ್ತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾವ ಅತ್ತನೋ ಪೂಜಿತಪಟಂ ಅನುಸ್ಸರಿ, ಸೋ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಅಪರೋಪಿ ಪುತ್ತಸ್ಸ ದಹರಭಿಕ್ಖುನೋ ಖಲಿಸಾಟಕಂ ದೇನ್ತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ಠಪೇಸಿ, ಮರಣಕಾಲಮ್ಹಿ ಪಟಪಟಾತಿ ಸದ್ದೇ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಿ, ಸೋಪಿ ಉಸ್ಸದಸಾಮನ್ತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ಜಾಲಸದ್ದೇನ ತಂ ಸಾಟಕಂ ಅನುಸ್ಸರಿತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಏವಂ ತಾವ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಕುಸಲಂ ಕಮ್ಮಂ ಸರಿತ್ವಾ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತೀತಿ।

ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಅಸರನ್ತೇ ಪನ ಪಞ್ಚ ದೇವದೂತೇ ಪುಚ್ಛತಿ। ತತ್ಥ ಕೋಚಿ ಪಠಮೇನ ದೇವದೂತೇನ ಸರತಿ, ಕೋಚಿ ದುತಿಯಾದೀಹಿ। ಯೋ ಪನ ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ನ ಸರತಿ, ತಂ ಯಮೋ ರಾಜಾ ಸಯಂ ಸಾರೇತಿ। ಏಕೋ ಕಿರ ಅಮಚ್ಚೋ ಸುಮನಪುಪ್ಫಕುಮ್ಭೇನ ಮಹಾಚೇತಿಯಂ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಯಮಸ್ಸ ಪತ್ತಿಂ ಅದಾಸಿ, ತಂ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಯಮಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ನಯಿಂಸು। ತಸ್ಮಿಂ ಪಞ್ಚಹಿಪಿ ದೇವದೂತೇಹಿ ಕುಸಲೇ ಅಸರನ್ತೇ ಯಮೋ ಸಯಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ದಿಸ್ವಾ - "ನನು ತ್ವಂ ಮಹಾಚೇತಿಯಂ ಸುಮನಪುಪ್ಫಕುಮ್ಭೇನ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಮಯ್ಹಂ ಪತ್ತಿಂ ಅದಾಸೀ"ತಿ ಸಾರೇಸಿ, ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಸರಿತ್ವಾ ದೇವಲೋಕಂ ಗತೋ। ಯಮೋ ಪನ ಸಯಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾಪಿ ಅಪಸ್ಸನ್ತೋ - "ಮಹಾದುಕ್ಖಂ ನಾಮ ಅನುಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಯಂ ಸತ್ತೋ"ತಿ ತುಣ್ಹೀ ಹೋತಿ।

೧೯೭. **ಮಹಾನಿರಯೇತಿ** ಅವೀಚಿಮಹಾನಿರಯಮ್ಹಿ। ಕಿಂ ಪನಸ್ಸ ಪಮಾಣಂ? ಅಬ್ಭನ್ತರಂ ಆಯಾಮೇನ ಚ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಚ ಯೋಜನಸತಂ ಹೋತಿ। ಲೋಹಪಥವೀ ಲೋಹಛದನಂ ಏಕೇಕಾ ಚ ಭಿತ್ತಿ ನವನವಯೋಜನಿಕಾ ಹೋತಿ। ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಭಿತ್ತಿಯಾ ಅಚ್ಚಿ ಉಟ್ಠಿತಾ ಪಚ್ಛಿಮಂ ಭಿತ್ತಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪರತೋ ಯೋಜನಸತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೇಸದಿಸಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಜಾಲಪರಿಯನ್ತವಸೇನ ಆಯಾಮವಿತ್ಥಾರತೋ ಅಟ್ಠಾರಸಯೋಜನಾಧಿಕಾನಿ ತೀಣಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ, ಪರಿಕ್ಖೇಪತೋ ಪನ ನವಯೋಜನಸತಾನಿ ಚತುಪಣ್ಣಾಸಯೋಜನಾನಿ, ಸಮನ್ತಾ ಪನ ಉಸ್ಸದೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ದಸಯೋಜನಸಹಸ್ಸಂ ಹೋತಿ।

೧೯೮. **ಉಬ್ಭತಂ ತಾದಿಸಮೇವ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಅಕ್ಕನ್ತಪದಂ ಯಾವ ಅಟ್ಠಿತೋ ದಳ್ಹಂ ಉದ್ಧರಿತುಮೇವ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಅಯಂ ಪನೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ - ಹೇಟ್ಠತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಡಯ್ಹತಿ, ಉಪರಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಝಾಯತಿ, ಇತಿ ಅಕ್ಕಮನಕಾಲೇ ಡಯ್ಹಮಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಉದ್ಧರಣಕಾಲೇ ತಾದಿಸಮೇವ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತಂ। **ಬಹುಸಮ್ಪತ್ತೋತಿ** ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸತವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಸಮ್ಪತ್ತೋ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸ ನರಕೋ ಅವೀಚೀತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋತಿ। ವೀಚಿ ನಾಮ ಅನ್ತರಂ ವುಚ್ಚತಿ, ತತ್ಥ ಚ ಅಗ್ಗಿಜಾಲಾನಂ ವಾ ಸತ್ತಾನಂ ವಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ ಅನ್ತರಂ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಅವೀಚೀತಿ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋತಿ। ತಸ್ಸ ಹಿ ಪುರತ್ಥಿಮಭಿತ್ತಿತೋ ಜಾಲಾ ಉಟ್ಠಿತಾ ಸಂಸಿಬ್ಬಮಾನಾ ಯೋಜನಸತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭಿತ್ತಿಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪರತೋ ಯೋಜನಸತಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೇಸದಿಸಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇಮೇಸಂ ಛನ್ನಂ ಜಾಲಾನಂ ಮಜ್ಝೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ ದೇವದತ್ತೋ, ತಸ್ಸ ಯೋಜನಸತಪ್ಪಮಾಣೋ ಅತ್ತಭಾವೋ, ದ್ವೇ ಪಾದಾ ಯಾವ ಗೋಪ್ಫಕಾ ಲೋಹಪಥವಿಂ ಪವಿಟ್ಠಾ, ದ್ವೇ ಹತ್ಥಾ ಯಾವ ಮಣಿಬನ್ಧಾ ಲೋಹಭಿತ್ತಿಯೋ ಪವಿಟ್ಠಾ, ಸೀಸಂ ಯಾವ ಭಮುಕಟ್ಠಿತೋ ಲೋಹಛದನೇ ಪವಿಟ್ಠಂ, ಅಧೋಭಾಗೇನ ಏಕಂ ಲೋಹಸೂಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಕಾಯಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝನ್ತಂ ಛದನೇ ಪವಿಟ್ಠಂ, ಪಾಚೀನಭಿತ್ತಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸೂಲಂ ಹದಯಂ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಿಮಭಿತ್ತಿಂ ಪವಿಟ್ಠಂ , ಉತ್ತರಭಿತ್ತಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಸೂಲಂ ಫಾಸುಕಾ ವಿನಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣಭಿತ್ತಿಂ ಪವಿಟ್ಠಂ। ನಿಚ್ಚಲೇ ತಥಾಗತಮ್ಹಿ ಅಪರದ್ಧತ್ತಾ ನಿಚ್ಚಲೋವ ಹುತ್ವಾ ಪಚ್ಚತೀತಿ ಕಮ್ಮಸರಿಕ್ಖತಾಯ ಏದಿಸೋ ಜಾತೋ। ಏವಂ ಜಾಲಾನಂ ನಿರನ್ತರತಾಯ ಅವೀಚಿ ನಾಮ।

ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಪನಸ್ಸ ಯೋಜನಸತಿಕೇ ಠಾನೇ ನಾಳಿಯಂ ಕೋಟ್ಟೇತ್ವಾ ಪೂರಿತಪಿಟ್ಠಂ ವಿಯ ಸತ್ತಾ ನಿರನ್ತರಾ, "ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸತ್ತೋ ಅತ್ಥಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ನತ್ಥೀ"ತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ಗಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಠಿತಾನಂ ನಿಸಿನ್ನಾನಂ ನಿಪನ್ನಾನಂ ಅನ್ತೋ ನತ್ಥಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೇ ವಾ ಠಿತೇ ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ವಾ ನಿಪನ್ನೇ ವಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ನ ಬಾಧನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತ್ತಾನಂ ನಿರನ್ತರತಾಯ ಅವೀಚಿ।

ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪನ ಛ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾನಿ ಚಿತ್ತಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಏಕಂ ದುಕ್ಖಸಹಗತಂ। ಏವಂ ಸನ್ತೇಪಿ ಯಥಾ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇ ಛ ಮಧುಬಿನ್ದೂನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ತಮ್ಬಲೋಹಬಿನ್ದುಮ್ಹಿ ಠಪಿತೇ ಅನುದಹನಬಲವತಾಯ ತದೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಇತರಾನಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಅನುದಹನಬಲವತಾಯ ದುಕ್ಖಮೇವೇತ್ಥ ನಿರನ್ತರಂ, ಇತರಾನಿ ಅಬ್ಬೋಹಾರಿಕಾನೀತಿ। ಏವಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿರನ್ತರತಾಯ ಅವೀಚಿ।

೧೯೯. **ಮಹನ್ತೋತಿ** ಯೋಜನಸತಿಕೋ। **ಸೋ ತತ್ಥ ಪತತೀತಿ** ಏಕೋ ಪಾದೋ ಮಹಾನಿರಯೇ ಹೋತಿ, ಏಕೋ ಗೂಥನಿರಯೇ ನಿಪತತಿ। **ಸೂಚಿಮುಖಾತಿ** ಸೂಚಿಸದಿಸಮುಖಾ, ತೇ ಹತ್ಥಿಗೀವಪ್ಪಮಾಣಾ ಏಕದೋಣಿಕನಾವಪ್ಪಮಾಣಾ ವಾ ಹೋನ್ತಿ।

ಕುಕ್ಕುಲನಿರಯೋತಿ ಯೋಜನಸತಪ್ಪಮಾಣೋವ ಅನ್ತೋ ಕೂಟಾಗಾರಮತ್ತವಿತಚ್ಚಿತಅಙ್ಗಾರಪುಣ್ಣೋ ಆದಿತ್ತಛಾರಿಕನಿರಯೋ, ಯತ್ಥ ಪತಿತಪತಿತಾ ಕುದ್ರೂಸಕರಾಸಿಮ್ಹಿ ಖಿತ್ತಫಾಲವಾಸಿಸಿಲಾದೀನಿ ವಿಯ ಹೇಟ್ಠಿಮತಲಮೇವ ಗಣ್ಹನ್ತಿ।

ಆರೋಪೇನ್ತೀತಿ ಅಯದಣ್ಡೇಹಿ ಪೋಥೇನ್ತಾ ಆರೋಪೇನ್ತಿ। ತೇಸಂ ಆರೋಹನಕಾಲೇ ತೇ ಕಣ್ಟಕಾ ಅಧೋಮುಖಾ ಹೋನ್ತಿ, ಓರೋಹನಕಾಲೇ ಉದ್ಧಂಮುಖಾ।

ವಾತೇರಿತಾನೀತಿ ಕಮ್ಮಮಯೇನ ವಾತೇನ ಚಲಿತಾನಿ। **ಹತ್ಥಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತೀ**ತಿ ಫಲಕೇ ಮಂಸಂ ವಿಯ ಕೋಟ್ಟಯಮಾನಾನಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ಸಚೇ ಉಟ್ಠಾಯ ಪಲಾಯತಿ, ಅಯೋಪಾಕಾರೋ ಸಮುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಪರಿಕ್ಖಿಪತಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಖುರಧಾರಾ ಸಮುಟ್ಠಾತಿ।

ಖಾರೋದಕಾ ನದೀತಿ ವೇತರಣೀ ನಾಮ ತಮ್ಬಲೋಹನದೀ। ತತ್ಥ ಅಯೋಮಯಾನಿ ಖರವಾಲಿಕ-ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತಾನಿ, ಹೇಟ್ಠಾ ಖುರಧಾರಾ ಉಭೋಸು ತೀರೇಸು ವೇತ್ತಲತಾ ಚ ಕುಸತಿಣಾನಿ ಚ। **ಸೋ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾ ತಿಬ್ಬಾ ಖರಾ**ತಿ ಸೋ ತತ್ಥ ಉದ್ಧಞ್ಚ ಅಧೋ ಚ ವುಯ್ಹಮಾನೋ ಪೋಕ್ಖರಪತ್ತೇಸು ಛಿಜ್ಜತಿ। ಸಿಙ್ಘಾಟಕಸಣ್ಠಾನಾಯ ಖರವಾಲಿಕಾಯ ಕಣ್ಟಕೇಹಿ ವಿಜ್ಝಿಯತಿ, ಖುರಧಾರಾಹಿ ಫಾಲಿಯತಿ, ಉಭೋಸು ತೀರೇಸು ಕುಸತಿಣೇಹಿ ವಿಲೇಖತಿ, ವೇತ್ತಲತಾಹಿ ಆಕಡ್ಢಿಯತಿ, ತಿಕ್ಖಸತ್ತೀಹಿ ಫಾಲಿಯತಿ।

೨೬೦. **ತತ್ತೇನ ಅಯೋಸಙ್ಕುನಾ**ತಿ ತೇನ ಜಿಗಚ್ಛಿತೋಮ್ಹೀತಿ ವುತ್ತೇ ಮಹನ್ತಂ ಲೋಹಪಚ್ಛಿಂ ಲೋಹಗುಳಾನಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ತಂ ಉಪಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸೋ ಲೋಹಗುಳಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ದನ್ತೇ ಸಮ್ಫುಸೇತಿ, ಅಥಸ್ಸ ತೇ ತತ್ತೇನ ಅಯೋಸಙ್ಕುನಾ ಮುಖಂ ವಿವರನ್ತಿ, ತಮ್ಬಲೋಹಧಾರೇಹಿ ಮಹನ್ತೇನ ಲೋಹಕಟಾಹೇನ ತಮ್ಬಲೋಹಂ ಉಪನೇತ್ವಾ ಏವಮೇವಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಪುನ **ಮಹಾನಿರಯೇ**ತಿ ಏವಂ ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ತಮ್ಬಲೋಹಪಾನಾ ತಮ್ಬಲೋಹಪಾನತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪುನ ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಾದೀನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾನಿರಯೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಕೋಚಿ ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನೇನೇವ ಮುಚ್ಚತಿ, ಕೋಚಿ ದುತಿಯೇನ, ಕೋಚಿ ತತಿಯೇನ, ಕೋಚಿ ತಮ್ಬಲೋಹಪಾನೇನ ಮುಚ್ಚತಿ, ಕಮ್ಮೇ ಪನ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣೇ ಪುನ ಮಹಾನಿರಯೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ।

ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಏಕೋ ದಹರಭಿಕ್ಖು, - "ಭನ್ತೇ, ಏತ್ತಕಂ ದುಕ್ಖಮನುಭವಿತಸತ್ತಂ ಪುನಪಿ ಮಹಾನಿರಯೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತೀ"ತಿ ಆಹ। ಆಮ, ಆವುಸೋ, ಕಮ್ಮೇ ಅಪರಿಕ್ಖೀಣೇ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಏವಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ। ತಿಟ್ಠತು, ಭನ್ತೇ, ಉದ್ದೇಸೋ, ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮೇವ ಕಥೇಥಾತಿ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಹುತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ಉದ್ದೇಸಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ಅಞ್ಞೇಸಮ್ಪಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪದೇಸೇ ಉದ್ದೇಸಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾನಂ ಗಣನಾ ನತ್ಥಿ। ಸಬ್ಬಬುದ್ಧಾನಞ್ಚೇತಂ ಸುತ್ತಂ ಅವಿಜಹಿತಮೇವ ಹೋತಿ।

೨೭೧. **ಹೀನಕಾಯೂಪಗಾ**ತಿ ಹೀನಕಾಯಂ ಉಪಗತಾ ಹುತ್ವಾ। **ಉಪಾದಾನೇ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಗಹಣೇ। **ಜಾತಿಮರಣಸಮ್ಭವೇ**ತಿ ಜಾತಿಯಾ ಚ ಮರಣಸ್ಸ ಚ ಕಾರಣಭೂತೇ। **ಅನುಪಾದಾ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಉಪಾದಾನೇಹಿ ಅನುಪಾದಿಯಿತ್ವಾ। **ಜಾತಿಮರಣಸಙ್ಖಯೇ**ತಿ ಜಾತಿಮರಣಸಙ್ಖಯಸಙ್ಖಾತೇ ನಿಬ್ಬಾನೇ ವಿಮುಚ್ಚನ್ತಿ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸನಿಬ್ಬಾನೇನ ನಿಬ್ಬುತಾ। **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಂ ಉಪಚ್ಚಗು**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾತಿಕ್ಕನ್ತಾ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ದೇವದೂತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ತತಿಯವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ವಿಭಙ್ಗವಗ್ಗೋ

೧. ಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭೨. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಭದ್ದೇಕರತ್ತಸ್ಸಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾನುಯೋಗಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಭದ್ದಕಸ್ಸ ಏಕರತ್ತಸ್ಸ। **ಉದ್ದೇಸ**ನ್ತಿ ಮಾತಿಕಂ। **ವಿಭಙ್ಗ**ನ್ತಿ ವಿತ್ಥಾರಭಾಜನೀಯಂ।

ಅತೀತನ್ತಿ ಅತೀತೇ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ। **ನಾನ್ವಾಗಮೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ನಾನುಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। **ನಪ್ಪಟಿಕಙ್ಖೇ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ನ ಪತ್ಥೇಯ್ಯ। **ಯದತೀತ**ನ್ತಿ ಇದಮೇತ್ಥ ಕಾರಣವಚನಂ। ಯಸ್ಮಾ ಯಂ ಅತೀತಂ, ತಂ ಪಹೀನಂ ನಿರುದ್ಧಂ ಅತ್ಥಙ್ಗತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಂ ಪುನ ನಾನುಗಚ್ಛೇಯ್ಯ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಯಂ ಅನಾಗತಂ, ತಂ ಅಪ್ಪತ್ತಂ ಅಜಾತಂ ಅನಿಬ್ಬತ್ತಂ, ತಸ್ಮಾ ತಮ್ಪಿ ನ ಪತ್ಥೇಯ್ಯ।

ತತ್ಥ ತತ್ಥಾತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮಂ ಯತ್ಥ ಯತ್ಥೇವ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ಚ ನಂ ಅನಿಚ್ಚಾನುಪಸ್ಸನಾದೀಹಿ ಸತ್ತಹಿ ಅನುಪಸ್ಸನಾಹಿ ಯೋ ವಿಪಸ್ಸತಿ ಅರಞ್ಞಾದೀಸು ವಾ ತತ್ಥ ತತ್ಥೇವ ವಿಪಸ್ಸತಿ। **ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಇದಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಟಿವಿಪಸ್ಸನಾದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ವಿಪಸ್ಸನಾ ಹಿ ರಾಗಾದೀಹಿ ನ ಸಂಹೀರತಿ ನ ಸಂಕುಪ್ಪತೀತಿ ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ, ತಂ ಅನುಬ್ರೂಹಯೇ ವಡ್ಢೇಯ್ಯ, ಪಟಿವಿಪಸ್ಸೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ರಾಗಾದೀಹಿ ನ ಸಂಹೀರತಿ ನ ಸಂಕುಪ್ಪತೀತಿ ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ। ತಂ **ವಿದ್ವಾ** ಪಣ್ಡಿತೋ ಭಿಕ್ಖು ಅನುಬ್ರೂಹಯೇ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ತದಾರಮ್ಮಣಂ ತಂ ತಂ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇನ್ತೋ ವಡ್ಢೇಯ್ಯಾತಿ ಅತ್ಥೋ।

ತಸ್ಸ ಪನ ಅನುಬ್ರೂಹನ್ತಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ - **ಅಜ್ಜೇವ ಕಿಚ್ಚಮಾತಪ್ಪ**ನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾನಂ ಆತಾಪನಪರಿತಾಪನೇನ ಆತಪ್ಪನ್ತಿ ಲದ್ಧನಾಮಂ ವೀರಿಯಂ ಅಜ್ಜೇವ ಕಾತಬ್ಬಂ। **ಕೋ ಜಞ್ಞಾ ಮರಣಂ ಸುವೇ**ತಿ ಸ್ವೇ ಜೀವಿತಂ ವಾ ಮರಣಂ ವಾ ಕೋ ಜಾನಾತಿ। ಅಜ್ಜೇವ ದಾನಂ ವಾ ದಸ್ಸಾಮಿ, ಸೀಲಂ ವಾ ರಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ, ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಪನ ಕುಸಲಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಹಿ "ಅಜ್ಜ ತಾವ ಪಪಞ್ಚೋ ಅತ್ಥಿ, ಸ್ವೇ ವಾ ಪುನದಿವಸೇ ವಾ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಅಜ್ಜೇವ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಏವಂ ವೀರಿಯಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। **ಮಹಾಸೇನೇನಾ**ತಿ ಅಗ್ಗಿವಿಸಸತ್ಥಾದೀನಿ ಅನೇಕಾನಿ ಮರಣಕಾರಣಾನಿ ತಸ್ಸ ಸೇನಾ, ತಾಯ ಮಹತಿಯಾ ಸೇನಾಯ ವಸೇನ ಮಹಾಸೇನೇನ ಏವರೂಪೇನ ಮಚ್ಚುನಾ ಸದ್ಧಿಂ "ಕತಿಪಾಹಂ ತಾವ ಆಗಮೇಹಿ ಯಾವಾಹಂ ಬುದ್ಧಪೂಜಾದಿಂ ಅತ್ತನೋ ಅವಸ್ಸಯಕಮ್ಮಂ ಕರೋಮೀ"ತಿ । ಏವಂ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಾಕಾರಸಙ್ಖಾತೋ ವಾ, "ಇದಂ ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಕತಿಪಾಹಂ ಆಗಮೇಹೀ"ತಿ ಏವಂ ಲಞ್ಜಾನುಪ್ಪದಾನಸಙ್ಖಾತೋ ವಾ, "ಇಮಿನಾಹಂ ಬಲರಾಸಿನಾ ಪಟಿಬಾಹಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ಬಲರಾಸಿಸಙ್ಖಾತೋ ವಾ ಸಙ್ಗರೋ ನತ್ಥಿ। **ಸಙ್ಗರೋ**ತಿ ಹಿ ಮಿತ್ತಸನ್ಥವಾಕಾರಲಞ್ಜಾನುಪ್ಪದಾನಬಲರಾಸೀನಂ ನಾಮಂ, ತಸ್ಮಾ ಅಯಮತ್ಥೋ ವುತ್ತೋ।

ಅತನ್ದಿತನ್ತಿ ಅನಲಸಂ ಉಟ್ಠಾಹಕಂ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನತ್ತಾ ಭದ್ದೋ ಏಕರತ್ತೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಭದ್ದೇಕರತ್ತೋ**। ಇತಿ ತಂ ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಪುಗ್ಗಲಂ "ಭದ್ದೇಕರತ್ತೋ ಅಯ"ನ್ತಿ। ರಾಗಾದೀನಂ ಸನ್ತತಾಯ **ಸನ್ತೋ ಬುದ್ಧಮುನಿ** ಆಚಿಕ್ಖತಿ।

೨೭೩. **ಏವಂರೂಪೋ**ತಿಆದೀಸು ಕಾಳೋಪಿ ಸಮಾನೋ ಇನ್ದನೀಲಮಣಿವಣ್ಣೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ಏವಂ ಮನುಞ್ಞರೂಪವಸೇನೇವ ಏವಂರೂಪೋ ಅಹೋಸಿಂ। ಕುಸಲಸುಖಸೋಮನಸ್ಸವೇದನಾವಸೇನೇವ ಏವಂವೇದನೋ। ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತಾನಂಯೇವ ಸಞ್ಞಾದೀನಂ ವಸೇನ ಏವಂಸಞ್ಞೋ ಏವಂಸಙ್ಖಾರೋ ಏವಂವಿಞ್ಞಾಣೋ ಅಹೋಸಿಂ ಅತೀತಮದ್ಧಾನನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ನನ್ದಿಂ ಸಮನ್ವಾನೇತೀತಿ ತೇಸು ರೂಪಾದೀಸು ತಣ್ಹಂ ಸಮನ್ವಾನೇತಿ ಅನುಪವತ್ತೇತಿ। ಹೀನರೂಪಾದಿವಸೇನ ಪನ ಏವಂರೂಪೋ ಅಹೋಸಿಂ...ಪೇ॰... ಏವಂವಿಞ್ಞಾಣೋ ಅಹೋಸಿನ್ತಿ ನ ಮಞ್ಞತಿ।

ನನ್ದಿಂ ನ ಸಮನ್ವಾನೇತೀತಿ ತಣ್ಹಂ ವಾ ತಣ್ಹಾಸಮ್ಪಯುತ್ತದಿಟ್ಠಿಂ ವಾ ನಾನುಪವತ್ತಯತಿ।

೨೭೪. **ಏವಂರೂಪೋ ಸಿಯ**ನ್ತಿಆದೀಸುಪಿ ತಂಮನುಞ್ಞರೂಪಾದಿವಸೇನೇವ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿಪವತ್ತಸಙ್ಖಾತಾ ನನ್ದಿಸಮನ್ವಾನಯನಾವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೨೭೫. **ಕಥಞ್ಚ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಂಹೀರತೀ**ತಿ ಇದಂ "ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಯೋ ಧಮ್ಮಂ, ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತಿ। ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪ"ನ್ತಿ ಉದ್ದೇಸಸ್ಸ ನಿದ್ದೇಸತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ಕಾಮಞ್ಚೇತ್ಥ "ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಧಮ್ಮಂ ನ ವಿಪಸ್ಸತೀ"ತಿಆದಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಸಿಯಾ, ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಅಸಂಹೀರಾತಿ ಚ ಅಸಂಕುಪ್ಪಾತಿ ಚ ವಿಪಸ್ಸನಾ ವುತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ತಸ್ಸಾ ಏವ ಅಭಾವಞ್ಚ ಭಾವಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತುಂ ಸಂಹೀರತೀತಿ ಮಾತಿಕಂ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ವಿತ್ಥಾರೋ ವುತ್ತೋ। ತತ್ಥ **ಸಂಹೀರತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅಭಾವತೋ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಆಕಡ್ಢಿಯತಿ। **ನ ಸಂಹೀರತೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಭಾವೇನ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ನಾಕಡ್ಢಿಯತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಆನನ್ದಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭೬. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಆನನ್ದಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಿತೋ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಿತೋ। **ಕೋ ನು ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಜಾನನ್ತೋವ ಕಥಾಸಮುಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ।

೨೭೮. **ಸಾಧು ಸಾಧೂ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಸಾಧುಕಾರಮದಾಸಿ। **ಸಾಧು ಖೋ ತ್ವ**ನ್ತಿ ಪರಿಮಣ್ಡಲೇಹಿ ಪದಬ್ಯಞ್ಜನೇಹಿ ಪರಿಸುದ್ಧೇಹಿ ಕಥಿತತ್ತಾ ದೇಸನಂ ಪಸಂಸನ್ತೋ ಆಹ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಆನನ್ದಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಮಹಾಕಚ್ಚಾನಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೭೯. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತಪೋದಾರಾಮೇ**ತಿ ತತ್ತೋದಕಸ್ಸ ರಹದಸ್ಸ ವಸೇನ ಏವಂಲದ್ಧನಾಮೇ ಆರಾಮೇ। ವೇಭಾರಪಬ್ಬತಸ್ಸ ಕಿರ ಹೇಟ್ಠಾ ಭೂಮಟ್ಠಕನಾಗಾನಂ ಪಞ್ಚಯೋಜನಸತಿಕಂ ನಾಗಭವನಂ ದೇವಲೋಕಸದಿಸಂ ಮಣಿಮಯೇನ ತಲೇನ ಆರಾಮಉಯ್ಯಾನೇಹಿ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತಂ, ತತ್ಥ ನಾಗಾನಂ ಕೀಳನಟ್ಠಾನೇ ಮಹಾಉದಕರಹದೋ, ತತೋ ತಪೋದಾ ನಾಮ ನದೀ ಸನ್ದತಿ ಕುಥಿತಾ ಉಣ್ಹೋದಕಾ। ಕಸ್ಮಾ ಪನೇಸಾ ಏದಿಸಾ ಜಾತಾ? ರಾಜಗಹಂ ಕಿರ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾ ಪೇತಲೋಕೋ, ತತ್ಥ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾಲೋಹಕುಮ್ಭಿನಿರಯಾನಂ ಅನ್ತರೇನ ಅಯಂ ತಪೋದಾ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸಾ ಕುಥಿತಾ ಸನ್ದತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ – "ಯತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಪೋದಾ ಸನ್ದತಿ, ಸೋ ದಹೋ ಅಚ್ಛೋದಕೋ ಸೀತೋದಕೋ ಸಾತೋದಕೋ ಸೇತೋದಕೋ ಸುಪ್ಪತಿತ್ಥೋ ರಮಣೀಯೋ ಪಹೂತಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪೋ, ಚಕ್ಕಮತ್ತಾನಿ ಚ ಪದುಮಾನಿ ಪುಪ್ಫನ್ತಿ । ಅಪಿಚಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಪೋದಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಮಹಾನಿರಯಾನಂ ಅನ್ತರಿಕಾಯ ಆಗಚ್ಛತಿ, ತೇನಾಯಂ

ತಪೋದಾ ಕುಥಿತಾ ಸನ್ದತೀ"ತಿ (ಪಾರಾ॰ ೨೩೧)। ಇಮಸ್ಸ ಪನ ಆರಾಮಸ್ಸ ಅಭಿಸಮ್ಮುಖಟ್ಠಾನೇ ತತೋ ಮಹಾಉದಕರಹದೋ ಜಾತೋ, ತಸ್ಸ ನಾಮವಸೇನಾಯಂ ವಿಹಾರೋ **ತಪೋದಾರಾಮೋ**ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೨೮೦. **ಸಮಿದ್ಧೀ**ತಿ ತಸ್ಸ ಕಿರ ಥೇರಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ ಸಮಿದ್ಧೋ ಅಭಿರೂಪೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಸಮಿದ್ಧಿತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। **ಆದಿಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಕೋ**ತಿ ಮಗ್ಗಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಸ್ಸ ಆದಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಭೂತೋ। **ಇದಂ ವತ್ವಾನ ಸುಗತೋ ಉಟ್ಠಾಯಾಸನಾ**ತಿ ಮಧುಪಿಣ್ಡಿಕಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೯ ಆದಯೋ) ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ।

೨೮೧. **ಇತಿ ಮೇ ಚಕ್ಖು**ನ್ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಸುತ್ತೇ ಭಗವಾ ದ್ವಾದಸಾಯತನವಸೇನೇವ ಮಾತಿಕಂ ಠಪೇಸಿ। ಥೇರೋಪಿ "ಭಗವತಾ ಹೇಟ್ಠಾ ದ್ವೀಸು, ಉಪರಿ ಚತುತ್ಥೇ ಚಾತಿ ಇಮೇಸು ತೀಸು ಸುತ್ತೇಸು ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧವಸೇನ ಮಾತಿಕಾ ಚ ವಿಭಙ್ಗೋ ಚ ಕತೋ, ಇಧ ಪನ ದ್ವಾದಸಾಯತನವಸೇನೇವ ವಿಭಜನತ್ಥಂ ಮಾತಿಕಾ ಠಪಿತಾ"ತಿ ನಯಂ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಏವಮಾಹ। ಇಮಂ ಪನ ನಯಂ ಲಭನ್ತೇನ ಥೇರೇನ ಭಾರಿಯಂ ಕತಂ, ಅಪದೇ ಪದಂ ದಸ್ಸಿತಂ, ಆಕಾಸೇ ಪದಂ ಕತಂ, ತೇನ ನಂ ಭಗವಾ ಇಮಮೇವ ಸುತ್ತಂ ಸನ್ಧಾಯ - "ಏತದಗ್ಗಂ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಂಖಿತ್ತೇನ ಭಾಸಿತಸ್ಸ ವಿತ್ಥಾರೇನ ಅತ್ಥಂ ವಿಭಜನ್ತಾನಂ ಯದಿದಂ ಮಹಾಕಚ್ಚಾನೋ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೭) ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪೇಸಿ। ಏತ್ಥ ಪನ **ಚಕ್ಖೂ**ತಿ ಚಕ್ಖುಪಸಾದೋ। **ರೂಪಾ**ತಿ ಚತುಸಮುಟ್ಠಾನಿಕರೂಪಾ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸೇಸಾಯತನಾನಿಪಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। **ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ನಿಕನ್ತಿವಿಞ್ಞಾಣಂ। **ತದಭಿನನ್ದತೀ**ತಿ ತಂ ಚಕ್ಖುಞ್ಚೇವ ರೂಪಞ್ಚ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಭಿನನ್ದತಿ। **ಅನ್ವಾಗಮೇತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ಅನುಗಚ್ಛತಿ।

ಇತಿ ಮೇ ಮನೋ ಅಹೋಸಿ ಅತೀತಮದ್ಧಾನಂ ಇತಿ ಧಮ್ಮಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ **ಮನೋ**ತಿ ಭವಙ್ಗಚಿತ್ತಂ। **ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾರಮ್ಮಣಂ।

೨೮೩. **ಪಣಿದಹತೀ**ತಿ ಪತ್ಥನಾವಸೇನ ಠಪೇಸಿ। **ಪಣಿಧಾನಪಚ್ಚಯಾ**ತಿ ಪತ್ಥನಾಟ್ಠಪನಕಾರಣಾ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಕಚ್ಚಾನಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ಲೋಮಸಕಙ್ಗಿಯಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮೬. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಲೋಮಸಕಙ್ಗಿಯಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಲೋಮಸಕಙ್ಗಿಯೋ**ತಿ ಅಙ್ಗಥೇರೋ ಕಿರ ನಾಮೇಸ, ಕಾಯಸ್ಸ ಪನ ಈಸಕಲೋಮಸಾಕಾರತಾಯ ಲೋಮಸಕಙ್ಗಿಯೋತಿ ಪಾಕಟೋ ಜಾತೋ। **ಚನ್ದನೋ ದೇವಪುತ್ತೋ**ತಿ ಕಸ್ಸಪಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಕಾಲೇ ಕಿರೇಸ ಚನ್ದನೋ ನಾಮ ಉಪಾಸಕೋ ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಪುರಿಮನಾಮೇನ ಚನ್ದನೋ ದೇವಪುತ್ತೋತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತೋ। **ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಯ**ನ್ತಿ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಯಂ। ತಸ್ಸಾ ಕಿರ ರತ್ತಕಮ್ಬಲಸ್ಸೇವ ಜಯಸುಮನಪುಪ್ಫರಾಸಿ ವಿಯ ವಣ್ಣೋ, ತಸ್ಮಾ "ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾ"ತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

ಕದಾ ಪನ ತತ್ಥ ಭಗವಾ ವಿಹಾಸೀತಿ? ಬೋಧಿಪತ್ತಿತೋ ಸತ್ತಮೇ ಸಂವಚ್ಛರೇ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಆಸಾಳ್ಹೀಮಾಸಪುಣ್ಣಮಾಯ ದ್ವಾದಸಯೋಜನಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಯಮಕಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಓರುಯ್ಹ ಕಣ್ಡಮ್ಬಮೂಲೇ ಪಞ್ಞತ್ತವರಬುದ್ಧಾಸನೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಮಹಾಜನಂ ಮಹಾವಿದುಗ್ಗತೋ ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಬುದ್ಧಾ ನಾಮ ಯಸ್ಮಾ ಪಾಟಿಹಾರಿಯಂ ಕತ್ವಾ

ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ನ ವಸನ್ತಿ, ತಸ್ಮಾ ಪಸ್ಸಮಾನಸ್ಸೇವ ತಸ್ಸ ಜನಸ್ಸ ಪದವೀಕ್ಕಮಂ ಕತ್ವಾ ತಾವತಿಂಸಭವನೇ ಪಾರಿಚ್ಛತ್ತಕಮೂಲೇ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಯಂ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗತೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಸಮಯೇ ವಿಹಾಸಿ।

ತತ್ರ ಭಗವಾತಿ ತತ್ರ ವಿಹರನ್ತೋ ಭಗವಾ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದಸಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳಸಹಸ್ಸೇಹಿ ಸನ್ನಿಪತಿತಾಹಿ ದೇವತಾಹಿ ಪರಿವುತೋ ಮಾತರಂ ಕಾಯಸಕ್ಖಿಂ ಕತ್ವಾ **ಅಭಿಧಮ್ಮಪಿಟಕಂ** ಕಥೇನ್ತೋ ಗಮ್ಭೀರಂ ನಿಪುಣಂ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ರೂಪಾರೂಪಪರಿಚ್ಛೇದಕಥಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಾನಂ ದೇವಾನಂ ಸಂವೇಗಜನನತ್ಥಂ ಅನ್ತರನ್ತರಾ ಭದ್ದೇಕರತ್ತಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸಞ್ಚ ವಿಭಙ್ಗಞ್ಚ ಅಭಾಸಿ। ತತ್ರಾಯಂ ದೇವಪುತ್ತೋ ಉಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಇಮಾ ಗಾಥಾ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಭಙ್ಗೇನ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿ, ದೇವತ್ತಸ್ಸ ಪನ ಪಮಾದಾಧಿಟ್ಠಾನತ್ತಾ ದಿಬ್ಬೇಹಿ ಆರಮ್ಮಣೇಹಿ ನಿಪ್ಪೀಳಿಯಮಾನೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸುತ್ತಂ ಸಮ್ಮುಟ್ಠೋ ಗಾಥಾಮತ್ತಮೇವ ಧಾರೇಸಿ। ತೇನಾಹ "ಏವಂ ಖೋ ಅಹಂ ಭಿಕ್ಖು ಧಾರೇಮಿ ಭದ್ದೇಕರತ್ತಿಯೋ ಗಾಥಾ"ತಿ।

ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಹಿ ತ್ವನ್ತಿಆದೀಸು ತುಣ್ಹೀಭೂತೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸುಣನ್ತೋ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ನಾಮ, ವಾಚಾಯ ಸಜ್ಝಾಯಂ ಕರೋನ್ತೋ ಪರಿಯಾಪುಣಾತಿ ನಾಮ, ಅಞ್ಞೇಸಂ ವಾಚೇನ್ತೋ ಧಾರೇತಿ ನಾಮ। ಸೇಸಮೇತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಲೋಮಸಕಙ್ಗಿಯಭದ್ದೇಕರತ್ತಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಚೂಳಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೨೮೯. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಚೂಳಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸುಭೋ**ತಿ ಸೋ ಕಿರ ದಸ್ಸನೀಯೋ ಅಹೋಸಿ ಪಾಸಾದಿಕೋ, ತೇನಸ್ಸ ಅಙ್ಗಸುಭತಾಯ ಸುಭೋತ್ವೇವ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। **ಮಾಣವೋ**ತಿ ಪನ ತಂ ತರುಣಕಾಲೇ ವೋಹರಿಂಸು, ಸೋ ಮಹಲ್ಲಕಕಾಲೇಪಿ ತೇನೇವ ವೋಹಾರೇನ ವೋಹರಿಯತಿ। **ತೋದೇಯ್ಯಪುತ್ತೋ**ತಿ ತೋದೇಯ್ಯಸ್ಸ ನಾಮ ಪಸೇನದಿರಞ್ಞೋ ಪುರೋಹಿತಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪುತ್ತೋ। ಸೋ ಕಿರ ಸಾವತ್ಥಿಯಾ ಅವಿದೂರೇ ತುದಿಗಾಮೋ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸ ಅಧಿಪತಿತ್ತಾ ತೋದೇಯ್ಯೋತಿ ಸಙ್ಖ್ಯಂ ಗತೋ। ಮಹಾಧನೋ ಪನ ಹೋತಿ ಸತ್ತಾಸೀತಿಕೋಟಿವಿಭವೋ ಪರಮಮಚ್ಛರೀ, "ದದತೋ ಭೋಗಾನಂ ಅಪರಿಕ್ಖಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಕಸ್ಸಚಿ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ದೇತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ –

"ಅಞ್ಜನಾನಂ ಖಯಂ ದಿಸ್ವಾ, ವಮ್ಮಿಕಾನಞ್ಚ ಸಞ್ಚಯಂ।
ಮಧೂನಞ್ಚ ಸಮಾಹಾರಂ, ಪಣ್ಡಿತೋ ಘರಮಾವಸೇ"ತಿ॥

ಏವಂ ಅದಾನಮೇವ ಸಿಕ್ಖಾಪೇಸಿ। ಧುರವಿಹಾರೇ ವಸತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಯಾಗುಉಳುಙ್ಕಮತ್ತಂ ವಾ ಭತ್ತಕಟಚ್ಛುಮತ್ತಂ ವಾ ಅದತ್ವಾ ಧನಲೋಭೇನ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಘರೇ ಸುನಖೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ಸುಭೋ ತಂ ಸುನಖಂ ಅತಿವಿಯ ಪಿಯಾಯತಿ , ಅತ್ತನೋ ಭುಞ್ಜನಕಭತ್ತಂಯೇವ ಭೋಜೇತಿ, ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವರಸಯನೇ ಸಯಾಪೇತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಏಕದಿವಸಂ ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ತಂ ಸುನಖಂ ದಿಸ್ವಾ – "ತೋದೇಯ್ಯಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಧನಲೋಭೇನ ಅತ್ತನೋವ ಘರೇ ಸುನಖೋ ಹುತ್ವಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ಅಜ್ಜ ಮಯಿ ಸುಭಸ್ಸ ಘರಂ ಗತೇ ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಸುನಖೋ ಭುಕ್ಕಾರಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಸ್ಸಾಹಂ ಏಕಂ ವಚನಂ ವಕ್ಖಾಮಿ, ಸೋ 'ಜಾನಾತಿ ಮಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ'ತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಉದ್ಧನಟ್ಠಾನೇ ನಿಪಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ। ತತೋನಿದಾನಂ ಸುಭಸ್ಸ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕೋ ಕಥಾಸಲ್ಲಾಪೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸತಿ, ಸುನಖೋ ಪನ ಕಾಲಂ ಕತ್ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಇಮಂ ಮಾಣವಸ್ಸ ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಭಗವಾ ತಂ ದಿವಸಂ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೇ ಮಾಣವೇ ತಂ ಘರಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ।

ಸುನಖೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಭುಕ್ಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ಭಗವತೋ ಸಮೀಪಂ ಗತೋ। ತತೋ ನಂ ಭಗವಾ ಏತದವೋಚ - “ತೋದೇಯ್ಯ ತ್ವಂ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಮಂ ಭೋ ಭೋತಿ ಪರಿಭವಿತ್ವಾ ಸುನಖೋ ಜಾತೋ, ಇದಾನಿಪಿ ಭುಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ಅವೀಚಿಂ ಗಮಿಸ್ಸಸೀ”ತಿ। ಸುನಖೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ - “ಜಾನಾತಿ ಮಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ”ತಿ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೀ ಹುತ್ವಾ ಗೀವಂ ಓನಾಮೇತ್ವಾ ಉದ್ಧನನ್ತರೇ ಛಾರಿಕಾಯಂ ನಿಪನ್ನೋ। ಮನುಸ್ಸಾ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಸಯನೇ ಸಯಾಪೇತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿಂಸು। ಸುಭೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ - “ಕೇನಾಯಂ ಸುನಖೋ ಸಯನಾ ಓರೋಪಿತೋ”ತಿ ಆಹ। ಮನುಸ್ಸಾ ನ ಕೇನಚೀತಿ ವತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಮಾಣವೋ ಸುತ್ವಾ - “ಮಮ ಪಿತಾ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ, ತೋದೇಯ್ಯೋ ನಾಮ ಸುನಖೋ ನತ್ಥಿ। ಸಮಣೋ ಪನ ಗೋತಮೋ ಪಿತರಂ ಸುನಖಂ ಕರೋತಿ, ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಏಸ ಮುಖಾರುಳ್ಹಂ ಭಾಸತೀ”ತಿ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಮುಸಾವಾದೇನ ನಿಗ್ಗಹೇತುಕಾಮೋ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿ।

ಭಗವಾಪಿ ತಸ್ಸ ತಥೇವ ವತ್ವಾ ಅವಿಸಂವಾದನತ್ಥಂ ಆಹ - “ಅತ್ಥಿ ಪನ ತೇ ಮಾಣವ ಪಿತರಾ ಅನಕ್ಖಾತಂ ಧನ”ನ್ತಿ । ಅತ್ಥಿ, ಭೋ ಗೋತಮ, ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾ ಸುವಣ್ಣಮಾಲಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾ ಸುವಣ್ಣಪಾದುಕಾ ಸತಸಹಸ್ಸಗ್ಘನಿಕಾ ಸುವಣ್ಣಪಾತಿ ಸತಸಹಸ್ಸಞ್ಚ ಕಹಾಪಣನ್ತಿ। ಗಚ್ಛ ತಂ ಸುನಖಂ ಅಪ್ಪೋದಕಪಾಯಾಸಂ ಭೋಜಾಪೇತ್ವಾ ಸಯನೇ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಈಸಕಂ ನಿದ್ದಂ ಓಕ್ಕನ್ತಕಾಲೇ ಪುಚ್ಛ, ಸಬ್ಬಂ ತೇ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ। ಅಥ ನಂ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸಿ “ಪಿತಾ ಮೇ ಏಸೋ”ತಿ। ಮಾಣವೋ - “ಸಚೇ ಸಚ್ಚಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಧನಂ ಲಚ್ಛಾಮಿ, ನೋ ಚೇ, ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಮುಸಾವಾದೇನ ನಿಗ್ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಕಾರಣೇಹಿ ತುಟ್ಠೋ ಗನ್ತ್ವಾ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಸುನಖೋ - “ಞಾತೋಮ್ಹಿ ಇಮಿನಾ”ತಿ ರೋದಿತ್ವಾ ಹುಂ ಹುನ್ತಿ ಕರೋನ್ತೋ ಧನನಿಧಾನಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಪಾದೇನ ಪಥವಿಂ ಖಣಿತ್ವಾ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ, ಮಾಣವೋ ಧನಂ ಗಹೇತ್ವಾ - “ಭವಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ನಾಮ ಏವಂ ಸುಖುಮಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಅನ್ತರಂ ಪಾಕಟಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಗೋತಮಸ್ಸ, ಅದ್ಧಾ ಏಸ ಸಬ್ಬಞ್ಞೂ”ತಿ ಭಗವತಿ ಪಸನ್ನಚಿತ್ತೋ ಚುದ್ದಸ ಪಞ್ಹೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿ। ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜಾಪಾಠಕೋ ಕಿರೇಸ, ತೇನಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - “ಇದಂ ಧಮ್ಮಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮಣಂ ಗೋತಮಂ ಪಞ್ಹೇ ಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ದುತಿಯಗಮನೇನ ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮಿ, ತೇನ ಪುಟ್ಠಪಞ್ಹೇ ಪನ ಭಗವಾ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತೋ **ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಕಮ್ಮಂ ಏತೇಸಂ ಸಕಂ ಅತ್ತನೋ ಭಣ್ಡಕನ್ತಿ **ಕಮ್ಮಸ್ಸಕಾ।** ಕಮ್ಮಸ್ಸ ದಾಯಾದಾತಿ **ಕಮ್ಮದಾಯಾದಾ,** ಕಮ್ಮಂ ಏತೇಸಂ ದಾಯಜ್ಜಂ ಭಣ್ಡಕನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮಂ ಏತೇಸಂ ಯೋನಿ ಕಾರಣನ್ತಿ **ಕಮ್ಮಯೋನೀ।** ಕಮ್ಮಂ ಏತೇಸಂ ಬನ್ಧೂತಿ **ಕಮ್ಮಬನ್ಧೂ,** ಕಮ್ಮಞಾತಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಕಮ್ಮಂ ಏತೇಸಂ ಪಟಿಸರಣಂ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ **ಕಮ್ಮಪಟಿಸರಣಾ। ಯದಿದಂ ಹೀನಪ್ಪಣೀತತಾಯಾ**ತಿ ಯಂ ಇದಂ “ತ್ವಂ ಹೀನೋ ಭವ, ತ್ವಂ ಪಣೀತೋ, ತ್ವಂ ಅಪ್ಪಾಯುಕೋ, ತ್ವಂ ದೀಘಾಯುಕೋ…ಪೇ॰… ತ್ವಂ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ ಭವ, ತ್ವಂ ಪಞ್ಞವಾ”ತಿ ಏವಂ ಹೀನಪ್ಪಣೀತತಾಯ ವಿಭಜನಂ, ತಂ ನ ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಕರೋತಿ, ಕಮ್ಮಮೇವ ಏವಂ ಸತ್ತೇ ವಿಭಜತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ನ ಮಾಣವೋ ಕಥಿತಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಸಞ್ಜಾನಾಸಿ, ಘನದುಸ್ಸಪಟ್ಟೇನಸ್ಸ ಮುಖಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಮಧುರಂ ಪುರತೋ ಠಪಿತಂ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ಮಾನನಿಸ್ಸಿತೋ ಕಿರೇಸ ಪಣ್ಡಿತಮಾನೀ, ಅತ್ತನಾ ಸಮಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ಅಥಸ್ಸ “ಕಿಂ ಸಮಣೋ ಗೋತಮೋ ಕಥೇತಿ, ಯಮಹಂ ಜಾನಾಮಿ, ತದೇವ ಕಥೇತೀತಿ ಅಯಂ ಮಾನೋ ಮಾ ಅಹೋಸೀ”ತಿ ಮಾನಭಞ್ಜನತ್ಥಂ ಭಗವಾ “ಆದಿತೋವ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ತತೋ ‘ನಾಹಂ ಭೋ ಗೋತಮ ಜಾನಾಮಿ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಮೇ ಪಾಕಟಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಥಾ’ತಿ ಮಂ ಯಾಚಿಸ್ಸತಿ, ಅಥಸ್ಸಾಹಂ ಯಾಚಿತಕಾಲೇ ಕಥೇಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಞ್ಚಸ್ಸ ಸಾತ್ಥಕಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ದುಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಂ ಕತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ।

ಇದಾನಿ ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಅಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಭಾವಂ ಪಕಾಸೇನ್ತೋ **ನ ಖೋ ಅಹ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

೨೯೦. ಸಮತ್ತೇನಾತಿ ಪರಿಪುಣ್ಣೇನ। **ಸಮಾದಿನ್ನೇನಾ**ತಿ ಗಹಿತೇನ ಪರಾಮಟ್ಠೇನ। **ಅಪ್ಪಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಏಸಾ, ಮಾಣವ, ಪಟಿಪದಾ ಯದಿದಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ**ತಿ ಯಂ ಇದಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಂ, ಏಸಾ ಅಪ್ಪಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಪಟಿಪದಾತಿ।

ಕಥಂ ಪನೇಸಾ ಅಪ್ಪಾಯುಕತಂ ಕರೋತಿ? ಚತ್ತಾರಿ ಹಿ ಕಮ್ಮಾನಿ ಉಪಪೀಳಕಂ ಉಪಚ್ಛೇದಕಂ ಜನಕಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕನ್ತಿ। ಬಲವಕಮ್ಮೇನ ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪವತ್ತೇ ಉಪಪೀಳಕಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದತಿ ನಾಮ – "ಸಚಾಹಂ ಪಠಮತರಂ ಜಾನೇಯ್ಯಂ, ನ ತೇ ಇಧ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಂ ದದೇಯ್ಯಂ, ಚತೂಸುಯೇವ ತಂ ಅಪಾಯೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇಯ್ಯಂ। ಹೋತು, ತ್ವಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಬ್ಬತ್ತ, ಅಹಂ ಉಪಪೀಳಕಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ತಂ ಪೀಳೇತ್ವಾ ನಿರೋಜಂ ನಿಯೂಸಂ ಕಸಟಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತಂ ತಾದಿಸಂ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಕರೋತಿ? ಪರಿಸ್ಸಯಂ ಉಪನೇತಿ, ಭೋಗೇ ವಿನಾಸೇತಿ।

ತತ್ಥ ದಾರಕಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಾತು ಅಸ್ಸಾದೋ ವಾ ಸುಖಂ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಪೀಳಾವ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ। ಏವಂ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ಉಪನೇತಿ। ದಾರಕಸ್ಸ ಪನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗೇಹೇ ಭೋಗಾ ಉದಕಂ ಪತ್ವಾ ಲೋಣಂ ವಿಯ ರಾಜಾದೀನಂ ವಸೇನ ನಸ್ಸನ್ತಿ, ಕುಮ್ಭದೋಹನಧೇನುಯೋ ಖೀರಂ ನ ದೇನ್ತಿ, ಸೂರತಾ ಗೋಣಾ ಚಣ್ಡಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕಾಣಾ ಹೋನ್ತಿ, ಖುಜ್ಜಾ ಹೋನ್ತಿ, ಗೋಮಣ್ಡಲೇ ರೋಗೋ ಪತತಿ, ದಾಸಾದಯೋ ವಚನಂ ನ ಕರೋನ್ತಿ, ವಾಪಿತಂ ಸಸ್ಸಂ ನ ಜಾಯತಿ, ಗೇಹಗತಂ ಗೇಹೇ, ಅರಞ್ಞಗತಂ ಅರಞ್ಞೇ ನಸ್ಸತಿ, ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಮತ್ತಂ ದುಲ್ಲಭಂ ಹೋತಿ, ಗಬ್ಭಪರಿಹಾರೋ ನ ಹೋತಿ, ವಿಜಾತಕಾಲೇ ಮಾತುಥಞ್ಞಂ ಛಿಜ್ಜತಿ, ದಾರಕೋ ಪರಿಹಾರಂ ಅಲಭನ್ತೋ ಪೀಳಿತೋ ನಿರೋಜೋ ನಿಯೂಸೋ ಕಸಟೋ ಹೋತಿ, ಇದಂ **ಉಪಪೀಳಕಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ।

ದೀಘಾಯುಕಕಮ್ಮೇನ ಪನ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಆಯುಂ ಛಿನ್ದತಿ। ಯಥಾ ಹಿ ಪುರಿಸೋ ಅಟ್ಠುಸಭಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ಸರಂ ಖಿಪೇಯ್ಯ ತಮಞ್ಞೋ ಧನುತೋ ವಿಮುತ್ತಮತ್ತಂ ಮುಗ್ಗರೇನ ಪಹರಿತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ಪಾತೇಯ್ಯ, ಏವಂ ದೀಘಾಯುಕಕಮ್ಮೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮಂ ಆಯುಂ ಛಿನ್ದತಿ। ಕಿಂ ಕರೋತಿ? ಚೋರಾನಂ ಅಟವಿಂ ಪವೇಸೇತಿ, ವಾಳಮಚ್ಛೋದಕಂ ಓತಾರೇತಿ, ಅಞ್ಞತರಂ ವಾ ಪನ ಸಪರಿಸ್ಸಯಟ್ಠಾನಂ ಉಪನೇತಿ, ಇದಂ **ಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ, "ಉಪಘಾತಕ"ನ್ತಿಪಿ ಏತಸ್ಸೇವ ನಾಮಂ।

ಪಟಿಸನ್ಧಿನಿಬ್ಬತ್ತಕಂ ಪನ ಕಮ್ಮಂ **ಜನಕಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಅಪ್ಪಭೋಗಕುಲಾದೀಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಸ್ಸ ಭೋಗಸಮ್ಪದಾದಿಕರಣೇನ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಕಮ್ಮಂ **ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ।

ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಪುರಿಮಾನಿ ದ್ವೇ ಅಕುಸಲಾನೇವ, ಜನಕಂ ಕುಸಲಮ್ಪಿ ಅಕುಸಲಮ್ಪಿ, ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಂ ಕುಸಲಮೇವ। ತತ್ಥ ಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಂ ಉಪಚ್ಛೇದಕಕಮ್ಮೇನ ಅಪ್ಪಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಹೋತಿ। ಪಾಣಾತಿಪಾತಿನಾ ವಾ ಕತಂ ಕುಸಲಕಮ್ಮಂ ಉಳಾರಂ ನ ಹೋತಿ, ದೀಘಾಯುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಜನೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಏವಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ಅಪ್ಪಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಹೋತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಮೇವ ವಾ ನಿಯಾಮೇತ್ವಾ ಅಪ್ಪಾಯುಕಂ ಕರೋತಿ, ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಚೇತನಾಯ ವಾ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಪುಬ್ಬಾಪರಚೇತನಾಹಿ ವುತ್ತನಯೇನ ಅಪ್ಪಾಯುಕೋ ಹೋತಿ।

ದೀಘಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಾ ಏಸಾ ಮಾಣವ ಪಟಿಪದಾತಿ ಏತ್ಥ ಪರಿತ್ತಕಮ್ಮೇನಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪವತ್ತೇ ಏತಂ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವಿರತಿಕಮ್ಮಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ಥತೋ ಏವಂ ವದತಿ ನಾಮ – "ಸಚಾಹಂ ಪಠಮತರಂ ಜಾನೇಯ್ಯಂ, ನ ತೇ ಇಧ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತುಂ ದದೇಯ್ಯಂ, ದೇವಲೋಕೇಯೇವ ತಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಾಪೇಯ್ಯಂ। ಹೋತು, ತ್ವಂ ಯತ್ಥ ಕತ್ಥಚಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ಅಹಂ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಕಮ್ಮಂ ನಾಮ ಥಮ್ಭಂ ತೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಉಪತ್ಥಮ್ಭಂ ಕರೋತಿ। ಕಿಂ ಕರೋತಿ? ಪರಿಸ್ಸಯಂ ನಾಸೇತಿ, ಭೋಗೇ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ।

ತತ್ಥ ದಾರಕಸ್ಸ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಸುಖಮೇವ ಸಾತಮೇವ ಹೋತಿ। ಯೇಪಿ ಪಕತಿಯಾ ಮನುಸ್ಸಾಮನುಸ್ಸಪರಿಸ್ಸಯಾ ಹೋನ್ತಿ, ತೇ ಸಬ್ಬೇ ಅಪಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಏವಂ ಪರಿಸ್ಸಯಂ ನಾಸೇತಿ। ದಾರಕಸ್ಸ ಪನ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಗೇಹೇ ಭೋಗಾನಂ ಪಮಾಣಂ ನ ಹೋತಿ, ನಿಧಿಕುಮ್ಭಿಯೋ ಪುರತೋಪಿ ಪಚ್ಛತೋಪಿ ಗೇಹಂ ಪವಟ್ಟಮಾನಾ ಪವಿಸನ್ತಿ। ಮಾತಾಪಿತರೋ ಪರೇಹಿ ಠಪಿತಧನಸ್ಸಾಪಿ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಧೇನುಯೋ ಬಹುಖೀರಾ

ಹೋನ್ತಿ, ಗೋಣಾ ಸುಖಸೀಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ವಪ್ಪಟ್ಠಾನೇ ಸಸ್ಸಾನಿ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ವಡ್ಢಿಯಾ ವಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತಂ, ತಾವಕಾಲಿಕಂ ವಾ ದಿನ್ನಂ ಧನಂ ಅಚೋದಿತಾ ಸಯಮೇವ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ, ದಾಸಾದಯೋ ಸುವಚಾ ಹೋನ್ತಿ, ಕಮ್ಮನ್ತಾ ನ ಪರಿಹಾಯನ್ತಿ। ದಾರಕೋ ಗಬ್ಭತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಹಾರಂ ಲಭತಿ, ಕೋಮಾರಿಕವೇಜ್ಜಾ ಸನ್ನಿಹಿತಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಗಹಪತಿಕುಲೇ ಜಾತೋ ಸೇಟ್ಠಿಟ್ಠಾನಂ, ಅಮಚ್ಚಕುಲಾದೀಸು ಜಾತೋ ಸೇನಾಪತಿಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಲಭತಿ। ಏವಂ ಭೋಗೇ ಉಪ್ಪಾದೇತಿ। ಸೋ ಅಪರಿಸ್ಸಯೋ ಸಭೋಗೋ ಚಿರಂ ಜೀವತೀತಿ। ಏವಂ ಅಪಾಣಾತಿಪಾತಕಮ್ಮಂ ದೀಘಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಹೋತಿ।

ಅಪಾಣಾತಿಪಾತಿನಾ ವಾ ಕತಂ ಅಞ್ಞಮ್ಪಿ ಕುಸಲಂ ಉಳಾರಂ ಹೋತಿ, ದೀಘಾಯುಕಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಜನೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ದೀಘಾಯುಕಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಹೋತಿ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಮೇವ ವಾ ನಿಯಾಮೇತ್ವಾ ದೀಘಾಯುಕಂ ಕರೋತಿ। ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನಚೇತನಾಯ ವಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಪುಬ್ಬಾಪರಚೇತನಾಹಿ ವುತ್ತನಯೇನ ದೀಘಾಯುಕೋ ಹೋತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ।

ವಿಹೇಠನಕಮ್ಮಾದೀನಿಪಿ ಹಿ ಪವತ್ತೇ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅತ್ಥತೋ ತಥೇವ ವದಮಾನಾನಿ ವಿಯ ಉಪಪೀಳನೇನ ನಿಬ್ಭೋಗತಂ ಆಪಾದೇತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ರೋಗುಪ್ಪಾದನಾದೀಹಿ ವಾ, ವಿಹೇಠಕಾದೀಹಿ ಕತಸ್ಸ ಕುಸಲಸ್ಸ ಅನುಳಾರತಾಯ ವಾ, ಆದಿತೋವ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಿಯಾಮನೇನ ವಾ, ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಪುಬ್ಬಾಪರಚೇತನಾವಸೇನ ವಾ ಬಹ್ವಾಬಾಧತಾದೀನಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಅಪಾಣಾತಿಪಾತೋ ವಿಯ ಚ ಅವಿಹೇಠನಾದೀನಿಪಿ ಅಪ್ಪಾಬಾಧತಾದೀನೀತಿ।

೨೯೩. ಏತ್ಥ ಪನ **ಇಸ್ಸಾಮನಕೋತಿ** ಇಸ್ಸಾಸಮ್ಪಯುತ್ತಚಿತ್ತೋ। **ಉಪದುಸ್ಸತೀತಿ** ಇಸ್ಸಾವಸೇನೇವ ಉಪಕ್ಕೋಸನ್ತೋ ದುಸ್ಸತಿ। **ಇಸ್ಸಂ ಬನ್ಧತೀತಿ** ಯವಕಲಾಪಂ ಬನ್ಧನ್ತೋ ವಿಯ ಯಥಾ ನ ನಸ್ಸತಿ ಏವಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಯ ಠಪೇತಿ। **ಅಪ್ಪೇಸಕ್ಖೋತಿ** ಅಪ್ಪಪರಿವಾರೋ, ರತ್ತಿಂ ಖಿತ್ತೋ ವಿಯ ಸರೋ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಉಚ್ಛಿಟ್ಠಹತ್ಥೋ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಉದಕದಾಯಕಮ್ಪಿ ನ ಲಭತಿ।

೨೯೪. **ನ ದಾತಾ ಹೋತೀತಿ** ಮಚ್ಛರಿಯವಸೇನ ನ ದಾತಾ ಹೋತಿ। **ತೇನ ಕಮ್ಮೇನಾತಿ** ತೇನ ಮಚ್ಛರಿಯಕಮ್ಮೇನ।

೨೯೫. **ಅಭಿವಾದೇತಬ್ಬನ್ತಿ** ಅಭಿವಾದನಾರಹಂ ಬುದ್ಧಂ ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಂ ವಾ ಅರಿಯಸಾವಕಂ ವಾ। **ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾತಬ್ಬಾದೀಸುಪಿ** ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಪಞ್ಹವಿಸ್ಸಜ್ಜನೇ ಉಪಪೀಳಕಉಪತ್ಥಮ್ಭಕಕಮ್ಮಾನಿ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಾನಿ। ನ ಹಿ ಪವತ್ತೇ ನೀಚಕುಲಿನಂ ವಾ ಉಚ್ಚಾಕುಲಿನಂ ವಾ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುಂ, ಪಟಿಸನ್ಧಿಮೇವ ಪನ ನಿಯಾಮೇತ್ವಾ ನೀಚಕುಲಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ ನೀಚಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ, ಉಚ್ಚಾಕುಲಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ ಉಚ್ಚಾಕುಲೇ।

೨೯೬. **ನ ಪರಿಪುಚ್ಛಿತಾ ಹೋತೀತಿ** ಏತ್ಥ ಪನ ಅಪರಿಪುಚ್ಛನೇನ ನಿರಯೇ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ। ಅಪರಿಪುಚ್ಛಕೋ ಪನ "ಇದಂ ಕಾತಬ್ಬಂ, ಇದಂ ನ ಕಾತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಜಾನನ್ತೋ ಕಾತಬ್ಬಂ ನ ಕರೋತಿ, ಅಕಾತಬ್ಬಂ ಕರೋತಿ। ತೇನ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಇತರೋ ಸಗ್ಗೇ। **ಇತಿ ಖೋ, ಮಾಣವ...ಪೇ॰... ಯದಿದಂ ಹೀನಪ್ಪಣೀತತಾಯಾತಿ** ಸತ್ಥಾ ದೇಸನಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಂ ಪಾಪೇಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಚೂಳಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಸುಭಸುತ್ತನ್ತಿಪಿ ವುಚ್ಚತಿ।

೬. ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೧೯೮. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮೋಘ**ನ್ತಿ ತುಚ್ಛಂ ಅಫಲಂ। **ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ತಥಂ ಭೂತಂ। ಇದಞ್ಚ ಏತೇನ ನ ಸಮ್ಮುಖಾ ಸುತಂ, ಉಪಾಲಿಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೫೬) ಪನ - "ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಮಹಾಸಾವಜ್ಜತರಂ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಾಪಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಕಿರಿಯಾಯ ಪಾಪಸ್ಸ ಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪವತ್ತಿಯಾ, ನೋ ತಥಾ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ನೋ ತಥಾ ವಚೀಕಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಭಗವತಾ ವುತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ, ಸಾ ಕಥಾ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಅನ್ತರೇ ಪಾಕಟಾ ಜಾತಾ, ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಸ ವದತಿ। **ಅತ್ಥಿ ಚ ಸಾ ಸಮಾಪತ್ತೀ**ತಿ ಇದಂ - "ಕಥಂ ನು ಖೋ, ಭೋ, ಅಭಿಸಞ್ಞಾನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ"ತಿ ಪೋಟ್ಠಪಾದಸುತ್ತೇ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೪೦೬ ಆದಯೋ) ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಅಭಿಸಞ್ಞಾನಿರೋಧಕಥಂ ಸನ್ಧಾಯ ವದತಿ। **ನ ಕಿಞ್ಚಿ ವೇದಿಯತೀ**ತಿ ಏಕವೇದನಮ್ಪಿ ನ ವೇದಿಯತಿ। **ಅತ್ಥಿ ಚ ಖೋ**ತಿ ಥೇರೋ ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸನ್ಧಾಯ ಅನುಜಾನಾತಿ। **ಪರಿರಕ್ಖಿತಬ್ಬ**ನ್ತಿ ಗರಹತೋ ಮೋಚನೇನ ರಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ। ಸಞ್ಚೇತನಾ ಅಸ್ಸ ಅತ್ಥೀತಿ **ಸಞ್ಚೇತನಿಕಂ,** ಸಾಭಿಸನ್ಧಿಕಂ ಸಞ್ಚೇತನಿಕಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ದುಕ್ಖಂ ಸೋ**ತಿ ಥೇರೋ "ಅಕುಸಲಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ಪುಚ್ಛತೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಾಯ ಏವಂ ವದತಿ।

ದಸ್ಸನಮ್ಪಿ ಖೋ ಅಹನ್ತಿ ಭಗವಾ ಚತುರಙ್ಗೇಪಿ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಟ್ಠಾನೇ ತಿಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಸಙ್ಖಾರಂ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾವ ಪಸ್ಸತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕೋ ನ ದೂರೇ ಗಾವುತಮತ್ತಬ್ಭನ್ತರೇ ವಸತಿ, ಕಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಏವಮಾಹಾತಿ? ಸಮಾಗಮದಸ್ಸನಂ ಸನ್ಧಾಯೇವಮಾಹ।

೧೯೯. **ಉದಾಯೀ**ತಿ ಲಾಲುದಾಯೀ। **ತಂ ದುಕ್ಖಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ದುಕ್ಖಮೇವ। ಇತಿ ಇಮಂ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಂ ಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಂ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಂ ಸನ್ಧಾಯ "ಸಚೇ ಭಾಸಿತಂ ಭವೇಯ್ಯ ಭಗವಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ।

೨೦೦. **ಉಮ್ಮಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಪಞ್ಹಾಉಮ್ಮಙ್ಗಂ। **ಉಮ್ಮುಜ್ಜಮಾನೋ**ತಿ ಸೀಸಂ ನೀಹರಮಾನೋ। **ಅಯೋನಿಸೋ ಉಮ್ಮುಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅನುಪಾಯೇನ ಸೀಸಂ ನೀಹರಿಸ್ಸತಿ। ಇದಞ್ಚ ಪನ ಭಗವಾ ಜಾನನ್ತೋ ನೇವ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾ ನ ಚೇತೋಪರಿಯಞಾಣೇನ ನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣೇನ ಜಾನಿ, ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನೇವ ಪನ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ ನಾಮ ಸುವಿಜಾನೋ ಹೋತಿ, ಕಥೇತುಕಾಮೋ ಗೀವಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಹನುಕಂ ಚಾಲೇತಿ, ಮುಖಮಸ್ಸ ಫನ್ದತಿ, ಸನ್ನಿಸೀದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ತಂ ಆಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯಂ ಉದಾಯೀ ಸನ್ನಿಸೀದಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಯಂ ಅಭೂತಂ, ತದೇವ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಓಲೋಕೇತ್ವಾವ ಅಞ್ಞಾಸಿ। **ಆದಿಂ ಯೇವಾ**ತಿಆದಿಮ್ಹಿಯೇವ। **ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ**ತಿ "ಕಿಂ ಸೋ ವೇದಿಯತೀ"ತಿ? ಪುಚ್ಛನ್ತೇನ "ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾಮೀ"ತಿ ಏವಂ ವವತ್ಥಪೇತ್ವಾವ ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ ಪುಚ್ಛಿತಾ। **ಸುಖವೇದನಿಯ**ನ್ತಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲತೋ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಚೇತನಾ, ಹೇಟ್ಠಾ ತಿಕಜ್ಝಾನಚೇತನಾತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪವತ್ತೇಸು ಸುಖವೇದನಾಯ ಜನನತೋ **ಸುಖವೇದನಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಕಾಮಾವಚರಞ್ಚೇತ್ಥ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂಯೇವ ಏಕನ್ತೇನ ಸುಖಂ ಜನೇತಿ, ಪವತ್ತೇ ಇಟ್ಠಮಜ್ಝತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಮ್ಪಿ।

ಅಕುಸಲಚೇತನಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪವತ್ತೇಸು ದುಕ್ಖಸ್ಸೇವ ಜನನತೋ **ದುಕ್ಖವೇದನಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಕಾಯದ್ವಾರೇ ಪವತ್ತೇಯೇವ ಚೇತಂ ಏಕನ್ತೇನ ದುಕ್ಖಂ ಜನೇತಿ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಮ್ಪಿ, ಸಾ ಪನ ವೇದನಾ ಅನಿಟ್ಠಾನಿಟ್ಠಮಜ್ಝತ್ತೇಸುಯೇವ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ದುಕ್ಖಾತ್ವೇವ ಸಙ್ಖಂ ಗತಾ।

ಕಾಮಾವಚರಕುಸಲತೋ ಪನ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಚತಸ್ಸೋ ಚೇತನಾ, ರೂಪಾವಚರಕುಸಲತೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಚೇತನಾತಿ ಏವಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪವತ್ತೇಸು ತತಿಯವೇದನಾಯ ಜನನತೋ **ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನಿಯಂ ಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಏತ್ಥ ಚ ಕಾಮಾವಚರಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಂಯೇವ ಏಕನ್ತೇನ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಜನೇತಿ, ಪವತ್ತೇ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಸುಖಮ್ಪಿ। ಅಪಿಚ

ಸುಖವೇದನಿಯಕಮ್ಮಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪವತ್ತಿವಸೇನ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖವೇದನಿಯಂ, ದುಕ್ಖವೇದನಿಯಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನೇವ ವಟ್ಟತಿ। ಏತಸ್ಸ ಪನ ವಸೇನ ಸಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿವಸೇನೇವ ವಟ್ಟತಿ।

ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾತಿ ಥೇರೋ ತಥಾಗತೇನ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಕಥನತ್ಥಂ ಆಲಯೋ ದಸ್ಸಿತೋ, ತಥಾಗತಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಞಾಣಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಪಾಕಟಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಅನುಸನ್ಧಿಕುಸಲತಾಯ ಏವಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗ**ನ್ತಿ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಜನಂ। **ಕತಮೇ ಚತ್ತಾರೋ…ಪೇ॰… ಇಧಾನನ್ದ, ಏಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ…ಪೇ॰… ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ಇದಂ ನ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಞಾಣಭಾಜನಂ, ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಞಾಣಭಾಜನತ್ಥಾಯ ಪನ ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಪನಂ।

೩೦೧. ಇಧಾನನ್ದ , ಏಕಚ್ಚೋ ಸಮಣೋ ವಾತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಇದಞ್ಹಿ ಭಗವಾ - "ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಇದಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಇಮಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಇದಂ ದಸ್ಸನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೀ"ತಿ ಪಕಾಸನತ್ಥಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಆತಪ್ಪ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಪಞ್ಚಪಿ ವೀರಿಯಸ್ಸೇವ ನಾಮಾನಿ। **ಚೇತೋಸಮಾಧಿ**ನ್ತಿ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಸಮಾಧಿಂ। **ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ "ಸೋ ಸತ್ತೋ ಕುಹಿಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ"ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪಸ್ಸತಿ। **ಯೇ ಅಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಯೇ "ದಸನ್ನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಕಮ್ಮಪಥಾನಂ ಪೂರಿತತ್ತಾ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಜಾನನ್ತಿ, ಮಿಚ್ಛಾ ತೇಸಂ ಞಾಣನ್ತಿ ವದತಿ। ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಸಬ್ಬವಾರೇಸು ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ವಿದಿತ**ನ್ತಿ ಪಾಕಟಂ। **ಥಾಮಸಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಥಾಮೇನ। **ಪರಾಮಾಸಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಪರಾಮಾಸೇನ। **ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರತೀ**ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆದಿಯಿತ್ವಾ ವೋಹರತಿ।

೩೦೨. ತತ್ರಾನನ್ದಾತಿ ಇದಮ್ಪಿ ನ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಞಾಣಸ್ಸ ಭಾಜನಂ, ಅಥ ಖ್ವಾಸ್ಸ ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಪನಮೇವ। ಏತ್ಥ ಪನ ಏತೇಸಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾನಂ ವಚನೇ ಏತ್ತಕಾ ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ಏತ್ತಕಾ ಅನನುಞ್ಞಾತಾತಿ ಇದಂ ದಸ್ಸಿತಂ। ತತ್ಥ **ತತ್ರಾ**ತಿ ತೇಸು ಚತೂಸು ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಸು। **ಇದಮಸ್ಸಾ**ತಿ ಇದಂ ವಚನಂ ಅಸ್ಸ। **ಅಞ್ಞಥಾ**ತಿ ಅಞ್ಞೇನಾಕಾರೇನ। ಇತಿ ಇಮೇಸಂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವಾದೇ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಅನುಞ್ಞಾತಾ, ತೀಸು ಅನನುಞ್ಞಾತಾತಿ ಏವಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅನುಞ್ಞಾ ನಾನುಞ್ಞಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೩೦೩. ಏವಂ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕಾನಂ ವಚನೇ ಅನುಞ್ಞಾ ಚ ಅನನುಞ್ಞಾ ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಞಾಣಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ತತ್ರಾನನ್ದ, ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಪುಬ್ಬೇ ವಾಸ್ಸ ತಂ ಕತಂ ಹೋತೀತಿ ಯಂ ಇಮಿನಾ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೇನ ಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ದಿಟ್ಠೋ, ತತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಕತಂ। ಪುಬ್ಬೇ ಕತೇನಪಿ ಹಿ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಪಚ್ಛಾ ಕತೇನಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಮರಣಕಾಲೇ ವಾ ಪನ - "ಖನ್ದೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಸಿವೋ ಸೇಟ್ಠೋ, ಪಿತಾಮಹೋ ಸೇಟ್ಠೋ, ಇಸ್ಸರಾದೀಹಿ ವಾ ಲೋಕೋ ವಿಸಟ್ಠೋ"ತಿಆದಿನಾ ಮಿಚ್ಛಾದಸ್ಸನೇನಪಿ ನಿಬ್ಬತ್ತತೇವ। **ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ಯಂ ತತ್ಥ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮವೇದನೀಯಂ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ, ಯಂ ಉಪಪಜ್ಜವೇದನೀಯಂ, ತಸ್ಸ ಉಪಪಜ್ಜಿತ್ವಾ, ಯಂ ಅಪರಾಪರಿಯವೇದನೀಯಂ, ತಸ್ಸ ಅಪರಸ್ಮಿಂ ಪರಿಯಾಯೇ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ।

ಇತಿ ಅಯಂ ಸಮಣೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ಏಕಂ ಕಮ್ಮರಾಸಿಂ ಏಕಞ್ಚ ವಿಪಾಕರಾಸಿಂ ಅದ್ದಸ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಇಮಿನಾ ಅದಿಟ್ಠೇ ತಯೋ ಕಮ್ಮರಾಸೀ, ದ್ವೇ ಚ ವಿಪಾಕರಾಸೀ ಅದ್ದಸ। ಇಮಿನಾ ಪನ ದಿಟ್ಠೇ ಅದಿಟ್ಠೇ ಚ ಚತ್ತಾರೋ ಕಮ್ಮರಾಸೀ ತಯೋ ಚ ವಿಪಾಕರಾಸೀ ಅದ್ದಸ। ಇಮಾನಿ ಸತ್ತ ಠಾನಾನಿ ಜಾನನಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಞಾಣಂ ನಾಮ। ದುತಿಯವಾರೇ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುಕೇನ ಕಿಞ್ಚಿ ನ ದಿಟ್ಠಂ , ತಥಾಗತೇನ ಪನ ತಯೋ ಕಮ್ಮರಾಸೀ, ದ್ವೇ ಚ ವಿಪಾಕರಾಸೀ ದಿಟ್ಠಾತಿ। ಇಮಾನಿಪಿ ಪಞ್ಚ ಪಚ್ಚತ್ತಟ್ಠಾನಾನಿ ಜಾನನಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಞಾಣಂ ನಾಮ। ಸೇಸವಾರದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಅಭಬ್ಬನ್ತಿ ಭೂತವಿರಹಿತಂ ಅಕುಸಲಂ। **ಅಭಬ್ಬಾಭಾಸನ್ತಿ** ಅಭಬ್ಬಂ ಆಭಾಸತಿ ಅಭಿಭವತಿ ಪಟಿಬಾಹತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಬಹುಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಅಕುಸಲಕಮ್ಮೇ ಆಯೂಹಿತೇ ಬಲವಕಮ್ಮಂ ದುಬ್ಬಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ ಇದಂ ಅಭಬ್ಬಞ್ಚೇವ ಅಭಬ್ಬಾಭಾಸಞ್ಚ। ಕುಸಲಂ ಪನ ಆಯೂಹಿತ್ವಾ ಆಸನ್ನೇ ಅಕುಸಲಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಕುಸಲಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ, ಇದಂ ಅಭಬ್ಬಂ ಭಬ್ಬಾಭಾಸಂ। ಬಹುಮ್ಹಿ ಕುಸಲೇ ಆಯೂಹಿತೇಪಿ ಬಲವಕಮ್ಮಂ ದುಬ್ಬಲಕಮ್ಮಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ, ಇದಂ ಭಬ್ಬಞ್ಚೇವ ಭಬ್ಬಾಭಾಸಞ್ಚ। ಅಕುಸಲಂ ಪನ ಆಯೂಹಿತ್ವಾ ಆಸನ್ನೇ ಕುಸಲಂ ಕತಂ ಹೋತಿ, ತಂ ಅಕುಸಲಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಅತ್ತನೋ ವಿಪಾಕಸ್ಸ ಓಕಾಸಂ ಕರೋತಿ, ಇದಂ ಭಬ್ಬಂ ಅಭಬ್ಬಾಭಾಸಂ।

ಅಪಿಚ ಉಪಟ್ಠಾನಾಕಾರೇನಪೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। ಇದಞ್ಹಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಅಭಬ್ಬತೋ ಆಭಾಸತಿ ಉಪಟ್ಠಾತೀತಿ **ಅಭಬ್ಬಾಭಾಸಂ।** ತತ್ಥ "ಯ್ವಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಇಧ ಪಾಣಾತಿಪಾತೀ"ತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ಚತ್ತಾರೋ ಪುಗ್ಗಲಾ ವುತ್ತಾ, ತೇಸು ಪಠಮಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಅಭಬ್ಬಂ ಅಭಬ್ಬಾಭಾಸಂ, ತಞ್ಹಿ ಅಕುಸಲತ್ತಾ ಅಭಬ್ಬಂ, ತಸ್ಸ ಚ ನಿರಯೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ತತ್ಥ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾರಣಭೂತಂ ಅಕುಸಲಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ದುತಿಯಸ್ಸ ಕಮ್ಮಂ ಅಭಬ್ಬಂ ಭಬ್ಬಾಭಾಸಂ, ತಞ್ಹಿ ಅಕುಸಲತ್ತಾ ಅಭಬ್ಬಂ। ತಸ್ಸ ಪನ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತತ್ತಾ ಅಞ್ಞತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ಸಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿಕಾರಣಭೂತಂ ಕುಸಲಂ ಹುತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ಇತರಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಕಮ್ಮದ್ವಯೇ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಕಮ್ಮವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೭. ಸಳಾಯತನವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦೪. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಸಳಾಯತನವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀ**ತಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬಾನಿ। **ಮನೋಪವಿಚಾರಾ**ತಿ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾ। ವಿತಕ್ಕುಪ್ಪಾದಕಞ್ಹಿ ಮನೋ ಇಧ ಮನೋತಿ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ, ಮನಸ್ಸ ಉಪವಿಚಾರಾತಿ ಮನೋಪವಿಚಾರಾ। **ಸತ್ತಪದಾ**ತಿ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ಪದಾ। ಏತ್ಥ ಹಿ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಟ್ಟಪದಾ ನಾಮ, ಅಟ್ಠಾರಸ ವಿವಟ್ಟಪದಾ ನಾಮ, ತೇಪಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನೇನ ಮಗ್ಗೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಯೋಗ್ಗಾಚರಿಯಾನ**ನ್ತಿ ಹತ್ಥಿಯೋಗ್ಗಾದಿಆಚಾರಸಿಕ್ಖಾಪಕಾನಂ, ದಮೇತಬ್ಬದಮಕಾನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ವಿಭಙ್ಗೇಯೇವ ಆವಿಭವಿಸ್ಸತಿ। **ಅಯಮುದ್ದೇಸೋ**ತಿ ಇದಂ ಮಾತಿಕಾಟ್ಠಪನಂ।

೩೦೫. ಚಕ್ಖಾಯತನಾದೀನಿ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ ವಿತ್ಥಾರಿತಾನಿ। **ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ಕುಸಲಾಕುಸಲವಿಪಾಕತೋ ದ್ವೇ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ। ಸೇಸಪಸಾದವಿಞ್ಞಾಣೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇಮಾನಿ ಪನ ದಸ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಂ ಇಧ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಾಮ।

ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋತಿ ಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಸಮ್ಫಸ್ಸೋ। ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಸಮ್ಫಸ್ಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸೇಸೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾತಿ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣೇನ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ। ಏಸೇವ ನಯೋ ಸಬ್ಬತ್ಥ। **ಸೋಮನಸ್ಸಟ್ಠಾನಿಯ**ನ್ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಕಾರಣಭೂತಂ। **ಉಪವಿಚರತೀ**ತಿ ತತ್ಥ ವಿಚಾರಪವತ್ತನೇನ ಉಪವಿಚರತಿ, ವಿತಕ್ಕೋ ತಂಸಮ್ಪಯುತ್ತೋ ಚಾತಿ ಇಮಿನಾ ನಯೇನ ಅಟ್ಠಾರಸ ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಸಙ್ಖಾತಾ ಮನೋಪವಿಚಾರಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಛ**

ಸೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಸೋಮನಸ್ಸೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಉಪವಿಚರನ್ತೀತಿ ಸೋಮನಸ್ಸೂಪವಿಚಾರಾ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೦೬. **ಗೇಹಸಿತಾನೀ**ತಿ ಕಾಮಗುಣನಿಸ್ಸಿತಾನಿ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನೀ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಸ್ಸಿತಾನಿ। **ಇಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸಿತಾನಂ। **ಕನ್ತಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಮಿತಾನಂ। **ಮನೋರಮಾನ**ನ್ತಿ ಮನೋ ಏತೇಸು ರಮತೀತಿ ಮನೋರಮಾನಿ, ತೇಸಂ ಮನೋರಮಾನಂ। **ಲೋಕಾಮಿಸಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತಾನಂ। **ಅತೀತ**ನ್ತಿ ಪಟಿಲದ್ಧಂ । ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ತಾವ ಆರಬ್ಭ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತು, ಅತೀತೇ ಕಥಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಅತೀತೇಪಿ - "ಯಥಾಹಂ ಏತರಹಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಅನುಭವಾಮಿ, ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಅನುಭವಿ"ನ್ತಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಅನಿಚ್ಚತನ್ತಿ ಅನಿಚ್ಚಾಕಾರಂ। **ವಿಪರಿಣಾಮವಿರಾಗನಿರೋಧ**ನ್ತಿ ಪಕತಿವಿಜಹನೇನ ವಿಪರಿಣಾಮಂ, ವಿಗಚ್ಛನೇನ ವಿರಾಗಂ, ನಿರುಜ್ಝನೇನ ನಿರೋಧಂ। **ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ। **ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸ**ನ್ತಿ ಇದಂ ರಞ್ಞೋ ವಿಯ ಅತ್ತನೋ ಸಿರಿಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಭೇದಂ ಪಸ್ಸತೋ ಸಙ್ಖಾರಗತಮ್ಹಿ ತಿಕ್ಖೇ ಸೂರೇ ವಿಪಸ್ಸನಾಞಾಣೇ ವಹನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಸೋಮನಸ್ಸಂ "ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಂ ಸೋಮನಸ್ಸ"ನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ವುತ್ತಮ್ಪಿ ಚೇತಂ -

> "ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಪವಿಟ್ಠಸ್ಸ, ಸನ್ತಚಿತ್ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ।
> ಅಮಾನುಸೀ ರತೀ ಹೋತಿ, ಸಮ್ಮಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಪಸ್ಸತೋ॥
>
> ಯತೋ ಯತೋ ಸಮ್ಮಸತಿ, ಖನ್ಧಾನಂ ಉದಯಬ್ಬಯಂ।
> ಲಭತೀ ಪೀತಿಪಾಮೋಜ್ಜಂ, ಅಮತನ್ತಂ ವಿಜಾನತ"ನ್ತಿ॥ (ಧ॰ ಪ॰ ೩೭೩-೩೭೪)।

ಇಮಾನೀತಿ ಇಮಾನಿ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ।

೩೦೭. **ಅತೀತ**ನ್ತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ತಾವ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ಅಲಭನ್ತಸ್ಸ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತು, ಅತೀತೇ ಕಥಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀತಿ। ಅತೀತೇಪಿ "ಯಥಾಹಂ ಏತರಹಿ ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣಂ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ನ ಲಭಾಮಿ, ಏವಂ ಪುಬ್ಬೇಪಿ ಪತ್ಥೇತ್ವಾ ನ ಲಭಿ"ನ್ತಿ ಅನುಸ್ಸರನ್ತಸ್ಸ ಬಲವದೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ।

ಅನುತ್ತರೇಸು ವಿಮೋಕ್ಖೇಸೂತಿ ಅನುತ್ತರವಿಮೋಕ್ಖೋ ನಾಮ ಅರಹತ್ತಂ, ಅರಹತ್ತೇ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಆಯತನ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಾಯತನಂ। **ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪಯತೋ**ತಿ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಸ್ಸ। ತಂ ಪನೇತಂ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಇತಿ ಪತ್ಥನಾಮೂಲಕತ್ತಾ "ಪಿಹಂ ಉಪಟ್ಠಾಪಯತೋ"ತಿ ವುತ್ತಂ। **ಇಮಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ ದೋಮನಸ್ಸಾನೀ**ತಿ ಇಮಾನಿ ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪಿಹಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ತದಧಿಗಮಾಯ ಅನಿಚ್ಚಾದಿವಸೇನ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಉಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಉಸ್ಸುಕ್ಕಾಪೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ - "ಇಮಮ್ಪಿ ಪಕ್ಖಂ ಇಮಮ್ಪಿ ಮಾಸಂ ಇಮಮ್ಪಿ ಸಂವಚ್ಛರಂ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿತುಂ ನಾಸಕ್ಖಿ"ನ್ತಿ ಅನುಸೋಚತೋ ಗಾಮನ್ತಪಬ್ಭಾರವಾಸಿಮಹಾಸೀವತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಿಯ ಅಸ್ಸುಧಾರಾಪವತ್ತನವಸೇನ ಉಪ್ಪನ್ನದೋಮನಸ್ಸಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸಾನೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ವತ್ಥು ಪನ **ಸುಮಙ್ಗಲವಿಲಾಸಿನಿಯಾ ದೀಘನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ** ಸಕ್ಕಪಞ್ಹವಣ್ಣನಾಯಂ (ದೀ॰ ನಿ॰ ಅಟ್ಠ॰ ೨.೩೬೧) ವಿತ್ಥಾರಿತಂ, ಇಚ್ಛನ್ತೇನ ತತೋ ಗಹೇತಬ್ಬಂ।

೩೦೮. ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ ಏತ್ಥ ಉಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮ ಅಞ್ಞಾಣುಪೇಖಾ। **ಅನೋಧಿಜಿನಸ್ಸಾತಿ** ಕಿಲೇಸೋಧಿಂ ಜಿನಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಖೀಣಾಸವೋ ಓಧಿಜಿನೋ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಅಖೀಣಾಸವಸ್ಸಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅವಿಪಾಕಜಿನಸ್ಸಾತಿ** ಏತ್ಥಪಿ ಆಯತಿಂ ವಿಪಾಕಂ ಜಿನಿತ್ವಾ ಠಿತತ್ತಾ ಖೀಣಾಸವೋವ ವಿಪಾಕಜಿನೋ ನಾಮ, ತಸ್ಮಾ ಅಖೀಣಾಸವಸ್ಸೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಅನಾದೀನವದಸ್ಸಾವಿನೋತಿ**ಆದೀನವತೋ ಉಪದ್ದವತೋ ಅಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ। **ಇಮಾ ಛ ಗೇಹಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ** ಇಮಾ ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಗುಳಪಿಣ್ಡಕೇ ನಿಲೀನಮಕ್ಖಿಕಾ ವಿಯ ರೂಪಾದೀನಿ ಅನತಿವತ್ತಮಾನಾ ತತ್ಥ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಹುತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಛ ಗೇಹಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ರೂಪಂ ಸಾ ಅತಿವತ್ತತೀತಿ ರೂಪಂ ಸಾ ಅನತಿಕ್ಕಮತಿ, ತತ್ಥ ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ನ ತಿಟ್ಠತಿ। **ಇಮಾ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ** ಇಮಾ ಏವಂ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ಇಟ್ಠಾದಿಆರಮ್ಮಣೇ ಆಪಾಥಗತೇ ಇಟ್ಠೇ ಅರಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ, ಅನಿಟ್ಠೇ ಅದುಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ, ಅಸಮಪೇಕ್ಖನೇ ಅಸಮ್ಮುಯ್ಹನ್ತಸ್ಸ, ಉಪ್ಪನ್ನವಿಪಸ್ಸನಾ-ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

೩೦೯. ತತ್ರ ಇದಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಇದಂ ಪಜಹಥಾತಿ ತೇಸು ಛತ್ತಿಂಸಸತ್ತಪದೇಸು ಅಟ್ಠಾರಸ ನಿಸ್ಸಾಯ ಅಟ್ಠಾರಸ ಪಜಹಥಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ತೇನೇವ - "ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನಿಸ್ಸಾಯ ಆಗಮ್ಮಾತಿ** ಪವತ್ತನವಸೇನ ನಿಸ್ಸಾಯ ಚೇವ ಆಗಮ್ಮ ಚ। **ಏವಮೇತೇಸಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೋ ಹೋತೀತಿ** ಏವಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಂ ಪವತ್ತನೇನ ಗೇಹಸಿತಾನಿ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾನಿ ನಾಮ ಹೋನ್ತಿ।

ಏವಂ ಸರಿಕ್ಖಕೇನೇವ ಸರಿಕ್ಖಕಂ ಜಹಾಪೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಬಲವತಾ ದುಬ್ಬಲಂ ಜಹಾಪೇನ್ತೋ - "ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ। ಏವಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಸೋಮನಸ್ಸೇಹಿ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತದೋಮನಸ್ಸಾನಿ , ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಉಪೇಕ್ಖಾಹಿ ಚ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ ಜಹಾಪೇನ್ತೇನ ಬಲವತಾ ದುಬ್ಬಲಪ್ಪಹಾನಂ ಕಥಿತಂ।

ಏತ್ಥ ಪನ ಠತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಕಥಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ - ಅಟ್ಠಸು ಹಿ ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಪಠಮಾದೀನಿ ಚ ತೀಣಿ ಝಾನಾನಿ, ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರೇ ಚ ಪಾದಕೇ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರದ್ಧಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಾ ವಾ ಹೋತಿ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾ ವಾ, ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀ ಪನ ಸೋಮನಸ್ಸಸಹಗತಾವ। ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾದೀನಿ ಪಾದಕಾನಿ ಕತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಆರದ್ಧಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ ಪುರಿಮಸದಿಸಾವ। ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀ ಪನ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತಾ ಹೋತಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ - "ಯಾ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ತಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ತಾ ಆಗಮ್ಮ, ಯಾನಿ ಛ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಿತಾನಿ ಸೋಮನಸ್ಸಾನಿ, ತಾನಿ ಪಜಹಥಾ"ತಿ ವುತ್ತಂ। ನ ಕೇವಲಞ್ಚ ಏವಂಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಅಯಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ವೇದನಾವಿಸೇಸೋವ ಹೋತಿ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಪಿ ಪನ ಝಾನಙ್ಗಬೋಜ್ಝಙ್ಗಮಗ್ಗಙ್ಗಾನಮ್ಪಿ ವಿಸೇಸೋ ಹೋತಿ।

ಕೋ ಪನೇತಂ ವಿಸೇಸಂ ನಿಯಮೇತಿ? ಕೇಚಿ ತಾವ ಥೇರಾ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಾದಕಜ್ಝಾನಂ ನಿಯಮೇತೀತಿ ವದನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಆರಮ್ಮಣಭೂತಾ ಖನ್ಧಾ ನಿಯಮೇನ್ತೀತಿ ವದನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಪುಗ್ಗಲಜ್ಝಾಸಯೋ ನಿಯಮೇತೀತಿ ವದನ್ತಿ। ತೇಸಮ್ಪಿ ವಾದೇ ಅಯಮೇವ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾ ನಿಯಮೇತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವಿನಿಚ್ಛಯಕಥಾ ಪನೇತ್ಥ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಸಙ್ಖಾರುಪೇಕ್ಖಾನಿದ್ದೇಸೇ ವುತ್ತಾವ।

೩೧೦. ನಾನತ್ತಾತಿ ನಾನಾ ಬಹೂ ಅನೇಕಪ್ಪಕಾರಾ। **ನಾನತ್ತಸಿತಾತಿ** ನಾನಾರಮ್ಮಣನಿಸ್ಸಿತಾ। **ಏಕತ್ತಾತಿ** ಏಕಾ। **ಏಕತ್ತಸಿತಾತಿ** ಏಕಾರಮ್ಮಣನಿಸ್ಸಿತಾ। ಕತಮಾ ಪನಾಯಂ ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ? ಹೇಟ್ಠಾ ತಾವ ಅಞ್ಞಾಣುಪೇಕ್ಖಾ ವುತ್ತಾ, ಉಪರಿ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾ ವಕ್ಖತಿ, ಇಧ ಸಮಥಉಪೇಕ್ಖಾ, ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾತಿ ದ್ವೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಗಹಿತಾ।

ತತ್ಥ ಯಸ್ಮಾ ಅಞ್ಞಾವ ರೂಪೇಸು ಉಪೇಕ್ಖಾ, ಅಞ್ಞಾವ ಸದ್ದಾದೀಸು, ನ ಹಿ ಯಾ ರೂಪೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ, ಸಾ ಸದ್ದಾದೀಸು ಹೋತಿ। ರೂಪೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಚ ರೂಪಮೇವ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕರೋತಿ , ನ ಸದ್ದಾದಯೋ। ರೂಪೇ ಉಪೇಕ್ಖಾಭಾವಞ್ಚ ಅಞ್ಞಾ ಸಮಥಉಪೇಕ್ಖಾ ಪಥವೀಕಸಿಣಂ ಆರಮ್ಮಣಂ ಕತ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಅಞ್ಞಾ ಆಪೋಕಸಿಣಾದೀನಿ। ತಸ್ಮಾ ನಾನತ್ತಂ ನಾನತ್ತಸಿತಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ರೂಪೇಸೂ**ತಿಆದಿಮಾಹ । ಯಸ್ಮಾ ಪನ ದ್ವೇ ವಾ ತೀಣಿ ವಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಾನಿ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಾದೀನಿ ವಾ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ಏಕತ್ತಂ ಏಕತ್ತಸಿತಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಅತ್ಥಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಉಪೇಕ್ಖಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನನಿಸ್ಸಿತಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಉಪೇಕ್ಖಾ ಸಮ್ಪಯುತ್ತವಸೇನ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನನಿಸ್ಸಿತಾ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಖನ್ಧೇ ವಿಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾ ಆರಮ್ಮಣವಸೇನ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನನಿಸ್ಸಿತಾ। ಸೇಸಾಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ತಂ ಪಜಹಥಾತಿ ಏತ್ಥ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಉಪೇಕ್ಖಾಯ ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಉಪೇಕ್ಖಂ ಪಜಹಾಪೇತಿ, ಅರೂಪಾವಚರವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾಯ ರೂಪಾವಚರವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಂ।

ಅತಮ್ಮಯತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ತಮ್ಮಯತಾ ನಾಮ ತಣ್ಹಾ, ತಸ್ಸಾ ಪರಿಯಾದಾನತೋ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾ ಅತಮ್ಮಯತಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ತಂ ಪಜಹಥಾ**ತಿ ಇಧ ವುಟ್ಠಾನಗಾಮಿನೀವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಅರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಉಪೇಕ್ಖಞ್ಚ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಞ್ಚ ಪಜಹಾಪೇತಿ।

೩೧೧. **ಯದರಿಯೋ**ತಿ ಯೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಅರಿಯೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸೇವತಿ। ತತ್ಥ ತೀಸು ಠಾನೇಸು ಸತಿಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಸೇವತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬೋ। **ನ ಸುಸ್ಸೂಸನ್ತೀ**ತಿ ಸದ್ದಹಿತ್ವಾ ಸೋತುಂ ನ ಇಚ್ಛನ್ತಿ। **ನ ಅಞ್ಞಾ**ತಿ ಜಾನನತ್ಥಾಯ ಚಿತ್ತಂ ನ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। **ವೋಕ್ಕಮ್ಮಾ**ತಿ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ। **ಸತ್ಥು ಸಾಸನಾ**ತಿ ಸತ್ಥು ಓವಾದಂ ಗಹೇತಬ್ಬಂ ಪೂರೇತಬ್ಬಂ ನ ಮಞ್ಞನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನ ಚ ಅತ್ತಮನೋ**ತಿ ನ ಸಕಮನೋ। ಏತ್ಥ ಚ ಗೇಹಸಿತದೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಅಪ್ಪತೀತೋ ಹೋತೀತಿ ನ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನಕೇಸು ಪನ ಅತ್ತಮನತಾಕಾರಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅನವಸ್ಸುತೋ**ತಿ ಪಟಿಘಅವಸ್ಸವೇನ ಅನವಸ್ಸುತೋ। **ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ**ತಿ ಸತಿಯಾ ಚ ಞಾಣೇನ ಚ ಸಮನ್ನಾಗತೋ । **ಉಪೇಕ್ಖಕೋ**ತಿ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ। **ಅತ್ತಮನೋ**ತಿ ಇಧಾಪಿ ಗೇಹಸಿತಸೋಮನಸ್ಸವಸೇನ ಉಪ್ಪಿಲಾವಿತೋತಿ ನ ಏವಮತ್ಥೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಪಟಿಪನ್ನಕೇಸು ಪನ ಅನತ್ತಮನತಾಕಾರಣಸ್ಸ ಅಭಾವೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। **ಅನವಸ್ಸುತೋ**ತಿ ರಾಗಾವಸ್ಸವೇನ ಅನವಸ್ಸುತೋ।

೩೧೨. **ಸಾರಿತೋ**ತಿ ದಮಿತೋ। **ಏಕಮೇವ ದಿಸಂ ಧಾವತೀ**ತಿ ಅನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಧಾವನ್ತೋ ಏಕಂಯೇವ ದಿಸಂ ಧಾವತಿ, ನಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಪನ ಅಪರಂ ಧಾವಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। **ಅಟ್ಠ ದಿಸಾ ವಿಧಾವತೀ**ತಿ ಏಕಪಲ್ಲಙ್ಕೇನ ನಿಸಿನ್ನೋ ಕಾಯೇನ ಅನಿವತ್ತಿತ್ವಾವ ವಿಮೋಕ್ಖವಸೇನ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ಅಟ್ಠ ದಿಸಾ ವಿಧಾವತಿ, ಪುರತ್ಥಾಭಿಮುಖೋ ವಾ ದಕ್ಖಿಣಾದೀಸು ಅಞ್ಞತರದಿಸಾಭಿಮುಖೋ ವಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿಯೇವಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಳಾಯತನವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಉದ್ದೇಸವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೦೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ** ಉದ್ದೇಸವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಉದ್ದೇಸವಿಭಙ್ಗನ್ತಿ** ಉದ್ದೇಸಞ್ಚ ವಿಭಙ್ಗಞ್ಚ, ಮಾತಿಕಞ್ಚ ವಿಭಜನಞ್ಚಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಉಪಪರಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ** ತುಲೇಯ್ಯ ತೀರೇಯ್ಯ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ। **ಬಹಿದ್ಧಾತಿ** ಬಹಿದ್ಧಾಆರಮ್ಮಣೇಸು। **ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅವಿಸಟನ್ತಿ** ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಆರಮ್ಮಣೇ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ವಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ವಿಸಟಂ ನಾಮ ಹೋತಿ, ತಂ ಪಟಿಸೇಧೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಸಣ್ಠಿತನ್ತಿ** ಗೋಚರಜ್ಝತ್ತೇ ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಅಸಣ್ಠಿತಂ। **ಅನುಪಾದಾಯ ನ ಪರಿತಸ್ಸೇಯ್ಯಾತಿ** ಅನುಪಾದಿಯಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸೇಯ್ಯ। ಯಥಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಅವಿಕ್ಖಿತ್ತಂ ಅವಿಸಟಂ, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಸಣ್ಠಿತಂ ಅನುಪಾದಾಯ ನ ಪರಿತಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಭಿಕ್ಖು ಉಪಪರಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ। **ಜಾತಿಜರಾಮರಣದುಕ್ಖಸಮುದಯಸಮ್ಭವೋತಿ** ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಚೇವ ಅವಸೇಸಸ್ಸ ಚ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ನ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ।

೩೦೬. **ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರೀತಿ** ರೂಪನಿಮಿತ್ತಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ ಅನುಧಾವತೀತಿ ರೂಪನಿಮಿತ್ತಾನುಸಾರೀ।

೩೦೮. **ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಅಸಣ್ಠಿತನ್ತಿ** ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಅಸಣ್ಠಿತಂ। ನಿಕನ್ತಿವಸೇನ ಹಿ ಅತಿಟ್ಠಮಾನಂ ಹಾನಭಾಗಿಯಂ ನ ಹೋತಿ, ವಿಸೇಸಭಾಗಿಯಮೇವ ಹೋತಿ।

೩೧೦. **ಅನುಪಾದಾ ಪರಿತಸ್ಸನಾತಿ** ಸತ್ಥಾರಾ ಖನ್ಧಿಯವಗ್ಗೇ "ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಞ್ಚ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಅನುಪಾದಾಅಪರಿತಸ್ಸನಞ್ಚಾ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೭) ಏವಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿತಸ್ಸನಾ, ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾವ ಅಪರಿತಸ್ಸನಾ ಚ ಕಥಿತಾ, ತಂ ಮಹಾಥೇರೋ ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಮೇವ ಅನುಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನನ್ತಿ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಕಥಂ ಪನೇಸಾ ಅನುಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾ ಹೋತೀತಿ। ಉಪಾದಾತಬ್ಬಸ್ಸ ಅಭಾವತೋ। ಯದಿ ಹಿ ಕೋಚಿ ಸಙ್ಖಾರೋ ನಿಚ್ಚೋ ವಾ ಧುವೋ ವಾ ಅತ್ತಾ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೋ ವಾತಿ ಗಹೇತಬ್ಬಯುತ್ತಕೋ ಅಭವಿಸ್ಸ, ಅಯಂ ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾವ ಅಸ್ಸ। ಯಸ್ಮಾ ಪನ ಏವಂ ಉಪಾದಾತಬ್ಬೋ ಸಙ್ಖಾರೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಂ ಅತ್ತಾತಿಆದಿನಾ ನಯೇನ ರೂಪಾದಯೋ ಉಪಾದಿನ್ನಾಪಿ ಅನುಪಾದಿನ್ನಾವ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಮೇಸಾ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಉಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಪಿ ಸಮಾನಾ ಅತ್ಥತೋ ಅನುಪಾದಾಪರಿತಸ್ಸನಾಯೇವ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ।

ಅಞ್ಞಥಾ ಹೋತೀತಿ ಪರಿವತ್ತತಿ ಪಕತಿಜಹನೇನ ನಸ್ಸತಿ, **ರೂಪವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪರಿವತ್ತೀತಿ** "ಮಮ ರೂಪಂ ವಿಪರಿಣತ"ನ್ತಿ ವಾ, "ಯಂ ಅಹು, ತಂ ವತ ಮೇ ನತ್ಥೀ"ತಿ ವಾ ಆದಿನಾ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೨) ನಯೇನ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಂ ರೂಪಸ್ಸ ಭೇದಾನುಪರಿವತ್ತಿ ಹೋತಿ। **ವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪರಿವತ್ತಜಾತಿ** ವಿಪರಿಣಾಮಸ್ಸ ಅನುಪರಿವತ್ತನತೋ ವಿಪರಿಣಾಮಾರಮ್ಮಣಚಿತ್ತತೋ ಜಾತಾ। **ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದಾತಿ** ತಣ್ಹಾಪರಿತಸ್ಸನಾ ಚ ಅಕುಸಲಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದಾ ಚ। **ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠನ್ತೀತಿ** ಕುಸಲಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಖೇಪೇತ್ವಾ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। **ಉತ್ತಾಸವಾತಿ** ಭಯತಾಸೇನಪಿ ಸಉತ್ತಾಸೋ ತಣ್ಹಾತಾಸೇನಪಿ ಸಉತ್ತಾಸೋ। **ವಿಘಾತವಾತಿ** ಸವಿಘಾತೋ ಸದುಕ್ಖೋ। **ಅಪೇಕ್ಖವಾತಿ** ಸಾಲಯೋ ಸಸಿನೇಹೋ। **ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅನುಪಾದಾ ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಹೋತೀತಿ** ಏವಂ ಮಣಿಕರಣ್ಡಕಸಞ್ಞಾಯ ತುಚ್ಛಕರಣ್ಡಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತಸ್ಮಿಂ ನಟ್ಠೇ ಪಚ್ಛಾ ವಿಘಾತಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಸ್ಸ ವಿಯ ಪಚ್ಛಾ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪರಿತಸ್ಸನಾ ಹೋತಿ।

೩೧೧. **ನ ಚ ರೂಪವಿಪರಿಣಾಮಾನುಪರಿವತ್ತೀತಿ** ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಕಮ್ಮವಿಞ್ಞಾಣಮೇವ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಭೇದಾನುಪರಿವತ್ತಿ ನ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಉದ್ದೇಸವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಅರಣವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೨೩. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಅರಣವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ನೇವುಸ್ಸಾದೇಯ್ಯ ನ ಅಪಸಾದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಗೇಹಸಿತವಸೇನ ಕಞ್ಚಿ ಪುಗ್ಗಲಂ ನೇವ ಉಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ ನ ಅವಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। **ಧಮ್ಮಮೇವ ದೇಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಭಾವಮೇವ ಕಥೇಯ್ಯ। **ಸುಖವಿನಿಚ್ಛಯ**ನ್ತಿ ವಿನಿಚ್ಛಿತಸುಖಂ। **ರಹೋ ವಾದ**ನ್ತಿ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಅವಣ್ಣಂ, ಪಿಸುಣವಾಚನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಸಮ್ಮುಖಾ ನ ಖೀಣ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮುಖಾಪಿ ಖೀಣಂ ಆಕಿಣ್ಣಂ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಂ ವಾಚಂ ನ ಭಣೇಯ್ಯ। **ನಾಭಿನಿವೇಸೇಯ್ಯಾ**ತಿ ನ ಅಧಿಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಆದಾಯ ವೋಹರೇಯ್ಯ। **ಸಮಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಲೋಕಸಮಞ್ಞಂ ಲೋಕಪಣ್ಣತ್ತಿಂ। **ನಾತಿಧಾವೇಯ್ಯಾ**ತಿ ನಾತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ।

೩೨೪. **ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿಸುಖಿನೋ**ತಿ ಕಾಮಪಟಿಸನ್ಧಿನಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತೇನ ಸುಖೇನ ಸುಖಿತಸ್ಸ। **ಸದುಕ್ಖೋ**ತಿ ವಿಪಾಕದುಕ್ಖೇನ ಸಂಕಿಲೇಸದುಕ್ಖೇನಪಿ ಸದುಕ್ಖೋ। **ಸಉಪಘಾತೋ**ತಿ ವಿಪಾಕೂಪಘಾತಕಿಲೇಸೂಪಘಾತೇಹೇವ ಸಉಪಘಾತೋ। ತಥಾ **ಸಪರಿಳಾಹೋ**। **ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ**ತಿ ಅಯಾಥಾವಪಟಿಪದಾ ಅಕುಸಲಪಟಿಪದಾ।

೩೨೬. **ಇತ್ಥೇಕೇ ಅಪಸಾದೇತೀ**ತಿ ಏವಂ ಗೇಹಸಿತವಸೇನ ಏಕಚ್ಚೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಪಸಾದೇತಿ। ಉಸ್ಸಾದನೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಭವಸಂಯೋಜನ**ನ್ತಿ ಭವಬನ್ಧನಂ, ತಣ್ಹಾಯೇತಂ ನಾಮಂ।

ಸುಭೂತಿತ್ಥೇರೋ ಕಿರ ಇಮಂ ಚತುಕ್ಕಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಏತದಗ್ಗೇ ಠಪಿತೋ। ಭಗವತೋ ಹಿ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಪುಗ್ಗಲಾನಂ ಉಸ್ಸಾದನಾಅಪಸಾದನಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ತಥಾ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಾದೀನಂ। ಸುಭೂತಿತ್ಥೇರಸ್ಸ ಪನ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ "ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅಪ್ಪಟಿಪನ್ನಕೋ ಅನಾರಾಧಕೋ"ತಿ ವಾ, "ಅಯಂ ಸೀಲವಾ ಗುಣವಾ ಲಜ್ಜಿಪೇಸಲೋ ಆಚಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯ ಪನಸ್ಸ "ಅಯಂ ಮಿಚ್ಛಾಪಟಿಪದಾ, ಅಯಂ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ"ತ್ವೇವ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ "ಏತದಗ್ಗಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಮಮ ಸಾವಕಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಅರಣವಿಹಾರೀನಂ ಯದಿದಂ ಸುಭೂತೀ"ತಿ ಆಹ।

೩೨೮. **ಕಾಲಞ್ಞೂ ಅಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸಮ್ಪತ್ತೇ ಚ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಚ ಕಾಲೇ ಅಕಥೇತ್ವಾ "ಇದಾನಿ ವುಚ್ಚಮಾನಂ ಮಹಾಜನೋ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಯುತ್ತಪತ್ತಕಾಲಂ ಞತ್ವಾವ ಪರಮ್ಮುಖಾ ಅವಣ್ಣಂ ಭಾಸೇಯ್ಯ। ಖೀಣವಾದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೩೦. **ಉಪಹಞ್ಞತೀ**ತಿ ಘಾತಿಯತಿ। **ಸರೋಪಿ ಉಪಹಞ್ಞತೀ**ತಿ ಸದ್ದೋಪಿ ಭಿಜ್ಜತಿ। **ಆತುರೀಯತೀ**ತಿ ಆತುರೋ ಹೋತಿ ಗೇಲಞ್ಞಪ್ಪತ್ತೋ ಸಾಬಾಧೋ। **ಅವಿಸ್ಸಟ್ಠ**ನ್ತಿ ವಿಸ್ಸಟ್ಠಂ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಂ ನ ಹೋತಿ।

೩೩೧. **ತದೇವಾ**ತಿ ತಂಯೇವ ಭಾಜನಂ। **ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರತೀ**ತಿ ಪತ್ತನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾನನಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ "ಪತ್ತಂ ಆಹರಥ ಧೋವಥಾ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಅನ್ಧಬಾಲಪುಥುಜ್ಜನೋ, ನಯಿದಂ ಪತ್ತಂ, ಪಾತಿ ನಮೇಸಾ, ಏವಂ ವದಾಹೀ"ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸ್ಸ ವೋಹರತಿ। ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಹಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ಅತಿಸಾರೋ**ತಿ ಅತಿಧಾವನಂ।

೩೩೨. **ತಥಾ ತಥಾ ವೋಹರತಿ ಅಪರಾಮಸ**ನ್ತಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಜನಪದೇ ಭಾಜನಂ ಪಾತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಇಮೇ ಪನ ನಂ ಪತ್ತನ್ತಿ ವದನ್ತೀತಿ ತತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಜನಪದವೋಹಾರಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ಪತ್ತನ್ತೇವ ಅಪರಾಮಸನ್ತೋ ವೋಹರತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೩೩. ಇದಾನಿ ಮರಿಯಾದಭಾಜನೀಯಂ ಕರೋನ್ತೋ **ತತ್ರ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸರಣೋ**ತಿ ಸರಜೋ ಸಕಿಲೇಸೋ। **ಅರಣೋ**ತಿ ಅರಜೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ। **ಸುಭೂತಿ ಚ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಅಯಂ ಥೇರೋ ದ್ವೀಸು ಠಾನೇಸು ಏತದಗ್ಗಂ ಆರುಳ್ಹೋ "**ಅರಣವಿಹಾರೀನಂ** ಯದಿದಂ ಸುಭೂತಿ, **ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾನಂ** ಯದಿದಂ ಸುಭೂತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೨೦೨)।

ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಕಿರ ವತ್ಥುಂ ಸೋಧೇತಿ, ಸುಭೂತಿತ್ಥೇರೋ ದಕ್ಖಿಣಂ ಸೋಧೇತಿ। ತಥಾ ಹಿ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರನ್ತೋ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಠಿತೋ ಯಾವ ಭಿಕ್ಖಂ ಆಹರನ್ತಿ, ತಾವ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿರೋಧಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ನಿರೋಧಾ ವುಟ್ಠಾಯ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಸುಭೂತಿತ್ಥೇರೋ ಚ ತಥೇವ ಮೇತ್ತಾಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜತಿ, ಮೇತ್ತಾಝಾನಾ ವುಟ್ಠಾಯ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಏವಂ ಪನ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ। ಆಮ ಸಕ್ಕಾ, ನೇವ ಅಚ್ಛರಿಯಞ್ಚೇತಂ, ಯಂ ಮಹಾಭಿಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಾ ಸಾವಕಾ ಏವಂ ಕರೇಯ್ಯುಂ। ಇಮಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಹಿ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಪೋರಾಣಕರಾಜಕಾಲೇ ಪಿಙ್ಗಲಬುದ್ಧರಕ್ಖಿತತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಉತ್ತರಗಾಮಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ವಿಹಾಸಿ। ತತ್ಥ ಸತ್ತ ಕುಲಸತಾನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏಕಮ್ಪಿ ತಂ ಕುಲದ್ವಾರಂ ನತ್ಥಿ, ಯತ್ಥ ಥೇರೋ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅರಣವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಧಾತುವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೪೨. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಧಾತುವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಚಾರಿಕ**ನ್ತಿ ತುರಿತಗಮನಚಾರಿಕಂ। **ಸಚೇ ತೇ ಭಗ್ಗವ ಅಗರೂ**ತಿ ಸಚೇ ತುಯ್ಹಂ ಭಾರಿಯಂ ಅಫಾಸುಕಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ। **ಸಚೇ ಸೋ ಅನುಜಾನಾತೀ**ತಿ ಭಗ್ಗವಸ್ಸ ಕಿರ ಏತದಹೋಸಿ - "ಪಬ್ಬಜಿತಾ ನಾಮ ನಾನಾಅಜ್ಝಾಸಯಾ, ಏಕೋ ಗಣಾಭಿರತೋ ಹೋತಿ, ಏಕೋ ಏಕಾಭಿರತೋ। ಸಚೇ ಸೋ ಏಕಾಭಿರತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, 'ಆವುಸೋ, ಮಾ ಪಾವಿಸಿ, ಮಯಾ ಸಾಲಾ ಲದ್ಧಾ'ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ಸಚೇ ಅಯಂ ಏಕಾಭಿರತೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ, 'ಆವುಸೋ, ನಿಕ್ಖಮ, ಮಯಾ ಸಾಲಾ ಲದ್ಧಾ'ತಿ ವಕ್ಖತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಅಹಂ ಉಭಿನ್ನಂ ವಿವಾದಕಾರೇತಾ ನಾಮ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ದಿನ್ನಂ ನಾಮ ದಿನ್ನಮೇವ ವಟ್ಟತಿ, ಕತಂ ಕತಮೇವಾ"ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ।

ಕುಲಪುತ್ತೋತಿ ಜಾತಿಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ ಆಚಾರಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ। **ವಾಸೂಪಗತೋ**ತಿ ವಾಸಂ ಉಪಗತೋ। ಕುತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾತಿ? ತಕ್ಕಸೀಲನಗರತೋ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಮಜ್ಝಿಮಪ್ಪದೇಸೇ ಕಿರ ರಾಜಗಹನಗರೇ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೇ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತೇ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ತಕ್ಕಸೀಲನಗರೇ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ರಾಜಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಸಿ। ಅಥ ತಕ್ಕಸೀಲತೋ ಭಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಣಿಜಾ ರಾಜಗಹಂ ಆಗತಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಾಜಾನಂ ಅದ್ದಸಂಸು। ರಾಜಾ ತೇ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಠಿತೇ "ಕತ್ಥವಾಸಿನೋ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತಕ್ಕಸೀಲವಾಸಿನೋ ದೇವಾತಿ। ಅಥ ನೇ ರಾಜಾ ಜನಪದಸ್ಸ ಖೇಮಸುಭಿಕ್ಖತಾದೀನಿ ನಗರಸ್ಸ ಚ ಪವತ್ತಿಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಕೋ ನಾಮ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ನಾಮ ದೇವಾತಿ। ಧಮ್ಮಿಕೋತಿ? ಆಮ ದೇವ ಧಮ್ಮಿಕೋ। ಚತೂಹಿ ಸಙ್ಗಹವತ್ಥೂಹಿ ಜನಂ ಸಙ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಲೋಕಸ್ಸ ಮಾತಾಪಿತಿಟ್ಠಾನೇ ಠಿತೋ, ಅಙ್ಕೇ ನಿಪನ್ನದಾರಕಂ ವಿಯ ಜನಂ ತೋಸೇತೀತಿ। ಕತರಸ್ಮಿಂ ವಯೇ ವತ್ತತೀತಿ? ಅಥಸ್ಸ ವಯಂ ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು। ವಯೇನಪಿ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೇನ ಸಮವಯೋ ಜಾತೋ। ಅಥ ತೇ ರಾಜಾ ಆಹ - "ತಾತಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಧಮ್ಮಿಕೋ, ವಯೇನ ಚ ಮೇ ಸಮಾನೋ, ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯಾಥ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾನಂ ಮಮ ಮಿತ್ತಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ। ಸಕ್ಕೋಮ ದೇವಾತಿ। ರಾಜಾ ತೇಸಂ ಸುಙ್ಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಗೇಹಞ್ಚ ದಾಪೇತ್ವಾ - "ಗಚ್ಛಥ ಭಣ್ಡಂ ವಿಕ್ಕಿಣಿತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ಮಂ ದಿಸ್ವಾ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ಆಹ। ತೇ ತಥಾ ಕತ್ವಾ ಗಮನಕಾಲೇ ರಾಜಾನಂ ಅದ್ದಸಂಸು। "ಗಚ್ಛಥ ತುಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾನಂ ಮಮ ವಚನೇನ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಆರೋಗ್ಯಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ 'ರಾಜಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಮಿತ್ತಭಾವಂ ಇಚ್ಛತೀ'ತಿ ವದಥಾ"ತಿ ಆಹ।

ತೇ ಸಾಧೂತಿ ಪಟಿಸ್ಸುಣಿತ್ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಣ್ಡಂ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸಾ ರಾಜಾನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿಂಸು। ರಾಜಾ "ಕಹಂ ಭಣೇ ತುಮ್ಹೇ ಏತ್ತಕೇ ಇಮೇ ದಿವಸೇ ನ ದಿಸ್ಸಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ತೇ ಸಬ್ಬಂ ಪವತ್ತಿಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ - "ಸಾಧು,

ತಾತಾ, ತುಮ್ಹೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಯಾ ಮಜ್ಝಿಮಪ್ಪದೇಸೇ ರಾಜಾ ಮಿತ್ತೋ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ। ಅಪರಭಾಗೇ ರಾಜಗಹವಾಸಿನೋಪಿ ವಾಣಿಜಾ ತಕ್ಕಸೀಲಂ ಅಗಮಂಸು। ತೇ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗತೇ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ರಾಜಾ "ಕುತೋ ಆಗತತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ರಾಜಗಹತೋ"ತಿ ಸುತ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ನಗರತೋ ಆಗತಾ ತುಮ್ಹೇ"ತಿ। ಆಮ ದೇವಾತಿ। ಆರೋಗ್ಯಂ ಮೇ ಸಹಾಯಸ್ಸಾತಿ ಆರೋಗ್ಯಂ ಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ "ಅಜ್ಜ ಪಟ್ಠಾಯ ಯೇ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ನಗರತೋ ಜಙ್ಘಸತ್ಥೇನ ವಾ ಸಕಟಸತ್ಥೇನ ವಾ ವಾಣಿಜಾ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಮಮ ವಿಸಯಂ ಪವಿಟ್ಠಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಸನಗೇಹಾನಿ, ರಾಜಕೋಟ್ಠಾಗಾರತೋ ನಿವಾಪಞ್ಚ ದೇನ್ತು, ಸುಙ್ಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇನ್ತು, ಕಿಞ್ಚಿ ಉಪದ್ದವಂ ಮಾ ಕರೋನ್ತೂ"ತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸಿ। ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ನಗರೇ ತಥೇವ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇಸಿ।

ಅಥ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಸ್ಸ ಪಣ್ಣಂ ಪಹಿಣಿ - "ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸೇ ನಾಮ ಮಣಿಮುತ್ತಾದೀನಿ ರತನಾನಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ರಜ್ಜೇ ದಸ್ಸನೀಯಂ ವಾ ಸವನೀಯಂ ವಾ ರತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥ ಮೇ ಮಾ ಮಚ್ಛರಾಯತೂ"ತಿ। ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಪಿ - "ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೋ ನಾಮ ಮಹಾಜನಪದೋ, ಯಂ ತತ್ಥ ಏವರೂಪಂ ರತನಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ತತ್ಥ ಮೇ ಸಹಾಯೋ ಮಾ ಮಚ್ಛರಾಯತೂ"ತಿ ಪಟಿಪಣ್ಣಂ ಪಹಿಣಿ। ಏವಂ ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಗಚ್ಛನ್ತೇ ಕಾಲೇ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಅದಿಸ್ವಾಪಿ ದಳ್ಹಮಿತ್ತಾ ಅಹೇಸುಂ।

ಏವಂ ತೇಸಂ ಕತಿಕಂ ಕತ್ವಾ ವಸನ್ತಾನಂ ಪಠಮತರಂ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಸ್ಸ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ರಾಜಾ ಕಿರ ಅಟ್ಠ ಪಞ್ಚವಣ್ಣೇ ಅನಗ್ಘಕಮ್ಬಲೇ ಲಭಿ। ಸೋ - "ಅತಿಸುನ್ದರಾ ಇಮೇ ಕಮ್ಬಲಾ, ಅಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಪೇಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಲಾಖಾಗುಳಮತ್ತೇ ಅಟ್ಠ ಸಾರಕರಣ್ಡಕೇ ಲಿಖಾಪೇತ್ವಾ ತೇಸು ತೇ ಕಮ್ಬಲೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಲಾಖಾಯ ವಟ್ಟಾಪೇತ್ವಾ ಸೇತವತ್ಥೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ಸಮುಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವತ್ಥೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಯ ಲಞ್ಛೇತ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ದೇಥಾ"ತಿ ಅಮಚ್ಚೇ ಪೇಸೇಸಿ। ಸಾಸನಞ್ಚ ಅದಾಸಿ - "ಅಯಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಅಮಚ್ಚಾದಿಪರಿವುತೇನ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ"ತಿ। ತೇ ಗನ್ತ್ವಾ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರಸ್ಸ ಅದಂಸು।

ಸೋ ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಾದಯೋ ಸನ್ನಿಪತನ್ತೂತಿ ಭೇರಿಂ ಚರಾಪೇತ್ವಾ ನಗರಮಜ್ಝೇ ಅಮಚ್ಚಾದಿಪರಿವುತೋ ಸೇತಚ್ಛತ್ತೇನ ಧಾರಿಯಮಾನೇನ ಪಲ್ಲಙ್ಕವರೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಲಞ್ಛನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ವತ್ಥಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸಮುಗ್ಗಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಭಣ್ಡಿಕಂ ಮುಞ್ಚಿತ್ವಾ ಲಾಖಾಗುಳೇ ದಿಸ್ವಾ "ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯೋ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ 'ಜುತವಿತ್ತಕೋ ಮೇ ಸಹಾಯೋ'ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ಮಞ್ಞೇ ಇಮಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪಹಿಣೀ"ತಿ ಏಕಂ ಗುಳಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಹತ್ಥೇನ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ತುಲಯನ್ತೋವ ಅನ್ತೋ ದುಸ್ಸಭಣ್ಡಿಕಂ ಅತ್ಥೀತಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ। ಅಥ ನಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಪಾದೇ ಪಹರಿತ್ವಾ ತಾವದೇವ ಲಾಖಾ ಪರಿಪತಿ, ಸೋ ನಖೇನ ಕರಣ್ಡಕಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋ ಕಮ್ಬಲರತನಂ ದಿಸ್ವಾ ಇತರೇಪಿ ವಿವರಾಪೇಸಿ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಮ್ಬಲಾ ಅಹೇಸುಂ। ಅಥ ನೇ ಪತ್ಥರಾಪೇಸಿ, ತೇ ವಣ್ಣಸಮ್ಪನ್ನಾ ಫಸ್ಸಸಮ್ಪನ್ನಾ ದೀಘತೋ ಸೋಳಸಹತ್ಥಾ ತಿರಿಯಂ ಅಟ್ಠಹತ್ಥಾ ಅಹೇಸುಂ। ಮಹಾಜನೋ ದಿಸ್ವಾ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ಪೋಠೇಸಿ, ಚೇಲುಕ್ಖೇಪಂ ಅಕಾಸಿ, - "ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞೋ ಅದಿಟ್ಠಸಹಾಯೋ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ಅದಿಸ್ವಾವ ಏವರೂಪಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇಸಿ, ಯುತ್ತಂ ಏವರೂಪಂ ಮಿತ್ತಂ ಕಾತು"ನ್ತಿ ಅತ್ತಮನೋ ಅಹೋಸಿ। ರಾಜಾ ಏಕಮೇಕಂ ಕಮ್ಬಲಂ ಅಗ್ಘಾಪೇಸಿ, ಸಬ್ಬೇ ಅನಗ್ಘಾ ಅಹೇಸುಂ। ತೇಸು ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪೇಸೇಸಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಅತ್ತನೋ ಘರೇ ಅಕಾಸಿ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಪಚ್ಛಾ ಪೇಸೇನ್ತೇನ ಪಠಮಂ ಪೇಸಿತಪಣ್ಣಾಕಾರತೋ ಅತಿರೇಕಂ ಪೇಸೇತುಂ ವಟ್ಟತಿ, ಸಹಾಯೇನ ಚ ಮೇ ಅನಗ್ಘೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ಪೇಸಿತೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಪೇಸೇಮೀ"ತಿ?

ಕಿಂ ಪನ ರಾಜಗಹೇ ತತೋ ಅಧಿಕಂ ರತನಂ ನತ್ಥೀತಿ? ನೋ ನತ್ಥಿ, ಮಹಾಪುಞ್ಞೋ ರಾಜಾ, ಅಪಿಚ ಖೋ ಪನಸ್ಸ ಸೋತಾಪನ್ನಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಠಪೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ಅಞ್ಞಂ ರತನಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಜನೇತುಂ ಸಮತ್ಥಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ । ಸೋ ರತನಂ ವಿಚಿನಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ - ರತನಂ ನಾಮ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕನ್ತಿ ದುವಿಧಂ। ತತ್ಥ ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಸುವಣ್ಣರಜತಾದಿ, ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಬದ್ಧಂ। ಅವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಸ್ಸೇವ ಅಲಙ್ಕಾರಾದಿವಸೇನ ಪರಿಭೋಗಂ ಹೋತಿ, ಇತಿ ಇಮೇಸು ದ್ವೀಸು ರತನೇಸು ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಂ ಸೇಟ್ಠಂ। ಸವಿಞ್ಞಾಣಕಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ತಿರಚ್ಛಾನರತನಂ ಮನುಸ್ಸರತನನ್ತಿ। ತತ್ಥ

ತಿರಚ್ಛಾನರತನಂ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರತನಂ, ತಮ್ಪಿ ಮನುಸ್ಸಾನಂ ಉಪಭೋಗತ್ಥಮೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ , ಇತಿ ಇಮೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಮನುಸ್ಸರತನಂ ಸೇಟ್ಠಂ। ಮನುಸ್ಸರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಇತ್ಥಿರತನಂ ಪುರಿಸರತನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಚಕ್ಕವತ್ತಿನೋ ರಞ್ಞೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಇತ್ಥಿರತನಮ್ಪಿ ಪುರಿಸಸ್ಸೇವ ಉಪಭೋಗಂ। ಇತಿ ಇಮೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಪುರಿಸರತನಮೇವ ಸೇಟ್ಠಂ।

ಪುರಿಸರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಅಗಾರಿಯರತನಂ ಅನಗಾರಿಯರತನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಅಗಾರಿಯರತನೇಸುಪಿ ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಅಜ್ಜ ಪಬ್ಬಜಿತಸಾಮಣೇರಂ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದತಿ, ಇತಿ ಇಮೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಅನಗಾರಿಯರತನಮೇವ ಸೇಟ್ಠಂ। ಅನಗಾರಿಯರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಸೇಕ್ಖರತನಞ್ಚ ಅಸೇಕ್ಖರತನಞ್ಚ। ತತ್ಥ ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸೇಕ್ಖಾನಂ ಅಸೇಕ್ಖಸ್ಸ ಪದೇಸಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇತಿ ಇಮೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಅಸೇಕ್ಖರತನಮೇವ ಸೇಟ್ಠಂ। ತಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಬುದ್ಧರತನಂ ಸಾವಕರತನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಸಾವಕರತನಾನಂ ಬುದ್ಧರತನಸ್ಸ ಪದೇಸಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇತಿ ಇಮೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸೂ ಬುದ್ಧರತನಮೇವ ಸೇಟ್ಠಂ।

ಬುದ್ಧರತನಮ್ಪಿ ದುವಿಧಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧರತನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧರತನನ್ತಿ। ತತ್ಥ ಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪದೇಸಂ ನ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಇತಿ ಇಮೇಸುಪಿ ದ್ವೀಸು ಸಬ್ಬಞ್ಞುಬುದ್ಧರತನಂಯೇವ ಸೇಟ್ಠಂ। ಸದೇವಕಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧರತನಸಮಂ ರತನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತಸ್ಮಾ ಅಸದಿಸಮೇವ ರತನಂ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಪೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ತಕ್ಕಸೀಲವಾಸಿನೋ ಪುಚ್ಛಿ - "ತಾತಾ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಜನಪದೇ ಬುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮೋ ಸಙ್ಘೋತಿ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ರತನಾನಿ ದಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ಘೋಸೋಪಿ ಸೋ ಮಹಾರಾಜ ತಾವ ತತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ದಸ್ಸನಂ ಪನ ಕುತೋತಿ।

"ಸುನ್ದರಂ ತಾತಾ"ತಿ ರಾಜಾ ತುಟ್ಠೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ ಜನಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಸ್ಸ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಪೇಸೇತುಂ, ಬುದ್ಧಾ ಪನ ಪಚ್ಚನ್ತಿಮೇಸು ಜನಪದೇಸು ನ ಅರುಣಂ ಉಟ್ಠಪೇನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸತ್ಥಾರಾ ಗನ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ। ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದಯೋ ಮಹಾಸಾವಕೇ ಪೇಸೇತುಂ ಸಕ್ಕಾ ಭವೇಯ್ಯ। ಮಯಾ ಪನ 'ಥೇರಾ ಪಚ್ಚನ್ತೇ ವಸನ್ತೀ'ತಿ ಸುತ್ವಾಪಿ ಮನುಸ್ಸೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ತೇ ಅತ್ತನೋ ಸಮೀಪಂ ಆಣಾಪೇತ್ವಾ ಉಪಟ್ಠಾತುಮೇವ ಯುತ್ತಂ। ತಸ್ಮಾ ನ ಥೇರೇಹಿಪಿ ಸಕ್ಕಾ ಗನ್ತುಂ। ಯೇನ ಪನಾಕಾರೇನ ಸಾಸನೇ ಪೇಸಿತೇ ಸತ್ಥಾ ಚ ಮಹಾಸಾವಕಾ ಚ ಗತಾ ವಿಯ ಹೋನ್ತಿ, ತೇನಾಕಾರೇನ ಸಾಸನಂ ಪಹಿಣಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಚತುರತನಾಯಾಮಂ ವಿದತ್ಥಿಮತ್ತಪುಥುಲಂ ನಾತಿತನುಂ ನಾತಿಬಹಲಂ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ "ತತ್ಥ ಅಜ್ಜ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಲಿಖಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಪಾತೋವ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಯಿತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ಅಪನೀತಗನ್ಧಮಾಲಾಭರಣೋ ಸುವಣ್ಣಸರಕೇನ ಜಾತಿಹಿಙ್ಗುಲಿಕಂ ಆದಾಯ ಹೇಟ್ಠತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ದ್ವಾರಾನಿ ಪಿದಹನ್ತೋ ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಪುಬ್ಬದಿಸಾಮುಖಂ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಆಕಾಸತಲೇ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟೇ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಲಿಖನ್ತೋ - "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ ಅರಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವಿಜ್ಜಾಚರಣಸಮ್ಪನ್ನೋ ಸುಗತೋ ಲೋಕವಿದೂ ಅನುತ್ತರೋ ಪುರಿಸದಮ್ಮಸಾರಥಿ ಸತ್ಥಾ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾ"ತಿ। ಬುದ್ಧಗುಣೇ ತಾವ ಏಕದೇಸೇನ ಲಿಖಿ।

ತತೋ "ಏವಂ ದಸ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರೇತ್ವಾ ತುಸಿತಭವನತೋ ಚವಿತ್ವಾ ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಿ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಗಣ್ಹಿ , ಏವಂ ಲೋಕವಿವರಣಂ ಅಹೋಸಿ, ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಯಂ ವಸಮಾನೇ ಇದಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ, ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸಮಾನೇ ಇದಂ ನಾಮ ಅಹೋಸಿ, ಏವಂ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಏವಂ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹಿ। ಏವಂ ದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಬೋಧಿಮಣ್ಡಂ ಆರುಯ್ಹ ಅಪರಾಜಿತಪಲ್ಲಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಲೋಕವಿವರಣಂ ಅಹೋಸಿ। ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಅಞ್ಞಂ ಏವರೂಪಂ ರತನಂ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ।

ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ವಿತ್ತಂ ಇಧ ವಾ ಹುರಂ ವಾ,
ಸಗ್ಗೇಸು ವಾ ಯಂ ರತನಂ ಪಣೀತಂ।
ನ ನೋ ಸಮಂ ಅತ್ಥಿ ತಥಾಗತೇನ,

ಇದಮ್ಪಿ ಬುದ್ಧೇ ರತನಂ ಪಣೀತಂ।

ಏತೇನ ಸಚ್ಚೇನ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ"ತಿ॥ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೩; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೨೬) -

ಏವಂ ಏಕದೇಸೇನ ಬುದ್ಧಗುಣೇಪಿ ಲಿಖಿತ್ವಾ ದುತಿಯಂ **ಧಮ್ಮರತನಂ** ಥೋಮೇನ್ತೋ - "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ...ಪೇ॰... ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬೋ ವಿಞ್ಞೂಹೀ"ತಿ। "ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ...ಪೇ॰... ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ। "ಸತ್ಥಾರಾ ದೇಸಿತಧಮ್ಮೋ ನಾಮ ಏವರೂಪೋ ಚ ಏವರೂಪೋ ಚಾ"ತಿ ಸತ್ತತಿಂಸ ಬೋಧಿಪಕ್ಖಿಯೇ ಏಕದೇಸೇನ ಲಿಖಿತ್ವಾ -

"ಯಂ ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠೋ ಪರಿವಣ್ಣಯೀ ಸುಚಿಂ,

ಸಮಾಧಿಮಾನನ್ತರಿಕಞ್ಞಮಾಹು।

ಸಮಾಧಿನಾ ತೇನ ಸಮೋ ನ ವಿಜ್ಜತಿ,

ಇದಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮೇ ರತನಂ ಪಣೀತಂ।

ಏತೇನ ಸಚ್ಚೇನ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ"ತಿ॥ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೫; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೨೮) -

ಏವಂ ಏಕದೇಸೇನ ಧಮ್ಮಗುಣೇ ಲಿಖಿತ್ವಾ ತತಿಯಂ **ಸಙ್ಘರತನಂ** ಥೋಮೇನ್ತೋ - "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಭಗವತೋ ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ... ಪೇ॰... ಪುಞ್ಞಕ್ಖೇತ್ತಂ ಲೋಕಸ್ಸಾ"ತಿ। "ಕುಲಪುತ್ತಾ ನಾಮ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಏವಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ, ಕೇಚಿ ಉಪರಜ್ಜಂ, ಕೇಚಿ ಸೇನಾಪತಿಟ್ಠಾನಾದೀನಿ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜನ್ತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಚ ಪನ ಇಮಞ್ಚ ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಪೂರೇನ್ತೀ"ತಿ ಚೂಳಸೀಲಮಜ್ಝಿಮಸೀಲಮಹಾಸೀಲಾದೀನಿ ಏಕದೇಸೇನ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಛದ್ವಾರಸಂವರಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಚತುಪಚ್ಚಯಸನ್ತೋಸಂ ನವವಿಧಂ ಸೇನಾಸನಂ, ನೀವರಣಪ್ಪಹಾನಂ ಪರಿಕಮ್ಮಂ ಝಾನಾಭಿಞ್ಞಾ ಅಟ್ಠತಿಂಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಾನಿ ಯಾವ ಆಸವಕ್ಖಯಾ ಏಕದೇಸೇನ ಲಿಖಿ, ಸೋಳಸವಿಧಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಿತ್ಥಾರೇನೇವ ಲಿಖಿತ್ವಾ "ಸತ್ಥು ಸಾವಕಸಙ್ಘೋ ನಾಮ ಏವರೂಪೇಹಿ ಚ ಗುಣೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

ಯೇ ಪುಗ್ಗಲಾ ಅಟ್ಠಸತಂ ಪಸಟ್ಠಾ,

ಚತ್ತಾರಿ ಏತಾನಿ ಯುಗಾನಿ ಹೋನ್ತಿ।

ತೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ಸುಗತಸ್ಸ ಸಾವಕಾ,

ಏತೇಸು ದಿನ್ನಾನಿ ಮಹಪ್ಫಲಾನಿ।

ಇದಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘೇ ರತನಂ ಪಣೀತಂ,

ಏತೇನ ಸಚ್ಚೇನ ಸುವತ್ಥಿ ಹೋತೂ"ತಿ॥ (ಖು॰ ಪಾ॰ ೬.೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೨೨೯) -

ಏವಂ ಏಕದೇಸೇನ ಸಙ್ಘಗುಣೇ ಲಿಖಿತ್ವಾ - "ಭಗವತೋ ಸಾಸನಂ ಸ್ವಾಕ್ಖಾತಂ ನಿಯ್ಯಾನಿಕಂ, ಸಚೇ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯೋ ಸಕ್ಕೋತಿ, ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜತೂ"ತಿ ಲಿಖಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಂ ಸಂಹರಿತ್ವಾ ಸುಖುಮಕಮ್ಬಲೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ಸಾರಸಮುಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ತಂ ಸಮುಗ್ಗಂ ಸುವಣ್ಣಮಯೇ, ಸುವಣ್ಣಮಯಂ, ರಜತಮಯೇ ರಜತಮಯಂ ಮಣಿಮಯೇ, ಮಣಿಮಯಂ ಪವಾಳಮಯೇ, ಪವಾಳಮಯಂ ಲೋಹಿತಙ್ಕಮಯೇ, ಲೋಹಿತಙ್ಕಮಯಂ ಮಸಾರಗಲ್ಲಮಯೇ, ಮಸಾರಗಲ್ಲಮಯಂ ಫಲಿಕಮಯೇ, ಫಲಿಕಮಯಂ ದನ್ತಮಯೇ, ದನ್ತಮಯಂ ಸಬ್ಬರತನಮಯೇ, ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ಕಿಲಞ್ಜಮಯೇ, ಕಿಲಞ್ಜಮಯಂ ಸಮುಗ್ಗಂ ಸಾರಕರಣ್ಡಕೇ ಠಪೇಸಿ।

ಪುನ ಸಾರಕರಣ್ಡಕಂ ಸುವಣ್ಣಕರಣ್ಡಕೇತಿ ಪುರಿಮನಯೇನೇವ ಹರಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ಕರಣ್ಡಕಂ ಕಿಲಞ್ಜಮಯೇ ಕರಣ್ಡಕೇ ಠಪೇಸಿ। ತತೋ ಕಿಲಞ್ಜಮಯಂ ಕರಣ್ಡಕಂ ಸಾರಮಯಪೇಳಾಯಾತಿ ಪುನ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಹರಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬರತನಮಯಂ ಪೇಳಂ ಕಿಲಞ್ಜಮಯಪೇಳಾಯ ಠಪೇತ್ವಾ ಬಹಿ ವತ್ಥೇನ ವೇಠೇತ್ವಾ ರಾಜಮುದ್ದಿಕಾಯ ಲಞ್ಛೇತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚೇ ಆಣಾಪೇಸಿ - "ಮಮ

ಆಣಾಪವತ್ತಿಟ್ಠಾನೇ ಮಗ್ಗಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇಥ ಮಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠುಸಭವಿತ್ಥತೋ ಹೋತು, ಚತುಉಸಭಟ್ಠಾನಂ ಸೋಧಿತಮತ್ತಕಮೇವ ಹೋತು, ಮಜ್ಝೇ ಚತುಉಸಭಂ ರಾಜಾನುಭಾವೇನ ಪಟಿಯಾದೇಥಾ"ತಿ। ತತೋ ಮಙ್ಗಲಹತ್ಥಿಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ತಸ್ಸ ಉಪರಿ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಸೇತಚ್ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ನಗರವೀಥಿಯೋ ಸಿತ್ತಸಮ್ಮಟ್ಠಾ ಸಮುಸ್ಸಿತದ್ಧಜಪಟಾಕಾ ಕದಲಿಪುಣ್ಣಘಟಗನ್ಧಧೂಮಪುಪ್ಫಾದೀಹಿ ಸುಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾ ಕಾರೇತ್ವಾ "ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಪ್ಪದೇಸೇ ಏವರೂಪಂ ಪೂಜಂ ಕಾರೇನ್ತೂ"ತಿ ಅನ್ತರಭೋಗಿಕಾನಂ ಜವನದೂತೇ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಸಯಂ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರೇನ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ - "ಸಬ್ಬತಾಳಾವಚರಸಮ್ಮಿಸ್ಸಬಲಕಾಯಪರಿವುತೋ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪೇಸೇಮೀ"ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಿಸಯಪರಿಯನ್ತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಅಮಚ್ಚಸ್ಸ ಮುಖಸಾಸನಂ ಅದಾಸಿ - "ತಾತ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯೋ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ಇಮಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ತೋ ಓರೋಧಮಜ್ಝೇ ಅಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ ಪಟಿಚ್ಛತೂ"ತಿ। ಏವಂ ಸಾಸನಂ ದತ್ವಾ ಪಚ್ಚನ್ತದೇಸಂ ಸತ್ಥಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಪಞ್ಚಪತಿಟ್ಠಿತೇನ ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿವತ್ತಿ। ಅನ್ತರಭೋಗಿಕಾ ತೇನೇವ ನಿಯಾಮೇನ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ನಯಿಂಸು।

ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಪಿ ಅತ್ತನೋ ರಜ್ಜಸೀಮತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ತೇನೇವ ನಿಯಾಮೇನ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ನಗರಂ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಅಕಾಸಿ। ಪಣ್ಣಾಕಾರೋ ತಕ್ಕಸೀಲಂ ಪಾಪುಣನ್ತೋ ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ ಪಾಪುಣಿ, ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗತಅಮಚ್ಚೋಪಿ ರಞ್ಞೋ ವುತ್ತಸಾಸನಂ ಆರೋಚೇಸಿ। ರಾಜಾ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಆಗತಾನಂ ಕತ್ತಬ್ಬಕಿಚ್ಚಂ ವಿಚಾರೇತ್ವಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಆದಾಯ ಪಾಸಾದಂ ಆರುಯ್ಹ "ಮಾ ಇಧ ಕೋಚಿ ಪವಿಸತೂ"ತಿ ದ್ವಾರೇ ಆರಕ್ಖಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಉಚ್ಚಾಸನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಂ ನೀಚಾಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಲಞ್ಛನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ನಿವಾಸನಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಕಿಲಞ್ಜಪೇಳತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ವಿವರನ್ತೋ ಸಾರಮಯಂ ಸಮುಗ್ಗಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಹಾಪರಿಹಾರೋ ನಾಯಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ರತನಸ್ಸ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಅದ್ಧಾ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸೇ ಸೋತಬ್ಬಯುತ್ತಕಂ ರತನಂ ಉಪ್ಪನ್ನ"ನ್ತಿ। ಅಥ ತಂ ಸಮುಗ್ಗಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ರಾಜಲಞ್ಛನಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸುಖುಮಕಮ್ಬಲಂ ಉಭತೋ ವಿಯೂಹಿತ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಪಟ್ಟಂ ಅದ್ದಸ।

ಸೋ ತಂ ಪಸಾರೇತ್ವಾ - "ಮನಾಪಾನಿ ವತ ಅಕ್ಖರಾನಿ ಸಮಸೀಸಾನಿ ಸಮಪನ್ತೀನಿ ಚತುರಸ್ಸಾನೀ"ತಿಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ವಾಚೇತುಂ ಆರಭಿ। ತಸ್ಸ - "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ"ತಿ ಬುದ್ಧಗುಣೇ ವಾಚೇನ್ತಸ್ಸ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ, ನವನವುತಿಲೋಮಕೂಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಉದ್ಧಗ್ಗಲೋಮಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ಅತ್ತನೋ ಠಿತಭಾವಂ ವಾ ನಿಸಿನ್ನಭಾವಂ ವಾ ನ ಜಾನಾತಿ। ಅಥಸ್ಸ - "ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಏತಂ ದುಲ್ಲಭಸಾಸನಂ ಸಹಾಯಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸೋತುಂ ಲಭಾಮೀ"ತಿ ಭಿಯ್ಯೋ ಬಲವಪೀತಿ ಉದಪಾದಿ। ಸೋ ಹಿ ಉಪರಿ ವಾಚೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಯಾವ ಪೀತಿವೇಗಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪರತೋ - "ಸ್ವಾಕ್ಖಾತೋ ಭಗವತಾ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ ಧಮ್ಮಗುಣೇ ಆರಭಿ। ತತ್ರಾಪಿಸ್ಸ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಪುನ ಯಾವ ಪೀತಿವೇಗಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಪರತೋ "ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ"ತಿ ಸಙ್ಘಗುಣೇ ಆರಭಿ । ತತ್ರಾಪಿಸ್ಸ ತಥೇವ ಅಹೋಸಿ। ಅಥ ಸಬ್ಬಪರಿಯನ್ತೇ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಚತುಕ್ಕಪಞ್ಚಕಜ್ಝಾನಾನಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ, ಸೋ ಝಾನಸುಖೇನೇವ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ। ಅಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ದಟ್ಠುಂ ನ ಲಭತಿ, ಏಕೋವ ಚೂಳುಪಟ್ಠಾಕೋ ಪವಿಸತಿ। ಏವಂ ಅದ್ಧಮಾಸಮತ್ತಂ ವೀತಿನಾಮೇಸಿ।

ನಾಗರಾ ರಾಜಙ್ಗಣೇ ಸನ್ನಿಪತಿತ್ವಾ ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಂ ಅಕಂಸು "ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಪಟಿಚ್ಛಿತದಿವಸತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಬಲದಸ್ಸನಂ ವಾ ನಾಟಕದಸ್ಸನಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ವಿನಿಚ್ಛಯದಾನಂ ನತ್ಥಿ, ರಾಜಾ ಸಹಾಯೇನ ಪಹಿತಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಯಸ್ಸಿಚ್ಛತಿ ತಸ್ಸ ದಸ್ಸೇತು, ರಾಜಾನೋ ನಾಮ ಏಕಚ್ಚಸ್ಸ ಪಣ್ಣಾಕಾರವಸೇನಪಿ ವಞ್ಚೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಅತ್ತನೋ ಕಾತುಂ ವಾಯಮನ್ತಿ। ಕಿಂ ನಾಮ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಕರೋತೀ"ತಿ? ರಾಜಾ ಉಕ್ಕುಟ್ಠಿಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ - "ರಜ್ಜಂ ನು ಖೋ ಧಾರೇಮಿ, ಉದಾಹು ಸತ್ಥಾರ"ನ್ತಿ ಚಿನ್ತೇಸಿ। ಅಥಸ್ಸ ಏತದಹೋಸಿ - "ರಜ್ಜಕಾರಿತಅತ್ತಭಾವೋ ನಾಮ ನೇವ ಗಣಕೇನ, ನ ಗಣಕಮಹಾಮತ್ತೇನ ಗಣೇತುಂ ಸಕ್ಕೋ। ಸತ್ಥುಸಾಸನಂ ಧಾರೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಯನೇ ಠಪಿತಂ ಅಸಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕೇಸೇ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ - "ಏತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಥಾ"ತಿ ಸದ್ಧಿಂ ಚೂಳಾಮಣಿನಾ ಕೇಸಕಲಾಪಂ ಪರಿಸಮಜ್ಝೇ ಪಾತೇಸಿ, ಮಹಾಜನೋ ತಂ ಉಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ - "ಸಹಾಯಕಸನ್ತಿಕಾ

ಲದ್ಧಪಣ್ಣಾಕಾರಾ ನಾಮ ರಾಜಾನೋ ತುಮ್ಹಾದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ ದೇವಾ"ತಿ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ವಿರವಿ। ರಞ್ಞೋಪಿ ದ್ವಙ್ಗುಲಮತ್ತಂ ಕೇಸಮಸ್ಸು ಅಹೋಸಿ। ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸದಿಸಮೇವ ಕಿರ ಜಾತಂ।

ತತೋ ಚೂಳುಪಟ್ಠಾಕಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಪಣಾ ದ್ವೇ ಕಾಸಾಯವತ್ಥಾನಿ ಮತ್ತಿಕಾಪತ್ತಞ್ಚ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ - "ಯೇ ಲೋಕೇ ಅರಹನ್ತೋ, ತೇ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಮಯ್ಹಂ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಏಕಂ ಕಾಸಾವಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಏಕಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಪತ್ತಂ ವಾಮಅಂಸಕೂಟೇ ಕತ್ವಾ ಕತ್ತರದಣ್ಡಂ ಗಹೇತ್ವಾ - "ಸೋಭತಿ ನು ಖೋ ಮೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ ನೋ ವಾ"ತಿ ಮಹಾತಲೇ ಕತಿಪಯವಾರೇ ಅಪರಾಪರಂ ಚಙ್ಕಮಿತ್ವಾ - "ಸೋಭತಿ ಮೇ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾ"ತಿ ದ್ವಾರಂ ವಿವರಿತ್ವಾ ಪಾಸಾದಾ ಓತರಿ। ಓತರನ್ತಂ ಪನ ನಂ ತೀಸು ದ್ವಾರೇಸು ಠಿತನಾಟಕಾದೀನಿ ದಿಸ್ವಾಪಿ ನ ಸಞ್ಜಾನಿಂಸು। "ಏಕೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಞ್ಞೋ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇತುಂ ಆಗತೋ"ತಿ ಕಿರ ಚಿನ್ತಯಿಂಸು। ಉಪರಿಪಾಸಾದಂ ಪನ ಆರುಯ್ಹ ರಞ್ಞೋ ಠಿತನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಾನಿ ದಿಸ್ವಾ ರಾಜಾ ಗತೋತಿ ಞತ್ವಾ ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ ಓಸೀದಮಾನಾಯ ನಾವಾಯ ಜನೋ ವಿಯ ಏಕಪ್ಪಹಾರೇನೇವ ವಿರವಿಂಸು। ಕುಲಪುತ್ತಂ ಭೂಮಿತಲಂ ಓತಿಣ್ಣಮತ್ತಂ ಅಟ್ಠಾರಸಸೇನಿಯೋ ಸಬ್ಬೇ ನಾಗರಾ ಬಲಕಾಯಾ ಚ ಪರಿವಾರೇತ್ವಾ ಮಹಾವಿರವಂ ವಿರವಿಂಸು। ಅಮಚ್ಚಾಪಿ ತಂ ಏತದವೋಚುಂ - "ದೇವ ಮಜ್ಝಿಮದೇಸರಾಜಾನೋ ನಾಮ ಬಹುಮಾಯಾ, ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧರತನಂ ನಾಮ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ ನೋ ವಾತಿ ಞತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಥ , ನಿವತ್ತಥ ದೇವಾ"ತಿ। ಸದ್ದಹಾಮಹಂ ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ, ತಸ್ಸ ಮಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ದ್ವೇಜ್ಝವಚನಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಿಟ್ಠಥ ತುಮ್ಹೇತಿ। ತೇ ಅನುಗಚ್ಛನ್ತಿಯೇವ।

ಕುಲಪುತ್ತೋ ಕತ್ತರದಣ್ಡೇನ ಲೇಖಂ ಕತ್ವಾ - "ಇದಂ ರಜ್ಜಂ ಕಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಹ? ತುಮ್ಹಾಕಂ ದೇವಾತಿ। ಯೋ ಇಮಂ ಲೇಖಂ ಅನ್ತರಂ ಕರೋತಿ, ರಾಜಾಣಾಯ ಕಾರೇತಬ್ಬೋತಿ। ಮಹಾಜನಕಜಾತಕೇ ಬೋಧಿಸತ್ತೇನ ಕತಲೇಖಂ ಸೀವಲಿದೇವೀ ಅನ್ತರಂ ಕಾತುಂ ಅವಿಸಹನ್ತೀ ವಿವತ್ತಮಾನಾ ಅಗಮಾಸಿ। ತಸ್ಸಾ ಗತಮಗ್ಗೇನ ಮಹಾಜನೋ ಅಗಮಾಸಿ। ತಂ ಪನ ಲೇಖಂ ಮಹಾಜನೋ ಅನ್ತರಂ ಕಾತುಂ ನ ವಿಸಹಿ, ಲೇಖಂ ಉಸ್ಸೀಸಕಂ ಕತ್ವಾ ವಿವತ್ತಮಾನಾ ವಿರವಿಂಸು। ಕುಲಪುತ್ತೋ "ಅಯಂ ಮೇ ಗತಟ್ಠಾನೇ ದನ್ತಕಟ್ಠಂ ವಾ ಮುಖೋದಕಂ ವಾ ದಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕಚೇಟಕಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ "ಮಮ ಸತ್ಥಾ ಚ ಮಹಾಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ಪಬ್ಬಜಿತೋ"ತಿ ಏಕಕೋವ ಅಗಮಾಸಿ। "ಸತ್ಥು ಲಜ್ಜಾಮೀ"ತಿ ಚ - "ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಮೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಯಾನಂ ನಾರುಳ್ಹೋ"ತಿ ಚ ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕಪಟಲಿಕಮ್ಪಿ ಉಪಾಹನಂ ನಾರುಹಿ, ಪಣ್ಣಚ್ಛತ್ತಕಮ್ಪಿ ನ ಧಾರೇಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ರುಕ್ಖಪಾಕಾರಟ್ಟಾಲಕಾದೀನಿ ಆರುಯ್ಹ ಏಸ ಅಮ್ಹಾಕಂ ರಾಜಾ ಗಚ್ಛತೀತಿ ಓಲೋಕೇಸಿ। ಕುಲಪುತ್ತೋ - "ದೂರಂ ಗನ್ತಬ್ಬಂ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಏಕೇನ ಮಗ್ಗೋ ನಿತ್ಥರಿತು"ನ್ತಿ ಏಕಂ ಸತ್ಥವಾಹಂ ಅನುಬನ್ಧಿ। ಸುಖುಮಾಲಸ್ಸ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಕಠಿನತತ್ತಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಗಛನ್ತಸ್ಸ ಪಾದತಲೇಸು ಫೋಟಾ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭಿಜ್ಜನ್ತಿ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಸತ್ಥವಾಹೇ ಖನ್ಧಾವಾರಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೇ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಮಗ್ಗಾ ಓಕ್ಕಮ್ಮ ಏಕಸ್ಮಿಂ ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ನಿಸೀದತಿ। ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನೇ ಪಾದಪರಿಕಮ್ಮಂ ವಾ ಪಿಟ್ಠಿಪರಿಕಮ್ಮಂ ವಾ ಕತ್ತಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಕುಲಪುತ್ತೋ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗದರಥಕಿಲಮಥಪರಿಳಾಹಂ ವಿಕ್ಖಮ್ಭೇತ್ವಾ ಝಾನರತಿಯಾ ವೀತಿನಾಮೇತಿ।

ಪುನದಿವಸೇ ಉಟ್ಠಿತೇ ಅರುಣೇ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಸತ್ಥವಾಹಂ ಅನುಬನ್ಧತಿ। ಪಾತರಾಸಕಾಲೇ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದನೀಯಂ ಭೋಜನೀಯಂ ಪತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ದೇನ್ತಿ। ತಂ ಉತ್ತಣ್ಡುಲಮ್ಪಿ ಹೋತಿ ಕಿಲಿನ್ನಮ್ಪಿ ಸಮಸಕ್ಖರಮ್ಪಿ ಅಲೋಣಾತಿಲೋಣಮ್ಪಿ, ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪವಿಸನಟ್ಠಾನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಿತ್ವಾ ಅಮತಂ ವಿಯ ಪರಿಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ಏತೇನ ನಿಯಾಮೇನ ಅಟ್ಠಹಿ ಊನಕಾನಿ ದ್ವೇ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಗತೋ। ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಕಸ್ಸ ಪನ ಸಮೀಪೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ - "ಕಹಂ ಸತ್ಥಾ ವಸತೀ"ತಿ ನಾಪುಚ್ಛಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಸತ್ಥುಗಾರವೇನ ಚೇವ ರಞ್ಞೋ ಪೇಸಿತಸಾಸನವಸೇನ ಚ। ರಞ್ಞೋ ಹಿ - "ಇಧ ತಥಾಗತೋ ಲೋಕೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜತೀ"ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ರಾಜಗಹೇ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಿಯ ಕತ್ವಾ ಸಾಸನಂ ಪೇಸಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ನಂ ಅಪುಚ್ಛಿತ್ವಾವ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಯೋಜನಮತ್ತಂ ಮಗ್ಗಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ। ಸೋ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನವೇಲಾಯ ರಾಜಗಹಂ ಪತ್ವಾ ಸತ್ಥಾ ಕಹಂ ವಸತೀತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಕುತೋ ನು, ಭನ್ತೇ, ಆಗತೋಸೀತಿ? ಇತೋ ಉತ್ತರತೋತಿ। ಸತ್ಥಾ ತುಯ್ಹಂ ಆಗತಮಗ್ಗೇ ಇತೋ

ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸಯೋಜನಮತ್ತೇ ಸಾವತ್ಥಿ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ವಸತೀತಿ। ಕುಲಪುತ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಇದಾನಿ ಅಕಾಲೋ ನ ಸಕ್ಕಾ ಗನ್ತುಂ, ಅಜ್ಜ ಇಧೇವ ವಸಿತ್ವಾ ಸ್ವೇ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಂ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। ತತೋ – “ವಿಕಾಲೇ ಸಮ್ಪತ್ತಪಬ್ಬಜಿತಾ ಕಹಂ ವಸನ್ತೀ”ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಇಮಾಯ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯ, ಭನ್ತೇತಿ। ಅಥ ಸೋ ತಂ ಕುಮ್ಭಕಾರಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ವಾಸತ್ಥಾಯ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ।

ಭಗವಾಪಿ ತಂದಿವಸಂ ಪಚ್ಚೂಸಕಾಲೇ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಅಯಂ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಸಹಾಯೇನ ಪೇಸಿತಂ ಸಾಸನಮತ್ತಕಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಅತಿರೇಕತಿಯೋಜನಸತಿಕಂ ಮಹಾರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಹಿ ಊನಕಾನಿ ದ್ವೇ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ರಾಜಗಹಂ ಪಾಪುಣಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಿ ಅಗಚ್ಛನ್ತೇ ಪನ ತೀಣಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಅಪ್ಪಟಿವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಏಕರತ್ತಿವಾಸೇನ ಅನಾಥಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಮಯಿ ಪನ ಗತೇ ತೀಣಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಸ್ಸತಿ। ಜನಸಙ್ಗಹತ್ಥಾಯೇವ ಪನ ಮಯಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ಪಾರಮಿಯೋ ಪೂರಿತಾ, ಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹ”ನ್ತಿ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪರಿವುತೋ ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪ್ಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಮುಹುತ್ತಂ ಅತ್ತದರಥಕಿಲಮಥಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇತ್ವಾ – “ಕುಲಪುತ್ತೋ ಮಯಿ ಗಾರವೇನ ದುಕ್ಕರಂ ಅಕಾಸಿ, ಅತಿರೇಕಯೋಜನಸತಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಅನ್ತಮಸೋ ಮುಖಧೋವನದಾಯಕಮ್ಪಿ ಚೇಟಕಂ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ”ತಿ ಸಾರಿಪುತ್ತಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದೀಸು ಕಞ್ಚಿ ಅನಾಮನ್ತೇತ್ವಾ ಸಯಮೇವ ಅತ್ತನೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಏಕಕೋವ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ। ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಚ ನೇವ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿ, ನ ಪಥವಿಂ ಸಂಖಿಪಿ, – “ಕುಲಪುತ್ತೋ ಮಮ ಲಜ್ಜಮಾನೋ ಹತ್ಥಿಅಸ್ಸರಥಸುವಣ್ಣಸಿವಿಕಾದೀಸು ಏಕಯಾನೇಪಿ ಅನಿಸೀದಿತ್ವಾ ಅನ್ತಮಸೋ ಏಕಪಟಲಿಕಂ ಉಪಾಹನಮ್ಪಿ ಅನಾರುಯ್ಹ ಪಣ್ಣಛತ್ತಕಮ್ಪಿ ಅಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ, ಮಯಾಪಿ ಪದಸಾವ ಗನ್ತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಪನ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ ಪದಸಾವ ಅಗಮಾಸಿ।

ಸೋ ಅಸೀತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಬ್ಯಾಮಪ್ಪಭಾ ಬಾತ್ತಿಂಸ ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾನೀತಿ ಇಮಂ ಬುದ್ಧಸಿರಿಂ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ವಲಾಹಕಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಪುಣ್ಣಚನ್ದೋ ವಿಯ ಅಞ್ಞತರಭಿಕ್ಖುವೇಸೇನ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಏಕಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇನೇವ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸ ಯೋಜನಾನಿ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮಲೀವೇಲಾಯ ಕುಲಪುತ್ತೇ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತೇಯೇವ ತಂ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಂ ಪಾಪುಣಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ – “ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನ, ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ, ನಾಮ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸದ್ಧಾಯ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಸೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕುಮ್ಭಕಾರಾವೇಸನೇ ಪಠಮಂ ವಾಸೂಪಗತೋ ಹೋತೀ”ತಿ।

ಏವಂ ಗನ್ತ್ವಾಪಿ ಪನ ಭಗವಾ – “ಅಹಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ”ತಿ ಪಸಯ್ಹ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಂ ಅಪವಿಸಿತ್ವಾ ದ್ವಾರೇ ಠಿತೋವ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಓಕಾಸಂ ಕಾರೇನ್ತೋ **ಸಚೇ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಉರುನ್ದ**ನ್ತಿ ವಿವಿತ್ತಂ ಅಸಮ್ಬಾಧಂ। **ವಿಹರತಾಯಸ್ಮಾ ಯಥಾಸುಖ**ನ್ತಿ ಯೇನ ಯೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಫಾಸು ಹೋತಿ, ತೇನ ತೇನ ಯಥಾಸುಖಂ ಆಯಸ್ಮಾ ವಿಹರತೂತಿ ಓಕಾಸಂ ಅಕಾಸಿ। ಅತಿರೇಕತಿಯೋಜನಸತಞ್ಹಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪರಸ್ಸ ಛಡ್ಡಿತಪತಿತಂ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಂ ಕಿಂ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿನೋ ಮಚ್ಛರಾಯಿಸ್ಸತಿ। ಏಕಚ್ಚೇ ಪನ ಮೋಘಪುರಿಸಾ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಾದೀಹಿ ಅಭಿಭೂತಾ ಅತ್ತನೋ ವಸನಟ್ಠಾನೇ ಮಯ್ಹಂ ಕುಟಿ ಮಯ್ಹಂ ಪರಿವೇಣನ್ತಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ ಅವಾಸಾಯ ಪರಕ್ಕಮನ್ತಿ। **ನಿಸೀದೀ**ತಿ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಖುಮಾಲೋ ಲೋಕನಾಥೋ ದೇವವಿಮಾನಸದಿಸಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪಹಾಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ವಿಪ್ಪಕಿಣ್ಣಛಾರಿಕಾಯ ಭಿನ್ನಭಾಜನತಿಣಪಲಾಸಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರವಚ್ಚಾದಿಸಂಕಿಲಿಟ್ಠಾಯ ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಸದಿಸಾಯ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯ ತಿಣಸನ್ಥಾರಂ ಸನ್ಥರಿತ್ವಾ ಪಂಸುಕೂಲಚೀವರಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ದೇವವಿಮಾನಸದಿಸಂ ದಿಬ್ಬಗನ್ಧಸುಗನ್ಧಂ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತೋ ವಿಯ ನಿಸೀದಿ।

ಇತಿ ಭಗವಾಪಿ ಅಸಮ್ಭಿನ್ನಮಹಾಸಮ್ಮತವಂಸೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ ಖತ್ತಿಯಗಬ್ಭೇ ವಡ್ಢಿತೋ। ಭಗವಾಪಿ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ, ಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನೋ। ಭಗವಾಪಿ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ। ಭಗವಾಪಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣೋ, ಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ। ಭಗವಾಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೀ, ಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ। ಇತಿ ದ್ವೇಪಿ ಖತ್ತಿಯಾ ದ್ವೇಪಿ

ಅಭಿನೀಹಾರಸಮ್ಪನ್ನಾ ದ್ವೇಪಿ ರಾಜಪಬ್ಬಜಿತಾ ದ್ವೇಪಿ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಾ ದ್ವೇಪಿ ಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭಿನೋ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾತಿ ತೇಹಿ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾ ಅತಿವಿಯ ಸೋಭತಿ, ದ್ವೀಹಿ ಸೀಹಾದೀಹಿ ಪವಿಟ್ಠಗುಹಾದೀಹಿ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೀಪೇತಬ್ಬಂ। ತೇಸು ಪನ ದ್ವೀಸು ಭಗವಾ - "ಸುಖುಮಾಲೋ ಅಹಂ ಪರಮಸುಖುಮಾಲೋ ಏಕಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇನ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸ ಯೋಜನಾನಿ ಆಗತೋ, ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ಸೀಹಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗದರಥಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನಿಸೀದನ್ತೋವ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ - "ದ್ವಾನವುತಿಯೋಜನಸತಂ ಆಗತೋಮ್ಹಿ, ಮುಹುತ್ತಂ ತಾವ ನಿಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಗ್ಗದರಥಂ ವಿನೋದೇಮೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಅನುಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಮಾನೋವ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿ। ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿ**ನ್ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ನನು ಚ ಭಗವಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಆಗತೋ, ಕಸ್ಮಾ ನ ದೇಸೇಸೀತಿ? ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗದರಥೋ ಅಪ್ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧೋ, ನ ಸಕ್ಖಿಸ್ಸತಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ, ಸೋ ತಾವಸ್ಸ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭತೂತಿ ನ ದೇಸೇಸಿ। ಅಪರೇ - "ರಾಜಗಹಂ ನಾಮ ಆಕಿಣ್ಣಮನುಸ್ಸಂ ಅವಿವಿತ್ತಂ ದಸಹಿ ಸದ್ದೇಹಿ, ಸೋ ಸದ್ದೋ ದಿಯಡ್ಢಯಾಮಮತ್ತೇನ ಸನ್ನಿಸೀದತಿ, ತಂ ಆಗಮೇನ್ತೋ ನ ದೇಸೇಸೀ"ತಿ ವದನ್ತಿ। ತಂ ಅಕಾರಣಂ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ಪಮಾಣಮ್ಪಿ ಹಿ ಸದ್ದಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಆನುಭಾವೇನ ವೂಪಸಮೇತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಮಗ್ಗದರಥವೂಪಸಮಂ ಆಗಮೇನ್ತೋಯೇವ ಪನ ನ ದೇಸೇಸಿ।

ತತ್ಥ **ಬಹುದೇವ ರತ್ತಿ**ನ್ತಿ ದಿಯಡ್ಢಯಾಮಮತ್ತಂ। **ಏತದಹೋಸೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಸುವಣ್ಣವಿಮಾನೇ ಮಣಿಸೀಹಪಞ್ಜರಂ ವಿವರನ್ತೋ ವಿಯ ಪಞ್ಚಪಸಾದಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತಾನಿ ಅಕ್ಖೀನಿ ಉಮ್ಮೀಲೇತ್ವಾ ಓಲೋಕೇಸಿ, ಅಥಸ್ಸ ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಸೀಸಕಮ್ಪನವಿರಹಿತಂ ಸುನಿಖಾತಇನ್ದಖೀಲಂ ವಿಯ ನಿಚ್ಚಲಂ ಅವಿಬ್ಭನ್ತಂ ಸುವಣ್ಣಪಟಿಮಂ ವಿಯ ನಿಸಿನ್ನಂ ಕುಲಪುತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಏತಂ - "ಪಾಸಾದಿಕಂ ಖೋ"ತಿಆದಿ ಅಹೋಸಿ। ತತ್ಥ **ಪಾಸಾದಿಕ**ನ್ತಿ ಪಸಾದಾವಹಂ। ಭಾವನಪುಂಸಕಂ ಪನೇತಂ, ಪಾಸಾದಿಕೇನ ಇರಿಯಾಪಥೇನ ಇರಿಯತಿ। ಯಥಾ ಇರಿಯತೋ ಇರಿಯಾಪಥೋ ಪಾಸಾದಿಕೋ ಹೋತಿ, ಏವಂ ಇರಿಯತೀತಿ ಅಯಮೇತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಚತೂಸು ಹಿ ಇರಿಯಾಪಥೇಸು ತಯೋ ಇರಿಯಾಪಥಾ ನ ಸೋಭನ್ತಿ। ಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಹತ್ಥಾ ಚಲನ್ತಿ, ಪಾದಾ ಚಲನ್ತಿ, ಸೀಸಂ ಚಲತಿ, ಠಿತಸ್ಸ ಕಾಯೋ ಥದ್ಧೋ ಹೋತಿ, ನಿಪನ್ನಸ್ಸಾಪಿ ಇರಿಯಾಪಥೋ ಅಮನಾಪೋ ಹೋತಿ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತೇ ಪನ ದಿವಾಟ್ಠಾನಂ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡಂ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಸುಧೋತಹತ್ಥಪಾದಸ್ಸ ಚತುಸನ್ಧಿಕಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸೇವ ಇರಿಯಾಪಥೋ ಸೋಭತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಆಭುಜಿತ್ವಾ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಇತಿಸ್ಸ ಇರಿಯಾಪಥೇನೇವ ಪಸನ್ನೋ ಭಗವಾ - "ಪಾಸಾದಿಕಂ ಖೋ"ತಿ ಪರಿವಿತಕ್ಕೇಸಿ।

ಯಂನೂನಾಹಂ ಪುಚ್ಛೇಯ್ಯನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಪುಚ್ಛತಿ? ಕಿಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಪಬ್ಬಜಿತಭಾವಂ ನ ಜಾನಾತೀತಿ? ನೋ ನ ಜಾನಾತಿ, ಅಪುಚ್ಛಿತೇ ಪನ ಕಥಾ ನ ಪತಿಟ್ಠಾತಿ, ಅಪತಿಟ್ಠಿತಾಯ ಕಥಾಯ ಕಥಾ ನ ಸಞ್ಜಾಯತೀತಿ ಕಥಾಪತಿಟ್ಠಾಪನತ್ಥಂ ಪುಚ್ಛಿ।

ದಿಸ್ವಾ ಚ ಪನ ಜಾನೇಯ್ಯಾಸೀತಿ ತಥಾಗತಂ ಬುದ್ಧಸಿರಿಯಾ ವಿರೋಚನ್ತಂ ಅಯಂ ಬುದ್ಧೋತಿ ಸಬ್ಬೇ ಜಾನನ್ತಿ। ಅನಚ್ಛರಿಯಮೇತಂ ಜಾನನಂ, ಬುದ್ಧಸಿರಿಂ ಪನ ಪಟಿಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞತರಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕವೇಸೇನ ಚರನ್ತೋ ದುಜ್ಜಾನೋ ಹೋತಿ। ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ, ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ, "ನ ಜಾನೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಸಭಾವಮೇವ ಕಥೇತಿ। ತಥಾ ಹಿ ನಂ ಏಕಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯ ನಿಸಿನ್ನಮ್ಪಿ ನ ಜಾನಾತಿ।

ಏತದಹೋಸೀತಿ ಮಗ್ಗದರಥಸ್ಸ ವೂಪಸಮಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅಹೋಸಿ। **ಏವಮಾವುಸೋ**ತಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಸಹಾಯೇನ ಪೇಸಿತಂ ಸಾಸನಮತ್ತಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಪಬ್ಬಜಮಾನೋ - "ದಸಬಲಸ್ಸ ಮಧುರಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸೋತುಂ ಲಭಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಪಬ್ಬಜಿತೋ, ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಏತ್ತಕಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ - "ಧಮ್ಮಂ ತೇ ಭಿಕ್ಖು ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಪದಮತ್ತಸ್ಸ

ವತ್ತಾರಂ ನಾಲತ್ಥ, ಸೋ "ಧಮ್ಮಂ ತೇ ಭಿಕ್ಖು ದೇಸೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ವುತ್ತಂ ಕಿಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ನ ಸುಣಿಸ್ಸತಿ। ಪಿಪಾಸಿತಸೋಣ್ಡೋ ವಿಯ ಹಿ ಪಿಪಾಸಿತಹತ್ಥೀ ವಿಯ ಚಾಯಂ, ತಸ್ಮಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಸವನಂ ಪಟಿಜಾನನ್ತೋ "ಏವಮಾವುಸೋ"ತಿ ಆಹ।

೩೪೩. **ಛಧಾತುರೋ ಅಯ**ನ್ತಿ ಭಗವಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಆದಿತೋವ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಞ್ಞತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಮೇವ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ। ಯಸ್ಸ ಹಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ಹೋತಿ, ತಸ್ಸ ಪಠಮಮೇವ ಸೀಲಸಂವರಂ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಂ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಂ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಂ ಸತ್ತ ಸದ್ಧಮ್ಮೇ ಚತ್ತಾರಿ ಝಾನಾನೀತಿ ಇಮಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಯಸ್ಸ ಪನೇಸಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ, ತಸ್ಸ ತಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತಂ ವಿಪಸ್ಸನಮೇವ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ। ತಥಾ ಹಿ ಅನೇನ ಸಾಸನಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದವರಗತೇನೇವ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ, ಯದಸ್ಸ ದ್ವಾನವುತಿಯೋಜನಸಭಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಯಾನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇಸಿ, ಸಾಮಣೇರಸೀಲಮ್ಪಿಸ್ಸ ಪರಿಪುಣ್ಣಂ। ತಸ್ಮಾ ಪುಬ್ಬಭಾಗಪಟಿಪದಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಪದಟ್ಠಾನಭೂತಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಞ್ಞತಂ ವಿಪಸ್ಸನಾಲಕ್ಖಣಮೇವಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ।

ತತ್ಥ **ಛಧಾತುರೋ**ತಿ ಧಾತುಯೋ ವಿಜ್ಜಮಾನಾ, ಪುರಿಸೋ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಕತ್ಥಚಿ ವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಕತ್ಥಚಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ, ಕತ್ಥಚಿ ವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ವಿಜ್ಜಮಾನಂ, ಕತ್ಥಚಿ ಅವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಾಸವೇ ವುತ್ತನಯೇನೇವ ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಇಧ ಪನ ವಿಜ್ಜಮಾನೇನ ಅವಿಜ್ಜಮಾನಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। ಸಚೇ ಹಿ ಭಗವಾ ಪುರಿಸೋತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಇಚ್ಚೇವ ವತ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾಪೇಯ್ಯ, ಕುಲಪುತ್ತೋ ಸನ್ದೇಹಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸಮ್ಮೋಹಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ದೇಸನಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಂ ನ ಸಕ್ಕುಣೇಯ್ಯ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಪುರಿಸೋತಿ ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ "ಸತ್ತೋತಿ ವಾ ಪುರಿಸೋತಿ ವಾ ಪುಗ್ಗಲೋತಿ ವಾ ಪಣ್ಣತ್ತಿಮತ್ತಮೇವ, ಪರಮತ್ಥತೋ ಸತ್ತೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಧಾತುಮತ್ತೇಯೇವ ಚಿತ್ತಂ ಠಪಾಪೇತ್ವಾ ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಾಪೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅನಙ್ಗಣಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೫೭ ಆದಯೋ) ವುತ್ತಭಾಸನ್ತರಕುಸಲೋ ತಾಯ ತಾಯ ಭಾಸಾಯ ಸಿಪ್ಪಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತೋ ಆಚರಿಯೋ ವಿಯ ಏವಮಾಹ।

ತತ್ಥ ಛ ಧಾತುಯೋ ಅಸ್ಸಾತಿ **ಛಧಾತುರೋ**। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಯಂ ತ್ವಂ ಪುರಿಸೋತಿ ಸಞ್ಜಾನಾಸಿ, ಸೋ ಛಧಾತುಕೋ, ನ ಚೇತ್ಥ ಪರಮತ್ಥತೋ ಪುರಿಸೋ ಅತ್ಥಿ, ಪುರಿಸೋತಿ ಪನ ಪಣ್ಣತ್ತಿಮತ್ತಮೇವಾತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಚತುರಾಧಿಟ್ಠಾನೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪತಿಟ್ಠಾ, ಚತುಪತಿಟ್ಠಾನೋತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಸ್ವಾಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಪುರಿಸೋ ಛಧಾತುರೋ ಛಫಸ್ಸಾಯತನೋ ಅಟ್ಠಾರಸಮನೋಪವಿಚಾರೋ, ಸೋ ಏತ್ತೋವ ವಿವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಉತ್ತಮಸಿದ್ಧಿಭೂತಂ ಅರಹತ್ತಂ ಗಣ್ಹಮಾನೋ ಇಮೇಸು ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಗಣ್ಹಾತೀತಿ ಚತುರಾಧಿಟ್ಠಾನೋತಿ। **ಯತ್ಥ ಠಿತ**ನ್ತಿ ಯೇಸು ಅಧಿಟ್ಠಾನೇಸು ಪತಿಟ್ಠಿತಂ। **ಮಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತೀ**ತಿ ಮಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ಮಾನಸ್ಸ ವಾ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। **ಮುನಿ ಸನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಖೀಣಾಸವಮುನಿ ಉಪಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಞ್ಞಂ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾಯ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತ್ಥಂ ಆದಿತೋವ ಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಂ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಸಚ್ಚಮನುರಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯತ್ಥಂ ಆದಿತೋವ ವಚೀಸಚ್ಚಂ ರಕ್ಖೇಯ್ಯ। **ಚಾಗಮನುಬ್ರೂಹೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗಕರಣತ್ಥಂ ಆದಿತೋವ ಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗಂ ಬ್ರೂಹೇಯ್ಯ। **ಸನ್ತಿಮೇವ ಸೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸವೂಪಸಮನತ್ಥಂ ಆದಿತೋವ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮನಂ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ। ಇತಿ ಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನಾದೀನಂ ಅಧಿಗಮತ್ಥಾಯ ಇಮಾನಿ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾದೀನಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗಾಧಿಟ್ಠಾನಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ।

೩೪೫. **ಫಸ್ಸಾಯತನ**ನ್ತಿ ಫಸ್ಸಸ್ಸ ಆಯತನಂ, ಆಕರೋತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನ**ನ್ತಿಆದೀನಿ ಪುಬ್ಬೇ ವುತ್ತಾನಂ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾದೀನಂ ವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ।

೩೪೮. ಇದಾನಿ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಮಾತಿಕಾವಸೇನ “ಯತ್ಥ ಠಿತಂ ಮಞ್ಞಸ್ಸ ವಾ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತೀ”ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಭವೇಯ್ಯ, ಅರಹತ್ತೇ ಪನ ಪತ್ತೇ ಪುನ “ಪಞ್ಞಂ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ”ತಿಆದೀಹಿ ಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಮಾತಿಕಂ ಉಪ್ಪಟಿಪಾಟಿಧಾತುಕಂ ಠಪೇತ್ವಾಪಿ ಯಥಾಧಮ್ಮವಸೇನೇವ ವಿಭಙ್ಗಂ ವಿಭಜನ್ತೋ **ಪಞ್ಞಂ ನಪ್ಪಮಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ ಕೋ ಪಞ್ಞಂ ಪಮಜ್ಜತಿ, ಕೋ ನಪ್ಪಮಜ್ಜತಿ? ಯೋ ತಾವ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮಾದಿವಸೇನ ಏಕವೀಸತಿವಿಧಾಯ ಅನೇಸನಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾನುರೂಪೇನ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಂ ಠಪೇತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ, ಅಯಂ ಪಞ್ಞಂ ಪಮಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಯೋ ಪನ ಸಾಸನೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಸಪ್ಪಾಯಂ ಧುತಙ್ಗಂ ಸಮಾದಾಯ ಚಿತ್ತರುಚಿತಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿವಿತ್ತಂ ಸೇನಾಸನಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಕಸಿಣಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಪತ್ವಾ ಅಜ್ಜೇವ ಅರಹತ್ತನ್ತಿ ವಿಪಸ್ಸನಂ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ವಿಚರತಿ, ಅಯಂ ಪಞ್ಞಂ ನಪ್ಪಮಜ್ಜತಿ ನಾಮ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನವಸೇನ ಏಸ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ವುತ್ತೋ। ಧಾತುಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಪನೇತ್ಥ ಯಂ ವತ್ತಬ್ಬಂ, ತಂ ಹೇಟ್ಠಾ ಹತ್ಥಿಪದೋಪಮಸುತ್ತಾದೀಸು ವುತ್ತಮೇವ।

೩೫೯. **ಅಥಾಪರಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂಯೇವ ಅವಸಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅಯಮ್ಪೇತ್ಥ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಹೇಟ್ಠತೋ ಹಿ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಿತಂ, ಇದಾನಿ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ವೇದನಾವಸೇನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇತುಂ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ಯಂ ವಾ ಪನೇತಂ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಥವೀಧಾತುಆದೀಸು ಆಗಮನಿಯವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಕಮ್ಮಕಾರಕವಿಞ್ಞಾಣಂ, ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುವಸೇನ ಭಾಜೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋಪಿ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಅವಸಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಕಿಮತ್ಥಾಯ ಅವಸಿಸ್ಸತಿ? ಸತ್ಥು ಕಥನತ್ಥಾಯ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಚ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತ್ಥಾಯ ಅವಸಿಸ್ಸತಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧ**ನ್ತಿ ನಿರುಪಕ್ಕಿಲೇಸಂ। **ಪರಿಯೋದಾತ**ನ್ತಿ ಪಭಸ್ಸರಂ। **ಸುಖನ್ತಿಪಿ ವಿಜಾನಾತೀ**ತಿ ಸುಖವೇದನಂ ವೇದಯಮಾನೋ ಸುಖವೇದನಂ ವೇದಯಾಮೀತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಚೇ ಪನಾಯಂ ವೇದನಾಕಥಾ ಹೇಟ್ಠಾ ನ ಕಥಿತಾ ಭವೇಯ್ಯ, ಇಧ ಠತ್ವಾ ಕಥೇತುಂ ವಟ್ಟೇಯ್ಯ। ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಪನೇಸಾ ಕಥಿತಾವಾತಿ ತತ್ಥ ಕಥಿತನಯೇನೇವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸುಖವೇದನಿಯ**ನ್ತಿ ಏವಮಾದಿ ಪಚ್ಚಯವಸೇನ ಉದಯತ್ಥಙ್ಗಮನದಸ್ಸನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸುಖವೇದನಿಯ**ನ್ತಿ ಸುಖವೇದನಾಯ ಪಚ್ಚಯಭೂತಂ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೬೦. **ಉಪೇಕ್ಖಾಯೇವ ಅವಸಿಸ್ಸತೀ**ತಿ ಏತ್ತಾವತಾ ಹಿ ಯಥಾ ನಾಮ ಛೇಕೇನ ಮಣಿಕಾರಾಚರಿಯೇನ ವಜಿರಸೂಚಿಯಾ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಚಮ್ಮಖಣ್ಡೇ ಪಾತೇತ್ವಾ ಪಾತೇತ್ವಾ ದಿನ್ನಮುತ್ತಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುತ್ತಗತಂ ಕರೋನ್ತೋ ಮುತ್ತೋಲಮ್ಬಕಮುತ್ತಜಾಲಾದೀನಿ ಕರೋತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವತಾ ಕಥೇತ್ವಾ ಕಥೇತ್ವಾ ದಿನ್ನಂ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಅಯಂ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಮನಸಿಕರೋನ್ತೋ ಪಗುಣಂ ಅಕಾಸೀತಿ ರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅರೂಪಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಮ್ಪಿ ಪಗುಣಂ ಜಾತಂ, ಅಥ ಭಗವಾ “ಅಥಾಪರಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಯೇವ ಅವಸಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಆಹ।

ಕಿಮತ್ಥಂ ಪನ ಅವಸಿಸ್ಸತೀತಿ? ಸತ್ಥು ಕಥನತ್ಥಂ। ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಟಿವಿಜ್ಝನತ್ಥನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿ , ತಂ ನ ಗಹೇತಬ್ಬಂ। ಕುಲಪುತ್ತೇನ ಹಿ ಸಹಾಯಸ್ಸ ಸಾಸನಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಪಾಸಾದತಲೇ ಠಿತೇನೇವ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತಂ, ಯದಸ್ಸ ಏತ್ತಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಯಾನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇತಿ। ಸತ್ಥು ಕಥನತ್ಥಂಯೇವ ಅವಸಿಸ್ಸತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಠಾನೇ ಸತ್ಥಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ। ಇದಞ್ಹಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ “ಭಿಕ್ಖು ಪಗುಣಂ ತವ ಇದಂ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನ”ನ್ತಿ। **ಪರಿಸುದ್ಧಾ**ತಿಆದಿ ತಸ್ಸಾಯೇವ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ವಣ್ಣಭಣನಂ। **ಉಕ್ಕಂ ಬನ್ಧೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಙ್ಗಾರಕಪಲ್ಲಂ ಸಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಆಲಿಮ್ಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ತತ್ಥ ಅಙ್ಗಾರೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಅಗ್ಗಿಂ ದತ್ವಾ ನಾಳಿಕಾಯ ಧಮೇನ್ತೋ ಅಗ್ಗಿಂ ಜಾಲೇಯ್ಯ। **ಉಕ್ಕಾಮುಖೇ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಙ್ಗಾರೇ ವಿಯೂಹಿತ್ವಾ ಅಙ್ಗಾರಮತ್ಥಕೇ ವಾ ಠಪೇಯ್ಯ, ತತ್ತಕೇ ವಾ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ। **ನೀಹಟ**ನ್ತಿ ನೀಹಟದೋಸಂ। **ನಿನ್ನೀತಕಸಾವ**ನ್ತಿ ಅಪನೀತಕಸಾವಂ। **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಯಥಾ ತಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಇಚ್ಛಿತಿಚ್ಛಿತಾಯ ಪಿಳನ್ಧನವಿಕತಿಯಾ ಸಂವತ್ತತಿ, ಏವಮೇವ ಅಯಂ ತಾವ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನುಪೇಕ್ಖಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಅಭಿಞ್ಞಾ ನಿರೋಧೋ ಭವೋಕ್ಕನ್ತೀತಿ ಇಮೇಸು ಯಂ ಇಚ್ಛತಿ, ತಸ್ಸತ್ಥಾಯ ಹೋತೀತಿ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ರೂಪಾವಚರಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನತ್ಥಂ ಅವಣ್ಣಂ ಅಕಥೇತ್ವಾ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸೀತಿ। ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಬಲವಂ। ಸಚೇ ಅವಣ್ಣಂ ಕಥೇಯ್ಯ, - "ಮಯ್ಹಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ದ್ವಾನವುತಿಯೋಜನಸತಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಸ್ಸ ಇಮಂ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಯಾನಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧೇಸಿ, ಅಹಂ ಏತ್ತಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಝಾನಸುಖೇನ ಝಾನರತಿಯಾ ಆಗತೋ, ಏವರೂಪಸ್ಸ ನಾಮ ಪಣೀತಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅವಣ್ಣಂ ಕಥೇತಿ, ಜಾನಂ ನು ಖೋ ಕಥೇತಿ ಅಜಾನ"ನ್ತಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಸಂಸಯಂ ಸಮ್ಮೋಹಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ।

೩೬೦. **ತದನುಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಂ ಧಮ್ಮೋ ನಾಮ, ತಂ ಅನುಗತತ್ತಾ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಂ **ಅನುಧಮ್ಮೋ**ತಿ ವುತ್ತಂ। ವಿಪಾಕಜ್ಝಾನಂ ವಾ ಧಮ್ಮೋ, ಕುಸಲಜ್ಝಾನಂ ಅನುಧಮ್ಮೋ। **ತದುಪಾದಾನಾ**ತಿ ತಗ್ಗಹಣಾ। **ಚಿರಂ ದೀಘಮದ್ಧಾನ**ನ್ತಿ ವೀಸತಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ। ವಿಪಾಕವಸೇನ ಹೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಇತೋ ಉತ್ತರಿಮ್ಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೩೬೧. ಏವಂ ಚತೂಹಿ ವಾರೇಹಿ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಸ್ಸೇವ ಆದೀನವಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಸೋ ಏವಂ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಙ್ಖತಮೇತ**ನ್ತಿ ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಏತ್ಥ ವೀಸತಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು ಅತ್ಥಿ, ಏತಂ ಪನ ಸಙ್ಖತಂ ಪಕಪ್ಪಿತಂ ಆಯೂಹಿತಂ, ಕರೋನ್ತೇನ ಕರೀಯತಿ, ಅನಿಚ್ಚಂ ಅಧುವಂ ಅಸಸ್ಸತಂ ತಾವಕಾಲಿಕಂ, ಚವನಪರಿಭೇದನವಿದ್ಧಂಸನಧಮ್ಮಂ, ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಂ, ಜರಾಯ ಅನುಸಟಂ, ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಂ, ದುಕ್ಖೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ಅತಾಣಂ ಅಲೇಣಂ ಅಸರಣಂ ಅಸರಣೀಭೂತನ್ತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಇದಾನಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ **ಸೋ ನೇವ ತಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಯಥಾ ಹಿ ಛೇಕೋ ಭಿಸಕ್ಕೋ ವಿಸವಿಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ವಮನಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಿಸಂ ಠಾನತೋ ಚಾವೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಖನ್ಧಂ ವಾ ಸೀಸಂ ವಾ ಗಹೇತುಂ ಅದತ್ವಾ ವಿಸಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಪಥವಿಯಂ ಪಾತೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇಸಿ। ತಂ ಸುತ್ವಾ ಕುಲಪುತ್ತೋ ರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇ ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇ ಪತ್ಥನಂ ಠಪೇಸಿ।

ಭಗವಾ ತಂ ಞತ್ವಾ ತಂ ಅಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಅಪ್ಪಟಿಲದ್ಧಸ್ಸೇವ ಭಿಕ್ಖುನೋ "ಅತ್ಥೇಸಾ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಾದೀಸು ಸಮ್ಪತ್ತಿ ನಾಮ। ತೇಸಞ್ಹಿ ಪಠಮಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ವೀಸತಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು, ದುತಿಯೇ ಚತ್ತಾಲೀಸಂ, ತತಿಯೇ ಸಟ್ಠಿ, ಚತುತ್ಥೇ ಚತುರಾಸೀತಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಆಯು। ತಂ ಪನ ಅನಿಚ್ಚಂ ಅಧುವಂ ಅಸಸ್ಸತಂ ತಾವಕಾಲಿಕಂ, ಚವನಪರಿಭೇದನವಿದ್ಧಂಸನಧಮ್ಮಂ, ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಂ, ಜರಾಯ ಅನುಸಟಂ, ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಂ, ದುಕ್ಖೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ಅತಾಣಂ ಅಲೇಣಂ ಅಸರಣಂ ಅಸರಣೀಭೂತಂ, ಏತ್ತಕಂ ಕಾಲಂ ತತ್ಥ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿತ್ವಾಪಿ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲಕಿರಿಯಂ ಕತ್ವಾ ಪುನ ಚತೂಸು ಅಪಾಯೇಸು ಪತಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ ಸಬ್ಬಮೇತಂ ಆದೀನವಂ ಏಕಪದೇನೇವ "ಸಙ್ಖತಮೇತ"ನ್ತಿ ಕಥೇಸಿ। ಕುಲಪುತ್ತೋ ತಂ ಸುತ್ವಾ ಅರೂಪಾವಚರಜ್ಝಾನೇ ನಿಕನ್ತಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿ, ಭಗವಾ ತಸ್ಸ ರೂಪಾವಚರಾರೂಪಾವಚರೇಸು ನಿಕನ್ತಿಯಾ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ "ಸೋ ನೇವ ತಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀ"ತಿಆದಿಮಾಹ।

ಯಥಾ ವಾ ಪನೇಕೋ ಮಹಾಯೋಧೋ ಏಕಂ ರಾಜಾನಂ ಆರಾಧೇತ್ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸುಟ್ಠಾನಕಂ ಗಾಮವರಂ ಲಭೇಯ್ಯ, ಪುನ ರಾಜಾ ತಸ್ಸಾನುಭಾವಂ ಸರಿತ್ವಾ - "ಮಹಾನುಭಾವೋ ಯೋಧೋ, ಅಪ್ಪಕಂ ತೇನ ಲದ್ಧ"ನ್ತಿ - "ನಾಯಂ ತಾತ ಗಾಮೋ ತುಯ್ಹಂ ಅನುಚ್ಛವಿಕೋ, ಅಞ್ಞಂ ಚತುಸತಸಹಸ್ಸುಟ್ಠಾನಕಂ ಗಣ್ಹಾಹೀ"ತಿ ದದೇಯ್ಯ ಸೋ ಸಾಧು ದೇವಾತಿ ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇತರಂ ಗಾಮಂ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ। ರಾಜಾ ಅಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಚ ನಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ - "ಕಿಂ ತೇ ತೇನ, ಅಹಿವಾತರೋಗೋ ಏತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ? ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಪನ ಠಾನೇ ಮಹನ್ತಂ ನಗರಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಹೀ"ತಿ ಪಹಿಣೇಯ್ಯ, ಸೋ ತಥಾ ಕರೇಯ್ಯ।

ತತ್ಥ ರಾಜಾ ವಿಯ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದಟ್ಠಬ್ಬೋ, ಮಹಾಯೋಧೋ ವಿಯ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ, ಪಠಮಲದ್ಧಗಾಮೋ ವಿಯ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ, ತಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ಇತರಂ ಗಾಮಂ ಗಣ್ಹಾಹೀತಿ ವುತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಆನಾಪಾನಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ

ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯಾದಾನಂ ಕತ್ವಾ ಆರುಪ್ಪಕಥನಂ, ತಂ ಗಾಮಂ ಅಸಮ್ಪತ್ತಮೇವ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ "ಕಿಂ ತೇ ತೇನ, ಅಹಿವಾತರೋಗೋ ಏತ್ಥ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ? ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ನಗರಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಛತ್ತಂ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತಕಾಲೋ ವಿಯ ಅರೂಪೇ ಸಙ್ಖತಮೇತನ್ತಿ ಆದೀನವಕಥನೇನ ಅಪ್ಪತ್ತಾಸುಯೇವ ತಾಸು ಸಮಾಪತ್ತೀಸು ಪತ್ಥನಂ ನಿವತ್ತಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ದೇಸನಾಗಹಣಂ।

ತತ್ಥ **ನೇವ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋತೀ**ತಿ ನಾಯೂಹತಿ ನ ರಾಸಿಂ ಕರೋತಿ। **ನ ಅಭಿಸಞ್ಚೇತಯತೀ**ತಿ ನ ಕಪ್ಪೇತಿ। **ಭವಾಯ ವಾ ವಿಭವಾಯ ವಾ**ತಿ ವುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಪರಿಹಾನಿಯಾ ವಾ, ಸಸ್ಸತುಚ್ಛೇದವಸೇನಪಿ ಯೋಜೇತಬ್ಬಂ। **ನ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ ಉಪಾದಿಯತೀ**ತಿ ಲೋಕೇ ರೂಪಾದೀಸು ಕಿಞ್ಚಿ ಏಕಧಮ್ಮಮ್ಪಿ ತಣ್ಹಾಯ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ, ನ ಪರಾಮಸತಿ। **ನಾಪರಂ ಇತ್ಥತ್ತಾಯಾತಿ ಪಜಾನಾತೀ**ತಿ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಬುದ್ಧವಿಸಯೇ ಠತ್ವಾ ದೇಸನಾಯ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟಂ ಗಣ್ಹಿ। ಕುಲಪುತ್ತೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ಯಥೋಪನಿಸ್ಸಯೇನ ತೀಣಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಯಥಾ ನಾಮ ರಾಜಾ ಸುವಣ್ಣಭಾಜನೇನ ನಾನಾರಸಭೋಜನಂ ಭುಞ್ಜನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣೇನ ಪಿಣ್ಡಂ ವಟ್ಟೇತ್ವಾ ಅಙ್ಕೇ ನಿಸಿನ್ನೇನ ರಾಜಕುಮಾರೇನ ಪಿಣ್ಡಮ್ಹಿ ಆಲಯೇ ದಸ್ಸಿತೇ ತಂ ಪಿಣ್ಡಂ ಉಪನಾಮೇಯ್ಯ, ಕುಮಾರೋ ಅತ್ತನೋ ಮುಖಪ್ಪಮಾಣೇನೇವ ಕಬಳಂ ಕರೇಯ್ಯ, ಸೇಸಂ ರಾಜಾ ಸಯಂ ವಾ ಭುಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಪಾತಿಯಂ ವಾ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಧಮ್ಮರಾಜಾ ತಥಾಗತೋ ಅತ್ತನೋ ಪಮಾಣೇನ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟಂ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ದೇಸನಂ ದೇಸೇಸಿ, ಕುಲಪುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಯಥೋಪನಿಸ್ಸಯೇನ ತೀಣಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ।

ಇತೋ ಪುಬ್ಬೇ ಪನಸ್ಸ ಖನ್ಧಾ ಧಾತುಯೋ ಆಯತನಾನೀತಿ ಏವರೂಪಂ ಅಚ್ಚನ್ತಸುಞ್ಞತಂ ತಿಲಕ್ಖಣಾಹತಂ ಕಥಂ ಕಥೇನ್ತಸ್ಸ ನೇವ ಕಙ್ಖಾ, ನ ವಿಮತಿ, ನಾಪಿ - "ಏವಂ ಕಿರ ತಂ, ಏವಂ ಮೇ ಆಚರಿಯೇನ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ ಇತಿ ಕಿರ ನ ದನ್ಧಾಯಿತತ್ತಂ ನ ವಿತ್ಥಾಯಿತತ್ತಂ ಅತ್ಥಿ । ಏಕಚ್ಚೇಸು ಚ ಕಿರ ಠಾನೇಸು ಬುದ್ಧಾ ಅಞ್ಞಾತಕವೇಸೇನ ವಿಚರನ್ತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನು ಖೋ ಏಸೋತಿ ಅಹುದೇವ ಸಂಸಯೋ, ಅಹು ವಿಮತಿ। ಯತೋ ಅನೇನ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಪಟಿವಿದ್ಧಂ, ಅಥ ಅಯಂ ಮೇ ಸತ್ಥಾತಿ ನಿಟ್ಠಂ ಗತೋ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಸ್ಮಾ ಅಚ್ಚಯಂ ನ ದೇಸೇಸೀತಿ। ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ। ಭಗವಾ ಹಿ ಯಥಾನಿಕ್ಖಿತ್ತಾಯ ಮಾತಿಕಾಯ ಅಚ್ಛಿನ್ನಧಾರಂ ಕತ್ವಾ ಆಕಾಸಗಙ್ಗಂ ಓತಾರೇನ್ತೋ ವಿಯ ದೇಸನಂ ದೇಸೇಸಿಯೇವ।

೩೬೩. **ಸೋ**ತಿ ಅರಹಾ। **ಅನಜ್ಝೋಸಿತಾ**ತಿ ಗಿಲಿತ್ವಾ ಪರಿನಿಟ್ಠಾಪೇತ್ವಾ ಗಹೇತುಂ ನ ಯುತ್ತಾತಿ ಪಜಾನಾತಿ। **ಅನಭಿನನ್ದಿತಾ**ತಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಅಭಿನನ್ದಿತುಂ ನ ಯುತ್ತಾತಿ ಪಜಾನಾತಿ।

೩೬೪. **ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ನಂ ವೇದೇತೀ**ತಿ ಸಚೇ ಹಿಸ್ಸ ಸುಖವೇದನಂ ಆರಬ್ಭ ರಾಗಾನುಸಯೋ, ದುಕ್ಖವೇದನಂ ಆರಬ್ಭ ಪಟಿಘಾನುಸಯೋ, ಇತರಂ ಆರಬ್ಭ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಸಂಯುತ್ತೋ ವೇದಿಯೇಯ್ಯ ನಾಮ। ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನತೋ ಪನ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ನಂ ವೇದೇತಿ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ। **ಕಾಯಪರಿಯನ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಕಾಯಕೋಟಿಕಂ। ಯಾವ ಕಾಯಪವತ್ತಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ಪರಂ ಅನುಪ್ಪಜ್ಜನವೇದನನ್ತಿ ಅತ್ಥೋ। ದುತಿಯಪದೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಅನಭಿನನ್ದಿತಾನಿ ಸೀತೀಭವಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ದ್ವಾದಸಸು ಆಯತನೇಸು ಕಿಲೇಸಾನಂ ವಿಸೇವನಸ್ಸ ನತ್ಥಿತಾಯ ಅನಭಿನನ್ದಿತಾನಿ ಹುತ್ವಾ ಇಧ ದ್ವಾದಸಸುಯೇವ ಆಯತನೇಸು ನಿರುಜ್ಝಿಸ್ಸನ್ತಿ। ಕಿಲೇಸಾ ಹಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ನಿರುದ್ಧಾಪಿ ಯತ್ಥ ನತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ನಿರುದ್ಧಾತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। ಸ್ವಾಯಮತ್ಥೋ - "ಏತ್ಥೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ನಿರುಜ್ಝಮಾನಾ ನಿರುಜ್ಝತೀ"ತಿ ಸಮುದಯಪಞ್ಹೇನ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆಗಮ್ಮ ಸೀತಿಭೂತಾನಿಪಿ ಇಧೇವ ಸೀತೀಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಆಹ। ನನು ಚ ಇಧ ವೇದಯಿತಾನಿ ವುತ್ತಾನಿ, ನ ಕಿಲೇಸಾತಿ। ವೇದಯಿತಾನಿಪಿ ಕಿಲೇಸಾಭಾವೇನೇವ ಸೀತೀಭವನ್ತಿ। ಇತರಥಾ ನೇಸಂ ಸೀತಿಭಾವೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀತಿ ಸುವುತ್ತಮೇತಂ।

೩೬೫. **ಏವಮೇವ ಖೋ**ತಿ ಏತ್ಥ ಇದಂ ಓಪಮ್ಮಸಂಸನ್ದನಂ - ಯಥಾ ಹಿ ಏಕೋ ಪುರಿಸೋ ತೇಲಪದೀಪಸ್ಸ ಝಾಯತೋ ತೇಲೇ ಖೀಣೇ ತೇಲಂ ಆಸಿಞ್ಚತಿ, ವಟ್ಟಿಯಾ ಖೀಣಾಯ ವಟ್ಟಿಂ ಪಕ್ಖಿಪತಿ, ಏವಂ ದೀಪಸಿಖಾಯ ಅನುಪಚ್ಛೇದೋವ ಹೋತಿ,

ಏವಮೇವ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಭವೇ ಠಿತೋ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಕರೋತಿ, ಸೋ ತೇನ ಸುಗತಿಯಞ್ಚ ಅಪಾಯೇಸು ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿಯೇವ, ಏವಂ ವೇದನಾನಂ ಅನುಪಚ್ಛೇದೋವ ಹೋತಿ। ಯಥಾ ಪನೇಕೋ ದೀಪಸಿಖಾಯ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ - "ಇಮಂ ಪುರಿಸಂ ಆಗಮ್ಮ ದೀಪಸಿಖಾ ನ ಉಪಚ್ಛಿಜ್ಜತೀ"ತಿ ನಿಲೀನೋ ತಸ್ಸ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ವಟ್ಟಿಯಾ ಚ ತೇಲಸ್ಸ ಚ ಅನುಪಹಾರಾ ದೀಪಸಿಖಾ ಅನಾಹಾರಾ ನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಏವಮೇವ ವಟ್ಟೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೋ ಯೋಗಾವಚರೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಕುಸಲಾಕುಸಲಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದತಿ, ತಸ್ಸ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪುನ ವೇದಯಿತಾನಿ ನ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಆದಿಮ್ಹಿ ಸಮಾಧಿವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಹಿ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾ ಉತ್ತರಿತರಾ, ತಸ್ಮಾ। **ಏವಂ ಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉತ್ತಮೇನ ಅರಹತ್ತಫಲಪಞ್ಞಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಕ್ಖಯೇ ಞಾಣಂ** ನಾಮ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇ ಞಾಣಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಅರಹತ್ತಫಲೇ ಞಾಣಂ ಅಧಿಪ್ಪೇತಂ। ತೇನೇವಾಹ **ತಸ್ಸ ಸಾ ವಿಮುತ್ತಿ ಸಚ್ಚೇ ಠಿತಾ ಅಕುಪ್ಪಾ ಹೋತೀ**ತಿ।

೩೬೬. ಏತ್ಥ ಹಿ **ವಿಮುತ್ತೀ**ತಿ ಅರಹತ್ತಫಲವಿಮುತ್ತಿ, **ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಇತಿ ಅಕುಪ್ಪಾರಮ್ಮಣಕರಣೇನ **ಅಕುಪ್ಪಾ**ತಿ ವುತ್ತಾ। **ಮುಸಾ**ತಿ ವಿತಥಂ। **ಮೋಸಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ನಸ್ಸನಸಭಾವಂ। **ತಂ ಸಚ್ಚ**ನ್ತಿ ತಂ ಅವಿತಥಂ ಸಭಾವೋ। **ಅಮೋಸಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಅನಸ್ಸನಸಭಾವಂ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಆದಿತೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವಚೀಸಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಸಮುದಯಸಚ್ಚೇಹಿ ಚ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಂ ನಿಬ್ಬಾನಮೇವ ಉತ್ತರಿತರಂ, ತಸ್ಮಾ। **ಏವಂ ಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉತ್ತಮೇನ ಪರಮತ್ಥಸಚ್ಚಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

೩೬೭. **ಪುಬ್ಬೇ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ। **ಉಪಧೀ ಹೋನ್ತೀ**ತಿ ಖನ್ಧೂಪಧಿ ಕಿಲೇಸೂಪಧಿ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರೂಪಧಿ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣೂಪಧೀತಿ ಇಮೇ ಉಪಧಯೋ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಮತ್ತಾ ಸಮಾದಿನ್ನಾ**ತಿ ಪರಿಪೂರಾ ಗಹಿತಾ ಪರಾಮಟ್ಠಾ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಆದಿತೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗತೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದೀಹಿ ಚ ಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗತೋ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಕಿಲೇಸಪರಿಚ್ಚಾಗೋ ಉತ್ತರಿತರೋ, ತಸ್ಮಾ। **ಏವಂ ಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉತ್ತಮೇನ ಚಾಗಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

೩೬೮. **ಆಘಾತೋ**ತಿಆದೀಸು ಆಘಾತಕರಣವಸೇನ ಆಘಾತೋ, ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನವಸೇನ **ಬ್ಯಾಪಾದೋ,** ಸಮ್ಪದುಸ್ಸನವಸೇನ **ಸಮ್ಪದೋಸೋ**ತಿ ತೀಹಿ ಪದೇಹಿ ದೋಸಾಕುಸಲಮೂಲಮೇವ ವುತ್ತಂ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಆದಿತೋ ಸಮಥವಿಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮತೋ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಾದೀಹಿ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮತೋ ಚ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನೇವ ಕಿಲೇಸವೂಪಸಮೋ ಉತ್ತರಿತರೋ, ತಸ್ಮಾ। **ಏವಂ ಸಮನ್ನಾಗತೋ**ತಿ ಇಮಿನಾ ಉತ್ತಮೇನ ಉಪಸಮಾಧಿಟ್ಠಾನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

೩೬೯. **ಮಞ್ಞಿತಮೇತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞಿತಂ ಮಾನಮಞ್ಞಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಮಞ್ಞಿತನ್ತಿ ತಿವಿಧಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ। **ಅಯಮಹಮಸ್ಮೀ**ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಅಯಮಹನ್ತಿ ಏಕಂ ತಣ್ಹಾಮಞ್ಞಿತಮೇವ ವಟ್ಟತಿ। **ರೋಗೋ**ತಿಆದೀಸು ಆಬಾಧಟ್ಠೇನ **ರೋಗೋ,** ಅನ್ತೋದೋಸಟ್ಠೇನ **ಗಣ್ಡೋ,** ಅನುಪವಿಟ್ಠಟ್ಠೇನ **ಸಲ್ಲಂ**। **ಮುನಿ ಸನ್ತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ**ತಿ ಖೀಣಾಸವಮುನಿ ಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಯತ್ಥ ಠಿತ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಠಿತಂ। **ಸಂಖಿತ್ತೇನಾ**ತಿ ಬುದ್ಧಾನಂ ಕಿರ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಧಮ್ಮದೇಸನಾ ಸಂಖಿತ್ತಾವ, ವಿತ್ಥಾರದೇಸನಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಸಮನ್ತಪಟ್ಠಾನಕಥಾಪಿ ಸಂಖಿತ್ತಾಯೇವ। ಇತಿ ಭಗವಾ ದೇಸನಂ ಯಥಾನುಸನ್ಧಿಂ ಪಾಪೇಸಿ। ಉಗ್ಘಟಿತಞ್ಞೂತಿಆದೀಸು ಪನ ಚತೂಸು ಪುಗ್ಗಲೇಸು ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ಕುಲಪುತ್ತೋ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞೂ, ಇತಿ ವಿಪಞ್ಚಿತಞ್ಞುವಸೇನ ಭಗವಾ ಇಮಂ ಧಾತುವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ।

೩೭೦. **ನ ಖೋ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪತ್ತಚೀವರ**ನ್ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಂ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಪುಬ್ಬೇ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ ಅದಿನ್ನತ್ತಾ। ಕುಲಪುತ್ತೋ ಹಿ ದಿನ್ನದಾನೋ ಕತಾಭಿನೀಹಾರೋ, ನ ದಿನ್ನತ್ತಾತಿ ನ ವತ್ತಬ್ಬಂ।

ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಂ ಪನ ಪಚ್ಛಿಮಭವಿಕಾನಂಯೇವ ನಿಬ್ಬತ್ತತಿ, ಅಯಞ್ಚ ಪುನಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ, ತಸ್ಮಾ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ। ಅಥ ಭಗವಾ ಸಯಂ ಪರಿಯೇಸಿತ್ವಾ ಕಸ್ಮಾ ನ ಉಪಸಮ್ಪಾದೇಸೀತಿ। ಓಕಾಸಾಭಾವತೋ। ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಆಯು ಪರಿಕ್ಖೀಣಂ, ಸುದ್ಧಾವಾಸಿಕೋ ಅನಾಗಾಮೀ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಾ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನೋ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಯಂ ನ ಪರಿಯೇಸಿ।

ಪತ್ತಚೀವರಪರಿಯೇಸನಂ ಪಕ್ಕಾಮೀತಿ ಕಾಯ ವೇಲಾಯ ಪಕ್ಕಾಮಿ? ಉಟ್ಠಿತೇ ಅರುಣೇ। ಭಗವತೋ ಕಿರ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಪರಿನಿಟ್ಠಾನಞ್ಚ ಅರುಣುಟ್ಠಾನಞ್ಚ ರಸ್ಮಿವಿಸ್ಸಜ್ಜನಞ್ಚ ಏಕಕ್ಖಣೇ ಅಹೋಸಿ। ಭಗವಾ ಕಿರ ದೇಸನಂ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾವ ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿ, ಸಕಲಕುಮ್ಭಕಾರನಿವೇಸನಂ ಏಕಪಜ್ಜೋತಂ ಅಹೋಸಿ, ಛಬ್ಬಣ್ಣರಸ್ಮಿಯೋ ಜಾಲಜಾಲಾ ಪುಞ್ಜಪುಞ್ಜಾ ಹುತ್ವಾ ವಿಧಾವನ್ತಿಯೋ ಸಬ್ಬದಿಸಾಭಾಗೇ ಸುವಣ್ಣಪಟಪರಿಯೋನದ್ಧೇ ವಿಯ ಚ ನಾನಾವಣ್ಣಕುಸುಮರತನವಿಸರಸಮುಜ್ಜಲೇ ವಿಯ ಚ ಅಕಂಸು। ಭಗವಾ "ನಗರವಾಸಿನೋ ಮಂ ಪಸ್ಸನ್ತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ನಗರವಾಸಿನೋ ಭಗವನ್ತಂ ದಿಸ್ವಾವ "ಸತ್ಥಾ ಕಿರ ಆಗತೋ, ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಾಯ ಕಿರ ನಿಸಿನ್ನೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ।

ರಾಜಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ವನ್ದಿತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಕಾಯ ವೇಲಾಯ ಆಗತತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಹಿಯ್ಯೋ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನವೇಲಾಯ ಮಹಾರಾಜಾತಿ। ಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಭಗವಾತಿ? ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಹಾಯೋ ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ರಾಜಾ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪಹಿತಂ ಸಾಸನಂ ಸುತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಮಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಆಗಚ್ಛನ್ತೋ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಪಞ್ಚಚತ್ತಾಲೀಸ ಯೋಜನಾನಿ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಇಮಂ ಕುಮ್ಭಕಾರಸಾಲಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ, ಅಹಂ ತಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸಿಂ, ಕುಲಪುತ್ತೋ ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ ಮಹಾರಾಜಾತಿ। ಇದಾನಿ ಕಹಂ, ಭನ್ತೇತಿ? ಉಪಸಮ್ಪದಂ ಯಾಚಿತ್ವಾ ಅಪರಿಪುಣ್ಣಪತ್ತಚೀವರತಾಯ ಪತ್ತಚೀವರಪರಿಯೇಸನತ್ಥಂ ಗತೋ ಮಹಾರಾಜಾತಿ। ರಾಜಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಗತದಿಸಾಭಾಗೇನ ಅಗಮಾಸಿ। ಭಗವಾಪಿ ಆಕಾಸೇನಾಗನ್ತ್ವಾ ಜೇತವನಗನ್ಧಕುಟಿಮ್ಹಿಯೇವ ಪಾತುರಹೋಸಿ।

ಕುಲಪುತ್ತೋಪಿ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಮಾನೋ ನೇವ ಬಿಮ್ಬಿಸಾರರಞ್ಞೋ ನ ತಕ್ಕಸೀಲಕಾನಂ ಜಙ್ಘವಾಣಿಜಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಅಗಮಾಸಿ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ – "ನ ಖೋ ಮೇ ಕುಕ್ಕುಟಸ್ಸ ವಿಯ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಮನಾಪಾಮನಾಪಮೇವ ವಿಚಿನಿತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ಯುತ್ತಂ, ಮಹನ್ತಂ ನಗರಂ ವಜ್ಜಿತ್ವಾ ಉದಕತಿತ್ಥಸುಸಾನಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನಅನ್ತರವೀಥೀಸು ಪರಿಯೇಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಅನ್ತರವೀಥಿಯಂ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇಸು ತಾವ ಪಿಲೋತಿಕಂ ಪರಿಯೇಸಿತುಂ ಆರದ್ಧೋ।

ಜೀವಿತಾ ವೋರೋಪೇಸೀತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟೇ ಪಿಲೋತಿಕಂ ಓಲೋಕೇನ್ತಂ ವಿಬ್ಭನ್ತಾ ತರುಣವಚ್ಛಾ ಗಾವೀ ಉಪಧಾವಿತ್ವಾ ಸಿಙ್ಗೇನ ವಿಜ್ಝಿತ್ವಾ ಘಾತೇಸಿ। ಛಾತಕಜ್ಝತ್ತೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಆಕಾಸೇಯೇವ ಆಯುಕ್ಖಯಂ ಪತ್ವಾ ಪತಿತೋ। ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಅಧೋಮುಖಟ್ಠಪಿತಾ ಸುವಣ್ಣಪಟಿಮಾ ವಿಯ ಅಹೋಸಿ, ಕಾಲಙ್ಕತೋ ಚ ಪನ ಅವಿಹಾಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ, ನಿಬ್ಬತ್ತಮತ್ತೋವ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ। ಅವಿಹಾಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ಕಿರ ನಿಬ್ಬತ್ತಮತ್ತಾವ ಸತ್ತ ಜನಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ –

"ಅವಿಹಂ ಉಪಪನ್ನಾಸೇ, ವಿಮುತ್ತಾ ಸತ್ತ ಭಿಕ್ಖವೋ।
ರಾಗದೋಸಪರಿಕ್ಖೀಣಾ, ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

ಕೇ ಚ ತೇ ಅತರುಂ ಪಙ್ಕಂ, ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಂ ಸುದುತ್ತರಂ।
ಕೇ ಹಿತ್ವಾ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದಿಬ್ಬಯೋಗಂ ಉಪಚ್ಚಗುಂ॥

ಉಪಕೋ ಪಲಗಣ್ಡೋ ಚ, ಪುಕ್ಕುಸಾತಿ ಚ ತೇ ತಯೋ।
ಭದ್ದಿಯೋ ಖಣ್ಡದೇವೋ ಚ, ಬಾಹುರಗ್ಗಿ ಚ ಸಿಙ್ಗಿಯೋ।

ತೇ ಹಿತ್ವಾ ಮಾನುಸಂ ದೇಹಂ, ದಿಬ್ಬಯೋಗಂ ಉಪಚ್ಚಗು"ನ್ತಿ॥ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೫೦, ೧೦೫)।

ಬಿಮ್ಬಿಸಾರೋಪಿ "ಮಯ್ಹಂ ಸಹಾಯೋ ಮಯಾ ಪೇಸಿತಸಾಸನಮತ್ತಂ ವಾಚೇತ್ವಾ ಹತ್ಥಗತಂ ರಜ್ಜಂ ಪಹಾಯ ಏತ್ತಕಂ ಅದ್ಧಾನಂ ಆಗತೋ, ದುಕ್ಕರಂ ಕತಂ ಕುಲಪುತ್ತೇನ, ಪಬ್ಬಜಿತಸಕ್ಕಾರೇನ ತಂ ಸಕ್ಕರಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ "ಪರಿಯೇಸಥ ಮೇ ಸಹಾಯಕ"ನ್ತಿ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪೇಸೇಸಿ। ಪೇಸಿತಾ ತಂ ಅದ್ದಸಂಸು ಸಙ್ಕಾರಟ್ಠಾನೇ ಪತಿತಂ, ದಿಸ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸುಂ। ರಾಜಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಕುಲಪುತ್ತಂ ದಿಸ್ವಾ - "ನ ವತ, ಭೋ, ಲಭಿಮ್ಹಾ ಸಹಾಯಕಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾತುಂ, ಅನಾಥೋ ಮೇ ಜಾತೋ ಸಹಾಯಕೋ"ತಿ। ಪರಿದೇವಿತ್ವಾ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಮಞ್ಚಕೇನ ಗಣ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಯುತ್ತೋಕಾಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನುಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಜಾನನಾಭಾವೇನ ನ್ಹಾಪಕಕಪ್ಪಕಾದಯೋ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಕುಲಪುತ್ತಂ ಸೀಸಂ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧವತ್ಥಾನಿ ನಿವಾಸಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜವೇಸೇನ ಅಲಙ್ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಸೋವಣ್ಣಸಿವಿಕಂ ಆರೋಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬತಾಳಾವಚರಗನ್ಧಮಾಲಾದೀಹಿ ಪೂಜಂ ಕರೋನ್ತೋ ನಗರಾ ನೀಹರಿತ್ವಾ ಬಹೂಹಿ ಗನ್ಧಕಟ್ಠೇಹಿ ಮಹಾಚಿತಕಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಸರೀರಕಿಚ್ಚಂ ಕತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಆದಾಯ ಚೇತಿಯಂ ಪತಿಟ್ಠಪೇಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಧಾತುವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೧. ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೧. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಆಚಿಕ್ಖನಾ**ತಿ ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ನಾಮ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ ಅರಿಯಸಚ್ಚಂ ನಾಮಾತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಅಪಿಚೇತ್ಥ **ಪಞ್ಞಾಪನಾ** ನಾಮ ದುಕ್ಖಸಚ್ಚಾದೀನಂ ಠಪನಾ। ಆಸನಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಹಿ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಪೇತೀತಿ ವುಚ್ಚತಿ। **ಪಟ್ಠಪನಾ**ತಿ ಪಞ್ಞಾಪನಾ। **ವಿವರಣಾ**ತಿ ವಿವಟಕರಣಾ। **ವಿಭಜನಾ**ತಿ ವಿಭಾಗಕಿರಿಯಾ। **ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಪಾಕಟಭಾವಕರಣಂ।

ಅನುಗ್ಗಾಹಕಾತಿ ಆಮಿಸಸಙ್ಗಹೇನ ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಹೇನಾತಿ ದ್ವೀಹಿಪಿ ಸಙ್ಗಹೇಹಿ ಅನುಗ್ಗಾಹಕಾ। **ಜನೇತಾ**ತಿ ಜನಿಕಾ ಮಾತಾ। **ಆಪಾದೇತಾ**ತಿ ಪೋಸೇತಾ। ಪೋಸಿಕಮಾತಾ ವಿಯ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋತಿ ದೀಪೇತಿ। ಜನಿಕಮಾತಾ ಹಿ ನವ ವಾ ದಸ ವಾ ಮಾಸೇ ಲೋಣಮ್ಬಿಲಾದೀನಿ ಪರಿಹರಮಾನಾ ಕುಚ್ಛಿಯಾ ದಾರಕಂ ಧಾರೇತ್ವಾ ಕುಚ್ಛಿತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ಪೋಸಿಕಮಾತರಂ ಧಾತಿಂ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇತಿ। ಸಾ ಖೀರನವನೀತಾದೀಹಿ ದಾರಕಂ ಪೋಸೇತ್ವಾ ವಡ್ಢೇತಿ, ಸೋ ವುದ್ಧಿಮಾಗಮ್ಮ ಯಥಾಸುಖಂ ವಿಚರತಿ। ಏವಮೇವ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರೇಸಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ದ್ವೀಹಿ ಸಙ್ಗಹೇಹಿ ಸಙ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಗಿಲಾನೇ ಪಟಿಜಗ್ಗನ್ತೋ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಸೋತಾಪನ್ನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಅಪಾಯಭಯೇಹಿ ವುಟ್ಠಿತಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ - "ಇದಾನಿ ಪಚ್ಚತ್ತಪುರಿಸಕಾರೇನ ಉಪರಿಮಗ್ಗೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ ತೇಸು ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇ ನವೇ ನವೇ ಓವದತಿ। ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ವಾ ಪರೇಸಂ ವಾ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ತಥೇವ ಸಙ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಹೇಟ್ಠಾ ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ ಪತ್ತೇಸುಪಿ ಅನಪೇಕ್ಖತಂ ನ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಹೋತಿ - ವುತ್ತಂ ಭಗವತಾ - "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕೋಪಿ ಗೂಥೋ ದುಗ್ಗನ್ಧೋ ಹೋತಿ... ಪೇ॰... ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಮುತ್ತಂ... ಖೇಳೋ... ಪುಬ್ಬೋ... ಲೋಹಿತಂ ದುಗ್ಗನ್ಧಂ ಹೋತಿ, ಏವಮೇವ ಖೋ ಅಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಪ್ಪಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ಭವಂ ನ ವಣ್ಣೇಮಿ ಅನ್ತಮಸೋ ಅಚ್ಛರಾಸಙ್ಘಾತಮತ್ತಮ್ಪೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೩೨೦-೩೨೧)। ತಸ್ಮಾ ಯಾವ ಅರಹತ್ತಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ, ತಾವ ತೇಸು ಅನಪೇಕ್ಖತಂ ಅನಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೇಸುಯೇವ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ - "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಜನೇತಾ ಏವಂ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಜಾತಸ್ಸ ಆಪಾದೇತಾ, ಏವಂ ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ। ಸಾರಿಪುತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ವಿನೇತಿ, ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ ಉತ್ತಮತ್ಥೇ"ತಿ। **ಪಹೋತೀ**ತಿ ಸಕ್ಕೋತಿ।

ದುಕ್ಖೇ ಞಾಣನ್ತಿ ಸವನಸಮ್ಮಸನಪಟಿವೇಧಞಾಣಂ, ತಥಾ **ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ। ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ** ಸವನಪಟಿವೇಧಞಾಣನ್ತಿ ವಟ್ಟತಿ, ತಥಾ **ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ** ಪಟಿಪದಾಯ। ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪಾದೀಸು ಕಾಮಪಚ್ಚನೀಕಟ್ಠೇನ, ಕಾಮತೋ ನಿಸ್ಸಟಭಾವೇನ ವಾ, ಕಾಮಂ ಸಮ್ಮಸನ್ತಸ್ಸ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ, ಕಾಮಪದಘಾತಂ ಕಾಮವೂಪಸಮಂ ಕರೋನ್ತೋ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ, ಕಾಮವಿವಿತ್ತನ್ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋತಿ ವಾ **ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸಙ್ಕಪ್ಪೋ**। ಸೇಸಪದದ್ವಯೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಬ್ಬೇಪಿ ಚೇತೇ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾಚಿತ್ತೇಸು, ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಏಕಚಿತ್ತೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ತತ್ರ ಹಿ ಮಿಚ್ಛಾಸಙ್ಕಪ್ಪಚೇತನಾಯ ಸಮುಗ್ಘಾತಕೋ ಏಕೋವ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಲಬ್ಭತಿ, ನ ನಾನಾ ಲಬ್ಭತಿ । ಸಮ್ಮಾವಾಚಾದಯೋಪಿ ಪುಬ್ಬಭಾಗೇ ನಾನಾಚಿತ್ತೇಸು, ವುತ್ತನಯೇನೇವ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ಏಕಚಿತ್ತೇ ಲಬ್ಭನ್ತಿ। ಅಯಮೇತ್ಥ ಸಙ್ಖೇಪೋ, ವಿತ್ಥಾರೇನ ಪನ ಸಚ್ಚಕಥಾ **ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೇ** ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೮೯ ಆದಯೋ) ಚ ವುತ್ತಾಯೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಸಚ್ಚವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೨. ದಕ್ಖಿಣಾವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೭೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣಾವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಗೋತಮೀತಿ ಗೋತಮೀ**ತಿ ಗೋತ್ತಂ। ನಾಮಕರಣದಿವಸೇ ಪನಸ್ಸಾ ಲದ್ಧಸಕ್ಕಾರಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಲಕ್ಖಣಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ – “ಸಚೇ ಅಯಂ ಧೀತರಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಞ್ಞೋ ಅಗ್ಗಮಹೇಸೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಚೇ ಪುತ್ತಂ ಲಭಿಸ್ಸತಿ, ಚಕ್ಕವತ್ತಿರಾಜಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಉಭಯಥಾಪಿ ಮಹತೀಯೇವಸ್ಸಾ ಪಜಾ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಬ್ಯಾಕರಿಂಸು। ಅಥಸ್ಸಾ **ಮಹಾಪಜಾಪತೀ**ತಿ ನಾಮಂ ಅಕಂಸು। ಇಧ ಪನ ಗೋತ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದಿತ್ವಾ **ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮೀ**ತಿ ವುತ್ತಂ। **ನವ**ನ್ತಿ ಅಹತಂ। **ಸಾಮಂ ವಾಯಿತ**ನ್ತಿ ನ ಸಹತ್ಥೇನೇವ ವಾಯಿತಂ, ಏಕದಿವಸಂ ಪನ ಧಾತಿಗಣಪರಿವುತಾ ಸಿಪ್ಪಿಕಾನಂ ವಾಯನಟ್ಠಾನಂ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವೇಮಕೋಟಿಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಯನಾಕಾರಂ ಅಕಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ।

ಕದಾ ಪನ ಗೋತಮಿಯಾ ಭಗವತೋ ದುಸ್ಸಯುಗಂ ದಾತುಂ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪನ್ನನ್ತಿ। ಅಭಿಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಪತ್ವಾ ಪಠಮಗಮನೇನ ಕಪಿಲಪುರಂ ಆಗತಕಾಲೇ। ತದಾ ಹಿ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಟ್ಠಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಾ ಸಕಂ ನಿವೇಸನಂ ಪವೇಸೇಸಿ, ಅಥ ಭಗವತೋ ರೂಪಸೋಭಗ್ಗಂ ದಿಸ್ವಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಗೋತಮೀ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಸೋಭತಿ ವತ ಮೇ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಅತ್ತಭಾವೋ”ತಿ। ಅಥಸ್ಸಾ ಬಲವಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಿ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – “ಮಮ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಏಕೂನತಿಂಸ ವಸ್ಸಾನಿ ಅಗಾರಮಜ್ಝೇ ವಸನ್ತಸ್ಸ ಅನ್ತಮಸೋ ಮೋಚಫಲಮತ್ತಮ್ಪಿ ಮಯಾ ದಿನ್ನಕಮೇವ ಅಹೋಸಿ, ಇದಾನಿಪಿಸ್ಸ ಚೀವರಸಾಟಕಂ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ। “ಇಮಸ್ಮಿಂ ಖೋ ಪನ ರಾಜಗೇಹೇ ಬಹೂನಿ ಮಹಗ್ಘಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅತ್ಥಿ, ತಾನಿ ಮಂ ನ ತೋಸೇನ್ತಿ, ಸಹತ್ಥಾ ಕತಮೇವ ಮಂ ತೋಸೇತಿ, ಸಹತ್ಥಾ ಕತ್ವಾ ದಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ।

ಅಥನ್ತರಾಪಣಾ ಕಪ್ಪಾಸಂ ಆಹರಾಪೇತ್ವಾ ಸಹತ್ಥೇನೇವ ಪಿಸಿತ್ವಾ ಪೋಥೇತ್ವಾ ಸುಖುಮಸುತ್ತಂ ಕನ್ತಿತ್ವಾ ಅನ್ತೋವತ್ಥುಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸಾಲಂ ಕಾರಾಪೇತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪಿಕೇ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ ಸಿಪ್ಪಿಕಾನಂ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಭೋಗಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಮೇವ ದತ್ವಾ ವಾಯಾಪೇಸಿ, ಕಾಲಾನುಕಾಲಞ್ಚ ಧಾತಿಗಣಪರಿವುತಾ ಗನ್ತ್ವಾ ವೇಮಕೋಟಿಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ನಿಟ್ಠಿತಕಾಲೇ ಸಿಪ್ಪಿಕಾನಂ ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಂ ಕತ್ವಾ ದುಸ್ಸಯುಗಂ ಗನ್ಧಸಮುಗ್ಗೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ವಾಸಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ – “ಮಯ್ಹಂ ಪುತ್ತಸ್ಸ ಚೀವರಸಾಟಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ರಞ್ಞೋ ಆರೋಚೇಸಿ । ರಾಜಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಯಾದಾಪೇಸಿ, ವೀಥಿಯೋ ಸಮ್ಮಜ್ಜಿತ್ವಾ ಪುಣ್ಣಘಟೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಧಜಪಟಾಕಾ ಉಸ್ಸಾಪೇತ್ವಾ ರಾಜಘರದ್ವಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ

ನಿಗ್ರೋಧಾರಾಮಾ ಮಗ್ಗಂ ಪಟಿಯಾದಾಪೇತ್ವಾ ಪುಪ್ಫಾಭಿಕಿಣ್ಣಂ ಅಕಂಸು। ಮಹಾಪಜಾಪತಿಪಿ ಸಬ್ಬಾಲಙ್ಕಾರಂ ಅಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಧಾತಿಗಣಪರಿವುತಾ ಸಮುಗ್ಗಂ ಸೀಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಭಗವತೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ **ಇದಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ನವಂ ದುಸ್ಸ**ಯುಗನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

ದುತಿಯಮ್ಪಿ ಖೋತಿ "ಸಙ್ಘೇ ಗೋತಮಿ ದೇಹೀ"ತಿ ವುತ್ತೇ - "ಪಹೋಮಹಂ, ಭನ್ತೇ, ದುಸ್ಸಕೋಟ್ಠಾಗಾರತೋ ಭಿಕ್ಖುಸತಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸಹಸ್ಸಸ್ಸಾಪಿ ಭಿಕ್ಖುಸತಸಹಸ್ಸಸ್ಸಾಪಿ ಚೀವರದುಸ್ಸಾನಿ ದಾತುಂ, ಇದಂ ಪನ ಮೇ ಭಗವನ್ತಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸಾಮಂ ಕನ್ತಂ ಸಾಮಂ ವಾಯಿತಂ, ತಂ ಮೇ, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತೂ"ತಿ ನಿಮನ್ತಯಮಾನಾ ಆಹ। ಏವಂ ಯಾವತತಿಯಂ ಯಾಚಿ, ಭಗವಾಪಿ ಪಟಿಕ್ಖಿಪಿಯೇವ।

ಕಸ್ಮಾ ಪನ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾಪೇತೀತಿ? ಮಾತರಿ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಇಮಿಸ್ಸಾ ಮಂ ಆರಬ್ಭ ಪುಬ್ಬಚೇತನಾ ಮುಞ್ಚಚೇತನಾ ಪರಚೇತನಾತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಚೇತನಾ ಉಪ್ಪನ್ನಾ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಮ್ಪಿಸ್ಸಾ ಆರಬ್ಭ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತು, ಏವಮಸ್ಸಾ ಛ ಚೇತನಾ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಪವತ್ತಿಸ್ಸನ್ತೀ"ತಿ। ವಿತಣ್ಡವಾದೀ ಪನಾಹ - "ಸಙ್ಘೇ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲನ್ತಿ ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವುತ್ತ"ನ್ತಿ। ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - "ಕಿಂ ತ್ವಂ ಸತ್ಥು ದಿನ್ನತೋ ಸಙ್ಘೇ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲತರಂ ವದಸೀ"ತಿ ಆಮ ವದಾಮೀತಿ। ಸುತ್ತಂ ಆಹರಾತಿ। ಸಙ್ಘೇ ಗೋತಮಿ ದೇಹಿ, ಸಙ್ಘೇ ತೇ ದಿನ್ನೇ ಅಹಞ್ಚೇವ ಪೂಜಿತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಙ್ಘೋ ಚಾತಿ। ಕಿಂ ಪನಸ್ಸ ಸುತ್ತಸ್ಸ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋತಿ ? ಆಮ ಅಯಮೇವಾತಿ। ಯದಿ ಏವಂ "ತೇನ ಹಾನನ್ದ, ವಿಘಾಸಾದಾನಂ ಪೂವಂ ದೇಹೀ"ತಿ ಚ (ಪಾಚಿ॰ ೨೭೯) "ತೇನ ಹಿ ತ್ವ, ಕಚ್ಚಾನ, ವಿಘಾಸಾದಾನಂ ಗುಳಂ ದೇಹೀ"ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೨೮೪) ಚ ವಚನತೋ ವಿಘಾಸಾದಾನಂ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲತರಞ್ಚ ಭವೇಯ್ಯ। ಏವಮ್ಪಿ ಹಿ "ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ದಿಯ್ಯಮಾನಂ ದಾಪೇತೀ"ತಿ। ರಾಜರಾಜಮಹಾಮತ್ತಾದಯೋಪಿ ಅತ್ತನೋ ಆಗತಂ ಪಣ್ಣಾಕಾರಂ ಹತ್ಥಿಗೋಪಕಾದೀನಂ ದಾಪೇನ್ತಿ, ತೇ ರಾಜಾದೀಹಿ ಮಹನ್ತತರಾ ಭವೇಯ್ಯುಂ। ತಸ್ಮಾ ಮಾ ಏವಂ ಗಣ್ಹ -

"ನಯಿಮಸ್ಮಿಂ ಲೋಕೇ ಪರಸ್ಮಿಂ ವಾ ಪನ,
ಬುದ್ಧೇನ ಸೇಟ್ಠೋ ಸದಿಸೋ ವಾ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಯಮಾಹುನೇಯ್ಯಾನಮಗ್ಗತಂ ಗತೋ,
ಪುಞ್ಞತ್ಥಿಕಾನಂ ವಿಪುಲಫಲೇಸಿನ"ನ್ತಿ॥ -

ವಚನತೋ ಹಿ ಸತ್ಥಾರಾ ಉತ್ತರಿತರೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಏವಮಸ್ಸಾ ಛ ಚೇತನಾ ಏಕತೋ ಹುತ್ವಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ ಸನ್ಧಾಯ ಯಾವತತಿಯಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾಪೇಸಿ।

ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಜನತಾಯ ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರಜನನತ್ಥಂ ಚಾಪಿ ಏವಮಾಹ। ಏವಂ ಕಿರಸ್ಸ ಅಹೋಸಿ - "ಅಹಂ ನ ಚಿರಟ್ಠಿತಿಕೋ, ಮಯ್ಹಂ ಪನ ಸಾಸನಂ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ ಪತಿಟ್ಠಹಿಸ್ಸತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಜನೇತೂ"ತಿ ಯಾವತತಿಯಂ ಪಟಿಬಾಹಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾಪೇಸಿ। ಏವಞ್ಹಿ ಸತಿ - "ಸತ್ಥಾ ಅತ್ತನೋ ದಿಯ್ಯಮಾನಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾಪೇಸಿ, ಸಙ್ಘೋ ನಾಮ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ"ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಜನತಾ ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ ಚತ್ತಾರೋ ಪಚ್ಚಯೇ ದಾತಬ್ಬೇ ಮಞ್ಞಿಸ್ಸತಿ, ಸಙ್ಘೋ ಚತೂಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಅಕಿಲಮನ್ತೋ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಸಮಣಧಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ। ಏವಂ ಮಮ ಸಾಸನಂ ಪಞ್ಚ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಠಸ್ಸತೀತಿ। "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ ವಚನತೋಪಿ ಚೇತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ "ಸತ್ಥಾರಾ ಉತ್ತರಿತರೋ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೋ ನಾಮ ನತ್ಥೀ"ತಿ। ನ ಹಿ ಆನನ್ದತ್ಥೇರಸ್ಸ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಆಘಾತೋ ವಾ ವೇರಂ ವಾ ಅತ್ಥಿ। ನ ಥೇರೋ - "ತಸ್ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಮಾ ಮಹಪ್ಫಲಾ ಅಹೋಸೀ"ತಿ ಇಚ್ಛತಿ। ಪಣ್ಡಿತೋ ಹಿ ಥೇರೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಸೇಕ್ಖಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪತ್ತೋ , ಸೋ ಸತ್ಥು ದಿನ್ನಸ್ಸ ಮಹಪ್ಫಲಭಾವೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋವ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾತಿ ಗಹಣತ್ಥಂ ಯಾಚಿ।

ಪುನ ವಿತಣ್ಡವಾದೀ ಆಹ - "ಸಙ್ಘೇ ತೇ ದಿನ್ನೇ ಅಹಞ್ಚೇವ ಪೂಜಿತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಙ್ಘೋ ಚಾ"ತಿ ವಚನತೋ ಸತ್ಥಾ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನೋ ವಾತಿ। ಸೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - "ಜಾನಾಸಿ ಪನ ತ್ವಂ ಕತಿ ಸರಣಾನಿ, ಕತಿ ಅವೇಚ್ಚಪ್ಪಸಾದಾ"ತಿ ಜಾನನ್ತೋ ತೀಣೀತಿ ವಕ್ಖತಿ, ತತೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - ತವ ಲದ್ಧಿಯಾ ಸತ್ಥು ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ದ್ವೇಯೇವ ಹೋನ್ತಿ। ಏವಂ ಸನ್ತೇ ಚ - "ಅನುಜಾನಾಮಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಸರಣಗಮನೇಹಿ ಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಉಪಸಮ್ಪದ"ನ್ತಿ (ಮಹಾವ॰ ೩೪) ಏವಂ ಅನುಞ್ಞಾತಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಪಿ ಉಪಸಮ್ಪದಾಪಿ ನ ರುಹತಿ। ತತೋ ತ್ವಂ ನೇವ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಅಸಿ, ನ ಗಿಹಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇ ಚ ಗನ್ಧಕುಟಿಯಂ ನಿಸಿನ್ನೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಉಪೋಸಥಮ್ಪಿ ಪವಾರಣಮ್ಪಿ ಸಙ್ಘಕಮ್ಮಾನಿಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ತಾನಿ ಸತ್ಥು ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನತ್ತಾ ಕುಪ್ಪಾನಿ ಭವೇಯ್ಯುಂ, ನ ಚ ಹೋನ್ತಿ। ತಸ್ಮಾ ನ ವತ್ತಬ್ಬಮೇತಂ "ಸತ್ಥಾ ಸಙ್ಘಪರಿಯಾಪನ್ನೋ"ತಿ।

೩೭೭. **ಆಪಾದಿಕಾ**ತಿ ಸಂವಡ್ಢಿಕಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಹತ್ಥಪಾದೇಸು ಹತ್ಥಪಾದಕಿಚ್ಚಂ ಅಸಾಧೇನ್ತೇಸು ಹತ್ಥೇ ಚ ಪಾದೇ ಚ ವಡ್ಢೇತ್ವಾ ಪಟಿಜಗ್ಗಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಪೋಸಿಕಾ**ತಿ ದಿವಸಸ್ಸ ದ್ವೇ ತಯೋ ವಾರೇ ನ್ಹಾಪೇತ್ವಾ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಪಾಯೇತ್ವಾ ತುಮ್ಹೇ ಪೋಸೇಸಿ। **ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇಸೀ**ತಿ ನನ್ದಕುಮಾರೋ ಕಿರ ಬೋಧಿಸತ್ತತೋ ಕತಿಪಾಹೇನೇವ ದಹರೋ, ತಸ್ಮಿಂ ಜಾತೇ ಮಹಾಪಜಾಪತಿ ಅತ್ತನೋ ಪುತ್ತಂ ಧಾತೀನಂ ದತ್ವಾ ಸಯಂ ಬೋಧಿಸತ್ತಸ್ಸ ಧಾತಿಕಿಚ್ಚಂ ಸಾಧಯಮಾನಾ ಅತ್ತನೋ ಥಞ್ಞಂ ಪಾಯೇಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯ ಥೇರೋ ಏವಮಾಹ। ಇತಿ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬಹೂಪಕಾರತಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಭಗವಾಪಿ, ಭನ್ತೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಭಗವನ್ತಂ, ಭನ್ತೇ, ಆಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಪಟಿಚ್ಚ ನಿಸ್ಸಾಯ ಸನ್ಧಾಯ।

೩೭೮. ಅಥ ಭಗವಾ ದ್ವೀಸು ಉಪಕಾರೇಸು ಅತಿರೇಕತರಂ ಅನುಮೋದನ್ತೋ **ಏವಮೇತ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಯಂ ಹಾನನ್ದ, ಪುಗ್ಗಲೋ ಪುಗ್ಗಲಂ ಆಗಮ್ಮಾ**ತಿ ಯಂ ಆಚರಿಯಪುಗ್ಗಲಂ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಪುಗ್ಗಲೋ ಆಗಮ್ಮ। **ಇಮಸ್ಸಾನನ್ದ, ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಮಿನಾ ಪುಗ್ಗಲೇನಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಆಚರಿಯಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಇಮಿನಾ ಅನ್ತೇವಾಸಿಕಪುಗ್ಗಲೇನ। **ನ ಸುಪ್ಪಟಿಕಾರಂ ವದಾಮೀ**ತಿ ಪಚ್ಚುಪಕಾರಂ ನ ಸುಕರಂ ವದಾಮಿ, ಅಭಿವಾದನಾದೀಸು ಆಚರಿಯಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಭಿವಾದನಕರಣಂ **ಅಭಿವಾದನಂ** ನಾಮ। ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಆಚರಿಯೋ ವಸತಿ, ಇರಿಯಾಪಥೇ ವಾ ಕಪ್ಪೇನ್ತೋ ತದಭಿಮುಖೋ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಸೀದತಿ, ವನ್ದಿತ್ವಾ ನಿಪಜ್ಜತಿ, ಆಚರಿಯಂ ಪನ ದೂರತೋವ ದಿಸ್ವಾ ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಕರಣಂ **ಪಚ್ಚುಟ್ಠಾನಂ** ನಾಮ। ಆಚರಿಯಂ ಪನ ದಿಸ್ವಾ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಸೀಸೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಆಚರಿಯಂ ನಮಸ್ಸತಿ, ಯಸ್ಮಿಂ ವಾ ದಿಸಾಭಾಗೇ ಸೋ ವಸತಿ, ತದಭಿಮುಖೋಪಿ ತಥೇವ ನಮಸ್ಸತಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೋಪಿ ಠಿತೋಪಿ ನಿಸಿನ್ನೋಪಿ ಅಞ್ಜಲಿಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ನಮಸ್ಸತಿಯೇವಾತಿ ಇದಂ **ಅಞ್ಜಲಿಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಅನುಚ್ಛವಿಕಕಮ್ಮಸ್ಸ ಪನ ಕರಣಂ **ಸಾಮೀಚಿಕಮ್ಮಂ** ನಾಮ। ಚೀವರಾದೀಸು ಚೀವರಂ ದೇನ್ತೋ ನ ಯಂ ವಾ ತಂ ವಾ ದೇತಿ, ಮಹಗ್ಘಂ ಸತಮೂಲಿಕಮ್ಪಿ ಪಞ್ಚಸತಮೂಲಿಕಮ್ಪಿ ಸಹಸ್ಸಮೂಲಿಕಮ್ಪಿ ದೇತಿಯೇವ । ಪಿಣ್ಡಪಾತಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಕಿಂ ಬಹುನಾ, ಚತೂಹಿ ಪಣೀತಪಚ್ಚಯೇಹಿ ಚಕ್ಕವಾಳನ್ತರಂ ಪೂರೇತ್ವಾ ಸಿನೇರುಪಬ್ಬತೇನ ಕೂಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ದೇನ್ತೋಪಿ ಆಚರಿಯಸ್ಸ ಅನುಚ್ಛವಿಕಂ ಕಿರಿಯಂ ಕಾತುಂ ನ ಸಕ್ಕೋತಿಯೇವ।

೩೭೯. **ಚುದ್ದಸ ಖೋ ಪನಿಮಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ಆರಬ್ಭ ಸಮುಟ್ಠಿತಂ। ಆನನ್ದತ್ಥೇರೋಪಿ "ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತು, ಭನ್ತೇ, ಭಗವಾ"ತಿ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕದಕ್ಖಿಣಂಯೇವ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಚುದ್ದಸಸು ಚ ಠಾನೇಸು ದಿನ್ನದಾನಂ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। **ಅಯಂ ಪಠಮಾ**ತಿ ಅಯಂ ದಕ್ಖಿಣಾ ಗುಣವಸೇನಪಿ ಪಠಮಾ ಜೇಟ್ಠಕವಸೇನಪಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ಪಠಮಾ ಅಗ್ಗಾ ಜೇಟ್ಠಿಕಾ, ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಪಮಾಣಂ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ದುತಿಯತತಿಯಾಪಿ ಪರಮದಕ್ಖಿಣಾಯೇವ, ಸೇಸಾ ಪರಮದಕ್ಖಿಣಭಾವಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ। **ಬಾಹಿರಕೇ ಕಾಮೇಸು ವೀತರಾಗೇ**ತಿ ಕಮ್ಮವಾದಿಕಿರಿಯವಾದಿಮ್ಹಿ ಲೋಕಿಯಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞೇ। **ಪುಥುಜ್ಜನಸೀಲವನ್ತೇ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನಸೀಲವಾ ನಾಮ ಗೋಸೀಲಧಾತುಕೋ ಹೋತಿ, ಅಸಠೋ ಅಮಾಯಾವೀ ಪರಂ ಅಪೀಳೇತ್ವಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಕಸಿಯಾ ವಾ ವಣಿಜ್ಜಾಯ ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಾ। **ಪುಥುಜ್ಜನದುಸ್ಸೀಲೇ**ತಿ ಪುಥುಜ್ಜನದುಸ್ಸೀಲಾ ನಾಮ ಕೇವಟ್ಟಮಚ್ಛಬನ್ಧಾದಯೋ ಪರಂ ಪೀಳಾಯ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಾ।

ಇದಾನಿ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕದಕ್ಖಿಣಾಯ ವಿಪಾಕಂ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದನ್ತೋ **ತತ್ರಾನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇ**ತಿ ಯಂ ಗುಣವಸೇನ ಉಪಕಾರವಸೇನ ಪೋಸನತ್ಥಂ ದಿನ್ನಂ, ಇದಂ ನ ಗಹಿತಂ। ಯಮ್ಪಿ ಆಲೋಪಅಡ್ಢಆಲೋಪಮತ್ತಂ ದಿನ್ನಂ, ತಮ್ಪಿ ನ ಗಹಿತಂ। ಯಂ ಪನ ಸುನಖಸೂಕರಕುಕ್ಕುಟಕಾಕಾದೀಸು ಯಸ್ಸ ಕಸ್ಸಚಿ ಸಮ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಫಲಂ ಪಟಿಕಙ್ಖಿತ್ವಾ ಯಾವದತ್ಥಂ ದಿನ್ನಂ, ಇದಂ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ "ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇ ದಾನಂ ದತ್ವಾ"ತಿ। **ಸತಗುಣಾ**ತಿ ಸತಾನಿಸಂಸಾ। **ಪಾಟಿಕಙ್ಖಿತಬ್ಬಾ**ತಿ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಅಯಂ ದಕ್ಖಿಣಾ ಆಯುಸತಂ ವಣ್ಣಸತಂ ಸುಖಸತಂ ಬಲಸತಂ ಪಟಿಭಾನಸತನ್ತಿ ಪಞ್ಚ ಆನಿಸಂಸಸತಾನಿ ದೇತಿ, ಅತ್ತಭಾವಸತೇ ಆಯುಂ ದೇತಿ, ವಣ್ಣಂ, ಸುಖಂ, ಬಲಂ, ಪಟಿಭಾನಂ ದೇತಿ, ನಿಪ್ಪರಿತಸಂ ಕರೋತಿ। ಭವಸತೇಪಿ ವುತ್ತೇ ಅಯಮೇವ ಅತ್ಥೋ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬತ್ಥ ನಯೋ ನೇತಬ್ಬೋ।

ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇತಿ ಏತ್ಥ ಹೇಟ್ಠಿಮಕೋಟಿಯಾ ತಿಸರಣಂ ಗತೋ ಉಪಾಸಕೋಪಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ, ತಸ್ಮಿಂ ದಿನ್ನದಾನಮ್ಪಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ। ಪಞ್ಚಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ದಸಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ತತೋ ಉತ್ತರಿ, ತದಹುಪಬ್ಬಜಿತಸ್ಸ ಸಾಮಣೇರಸ್ಸ ತತೋ ಉತ್ತರಿ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಭಿಕ್ಖುನೋ ತತೋ ಉತ್ತರಿ, ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸೇವ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನಸ್ಸ ತತೋ ಉತ್ತರಿ, ವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ತತೋ ಉತ್ತರಿ, ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕಸ್ಸ ತತೋ ಉತ್ತರಿ, ಉತ್ತಮಕೋಟಿಯಾ ಪನ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗೀ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೋ ನಾಮ। ಏತಸ್ಸ ದಿನ್ನದಾನಂ ತತೋ ಉತ್ತರಿ ಮಹಪ್ಫಲಮೇವ।

ಕಿಂ ಪನ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿಸ್ಸ ಸಕ್ಕಾ ದಾನಂ ದಾತುನ್ತಿ? ಆಮ ಸಕ್ಕಾ। ಆರದ್ಧವಿಪಸ್ಸಕೋ ಹಿ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ತಸ್ಸ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಠಿತಸ್ಸ ಹತ್ಥತೋ ಪತ್ತಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಇದಂ ದಾನಂ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ದಿನ್ನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಅಥ ವಾ ಪನೇಸ ಆಸನಸಾಲಾಯ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಮನುಸ್ಸಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಪತ್ತೇ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಂ ಠಪೇನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ದಾನಂ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ದಿನ್ನಂ ನಾಮ। ಅಥ ವಾ ಪನಸ್ಸ ವಿಹಾರೇ ವಾ ಆಸನಸಾಲಾಯ ವಾ ನಿಸಿನ್ನಸ್ಸ ಉಪಾಸಕಾ ಪತ್ತಂ ಆದಾಯ ಅತ್ತನೋ ಘರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಖಾದನೀಯಭೋಜನೀಯಂ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ, ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಂ ಹೋತಿ, ಇದಮ್ಪಿ ದಾನಂ ಮಗ್ಗಸಮಙ್ಗಿನೋ ದಿನ್ನಂ ನಾಮ। ತತ್ಥ ಸೋಣ್ಡಿಯಂ ಉದಕಸ್ಸ ವಿಯ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಪಟಿಪನ್ನೇ ದಿನ್ನದಾನಸ್ಸ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ತಾಸು ತಾಸು ಮಹಾನದೀಸು ಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಚ ಉದಕಸ್ಸ ವಿಯ ಸೋತಾಪನ್ನಾದೀಸು ದಿನ್ನದಾನಸ್ಸ ಉತ್ತರಿತರವಸೇನ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಪಥವಿಯಾ ಖಯಮಣ್ಡಲಮತ್ತೇ ಪದೇಸೇ ಪಂಸುಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವ ಮಹಾಪಥವಿಯಾ ಪಂಸುನೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯತಾಯಪಿ ಅಯಮತ್ಥೋ ದೀಪೇತಬ್ಬೋ।

೩೮೦. **ಸತ್ತ ಖೋ ಪನಿಮಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆರಭಿ? "ಸಙ್ಘೇ ಗೋತಮಿ ದೇಹಿ, ಸಙ್ಘೇ ತೇ ದಿನ್ನೇ ಅಹಞ್ಚೇವ ಪೂಜಿತೋ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಙ್ಘೋ ಚಾ"ತಿ ಹಿ ವುತ್ತಂ, ತತ್ಥ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ದಿನ್ನದಾನಂ ಸಙ್ಘೇ ದಿನ್ನಂ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ದಸ್ಸೇತುಂ ಇಮಂ ದೇಸನಂ ಆರಭಿ। ತತ್ಥ **ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖೇ ಉಭತೋಸಙ್ಘೇ**ತಿ ಏಕತೋ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೋ, ಏಕತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೋ, ಸತ್ಥಾ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತೀತಿ ಅಯಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖೋ ಉಭತೋಸಙ್ಘೋ ನಾಮ। **ಅಯಂ ಪಠಮಾ**ತಿ ಇಮಾಯ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಸಮಪ್ಪಮಾಣಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ದುತಿಯದಕ್ಖಿಣಾದಯೋ ಪನ ಏತಂ ಪರಮದಕ್ಖಿಣಂ ನ ಪಾಪುಣನ್ತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ತಥಾಗತೇ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೇ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕಾತಿ? ಸಕ್ಕಾ। ಕಥಂ? ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ಹಿ ಪಮುಖೇ ಸಧಾತುಕಂ ಪಟಿಮಂ ಆಸನೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಆಧಾರಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣೋದಕಂ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಸತ್ಥು ಪಠಮಂ ದತ್ವಾ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ, ಏವಂ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಉಭತೋಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾನಂ ದಿನ್ನಂ ನಾಮ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಯಂ ಸತ್ಥು ದಿನ್ನಂ, ತಂ ಕಿಂ ಕಾತಬ್ಬನ್ತಿ? ಯೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಟಿಜಗ್ಗತಿ ವತ್ತಸಮ್ಪನ್ನೋ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಸ ದಾತಬ್ಬಂ। ಪಿತುಸನ್ತಕಞ್ಹಿ

ಪುತ್ತಸ್ಸ ಪಾಪುಣಾತಿ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಾತುಮ್ಪಿ ವಟ್ಟತಿ, ಸಪ್ಪಿತೇಲಾನಿ ಪನ ಗಹೇತ್ವಾ ದೀಪಾ ಜಲಿತಬ್ಬಾ, ಸಾಟಕಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪಟಾಕಾ ಆರೋಪೇತಬ್ಬಾತಿ। **ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇತಿ** ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನಕಮಹಾಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘೇ। ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘೇಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

ಗೋತ್ರಭುನೋತಿ ಗೋತ್ತಮತ್ತಕಮೇವ ಅನುಭವಮಾನಾ, ನಾಮಮತ್ತಸಮಣಾತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಾತಿ** ಕಾಸಾವಕಣ್ಠನಾಮಕಾ। ತೇ ಕಿರ ಏಕಂ ಕಾಸಾವಖಣ್ಡಂ ಹತ್ಥೇ ವಾ ಗೀವಾಯ ವಾ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ವಿಚರಿಸ್ಸನ್ತಿ । ಘರದ್ವಾರಂ ಪನ ತೇಸಂ ಪುತ್ತಭರಿಯಾ ಕಸಿವಣಿಜ್ಜಾದಿಕಮ್ಮಾನಿ ಚ ಪಾಕತಿಕಾನೇವ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ತೇಸು ದುಸ್ಸೀಲೇಸು ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ದಾನಂ ದಸ್ಸನ್ತೀತಿ** ಏತ್ಥ ದುಸ್ಸೀಲಸಙ್ಘನ್ತಿ ನ ವುತ್ತಂ। ಸಙ್ಘೋ ಹಿ ದುಸ್ಸೀಲೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ದುಸ್ಸೀಲಾ ಪನ ಉಪಾಸಕಾ ತೇಸು ದುಸ್ಸೀಲೇಸು ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮಾತಿ ದಾನಂ ದಸ್ಸನ್ತಿ। ಇತಿ ಭಗವತಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖೇ ಸಙ್ಘೇ ದಿನ್ನದಕ್ಖಿಣಾಪಿ ಗುಣಸಙ್ಖಾಯ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಂ। ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಸಙ್ಘೇ ದಿನ್ನದಕ್ಖಿಣಾಪಿ ಗುಣಸಙ್ಖಾಯೇವ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾತಿ ವುತ್ತಾ। ಸಙ್ಘಗತಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ಹಿ ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ, ಸಙ್ಘೇ ಪನ ಚಿತ್ತೀಕಾರೋ ದುಕ್ಕರೋ ಹೋತಿ।

ಯೋ ಹಿ ಸಙ್ಘಗತಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಸ್ಸಾಮೀತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಯಾದೇತ್ವಾ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ, - "ಭನ್ತೇ, ಸಙ್ಘಂ ಉದ್ದಿಸ್ಸ ಏಕಂ ಥೇರಂ ದೇಥಾ"ತಿ ವದತಿ, ಅಥ ಸಙ್ಘತೋ ಸಾಮಣೇರಂ ಲಭಿತ್ವಾ "ಸಾಮಣೇರೋ ಮೇ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ ಆಪಜ್ಜತಿ, ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಾ ಸಙ್ಘಗತಾ ನ ಹೋತಿ। ಮಹಾಥೇರಂ ಲಭಿತ್ವಾಪಿ "ಮಹಾಥೇರೋ ಮೇ ಲದ್ಧೋ"ತಿ ಸೋಮನಸ್ಸಂ ಉಪ್ಪಾದೇನ್ತಸ್ಸಾಪಿ ನ ಹೋತಿಯೇವ। ಯೋ ಪನ ಸಾಮಣೇರಂ ವಾ ಉಪಸಮ್ಪನ್ನಂ ವಾ ದಹರಂ ವಾ ಥೇರಂ ವಾ ಬಾಲಂ ವಾ ಪಣ್ಡಿತಂ ವಾ ಯಂಕಿಞ್ಚಿ ಸಙ್ಘತೋ ಲಭಿತ್ವಾ ನಿಬ್ಬೇಮತಿಕೋ ಹುತ್ವಾ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ದೇಮೀತಿ ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ, ತಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣಾ ಸಙ್ಘಗತಾ ನಾಮ ಹೋತಿ। ಪರಸಮುದ್ದವಾಸಿನೋ ಕಿರ ಏವಂ ಕರೋನ್ತಿ।

ತತ್ಥ ಹಿ ಏಕೋ ವಿಹಾರಸಾಮಿ ಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ "ಸಙ್ಘಗತಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ದಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಸಙ್ಘತೋ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಏಕಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ದೇಥಾತಿ ಯಾಚಿ। ಸೋ ಏಕಂ ದುಸ್ಸೀಲಭಿಕ್ಖುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಓಪುಞ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ಆಸನಂ ಪಞ್ಞಾಪೇತ್ವಾ ಉಪರಿ ವಿತಾನಂ ಬನ್ಧಿತ್ವಾ ಗನ್ಧಧೂಮಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪೂಜೇತ್ವಾ ಪಾದೇ ಧೋವಿತ್ವಾ ತೇಲೇನ ಮಕ್ಖೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ನಿಪಚ್ಚಕಾರಂ ಕರೋನ್ತೋ ವಿಯ ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರೇನ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ ಅದಾಸಿ। ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ವಿಹಾರಜಗ್ಗನತ್ಥಾಯ ಕುದಾಲಕಂ ದೇಥಾತಿ ಘರದ್ವಾರಂ ಆಗತೋ, ಉಪಾಸಕೋ ನಿಸಿನ್ನೋವ ಕುದಾಲಂ ಪಾದೇನ ಖಿಪಿತ್ವಾ "ಗಣ್ಹಾ"ತಿ ಅದಾಸಿ। ತಮೇನಂ ಮನುಸ್ಸಾ ಆಹಂಸು - "ತುಮ್ಹೇಹಿ ಪಾತೋವ ಏತಸ್ಸ ಕತಸಕ್ಕಾರೋ ವತ್ತುಂ ನ ಸಕ್ಕಾ, ಇದಾನಿ ಉಪಚಾರಮತ್ತಕಮ್ಪಿ ನತ್ಥಿ, ಕಿಂ ನಾಮೇತ"ನ್ತಿ। ಉಪಾಸಕೋ - "ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಸೋ ಅಯ್ಯಾ ಚಿತ್ತೀಕಾರೋ, ನ ಏತಸ್ಸಾ"ತಿ ಆಹ। ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಸಙ್ಘಸ್ಸ ದಿನ್ನದಕ್ಖಿಣಂ ಪನ ಕೋ ಸೋಧೇತೀತಿ? ಸಾರಿಪುತ್ತಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಾದಯೋ ಅಸೀತಿ ಮಹಾಥೇರಾ ಸೋಧೇನ್ತೀತಿ। ಅಪಿಚ ಥೇರಾ ಚಿರಪರಿನಿಬ್ಬುತಾ, ಥೇರೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಯಾವಜ್ಜ ಧರಮಾನಾ ಖೀಣಾಸವಾ ಸೋಧೇನ್ತಿಯೇವ।

ನ ತ್ವೇವಾಹಂ , ಆನನ್ದ, ಕೇನಚಿ ಪರಿಯಾಯೇನ ಸಙ್ಘಗತಾಯ ದಕ್ಖಿಣಾಯಾತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥಿ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖೋ ಸಙ್ಘೋ, ಅತ್ಥಿ ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘೋ, ಅತ್ಥಿ ಅನಾಗತೇ ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಸಙ್ಘೋ। ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖೋ ಸಙ್ಘೋ ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘೇನ ನ ಉಪನೇತಬ್ಬೋ, ಏತರಹಿ ಸಙ್ಘೋ ಅನಾಗತೇ ಕಾಸಾವಕಣ್ಠಸಙ್ಘೇನ ಸದ್ಧಿಂ ನ ಉಪನೇತಬ್ಬೋ। ತೇನ ತೇನೇವ ಸಮಯೇನ ಕಥೇತಬ್ಬಂ। ಸಙ್ಘತೋ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತಸಮಣಪುಥುಜ್ಜನೋ ಹಿ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ, ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಸಮಣೇ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲತರಂ। ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತೋ ಸೋತಾಪನ್ನೋ ಪಾಟಿಪುಗ್ಗಲಿಕೋ ಸಕದಾಗಾಮೀತಿಆದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಸಙ್ಘೇ ಚಿತ್ತೀಕಾರಂ ಕಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ಹಿ ಖೀಣಾಸವೇ ದಿನ್ನದಾನತೋ ಉದ್ದಿಸಿತ್ವಾ ಗಹಿತೇ ದುಸ್ಸೀಲೇಪಿ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲತರಮೇವ । ಯಂ ಪನ ವುತ್ತಂ "ಸೀಲವತೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ನೋ ತಥಾ ದುಸ್ಸೀಲೇ"ತಿ, ತಂ ಇಮಂ ನಯಂ ಪಹಾಯ "ಚತಸ್ಸೋ ಖೋ ಇಮಾನನ್ದ, ದಕ್ಖಿಣಾ ವಿಸುದ್ಧಿಯೋ"ತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಚತುಕ್ಕೇ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ।

೩೮೧. **ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ** ಮಹಪ್ಫಲಭಾವೇನ ವಿಸುಜ್ಝತಿ, ಮಹಪ್ಫಲಾ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಲ್ಯಾಣಧಮ್ಮೋತಿ** ಸುಚಿಧಮ್ಮೋ, ನ ಪಾಪಧಮ್ಮೋ। **ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ** ಚೇತ್ಥ ವೇಸ್ಸನ್ತರಮಹಾರಾಜಾ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಹಿ ಜೂಜಕಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ದಾರಕೇ ದತ್ವಾ ಪಥವಿಂ ಕಮ್ಪೇಸಿ।

ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ ಏತ್ಥ ಕಲ್ಯಾಣೀನದೀಮುಖದ್ವಾರವಾಸಿಕೇವಟ್ಟೋ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಕಿರ ದೀಘಸೋಮತ್ಥೇರಸ್ಸ ತಿಕ್ಖತ್ತುಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ದತ್ವಾ ಮರಣಮಞ್ಚೇ ನಿಪನ್ನೋ "ಅಯ್ಯಸ್ಸ ಮಂ ದೀಘಸೋಮತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನಪಿಣ್ಡಪಾತೋ ಉದ್ಧರತೀ"ತಿ ಆಹ।

ನೇವ ದಾಯಕತೋತಿ ಏತ್ಥ ವಡ್ಢಮಾನವಾಸಿಲುದ್ದಕೋ ಕಥೇತಬ್ಬೋ। ಸೋ ಕಿರ ಪೇತದಕ್ಖಿಣಂ ದೇನ್ತೋ ಏಕಸ್ಸ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸೇವ ತಯೋ ವಾರೇ ಅದಾಸಿ, ತತಿಯವಾರೇ "ಅಮನುಸ್ಸೋ ದುಸ್ಸೀಲೋ ಮಂ ವಿಲುಮ್ಪತೀ"ತಿ ವಿರವಿ, ಏಕಸ್ಸ ಸೀಲವನ್ತಭಿಕ್ಖುನೋ ದತ್ವಾ ಪಾಪಿತಕಾಲೇಯೇವಸ್ಸ ಪಾಪುಣಿ।

ದಾಯಕತೋ ಚೇವ ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ ಏತ್ಥ ಅಸದಿಸದಾನಂ ಕಥೇತಬ್ಬಂ।

ಸಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ದಾಯಕತೋ ವಿಸುಜ್ಝತೀತಿ ಏತ್ಥ ಯಥಾ ನಾಮ ಛೇಕೋ ಕಸ್ಸಕೋ ಅಸಾರಮ್ಪಿ ಖೇತ್ತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಮಯೇ ಕಸಿತ್ವಾ ಪಂಸುಂ ಅಪನೇತ್ವಾ ಸಾರಬೀಜಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಆರಕ್ಖೇ ಪಮಾದಂ ಅನಾಪಜ್ಜನ್ತೋ ಅಞ್ಞಸ್ಸ ಸಾರಖೇತ್ತತೋ ಅಧಿಕತರಂ ಧಞ್ಞಂ ಲಭತಿ, ಏವಂ ಸೀಲವಾ ದುಸ್ಸೀಲಸ್ಸ ದತ್ವಾಪಿ ಫಲಂ ಮಹನ್ತಂ ಅಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ। ಇಮಿನಾ ಉಪಾಯೇನ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ವಿಸುಜ್ಝನಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ।

ವೀತರಾಗೋ ವೀತರಾಗೇಸೂತಿ ಏತ್ಥ **ವೀತರಾಗೋ** ನಾಮ ಅನಾಗಾಮೀ, ಅರಹಾ ಪನ ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋವ, ತಸ್ಮಾ ಅರಹತಾ ಅರಹತೋ ದಿನ್ನದಾನಮೇವ ಅಗ್ಗಂ। ಕಸ್ಮಾ? ಭವಾಲಯಸ್ಸ ಭವಪತ್ಥನಾಯ ಅಭಾವತೋ। ನನು ಖೀಣಾಸವೋ ದಾನಫಲಂ ನ ಸದ್ದಹತೀತಿ? ದಾನಫಲಂ ಸದ್ದಹನ್ತಾ ಖೀಣಾಸವಸದಿಸಾ ನ ಹೋನ್ತಿ। ಖೀಣಾಸವೇನ ಕತಕಮ್ಮಂ ಪನ ನಿಚ್ಛನ್ದರಾಗತ್ತಾ ಕುಸಲಂ ವಾ ಅಕುಸಲಂ ವಾ ನ ಹೋತಿ, ಕಿರಿಯಟ್ಠಾನೇ ತಿಟ್ಠತಿ, ತೇನೇವಸ್ಸ ದಾನಂ ಅಗ್ಗಂ ಹೋತೀತಿ ವದನ್ತಿ।

ಕಿಂ ಪನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲಂ, ಉದಾಹು ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರೇನ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ದಿನ್ನನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ದಿನ್ನಂ ಮಹಪ್ಫಲನ್ತಿ ವದನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಞ್ಹಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ದಾನಸ್ಸ ವಿಪಾಕಂ ಜಾನಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ದಾನಞ್ಹಿ ಚತೂಹಿ ಸಮ್ಪದಾಹಿ ದಾತುಂ ಸಕ್ಕೋನ್ತಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅತ್ತಭಾವೇ ವಿಪಾಕಂ ದೇತಿ। ತತ್ರಿಮಾ ಸಮ್ಪದಾ - ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಪರಂ ಅಪೀಳೇತ್ವಾ ಉಪ್ಪನ್ನತಾ, ಪುಬ್ಬಚೇತನಾದಿವಸೇನ ಚೇತನಾಯ ಮಹತ್ತತಾ, ಖೀಣಾಸವಭಾವೇನ ಗುಣಾತಿರೇಕತಾ, ತಂದಿವಸಂ ನಿರೋಧತೋ ವುಟ್ಠಿತಭಾವೇನ ವತ್ಥುಸಮ್ಪನ್ನತಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ದಕ್ಖಿಣಾವಿಭಙ್ಗಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಚತುತ್ಥವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ಸಳಾಯತನವಗ್ಗೋ

೧. ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋವಾದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಬಾಳ್ಹಗಿಲಾನೋ**ತಿ ಅಧಿಮತ್ತಗಿಲಾನೋ ಮರಣಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತೋ। **ಆಮನ್ತೇಸೀ**ತಿ ಗಹಪತಿಸ್ಸ ಕಿರ ಯಾವ ಪಾದಾ ವಹಿಂಸು, ತಾವ ದಿವಸೇ ಸಕಿಂ ವಾ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ತಿಕ್ಖತ್ತುಂ ವಾ ಬುದ್ಧುಪಟ್ಠಾನಂ ಅಖಣ್ಡಂ ಅಕಾಸಿ। ಯತ್ತಕಞ್ಚಸ್ಸ ಸತ್ಥು ಉಪಟ್ಠಾನಂ ಅಹೋಸಿ, ತತ್ತಕಂಯೇವ ಮಹಾಥೇರಾನಂ। ಸೋ ಅಜ್ಜ ಗಮನಪಾದಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ಅನುಟ್ಠಾನಸೇಯ್ಯಂ ಉಪಗತೋ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇತುಕಾಮೋ ಅಞ್ಞತರಂ ಪುರಿಸಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ। **ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀ**ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಆಪುಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸೂರಿಯತ್ಥಙ್ಗಮನವೇಲಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ।

೩೮೪. **ಪಟಿಕ್ಕಮನ್ತೀ**ತಿ ಓಸಕ್ಕನ್ತಿ, ತನುಕಾ ಭವನ್ತಿ। **ಅಭಿಕ್ಕಮನ್ತೀ**ತಿ ಅಭಿವಡ್ಢನ್ತಿ ಓತ್ಥರನ್ತಿ, ಬಲವತಿಯೋ ಹೋನ್ತಿ।

ಅಭಿಕ್ಕಮೋಸಾನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ನೋ ಪಟಿಕ್ಕಮೋತಿ ಯಸ್ಮಿಞ್ಹಿ ಸಮಯೇ ಮಾರಣನ್ತಿಕಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ, ಉಪರಿವಾತೇ ಜಲಿತಗ್ಗಿ ವಿಯ ಹೋತಿ, ಯಾವ ಉಸ್ಮಾ ನ ಪರಿಯಾದಿಯತಿ, ತಾವ ಮಹತಾಪಿ ಉಪಕ್ಕಮೇನ ನ ಸಕ್ಕಾ ವೂಪಸಮೇತುಂ, ಉಸ್ಮಾಯ ಪನ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಾಯ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ।

೩೮೫. ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ – "ಅಯಂ ಮಹಾಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ವೇದನಾ ಮಾರಣನ್ತಿಕಾ, ನ ಸಕ್ಕಾ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ, ಅವಸೇಸಾ ಕಥಾ ನಿರತ್ಥಕಾ, ಧಮ್ಮಕಥಮಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಅಥ ನಂ ತಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ತಸ್ಮಾತಿಹಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ಯಸ್ಮಾ ಚಕ್ಖುಂ ತೀಹಿ ಗಾಹೇಹಿ ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಮಾರಣನ್ತಿಕಂ ವೇದನಂ ಪಟಿಬಾಹಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ತಸ್ಮಾ। **ನ ಚಕ್ಖುಂ ಉಪಾದಿಯಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಚಕ್ಖುಂ ತೀಹಿ ಗಾಹೇಹಿ ನ ಗಣ್ಹಿಸ್ಸಾಮಿ। **ನ ಚ ಮೇ ಚಕ್ಖುನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ**ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಪಿ ಮೇ ಚಕ್ಖುನಿಸ್ಸಿತಂ ನ ಭವಿಸ್ಸತಿ। **ನ ರೂಪ**ನ್ತಿ ಹೇಟ್ಠಾ ಆಯತನರೂಪಂ ಕಥಿತಂ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಕಾಮಭವರೂಪಂ ಕಥೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ।

೩೮೬. **ನ ಇಧಲೋಕ**ನ್ತಿ ವಸನಟ್ಠಾನಂ ವಾ ಘಾಸಚ್ಛಾದನಂ ವಾ ನ ಉಪಾದಿಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇದಞ್ಹಿ ಪಚ್ಚಯೇಸು ಅಪರಿತಸ್ಸನತ್ಥಂ ಕಥಿತಂ। **ನ ಪರಲೋಕ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಪನ ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸೇಸಾ ಪರಲೋಕಾ ನಾಮ। ಇದಂ – "ಅಸುಕದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ಅಸುಕಟ್ಠಾನೇ ಭವಿಸ್ಸಾಮಿ, ಇದಂ ನಾಮ ಖಾದಿಸ್ಸಾಮಿ ಭುಞ್ಜಿಸ್ಸಾಮಿ ನಿವಾಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಾರುಪಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಏವರೂಪಾಯ ಪರಿತಸ್ಸನಾಯ ಪಹಾನತ್ಥಂ ವುತ್ತಂ। ತಮ್ಪಿ ನ ಉಪಾದಿಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ನ ಚ ಮೇ ತನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ತೀಹಿ ಗಾಹೇಹಿ ಪರಿಮೋಚೇತ್ವಾ ಥೇರೋ ದೇಸನಂ ಅರಹತ್ತನಿಕೂಟೇನ ನಿಟ್ಠಪೇಸಿ।

೩೮೭. **ಓಲೀಯಸೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ದಿಸ್ವಾ ಆರಮ್ಮಣೇಸು ಬಜ್ಝಸಿ ಅಲ್ಲೀಯಸೀತಿ। ಇತಿ ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ – "ಅಯಮ್ಪಿ ನಾಮ ಗಹಪತಿ ಏವಂ ಸದ್ಧೋ ಪಸನ್ನೋ ಮರಣಭಯಸ್ಸ ಭಾಯತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಕೋ ನ ಭಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಮಞ್ಞಮಾನೋ ತಸ್ಸ ಗಾಳ್ಹಂ ಕತ್ವಾ ಓವಾದಂ ದೇನ್ತೋ ಏವಮಾಹ। **ನ ಚ ಮೇ ಏವರೂಪೀ ಧಮ್ಮೀಕಥಾ ಸುತಪುಬ್ಬಾ**ತಿ ಅಯಂ ಉಪಾಸಕೋ – "ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕಾಪಿ ಮೇ ಏವರೂಪೀ ಧಮ್ಮಕಥಾ ನ ಸುತಪುಬ್ಬಾ"ತಿ ವದತಿ, ಕಿಂ ಸತ್ಥಾ ಏವರೂಪಿ ಸುಖುಮಂ ಗಮ್ಭೀರಕಥಂ ನ ಕಥೇತೀತಿ? ನೋ ನ ಕಥೇತಿ। ಏವಂ ಪನ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ಛ ಬಾಹಿರಾನಿ ಛ ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯೇ ಛ ಫಸ್ಸಕಾಯೇ ಛ ವೇದನಾಕಾಯೇ ಛ ಧಾತುಯೋ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧೇ ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪೇ ಇಧಲೋಕಞ್ಚ ಪರಲೋಕಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತವಸೇನ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಕಥಿತಕಥಾ ಏತೇನ ನ ಸುತಪುಬ್ಬಾ, ತಸ್ಮಾ ಏವಂ ವದತಿ।

ಅಪಿಚಾಯಂ ಉಪಾಸಕೋ ದಾನಾಧಿಮುತ್ತೋ ದಾನಾಭಿರತೋ ಬುದ್ಧಾನಂ ಸನ್ತಿಕಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ತುಚ್ಛಹತ್ಥೋ ನ ಗತಪುಬ್ಬೋ। ಪುರೇಭತ್ತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೋ ಯಾಗುಖಜ್ಜಕಾದೀನಿ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಸಪ್ಪಿಮಧುಫಾಣಿತಾದೀನಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ವಾಲಿಕಂ ಗಾಹಾಪೇತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಪರಿವೇಣೇ ಓಕಿರಾಪೇತಿ, ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸೀಲಂ ರಕ್ಖಿತ್ವಾ ಗೇಹಂ ಗತೋ। ಬೋಧಿಸತ್ತಗತಿಕೋ ಕಿರೇಸ ಉಪಾಸಕೋ, ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ಚತುವೀಸತಿ ಸಂವಚ್ಛರಾನಿ ಉಪಾಸಕಸ್ಸ ಯೇಭುಯ್ಯೇನ ದಾನಕಥಮೇವ ಕಥೇಸಿ - "ಉಪಾಸಕ, ಇದಂ ದಾನಂ ನಾಮ ಬೋಧಿಸತ್ತಾನಂ ಗತಮಗ್ಗೋ, ಮಯ್ಹಮ್ಪಿ ಗತಮಗ್ಗೋ, ಮಯಾ ಸತಸಹಸ್ಸಕಪ್ಪಾಧಿಕಾನಿ ಚತ್ತಾರಿ ಅಸಙ್ಖ್ಯೇಯ್ಯಾನಿ ದಾನಂ ದಿನ್ನಂ, ತ್ವಂ ಮಯಾ ಗತಮಗ್ಗಮೇವ ಅನುಗಚ್ಛಸೀ"ತಿ। ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಆದಯೋ ಮಹಾಸಾವಕಾಪಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ಸನ್ತಿಕಂ ಆಗತಕಾಲೇ ದಾನಕಥಮೇವಸ್ಸ ಕಥೇನ್ತಿ। ತೇನೇವಾಹ **ನ ಖೋ ಗಹಪತಿ ಗಿಹೀನಂ ಓದಾತವಸನಾನಂ ಏವರೂಪೀ ಧಮ್ಮೀಕಥಾ ಪಟಿಭಾತೀ**ತಿ। ಇದಂ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ - ಗಹಪತಿ ಗಿಹೀನಂ ನಾಮ ಖೇತ್ತವತ್ಥುಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣದಾಸೀದಾಸಪುತ್ತಭರಿಯಾದೀಸು ತಿಬ್ಬೋ ಆಲಯೋ ತಿಬ್ಬಂ ನಿಕನ್ತಿಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ , ತೇಸಂ - "ಏತ್ಥ ಆಲಯೋ ನ ಕಾತಬ್ಬೋ, ನಿಕನ್ತಿ ನ ಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಕಥಾ ನ ಪಟಿಭಾತಿ ನ ರುಚ್ಚತೀತಿ।

ಯೇನ ಭಗವಾ ತೇನುಪಸಙ್ಕಮೀತಿ ಕಸ್ಮಾ ಉಪಸಙ್ಕಮಿ? ತುಸಿತಭವನೇ ಕಿರಸ್ಸ ನಿಬ್ಬತ್ತಮತ್ತಸ್ಸೇವ ತಿಗಾವುತಪ್ಪಮಾಣಂ ಸುವಣ್ಣಕ್ಖನ್ಧಂ ವಿಯ ವಿಜ್ಜೋತಮಾನಂ ಅತ್ತಭಾವಂ ಉಯ್ಯಾನವಿಮಾನಾದಿಸಮ್ಪತ್ತಿಞ್ಚ ದಿಸ್ವಾ - "ಮಹತೀ ಅಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಸಮ್ಪತ್ತಿ, ಕಿಂ ನು ಖೋ ಮೇ ಮನುಸ್ಸಪಥೇ ಕಮ್ಮಂ ಕತ"ನ್ತಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ತೀಸು ರತನೇಸು ಅಧಿಕಾರಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ "ಪಮಾದಟ್ಠಾನಮಿದಂ ದೇವತ್ತಂ ನಾಮ, ಇಮಾಯ ಹಿ ಮೇ ಸಮ್ಪತ್ತಿಯಾ ಮೋದಮಾನಸ್ಸ ಸತಿಸಮ್ಮೋಸೋಪಿ ಸಿಯಾ, ಹನ್ದಾಹಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಮಮ ಜೇತವನಸ್ಸ ಚೇವ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಚ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ಚ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ಚ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ತತೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿಂ ಅನುಭವಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ತಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಥ ಖೋ ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ತತ್ಥ **ಇಸಿಸಙ್ಘನಿಸೇವಿತ**ನ್ತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘನಿಸೇವಿತಂ। ಏವಂ ಪಠಮಗಾಥಾಯ ಜೇತವನಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಕಮ್ಮಂ ವಿಜ್ಜಾ ಚಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಕಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಮಗ್ಗಚೇತನಾ। **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ಮಗ್ಗಪಞ್ಞಾ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಕೋ ಧಮ್ಮೋ। **ಸೀಲಂ ಜೀವಿತಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ಉತ್ತಮನ್ತಿ ದಸ್ಸೇತಿ। ಅಥ ವಾ **ವಿಜ್ಜಾ**ತಿ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। **ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ವಾಯಾಮಸತಿಸಮಾಧಯೋ। **ಸೀಲ**ನ್ತಿ ವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತಾಜೀವಾ। **ಜೀವಿತಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಏತಸ್ಮಿಂ ಸೀಲೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಜೀವಿತಂ ನಾಮ ಉತ್ತಮಂ। **ಏತೇನ ಮಚ್ಚಾ ಸುಜ್ಝನ್ತೀ**ತಿ ಏತೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಸತ್ತಾ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತಿ।

ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಗ್ಗೇನ ಸುಜ್ಝನ್ತಿ, ನ ಗೋತ್ತಧನೇಹಿ, ತಸ್ಮಾ। **ಯೋನಿಸೋ ವಿಚಿನೇ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಉಪಾಯೇನ ಸಮಾಧಿಪಕ್ಖಿಯಂ ಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನೇಯ್ಯ। **ಏವಂ ತತ್ಥ ವಿಸುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಏವಂ ತಸ್ಮಿಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ವಿಸುಜ್ಝತಿ । ಅಥ ವಾ **ಯೋನಿಸೋ ವಿಚಿನೇ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಉಪಾಯೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧಧಮ್ಮಂ ವಿಚಿನೇಯ್ಯ। **ಏವಂ ತತ್ಥ ವಿಸುಜ್ಝತೀ**ತಿ ಏವಂ ತೇಸು ಚತೂಸು ಸಚ್ಚೇಸು ವಿಸುಜ್ಝತಿ।

ಇದಾನಿ ಸಾರಿಪುತ್ತತ್ಥೇರಸ್ಸ ವಣ್ಣಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಸಾರಿಪುತ್ತೋ ವಾ**ತಿ ಅವಧಾರಣವಚನಂ। ಏತೇಹಿ ಪಞ್ಞಾದೀಹಿ ಸಾರಿಪುತ್ತೋವ ಸೇಯ್ಯೋತಿ ವದತಿ। **ಉಪಸಮೇನಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಉಪಸಮೇನ। **ಪಾರಙ್ಗತೋ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಗತೋ। ಯೋ ಕೋಚಿ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಪತ್ತೋ ಭಿಕ್ಖು, ಸೋ ಏತಾವಪರಮೋ ಸಿಯಾ, ನ ಥೇರೇನ ಉತ್ತರಿತರೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ವದತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಅನಾಥಪಿಣ್ಡಿಕೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೨. ಛನ್ನೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೮೯. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಛನ್ನೋವಾದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಛನ್ನೋತಿ** ಏವಂನಾಮಕೋ ಥೇರೋ, ನ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮನಂ ನಿಕ್ಖನ್ತತ್ಥೇರೋ। **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾತಿ** ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ। **ಗಿಲಾನಪುಚ್ಛಕಾತಿ** ಗಿಲಾನುಪಟ್ಠಾನಂ ನಾಮ ಬುದ್ಧವಣ್ಣಿತಂ, ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಸತ್ಥನ್ತಿ** ಜೀವಿತಹಾರಕಸತ್ಥಂ। **ನಾವಕಙ್ಖಾಮೀತಿ** ಇಚ್ಛಾಮಿ।

೩೯೦. ಅನುಪವಜ್ಜನ್ತಿ ಅನುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ ಅಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ।

೩೯೧. ಏತಂ ಮಮಾತಿಆದೀನಿ ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗಾಹವಸೇನ ವುತ್ತಾನಿ। **ನಿರೋಧಂ ದಿಸ್ವಾತಿ** ಖಯವಯಂ ಞತ್ವಾ। **ನೇತಂ ಮಮ ನೇಸೋಹಮಸ್ಮಿ ನ ಮೇಸೋ ಅತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಂ ಅನತ್ತಾತಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ।

೩೯೩. ತಸ್ಮಾತಿ ಯಸ್ಮಾ ಮಾರಣನ್ತಿಕವೇದನಂ ಅಧಿವಾಸೇತುಂ ಅಸಕ್ಕೋನ್ತೋ ಸತ್ಥಂ ಆಹರಾಮೀತಿ ವದತಿ, ತಸ್ಮಾ। ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಆಯಸ್ಮಾ, ತೇನ ಇದಮ್ಪಿ ಮನಸಿ ಕರೋಹೀತಿ ದೀಪೇತಿ। **ನಿಚ್ಚಕಪ್ಪನ್ತಿ** ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ। **ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸಾತಿ** ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠೀಹಿ ನಿಸ್ಸಿತಸ್ಸ। **ಚಲಿತನ್ತಿ** ವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ಹೋತಿ। **ಪಸ್ಸದ್ಧೀತಿ** ಕಾಯಚಿತ್ತಪಸ್ಸದ್ಧಿ, ಕಿಲೇಸಪಸ್ಸದ್ಧಿ ನಾಮ ಹೋತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ನತೀತಿ** ತಣ್ಹಾನತಿ। **ನತಿಯಾ ಅಸತೀತಿ** ಭವತ್ಥಾಯ ಆಲಯನಿಕನ್ತಿಪರಿಯುಟ್ಠಾನೇಸು ಅಸತಿ। **ಆಗತಿಗತಿ ನ ಹೋತೀತಿ** ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಆಗತಿ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ, ಚುತಿವಸೇನ ಗಮನಂ ನಾಮ ನ ಹೋತಿ। **ಚುತೂಪಪಾತೋತಿ** ಚವನವಸೇನ ಚುತಿ, ಉಪಪಜ್ಜನವಸೇನ ಉಪಪಾತೋ। **ನೇವಿಧ ನ ಹುರಂ ನ ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾತಿ** ನಯಿಧ ಲೋಕೇ, ನ ಪರಲೋಕೇ, ನ ಉಭಯತ್ಥ ಹೋತಿ। **ಏಸೇವನ್ತೋ ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ** ವಟ್ಟದುಕ್ಖಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಸ್ಸ ಅಯಮೇವ ಅನ್ತೋ ಅಯಂ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ಪರಿವಟುಮಭಾವೋ ಹೋತಿ। ಅಯಮೇವ ಹಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ಥೋ। ಯೇ ಪನ "ನ ಉಭಯಮನ್ತರೇನಾ"ತಿ ವಚನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಭವಂ ಇಚ್ಛನ್ತಿ, ತೇಸಂ ಉತ್ತರಂ ಹೇಟ್ಠಾ ವುತ್ತಮೇವ।

೩೯೪. ಸತ್ಥಂ ಆಹರೇಸೀತಿ ಜೀವಿತಹಾರಕಂ ಸತ್ಥಂ ಆಹರಿ, ಕಣ್ಠನಾಳಿಂ ಛಿನ್ದಿ। ಅಥಸ್ಸ ತಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಮರಣಭಯಂ ಓಕ್ಕಮಿ, ಗತಿನಿಮಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಾಸಿ। ಸೋ ಅತ್ತನೋ ಪುಥುಜ್ಜನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಸಂವಿಗ್ಗೋ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಪಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಙ್ಖಾರೇ ಪರಿಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ವಾ ಸಮಸೀಸೀ ಹುತ್ವಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। **ಸಮ್ಮುಖಾಯೇವ ಅನುಪವಜ್ಜತಾ ಬ್ಯಾಕತಾತಿ** ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ಇದಂ ಥೇರಸ್ಸ ಪುಥುಜ್ಜನಕಾಲೇ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಹೋತಿ, ಏತೇನ ಪನ ಬ್ಯಾಕರಣೇನ ಅನನ್ತರಾಯಮಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಂ ಅಹೋಸಿ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ ತಮೇವ ಬ್ಯಾಕರಣಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ। **ಉಪವಜ್ಜಕುಲಾನೀತಿ** ಉಪಸಙ್ಕಮಿತಬ್ಬಕುಲಾನಿ। ಇಮಿನಾ ಥೇರೋ, - "ಭನ್ತೇ, ಏವಂ ಉಪಟ್ಠಾಕೇಸು ಚ ಉಪಟ್ಠಾಯಿಕಾಸು ಚ ವಿಜ್ಜಮಾನಾಸು ಸೋ ಭಿಕ್ಖು ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಸನೇ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಪುಚ್ಛತಿ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಕುಲೇಸು ಸಂಸಗ್ಗಾಭಾವಂ ದೀಪೇನ್ತೋ **ಹೋನ್ತಿ ಹೇತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಾತಿಆದಿಮಾಹ**। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಕಿರ ಠಾನೇ ಥೇರಸ್ಸ ಕುಲೇಸು ಅಸಂಸಟ್ಠಭಾವೋ ಪಾಕಟೋ ಅಹೋಸಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಛನ್ನೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೩. ಪುಣ್ಣೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಪುಣ್ಣೋವಾದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾತಿ** ಏಕೀಭಾವಾ। **ತಂ ಚೇತಿ** ತಂ ಚಕ್ಖುಞ್ಚೇವ ರೂಪಞ್ಚ। **ನನ್ದೀಸಮುದಯಾ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋತಿ** ನನ್ದಿಯಾ ತಣ್ಹಾಯ ಸಮೋಧಾನೇನ ಪಞ್ಚಕ್ಖನ್ಧದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮೋಧಾನಂ ಹೋತಿ। ಇತಿ ಛಸು ದ್ವಾರೇಸು ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯೋತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಸೇನ ವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। ದುತಿಯನಯೇ ನಿರೋಧೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಸೇನ ವಿವಟ್ಟಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇಸಿ। **ಇಮಿನಾ ಚ ತ್ವಂ ಪುಣ್ಣಾತಿ** ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ।

ಏವಂ ತಾವ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ದೇಸನಂ ಅರಹತ್ತೇ ಪಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಇದಾನಿ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರಂ ಸತ್ತಸು ಠಾನೇಸು ಸೀಹನಾದಂ ನದಾಪೇತುಂ **ಇಮಿನಾ ಚ ತ್ವ**ನ್ತಿಆದಿಮಾಹ।

೩೯೭. **ಚಣ್ಡಾ**ತಿ ದುಟ್ಠಾ ಕಿಬ್ಬಿಸಾ। **ಫರುಸಾ**ತಿ ಕಕ್ಖಳಾ। **ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ದಸಹಿ ಅಕ್ಕೋಸವತ್ಥೂಹಿ ಅಕ್ಕೋಸಿಸ್ಸನ್ತಿ। **ಪರಿಭಾಸಿಸ್ಸನ್ತೀ**ತಿ ಕಿಂ ಸಮಣೋ ನಾಮ ತ್ವಂ, ಇದಞ್ಚ ಇದಞ್ಚ ತೇ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ತಜ್ಜೇಸ್ಸನ್ತಿ। **ಏವಮೇತ್ಥಾ**ತಿ ಏವಂ ಮಯ್ಹಂ ಏತ್ಥ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ದಣ್ಡೇನಾತಿ ಚತುಹತ್ಥೇನ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಘಟಿಕಮುಗ್ಗರೇನ ವಾ। **ಸತ್ಥೇನಾ**ತಿ ಏಕತೋಧಾರಾದಿನಾ। **ಸತ್ಥಹಾರಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತೀ**ತಿ ಜೀವಿತಹಾರಕಂ ಸತ್ಥಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಇದಂ ಥೇರೋ ತತಿಯಪಾರಾಜಿಕವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಸುಭಕಥಂ ಸುತ್ವಾ ಅತ್ತಭಾವೇನ ಜಿಗುಚ್ಛನ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸತ್ಥಹಾರಕಪರಿಯೇಸನಂ ಸನ್ಧಾಯಾಹ। **ದಮೂಪಸಮೇನಾ**ತಿ ಏತ್ಥ **ದಮೋ**ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರಾದೀನಂ ಏತಂ ನಾಮಂ। "ಸಚ್ಚೇನ ದನ್ತೋ ದಮಸಾ ಉಪೇತೋ, ವೇದನ್ತಗೂ ವುಸಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೧೯೫; ಸು॰ ನಿ॰ ೪೭೭) ಏತ್ಥ ಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋ ದಮೋತಿ ವುತ್ತೋ। "ಯದಿ ಸಚ್ಚಾ ದಮಾ ಚಾಗಾ, ಖನ್ತ್ಯಾ ಭಿಯ್ಯೋಧ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ (ಸಂ॰ ನಿ॰ ೧.೨೪೬; ಸು॰ ನಿ॰ ೧೯೧) ಏತ್ಥ ಪಞ್ಞಾ ದಮೋತಿ ವುತ್ತೋ। "ದಾನೇನ ದಮೇನ ಸಂಯಮೇನ ಸಚ್ಚವಜ್ಜೇನಾ"ತಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೬; ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨೬) ಏತ್ಥ ಉಪೋಸಥಕಮ್ಮಂ ದಮೋತಿ ವುತ್ತಂ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸುತ್ತೇ ಖನ್ತಿ ದಮೋತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಉಪಸಮೋ**ತಿ ತಸ್ಸೇವ ವೇವಚನಂ।

೩೯೮. **ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ**ತಿ ಕೋ ಪನೇಸ ಪುಣ್ಣೋ, ಕಸ್ಮಾ ಪನೇತ್ಥ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸೀತಿ । ಸುನಾಪರನ್ತವಾಸಿಕೋ ಏವ ಏಸೋ, ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಪನ ಅಸಪ್ಪಾಯವಿಹಾರಂ ಸಲ್ಲಕ್ಖೇತ್ವಾ ತತ್ಥ ಗನ್ತುಕಾಮೋ ಅಹೋಸಿ।

ತತ್ರಾಯಂ ಅನುಪುಬ್ಬಿಕಥಾ - ಸುನಾಪರನ್ತರಟ್ಠೇ ಕಿರ ಏಕಸ್ಮಿಂ ವಾಣಿಜಕಗಾಮೇ ಏತೇ ದ್ವೇ ಭಾತರೋ। ತೇಸು ಕದಾಚಿ ಜೇಟ್ಠೋ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಜನಪದಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಭಣ್ಡಂ ಆಹರತಿ, ಕದಾಚಿ ಕನಿಟ್ಠೋ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ಸಮಯೇ ಕನಿಟ್ಠಂ ಘರೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಭಾತಿಕೋ ಪಞ್ಚ ಸಕಟಸತಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ಜನಪದಚಾರಿಕಂ ಚರನ್ತೋ ಅನುಪುಬ್ಬೇನ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ ಜೇತವನಸ್ಸ ನಾತಿದೂರೇ ಸಕಟಸತ್ಥಂ ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ಪರಿಜನಪರಿವುತೋ ಫಾಸುಕಟ್ಠಾನೇ ನಿಸೀದಿ।

ತೇನ ಚ ಸಮಯೇನ ಸಾವತ್ಥಿವಾಸಿನೋ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಸುದ್ಧುತ್ತರಾಸಙ್ಗಾ ಗನ್ಧಪುಪ್ಫಾದಿಹತ್ಥಾ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ಯೇನ ಧಮ್ಮೋ ಯೇನ ಸಙ್ಘೋ, ತನ್ನಿನ್ನಾ ತಪ್ಪೋಣಾ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರಾ ಹುತ್ವಾ ದಕ್ಖಿಣದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಜೇತವನಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಸೋ ತೇ ದಿಸ್ವಾ "ಕಹಂ ಇಮೇ ಗಚ್ಛನ್ತೀ"ತಿ ಏಕಮನುಸ್ಸಂ ಪುಚ್ಛಿ। ಕಿಂ ತ್ವಂ ಅಯ್ಯೋ ನ ಜಾನಾಸಿ, ಲೋಕೇ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಸಙ್ಘರತನಾನಿ ನಾಮ ಉಪ್ಪನ್ನಾನಿ, ಇಚ್ಚೇಸ ಮಹಾಜನೋ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸೋತುಂ ಗಚ್ಛತೀತಿ। ತಸ್ಸ ಬುದ್ಧೋತಿ ವಚನಂ ಛವಿಚಮ್ಮಾದೀನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಟ್ಠಿಮಿಞ್ಜಂ ಆಹಚ್ಚ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಥ ಅತ್ತನೋ ಪರಿಜನಪರಿವುತೋ ತಾಯ ಪರಿಸಾಯ ಸದ್ಧಿಂ ವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಮಧುರಸ್ಸರೇನ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇನ್ತಸ್ಸ ಪರಿಸಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಧಮ್ಮಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಯ ಚಿತ್ತಂ ಉಪ್ಪಾದೇಸಿ। ಅಥ ತಥಾಗತೇನ ಕಾಲಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಪರಿಸಾಯ ಉಯ್ಯೋಜಿತಾಯ ಸತ್ಥಾರಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ದುತಿಯದಿವಸೇ ಮಣ್ಡಪಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ಆಸನಾನಿ ಪಞ್ಞಪೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಭುತ್ತಪಾತರಾಸೋ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಯ ಭಣ್ಡಾಗಾರಿಕಂ ಪಕ್ಕೋಸಾಪೇತ್ವಾ, ಏತ್ತಕಂ ಭಣ್ಡಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತಂ, ಏತ್ತಕಂ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಿತನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ - "ಇಮಂ ಸಾಪತೇಯ್ಯಂ ಮಯ್ಹಂ ಕನಿಟ್ಠಸ್ಸ ದೇಹೀ"ತಿ ಸಬ್ಬಂ ನಿಯ್ಯಾತೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಪರಾಯಣೋ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಸ್ಸ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ನ ಉಪಟ್ಠಾತಿ। ತತೋ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಅಯಂ ಜನಪದೋ ಮಯ್ಹಂ ಅಸಪ್ಪಾಯೋ, ಯಂನೂನಾಹಂ ಸತ್ಥು ಸನ್ತಿಕೇ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ। ಅಥ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ

ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಕಥಾಪೇತ್ವಾ ಸತ್ತ ಸೀಹನಾದೇ ನದಿತ್ವಾ ಪಕ್ಕಾಮಿ। ತೇನ ವುತ್ತಂ - "ಅಥ ಖೋ ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣೋ…ಪೇ॰… ವಿಹರತೀ"ತಿ।

ಕತ್ಥ ಪನಾಯಂ ವಿಹಾಸೀತಿ? ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವಿಹಾಸಿ, ಸುನಾಪರನ್ತರಟ್ಠಂ ತಾವ ಪವಿಸಿತ್ವಾ **ಅಜ್ಝುಹತ್ಥಪಬ್ಬತೇ** ನಾಮ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ವಾಣಿಜಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪಾವಿಸಿ। ಅಥ ನಂ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಸಞ್ಜಾನಿತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖಂ ದತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ಅಞ್ಞತ್ಥ ಅಗನ್ತ್ವಾ ಇಧೇವ ವಸಥಾ"ತಿ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ತತ್ಥೇವ ವಸಾಪೇಸಿ।

ತತೋ **ಸಮುದ್ದಗಿರಿವಿಹಾರಂ** ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಅಯಕನ್ತಪಾಸಾಣೇಹಿ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕತಚಙ್ಕಮೋ ಅತ್ಥಿ, ತಂ ಕೋಚಿ ಚಙ್ಕಮಿತುಂ ಸಮತ್ಥೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ತತ್ಥ ಸಮುದ್ದವೀಚಿಯೋ ಆಗನ್ತ್ವಾ ಅಯಕನ್ತಪಾಸಾಣೇಸು ಪಹರಿತ್ವಾ ಮಹಾಸದ್ದಂ ಕರೋನ್ತಿ। ಥೇರೋ ನಂ - "ಕಮ್ಮಟ್ಠಾನಂ ಮನಸಿಕರೋನ್ತಾನಂ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಸಮುದ್ದಂ ನಿಸ್ಸದ್ದಂ ಕತ್ವಾ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ।

ತತೋ **ಮಾತುಲಗಿರಿಂ** ನಾಮ ಅಗಮಾಸಿ। ತತ್ಥ ಸಕುಣಸಙ್ಘೋ ಉಸ್ಸನ್ನೋ, ರತ್ತಿಞ್ಚ ದಿವಾ ಚ ಸದ್ದೋ ಏಕಾಬದ್ಧೋವ ಹೋತಿ, ಥೇರೋ ಇಮಂ ಠಾನಂ ಅಫಾಸುಕನ್ತಿ ತತೋ **ಮಕುಲಕಾರಾಮವಿಹಾರಂ** ನಾಮ ಗತೋ। ಸೋ ವಾಣಿಜಗಾಮಸ್ಸ ನಾತಿದೂರೋ ನಚ್ಚಾಸನ್ನೋ ಗಮನಾಗಮನಸಮ್ಪನ್ನೋ ವಿವಿತ್ತೋ ಅಪ್ಪಸದ್ದೋ। ಥೇರೋ ಇಮಂ ಠಾನಂ ಫಾಸುಕನ್ತಿ ತತ್ಥ ರತ್ತಿಟ್ಠಾನದಿವಾಟ್ಠಾನಚಙ್ಕಮನಾದೀನಿ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಸ್ಸಂ ಉಪಗಚ್ಛಿ। ಏವಂ ಚತೂಸು ಠಾನೇಸು ವಿಹಾಸಿ।

ಅಥೇಕದಿವಸಂ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಅನ್ತೋವಸ್ಸೇ ಪಞ್ಚ ವಾಣಿಜಸತಾನಿ ಪರಸಮುದ್ದಂ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ ನಾವಾಯ ಭಣ್ಡಂ ಪಕ್ಖಿಪಿಂಸು। ನಾವಾರೋಹನದಿವಸೇ ಥೇರಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠಭಾತಾ ಥೇರಂ ಭೋಜೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ ಸಿಕ್ಖಾಪದಾನಿ ಗಹೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತೋ, - "ಭನ್ತೇ, ಮಹಾಸಮುದ್ದೋ ನಾಮ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ಅನೇಕನ್ತರಾಯೋ, ಅಮ್ಹೇ ಆವಜ್ಜೇಯ್ಯಾಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ನಾವಂ ಆರುಹಿ। ನಾವಾ ಉತ್ತಮಜವೇನ ಗಚ್ಛಮಾನಾ ಅಞ್ಞತರಂ ದೀಪಕಂ ಪಾಪುಣಿ। ಮನುಸ್ಸಾ ಪಾತರಾಸಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮಾತಿ ದೀಪಕೇ ಓತಿಣ್ಣಾ। ತಸ್ಮಿಂ ದೀಪೇ ಅಞ್ಞಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ, ಚನ್ದನವನಮೇವ ಅಹೋಸಿ।

ಅಥೇಕೋ ವಾಸಿಯಾ ರುಕ್ಖಂ ಆಕೋಟೇತ್ವಾ ಲೋಹಿತಚನ್ದನಭಾವಂ ಞತ್ವಾ ಆಹ - "ಭೋ ಮಯಂ ಲಾಭತ್ಥಾಯ ಪರಸಮುದ್ದಂ ಗಚ್ಛಾಮ, ಇತೋ ಚ ಉತ್ತರಿ ಲಾಭೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಚತುರಙ್ಗುಲಮತ್ತಾ ಘಟಿಕಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ಅಗ್ಘತಿ, ಹಾರೇತಬ್ಬಕಯುತ್ತಂ ಭಣ್ಡಂ ಹಾರೇತ್ವಾ ಚನ್ದನಸ್ಸ ಪೂರೇಮಾ"ತಿ। ತೇ ತಥಾ ಕರಿಂಸು। ಚನ್ದನವನೇ ಅಧಿವತ್ಥಾ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಕುಜ್ಝಿತ್ವಾ - "ಇಮೇಹಿ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಚನ್ದನವನಂ ನಾಸಿತಂ, ಘಾತೇಸ್ಸಾಮ ನೇ"ತಿ ಚಿನ್ತೇತ್ವಾ - "ಇಧೇವ ಘಾತಿತೇಸು ಸಬ್ಬಂ ವನಂ ಏಕಂ ಕುಣಪಂ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಮುದ್ದಮಜ್ಝೇ ನೇಸಂ ನಾವಂ ಓಸೀದೇಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಅಥ ತೇಸಂ ನಾವಂ ಆರುಯ್ಹ ಮುಹುತ್ತಂ ಗತಕಾಲೇಯೇವ ಉಪ್ಪಾದಿಕಂ ಉಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಸಯಮ್ಪಿ ತೇ ಅಮನುಸ್ಸಾ ಭಯಾನಕಾನಿ ರೂಪಾನಿ ದಸ್ಸಯಿಂಸು। ಭೀತಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ತನೋ ದೇವತಾ ನಮಸ್ಸನ್ತಿ। ಥೇರಸ್ಸ ಕನಿಟ್ಠೋ ಚೂಳಪುಣ್ಣಕುಟುಮ್ಬಿಕೋ - "ಮಯ್ಹಂ ಭಾತಾ ಅವಸ್ಸಯೋ ಹೋತೂ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಅಟ್ಠಾಸಿ।

ಥೇರೋಪಿ ಕಿರ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಖಣೇ ಆವಜ್ಜಿತ್ವಾ ತೇಸಂ ಬ್ಯಸನುಪ್ಪತ್ತಿಂ ಞತ್ವಾ ವೇಹಾಸಂ ಉಪ್ಪತಿತ್ವಾ ಸಮ್ಮುಖೇ ಅಟ್ಠಾಸಿ। ಅಮನುಸ್ಸಾ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ "ಅಯ್ಯೋ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರೋ ಏತೀ"ತಿ ಪಕ್ಕಮಿಂಸು, ಉಪ್ಪಾದಿಕಂ ಸನ್ನಿಸೀದಿ। ಥೇರೋ ಮಾ ಭಾಯಥಾತಿ ತೇ ಅಸ್ಸಾಸೇತ್ವಾ "ಕಹಂ ಗನ್ತುಕಾಮತ್ಥಾ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹಾಕಂ ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಗಚ್ಛಾಮಾತಿ। ಥೇರೋ ನಾವಂ ಫಲೇ ಅಕ್ಕಮಿತ್ವಾ "ಏತೇಸಂ ಇಚ್ಛಿತಟ್ಠಾನಂ ಗಚ್ಛತೂ"ತಿ ಅಧಿಟ್ಠಾಸಿ। ವಾಣಿಜಾ ಸಕಟ್ಠಾನಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತಂ ಪವತ್ತಿಂ ಪುತ್ತದಾರಸ್ಸ ಆರೋಚೇತ್ವಾ "ಏಥ ಥೇರಂ ಸರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಾ"ತಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ಅತ್ತನೋ ಪಞ್ಚಮಾತುಗಾಮಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ತೀಸು ಸರಣೇಸು ಪತಿಟ್ಠಾಯ ಉಪಾಸಕತ್ತಂ ಪಟಿವೇದೇಸುಂ। ತತೋ ನಾವಾಯ ಭಣ್ಡಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ಥೇರಸ್ಸ ಏಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಂ ಕತ್ವಾ - "ಅಯಂ, ಭನ್ತೇ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಕೋಟ್ಠಾಸೋ"ತಿ ಆಹಂಸು। ಥೇರೋ - "ಮಯ್ಹಂ ವಿಸುಂ ಕೋಟ್ಠಾಸಕಿಚ್ಚಂ ನತ್ಥಿ, ಸತ್ಥಾ ಪನ ತುಮ್ಹೇಹಿ

ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ"ತಿ। ನ ದಿಟ್ಠಪುಬ್ಬೋ, ಭನ್ತೇತಿ। ತೇನ ಹಿ ಇಮಿನಾ ಸತ್ಥು ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಕರೋಥ, ಏವಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಪಸ್ಸಿಸ್ಸಥಾತಿ। ತೇ ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ತೇನ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇನ ಅತ್ತನೋ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಸೇಹಿ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಕಾತುಂ ಆರಭಿಂಸು।

ಸತ್ಥಾಪಿ ಕಿರ ಆರದ್ಧಕಾಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಭೋಗಂ ಅಕಾಸಿ। ಆರಕ್ಖಮನುಸ್ಸಾ ರತ್ತಿಂ ಓಭಾಸಂ ದಿಸ್ವಾ "ಮಹೇಸಕ್ಖಾ ದೇವತಾ ಅತ್ಥೀ"ತಿ ಸಞ್ಞಂ ಕರಿಂಸು। ಉಪಾಸಕಾ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಞ್ಚ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಚ ಸೇನಾಸನಾನಿ ನಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ದಾನಸಮ್ಭಾರಂ ಸಜ್ಜೇತ್ವಾ - "ಕತಂ, ಭನ್ತೇ, ಅಮ್ಹೇಹಿ ಅತ್ತನೋ ಕಿಚ್ಚಂ, ಸತ್ಥಾರಂ ಪಕ್ಕೋಸಥಾ"ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಆರೋಚೇಸುಂ। ಥೇರೋ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ಇದ್ಧಿಯಾ ಸಾವತ್ಥಿಂ ಪತ್ವಾ, "ಭನ್ತೇ, ವಾಣಿಜಗಾಮವಾಸಿನೋ ತುಮ್ಹೇ ದಟ್ಠುಕಾಮಾ, ತೇಸಂ ಅನುಕಮ್ಪಂ ಕರೋಥಾ"ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಯಾಚಿ। ಭಗವಾ ಅಧಿವಾಸೇಸಿ। ಥೇರೋ ಭಗವತೋ ಅಧಿವಾಸನಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಕಟ್ಠಾನಮೇವ ಪಚ್ಚಾಗತೋ।

ಭಗವಾಪಿ ಆನನ್ದಥೇರಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ , - "ಆನನ್ದ, ಸ್ವೇ ಸುನಾಪರನ್ತೇ ವಾಣಿಜಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿಸ್ಸಾಮ, ತ್ವಂ ಏಕೂನಪಞ್ಚಸತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಸಲಾಕಂ ದೇಹೀ"ತಿ। ಥೇರೋ ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ತಮತ್ಥಂ ಆರೋಚೇತ್ವಾ ನಭಚಾರಿಕಾ ಭಿಕ್ಖೂ ಸಲಾಕಂ ಗಣ್ಹನ್ತೂತಿ ಆಹ। ತಂದಿವಸಂ ಕುಣ್ಡಧಾನತ್ಥೇರೋ ಪಠಮಂ ಸಲಾಕಂ ಅಗ್ಗಹೇಸಿ। ವಾಣಿಜಗಾಮವಾಸಿನೋಪಿ "ಸ್ವೇ ಕಿರ ಸತ್ಥಾ ಆಗಮಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಗಾಮಮಜ್ಝೇ ಮಣ್ಡಪಂ ಕತ್ವಾ ದಾನಗ್ಗಂ ಸಜ್ಜಯಿಂಸು। ಭಗವಾ ಪಾತೋವ ಸರೀರಪಟಿಜಗ್ಗನಂ ಕತ್ವಾ ಗನ್ಧಕುಟಿಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಅಪ್ಪೇತ್ವಾ ನಿಸೀದಿ। ಸಕ್ಕಸ್ಸ ಪಣ್ಡುಕಮ್ಬಲಸಿಲಾಸನಂ ಉಣ್ಹಂ ಅಹೋಸಿ। ಸೋ ಕಿಂ ಇದನ್ತಿ ಆವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಸತ್ಥು ಸುನಾಪರನ್ತಗಮನಂ ದಿಸ್ವಾ ವಿಸ್ಸಕಮ್ಮಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ - "ತಾತ ಅಜ್ಜ ಭಗವಾ ತಿಮತ್ತಾನಿ ಯೋಜನಸತಾನಿ ಪಿಣ್ಡಾಚಾರಂ ಕರಿಸ್ಸತಿ, ಪಞ್ಚ ಕೂಟಾಗಾರಸತಾನಿ ಮಾಪೇತ್ವಾ ಜೇತವನದ್ವಾರಕೋಟ್ಠಮತ್ಥಕೇ ಗಮನಸಜ್ಜಾನಿ ಕತ್ವಾ ಠಪೇಹೀ"ತಿ। ಸೋ ತಥಾ ಅಕಾಸಿ। ಭಗವತೋ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಚತುಮುಖಂ ಅಹೋಸಿ, ದ್ವಿನ್ನಂ ಅಗ್ಗಸಾವಕಾನಂ ದ್ವಿಮುಖಾನಿ, ಸೇಸಾನಿ ಏಕಮುಖಾನಿ। ಸತ್ಥಾ ಗನ್ಧಕುಟಿತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಠಪಿತಕೂಟಾಗಾರೇಸು ಧುರಕೂಟಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸಿ। ದ್ವೇ ಅಗ್ಗಸಾವಕೇ ಆದಿಂ ಕತ್ವಾ ಏಕೂನಪಞ್ಚಭಿಕ್ಖುಸತಾನಿಪಿ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನಿಸಿನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ। ಏಕಂ ತುಚ್ಛಕೂಟಾಗಾರಂ ಅಹೋಸಿ, ಪಞ್ಚಪಿ ಕೂಟಾಗಾರಸತಾನಿ ಆಕಾಸೇ ಉಪ್ಪತಿಂಸು।

ಸತ್ಥಾ ಸಚ್ಚಬನ್ಧಪಬ್ಬತಂ ನಾಮ ಪತ್ವಾ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಆಕಾಸೇ ಠಪೇಸಿ। ತಸ್ಮಿಂ ಪಬ್ಬತೇ ಸಚ್ಚಬನ್ಧೋ ನಾಮ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕತಾಪಸೋ ಮಹಾಜನಂ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಂ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಪೇನ್ತೋ ಲಾಭಗ್ಗಯಸಗ್ಗಪ್ಪತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಸತಿ। ಅಬ್ಭನ್ತರೇ ಚಸ್ಸ ಅನ್ತೋಚಾಟಿಯಂ ಪದೀಪೋ ವಿಯ ಅರಹತ್ತಸ್ಸ ಉಪನಿಸ್ಸಯೋ ಜಲತಿ। ತಂ ದಿಸ್ವಾ ಧಮ್ಮಮಸ್ಸ ಕಥೇಸ್ಸಾಮೀತಿ ಗನ್ತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ತಾಪಸೋ ದೇಸನಾಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿ, ಮಗ್ಗೇನೇವಾಸ್ಸ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಆಗತಾ। ಏಹಿಭಿಕ್ಖು ಹುತ್ವಾ ಇದ್ಧಿಮಯಪತ್ತಚೀವರಧರೋ ಹುತ್ವಾ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಪಾವಿಸಿ।

ಭಗವಾ ಕೂಟಾಗಾರಗತೇಹಿ ಪಞ್ಚಹಿ ಭಿಕ್ಖುಸತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ವಾಣಿಜಗಾಮಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕೂಟಾಗಾರಾನಿ ಅದಿಸ್ಸಮಾನಾನಿ ಕತ್ವಾ ವಾಣಿಜಗಾಮಂ ಪಾವಿಸಿ। ವಾಣಿಜಾ ಬುದ್ಧಪ್ಪಮುಖಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಹಾದಾನಂ ದತ್ವಾ ಸತ್ಥಾರಂ ಮಕುಲಕಾರಾಮಂ ನಯಿಂಸು। ಸತ್ಥಾ ಮಣ್ಡಲಮಾಳಂ ಪಾವಿಸಿ। ಮಹಾಜನೋ ಯಾವ ಸತ್ಥಾ ಭತ್ತದರಥಂ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭೇತಿ, ತಾವ ಪಾತರಾಸಂ ಕತ್ವಾ ಉಪೋಸಥಙ್ಗಾನಿ ಸಮಾದಾಯ ಬಹುಂ ಗನ್ಧಞ್ಚ ಪುಪ್ಫಞ್ಚ ಆದಾಯ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಾಯ ಆರಾಮಂ ಪಚ್ಚಾಗಮಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇಸಿ। ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಬನ್ಧನಮೋಕ್ಖೋ ಜಾತೋ, ಮಹನ್ತಂ ಬುದ್ಧಕೋಲಾಹಲಂ ಅಹೋಸಿ।

ಸತ್ಥಾ ಮಹಾಜನಸ್ಸ ಸಙ್ಗಹತ್ಥಂ ಕತಿಪಾಹಂ ತತ್ಥೇವ ವಸಿ, ಅರುಣಂ ಪನ ಮಹಾಗನ್ಧಕುಟಿಯಂಯೇವ ಉಟ್ಠಪೇಸಿ। ತತ್ಥ ಕತಿಪಾಹಂ ವಸಿತ್ವಾ ವಾಣಿಜಗಾಮೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ "ತ್ವಂ ಇಧೇವ ವಸಾಹೀ"ತಿ ಪುಣ್ಣತ್ಥೇರಂ ನಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅನ್ತರೇ ನಮ್ಮದಾನದೀ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ, ತಸ್ಸಾ ತೀರಂ ಅಗಮಾಸಿ। ನಮ್ಮದಾನಾಗರಾಜಾ ಸತ್ಥು ಪಚ್ಚುಗ್ಗಮನಂ ಕತ್ವಾ ನಾಗಭವನಂ

ಪವೇಸೇತ್ವಾ ತಿಣ್ಣಂ ರತನಾನಂ ಸಕ್ಕಾರಂ ಅಕಾಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮಂ ಕಥೇತ್ವಾ ನಾಗಭವನಾ ನಿಕ್ಖಮಿ। ಸೋ - "ಮಯ್ಹಂ, ಭನ್ತೇ, ಪರಿಚರಿತಬ್ಬಂ ದೇಥಾ"ತಿ ಯಾಚಿ, ಭಗವಾ ನಮ್ಮದಾನದೀತೀರೇ ಪದಚೇತಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ। ತಂ ವೀಚೀಸು ಆಗತಾಸು ಪಿಧೀಯತಿ, ಗತಾಸು ವಿವರೀಯತಿ, ಮಹಾಸಕ್ಕಾರಪ್ಪತ್ತಂ ಅಹೋಸಿ। ಸತ್ಥಾ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮ್ಮ ಸಚ್ಚಬನ್ಧಪಬ್ಬತಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಸಚ್ಚಬನ್ಧಂ ಆಹ - "ತಯಾ ಮಹಾಜನೋ ಅಪಾಯಮಗ್ಗೇ ಓತಾರಿತೋ, ತ್ವಂ ಇಧೇವ ವಸಿತ್ವಾ ಏತೇಸಂ ಲದ್ಧಿಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಾನಮಗ್ಗೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಹೀ"ತಿ। ಸೋಪಿ ಪರಿಚರಿತಬ್ಬಂ ಯಾಚಿ। ಸತ್ಥಾ ಘನಪಿಟ್ಠಿಪಾಸಾಣೇ ಅಲ್ಲಮತ್ತಿಕಪಿಣ್ಡಮ್ಹಿ ಲಞ್ಛನಂ ವಿಯ ಪದಚೇತಿಯಂ ದಸ್ಸೇಸಿ, ತತೋ ಜೇತವನಮೇವ ಗತೋ। ಏತಮತ್ಥಂ ಸನ್ಧಾಯ **ತೇನೇವನ್ತರವಸ್ಸೇನಾ**ತಿಆದಿ ವುತ್ತಂ।

ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೀತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯಿ। ಮಹಾಜನೋ ಥೇರಸ್ಸ ಸತ್ತ ದಿವಸಾನಿ ಸರೀರಪೂಜಂ ಕತ್ವಾ ಬಹೂನಿ ಗನ್ಧಕಟ್ಠಾನಿ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸರೀರಂ ಝಾಪೇತ್ವಾ ಧಾತುಯೋ ಆದಾಯ ಚೇತಿಯಂ ಅಕಾಸಿ। **ಸಮ್ಬಹುಲಾ ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಥೇರಸ್ಸ ಆಳಾಹನೇ ಠಿತಭಿಕ್ಖೂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಪುಣ್ಣೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೪. ನನ್ದಕೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೩೯೮. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ನನ್ದಕೋವಾದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ತೇನ ಖೋ ಪನ ಸಮಯೇನಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಯಾಚಿತೋ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಂ ಉಯ್ಯೋಜೇತ್ವಾ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಂ ಸನ್ನಿಪಾತೇತ್ವಾ - "ಥೇರಾ ಭಿಕ್ಖೂ ವಾರೇನ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಓವದನ್ತೂ"ತಿ ಸಙ್ಘಸ್ಸ ಭಾರಂ ಅಕಾಸಿ। ತಂ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ವುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪರಿಯಾಯೇನಾ**ತಿ ವಾರೇನ। **ನ ಇಚ್ಛತೀ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ವಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ದೂರಂ ಗಾಮಂ ವಾ ಗನ್ತ್ವಾ ಸೂಚಿಕಮ್ಮಾದೀನಿ ವಾ ಆರಭಿತ್ವಾ "ಅಯಂ ನಾಮಸ್ಸ ಪಪಞ್ಚೋ"ತಿ ವದಾಪೇಸಿ। ಇಮಂ ಪನ ಪರಿಯಾಯೇನ ಓವಾದಂ ಭಗವಾ ನನ್ದಕತ್ಥೇರಸ್ಸೇವ ಕಾರಣಾ ಅಕಾಸಿ। ಕಸ್ಮಾ? ಇಮಾಸಞ್ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಥೇರಂ ದಿಸ್ವಾ ಚಿತ್ತಂ ಏಕಗ್ಗಂ ಹೋತಿ ಪಸೀದತಿ। ತೇನ ತಾ ತಸ್ಸ ಓವಾದಂ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತುಕಾಮಾ, ಧಮ್ಮಕಥಂ ಸೋತುಕಾಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಭಗವಾ - "ನನ್ದಕೋ ಅತ್ತನೋ ವಾರೇ ಸಮ್ಪತ್ತೇ ಓವಾದಂ ದಸ್ಸತಿ, ಧಮ್ಮಕಥಂ ಕಥೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ವಾರೇನ ಓವಾದಂ ಅಕಾಸಿ। ಥೇರೋ ಪನ ಅತ್ತನೋ ವಾರಂ ನ ಕರೋತಿ, ಕಸ್ಮಾತಿ ಚೇ? ತಾ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಪುಬ್ಬೇ ಥೇರಸ್ಸ ಜಮ್ಬುದೀಪೇ ರಜ್ಜಂ ಕಾರೇನ್ತಸ್ಸ ಓರೋಧಾ ಅಹೇಸುಂ। ಥೇರೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣೇನ ತಂ ಕಾರಣಂ ಞತ್ವಾ ಚಿನ್ತೇಸಿ - "ಮಂ ಇಮಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನಿಸಙ್ಘಸ್ಸ ಮಜ್ಝೇ ನಿಸಿನ್ನಂ ಉಪಮಾಯೋ ಚ ಕಾರಣಾನಿ ಚ ಆಹರಿತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ ಕಥಯಮಾನಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಞ್ಞೋ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಞಾಣಲಾಭೀ ಭಿಕ್ಖು ಇಮಂ ಕಾರಣಂ ಓಲೋಕೇತ್ವಾ 'ಆಯಸ್ಮಾ ನನ್ದಕೋ ಯಾವಜ್ಜದಿವಸಾ ಓರೋಧೇ ನ ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ, ಸೋಭತಾಯಮಾಯಸ್ಮಾ ಓರೋಧಪರಿವುತೋ'ತಿ ವತ್ತಬ್ಬಂ ಮಞ್ಞೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಏತಮತ್ಥಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಥೇರೋ ಅತ್ತನೋ ವಾರಂ ನ ಕರೋತಿ। ಇಮಾಸಞ್ಚ ಕಿರ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಥೇರಸ್ಸೇವ ದೇಸನಾ ಸಪ್ಪಾಯಾ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಞತ್ವಾ **ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾ ಆಯಸ್ಮನ್ತಂ ನನ್ದಕಂ ಆಮನ್ತೇಸಿ**।

ತಾಸಂ ಭಿಕ್ಖುನೀನಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಸ್ಸ ಓರೋಧಭಾವಜಾನನತ್ಥಂ ಇದಂ ವತ್ಥುಂ - ಪುಬ್ಬೇ ಕಿರ ಬಾರಾಣಸಿಯಂ ಪಞ್ಚ ದಾಸಸತಾನಿ ಪಞ್ಚ ದಾಸಿಸತಾನಿ ಚಾತಿ ಜಙ್ಘಸಹಸ್ಸಂ ಏಕತೋವ ಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ವಸಿ। ಅಯಂ ನನ್ದಕತ್ಥೇರೋ ತಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸೋ ಹೋತಿ , ಗೋತಮೀ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸೀ। ಸಾ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸಸ್ಸ ಪಾದಪರಿಚಾರಿಕಾ ಅಹೋಸಿ ಪಣ್ಡಿತಾ ಬ್ಯತ್ತಾ। ಜಙ್ಘಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ ಪುಞ್ಞಕಮ್ಮಂ ಕರೋನ್ತಂ ಏಕತೋ ಕರೋತಿ। ಅಥ ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಸಮಯೇ ಪಞ್ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ನನ್ದಮೂಲಕಪಬ್ಭಾರತೋ ಇಸಿಪತನೇ ಓತರಿತ್ವಾ ನಗರೇ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರಿತ್ವಾ ಇಸಿಪತನಮೇವ ಗನ್ತ್ವಾ - "ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕುಟಿಯಾ ಅತ್ಥಾಯ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಯಾಚಿಸ್ಸಾಮಾ"ತಿ ಚೀವರಂ ಪಾರುಪಿತ್ವಾ ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ ನಗರಂ

ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಸೇಟ್ಠಿಸ್ಸ ಘರದ್ವಾರೇ ಅಟ್ಠಂಸು। ಜೇಟ್ಠಕದಾಸೀ ಕುಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಉದಕತಿತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ನಗರಂ ಪವಿಸನ್ತೇ ಅದ್ದಸ। ಸೇಟ್ಠಿ ತೇಸಂ ಆಗತಕಾರಣಂ ಸುತ್ವಾ "ಅಮ್ಹಾಕಂ ಓಕಾಸೋ ನತ್ಥಿ, ಗಚ್ಛನ್ತೂ"ತಿ ಆಹ।

ಅಥ ತೇ ನಗರಾ ನಿಕ್ಖಮನ್ತೇ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸೀ ಕುಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಪವಿಸನ್ತೀ ದಿಸ್ವಾ ಕುಟಂ ಓತಾರೇತ್ವಾ ವನ್ದಿತ್ವಾ ಓನಮಿತ್ವಾ ಮುಖಂ ಪಿಧಾಯ - "ಅಯ್ಯಾ ನಗರಂ ಪವಿಟ್ಠಮತ್ತಾವ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ, ಕಿಂ ನು ಖೋ"ತಿ ಪುಚ್ಛಿ। ವಸ್ಸೂಪನಾಯಿಕಕುಟಿಯಾ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಯಾಚಿತುಂ ಆಗಮಿಮ್ಹಾತಿ। ಲದ್ಧಂ, ಭನ್ತೇತಿ। ನ ಲದ್ಧಂ ಉಪಾಸಿಕೇತಿ? ಕಿಂ ಪನೇಸಾ ಕುಟಿ ಇಸ್ಸರೇಹೇವ ಕಾತಬ್ಬಾ, ದುಗ್ಗತೇಹಿಪಿ ಸಕ್ಕಾ ಕಾತುನ್ತಿ। ಯೇನ ಕೇನಚಿ ಸಕ್ಕಾತಿ? ಸಾಧು, ಭನ್ತೇ, ಮಯಂ ಕರಿಸ್ಸಾಮ। ಸ್ವೇ ಮಯ್ಹಂ ಭಿಕ್ಖಂ ಗಣ್ಹಥಾತಿ ನಿಮನ್ತೇತ್ವಾ ಉದಕಂ ನೇತ್ವಾ ಪುನ ಕುಟಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಆಗಮ್ಮ ತಿತ್ಥಮಗ್ಗೇ ಠತ್ವಾ ಆಗತಾ ಅವಸೇಸದಾಸಿಯೋ "ಏತ್ಥೇವ ಹೋಥಾ"ತಿ ವತ್ವಾ ಸಬ್ಬಾಸಂ ಆಗತಕಾಲೇ ಆಹ - "ಅಮ್ಮ ಕಿಂ ನಿಚ್ಚಮೇವ ಪರಸ್ಸ ದಾಸಕಮ್ಮಂ ಕರಿಸ್ಸಥ, ಉದಾಹು ದಾಸಭಾವತೋ ಮುಚ್ಚಿತುಂ ಇಚ್ಛಥಾ"ತಿ? ಅಜ್ಜೇವ ಮುಚ್ಚಿತುಮಿಚ್ಛಾಮ ಅಯ್ಯೇತಿ। ಯದಿ ಏವಂ ಮಯಾ ಪಞ್ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ಅಲಭನ್ತಾ ಸ್ವಾತನಾಯ ನಿಮನ್ತಿತಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಸಾಮಿಕೇಹಿ ಏಕದಿವಸಂ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ದಾಪೇಥಾತಿ। ತಾ ಸಾಧೂತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿತ್ವಾ ಸಾಯಂ ಅಟವಿತೋ ಆಗತಕಾಲೇ ಸಾಮಿಕಾನಂ ಆರೋಚೇಸುಂ। ತೇ ಸಾಧೂತಿ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸಸ್ಸ ಗೇಹದ್ವಾರೇ ಸನ್ನಿಪತಿಂಸು।

ಅಥ ನೇ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸೀ ಸ್ವೇ ತಾತಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಹತ್ಥಕಮ್ಮಂ ದೇಥಾತಿ ಆನಿಸಂಸಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತ್ವಾ ಯೇಪಿ ನ ಕಾತುಕಾಮಾ, ತೇ ಗಾಳ್ಹೇನ ಓವಾದೇನ ತಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪಟಿಚ್ಛಾಪೇಸಿ। ಸಾ ಪುನದಿವಸೇ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಭತ್ತಂ ದತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇಸಂ ದಾಸಪುತ್ತಾನಂ ಸಞ್ಞಂ ಅದಾಸಿ। ತೇ ತಾವದೇವ ಅರಞ್ಞಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ದಬ್ಬಸಮ್ಭಾರೇ ಸಮೋಧಾನೇತ್ವಾ ಸತಂ ಸತಂ ಹುತ್ವಾ ಏಕೇಕಕುಟಿಂ ಏಕೇಕಚಙ್ಕಮನಾದಿಪರಿವಾರಂ ಕತ್ವಾ ಮಞ್ಚಪೀಠಪಾನೀಯಪರಿಭೋಜನೀಯಭಾಜನಾದೀನಿ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧೇ ತೇಮಾಸಂ ತತ್ಥ ವಸನತ್ಥಾಯ ಪಟಿಞ್ಞಂ ಕಾರೇತ್ವಾ ವಾರಭಿಕ್ಖಂ ಪಟ್ಠಪೇಸುಂ। ಯೋ ಅತ್ತನೋ ವಾರದಿವಸೇ ನ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಸ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸೀ ಸಕಗೇಹತೋ ಆಹರಿತ್ವಾ ದೇತಿ। ಏವಂ ತೇಮಾಸಂ ಜಗ್ಗಿತ್ವಾ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸೀ ಏಕೇಕಂ ದಾಸಂ ಏಕೇಕಂ ಸಾಟಕಂ ವಿಸ್ಸಜ್ಜಾಪೇಸಿ। ಪಞ್ಚ ಥೂಲಸಾಟಕಸತಾನಿ ಅಹೇಸುಂ। ತಾನಿ ಪರಿವತ್ತಾಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ತಿಚೀವರಾನಿ ಕತ್ವಾ ಅದಾಸಿ। ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ ಯಥಾಫಾಸುಕಂ ಅಗಮಂಸು। ತಮ್ಪಿ ಜಮ್ಬುಸಹಸ್ಸಂ ಏಕತೋ ಕುಸಲಂ ಕತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ದೇವಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಮಾತುಗಾಮಸತಾನಿ ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ತೇಸಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಪುರಿಸಸತಾನಂ ಗೇಹೇ ಹೋನ್ತಿ, ಕಾಲೇನ ಕಾಲಂ ಸಬ್ಬಾಪಿ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸಪುತ್ತಸ್ಸೇವ ಗೇಹೇ ಹೋನ್ತಿ। ಅಥ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಕಾಲೇ ಜೇಟ್ಠಕದಾಸಪುತ್ತೋ ದೇವಲೋಕತೋ ಚವಿತ್ವಾ ರಾಜಕುಲೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೋ। ತಾಪಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ದೇವಕಞ್ಞಾ ಮಹಾಭೋಗಕುಲೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಿತ್ವಾ ತಸ್ಸ ರಜ್ಜೇ ಠಿತಸ್ಸ ಗೇಹಂ ಅಗಮಂಸು। ಏತೇನ ನಿಯಾಮೇನ ಸಂಸರನ್ತಿಯೋ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಭಗವತೋ ಕಾಲೇ ಕೋಲಿಯನಗರೇ ದೇವದಹನಗರೇ ಚ ಖತ್ತಿಯಕುಲೇಸು ನಿಬ್ಬತ್ತಾ।

ನನ್ದಕತ್ಥೇರೋಪಿ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತೋ, ಜೇಟ್ಠಕದಾಸಿಧೀತಾ ವಯಂ ಆಗಮ್ಮ ಸುದ್ಧೋದನಮಹಾರಾಜಸ್ಸ ಅಗ್ಗಮಹೇಸಿಟ್ಠಾನೇ ಠಿತಾ, ಇತರಾಪಿ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ರಾಜಪುತ್ತಾನಂಯೇವ ಘರಂ ಗತಾ। ತಾಸಂ ಸಾಮಿಕಾ ಪಞ್ಚಸತಾ ರಾಜಕುಮಾರಾ ಉದಕಚುಮ್ಬಟಕಲಹೇ ಸತ್ಥು ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುತ್ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ, ರಾಜಧೀತರೋ ತೇಸಂ ಉಕ್ಕಣ್ಠನತ್ಥಂ ಸಾಸನಂ ಪೇಸೇಸುಂ। ತೇ ಉಕ್ಕಣ್ಠಿತೇ ಭಗವಾ ಕುಣಾಲದಹಂ ನೇತ್ವಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲೇ ಪತಿಟ್ಠಪೇತ್ವಾ ಮಹಾಸಮಯದಿವಸೇ ಅರಹತ್ತೇ ಪತಿಟ್ಠಾಪೇಸಿ। ತಾಪಿ ಪಞ್ಚಸತಾ ರಾಜಧೀತರೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಮಹಾಪಜಾಪತಿಯಾ ಸನ್ತಿಕೇ ಪಬ್ಬಜಿಂಸು। ಅಯಮಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದಕೋ ಏತ್ತಾವ ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋತಿ ಏವಮೇತಂ ವತ್ಥು ದೀಪೇತಬ್ಬಂ।

ರಾಜಕಾರಾಮೋತಿ ಪಸೇನದಿನಾ ಕಾರಿತೋ ನಗರಸ್ಸ ದಕ್ಖಿಣದಿಸಾಭಾಗೇ ಥೂಪಾರಾಮಸದಿಸೇ ಠಾನೇ ವಿಹಾರೋ।

೩೯೯. ಸಮ್ಮಪ್ಪಞ್ಞಾಯ ಸುದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಹೇತುನಾ ಕಾರಣೇನ ವಿಪಸ್ಸನಾಪಞ್ಞಾಯ ಯಾಥಾವಸರಸತೋ ದಿಟ್ಠಂ।

೪೦೧. ತಜ್ಜಂ ತಜ್ಜನ್ತಿ ತಂಸಭಾವಂ ತಂಸಭಾವಂ, ಅತ್ಥತೋ ಪನ ತಂ ತಂ ಪಚ್ಚಯಂ ಪಟಿಚ್ಚ ತಾ ತಾ ವೇದನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ ವುತ್ತಂ ಹೋತಿ।

೪೦೨. ಪಗೇವಸ್ಸ ಛಾಯಾತಿ ಮೂಲಾದೀನಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಛಾಯಾ ಪಠಮತರಂಯೇವ ಅನಿಚ್ಚಾ।

೪೧೩. ಅನುಪಹಚ್ಚಾತಿ ಅನುಪಹನಿತ್ವಾ। ತತ್ಥ ಮಂಸಂ ಪಿಣ್ಡಂ ಪಿಣ್ಡಂ ಕತ್ವಾ ಚಮ್ಮಂ ಅಲ್ಲಿಯಾಪೇನ್ತೋ ಮಂಸಕಾಯಂ ಉಪಹನತಿ ನಾಮ। ಚಮ್ಮಂ ಬದ್ಧಂ ಬದ್ಧಂ ಕತ್ವಾ ಮಂಸೇ ಅಲ್ಲಿಯಾಪೇನ್ತೋ ಮಂಸಕಾಯಂ ಉಪಹನತಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಅಕತ್ವಾ। **ವಿಲಿಮಂಸಂ ನ್ಹಾರುಬನ್ಧನನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಚಮ್ಮೇ ಲಗ್ಗವಿಲೀಪನಮಂಸಮೇವ। **ಅನ್ತರಾಕಿಲೇಸಸಂಯೋಜನಬನ್ಧನನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ಅನ್ತರಕಿಲೇಸಮೇವ ಸನ್ಧಾಯ ವುತ್ತಂ।

೪೧೪. ಸತ್ತ ಖೋ ಪನಿಮೇತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹಾತಿ? ಯಾ ಹಿ ಏಸಾ ಪಞ್ಞಾ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದತೀತಿ ವುತ್ತಾ, ಸಾ ನ ಏಕಿಕಾವ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಛಿನ್ದಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ಯಥಾ ಪನ ಕುಠಾರೀ ನ ಅತ್ತನೋ ಧಮ್ಮತಾಯ ಛೇಜ್ಜಂ ಛಿನ್ದತಿ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ತಜ್ಜಂ ವಾಯಾಮಂ ಪಟಿಚ್ಚೇವ ಛಿನ್ದತಿ, ಏವಂ ನ ವಿನಾ ಛಹಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಹಿ ಪಞ್ಞಾ ಕಿಲೇಸೇ ಛಿನ್ದಿತುಂ ಸಕ್ಕೋತಿ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ತೇನ ಹೀತಿ** ಯೇನ ಕಾರಣೇನ ತಯಾ ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ, ಛ ಬಾಹಿರಾನಿ , ಛ ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯೇ, ದೀಪೋಪಮಂ, ರುಕ್ಖೋಪಮಂ, ಗಾವೂಪಮಞ್ಚ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಸತ್ತಹಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇಹಿ ಆಸವಕ್ಖಯೇನ ದೇಸನಾ ನಿಟ್ಠಪಿತಾ, ತೇನ ಕಾರಣೇನ ತ್ವಂ ಸ್ವೇಪಿ ತಾ ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ತೇನೇವ ಓವಾದೇನ ಓವದೇಯ್ಯಾಸೀತಿ।

೪೧೫. ಸಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾತಿ ಯಾ ಸಾ ಗುಣೇಹಿ ಸಬ್ಬಪಚ್ಛಿಮಿಕಾ, ಸಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ। ಸೇಸಾ ಪನ ಸಕದಾಗಾಮಿಅನಾಗಾಮಿನಿಯೋ ಚ ಖೀಣಾಸವಾ ಚ। ಯದಿ ಏವಂ ಕಥಂ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪಾತಿ। ಅಜ್ಝಾಸಯಪಾರಿಪೂರಿಯಾ। ಯಸ್ಸಾ ಹಿ ಭಿಕ್ಖುನಿಯಾ ಏವಮಹೋಸಿ - "ಕದಾ ನು ಖೋ ಅಹಂ ಅಯ್ಯಸ್ಸ ನನ್ದಕಸ್ಸ ಧಮ್ಮದೇಸನಂ ಸುಣನ್ತೀ ತಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ, ಸಾ ಸೋತಾಪತ್ತಿಫಲಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಯಸ್ಸಾ ಅಹೋಸಿ "ಸಕದಾಗಾಮಿಫಲಂ ಅನಾಗಾಮಿಫಲಂ ಅರಹತ್ತ"ನ್ತಿ, ಸಾ ಅರಹತ್ತಂ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ "ಅತ್ತಮನಾ ಚೇವ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಚಾ"ತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ನನ್ದಕೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೫. ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೧೬. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾತಿ** ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಪಾಚೇನ್ತೀತಿ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ। **ಧಮ್ಮಾತಿ** ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ। ತೇ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಾದೀನಂ ವಿಸುದ್ಧಿಕಾರಣವಸೇನ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> "ಅಸ್ಸದ್ಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ, ಸದ್ಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಪಸಾದನೀಯೇ ಸುತ್ತನ್ತೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಕುಸೀತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಮುಟ್ಠಸ್ಸತೀ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ ಉಪಟ್ಠಿತಸ್ಸತೀ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ । ಅಸಮಾಹಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ ಸಮಾಹಿತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ

ಝಾನವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ದುಪ್ಪಞ್ಞೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ ಪಞ್ಞವನ್ತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಗಮ್ಭೀರಞಾಣಚರಿಯಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಸುಜ್ಝತಿ। ಇತಿ ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪರಿವಜ್ಜಯತೋ ಪಞ್ಚ ಪುಗ್ಗಲೇ ಸೇವತೋ ಭಜತೋ ಪಯಿರುಪಾಸತೋ ಪಞ್ಚ ಸುತ್ತನ್ತಕ್ಖನ್ಧೇ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತೋ ಇಮೇಹಿ ಪನ್ನರಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ವಿಸುಜ್ಝನ್ತೀ''ತಿ (ಪಟಿ॰ ಮ॰ ೧.೧೮೫)।

ಅಪರೇಪಿ ಪನ್ನರಸ ಧಮ್ಮಾ ವಿಮುತ್ತಿಪರಿಪಾಚನೀಯಾ - ಸದ್ಧಾದೀನಿ ಪಞ್ಚಿಮಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಅನಿಚ್ಚಸಞ್ಞಾ, ಅನಿಚ್ಚೇ ದುಕ್ಖಸಞ್ಞಾ, ದುಕ್ಖೇ ಅನತ್ತಸಞ್ಞಾ, ಪಹಾನಸಞ್ಞಾ, ವಿರಾಗಸಞ್ಞಾತಿ, ಇಮಾ ಪಞ್ಚ ನಿಬ್ಬೇಧಭಾಗಿಯಾ ಸಞ್ಞಾ, ಮೇಘಿಯತ್ಥೇರಸ್ಸ ಕಥಿತಾ ಕಲ್ಯಾಣಮಿತ್ತತಾದಯೋ ಪಞ್ಚಧಮ್ಮಾತಿ। ಕಾಯ ಪನ ವೇಲಾಯ ಭಗವತೋ ಏತದಹೋಸೀತಿ। ಪಚ್ಚೂಸಸಮಯೇ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತಸ್ಸ।

೪೧೯. **ಅನೇಕಾನಂ ದೇವತಾಸಹಸ್ಸಾನ**ನ್ತಿ ಆಯಸ್ಮತಾ ರಾಹುಲೇನ ಪದುಮುತ್ತರಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಾದಮೂಲೇ ಪಾಲಿತನಾಗರಾಜಕಾಲೇ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪೇನ್ತೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಪತ್ಥನಂ ಪಟ್ಠಪಿತದೇವತಾಯೇವ। ತಾಸು ಪನ ಕಾಚಿ ಭೂಮಟ್ಠಕಾ ದೇವತಾ, ಕಾಚಿ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖಕಾ, ಕಾಚಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ, ಕಾಚಿ ದೇವಲೋಕೇ, ಕಾಚಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪನ ದಿವಸೇ ಸಬ್ಬಾ ಏಕಟ್ಠಾನೇ ಅನ್ಧವನಸ್ಮಿಂಯೇವ ಸನ್ನಿಪತಿತಾ। **ಧಮ್ಮಚಕ್ಖು**ನ್ತಿ ಉಪಾಲಿಓವಾದ- (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೬೯) ದೀಘನಖಸುತ್ತೇಸು (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೦೬) ಪಠಮಮಗ್ಗೋ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಸುತ್ತೇ (ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೩೯೫) ತೀಣಿ ಫಲಾನಿ, ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸುತ್ತೇ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಚ ಫಲಾನಿ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುನ್ತಿ ವೇದಿತಬ್ಬಾನಿ। ತತ್ಥ ಹಿ ಕಾಚಿ ದೇವತಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಅಹೇಸುಂ, ಕಾಚಿ ಸಕದಾಗಾಮೀ, ಅನಾಗಾಮೀ, ಖೀಣಾಸವಾ। ತಾಸಞ್ಚ ಪನ ದೇವತಾನಂ ಏತ್ತಕಾತಿ ಗಣನವಸೇನ ಪರಿಚ್ಛೇದೋ ನತ್ಥಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ರಾಹುಲೋವಾದಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೬. ಛಛಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨೦. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಛಛಕ್ಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಆದಿಕಲ್ಯಾಣ**ನ್ತಿಆದಿಮ್ಹಿ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಭದ್ದಕಂ ನಿದ್ದೋಸಂ ಕತ್ವಾ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ। ಮಜ್ಝಪರಿಯೋಸಾನೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ಭಗವಾ ಅರಿಯವಂಸಂ ನವಹಿ, ಮಹಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಸತ್ತಹಿ, ಮಹಾಅಸ್ಸಪುರಂ ಸತ್ತಹಿಯೇವ ಪದೇಹಿ ಥೋಮೇಸಿ। ಇದಂ ಪನ ಸುತ್ತಂ ನವಹಿ ಪದೇಹಿ ಥೋಮೇಸಿ।

ವೇದಿತಬ್ಬಾನೀತಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಜಾನಿತಬ್ಬಾನಿ। ಮನಾಯತನೇನ ತೇಭೂಮಕಚಿತ್ತಮೇವ ಕಥಿತಂ, ಧಮ್ಮಾಯತನೇನ ಬಹಿದ್ಧಾ ತೇಭೂಮಕಧಮ್ಮಾ ಚ, ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣೇನ ಠಪೇತ್ವಾ ದ್ವೇ ಪಞ್ಚವಿಞ್ಞಾಣಾನಿ ಸೇಸಂ ಬಾವೀಸತಿವಿಧಂ ಲೋಕಿಯವಿಪಾಕಚಿತ್ತಂ। ಫಸ್ಸವೇದನಾ ಯಥಾವುತ್ತವಿಪಾಕವಿಞ್ಞಾಣಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ವಿಪಾಕವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ಜವನಕ್ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನತಣ್ಹಾ।

೪೨೨. **ಚಕ್ಖು ಅತ್ತಾ**ತಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಹೇಟ್ಠಾ ಕಥಿತಾನಞ್ಹಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ಅನತ್ತಭಾವದಸ್ಸನತ್ಥಂ ಅಯಂ ದೇಸನಾ ಆರದ್ಧಾ। ತತ್ಥ **ನ ಉಪಪಜ್ಜತೀ**ತಿ ನ ಯುಜ್ಜತಿ। **ವೇತೀ**ತಿ ವಿಗಚ್ಛತಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ।

೪೨೪. **ಅಯಂ ಖೋ ಪನ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿ ಅಯಮ್ಪಿ ಪಾಟಿಯೇಕ್ಕೋ ಅನುಸನ್ಧಿ। ಅಯಞ್ಹಿ ದೇಸನಾ ತಿಣ್ಣಂ ಗಾಹಾನಂ ವಸೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ ಆರದ್ಧಾ। ದುಕ್ಖಂ ಸಮುದಯೋತಿ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಸೇನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುನ್ತಿಪಿ ವದನ್ತಿಯೇವ। **ಏತಂ ಮಮಾ**ತಿಆದೀಸು ತಣ್ಹಾಮಾನದಿಟ್ಠಿಗಾಹಾವ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। **ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಗಾಹತ್ತಯವಸೇನ ಪಸ್ಸತಿ।

ಏವಂ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಿಣ್ಣಂ ಗಾಹಾನಂ ಪಟಿಪಕ್ಖವಸೇನ, ನಿರೋಧೋ ಮಗ್ಗೋತಿ ಇಮೇಸಂ ವಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಚ್ಚಾನಂ ವಸೇನ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಅಯಂ ಖೋ ಪನಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ನೇತಂ ಮಮಾ**ತಿಆದೀನಿ ತಣ್ಹಾದೀನಂ ಪಟಿಸೇಧವಚನಾನಿ। **ಸಮನುಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಅನಿಚ್ಚಂ ದುಕ್ಖಮನತ್ತಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ।

೪೨೫. ಏವಂ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತಿಣ್ಣಂ ಅನುಸಯಾನಂ ವಸೇನ ಪುನ ವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇತುಂ **ಚಕ್ಖುಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ತತ್ಥ **ಅಭಿನನ್ದತೀ**ತಿಆದೀನಿ ತಣ್ಹಾದಿಟ್ಠಿವಸೇನೇವ ವುತ್ತಾನಿ। **ಅನುಸೇತೀ**ತಿ ಅಪ್ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ। **ದುಕ್ಖಸ್ಸಾ**ತಿ ವಟ್ಟದುಕ್ಖಕಿಲೇಸದುಕ್ಖಸ್ಸ।

೪೨೬. ಏವಂ ತಿಣ್ಣಂ ಅನುಸಯಾನಂ ವಸೇನ ವಟ್ಟಂ ಕಥೇತ್ವಾ ಇದಾನಿ ತೇಸಂ ಪಟಿಕ್ಖೇಪವಸೇನ ವಿವಟ್ಟಂ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ ಪುನ ಚಕ್ಖುಞ್ಚಾತಿಆದಿಮಾಹ। **ಅವಿಜ್ಜಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿ ವಟ್ಟಮೂಲಿಕಂ ಅವಿಜ್ಜಂ ಪಜಹಿತ್ವಾ। **ವಿಜ್ಜ**ನ್ತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಂ ಉಪ್ಪಾದೇತ್ವಾ।

೪೨೭. **ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ಏತ್ತಕೇನೇವ ಕಥಾಮಗ್ಗೇನ ವಟ್ಟವಿವಟ್ಟವಸೇನ ದೇಸನಂ ಮತ್ಥಕಂ ಪಾಪೇತ್ವಾ ಪುನ ತದೇವ ಸಮ್ಪಿಣ್ಡೇತ್ವಾ ದಸ್ಸೇನ್ತೋ **ಏವಂ ಪಸ್ಸಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ**ತಿಆದಿಮಾಹ। **ಸಟ್ಠಿಮತ್ತಾನಂ ಭಿಕ್ಖೂನ**ನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅನಚ್ಛರಿಯಮೇತಂ, ಯಂ ಸಯಮೇವ ತಥಾಗತೇ ದೇಸೇನ್ತೇ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ। ಇಮಞ್ಹಿ ಸುತ್ತಂ ಧಮ್ಮಸೇನಾಪತಿಮ್ಹಿ ಕಥೇನ್ತೇಪಿ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇ ಕಥೇನ್ತೇಪಿ, ಅಸೀತಿಮಹಾಥೇರೇಸು ಕಥೇನ್ತೇಸುಪಿ ಪತ್ತಾ ಏವ। ಏತಮ್ಪಿ ಅನಚ್ಛರಿಯಂ। ಮಹಾಭಿಞ್ಞಪ್ಪತ್ತಾ ಹಿ ತೇ ಸಾವಕಾ।

ಅಪರಭಾಗೇ ಪನ ತಮ್ಬಪಣ್ಣಿದೀಪೇ ಮಾಲೇಯ್ಯದೇವತ್ಥೇರೋ ನಾಮ ಹೇಟ್ಠಾ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ। ತದಾಪಿ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ। ಯಥಾ ಚ ಲೋಹಪಾಸಾದೇ, ಏವಂ ಥೇರೋ ಮಹಾಮಣ್ಡಪೇಪಿ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥೇಸಿ। ಮಹಾವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಚೇತಿಯಪಬ್ಬತಂ ಗತೋ, ತತ್ಥಾಪಿ ಕಥೇಸಿ। ತತೋ ಸಾಕಿಯವಂಸವಿಹಾರೇ, ಕೂಟಾಲಿವಿಹಾರೇ, ಅನ್ತರಸೋಬ್ಭೇ, ಮುತ್ತಙ್ಗಣೇ, ವಾತಕಪಬ್ಬತೇ, ಪಾಚಿನಘರಕೇ, ದೀಘವಾಪಿಯಂ, ಲೋಕನ್ದರೇ, ನೋಮಣ್ಡಲತಲೇ ಕಥೇಸಿ। ತೇಸುಪಿ ಠಾನೇಸು ಸಟ್ಠಿ ಸಟ್ಠಿ ಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ। ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ ಪನ ಥೇರೋ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತಂ ಗತೋ। ತದಾ ಚ ಚಿತ್ತಲಪಬ್ಬತವಿಹಾರೇ ಅತಿರೇಕಸಟ್ಠಿವಸ್ಸೋ ಮಹಾಥೇರೋ, ಪೋಕ್ಖರಣಿಯಂ ಕುರುವಕತಿತ್ಥಂ ನಾಮ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಟ್ಠಾನಂ ಅತ್ಥಿ, ತತ್ಥ ಥೇರೋ ನ್ಹಾಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಓತಿಣ್ಣೋ। ದೇವತ್ಥೇರೋ ತಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕಂ ಗನ್ತ್ವಾ ನ್ಹಾಪೇಮಿ, ಭನ್ತೇತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಪಟಿಸನ್ಥಾರೇನೇವ - “ಮಾಲೇಯ್ಯದೇವೋ ನಾಮ ಅತ್ಥೀತಿ ವದನ್ತಿ, ಸೋ ಅಯಂ ಭವಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಞತ್ವಾ ತ್ವಂ ದೇವೋತಿ ಆಹ। ಆಮ, ಭನ್ತೇತಿ। ಸಟ್ಠಿವಸ್ಸದ್ಧಾನಂ ಮೇ, ಆವುಸೋ, ಕೋಚಿ ಸರೀರಂ ಹತ್ಥೇನ ಫುಸಿತುಂ ನಾಮ ನ ಲಭಿ, ತ್ವಂ ಪನ ನ್ಹಾಪೇಹೀತಿ ಉತ್ತರಿತ್ವಾ ತೀರೇ ನಿಸೀದಿ।

ಥೇರೋ ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ಹತ್ಥಪಾದಾದಿಪರಿಕಮ್ಮಂ ಕತ್ವಾ ಮಹಾಥೇರಂ ನ್ಹಾಪೇಸಿ। ತಂ ದಿವಸಞ್ಚ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನದಿವಸೋ ಹೋತಿ। ಅಥ ಮಹಾಥೇರೋ - “ದೇವ ಅಮ್ಹಾಕಂ ಧಮ್ಮದಾನಂ ದಾತುಂ ವಟ್ಟತೀ”ತಿ ಆಹ। ಥೇರೋ ಸಾಧು, ಭನ್ತೇತಿ ಸಮ್ಪಟಿಚ್ಛಿ। ಅತ್ಥಙ್ಗತೇ ಸೂರಿಯೇ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನಂ ಘೋಸೇಸುಂ। ಅತಿಕ್ಕನ್ತಸಟ್ಠಿವಸ್ಸಾವ ಸಟ್ಠಿ ಮಹಾಥೇರಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನತ್ಥಂ ಅಗಮಂಸು। ದೇವತ್ಥೇರೋ ಸರಭಾಣಾವಸಾನೇ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಆರಭಿ, ಸುತ್ತನ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಚ ಸಟ್ಠಿ ಮಹಾಥೇರಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪಾಪುಣಿಂಸು। ತತೋ ತಿಸ್ಸಮಹಾವಿಹಾರಂ ಗನ್ತ್ವಾ ಕಥೇಸಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಟ್ಠಿ ಥೇರಾ। ತತೋ ನಾಗಮಹಾವಿಹಾರೇ ಕಾಳಕಚ್ಛಗಾಮೇ ಕಥೇಸಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಟ್ಠಿ ಥೇರಾ। ತತೋ ಕಲ್ಯಾಣಿಂ ಗನ್ತ್ವಾ ತತ್ಥ ಚಾತುದ್ದಸೇ ಹೇಟ್ಠಾಪಾಸಾದೇ ಕಥೇಸಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಟ್ಠಿ ಥೇರಾ। ಉಪೋಸಥದಿವಸೇ

ಉಪರಿಪಾಸಾದೇ ಕಥೇಸಿ, ತಸ್ಮಿಮ್ಪಿ ಸಟ್ಠಿ ಥೇರಾತಿ ಏವಂ ದೇವತ್ಥೇರೇಯೇವ ಇದಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥೇನ್ತೇ ಸಟ್ಠಿಟ್ಠಾನೇಸು ಸಟ್ಠಿ ಸಟ್ಠಿ ಜನಾ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ।

ಅಮ್ಬಿಲಕಾಳಕವಿಹಾರೇ ಪನ ತಿಪಿಟಕಚೂಳನಾಗತ್ಥೇರೇ ಇಮಂ ಸುತ್ತಂ ಕಥೇನ್ತೇ ಮನುಸ್ಸಪರಿಸಾ ಗಾವುತಂ ಅಹೋಸಿ, ದೇವಪರಿಸಾ ಯೋಜನಿಕಾ। ಸುತ್ತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಸಹಸ್ಸಭಿಕ್ಖೂ ಅರಹತ್ತಂ ಪತ್ತಾ, ದೇವೇಸು ಪನ ತತೋ ತತೋ ಏಕೇಕೋವ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅಹೋಸೀತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಛಛಕ್ಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ಮಹಾಸಳಾಯತನಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೨೮. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಮಹಾಸಳಾಯತನಿಕಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಮಹಾಸಳಾಯತನಿಕ**ನ್ತಿ ಮಹನ್ತಾನಂ ಛನ್ನಂ ಆಯತನಾನಂ ಜೋತಕಂ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಂ।

೪೨೯. ಅಜಾನನ್ತಿ ಸಹವಿಪಸ್ಸನೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಅಜಾನನ್ತೋ। **ಉಪಚಯಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀ**ತಿ ವುಡ್ಢಿಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ, ವಸಿಭಾವಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಅತ್ಥೋ। **ಕಾಯಿಕಾ**ತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕದರಥಾ। **ಚೇತಸಿಕಾ**ತಿ ಮನೋದ್ವಾರಿಕದರಥಾ। **ಸನ್ತಾಪಾದೀ**ಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ।

೪೩೦. ಕಾಯಸುಖನ್ತಿ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಸುಖಂ। **ಚೇತೋಸುಖ**ನ್ತಿ ಮನೋದ್ವಾರಿಕಸುಖಂ। ಏತ್ಥ ಚ ಪಞ್ಚದ್ವಾರಿಕಜವನೇನ ಸಮಾಪಜ್ಜನಂ ವಾ ವುಟ್ಠಾನಂ ವಾ ನತ್ಥಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಮತ್ತಕಮೇವ ಹೋತಿ। ಮನೋದ್ವಾರಿಕೇನ ಸಬ್ಬಂ ಹೋತಿ। ಅಯಞ್ಚ ಮಗ್ಗವುಟ್ಠಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಯಭೂತಾ ಬಲವವಿಪಸ್ಸನಾ, ಸಾಪಿ ಮನೋದ್ವಾರಿಕೇನೇವ ಹೋತಿ।

೪೩೧. ತಥಾಭೂತಸ್ಸಾತಿ ಕುಸಲಚಿತ್ತಸಮ್ಪಯುತ್ತಚೇತೋಸುಖಸಮಙ್ಗೀಭೂತಸ್ಸ। **ಪುಬ್ಬೇವ ಖೋ ಪನಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ವಾಚಾಕಮ್ಮನ್ತಾಜೀವಾ ಪುಬ್ಬಸುದ್ಧಿಕಾ ನಾಮ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾವ ಹೋನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಕಪ್ಪವಾಯಾಮಸತಿಸಮಾಧಿಸಙ್ಖಾತಾನಿ ಪನ ಪಞ್ಚಙ್ಗಾನಿ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಕಾರಾಪಕಙ್ಗಾನಿ ನಾಮ। ಏವಂ ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ವಾ ಸತ್ತಙ್ಗಿಕೋ ವಾ ಹೋತಿ।

ವಿತಣ್ಡವಾದೀ ಪನ "ಯಾ ಯಥಾಭೂತಸ್ಸ ದಿಟ್ಠೀ"ತಿ ಇಮಮೇವ ಸುತ್ತಪದೇಸಂ ಗಹೇತ್ವಾ "ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ"ತಿ ವದತಿ। ಸೋ - "ಏವಮಸ್ಸಾಯಂ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಂ ಗಚ್ಛತೀ"ತಿ ಇಮಿನಾ ಅನನ್ತರವಚನೇನೇವ ಪಟಿಸೇಧಿತಬ್ಬೋ। ಉತ್ತರಿ ಚ ಏವಂ ಸಞ್ಞಾಪೇತಬ್ಬೋ - ಲೋಕುತ್ತರಮಗ್ಗೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ, ಇಮಾನಿ ಪನ ಪಞ್ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಕಾರಾಪಕಙ್ಗಾನಿ ಮಗ್ಗಕ್ಖಣೇ ವಿರತಿವಸೇನ ಪೂರೇನ್ತಿ। "ಯಾ ಚತೂಹಿ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ ಆರತಿ ವಿರತೀ"ತಿ ಏವಂ ವುತ್ತವಿರತೀಸು ಹಿ ಮಿಚ್ಛಾವಾಚಂ ಪಜಹತಿ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಂ ಭಾವೇತಿ, ಏವಂ ಸಮ್ಮಾವಾಚಂ ಭಾವೇನ್ತಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕಾನಿ ನ ವಿನಾ, ಸಹೇವ ವಿರತಿಯಾ ಪೂರೇನ್ತಿ। ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಾಜೀವೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಇತಿ ವಚೀಕಮ್ಮಾದೀನಿ ಆದಿತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಪರಿಸುದ್ಧಾನೇವ ವಟ್ಟನ್ತಿ। ಇಮಾನಿ ಪನ ಪಞ್ಚ ಸಬ್ಬತ್ಥಕಕಾರಾಪಕಙ್ಗಾನಿ ವಿರತಿವಸೇನ ಪರಿಪೂರೇನ್ತೀತಿ ಪಞ್ಚಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ನಾಮ ನತ್ಥಿ। ಸುಭದ್ದಸುತ್ತೇಪಿ (ದೀ॰ ನಿ॰ ೨.೨೧೪) ಚೇತಂ ವುತ್ತಂ - "ಯಸ್ಮಿಂ ಖೋ, ಸುಭದ್ದ, ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ"ತಿ। ಅಞ್ಞೇಸು ಚ ಅನೇಕೇಸು ಸುತ್ತಸತೇಸು ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋವ ಮಗ್ಗೋ ಆಗತೋತಿ।

೪೩೩. ಚತ್ತಾರೋಪಿ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ ಮಗ್ಗಸಮ್ಪಯುತ್ತಾವ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ। ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। **ಯುಗನನ್ಧಾ**ತಿ ಏಕಕ್ಖಣಿಕಯುಗನನ್ಧಾ। ಏತೇಹಿ ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಸಮಾಪತ್ತಿ, ಅಞ್ಞಸ್ಮಿಂ ವಿಪಸ್ಸನಾತಿ। ಏವಂ ನಾನಾಖಣಿಕಾಪಿ ಹೋನ್ತಿ, ಅರಿಯಮಗ್ಗೇ ಪನ ಏಕಕ್ಖಣಿಕಾ।

ವಿಜ್ಜಾ ಚ ವಿಮುತ್ತಿ ಚಾತಿ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗವಿಜ್ಜಾ ಚ ಫಲವಿಮುತ್ತಿ ಚ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಮಹಾಸಳಾಯತನಿಕಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೮. ನಗರವಿನ್ದೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩೫. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ನಗರವಿನ್ದೇಯ್ಯಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಸಮವಿಸಮಂ ಚರನ್ತೀ**ತಿ ಕಾಲೇನ ಸಮಂ ಚರನ್ತಿ, ಕಾಲೇನ ವಿಸಮಂ। **ಸಮಚರಿಯಮ್ಪಿ ಹೇತ**ನ್ತಿ ಸಮಚರಿಯಮ್ಪಿ ಹಿ ಏತಂ।

೪೩೭. ಕೇ ಆಕಾರಾತಿ ಕಾನಿ ಕಾರಣಾನಿ? **ಕೇ ಅನ್ವಯಾ**ತಿ ಕಾ ಅನುಬುದ್ಧಿಯೋ? **ನತ್ಥಿ ಖೋ ಪನ ತತ್ಥಾ**ತಿ ಕಸ್ಮಾ ಆಹ, ನನು ಅರಞ್ಞೇ ಹರಿತತಿಣಚಮ್ಪಕವನಾದಿವಸೇನ ಅತಿಮನುಞ್ಞಾ ರೂಪಾದಯೋ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ ಅತ್ಥೀತಿ? ನೋ ನತ್ಥಿ। ನ ಪನೇತಂ ವನಸಣ್ಡೇನ ಕಥಿತಂ, ಇತ್ಥಿರೂಪಾದೀನಿ ಪನ ಸನ್ಧಾಯೇತಂ ಕಥಿತಂ। ತಾನಿ ಹಿ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ। ಯಥಾಹ - "ನಾಹಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಞ್ಞಂ ಏಕರೂಪಮ್ಪಿ ಸಮನುಪಸ್ಸಾಮಿ, ಯಂ ಏವಂ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ, ಯಥಯಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇತ್ಥಿರೂಪಂ। ಇತ್ಥಿರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಚಿತ್ತಂ ಪರಿಯಾದಾಯ ತಿಟ್ಠತೀ"ತಿ (ಅ॰ ನಿ॰ ೧.೧) ವಿತ್ಥಾರೇತಬ್ಬಂ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ನಗರವಿನ್ದೇಯ್ಯಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೯. ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೩೮. ಏವಂ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾ**ತಿ ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ।

ವಿಪ್ಪಸನ್ನಾನೀತಿ ಓಕಾಸವಸೇನೇತಂ ವುತ್ತಂ। ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿತೋ ಹಿ ವುಟ್ಠಿತಸ್ಸ ಪಞ್ಚಹಿ ಪಸಾದೇಹಿ ಪತಿಟ್ಠಿತೋಕಾಸೋ ವಿಪ್ಪಸನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಛವಿವಣ್ಣೋ ಪರಿಸುದ್ಧೋ। ತಸ್ಮಾ ಏವಮಾಹ। **ಸುಞ್ಞತವಿಹಾರೇನಾ**ತಿ ಸುಞ್ಞತಫಲಸಮಾಪತ್ತಿವಿಹಾರೇನ। **ಮಹಾಪುರಿಸವಿಹಾರೋ**ತಿ ಬುದ್ಧಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧತಥಾಗತಮಹಾಸಾವಕಾನಂ ಮಹಾಪುರಿಸಾನಂ ವಿಹಾರೋ। **ಯೇನ ಚಾಹಂ ಮಗ್ಗೇನಾ**ತಿಆದೀಸು ವಿಹಾರತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ಗಾಮಸ್ಸ ಇನ್ದಖೀಲಾ ಏಸ ಪವಿಟ್ಠಮಗ್ಗೋ ನಾಮ, ಅನ್ತೋಗಾಮಂ ಪವಿಸಿತ್ವಾ ಗೇಹಪಟಿಪಾಟಿಯಾ ಚರಿತ್ವಾ ಯಾವ ನಗರದ್ವಾರೇನ ನಿಕ್ಖಮನಾ ಏಸ ಚರಿತಬ್ಬಪದೇಸೋ ನಾಮ, ಬಹಿ ಇನ್ದಖೀಲತೋ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವ ವಿಹಾರಾ ಏಸ ಪಟಿಕ್ಕನ್ತಮಗ್ಗೋ ನಾಮ। **ಪಟಿಘಂ ವಾಪಿ ಚೇತಸೋ**ತಿ ಚಿತ್ತೇ ಪಟಿಹಞ್ಞನಕಿಲೇಸಜಾತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ಥಿ ನತ್ಥೀತಿ। **ಅಹೋರತ್ತಾನುಸಿಕ್ಖಿನಾ**ತಿ ದಿವಸಞ್ಚ ರತ್ತಿಞ್ಚ ಅನುಸಿಕ್ಖನ್ತೇನ।

೪೪೦. ಪಹೀನಾ ನು ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾತಿಆದೀಸು ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನಾನಾ, ನಾನಾಭಿಕ್ಖೂನಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ನಾನಾತಿ। ಕಥಂ? ಏಕೋ ಹಿ ಭಿಕ್ಖು ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಟಿಕ್ಕನ್ತೋ ಪತ್ತಚೀವರಂ ಪಟಿಸಾಮೇತ್ವಾ

ವಿವಿತ್ತೋಕಾಸೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ “ಪಹೀನಾ ನು ಖೋ ಮೇ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಾ”ತಿ। ಸೋ “ಅಪ್ಪಹೀನಾ”ತಿ ಞತ್ವಾ ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಯ್ಹ ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಪಞ್ಚಕಾಮಗುಣಿಕರಾಗಂ ಸಮುಗ್ಘಾಟೇತ್ವಾ ಮಗ್ಗಾನನ್ತರಂ ಫಲಂ ಫಲಾನನ್ತರಂ ಮಗ್ಗಂ ತತೋ ವುಟ್ಠಾಯ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ “ಪಹೀನಾ”ತಿ ಪಜಾನಾತಿ। ನೀವರಣಾದೀಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ಏತೇಸಂ ಪನ ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಪಹಾನಾದೀನಿ ಹೋನ್ತಿ, ಏವಂ ಏಕಭಿಕ್ಖುಸ್ಸ ನಾನಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಹೋತಿ। ಏತಾಸು ಪನ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾಸು ಅಞ್ಞೋ ಭಿಕ್ಖು ಏಕಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖತಿ, ಅಞ್ಞೋ ಏಕನ್ತಿ ಏವಂ ನಾನಾಭಿಕ್ಖೂನಂ ನಾನಾಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಹೋತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಾರಿಸುದ್ಧಿಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧೦. ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ

೪೫೩. **ಏವಂ ಮೇ ಸುತ**ನ್ತಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಸುತ್ತಂ। ತತ್ಥ **ಗಜಙ್ಗಲಾಯ**ನ್ತಿ ಏವಂನಾಮಕೇ ನಿಗಮೇ। **ಸುವೇಳುವನೇತಿ** ಸುವೇಳು ನಾಮ ಏಕಾ ರುಕ್ಖಜಾತಿ, ತೇಹಿ ಸಞ್ಛನ್ನೋ ಮಹಾವನಸಣ್ಡೋ, ತತ್ಥ ವಿಹರತಿ। **ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ, ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ನ ಸುಣಾತೀ**ತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ನ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ, ಸೋತೇನ ಸದ್ದೋ ನ ಸೋತಬ್ಬೋತಿ ಏವಂ ದೇಸೇತೀತಿ ಅಧಿಪ್ಪಾಯೇನ ವದತಿ।

ಅಞ್ಞಥಾ ಅರಿಯಸ್ಸ ವಿನಯೇತಿ ಇಮಿನಾ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಸಾಸನೇ ಅಸದಿಸಾಯ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಯ ಕಥನತ್ಥಂ ಆಲಯಂ ಅಕಾಸಿ। ಅಥಾಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ - “ಸತ್ಥಾ ಆಲಯಂ ದಸ್ಸೇತಿ, ಹನ್ದಾಹಂ ಇಮಿಸ್ಸಂ ಪರಿಸತಿ ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಕಥಂ ಕಾರೇಮೀ”ತಿ ಸತ್ಥಾರಂ ಯಾಚನ್ತೋ **ಏತಸ್ಸ ಭಗವಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ। ಅಥಸ್ಸ ಭಗವಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಂ ಕಥೇನ್ತೋ **ತೇನ ಹಾನನ್ದಾ**ತಿಆದಿಮಾಹ।

೪೫೪. ತಥ **ಯದಿದಂ ಉಪೇಕ್ಖಾ**ತಿ ಯಾ ಏಸಾ ವಿಪಸ್ಸನುಪೇಕ್ಖಾ ನಾಮ, ಏಸಾ ಸನ್ತಾ ಏಸಾ ಪಣೀತಾ, ಅತಪ್ಪಿಕಾತಿ ಅತ್ಥೋ। ಇತಿ ಅಯಂ ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುದ್ವಾರೇ ರೂಪಾರಮ್ಮಣಮ್ಹಿ ಇಟ್ಠೇ ಆರಮ್ಮಣೇ ಮನಾಪಂ, ಅನಿಟ್ಠೇ ಅಮನಾಪಂ, ಮಜ್ಝತ್ತೇ ಮನಾಪಾಮನಾಪಞ್ಚ ಚಿತ್ತಂ, ತಸ್ಸ ರಜ್ಜಿತುಂ ವಾ ದುಸ್ಸಿತುಂ ವಾ ಮುಯ್ಹಿತುಂ ವಾ ಅದತ್ವಾವ ಪರಿಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ವಿಪಸ್ಸನಂ ಮಜ್ಝತ್ತೇ ಠಪೇತಿ। **ಚಕ್ಖುಮಾ**ತಿ ಸಮ್ಪನ್ನಚಕ್ಖುವಿಸುದ್ಧನೇತ್ತೋ। ಚಕ್ಖಾಬಾಧಿಕಸ್ಸ ಹಿ ಉದ್ಧಂ ಉಮ್ಮೀಲನನಿಮ್ಮೀಲನಂ ನ ಹೋತಿ, ತಸ್ಮಾ ಸೋ ನ ಗಹಿತೋ।

೪೫೯. **ಈಸಕಂಪೋಣೇ**ತಿ ರಥೀಸಾ ವಿಯ ಉಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ಠಿತೇ।

೪೬೧. **ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ**ತಿಆದೀಸು ಪಟಿಕೂಲೇ ಮೇತ್ತಾಫರಣೇನ ವಾ ಧಾತುಸೋ ಉಪಸಂಹಾರೇನ ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ। ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಸುಭಫರಣೇನ ವಾ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಉಪಸಂಹಾರೇನ ವಾ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ। ಸೇಸಪದೇಸುಪಿ ಏಸೇವ ನಯೋ। ತದುಭಯಂ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾತಿ ಮಜ್ಝತ್ತೋ ಹುತ್ವಾ ವಿಹರಿತುಕಾಮೋ ಕಿಂ ಕರೋತೀತಿ? ಇಟ್ಠಾನಿಟ್ಠೇಸು ಆಪಾಥಗತೇಸು ನೇವ ಸೋಮನಸ್ಸಿಕೋ ನ ದೋಮನಸ್ಸಿಕೋ ಹೋತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ -

> “ಕಥಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ? ಅನಿಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮೇತ್ತಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಧಾತುತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಏವಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ। ಕಥಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ? ಇಟ್ಠಸ್ಮಿಂ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಸುಭಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ

ವಿಹರತಿ। ಕಥಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ? ಅನಿಟ್ಠಸ್ಮಿಞ್ಚ ಇಟ್ಠಸ್ಮಿಞ್ಚ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಮೇತ್ತಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಧಾತುತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತಿ। ಏವಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ। ಕಥಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ? ಇಟ್ಠಸ್ಮಿಞ್ಚ ಅನಿಟ್ಠಸ್ಮಿಞ್ಚ ವತ್ಥುಸ್ಮಿಂ ಅಸುಭಾಯ ವಾ ಫರತಿ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ವಾ ಉಪಸಂಹರತಿ, ಏವಂ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಪಟಿಕೂಲಸಞ್ಞೀ ವಿಹರತಿ । ಕಥಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ತದುಭಯಂ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ, ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಏವಂ ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲೇ ಚ ತದುಭಯಂ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ"ತಿ।

ಇಮೇಸು ಚ ತೀಸು ನಯೇಸು ಪಠಮನಯೇ ಮನಾಪಂ ಅಮನಾಪಂ ಮನಾಪಾಮನಾಪನ್ತಿ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ವಟ್ಟತಿ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಂ ವಟ್ಟತಿ। ದುತಿಯನಯೇ ಸಂಕಿಲೇಸಂ, ತತಿಯನಯೇ ಸಂಕಿಲೇಸನಿಕ್ಕಿಲೇಸಂ ವಟ್ಟತಿ। ಪುನ ವುತ್ತಂ – "ಪಠಮಂ ಸಂಕಿಲೇಸಂ ವಟ್ಟತಿ, ದುತಿಯಂ ಸಂಕಿಲೇಸಮ್ಪಿ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಮ್ಪಿ, ತತಿಯಂ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಮೇವ ವಟ್ಟತೀ"ತಿ। ಸೇಸಂ ಸಬ್ಬತ್ಥ ಉತ್ತಾನಮೇವಾತಿ।

ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಯಾ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾಯ

ಇನ್ದ್ರಿಯಭಾವನಾಸುತ್ತವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಞ್ಚಮವಗ್ಗವಣ್ಣನಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಉಪರಿಪಣ್ಣಾಸಟ್ಠಕಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಯೋ ಚಾಯಂ "ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಮೂಲಪರಿಯಾಯಂ ವೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದೇಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ ಆರದ್ಧತ್ತಾ **ಆದಿಕಲ್ಯಾಣೋ,** ಮಜ್ಝೇ "ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಾ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲ"ನ್ತಿ ವಚನತೋ **ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣೋ,** ಸನ್ನಿಟ್ಠಾನೇ "ಅರಿಯೋ ಭಾವಿತಿನ್ದ್ರಿಯೋ"ತಿ ವಚನತೋ **ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣೋ**ತಿ ತಿವಿಧಕಲ್ಯಾಣೋ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯೋ "ಮಹಾವಿಪಸ್ಸನಾ ನಾಮಾಯ"ನ್ತಿ ವುತ್ತೋ, ಸೋ ವಣ್ಣನಾವಸೇನ ಸಮತ್ತೋ ಹೋತಿ।

ನಿಗಮನಕಥಾ

ಏತ್ತಾವತಾ ಚ –

ಆಯಾಚಿತೋ ಸುಮತಿನಾ ಥೇರೇನ **ಭದನ್ತಬುದ್ಧಮಿತ್ತೇನ,**
ಪುಬ್ಬೇ ಮಯೂರದೂತಪಟ್ಟನಮ್ಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ನಿವಸನ್ತೇನ॥

ಪರವಾದವಿಧಂಸನಸ್ಸ **ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಸೇಟ್ಠಸ್ಸ,**
ಯಮಹಂ **ಪಪಞ್ಚಸೂದನಿಮಟ್ಠಕಥಂ** ಕಾತುಮಾರಭಿಂ॥

ಸಾ ಹಿ ಮಹಾಅಟ್ಠಕಥಾಯ ಸಾರಮಾದಾಯ ನಿಟ್ಠಿತಾ ಏಸಾ,
ಸತ್ತುತ್ತರಸತಮತ್ತಾಯ ಪಾಳಿಯಾ ಭಾಣವಾರೇಹಿ॥

ಏಕೂನಸಟ್ಠಿಮತ್ತೋ ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗೋಪಿ ಭಾಣವಾರೇಹಿ,
ಅತ್ಥಪ್ಪಕಾಸನತ್ಥಾಯ ಆಗಮಾನಂ ಕತೋ ಯಸ್ಮಾ॥

ತಸ್ಮಾ ತೇನ ಸಹಾ'ಯಂ ಗಾಥಾಗಣನಾನಯೇನ ಅಟ್ಠಕಥಾ,
ಸಮಧಿಕಛಸಟ್ಠಿಸತಮಿತಿ ವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಭಾಣವಾರಾನಂ॥

ಸಮಧಿಕಛಸಟ್ಠಿಸತಪಮಾಣಮಿತಿ ಭಾಣವಾರತೋ ಏಸಾ,
ಸಮಯಂ ಪಕಾಸಯನ್ತೀ ಮಹಾವಿಹಾರಾಧಿವಾಸೀನಂ॥

ಮೂಲಟ್ಠಕಥಾಸಾರಂ ಆದಾಯ ಮಯಾ ಇಮಂ ಕರೋನ್ತೇನ,
ಯಂ ಪುಞ್ಞಮುಪಚಿತಂ ತೇನ ಹೋತು ಲೋಕೋ ಸದಾ ಸುಖಿತೋತಿ॥

ಪರಮವಿಸುದ್ಧಸದ್ಧಾಬುದ್ಧಿವೀರಿಯಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇನ ಸೀಲಾಚಾರಜ್ಜವಮದ್ದವಾದಿಗುಣಸಮುದಯಸಮುದಿತೇನ ಸಕಸಮಯಸಮಯನ್ತರಗಹನಜ್ಝೋಗಾಹನಸಮತ್ಥೇನ ಪಞ್ಞಾವೇಯ್ಯತ್ತಿಯಸಮನ್ನಾಗತೇನ ತಿಪಿಟಕಪರಿಯತ್ತಿಪ್ಪಭೇದೇ ಸಾಟ್ಠಕಥೇ ಸತ್ಥು ಸಾಸನೇ ಅಪ್ಪಟಿಹತಞಾಣಪ್ಪಭಾವೇನ ಮಹಾವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಕರಣಸಮ್ಪತ್ತಿಜನಿತಸುಖವಿನಿಗ್ಗತಮಧುರೋದಾರವಚನಲಾವಣ್ಣಯುತ್ತೇನ ಯುತ್ತಮುತ್ತವಾದಿನಾ ವಾದೀವರೇನ ಮಹಾಕವಿನಾ ಪಭಿನ್ನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಪರಿವಾರೇ ಛಳಭಿಞ್ಞಾದಿಪ್ಪಭೇದಗುಣಪ್ಪಟಿಮಣ್ಡಿತೇ ಉತ್ತರಿಮನುಸ್ಸಧಮ್ಮೇ ಸುಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಬುದ್ಧೀನಂ ಥೇರವಂಸಪ್ಪದೀಪಾನಂ ಥೇರಾನಂ ಮಹಾವಿಹಾರವಾಸೀನಂ ವಂಸಾಲಙ್ಕಾರಭೂತೇನ ವಿಪುಲವಿಸುದ್ಧಬುದ್ಧಿನಾ **ಬುದ್ಧಘೋಸೋತಿ** ಗರೂಹಿ ಗಹಿತನಾಮಧೇಯ್ಯೇನ ಥೇರೇನ ಕತಾ ಅಯಂ **ಪಪಞ್ಚಸೂದನೀ** ನಾಮ ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾ -

ತಾವ ತಿಟ್ಠತು ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, ಲೋಕನಿತ್ಥರಣೇಸಿನಂ।
ದಸ್ಸೇನ್ತೀ ಕುಲಪುತ್ತಾನಂ, ನಯಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಸುದ್ಧಿಯಾ॥

ಬುದ್ಧೋತಿ ನಾಮಮ್ಪಿ, ಸುದ್ಧಚಿತ್ತಸ್ಸ ತಾದಿನೋ।
ಲೋಕಮ್ಹಿ ಲೋಕಜೇಟ್ಠಸ್ಸ, ಪವತ್ತತಿ ಮಹೇಸಿನೋತಿ॥

ಪಪಞ್ಚಸೂದನೀ ನಾಮ

ಮಜ್ಝಿಮನಿಕಾಯಟ್ಠಕಥಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ನಿಟ್ಠಿತಾ।